

www.iphonepub.com

www.iphonepub.com

NANA

EMILE ZOLA

Saat dokuz olduğu halde Varietes tiyatrosunun salonu 'daha dolmamıştı. Balkonda ya da alt ön sıralarda, kadife koltukların arasında kaybolmuş bir kaç kişi avizenin hafif aydınlığı içinde bekliyorlardı. Kırmızı perde yarı karanlığa boğulmuştu; sahneden hiçbir gurultu duyulmuyordu; ışıkları sönmüştü, müzisyenlerin kursuleri dağınık bir haldeydi. Yalnız paradide, gaz lâmbasının soluk ışığının etkisi ile yeşile çalan bir gökyüzünde uçuşan kadın ve çıplak çocuk resimleriyle suslu değirmi tavanın altında; sürekli bir uğultu halinde bağırışmalar, guluşmeler duyuluyordu.

Burada, etrafi yıldız çerçevesi pencere boşluklarının altında kasketli, bereli başlar sıralanmıştı.

Zaman zaman elinde biletlerle telâşlı telâşlı bir yer gösterici kadın geçiyordu. Bir aralık smokinli bir bayla bir bayanı yerlerine oturttu. Zayıf ve sırtı çökük kadın, ağır ağır etrafına bakınmaktaydı.

Salonun lüks mevki bölümünde genç iki adam belirdi. Ayakta durup salonu gözden geçirdiler.

Uzun boylu ince bıyıklı olan daha yaşlısı bağırdı:

- Sana söylemedim mi Hector, bırak da şu puromu bitireyim, diye!

Bu sırada oradan geçen bir yol gösterici kadın; ahbağça:

- O! bay Fauchery siz misiniz? Daha başlamasına yarım saat var, dedi.

Uzun yuzunden canı sıkıldığı bel i olan Hector:

- Peki ama neden saat dokuzda? Oyunda rolü olan Clarisse bana bu sabah, tam sekizde başlanacağına yemin etmişti

NANA

Bir ara sustular. Başlarını yukarı kaldırıp loş locaları gözden geçirdiler. Yeşil duvar kâğıtları bu locaları busbutun karanlık gösteriyordu. Paradinin altındaki asma kat locaları kapkaranlıktı.

Balkon localarından birinde, kadife kaplı balkon kenarına ilişmiş tek bir kadın vardı. Sağda ve solda uzun sütunların arasında ön sahnenin iki tarafındaki boşlukta puskul u saçaklar sarkıyordu.

Duvarları beyaza boyalı ve yıldızlı salon, büyük kristal avizenin hafif ışığı altında ince bir toza gömülmüş gibi silikleşmişti.

Hector:

- Lucy için ön localardan birini ayırttın mı? diye sordu.

- Evet; diye öteki cevap verdi. Ama oldukça zahmetli oldu bu iş... Oh!.. Lucy'nin geç gelmesinde bir tehlike yok: ona daima yer bulunur!

Hafifçe esnerken eliyle ağzını kapadı. Bir süre sustuktan sonra :

- Şansın var senin... Daha ilk oyunu görmedin... Sansın Venus bu yıl bir olay yaratacak. Altı aydır ondan söz ediliyor. Ah! Dostum, bir müzik ki! Ne malın gözüdür şu Bordenave! İşini bilir; exposition'a saklıyor bunu!

Hector bu sözleri can kulağıyla dinliyordu.

- Ya peki şu Sarışın Venus'u oynayacak olan Nana'yi tanıyormusun sen? diye sordu.

Fauchery kol arını havaya kaldırarak :

- Bıktım be! Sabahtanberi kafamı şişirdiler bu Nana'y-la! Şimdi de sen çıktın başıma! Nereye gitsen, kiminle ko-nuşsan hep Nana, Nana! Ne bileyim ben. Paris'in bütün kızlarını tanıyabilir miyim ki! Belki yirmi kişi bana sordu bu Nana'yı. Nana, Bordenave'ın icat ettiği bir yaratık. İyi becermiş olmalı bu işi!

Sustu. Ama bu boş salon avizelerinden dökülen yan aydınlık, bir kilise havası içindeki fısıldaşmalar iyice canını sıkıyordu.

Birden:

(*) Uluslararası Paris sergisi (Çev.)

EMİLE ZOLA

- Yo, hayır! dedi. Burada insan bunalıyor. Dışarı çıkıyorum ben... Belki aşağıda Bordenave'a rastlarız. İşin iç yüzünü anlatır bize.

Aşağıdaki mermer döşeli büyük holde, bilet kontrolü yapılıyordu. Seyirciler görünmeğe başlamıştı.

Açık duran uç parmaklıklı kapıdan bulvarlarda, bu güzel Nisan gecesinde, ışıklar arasında kaynaşan kalabalık görulüyordu. Araba tekerleklerinin gurultusu birden duruyor kapılar açılıyor, sonra gurultuyla kapanıyor, tiyatronun holüne bir yığın insan doluyor.

İçeri girenler birer birer kontrol memurunun önünde durduktan sonra, dip taraftaki çift merdivenden yukarı çıkıyorlardı. Kadınlar bu merdivenlerde vucutlarına ahenkli bir sal anti

vererek erkeklerini bekliyorlardı. Havagazı lâmbalarının ışığıyla yıkanan sade, empire stilinde döşenmiş bu çıplak salonda kartondan yapılmış bir kilise avlusu havası vardı. Duvarlardaki san afişlerin üstünde kocaman kara harflerle yazılmış «Nana» adı okunuyordu. Şık erkekler geçerken birden durarak bu afişleri okuyorlardı. Bazıları da, kapıların önünü kapatarak durup aralarında konuşuyorlardı; bu sırada şişko adamın biri gişenin önünde bilet almak için diretenlere kabaca çıkışıyordu.

Fauchery merdiven'den inerken:

- İşte Bordenave! dedi.

Direktör de onu görmüştü. Uzaktan:

- Doğrusu çok nazıksınız! Hani benim için bir fıkra yazacaktınız. Bu sabah Fîgaro'yu gözden geçirdim; tek satır yok!

- Canım sabırlı olun biraz, diye Fauchery cevap erdi. Kendisinden söz etmeden önce bir kere tanıyayım şu Na-na'nızı... Kaldı ki söz vermiş filân da değilim.

Sonra kısa kesmiş olmak için amcasının oğlunu tanıttı. Dediğine göre B. Hector de la Faloise adındaki bu genç, eğitimi Paris'te yeni tamamlamıştı. Direktör delikanlıya bir göz attı. Fakat, Hector onu uzun uzun, heyecanla suzuyordu. Şu güzel kadınları keşfedip sahneye çıkartan, onlara

10

NANA

karşı kaba bir gardiyan gibi davranan; bin bir reklâm şekli vadeden, bağırıp çağıran, konuşurken balgam atan, el erini butlarına vuran, hayasız olduğu kadar bir jandarma kafası taşıyan Bordenave bu adamdı demek! Hector güzel bir iki kelime söylemesi gerektiğini düşünerek:

- Tiyatronuz... diyecek oldu.

Bordenave çok sakin bir tavırla ve açık konuşmayı seven bir adam gibi:

- Geneleviniz diyin... dedi.

Bu sözü beğenen Fauchery gulerken, sözü ağzında kalan la Faloise, fena halde bozulmuştu, ama bu şakanın zevkine varmış gibi görünmek için kendini zorluyordu. Direktör, yazılarının büyük bir etkisi olduğunu bildiği tiyatro eleştiricisi Fauchery'nin elini hararetle sıktı, La Faloise toparlanmıştı.

Kendisine taşralı gözüyle bakılmasından korkuyordu.

Sözünü tamamlamak isteyerek:

- Bana Nana'nın sesinin çok güzel olduğunu söylediler; dedi.

- Onun mu! diye direktör omuz silkerek bağırdı. Pek cırlak sesi var, kulağının zarını deler insanın!

Genç adam hemen sözlerine şunu ekledi :

- Ne olursa olsun, mukemmel bir aktrismiş!

- O ha! Hantalın biri! Ayaklarını el erini ne yapacağını bilemez sahnede.

La Faloise'ın yuzu hafifçe kızardı. Hiçbir şey anlamaz olmuştu :

- Ama ne olursa olsun bu akşam onun ilk oyununu kaçırmak istemem. Biliyorum ki tiyatrouz...

Bordenave bir şeyi çok iyi bildiğine guvenen bir adamın soğukkanlı inadıyla :

- Geneleviniz... diyin; diye sözünü kesti.

Bu sırada sukûnetini hiç bozmayan Fauchery içeriye giren kadınlara bakıyordu. Gulmek mi kızmak mı gerektiği-EMILE ZOLA

11

1

ne karar veremeyerek şaşkın şaşkın duraklayan amcasının oğlunun yardımına gelerek :

- Bordenave'ı memnun etmek istiyorsan, tiyatrosu için onun istediğini söyle... Madem ki hoşuna gidiyor bu... Size gelince dostum; madem ki şu sizin Nana'nız ne oynayabiliyor ne de şarkı

söyleyebiliyor; öyleyse sinek avlayacaksınız demektir, işte bu kadar. Kaldı ki ben de bundan korkuyordum.

Yuzu moraran direktör :

- Sinek avlamak ha! Sinek avlamak! Bir kadının iyi oynamaya ya da guzel şarkı söylemeye de ihtiyacı var mıdır ki? Ah, yavrum pek toysun... Nana'da başka şey var. Hani başka her şeyin yerini tutan bir şey. Kokusunu aldım.

Pek kuvvetli bu şey onda. Burnum iyi koku alır benim... Göreceksin, göreceksin... Hele sahnede bir görünsun, mil etin ağzının suyu akacak.

Heyecandan titreyen iri el erini havaya kaldırdı; halinden memnun, sesini alçalttı. Şimdi kendi kendine mırıldanıyordu:

- O ne ten! Ah!. Çok iş var onda; çok iş var!

Sonra Fauchery kendisinden daha çok bilgi isteyince, Nana hakkında, Hector'un canını sıkan bir açık sözlulukle ayrıntılara girişti. Nana'yı tanımişti; ona un kazandırmak istiyordu. Yani tam bir Venus aradığı sırada ele geçirmişti onu. Bir kadını öyle uzun uzadıya incelemek için kendini yormaz, seyircileri ondan bir an öne yararlandırmak isterdi. Telâşında zaten büyük bir huzursuzluk vardı. Bu iri kızın gelişi burayı alt ust etmişti. İnce bir komedi artisti ve dinleyenleri kendinden geçiren bir şarkıcı olan yıldızı, Rose Mignon kendisine bir rakip geldiğini sezerek, direktörü bırakıp gideceğini söylüyordu. Ya o afiş için kopan gurultu, kıyamet! Nihayet iki aktrisin adlarının aynı büyüklükte harflerle yazılmasına karar verildi. Böylece başını ağrıtmalarını önlemiş oluyordu.

Kendi deyimiyle şu kadıncıklardan biri, Simonne ya da Clarisse su koyuverirlerse, kızılarına 12

NANA

yerleştirecekti tekmeysi. Başka türlü yaşanamazdı ki. Mal arının kaç para ettiğini bilirdi, o.

Birden durarak:

- Hele bak! dedi. Görüyor musunuz şu Mignon'la Ste-ner'i. Hiç ayrılmazlar birbirlerinden.

Biliyorsunuz ki Stei-ner Rose'u da ele geçirdi ustelik; bunun için kocası, tuymesin diye peşinden ayrılmıyor hiç.

Tiyatronun cephesinde havagazı feneri kaldırımı aydınlatıyordu. Bu aydınlığın içinde, çiğ yeşil iki küçük ağaç seçilmekteydi; ışıpta hem beyaz görünen bir sütunun üstündeki afişteki yazılar gündüzmuş gibi ta uzaktan okunabiliyordu. Daha ötede caddelerin zifiri karanlığı üzerinde yer yer ışıktan noktalar parlıyor ve bu caddelerde durmadan bir insan seli akıp gidiyordu. Bir çokları içeri girmeyerek tiyatronun önünde durup çene çalıyor, kimisi de purosunu çekiştiriyor-du. Tiyatronun cephesindeki fenerden dökülen ışığın altında yuzleri soluklaşan bu insanların kısa ve kara gölgeleri asfaltın üstünde koyu bir leke gibi yayılıyordu.

İri yarı neşeli bir adamdı Mignon. Dört köşe kafasıyla sirklerde herkul rolüne çıkan bir oyuncuyu andırıyordu. Şimdi ufak tefek, hafifçe göbekli, kır değirmi sakal ı bir tip olan banker Steiner'in koluna girmiş, kalabalık arasından yol açmaya çalışıyordu.

Bordenave, bankere :

- Dun onu benim buromda görmüşünüz değil mi? diye sordu.

- A! O kadın mıydı, diye Steiner bağırdı. Ben de zaten onun olabileceğini düşünmüştüm. Yalnız ben girerken o çıkıyordu. Pek az görebildim.

Mignon, gözünü yere dikmiş, sinirli sinirli parmağında-ki pırlanta yuzuğunu çevirerek dinliyordu.

Nana'nın söz konusu edildiğini anlamıştı. Sonra, Bordenave'ın, yeni yıldızını bal andıra bal andıra anlatması karşısında bankerin gözlerinin patladığını görünce, lâfa karıştı: EMİLE ZOLA

13

- Bırak al ahaşkına dostum; şu orospuyu! Seyirciler lâyük olduğu tepkiyi gösterecekler ona...

Steiner, yavrum, biliyorsun ki karım locasında bekliyor sizi..

Adamın koluna girip götürmek istedi. Ama Steiner Bordenave'dan ayrılmak istemiyordu.

Önlerinde, kuyruk olan bir suru insan biletlerini kontrol ettirmek için sıra bekliyordu. Kalabalığın içinden Nana adının iki hecesi tatlı bir ahenkle dalgalanıyordu. Afişlerin önünde duran erkekler yüksek sesle heceliyorlardı bu adı. Bir soru halinde söyleyip geçenler de vardı. Kadınlar da, kaygılı ama gulumseyerek, yavaş sesle «Nana» diyorlardı. Biraz da hayret etmiş gibiydiler.

Tanıyan yoktu bu Nana'yı? Nereden çıkmıştı böyle birdenbire? Şimdi onun adı etrafında fıkralar

anlatılıyor, kulaktan kulağa Nana ile ilgili eğlenceli şeyler fısıldanıyordu. Kulakları okşayan bir addı

Nana. Gittikçe artan bir sıcaklıkla dudaktan dudağa dolaşıyordu. Sadece adının duyulması

kalabalığı keyiflendiriyor, çocuklaştırıyordu. Bir merak nöbeti sarmıştı herkesi. Şu Parislilerin bazen çılgınlık derecesine varan merakı, Nana'yı bir an önce görmek istiyorlardı. Bir bayanın eteği yırtıldı, bir bay şapkasını kaybetti.

Etrafını çeviren yirmi kadar seyircinin sorularından bunalan Bordenave :

- Ah! Çok, sıkıştırıyorsunuz beni! diye bağırdı. Az sonra göreceksiniz kendisini... Kaçıyorum; bana ihtiyaçları var.

Müşterilerinin merakını alevlendirdiği için pek sevinçliydi. Oradan çekilip gitti. Mignon omuz silkerek, Steiner'e Rose'un ilk perdedeki elbisesini göstermek için kendisini beklediğini bir kere daha hatırlattı.

La Faloise, Fauchery'ye :

- Bak, Lucy şurada dedi. Arabadan iniyor.

Gerçekten de Lucy Stewart'tı. Ufak tefek, çirkin kırklık bir kadındı bu. Uzun boylu, zayıf yuzluydu.

Ama kalın dudakları öylesine renkli, öylesine güzeldi ki büyük bir çekicilik veriyordu bu kadına.

Yanında Caroline Héquet ile an-

14

NANA

nesi de vardı. Guzel ama soğuk bir kadındı bu Caroline. Annesi ağır, kibar görünüşlüydü. Lucy, Fauchery'ye:

- Bizimle geliyorsun değil mi, sana bir yer ayırttım, dedi.

- Yo, hiç niyetim yok, bir şey göremem oradan. Salonda oturmayı isterim, diye adam cevap verdi.

Lucy içerledi. Kendisiyle beraber görünmek istemiyor muydu yoksa? Sonra birden sakinleşerek başka konuya geçti:

- Neden Nana'yı tanıdığını söylemedin bana?

- Nana'yı mı? Onu hiç görmüş değilim ki.

- Sahi mi? Ama bu kadınla yattığını söylediler bana. Bu sırada karşılarına dikilen Mignon parmağını ağzına

götürerek susmalarını işaret ediyordu. Sonra, Lucy'nin bir sorusu üzerine oradan geçen bir genci göstererek:

- Nana'nın âşığı! diye mırıldandı.

Hep dönüp ona baktılar. Yakışıklı bir gençti. Fauchery tanımişti onu: Daguene't adındaki bu delikanlı kadınlara uç-yuzbin frangını yedirdikten sonra, şimdi Borsada ufak tefek işler çevirerek arada sırada sevgililerine para kazanabiliyordu. Lucy Daguene't'nin gözlerini pek güzel bulmuştu.

- Ah! İşte Blanche da geliyor; diye bağırdı. Nana ile yattığını o söylemişti bana.

Sarışın, şişmanca, sevimli bir kızdı bu Blanche de Sivry, yanında, zayıf yapılı, çok iyi giyinmiş, çok kibar bir adam vardı.

Fauchery, La Faloise'a dönerek:

- Kont Xavier de Vandevres; diye fısıldadı.

Kont gazetecinin elini sıktı. Bu sırada Blanche ile Lucy hararetli bir tartışmaya dalmışlardı.

Birininki mavi, öteki-ninki pembe farbalarıyla uzun etekleri yolu kapatmışlardı. Konuşmalarında sık sık Nana'nın adı geçiyordu. Bunu öyle acı bir ifade ile söylüyorlardı ki herkes onları dinliyordu.

EMİLE ZOLA

15

Kont de Vandevres Blanche'ı oradan uzaklaştırdı. Şimdi, Nana'nın adı gittikçe yüksek perdeden geniş holun dört köşesinde yükseliyor, bekleyenlerin onu görmek için duydukları sabırsızlığı bir kat daha arttırıyordu. Ne diye başlanmıyordu hâlâ? Erkekler sık sık saatlerine bakıyorlardı; geç

kalanlar, daha durmadan arabalarından atlıyor. Öbek öbek insanlar kaldırımlardan koşarcasına tiyatroya dalıyor, sokakta gezinenler, aydınlık alandan ağır ağır geçerken kafalarını uzatıp tiyatronun içine bakıyorlardı. Islık çalarak gelen bir oğlan, tiyatronun kapısındaki afişin önünde durdu; sonra, bir sarhoş gibi nara atarak: «Vay anam! Nana!» diye bağırdı. Kalçalarını oynatıp pabuçlarını suruyerek uzaklaştı. Oradakiler guluştuler. Kerli ferli baylar: «Vay Anam! Nana!» diye mırddanmışlardı. Herkes birbirini çiğniyordu. Bilet kontrolü sırasında kavga çıktı; Nana diyen, Nana'yı isteyenlerin sesleri birbirine karışarak gittikçe artan bir uğultu halini almıştı. Bu uğultu kalabalıkları saran bir şehvet duygusunun ifadesi gibi yayılıp genişlemekteydi.

Şimdi, perde arası çingırağın sesi bu gurultuyu bastırmıştı. Bir mırıltı bulvara kadar taşı :

«Çingırak çalındı! Çingırak çalındı!» Dışarıdakiler salona girmek için itişip kakışmaya başlamışlardı. Bir kaç memur biletleri kontrol ediyordu. Mignon, kaygılı bir tavırla, Rose'un elbisesini görmeğe gitmeyen Steiner'i nihayet yeniden yakalayabildi, ilk çingırak sesinde la Faloise, perdenin açılışını kaçırmamak için, kalabalığı yararak Fauchery'yi de surukledi.

Seyircilerin bu telâşı Lucy Stewart'ı sınırlendirmişti. Hele bakın şu kaba adamlara, nasıl da itiyorlar kadınları! Caroline, Heq-met ve annesiyle en sona kaldı. Hol boşalmıştı: ta ötede bulvar, yine kendi uğultusuna daldı.

Lucy merdivenden çıkarken :

- Bunların oyunları da hep böyle acayıptır; diye söyleniyordu.

Fauchery ile la Faloise, yerlerine yerleştikten sonra etrafi gözden geçirmeğe başladılar. Şimdi salonda ışıklar saçılmaya başlamıştı.

16

NANA

Buyuk kristal avizeden dökülen sarı, pembe ışıklar bir aydınlık sağnağına boğuyordu salonu. Nar çiçeği rengindeki koltukların kadifelerinde parlak hareler belirirken, kenarların yaldızlan göz alıcı

bir parıltıyla parlıyor, tavanın çiğ renkli yağlı boya resimlen hafif yeşilimtırak bir buğuya burunmuştu. Birden sahne ışıkları perdeyi alev alev tutuşturdu. Bir masal sarayının zenginliğini hatırlatan bu erguvan renkli ağır kumaş, çerçevesinin çatlakları ve yaldızların altından alçı sırtan fakirliği ile tam bir kıtlık meydana getirmekteydi. Sehpalarının başına geçen muzisyenler sazlarını

akort etmeye başlamışlardı. Şimdi hafif flut titreşimleri, boruların boğuk solukları, kemanların kıvrak sesleri salonun gittikçe artan uğultusuna karışıyordu. Butun seyirciler durmadan koşuyor, itişip kakışarak koltuklarına hucum ederek yerleşmeğe çalışıyorlardı. Uzun koridorlardan ve kapılardan içeri dolan kalabalığın ardı arkası kesilmiyordu bir türlü. Kadın elbiselerinin hışırtısı

arasında bu bir kıyafet ve tuvalet defilesiydi. Koltuk sıraları yavaş yavaş doluyordu. Butun bu renk renk kıyafetler arasında ya parlak bir kumaş, ya da eğilen bir kadın başını susleyen muccevherler göz alıyordu. İpek beyazlığında bir kadın omuzu seçiliyordu bir locanın kenarından.

Kımıldanmadan oturan bir kaç kadın da yelpazelerini sal ayarak salona dalan kalabalığı

seyrediyordu. Salonun ön tarafında, ayakta duran yeleklerinin önu açık yakalarına birer sardunya takmış bir kaç genç, eldivenli el erinin parmaklarının ucuyla tuttıkları durbunleriyle etrafi gözden geçirmekteydiler.

Bu sırada Fauchery ile la Faloise tanıdık yuzleri görebilmek için etraflarına bakmıyorlardı. Mignon ile Steiner alt kat localarından birinde, el erini kenarlığı örten kadifeye dayayarak oturmuşlardı.

Blanche de Sivry, sahnenin hemen önünde tek başına oturmuş, gibi görünüyordu. La Faloise, kendininkinden iki sıra öndeki bir koltukta oturan Da-guenet'den gözünü ayırmıyordu. Onun yanında oturan onye-di yaşlarında kadar canlı bir delikanlı gözlerini kocaman açmış hayretle etrafını suzuyor gibiydi. Fauchery ona bakarken gulumsedi.

EMİLE ZOLA

La Faloise birdenbire:

- Kim bu kadın? Hani şu yanında mavili bir genç oturuyor? diye sordu.

Vucudunu korsesinin içine sıkıştırmış şişman bir kadındı bu. Vaktiyle sarışın olan saçları şimdi beyazlaşmış. 'Yuvarlak yuzu al ıkla kıpkırmızı kesilmişti.

Fauchery sadece :

- Gaga; diye cevap verdi.

Bu adın, amcasının oğlunu hayrete düşürdüğünü görerek :

- Tanımıyor musun Gaga'yı?... Louis Philipp'in Kral olduğu ilk yıl arda pek sevilen bir kadındı.

Şimdi nereye gitse kızını da yanında götürüyor.

La Faloise genç kıza bakmadı bile. Gaga'nın manzarası kendisini heyecanlandırmıştı, gözünü ayırmıyordu kadından. Hâlâ çok iyi buluyordu onu ama bunu açığa vurmaya cesaret edememişti.

Bu sırada orkestra şefi çubuğunu kaldırmış, muzisyenler uverture başlamışlardı. Hâlâ akın akın içeri girenler vardı. Kımıldanmalar, gurultuler gittikçe artıyordu, ilk temsil erin bu her zamanki seyircileri arasında bir köşede buluşan bildikleri vardı; bunlar guluşerek konuşuyorlardı

aralarında. Buranın gediklisi olan bazı erkekler, şapkalarını çıkartmadan selâmlaşıyorlardı.

Paris'in bütün edebiyatçıları, bankerleri, zevk ve eğlence düşkunleri buradaydı. Bir çok gazeteci, bir kaç yazar, Borsa simsarları göze çarpıyordu. Namuslu kadınlardan çok, yoldan çıkmış kızlar vardı. Karmakarışık bir kalabalıktı bu. Her düşuncede, boğazına kadar sefahate batmış insanların bir koleksiyonu. Aynı yorgunluk, aynı zevk düşkunluğu okunuyordu bütün yuzlerde. Durmadan sorular soran amcasının oğluna, Fauchery, gazetecilerin, derneklerin locasını gösteriyor, tiyatro eleştiricilerinin adını söylüyordu. Bunlar arasında sıska, kupkuru ince dudaklı biriyle, bir de çocuksu yuzlu şişko bir tip vardı. Kolunu ahbahça yanındaki gencin omuzuna atmış babaca, şefkatli bakışlarla suzuyordu onu.

NANA

Fauchery, la Faloise'in karşı taraftaki localardan birinde oturanları selâmladığını görerek durdu.

Şaşmış gibi bir hah' vardı:

- Ne! Kont Muffat de Beuvil e'i tanıyorsun demek? Diye sordu.

Hector :

- O! Çoktandır tanırım; diye cevap verdi. Muffat'ların bizim şatonun yanında bir şatoları var. Sık sık giderim onlara... Kont, karısı ve kaynatası Marki de Chouard'la birlikte oturur.

Artık amcasının oğlunun hayreti karşısında busbutun böburlenerek ayrıntılara girişti: marki danıştay uyesiydi; Kont imparatoriçenin yaverliğine atanmıştı.

Fauchery durbununu doğrultarak kontese baktı. Siyah saçlı, beyaz tenli tombulca, güzel kara gözlü bir kadın.

- Bir perde arasında beni tanıtırsın onlara; dedi. Kontla bir kere karşılaşmıştım. Karnaval eğlencelerinde onlarda bulunmak isterim.

Üst paradiden sert sus sesleri geldi. Uvertur başlamıştı, hâlâ içeri girenler vardı. Gecikenler, seyircileri yerlerinden kalkmak zorunda bırakıyor, loca kapıları çarpılıyor, koridorlardan kavga edenlerin sesleri duyuluyordu. Konuşmalar da, tıpkı, gun batarken duyulan serçelerin ötüşmeleri gibi bir türlü bitmiyordu. Bir gurultu, bir karışıklıktır, gidiyor, kol ar, başlar sal anıyor; seyircilerin kimi rahatça koltuklarına yerleşmeye çalışırken, kimi de salona son bir defa göz gezdirebilmek için ayakta durmakta direniyor. Salonun ta karanlık köşelerinden : «Oturun! Oturun!» diye bağırانların sesleri duyuluyordu. Butun salonda bir urperti dolaştı şu adı Paris'te bir haftadır çalkalanan Nana'yı nihayet görebileceklerdi.

Arada bir kalın bir sesle canlanan konuşmalar da hafiflemeğe başlamıştı. Gittikçe sönükleşen bu konuşmalar ve yavaş yavaş duyulmaz olan iç çekişleri arasında orkestra çapkınca kıvrak ahenkli bir valse başlamıştı. Seyirciler pek hoşlanmışlardı bu oynak havadan, gulumseyerek dinli-EMILE ZOLA

19

L

yorlardı. Ama birden ilk sıralardan bir alkış sesi yükseldi; perde açılıyordu.

Hiç durmadan konuşan la Faloise :

- Bak! Lucy'nin yanında bir adam var; dedi.

Sağdaki sahneye yakın balkona bakıyordu. Lucy ile Ca-roline ön tarafta oturuyorlardı. Dip taraftan, Caroline'in annesinin asil profili ve güzel, san saçlı, tertemiz giyinmiş bir gencin yuzu seçiliyordu.

La Faloise:

- Bak, biri var orada diye tekrarladı.

Fauchery durbununu sahnenin ön tarafına doğrulttu. Ama bakmasıyla başını çevirmesi bir oldu.

- Oh! Labordette'miş, diye mırıldandı. Sanki bu genç adamın orada bulunuşu çok tabi ve önemsiz bir

şeymiş gibi mırıldanarak söylemişti bunu.

Arkalarından «Sus!» diye bağırdılar. Çenelerini tutmak zorunda kalmışlardı. Şimdi bütün salona bir hareketsizlik çökmüştü. Salonun ta ön sıralarından ta ust paradiye kadar yuzlerce baş, dikkat kesilmiş, dimdik duruyordu. Şansım Venus piyesinin birinci perdesi Olempia'da geçiyordu.

Kartondan bir Olempia'ydı bu. Kulis tarafında bulutlar görünüyordu. Sağda da Jupiterin tahtı

vardı. Önce İrisle Ga-nimed, perilerin de yardımıyla, tanrıların toplantısı için oturacak yerler hazırlıyor, bir yandan da koro halinde bir şarkı söylüyorlardı. Yeniden, parayla tutulmuş

alkışçıların bravo diye bağırdıkları duyuldu. Seyirciler, biraz yadırgayarak, ses çıkarmadan beklediler. Bu sırada la Faloise, İris rolünü oynayan Clarisse Besnus'yu alkışlamıştı. Bordenave'ın avucundaki kadınlardan biri olan bu aktris sahnede hafif mavi bir elbiseyle görünmüştü; omuzundan da yedi renkli büyük bir eşarp sarkıyordu.

Fauchery, herkesin duyabileceği bir sesle:

- Bunu vücuduna sarabilmek için gömleğini sıyırması gerekiyordu. Denedik sabahleyin...

Kol arının altından ve sırtından gömleği görünüyor; dedi.

20

NANA

Bu sırada salon hafifçe dalgalandı. Rose Mignon görünmüştü. Diana rolundaydı. Rolun gerektirdiği boydan ve yuzden yoksun, kara kuru, Parisli bir oğlan çocuğu gibi sevimli bir kadındı; oyunda temsil ettiği kişiyi gulunçlendirmek için bu rol kendisine verilmiş gibi, seyirciler bundan pek hoşlanmışlardı. Sahneye girerken, söylediği arya, o Mars'ın Venus uğruna kendisini yuzustu bıraktığı için söylediği can sıkıcı sözleri ölçülü bir tonla söylemekle birlikte, ustu kapalı çapkınca cumlelerle dinleyicileri ateşlendirmişti. Dirsek dirseğe oturan kocasıyla Steiner keyifli keyifli guluyorlardı. Birden bütün salon alkışla çınladı. Sahneye, o çok sevilen aktör Prul iere girmişti. Bir karnaval Mars'ı kıyafetine burunen oyuncunun başında kocaman bir tuy sal anıyordu, elinde de omuzuna kadar gelen bir kılıç vardı. Diana'dan bıkmıştı artık. Bunun üzerine Diana önu göz altında tutmaya ve öc almaya yemin eder. Karşılıklı söyledikleri şarkılar çok eğlenceli bir tirol havasıyla sona erer. Prul iere, çok komik, azgın bir erkek kedi sesiyle bu şarkıyı bitirir. Halkın tuttuğu bir jön prömiyenin eğlenceli hafifliği ile gözlerini devirerek öyle bir oynayışı vardı ki, localardaki kadınların kahkahalarıyla bütün salon çınlamıştı birden.

Sonra, seyirciler, soğuk bir sessizliğe gömüldüler. Öteki sahneler can sıkıcı gelmişti. Yalnız, ihtiyar Rose, halkı biraz guldurebildi: başına kocaman bir taç geçirerek Jupiter rolunde görundu. Karısı

Junon'la, aşçıları yuzunden bir kavgaya tutuşmuşlardı. Neptun, Minerva, Pluton ve öteki tanrıların geçişi az kalsın bütün oyunu berbat edecekti. Seyirciler sabırsızlanmaya başlamışlardı; ağır ağır kaygı verici bir mırıltı yükseliyordu; bir çok kimse oyunla ilgilenmeyerek salonu gözden geçirmeye başlamıştı. Lucy ile Labordet-te guluşuyorlardı; Kont de Vandeuvres başını Blanche'in dolgun

omuzunun ustunden uzatmıştı. Fauchery ise göz ucuyla Muffat'ları suzmekteydi. Kont, bir şey anlamamış gibi pek ciddi bir tavırla oturuyordu; kontes gözleri bir noktaya takılmış, dalgın dalgın gulumsuyordu. İşte tam bu sıkıcı hava içinde, kiralık şakşakçıların alkışları, bir yaylım ateş

duzgunluğu ile çınlamaya başladı. Butun başlar sahneye

EMİLE ZOLA

21

çevrildi. Nihayet Nana görünmüş muydu? Bu Nana da pek naza çekmişti kendini!

Şimdi sahneye Ganimed'le İris'in kılavuzluğunda, insan oğul arından kurulu bir temsilci heyet giriyordu. Bunlar saygı değer burjuvalar, karılarının aldattığı kocalardı ve tanrıların tanrısına Venus'ten yakınmaya gelmişlerdi: karılarını azdırıp çok kızgınlaştırdığı için. Bu sırada koro ağlamaklı ve safça bir ahenkle bir havaya başladı. Aradaki itiraflarla dolu sözler seyircileri pek eğlendirmişti. Bir cumle butun salonda ağızdan ağıza dolaşıyordu: «Boynuzlular korusu, boynuzlular korusu.» Bu cumle pek tutunmuştu; seyirciler «bıs» diye bağırmaya başladılar.

Korocuların suratları da pek tuhaftı. Ayı gibi kocaman, yusyuvurlak yuzluydu içlerinden biri. Bu sırada Vulken, öfkeden ağzı köpurerek içeri girdi; uç gun önce kaçan karısını istiyordu. Koro boynuzlular tanrısı Vulken'in haline acıyan bir hava tutturdu. Bu Vulken rolunu Fontan yapıyordu.

Çok edepsiz olduğu kadar, istidatlı bir komikti bu oyuncu. Kaynak demircisi kıyafetiyle bir kalça kıvrırışı vardı ki görülecek şeydi. Çıplak kol arı ok saplanmış yurek dövmeleriyle kaplıydı. Bir kadın yuksek sesle: «Of! Ne kadar da çirkin!» dedi; herkes gulup alkışuyordu.

Sonra, hiç bitmeyecekmiş gibi sıkıcı bir sahne başladı. Jupiter, tanrılar meclisini toplayıp aldatılmış kocaların dilekleri üzerinde bir konuşma açmıştı. Ama sonu gelmiyordu bir turlu bu toplantının. Tabi hâlâ Nana sahnede görünmemişti! Yoksa Nana'yı perdeyj kapatmak için mi sona saklamışlardı? Bu uzun bekleyiş nihayet seyircileri kızdırdı. Salonu mırıltılar kapladı; Mignon keyifli keyifli gulerek, Steiner'e:

- Bu gidiş kötü; dedi. Göreceksiniz, sonunda adamakıl ı çingar çıkacak!

Bu sırada bulutlar aralandı, Venus görundu: Nana. On sekiz yaşına göre pek iri yarı, pek güçlü kuvvetliydi. Beyaz tanrıça elbisesinin omuzlarına sarı saçları dökulmuştu. Sah-22

NANA

nenin ön kenarına kadar rahat bir yuruyuşle, seyircilere gulumseyerek ilerledi ve buyuk aryasını

söylemeğe başladı:

Akşamleyin Venus gezinirken...

Daha ikinci kıtada herkes birbirine bakmaya başlamıştı. Bu bir şaka mıydı; Bordenave bir muziplik

mi yapıyordu yoksa? Şimdiye kadar böylesine bozuk, böylesine usulsuz bir sesle söylenen bir şarkı duyulmamıştı. Direktörü doğru söylemişti, gerçekten de boru gibi bir sesi vardı bu Na-na'nın, ustelik sahnede nasıl duracağını da bilemiyordu. Bir yandan bütün vücuduyla yalpalanırken, el erini de ileri doğru uzatıyordu; seyirciler bunu uygunsuz ve gözü rahatsız edici bulmuşlardı.

Koltuklarda oturanlardan «O! O!» diye bağırانlar vardı. Aktris o genç bir horoz sesiyle şarkısına devam ederken ısıklık duyulmaya başladı. Lukste oturan seyircilerden biri: «Çok mukemmel!»

diye bağırmişti. Bu o sarışın okul kaçkını güzel delikanlıydı, güzel gözleri hayretle açılmış, Nana'yı görünce yanaldan alev alev yanmıştı. Herkesin dönüp kendisine baktığını anlayınca, böyle elinde olmadan yüksek sesle konuştuğu için pek utanmış, kıpkırmızı kesilmişti. Yanında oturan Dagueuet, gulumseyerek delikanlıyı suzuyordu; seyirciler guluyordu; artık kimsede ısıklık çalacak takat kalmamıştı. Nana'nın alımlı endamına vurulan kibar gençler de:

- Çok güzel! Bravo! diye bağırarak beyaz eldivenli el eriyle alkışlıyorlardı.

Bu sırada seyircilerin gulduğunu gören Nana da gulmeğe başladı. Bu, herkesin neşesini busbutun arttırdı. Ne de olsa hoş bir şeydi bu güzel kız. Gulerken, çenesinde minicik bir çukur peyda oluyordu. Sonra hiç istifini bozmadan öyle laubali bir hali' vardı ki, iki meteliklik istidadı olmadığını, ama şöyle bir göz kırparak, başka bir şeyi olduğunu anlatmak istiyor gibiydi. Orkestra şefine :

«Haydi arslanım!» der gibilerden bir işaret çaktıktan sonra ikinci kıtaya başladı: EMİLE ZOLA

23

Gece yarısı Venustur bu geçen...

yine o hep aynı tiz sesle söylüyordu ama, öyle iç gıcık-layıcı bir ahengi vardı ki zaman zaman urpertiyordu dinleyenleri.

Kırmızı, kuçucuk ağzında hep o gulucuk vardı Nana'nın; açık mavi gözlerinin içi de guluyordu.

Oldukça canlı bazı mısraları söylerken, pembe burun kanatları hafifçe inip kalkarken, burnunun ucu şehvetle yukarı doğru bukuluyor, yanakları al al oluyordu. Bu da kimseye çirkin görünmüyordu, aksine; erkekler durbunlerini ona doğrultuyorlardı. Ne yapacağını bilemediği için Nana yine hep öyle yalpalanıp duruyordu. Kıtayı bitireceği sırada sesi hiç çıkmaz oldu, sonunu getiremeyeceğini anlamıştı. Bunun üzerine hiç gözünü kırpmadan, ince tuniğinin içinde kalçasını

oyunatarak, vücuduna kıvrak bir hareket verirken gerdanını arkaya doğru germişti. Birden alkış

sesleri yükseldi. Bunun üzerine Nana birden geri döndü kırmızı saçlarının bir hayvan yelesi gibi sarktığı ensesini gösterdi. Şimdi alkışlar daha da coşkunlaşmıştı.

Son perde daha soğuk geçti. Vulkan, Venus'u tokatlamak istiyordu. Tanrılar kurultayında, aldatılmış kocaların dileği yerine getirilmeden önce, yeryüzünde bir soruşturma yapılmasına karar verildi. İşte bu sırada Diana, Venus'le Mars'ın tatlı tatlı konuştuklarını duyarak, yolculuk boyunca peşlerinden ayrılmamaya yemin eder. Bu sahnede oniki yaşında bir kız çocuğunun oynadığı Aşk tanrıçası ortaya

çıkarm. Elini burnundan hiç çekmeyen bu kızcağız ağlamaklı bir sesle «Evet anne... hayır anne...» der durur: Sonra Jupiter, öfkeli bir öğretmenin sertliğıyle kızcağızı karanlık bir yere kapayarak ceza olarak yirmi kere «seviyorum» demeğe zorlar. Seyirciler, orkestra ile koronun parlak bir canlılık verdikleri bitişten çok hoşlanmışlardı.

Perde kapandıktan sonra şakşakçılar, seyircileri, artistleri tekrar sahneye çağirttirmek için yırtınıp dururlarsa da, herkes ayağa kalkmış, kapılara doğrulmuştu. İnsanlar bir-24

NANA

birlerinin ayaklarına basarak, itişip kakışarak, koltukların arasından sıyrılıp çıkarken izlenimleri de açıklıyorlardı. Ortalıkta hep aynı cumle dolaşıyordu:

- Saçma sapan bir oyun...

Bir eleştirici bu oyunun pekâlâ tam ortasında kesilebileceğini ileri surmekteydi. Kaldı ki piyes üzerinde pek durulmuyordu; en çok Nana'dan söz ediliyordu. Dışarı ilk çıkanlar arasında bulunan Fauchery ile la Faloise koridorda Steiner'le Mignon'a rasladılar. Bir hava gazı lambasıyla aydınlanan bir maden ocağı galerisini andıran bu daracık koridorda insan boğulacak gibi oluyordu. Bir sure sağ taraftaki merdivenin korkuluğunun dibinde durdular. İkinci mevki seyircileri, gurultuyla yuruyerek aşağıya iniyorlardı, siyah elbiseli erkekler durmadan akın akın geçip gitmekteydi. Bu sırada bir işçi kadın üzerine bir suru elbise yığılmış iki tekerlekli küçük bir arabaya yol açmaya uğraşıyordu.

Steiner, Fauchery'yi görür görmez:

- Tanıyorum bu kadını ben! diye bağırdı. Bir yerlerde gördüm onu... gazinoda filân... O kadar sarhoş olmuştu ki yere yığıldı da, bir kaç kişi gelip kaldırmıştı.

Gazeteci:

- Benim pek fikrim yok onun hakkında; dedi Ama ben de sizin gibi bir yerlerde rastlamış olacağım...

Sesini alçalttı, gulerek sözune şunu ekledi:

- Belki de Tricon'da. Mignon :

- Amma da yaptınız ha! Bu kadar pis bir yerde öyle mi? Yani seyircilerin karşalarına ilk çıkan aşağılık bir karıyı alkışlaması iğrenç bir şey. Yakında, tiyatroda namuslu kadın kalmayacak bu gidişle... Rose'in oynamasına engel olacağım her halde.

Fauchery bıyık altından gulmekten kendini alamadı. Bu sırada koca pabuçlu halktan adamların gurultuları devam ediyordu. Kasketli biri:

EMİLE ZOLA

- Vay anam vay! Ne tombul şey! Yeme de yanında yat! diye yuksek sesle söyleniyordu.

Koridorda saçları maşayla kıvrılmış iki delikanlı kavgaya tutuşmuştu. Biri: «Kokuşmuş!

Kokuşmuş!» diye bağıyor; öteki: «Enfes, enfes!» diye cevap veriyordu. Ama ikisi de neden böyle söylediklerini açıklamıyorlardı.

La Faloise, Nana'yı çok beğenmişti. Sadece, sesini terbiye etse daha iyi olur, demek cesaretini gösterdi. O zamana kadar uyuklar gibi görünen Fauchery birden sıçradı. Beklemek gerekirdi.

Belki de son perdelerde her şey berbat olacaktı. Seyirciler, nezaket göstermişlerdi, ama şüphesiz ki henüz cazibesine kapılmış değil erdi. Mignon piyesin bitirilemeyeceğine yemin ediyordu.

Fauchery ile La Faloise fuayeye gitmek üzere yanlarından, ayrılınca, Mignon, Stainer'in koluna girdi. Omuzuna yaslanarak kulağına:

- İkinci perdede gidip karımın elbisesini görmelisiniz, dostum.. Öyle kıyak ki... diye fısıldadı.

Yukarıda, fuayede uç kristal avizeden bir ışık çağlayanı dökuluyordu. İki amca oğlu bir an duraksadılar; yarı açık duran camlı kapıdan galerideki iki sıralı insan seli görülmekteydi. Beşer altışar kişilik gruplar halinde toplanan erkekler yuksek sesle konuşuyor, kendilerine çarpıp yuruyenler arasında inatla tartışıyorlardı. Bazıları da tek sıra halinde yuruyorlardı, topuklarını cilâlı

parkeye vurarak oldukları yerde dönüş yapanlar da vardı. Sağda solda damarlı mermer sütunlar arasındaki ustü kadife kaplı küçük sıralara oturan kadınlar durmadan akan insan selini bıkkın bir tavırla seyre dalmışlardı, sıcaktan baygın gibi bir hal eri vardı bu kadınların; arkalarındaki büyük aynalarda saçlarının topuzu göruluyordu. Dip taraftaki bufenin önünde koca göbekli bir adam bir bardak şurup içiyordu.

Fauchery, biraz soluk alabilmek için balkona gitmişti. Sütunlar arasında, her ayna yanına asılmış çerçevelerdeki aktris resimlerini inceleyen la Faloise da peşinden yurudu. Tiyatro binasının cephesindeki havagazı fenerini söndür-28

NANA

bir ziyafet olmuştu sanki. İlk temsil erin kültürlü seyircileri bir saygısızlık nöbetine tutulmuş gibiydi: efsane ayaklar altında çiğneniyor, o ilk çağ sembol eri yerden yere vuruluyordu. Jupiter'in sağlam bir kafası vardı. Mars kaçık bir tipti. Kral ık bir gulduru, ordu bir alay konusu olmuştu. Jupiter, ufak tefek bir çamaşırcı kıza tutulup çılgınca bir dansa kendini kaptırınca, çamaşırcı kız rolunu oynayan Simonne, «benim şişko babacığım» diye tanrılar tanrısının burnuna tekme indirince bütün salon bir kahkaha tufanına boğuldu. Bir yandan dans edilirken Febus, Minerva'ya kâseler dolusu sıcak şarap ısmarlıyor, Neptun de ağzına durmadan çörek tıkan altı yedi kadının ortasında salına salına geziniyordu. Üstü kapalı iğneli sözler kaçırılmıyor, bunlara açık saçık anlamlar veriliyor, en zararsız kelimeler lastikli bir şeikle sokuluyordu. Uzun suredir; tiyatro seyircileri bu kadar hayasızca bir

budalalığa kaptırmamalardı kendilerini.

İşte böylece butun bu çılgınlıklar arasında oyun surup gitmekteydi. Sarılar giymiş, el erinde sarı eldivenler, tek gözlüklü şık bir delikanlı pozundaki Vulken, durmadan Venus'un peşinden koşuyordu. Şimdi Venus rolundeki Nana bir balıkçı kadın kıyafetinde görünmüştü sahnede.

Başına bir mendil bağlamış takmış takıştırmış tombul gerdanını göstererek, geniş kalçalarını

kıvıra kıvıra yururken butun seyircileri kendinden geçirmişti. Öyle ki, güzel bir sesle Di-ana'nın yakınmalarını dile getiren ipekli kısa elbiseli ve hasır şapkalı Rose Mignon, şirin bir bebek rolunde kimsenin dikkatine çarpmamıştı. Ama öteki şişko kız, butlarına vurarak, bir tavuk gibi gıdaklayarak, etrafına bir hayat kokusu, çekici bir kadınlık havası yayarak seyircileri sarhoş

etmişti. Bu ikinci perdeden sonra artık aklına eseni yapabiliirdi: sahnede kötü bir pozda durabilir, tek bir notayı bile doğru söyleyemez, söyleyeceğini unutabiliirdi. Seyircileri bravo diye bağtırtmak için gulerek, kırıtmaları yeterdi artardı bile. O pek beğenilen kalçalarını oynatırken alt salon ateşleniyor, paradiden paradiye ta sahnenin ustune kadar sıcak bir dalga yayılıyordu. İşte bunun için Vulken'i kır meyhanesine su-EMILE ZOLA

29

ruklediği zaman artık tam bir zafere ulaşmıştı. Kendi evindeydi burada; yumruğunu kalçasına dayamış, Venus'u kaldırımın kenarındaki derenin içine oturtmuştu. Şimdi muzik de kendini onun mahal evari sesine uydurmuş gibiydi. Sa-int-Cloud Fuarında duyulan turden klarinet hıçkırıkları ve oynak flut nağmeleriyle bayağı bir muzikti bu.

İki parçayı daha seyirciler tekrarlattılar. Uverturdeki vals yeniden çalındı; bu çapkınca valsın nağmeleri arasında tanrılarda suruklenip gittiler. Çiftçi kadın rolundeki Junon, Jupiter'i, şu çamaşırcı kızla enseleyip şamarlan kafasına indirdi. Diana, Venus'u Mars'a randevu verirken yakaladı ve hemen buluşacakları yeri ve saati Vulken'e yetiştirdi. Bu da «yapacağımı bilirim ben!»

diye bangır bangır bağtırmaya başladı. Bundan sonrası pek iyi anlaşılılmıyordu. Soruşturma hızlı

tempolu bir dans havasıyla sona ererken, Jupiter, taşsız, soluk soluğa, kan ter içinde yer yuzu kadınlıklarının pek tatlı şeyler olduğunu ve erkeklerin kabahatli olduğunu ilân ediyordu.

Perde bravolar arasında kapanırken :

- Butun kabahat erkeklerde! diye bağtırlar duyuluyordu.

Şimdi perde tekrar açılmıştı. Nana ile Rose Mignon sahnenin ortasında durarak seyircileri selâmladılar. Alkırlar salonu çınlatırken, şakşakçılar da durmadan bağtııyor-lardı. Sonra, salon yarı yarıya boşaldı.

La Faloise :

- Gidip kontes Muffat'ya saygılarımı sunmalıyım; dedi. Fauchery :

- İyi olur; beni de tanıtırsın diye cevap verdi. Sonra aşağıya ineriz.

Fakat balkondaki localara gitmek kolay olmuyordu.

Yukarıdaki koridordaki insanlar birbirini eziyordu. Kalaba-

, lığın içinden geçebilmek için kenarlara çekilmek, sağa sola dirsek vurarak ilerlemek gerekiyordu. İçinde havagazı ya-30

NANA

nan bakır bir fenere sırtını dayayan şişko eleştirici kendisini dikkatle dinleyen bir kaç kişiye oyun hakkındaki düşüncelerini söylüyordu. Oradan geçenler, yavaş sesle birbirlerine adamın adını

söylüyorlardı. Oyun boyunca gulmuştu; koridorlarda hep bu söyleniyordu; bununla birlikte çok sert konuşuyor, zevkten ve ahlâktan söz ediyordu. Az ötede, ince dudaklı eleştirici kesik sut gibi, bozuk bir zevkle oyunu beğendiğini anlatmaktaydı.

Fauchery kapılardaki değirmi açıklıklardan birer birer locaları gözden geçirmekteydi. Fakat Kont de Vandevres kendisini durdurarak nereye gittiğini sordu. İki amca oğlunun Muffat'lan aradığını

öğrenince 7 numaralı locada olduklarını söyledi. Kendisi de oradan geliyormuş. Sonra gazetecinin kulağına eğilerek:

- Söyleyin, dostum, şu Nana'yı bir akşam Provence sokağının köşesinde görmemiş miydik...

Fauchery :

- Ya gerçekten öyle! diye Fauchery bağırdı.

La Faloise amcasının oğlunu kendilerini pek soğuk karşılayan Kont Muffat de Beuvil e'e tanıttı.

Fauchery adını duyunca Kontes başını kaldırıp baktı, ve Figaro' daki tiyatro eleştirilerini beğendiğini söyledi. Kolunu locanın uzeri kadife kaplı kenarına dayamış olan Kontes, zarif bir omuz hareketiyle hafifçe yana dönmuştu. Bir süre konuştular. Söz, Evrensel sergi etrafında dönüyordu.

Duzgun ve dört köşe yuzunde resmi bir ciddilik okunan Kont:

- Çok guzel olacağa benzer. Bugun Champ de Mars'ı gezip dolaştım... Gözum kamaştı görduklerimden...

Fauchery :

- Vaktinde açılmayacakmış diyorlar. Bir arıza olmuş. Kont sert bir sesle sözünü kesti:

- Vaktinde açılacak. İmparator böyle istiyor. Fauchery inşaat sırasında bir gün bir yazı konusu bulmak için orayı gezerken az kalsın akvaryumda kapalı kala-EMILE ZOLA

31

cağını neşeli neşeli anlattı. Kontes gulumsedi. Zaman zaman bir eliyle yelpazelenirken, dirseğine kadar beyaz eldivenli kolunu kaldırarak salona bakıyordu. Tamamıyla boşalmış olan salon uykuya dalmış gibiydi. Sadece luksteki bazı adamlar gazeteleri yayarak göz gezdiriyorlardı. Kadınlar da tıpkı evlerindeymiş gibi ahbablarıyla konuşuyorlardı. Avizenin altında şimdi ahbabça bir fısıldaşmadan başka bir şey duyulmuyordu. Avizenin ışığı, perde arasında girip çıkanların yerden kaldırdıkları hafif toz tabakası arasında biraz donuklaşmış gibiydi. Oturan kadınları seyretmek için bazı erkekler kapıların önünde birikmişlerdi. Bu adamlar bir an hareketsiz durup kocaman duğumlu beyaz plasrtron kravatlarının sıkıldığı boyunlarını uzatarak bakıyorlardı.

Kontes La Faloise'a :

- Önumuzdeki salı gunu sizi bekliyoruz; dedi.

Eğilerek teşekkürlerini sunan Fauchery'yi davet etti. Piyesten hiç söz edilmediği gibi Nana'nın adı da hiç geçmedi. Kont öylesine buz gibi bir azamet içinde dimdik duruyordu ki parlamentonun bir toplantısında bulunuyor sanılırdı. Orada bulunuşunu kaynatasının tiyatro sevgisine bağladı. Marki de Chouard, ziyaretçilere yer vermek için dışarı çıkmıştı. Başında geniş kenarlı bir şapka vardı; beyaz ve sarkık yanakları ve uzun boyu ile ileri yaşına rağmen dimdik durarak pek iyi görmeyen gözleriyle koridordan geçen kadınlara bakıyordu.

Fauchery, Kontes'in daveti üzerine, piyesten söz etmenin uygun düşmeyeceğini düşünerek, gitmek üzere izin istedi. La Faloise locadan ondan sonra çıkmıştı. Kont Vande-uvres'un locasında sarışın Labordette'in, Blanche de Sivry ue sıkı fıkı konuştuğunu görmüştü.

Amcasının oğlunun yanına gelir gelmez:

- Bak hele! Şu Labordette'i görüyor musun, tanımadığı kadın yok... Şimdi de Blanche'le dedi.

Fauchery istifini bozmadan :

- Elbette... Elindeki avucundakini veriyor onlara. Senin dünyadan haberin yok dostum; dedi.

32

NANA

Koridor az çok boşalmıştı. Fauchery aşağı ineceği sırada Lucy Stewart kendisine seslendi. Kadın ta dipte, sahneye yakın locasında duruyordu. İçeride insan sıcaktan pişiyor dedi. Annesi ve Caroline Héquet ile birlikte badem şekeri yiyerek, koridora çıkmışlardı. Bir yol gösterici kadın, onlarla yumuşak bir sesle konuşuyordu. Lucy gazeteciye çattı: Çok kibar bir adam olduğunu, başka kadınları görmek için ta yukarılara çıktığını, ama kendilerine susayıp su-samadıklarım sormak zahmetine

katlanmadığını söylüyordu. Sonra konuyu bırakarak: Biliyor musun dostum Nana pek iyiydi; dedi.

Sivry, Fauchery'nin son perdeyi locasından seyretmesini istiyordu; fakat adam, çıkarken gelip onları alacağına söz vererek kendini kurtardı. Fauchery ile la Faloise, aşağıya inip tiyatronun önünde birer sigara yaktılar. İnsan kumeleri kaldırımı kapatmıştı. Bir çok seyirciler bunların gittikçe hafifleyen uğultusu arasında gecenin havasını ciğerine doldurmak için dışarı çıkmışlardı.

O sırada Mignon, Steiner'i Varietes tiyatrosunun kahvesine götürdü. Nana'nın başarısını görerek, coşkunlukla onun sözünü etmeğe başlamıştı. Bir yandan da bankeri göz ucuyla suzuyordu. Onu yakından tanıyordu. İki kere Ro-se'u aldatmasına yardım etmişti; ama hevesi geçince yine pişman olup ona bağlılık göstermişti. Kahveyi dolduran müşteriler mermer masaların etrafında omuz omuza oturmaktaydılar, bazıları ayakta durarak acele acele bir şeyler içiyorlardı. Büyük aynalar, bu bir suru insan kafasını sayılamayacak kadar çoğaltıyor, pamuklu kadife kaplı sedirleri, dipteki kırmızı yol halısı serili döner merdiveniyle dar salonu son derecede geniş gösteriyordu.

Steiner bulvara bakan ön salondaki bir masaya gidip oturdu. Daha mevsimi gelmeden buranın kapılan çıkartılmıştı.

Banker, o sırada oradan geçen Fauchery ile la Faloise'i durdurdu.

- Haydi, bizimle birer duble için; dedi.

EMİLE ZOLA

33

Fakat zihnini bir şey kurcalamaktaydı. Nana'ya bir buket atmak istiyordu. Ahbaçça, Auguste diye bir garsonu çağırdı. Kendisine dimdik bakan Mignon'un bakışları karşısında biraz bozuldu.

- İki buket yaptırın, Auguste; bunları yol gösteren kadına verin de, munasip bir zamanda sahnedeki iki bayana versin; olmaz mı? dedi.

Salonun öteki ucunda en çok onsekizinde görünen bir genç kız ensesini bir aynaya, dayamış boş

bir bardağın karşısında, boş yere uzun süre beklemekten usanmış gibi uyuşuk bir halde oturuyordu. Guzel sandre saçlarının tabi buk-leleriyle çerçevelenen yuzunde, kadife yumuşaklığındaki gözlerinde bezginlik okunuyordu. Arkasında soluk yeşil ipekli bir elbise, başında da yer yer çökmüş yuvarlak bir şapka vardı. Gecenin soğuşunda uşumuş gibi rengi uçmuştu.

Fauchery, kızı göstererek:

- A bak Satın de buradaymış! dedi.

La Faloise kim olduğunu sordu. Bir kaldırım dilberinden başka bir şey değildi bu kız. Ama öyle matrak şeydi ki konuşmak zevk verirdi insana. Gazeteci sesini yükselterek

- Ne yapıyorsun orada Satın? diye sordu. Satın hiç istifini bozmadan :

- Sinek avlıyorum, diye cevap verdi.

Adamlar bayıldılar bu cevaba, gulmeğe başladılar.

Mignon acele etmek gerekmediğini söylüyordu. Üçün-jcu perdenin dekorları ancak yarım saatte kurulabilirdi. Ama Fauchery ile la Faloise biralarını içip bitirdikleri için yukarı çıkmak istiyorlardı; uşumeye başlamışlardı. Şimdi, Steiner'le yalnız kalmış olan Mignon, dirseğini masaya dayayarak :

- Ne dersiniz? Anlaştık değil mi? Ona beraber gideriz. Sızı tanıtırım.. Aramızda kalsın, karımın bilmesi gerek-mez.

32

NANA

Koridor az çok boşalmıştı. Fauchery aşağı ineceği sırada Lucy Stewart kendisine seslendi. Kadın ta dipte, sahneye yakın locasında duruyordu. İçeride insan sıcaktan pişiyor dedi. Annesi ve Caroline Héquet ile birlikte badem şekeri yiyerek, koridora çıkmışlardı. Bir yol gösterici kadın, onlarla yumuşak bir sesle konuşuyordu. Lucy gazeteciye çattı: Çok kibar bir adam olduğunu, başka kadınları görmek için ta yukarılara çıktığını, ama kendilerine susayıp su-samadıklanını

sormak zahmetine katlanmadığını söylüyordu. Sonra konuyu bırakarak: Biliyor musun dostum Nana pek iyiydi; dedi.

Sivry, Fauchery'nin son perdeyi locasından seyretmesini istiyordu; fakat adam, çıkarken gelip onları alacağına söz vererek kendini kurtardı. Fauchery ile la Faloise, aşağıya inip tiyatronun önünde birer sigara yaktılar. İnsan kumeleri kaldırımı kapatmıştı. Bir çok seyirciler bunların gittikçe hafifleyen uğultusu arasında gecenin havasını ciğerine doldurmak için dışarı çıkmışlardı.

O sırada Mignon, Steiner'i Varietes tiyatrosunun kahvesine götürdü. Nana'nın başarısını görerek, coşkunlukla onun sözünü etmeğe başlamıştı. Bir yandan da bankeri göz ucuyla suzuyordu. Onu yakından tanıyordu. İki kere Ro-se'u aldatmasına yardım etmişti; ama hevesi geçince yine pişman olup ona bağlılık göstermişti. Kahveyi dolduran müşteriler mermer masaların etrafında omuz omuza oturmaktaydılar, bazıları ayakta durarak acele acele bir şeyler içiyorlardı. Büyük aynalar, bu bir suru insan kafasını sayılamayacak kadar çoğaltıyor, pamuklu kadife kaplı sedirleri, dipteki kırmızı yol halısı serili döner merdiveniyle dar salonu son derecede geniş gösteriyordu.

Steiner bulvara bakan ön salondaki bir masaya gidip oturdu. Daha mevsimi gelmeden buranın kapıları çıkartılmıştı.

Banker, o sırada oradan geçen Fauchery ile la Falo-ise'i durdurdu.

- Haydi, bizimle birer double için; dedi.

EMİLE ZOLA

33

Fakat zihnini bir şey kurcalamaktaydı. Nana'ya bir buket atmak istiyordu. Ahbapça, Auguste diye bir garsonu çağırdı. Kendisine dimdik bakan Mignon'un bakışları karşısında biraz bozuldu.

- İki buket yaptırın, Auguste; bunları yol gösteren k'adı-na verin de, munasip bir zamanda sahnedeki iki bayana versin; olmaz mı? dedi.

Salonun öteki ucunda en çok onsekizinde görünen bir genç kız ensesini bir aynaya, dayamış boş bir bardağın karşısında, boş yere uzun süre beklemekten usanmış gibi uyuşuk bir halde oturuyordu. Guzel sandre saçlarının tabi buk-leleriyle çerçevelenen yuzunde, kadife yumuşaklığındaki gözlerinde bezginlik okunuyordu. Arkasında soluk yeşil ipekli bir elbise, başında da yer yer çökmüş yuvarlak bir şapka vardı. Gecenin soğuşunda uşumuş gibi rengi uçmuştu.

Fauchery, kızı göstererek:

- A bak Satın de buradaymış! dedi.

La Faloise kim olduğunu sordu. Bir kaldırım dilberinden başka bir şey değildi bu kız. Ama öyle matrak şeydi ki konuşmak zevk verirdi insana. Gazeteci sesini yükselterek

- Ne yapıyorsun orada Satın? diye sordu. Satın hiç istifini bozmadan :

- Sinek avlıyorum, diye cevap verdi.

Adamlar bayıldılar bu cevaba, gulmeğe başladılar.

Mignon acele etmek gerekmediğini söylüyordu. Üçüncü perdenin dekorları ancak yarım saatte kurulabilirdi. Ama Fauchery ile la Faloise biralarını içip bitirdikleri için yukarı çıkmak istiyorlardı; uşumeye başlamışlardı. Şimdi, Steiner'le yalnız kalmış olan Mignon, dirseğini masaya dayayarak :

- Ne dersiniz? Anlaştık değil mi? Ona beraber gideriz. Sizi tanıtırım... Aramızda kalsın, karımın bilmesi gerekmez.

34

NANA

Yerlerine oturan Fauchery ile la Faloise ikinci mevki localardan birinde, sade giyimli guzel bir kadın gördüler. Yanında da ciddi bir adam vardı. La Faloise tanıyordu kendisini: İç işleri bakanlığında buro şefiydi. Muffat'larda görmüştu bir kere. Fauchery kadının adının Bayan Robert olduğunu sanıyordu. Namuslu bir kadındı: daima tek bir âşığı olurdu. Ve bu âşıkları da saygı

değer insanlardı.

Başlarını çevirmek zorunda kaldılar. Dagenet kendilerine guluyordu. Artık Nana başarı

kazandıktan sonra kendini gizlemek gereğini duymuyordu. Koridorlarda yuksek perdeden konuşarak

zaferini ilân etmekteydi. Yanında, koltuğundan hiç kalkmayan o okul kaçkını delikanlı

vardı; hâlâ Nana'ya duyduğu hayranlığın şaşkınlığı içinde gibiydi. Ah; işte kadın dediğin böyle olur, diyordu içinden; yuzu heyecandan kıpkırmızı kesilmişti. Durmadan, eldivenlerini giyip çıkarıyordu. Sonra, Nana'dan söz açınca cesaretleterek:

- Affedersiniz, bayım, bu kadını tanır mısınız? diye sordu.

Daguenet şaşmış gibiydi, duraksayarak :

- Evet, biraz; dedi.

- Peki, adresini biliyor musunuz?

Bu, o kadar damdan düşercesine sorulmuştu ki Daguenet'nin içinden oğlanın yuzune bir şamar atmak geldi.

Sert bir sesle :

- Hayır; diyerek arkasını döndü. Sarışın delikanlı uygunsuz bir hareket yaptığını anlamıştı.

Busbutun kızarak, buzulup oturdu.

Sahnedeki uç tokmak sesi duyuldu. Şakşakçılar dekoru alkışlıyorlardı. Sahnede Etna dağındaki bir mağara göruluyordu. Bir gümüş madeni ocağının içinde açılmıştı bu mağara; yepyeni altın paraların parıltıları saçılıyordu dip tarafta, Vulkan'in ocağından batan güneşin ışıkları saçılıyordu.

İkinci sahnede Diana, Venus'le Mars'a meydanı boş bırakmak üzere bir seyahate çıkması için anlaşıyordu. İşte Diana'nın

EMİLE ZOLA

35

tek başına kaldığı an Venus sahneye girer. Çırcıplaktır. Vucudunun güzel iğinden emin olmanın verdiği bir pervasızlık içindedir. Butun salon urperir. Venus'un vucuduna sade bir tul sarılmıştır.

Yuvarlak omuzları, bir amazon boynunu andıran gergin pembe gerdanı, şehvetli bir sal antı ile yuvarlanan geniş kalçaları, tombul, sarışın butları ile butun vucudu, bir köpük beyazlığındaki tulun altından görünüyordu. Şimdi o, saçlarından başka örtüsü olmayan yeni doğan Venus'tu ve kol arını havaya kaldırdığı zaman koltuklarının altındaki altın tıyler göruluyordu. Hiç alkış olmadı.

Kimse gulmuyordu artık. Ciddi erkeklerin burunları inceliyor, dudakları titriyor, ağızları kuruyordu.

Gizli tehlikelerle dolu, tatlı, hafif bir ruzgâr esmişti sanki. Birden kadın cinsiyetinin çılgınlığı içinde, isteklerinin gizliliklerini gözlerin önüne seriverdi. Nana hep gulumsuyordu.

Fauchery la Faloise'a: - Vay be! dedi.

Bu sırada Mars, tepesindeki tuyu ile, iki tanrıça arasında randevusuna yetişmek için koşuyordu.

Burada Prul i-ere'in büyük bir incelikle oynadığı bir sahne vardı. Kendisini Vulkan'e teslim etmeden önce üzerinde son bir etki yapmak isteyen Diana'nın okşayışları, rakibinin orada bulunuşu kendisini busbutun azdırmış olan Venus'un cilveli hareketleri ile içi gıcıklanan Mars, kendinden geçmiş gibiydi. Sonra sahne bir trio ile sona ererken, bir işçi kadın Lucy Stewart'ın locasına girerek iki beyaz leylâk buketini sahneye fırlattı. Seyirciler alkışladılar, Prul iere, buketleri yerden alırken Nana ile Rose Mignon halkı selâmlıyordu. Lukste oturanlardan bir kaç kişi, Mignon'la Steiner'in oturdukları alt kat locasına gulerek bakıyorlardı. Bankerin yuzunu ateş

basmıştı, çenesi hafif hafif titriyordu: boğazı tıkanıyordu sanki.

Bundan sonraki sahne salondaki seyircileri mahvetti. Hafifçe bir sıraya ilişen Venus, Mars'ı yanına çağırdı. Şimdiye kadar bu kadar hararetli bir sevişme sahnesini canlandırmaya kimse cesaret edememiştir. Nana kolunu boynuna

36

NANA

dolayarak Prul iere'i kendine çekerken, Fontan, soytarıca bir öfkeyle yuzunu buruşturarak karısını

suçustu yakaladığı için çileden çıkmış bir koca tavrıyla mağaranın dip tarafında göründü. Elinde o halkaları demirden meşhur ağı tutuyordu. Bir an tıpkı serpmesini atmaya hazırlanan bir balıkçı

gibi sal adı. Sonra ustaca bir hareketle Mars'la Venus'u tuzağa düşürdü, ikisi de ağın içine girdi; ama kendinden geçmiş mutlu iki sevgili gibi öylece birbirlerine sarılmış olarak.

Gittikçe kabaran bir soluk gibi bir mırıltı baştanbaşa salonu dolaştı. Bir kaç el şakırtısı duyuldu.

Butun durbunler Venus'e çevrilmişti. Nana yavaş yavaş butun seyircileri buyulemişti. Azgın bir dişi hayvan gibi vucudundan yayılan şehvet havası seyircilerin başını döndürmeğe başlamıştı. Şimdi en küçük hareketiyle istekleri kamçılıyor, küçük parmağını hafifçe kıvıldatsa kendisine bakanların kanlarını tutuşturuyordu. Sanki kaslarının ustunde görünmeyen yaylar dolaşıyormuş gibi sırtlar eğiliyor, Enselerde tuyler, bilinmez hangi kadının ılık soluğu ile urperiyordu. Fauchery, ön tarafında oturan okul kaçağı delikanlıya baktı. Oğlan, heyecanından yerinde oturamıyor, iki de bir ayağa kalkıyordu. Gazeteci bir aralık merak edip Kont de Vendeuvres'e baktı. Adamın benzi uçmuştu; dudaklarını ısırıyordu. Şişko Ste-iner'in pörsuk yanakları busbutun çökmüştü.

Labordette, cins bir kırsrağı seyrederek gibi hayran hayran seyre dalmıştı Nana'yi. Daguene kan oturan bacaklarını keyifli keyifli oynatıyordu. Sonra bir aralık Muffat'ların locasına bakınca görüdüğü manzara karşısında şaşakaldı. Beyazlar içinde ciddiliğini elden bırakmamış olan Kontes'in arkasında duran Kont, o kırmızı çil i mermer gibi donuk yuzuyla ağzı açık, boynunu uzatarak sahnede olup bitenleri seyrediyordu. Yanı başında, gölgede kalan Marki de Chourd'ın o bulanık gözleri yer yer parıltılı, ışık saçan bir kedi gözüne benze-mişti. Herkes soluk soluğa gelmişti; terden saçlar yapış

yapış olmuştı: Oyunun surduğu uç saat boyunca salonun havası, soluklarla bir insan kokusuna burunmuştu. Havagazi

EMİLE ZOLA

37

lambasının serptiği ışık içinde, avizenin ustundeki toz bulutu gittikçe yoğunlaşmaktaydı. Şimdi bütün seyirciler; gece yarısı çiftlerin seviştiği yataklarda duyulan isteklerle için için gıcıkılarak yorgun düşmüşlerdi. Ve şimdi Nana bu bitkin seyirci yığını, bu bir oyun sonunun yorgunluğu ve sinir gerginliği içindeki binbeşyüz insanın karşısında o mermer beyazlığındaki vücudu ve kendisine el değdirtmeden bütün bu kalabalığı mahveden dişliliği ile büyük bir zafer mutluluğu içinde boy gösteriyordu.

Oyun bitmişti. Vulkan zafer çağrılarına uyarak bütün Olemp sevgililerinin önünden geçiyordu, şimdi. Ahlar, of-lar, çapkınca lâf atmalar arasında. Jupiter şöyle diyordu:

«Oğlum, bu manzarayı göstermek için bizi çağırmakla hafiflik etmiş oldun.» Sonra Venus yararına bir dönüş oldu. . İris'in kılavuzluğunda yeniden sahneye giren boynuzlular korosu, tanrıların en büyüğüne, soruşturmasına devam etmemesi için yalvarıyordu, kadınlar evde oldukça, hayat çekilmez oluyordu erkekler için; aldatılmayı yeğ tutuyorlardı ve memnundular bundan. İşte bu komedinin özündeki ahlâk anlayışı. Bunun üzerine Venus serbest bırakılıyordu. Vulkan karısından ayrı yaşama hakkını kopardı. Mars tekrar Diana ile birleşti. Jupiter, evinde başının dinç olması için o küçük çamaşırcı kızı bir yıldızla gönderdi. Nihayet Aşk tanrısı da kapatıldığı zindandan çıkartıldı; orada sevmek mastarını çekecek yerde kâğıtlardan tavuklar yapmış-tı. Perde şahane çıplaklığı

daha da yuceleşmiş görünen ve gulumseyen Venus'un önünde diz çökerek ilâhiler söyleyen boynuzlular korosundan sonra, kapandı.

Ayağa kalkmış olan seyirciler kapılara doğruldular oyunun yazarları sahneye çağırıldı. Bravolar arasında, coşkun «Nana! Nana!» diye bağırımlar ortalığı kapladı. Ama daha salon tamamıyla boşalmamışken karanlığa gömuldu. Sahne ışıkları söndürüldü: avizenin ışığı kısıldı. Sahnenin önünden başlayarak bütün salondaki balkonların ve locaların ustune gri bezden örtüler indi. Biraz önceki bu sıcak uğultulu salon, şimdi bir kuf kokusu içinde uykuya dalmıştı.

38

NANA

Kontes Muffat, kurkune sarılmış dimdik durarak, gözleri karanlığa dikilmiş, kalabalığın çıkmasını bekliyordu.

Koridorlarda itişip kalkışarak kucaklarında elbise yığın-larıyla kendilerine yol açmaya çalışan işçi kadınlara çarpıyorlardı. Fauchery ile la Faloise, çıkışta bulanabilmek için sözleştiler; uzun holu insanlar doldurmuştu; öte yandan çifte merdivenlerden sonu gelmeyen düzenli sıkışık birer kuyruk

ağır ağır ilerliyordu. Mignon, Steiner'i surukleyerek herkesten önce dışarıya çıkarmıştı. Bir aralık Gaga ile kızı sıkılmış gibi: görünmüşlerdi. Labordette, hemen koşup bir araba getirdi ve ana kız bindikten sonra, zarif bir hareketle arabanın, kapısını kapattı. Daguene'tnin geçtiğini gören olmamıştı. Okul kaçağı, yanakları alev alev yanarak, artistlerin kapısında beklemeğe karar vermişti, Panorama geçidine gitti ama, parmaklıkları kapıyı kapalı buldu. Kaldırımında dikilip duran Satin, yanından geçerken eteğiyle delikanlıya surtundu; ama o, pek uzgun olduğu için kıza öfkeyle sırt çevirdi, sonra gözleri isteğini gerçekleştirememenin, güçsüzlüğünün uzuntusuyla dolu dolu kalabalığa karışıp kayboldu. Sigaralarını tutturarak giden seyircilerden bazıları: 'Venus ak-

şamlayın dolaşırken...» diye mırıldanıyorlardı. Variéetes kahvesinde Auguste müşterilerden artan şekerleri Satin'in yemesine izin verdi. Tiyatrodan kam kaynayarak çıkan şişko herifin biri nihayet kızı kolundan tutup gittikçe uykuya dalan bulvarın karanlıklarına doğru götürdü.

Hâlâ akın akın inen seyirciler vardı. La Faloise Claris-se'i bekliyordu. Fauchery, Lucy Stewart'ı ve Caroline He-quet ile annesini götürmeye söz vermişti. Muffat'lar, donuk bir tavırla geçip giderken, bu kadınlar, holun bir köşesinden bağırışıp guluşerek geldiler. Tam bu sırada Bordena-ve küçük bir kapıyı iterek gelip Fauchery'den bir fikra yazması için kesin söz aldı. Adam kan ter içindeydi; yuzu zafer neşesiyle parlıyordu.

La Faloise nezaketle:

- İki yuzuncu temsile ulaşacak bir oyun. Butun Paris tiyatruza koşacak; dedi.

EMİLE ZOLA

39

Fakat Bordenave içerlemiş gibi, sert bir çene hareketiyle, holu dolduran, bu dudakları kurumuş, gözleri ateş saçan, hepsi de Nana ile yatabilmek için yanıp tutuşan erkek kalabalığını göstererek :

- Ne inatçı şeysin; hâlâ tiyatru, diyorsun; kerhanen diyecek yerde! diye bağırdı.

II

Ertesi gün, saat on olduğu halde Nana hâlâ uyuyordu. Haussmann bulvarındaki bu binanın ikinci katını ona Moskovalı zengin bir tüccar, altı aylık kirasını peşin vererek tutmuştu. Bu yepyeni binanın sahibi dairelerini yalnız kadınlara kiralıyordu. Nana için çok geniş olan daire, tamamıyla döşeli değildi. Evin içinde pek görmemişçesine bir lüks göze çarpıyordu. Yıldızlı konsol arın ve sandalyelerin yanı sıra, işporta malı bir sürü ıvır zıvır, sonra Akajudan, küçük masalar, floransa bronz taklidi, çinko şamdanlar. Butun bunlardan, ilk âşığı olan ciddi kibar adamın kendisini çok çabuk yuzustu bıraktığı; bundan sonra ne iduğu belirsiz âşıkların eline düştüğü, başlangıçta çok sıkıntı çektiği, borç bile ödeyemeyecek hal ere düştüğü, evden kovulacak duruma geldiği anlaşılıyordu.

Nana, yastığını çıplak kol arının arasında sıkıp, yuzunu gömerek yuzu koyun yatıyordu. Yalnız yatak odasıyla tuvalet odası mahal edeki bir döşemecinin gayretiyle düzene girmişti. Kapalı

perdelere sızan hafif bir aydınlıkta pelesenk ağacından mobilyalar duvar kâğıtları ve gri zemin

uzerine iri mavi çiçeklerle suslu ipekli kumaşlarla kaplı koltuklar göze çarpıyordu. Nana uyuklayan odanın ılıklığı içinde sıçrayarak uyandı, yanında bir boşluk hissettiği için şaşmış gibiydi. Kendi yastığının yanında uzanan, gipur dantel i yastıkta hâlâ ılık duran baş yerine bakıyordu. Sonra el yordamı ile, yatağının baş ucundaki bir elektrik zilinın duğmesine bastı.

İçeriye giren oda hizmetçisine :

- Demek gitti öyle mi? diye sordu.

- Evet, efendim; Bay Paul, on dakika kadar önce gitti... Yorgun olduğunuz için sizi uyandırmadı.

Ama yarın geleceğini size söylememi tembih etti.

EMİLE ZOLA

41

Hâlâ uyuklayan Nana :

- Yarın, yarın! diye tekrarlardı. Bakalım yarın onun gunu mu?

- Evet, efendim, Bay Paul çarşambaları gelir. Genç kadın: yatağının içinde oturarak :

- Yo! Hayır... diye bağırdı. Hatırladım şimdi. Her şey değışti. Bu sabah bunu ona söylemek istiyordum... Kara adamın ustune gelecek... Al sana bir kavga, bir kıyamet!

Zoe :

- Bana haber vermemiştiniz. Gunlerinizi değıştirdiğiniz zaman bana haber verirseniz iyi olur. Peki, şu ihtiyar pintinin gunu salı değıl miydi?

İşte böyle aralarında hiç gulmeden, iki müşteriden; tutumlu bir adam olan Saint-Denis mahal esindeki bir tuccardan ihtiyar pinti, kendisine kont susu veren ve acayip bir kokusu olan Hırvattan da kara adam diye söz ediyorlardı. Dagenet, ihtiyar pintinin ertesi gununu almıştı; tuccar saat sekizde evinde olmak zorunda olduğu için, genç adam Zoe'nin mutfağında onun gitmesini gözlüyordu. Sonra, saat ona kadar, adamın hâlâ sıcak duran yataktaki yerini aldı, sonra o da işine gitti. Nana da, o da bunu çok rahat buluyorlardı.

- Aman, ne yapayım, dedi Nana. Öğleden sonra yazarım kendisine. Mektubumu almamış olursa içeriye sokmazsınız.

Bu sırada Zoe odada gurultu çıkartmadan yuruyordu. Bir gun önceki büyük başarıyı anlatıyordu.

Nana'ya çok büyük ^bir istidadı olduğunu ispat ettiğini çok guzel şarkı söylediğini anlatıyordu. Ah!

Bayan şu saatte rahat rahat yata-bilseydi!

Dirseğini, yastığa dayayarak oturan Nana sadece başını sal ayarak cevap veriyordu. Geceliğinin kurdelesini kop-: muştı. Saçları çözülmüş, dağılmış omuzlarına dökülüyordu.

Dalgın dalgın :

42

NANA

- Elbette; dedi. Ama nasıl yapmalı. Bugün bir suru can sıkıcı şey olacak... Kapıcı bu sabah da yukarı çıktı mı?

Şimdi ikisi de ciddi ciddi konuşuyorlardı. Üç aylık kira borcu vardı. Mal sahibi eşyasını

haczettireceğini söylüyordu. Bundan başka bir suru alacaklı daha vardı. Bir arabacı, bir çamaşırcı

kadın, bir terzi, bir kömürücü ve daha da başkaları. Butun bunlar her gün gelip kapı aralığındaki bir sedire oturup bekliyorlardı. Hele şu kömürücü pek kötü davranıyor, merdivenlerde avaz avaz bağıriyordu. Nana'nın en büyük derdi, onaltı yaşındayken peydahladığı çocuktur. Küçük Louis'yi Rambouil et yakınındaki bir köyde oturan bir sutni-neye bırakmıştı. Bu kadın Louis'ciği anasına geri vermek için uçyuz frank istiyordu. Çocuğu son görüşünden beri dayanılmaz bir evlât sevgisine tutulan Nana, bu kadının uçyuz frangını verip çocuğu Batirgmol es'da oturan halasına bırakmak istiyordu. O vakit istediği zaman gidip oğlunu görebilirdi. Ama bu tasarısını

gerçekleştiremediği için çileden çıkıyordu.

Hizmetçi kadın, Nana'ya sıkıntısını ihtiyar pintiye açmasını söyledi.

Nana bağırarak :

- Her şeyi anlattım ona; diye cevap verdi. Ödeyecek bir çok borcu olduğunu, eline ayda bin frank geçtiğini söyledi... Kara adama gelince o da meteliğe kurşun atıyor bugünlerde. Sonra kumarda kaybetmiş... Şu zaval ı Mimi'nin kendisi yardıma muhtaç; borsada değerlerin düşmesi mahvetti onu. Ancak bana çiçek getirebilecek kadar parası var.

Böylece sözünü ettiği adam Daguenet idi. Yeni uyanmış olmanın gevşekliği içinde Zoe'ye sırrını

açmıştı. Hizmetçi kadın, onun gizli dertlerini öğrenmeye alışık olduğu için saygıyla karışık bir sevgiyle dinliyordu. Hanımı kendisine, işlerinden söz etmeğe lâıyk görduğune göre o da düşüncesini söylemek cesaretini gösterecekti. Her şeyden önce Nana'yı çok sevdiğini söylüyordu.

Bayan Blanche'dan bu-

EMILE ZOLA

43

nun için ayrılmıştı. Şimdi bu bayan Blanche kendisini tekrar yanına alabilmek için neler yapmıyordu neler! Çalışacak kapı yok değildi. Oldukça tanınmıştı! Ama sıkıntı da olsa bile hanımından ayrılmayacaktı. İlerisinin parlak olduğuna inanıyordu. Sonra da öğütlerini sıralamaya başladı, insan gençken bir takım saçma sapan işler yapardı. Bu sefer dikkatli olmak gerekirdi.

Erkekler keyiflerinden başka bir şey düşünmezlerdi. Nana'nın alacaklılarını susturması ve para bulması için bir kelime söylemesi yeterdi.

- Butun bunlar bana uçyuz frank getirmiyor, diye tekrarladı. Üçyuz frank lâzım bana, bugün hemen... insanın uçyuz frank alabileceği birini tanımaması ne kötü şey.

Kafasını çatlatırcasına düşünüyor; halası bayan Le-rat'yı Ramboauil et'ye göndererek, sut nineye sabahı beklemesini söyletmek istiyordu. İstedğini yerine getirememiş olması, bir gün önce kazandığı başarının zevkini bozmuştu. Kendisini alkışlayan butun bu erkekler arasında, uçyuz frank verecek biri yok muydu yani? Hem sonra, karşılıksız parada alınamazdı kimseden. Aman yarabbi; ne kadar talihsizim ben! diyordu içinden. Bebeği hiç aklından çıkmıyordu. Cin gibi bakışlı, mavi gözleri vardı yavrucuğun. Hele kekeleyerek, o kadar acayip bir sesle «Anne!» diyeşi vardı ki gulmekten katıltırdı insanı!

Bu sırada sokak kapısının elektrikli zili çalındı. Zoe bir sır söylemiş gibi fısıltıyla:

- Bir kadın geldi; dedi. Bu kadını belki yirmi kere görmüştü. Ama hiç tanımıyormuş gibi yapıyor ve bunun sıkıntı içinde bulunan kadınlarla olan ilişkisini bilmezlikten geliyordu.

J

Adını söyledi bana... Bayan Tricon'muş. Nana :

- Tricon kadın ha! diye bağırdı. Sahi o mu? Bak unutmuştum. İçeri alın...

Zoe Bn. Tricon'u içeri soktu. Uzun boylu iki uzun saç omuzlarından sarkan ihtiyar bir kadındı bu.

Avukat

44

NANA

yazıhaneleri arasında mekik dokuyan bir kontes hali vardı. Zoe hemen odaya bir erkek girdiği zaman yaptığı gibi sessizce çekilip gitti. Kaldı ki durabilirdi de. Tricon kadın, oturmadı bile. Nana ile aralarında kısa bir konuşma geçti:

- Elimde biri var bugün sizin için... ister misiniz?

- Evet... Ne veriyor?

- Dört yuz frank.

- Peki saat kaçta?

- Üçte... Kabul mu? -Kabul.

Daha sonra Tricon havadan söz açtı. Kuru bir hava vardı. İyi olurdu böyle havalarda yurumek.

Daha göreceği dört beş kişi vardı. Kuçuk bir cep defterine baktıktan sonra çıkıp gitti. Nana yalnız kalmıştı. Yüreği ferahlamıştı şimdi. Omuzlarından hafif bir urperti geçti. Tekrar, gevşek gevşek, uşumuş bir dişi kedi gibi, yatağının sıcaklığına gömüldü. Yavaş yavaş gözleri kapanıyordu. Ertesi gün Lou-is'ciği nasıl şık giydireceğini düşünerek gulumsuyordu. Biraz sonra busbutun uykuya daldı. Şimdi ruyasında, bir akşam önceki ateşli saatleri yaşıyor; bas bir sesle uzun uzun yankılanan bravo sesleri arasında yorgunluğunu gideriyor-du. .

Saat onbirde Zoe, Bayan Lerat'yı odaya soktuğu zaman, Nana hâlâ uyuyordu. Ama gurultuden uyandı ve hemen :

- Sen misin... bugün Rambouil et'ye gideceksin; dedi. Halası:

- Bunun için geldim, diye cevap verdi. Onikiyi yirmi geçe bir tren var. Nasıl olsa yetişirim. Genç kadın esneyerek:

- Olmaz... Biraz sonra. Para geçecek elime. Yemek yersin. Sonra düşünürüz.

Zoe hanımının sabahlığını getirdi.

- Berber geldi efendim; diye mırıldandı.

EMİLE ZOLA

45

Fakat Nana tuvalet odasına geçmek istemiyordu.

- Girin içeri Francis; diye bağırdı.

İyi giyinmiş efendiden bir adam içeri girip selâm verdi. Tam bu sırada Nana çıplak ayaklarıyla yataktan çıkıyordu. Hiç telâşlanmamıştı; Zoe'nin, sabahlığı giydirmesi için kol arını uzattı. Francis de, hiç istifini bozmadan ve arkasını dönmeden vekarlı bir tavırla olduğu yerde duruyordu. Nana oturup da saçlarına ilk tarağı vurduğu zaman :

- Her halde gazeteleri görmemiş, olacaksınız dedi... Fi-garo da çok güzel bir yazı var.

Gazeteyi de getirmişti. Bayan Lerat gözluğunu takıp pencerenin yanında ayakta durarak yuksek sesle okumaya başladı. Sırık gibi boyunu busbutun uzatıyor, çapkınca bir sıfat geçince burun deliklerini oynatıyordu. Fauchery, bu yazıyı tiyatrodan çıkar çıkmaz sıcağı sıcağına yazmıştı.

Nana'nın sanat tarafım ince ince iğnelemiş ama kadınlığı karşısında duyduğu kabaca hayranlığı dile getirmişti.

Francis durmadan :

- Mukemmel! diyordu.

Sesiyle alay edilmesi Nana'yı pek eğlendirmişti Nazik adamdı bu Fauchery. Bu davranışını

mukâfatlandıracaktı. Bayan Lerat yazıyı okuyup bitirdikten sonra bu erkeklerin hepsi de azgın şeyler; diye homurdandı; daha fazla bir şey de söylemedi. Yalnız kendisinin anladığı bu lâfından kendisi memnundu. Francis, Nana'nın saçlarını yukarıya kaldırıp bağladıktan sonra selâm vererek:

- Akşam gazetelerinde de bir göz atarım... Her zamanki gibi değil mi? Saat beşte geleyim?

- Bana bir kutu kremle, yarım kilo badem şekeri getirin Boissier'den olsun! Adam kapıyı çekerek giderken Nana salondan, bağırarak söylemişti bunu.

Genç kadın ile halası yalnız kalınca öpuşmediklerini hatırladılar; birbirlerinin yanaklarına şapırtılı

birer öpücük Kondurdular. Yazı ikisini de canlandırmıştı. O zamana ka-46

NANA

dar uyuklayan Nana; yine başarısının nöbetine tutuldu. Eh! Rose Mignon ne haldeydi kim bilir bu sabah! Halası, heyecandan midesine sancı girdiğini söyleyerek tiyatroya gelmediği için Nana, sanki alkışlar altında bütün Paris yerle bir olmuş gibi, hikâyesinin heyecanına kapılmış kendinden geçerek anlatıyordu. Sonra birdenbire durup gulerek, Gout-te-d'Or sokağında kışını kıvırarak dolaştığın zaman acaba bunları yazarlar mıydı, dedi. Bayan Lerat başını sal ıyordu. Hayır hayır, hiç, kimse böyle olacağını kestiremezdi. Şimdi ihtiyar kadın Nana'ya kızım diyerek ciddi bir tavırla konuşmaya başlamıştı. Annesi, babasının ve büyük annesinin ardından öteki dünyaya gittikten sonra, ikinci anası olmamış mıydı. Nana çok duygulanmıştı, nerdeyse ağlayacaktı. Ama bayan Lerat geçmiş, geçmişir diyordu durmadan. Evet, pis bir geçmişti bu! Öyle şeyler ki, bunları her gün kurcalamamak iyi olurdu. Çoktandır yeğenini görmüyordu. Çünkü ailede kendisinin de bu kızla birlikte yoldan çıkacağını söylemişlerdi. Aman yarabbi olur muydu böyle şey! Nana'dan kendisine açılmasını istemiyordu. Her zaman temiz bir hayat geçirdiğinden emindi. Şimdi ona böyle iyi durumdayken kavuşmak ve çocuğunu sevdiğini görmek yetiyordu. Bu dünyada namuslulukla çalışmaktan daha değerli bir şey olamazdı.

Gözleri merakla parıldayarak lâfi değiştirdi ve :

- Kimden bu bebek? diye sordu. Nana şaşırılmıştı; bir an duraksayarak :

- Efendiden bir adamdan; dedi.

- Bak hele!.. Seni döven bir dulgerden olduğunu söylüyorlardı... Eh şimdi bırakalım bunu, başka bir gün anlattırın, ağzımın ne kadar sıkı olduğunu bilirsiniz!... Haydi keyfine bak prensler gibi buyuturum

ben onu.

Bayan Lerat çiçekçilik yaparak geçinirdi. Ama işini bırakmıştı artık. Şimdi metelik ustune metelik koyarak sağladığı altıyuz franklık aylık gelirle yaşıyordu. Nana ona küçük güzel bir ev kiralayacağına söz verdi. Ayrıca ayda yuz

EMİLE ZOLA

47

frank verecekti. Bu rakamı duyunca, hala kendinden geçerek, elde ettiği erkekleri iyice sızdırmasını söyledi yeğenine. Bir kere daha öpuştuler.

Fakat, Nana sevincinin ortasında, Louis'cikten söz edilirken birden canlanan bir hatırayla kederlenivermişti. •

- Ne can sıkıcı şey, saat üçte çıkmam lâzım. Al sana bir angarya daha! diye mırıldandı.

Tam bu sırada Zoe içeri girdi, sofranın hazır olduğunu söyledi. Yemek odasına geçtiler. Daha önceden gelmiş yaşlı bir kadın masanın başında oturuyordu. Şapkasını çıkartmamıştı. Sirtında kına ile kaz kakası arası renkte bir elbise vardı. Nana bu kadını, orada görünce şaşmadı. Sadece neden odaya girmediğini sordu.

- Ses duydum. Yalnız olmadığınızı düşünmüştüm de; diye kadın cevap verdi.

Kibar tavırlar takınan bu bayan Maloir, Nana'nın eski bir ahbabıydı; ona misafirliğe gelirdi. Bayan Lerat'nın orada bulunuşu, önce canını sıkmış gibi görünüyordu. Sonra halası olduğunu öğrenince, gulumseyerek kadını tatlı bir bakışla suzdu. Karnının açlıktan zil çaldığını söyleyen Nana sofradaki turplara saldırıp ekmezsiz yemeğe başladı. Resmi bir tavır takınan bayan Lerat turp yemeyeceğini söyledi. Dediğine göre balgam yapıyormuş. Zoe, kotlet getirdiği zaman, Nana, etten bir iki lokma alarak, kemikleri emmekle yetindi. Arada bir göz ucuyla ahbabının şapkasına bakıyordu.

Nihayet :

- Bu benim verdiğim yeni şapka değil mi? diye sordu. Bayan Maloir ağzındaki lokmayı yutmadan :

- Evet, duzelttim; diye cevap verdi.

Şapka acayip bir şekil almıştı. Ön tarafı kesilip açılmış tepesine kocaman bir tuy takılmıştı. Bayan Maloir'in aca-yıp bir merakı vardı: butun şapkalarını elden geçirir ezer bozardı. Neyin kendisine yakıştığını yine kendi bilirdi. Şöy-48

NANA

le bir elden geçirerek en güzel bir şapkayı bir kasket haline getirirdi. Beraber sokağa çıktığı

zaman utanmamak için bu şapkayı ona satın almıştı Nana. Nerdeyse darılacaktı:

- Bari çıkartın başımızdan! diye bağırdı. İhtiyar kadın kasılarak :

- Hayır, teşekkür ederim, rahatsız etmiyor beni; yemek yememe engel olmuyor; dedi.

Kotletten sonra sofraya karnibaharla, bir önceden kalmış, bir parça tavuk söğüşü geldi. Nana her yemeğin gelişinde yuzunu hafifçe buruşturuyor, duraksıyor, kokluyor, sonra tabağındaki yemeğe el surmeden bırakıyordu. Reçel yiyerek yemeğini bitirdi. Soğukluk faslı uzadı gitti. Zoe, sofrayı

toplamadan kahveleri getirdi. Kadınlar sadece önlerindeki tabakları ittiler. Hep o güzel geceden söz edildi. Nana bir sigara sararak, sandalyasının arkasına yaslanıp tutturdu. Zoe, arkasını

bufeye yaslayarak kol arını sarkıtıp orada duruyordu. Şimdi onun hayat hikâyesini dinliyorlardı.

Bercy'li bir ebenin kızımıymış. Annesinin işleri kötü gitmiş. Kendisi önce bir dişçinin yanına girmiş, sonra da bir sigorta produktörünün; ama yapamamış burada. Sonra, biraz övünerek oda hizmetçiliğini yaptığı kibar kadınların adlarını sayıp dökmeğe başladı. Zoe bu kadınlardan adlarıyla söz ediyordu; bütün servetlerini ona teslim ederlermiş. Ona göre, kendisi olmasaymış

başlarına çok iş gelirmiş, Meselâ bir gun, Bayan Blanche Octave'la beraberken; ihtiyar çıkagelmiş. Bunun üzerine Zoe ne yapmış? Salondan geçerken düşmüş gibi yapmış, ihtiyar, bir bardak su getirmek için hemen mutfığa koşmuş, bu sırada Bay Octave sıvışmış.

Hizmetçisini hayranlıkla karışık bir sevgiyle dinleyen Nana :

- Ah ne iyi şeydir şu Zoe! dedi. Bayan Lerat :

- Başımdan çok felâket geçti... diye söze başladı.

Sonra Bayan Maloir'a sokularak sırlarını açmaya başladı. İhtiyar kadınlar liköre batırılmış şeker yerken çene

EMİLE ZOLA

49

çalmaya başladılar. Maloir başkalarının sırlarını dinlerdi. Ama kendisi hakkında kimseye bir şey çıtlatmazdı. Denildiğine göre, bilinmeyen bir yerden aldığı maaşla kimsenin kapısından içeri ayak atmadığı bir odada yaşamaktaydı.

Nana birdenbire öfkeleni: '

- Hala bıçakla oynamayın, fena oluyorum, demedim mi size! diye bağırdı.

Bayan Lerat buna aldırış etmeden, masanın üstündeki iki bıçağı haç şeklinde birbirinin üstüne koydu. Öte yandan genç kadın batıl inançlara inanmadığını söylüyordu. Ona göre yere dökülen tuzun hiç bir anlamı yoktu, cuma gununun uğursuz olduğu da bir masaldı; ama bıçak için böyle söyleyemezdi. Uğursuzluğunu denemişti. Hiç şüphesiz başına tatsız bir iş gelecekti. Esnedi, derin bir can sıkıntısı

içindeymiş gibi:

- Daha iki saat var... dedi. Dışarı çıkmam lâzım. Ne can sıkıcı şey!

• İki ihtiyar kadın birbirine baktı. Üçü de bir şey söylemeden başlarını sal adılar. Şüphesiz bu iş daima zevk verici değildi. Nana yine arkasına yaslanıp bir sigara yakmıştı. Ötekiler, bir şey söylemeyerek manalı manalı dudaklarını ısırıyorlardı:

Bir süre sustuktan sonra Bayan Maloir :

- Siz gelinceye kadar biz de bezik oynarız dedi. Sonra Bn. Lerat'ya:

- Bezik bilir misiniz? diye sordu.

Tabi biliyordu, hem de çok iyi. Ortada görünmeyen Zoe'yi rahatsız etmek gereksizdi. Masanın bir köşesi yeterdi; örtüyü, kirli tabakların üstüne kıvırdılar. Fakat bayan Maloir bufenin gözünden kâğıtları almak için yerinden kalkınca, kadınlar oyuna başlamadan Nana, kendisi için bir mektup yazmalarını rica etti. Yazı yazmak canını sıkıyor-n^uş. Hem sonra yazısına da pek güvenemiyormuş, koşup odasından iyi bir kâğıt getirdi. Bir masanın üstünde ucu başlanmış bir yazı kalemiyle uç meteliklik bir murekkep şişesi

50

NANA

EMİLE ZOLA

51

duruyordu. Mektup Daguenet'ye gidecekti. Bayan Maloir kendiliğinden, inci gibi yazısıyla

«Canımın içi sevgilim» diye başlayan mektupta, Daguenet'ye ertesi gün gelmemesini «Çünkü bunun imkânsız olduğunu, ama ister uzakta, ister yakında olsun kendisini kalbinde taşıdığını

bildiriyordu.

İhtiyar kadın:

- «Binlerce öpücük» le bitiriyorum diye mırıldandı.

Bayan Lerat her cumleyi beğendiğini başını sal ayarak açığa vurmuştu. Gözleri parlıyordu; gönül hikâyeleri dinlemeğe bayılırdı. Kendinden de bir şeyler katmış olmak için

- Güzel gözlerine binlerce öpücük., diye ahenkli buseyle mırıldandı. Nana :

- Evet, «güzel gözlerinden binlerce öpücük»! diye tekrarladı. Bu sırada iki ihtiyar kadının yuzunde

derin bir mutluluk okunuyordu.

Zili çalıp, mektubu biriyle göndermesi için, Zoe'yi çağırdılar. Tam bu sırada, hizmetçi kadın tiyatrodan hizmet bultenini getiren bir adamla konuşuyordu. Nana bu adamı yanına çağırarak dönerken, bu mektubu Daguenet'ye götürmesini söyledi. Sonra da bir şeyler sordu. Adamın dediğine göre Bay Bordenave çok memnundu. Şimdiden sekiz gün için bütün yerler tutulmuştu.

Bn. Nana, sabahtan beri kaç kişinin adresini istediğini tasarlayamazdı. Adam gittikten sonra, Nana dışarda en çok bir buçuk saat kalacağını söyledi. Eğer gelen olursa Zoe bekletecekti. Tam o bunları söylerken sokak kapısının elektrikli zili çalındı. Bu gelen alacaklılardan biriydi; arabasını

kiraya veren adamdı; antredeki bir sedire oturdu. Adam burada oturup akşama kadar baş

parmaklarını birbirinin etrafında döndürebilirdi, hiç acelesi yoktu.

Tembelikten uyuşuk bir haldeki Nana : yeniden esneyip gerinerek :

- Haydi, cesaret, dedi. Orada olmalıyım.

Ama yerinden kıvıldamıyordu. Yüz as diyen halasının oyununu izliyordu. Çenesini avuçlarının arasına almış, dalgın, düşünüyordu. Saatin uçu çaldığını duyunca yerinden sıçradı. Kabaca :

- Hay Al ah cezasını versin! diye bağırdı.

Bunun üzerine kâğıtları sayan Bn. Maloir gevşek sesiyle Nana'ya cesaret vermek istedi.

- İşinizi bir an önce bitirip gelmeniz daha iyi olur cicim; dedi.

Bayan Lerat da kartları karıştırarak :

- Haydi elini çabuk tut; dedi. Ben dört buçuk treniyle gideceğim. Saat dörtten önce parayı getirirsen yetişebilirim dedi.

Nana :

- Oh, uzun surmez! diye cevap verdi.

On dakika içinde Zoe'nin yardımıyla sırtına elbisesini, geçirdi. Kötü giyinmiş olmasına aldıriş etmiyordu. Tam aşağı ineceği sırada yine kapı çalındı. Bu sefer kömürcu gelmişti. Gelirse gelsin!

Arabacının yanında oturup ona arkadaşlık ederdi; böylece canı sıkılmazdı adamların. Yalnız bir gurultu çıkmasından çekinerek mutfaktan geçti ve servis kapısından sıvıştı. Buradan geçtiği çok olurdu; eteğini toplamaya alışmıştı.

Bn. Lerat ile yalnız kalınca. Bn. Maloir :

- Eh, bir kadın iyi ana ise, ne yapsa affedilir. Nana'nın halasını oyun iyice sarmıştı:

- Bende seksen Rua var; dedi.

Şimdi ikisi de sonu gelmeyen bir partiye gömülmüşler-

Sofra hâlâ toplanmamıştı. Odayı yemek kokusuyla karışık bir sigara dumanı kaplamıştı. Şimdi ikisi de liköre batırılmış şeker yiyorlardı. Yırrni dakikadır bir yandan şurup ferken bir yandan oynuyorlardı; Zoe birden içeri girerek

52

NANA

sanki kapı yoldaşlarıymış gibi ihtiyar kadınları omuzlarından tutup sarsarak :

- Bana bakın; kapı yine çalındı. Eğer çok misafir gelirse bana butun ev lâzım olacak. Şurada oturamaz mısınız. Haydi. Çabuk tutun elinizi! diye bağırdı.

Bn. Maloir partiyi bitirmek istiyordu. Ama Zoe'nin kâğıtlara saldıracağını anlayarak hiçbir şey bozmadan oyunu bırakmaya karar verdi. Bu sırada Bn. Lerat da konyak şişesini, kadehleri ve şekerini götürüyordu. Sonra ikisi de mutfığa koştular, kurutulmak için serilmiş bezlerle hâlâ su ile dolu bulaşık kabı arasında bir masaya iliştiler.

- Üçyüz kırk demiştik... Sıra sizde...

- Ben köru oynuyorum.

Zoe yeniden içeri girince onları oyuna gömülmüş buldu. Hiç konuşulmadı. Biraz sonra, bayan Lerat kâğıtları karıştırırken, Bn. Maloir :

- Kim geldi? diye sordu. Hizmetçi kadın :

- Oh! Kimse değil, dedi, kayıtsızlıkla. Bir delikanlı... Kapı dışarı edecektim ama o kadar sevimli şey ki. Yuzunde tek bir tuy bile çıkmamış daha. Tatlı mavi gözlü, kız gibi bir çocuk... Elinde kocaman bir buket var. Bana vermeğe bir turlu razı olmadı. Buyumuş de kuçulmuş bir okul çocuğu!

Bayan Lerat grog^ yapmak için bir surahi su getirmeğe gitti. Bn. Lerat'ya, Zoe de bir bardak içmek istediğini söyledi. Ağzının zehir gibi olduğunu söylüyordu.

Bn. Maloir :

- Peki onu nereye oturttunuz?

- Hani şu dip taraftaki küçük oda var ya... sadece hanımın bir sandığı ile bir masa bulunan daracık yer... İşte hödukleri oraya oturturum.

(*) Bir çeşit şekerli sıcak içki.

EMILEJZOLA _____ 53

Tam groguna bol bol şeker atarken kapı çalınınca yerinden sıçradı. Hay Al ah cezasını versin!

içkisini rahatça içirmeyecekler miydi kendisine. Koşup kapıyı açtı. Dönüşünde Bn. Maloir'in öğrenmek ister gibi yuzune baktığını görünce :

- Bir şey değil; bir buket göndermişler, dedi.

Şimdi uç kadın, başlarıyla birbirlerine selâm vererek içkilerini yukumluyorlardı. Nihayet Zoe sofrayı toplarken ust uste iki kere kapı çalındı.

Yo ama bu ciddi bir şey değildi. İki keresinde de kuçumser gibi hep o cumleyi tekrar ederek mutfaktakilere haber verdi:

- Bir şey değil, bir buket göndermişler.

Bu sırada iki ihtiyar kadın Zoe'ye çiçekler geldiği zaman antrede bekleyen alacaklıların ne hale girdiklerini anlatarak guluştuler. Evin hanımı buketleri tuvalet masasının üstünde bulacaktı. Ne yazık ki bu kadar pahalı olan bu çiçeklerden on metelik bile elde edilemiyordu. Parayı sokağa atmaktan başka bir şey değildi bu.

Bn. Maloir :

- Ben, dedi, Paris'te erkeklerin kadınlar için harcadıkları çiçek parasıyla bir gün geçinirim.

Bn. Lerat :

- Öyle görünüyor ki çok kanaatkarsınız. Sadece buketleri bağladıkları sicim parası bile... Haydi azizim, altmış dam.

Saat dörde on vardı. Zoe hanımının bu kadar gecikmesine hayret ediyordu. Genel olarak, hanımı

dışarı gitmek zorunda olduğu zaman, öğleden sonra bu işi çabucak kıvırır-verirdi. Bn. Maloir, insanın her zaman istediğini yapamayacağını söyledi. Bn. Lerat, tabi , hayatta bir takım akla gelmeyen engel er vardır, diye ekledi. Beklemekten başka ya-Pacak bir şey yoktu. Yeğeni işi çaktığı için gecikmiş olma-her halde? Kaldı ki burada bir sıkıntıları da yoktu.

54

NANA

Mutfakta pek rahattılar. Elinde kör olmadığı için Bn. Le-rat Karoyu attı.

Zil yeniden çalınmaya başlamıştı. Zoe bu sefer ah al moru mor görmüştü. Sesini alçaltarak:

- Aman Al ahım, şişko Steiner geldi; dedi. Herifi küçük salona aldım.

Şimdi, Bn. Maloir, bu tip erkekleri tanımayan Bn. Le-rat'ya bankeri anlatıyordu. Rose Mignon'u bırakıyor muydu yoksa? Zoe başım sal adı. Bir bildiği vardı. Ama şimdi yeniden gidip kapıyı açması gerekmişti.

Döndüğü zaman :

- Bir bu eksikti; dedi. Şu pinti ihtiyar. Hanımın sokağa çıktığını boşuna söyledim durdum. Yatak odasına girip kuruldu... Onu akşama bekliyorduk.

Saat dördü çeyrek geçtiği halde Nana hâlâ görünmemişti. Neden bu kadar geç kalmıştı? Akıl ıca bir iş değildi bu. İki buket daha getirmişlerdi. Zoe'nin canı sıkılmıştı. Kahve kalmış mı diye baktı.

Evet bu hatunlar kahveye bayılırlardı herhalde. Bu onları uyuklamaktan kurtarırdı. Hep aynı

hareketlerle kâğıt ata ata uykuları gelmiş, iskemlelerinin üstünde sırtları eğik oturuyorlardı. Saat buçuğu vurdu. Hiç şuphe yok hanımın başına bir şey gelmiş olmalıydı. Kadınlar, aralarında fısıldaşarak konuşmaya başladılar.

Birden Bn. Maloir durumu unutup :

- Bu ele beşyuz var. Koz kent majör... diye bağırdı. Zoe :

- Susun orada! diye öfkeyle söylendi. Bu adamlar ne derler sonra?

Mutfaktaki sessizlik içinde, iki ihtiyar kadın fısıldaşarak çekişirken servis merdiveninden bir ayak sesi geldi. Nihayet Nana gelmişti. Daha kapıyı açmadan soluklan duyuldu. Sert bir tavırla içeri girdi, yuzu kıpkırmızıydı. Etekliği, bağlar koptuğu için merdivenleri supurmuş ve kadife kumaş, birinci kattaki kirloz hizmetçinin dağıttığı çöplerir meydana getirdiği bataklığa bulaşarak kirlenmişti.

EMİLE ZOLA

55

Bn. Lerat yeğenini görünce:

- Nihayet gelebildin! Başına bir şey mi geldi yoksa! Herkesi böyle bekletmek hoşuna gidiyor her halde... Kadın, hâlâ Bn. Maloir'in beşyuzune içerlediği için dudaklarını buzerek söylemişti bunları.

Zoe de:

- Hiç de akıl ıca bir şey değil bu yaptığımız; diye ona katıldı.

Zaten canı sıkılan Nana'yı bu sitemler busbutun çileden çıkarttı. Şu katlandığı sıkıntıdan sonra kendisini böyle mi karşılayacaklardı!

- Beni rahat bırakacak mısınız ha! diye bağırdı. Hizmetçi:

- Aman susun; dışarıda adamlar var..

Bunun üzerine sesini alçaltan genç kadın kekeleyerek

- Keyfinden mi geç kaldığımı sanıyorsunuz! dedi. Bitirmek bilmiyordu bir türlü. Benim yerimde sizin olmanızı isterdim hani... kan ter içinde kaldım; herife şaplağı indire-sim geldi... Sonra yolda tek bir arabaya rastlamadım. Bereket versin buraya iki adımlık bir yerdeydim. Ama yine de soluk soluğa koştum.

Halası:

- Parayı aldın mı? diye sordu.

- Ha! Şu mesele! dedi Nana.

Ocağın karşısındaki bir iskemleye oturmuştu; bacakları kopuyordu yorgunluktan. Soluk almadan korsajından bir zarf çıkardı; içinde yuz franklık dört banknot vardı. Tamam olup olmadığını

anlamak için sert bir parmak hareketiyle yırttığı için, bu yırtıktan paralar görünüyordu. Öteki uç

kadın, Nana'nın eldivenli kuçucuk elindeki bu kirli zarftan gözlerini ayırmıyorlardı. Vakit çok geçti.

Bn. Lerat, ertesi gün Rambouil et'ye gidecekti. Nana uzun uzadıya açıklamalara girişmişti.

56

NANA

Hizmetçi kadın :

- Hanımcığım., sizi bekleyenler var; diye tekrarladı.

Ama genç kadın yeniden köpürdü. Beklesindi gelenler. İş bitinceye kadar. Halası elini paraya uzatırken :

- Yo! Hepsini almayacaksın. Sutnine için uçyuz frank. El i frangi da senin yol paran ve harçlığın...

Bana da el i frank kalır.

Bozuk para bulmak büyük bir mesele oldu. Evde, on frank bile yoktu. Bn. Maloir'dan istemeğe kalkmadılar; çünkü hiç bir zaman otobus parası olan altı metelikten fazla taşımazdı yanında.

Nihayet, gidip sandığıma bakayım, diyerek Zoe odadan çıktı. Kadının getirdiği bozuk paraları

masanın ucunda saydılar. Bn. Lerat Louis'ciği ertesi gün getireceğini söyleyerek hemen çıkıp gitti.

Nana, Zoe'ye :

- İçeride bekleyenler var demiştiniz değil mi? diye hep oturduğu yerde dinlenirken sordu.

- Evet efendim; uç kişi.

Böyle diyerek önce bankerin adını söyledi. Nana, yuzunu buruşturdu: Bu Steiner olacak herif, bir akşam önce bir buket attığı için kendini sıkıntıya sokacağını sanıyorsa alda-mıyor, diye düşündü.

- Yani bıktım artık. Kimseyi kabul edecek değilim. Gidip kendilerine eve gelmeyeceğimi söyleyin.

Zoe, hanımının yine yanlış bir iş yapacağını düşünerek, kızmış gibi, ciddi bir sesle :

- Düşünün biraz hanımcım da öyle karar verin. Bay Steiner'i kabul etmelisiniz.

Sonra beklemekten usandığını söylemeğe başlayan, bitişik odadaki Hırvattan söz etti. Nana busbutun kızdı, kimseyi almayacağım diye diretti; kimseyi görmek istemiyordu! Bu yılışık adam da nereden çıkmıştı başına!

EMİLE ZOLA

57

- Sepetle hepsini! Ben Bn. Maloir'la bezik oynayaca-. Bu daha iyi bence.

Zil sesi sözünü yarıda bıraktırdı. Yine bir traşçı daha! Zoe'nin kapıyı açmasına engel oldu. Ama hizmetçi kadın onu dinlemeyerek mutfaktan çıkmıştı. İçeri döndüğü zaman, emreder gibi bir tavırla masanın ustune iki kart bırak-* ti:

- Hanımımın kendilerini kabul edeceğini söyledim.. Salonda oturuyor bu baylar... dedi.

Nana öfkesinden kuplere binerek yerinden kalktı. Fakat kartlarda Marki de Chouard'la Kont de Muffat de Be-uvil e adlarını görünce yelkenleri suya indirdi. Bir an bir şey söylemeden durdu.

Nihayet :

- Kimmiş bunlar? Tanıyor musunuz? diye sordu. Zoe esrarlı bir şekilde dudağını ısırarak :

- İhtiyarı tanıyorum; dedi.

Hanımın daha da bir şeyler öğrenmek ister gibi yuzune bakınca :

- Bir yerde görmüştüm; dedi.

Bu söz üzerine genç kadın kararını verdi. Kahve kokusu içinde ve ocakta kalan son korların karşısında ısındığı bu odanın ılık havasından ayrılmak fena halde canını sıkmıştı. Bn. Maloir'i tek başına bırakıp mutfaktan çıktı. İhtiyar kadın şimdi iskambil falına bakıyordu; şapkasını da hiç

Çıkartmamıştı; yalnız daha rahat etmek için, çenesini bağlayan kurdeleleri çözüp, omuzlarının arkasına atmıştı.

Tuvalet odasında, Zoe'nin yardımıyla sırtına bir sabah-hk geçirirken, canını sıktıkları için, erkeklere dişlerinin arasından kufur yağdırıyordu. Bu kaba sözler, hizmetçi kadını uzmuştu.

Çünkü hanımının eski hayatının pisliklerinden kendini kurtaramadığını görüyordu. Öyle ki, sakin olmasını söyleyecek kadar ileri gitti.

- Haydi sen de! Bir suru hergele bunların hepsi de!

58

NANA

Bununla birlikte kendi deyimiyle, o prenses tavrını takındı. Salona doğrulacağı sırada Zoe kendisini durdurdu ve Marki de Chauard'la, Kont de Muffat'ı tuvalet odasına soktu. Böylesi daha iyiydi.

Genç kadın özentili bir nezaketle :

- Sizi beklediğim için uzgunum, beyler dedi.

Adamlar selâm verip oturdular. İşlemeli bir tul perdeden odaya hafif bir aydınlık sızıyordu. Evin en iyi döşenmiş odası burasıydı. Duvarlarına açık renk kumaşlar gerilmişti. Üstü mermerli bir tuvalet masası, çerçevesi oymalı bir döner ayna, mavi saten kaplı bir şezlong ve iskemleler. Tuvalet masasının ustunu kaplayan gul, leylâk, sumbul demetlerinden yapılan baygın bir çiçek kokusu dolduruyordu insanın içini. Kuvetlerden yayılan ağır kokuyla birlikte bir bardağın içine ufalanmış

keskin bir lavanta çiçeği kokusu da karışmaktaydı. İyi bağlanmamış olan sabahlığına sımsıkı

sarılan Nana, cildi hâlâ terle nemli, bu dantel er içindeki tuvaletine kendisi de şaşmış, gibiydi.

Kont Muffat çok ciddi bir sesle :

- Sizi görmek için ısrar ettiğimizden dolayı özür dilerim efendim, dedi... Size bir dilekte bulunmak için geliyoruz. Marki ile ben mahal enin Yardım Sevenler Derneği uyesiyiz.

Marki de Chouard çapkın bir eda ile hemen ekledi:

- Bu evde büyük bir artistin oturduğunu öğrendiğimiz zaman; yoksul aramız için kendisine baş

vurmaya ayrı bir önem verdik... Büyük sanatçılar iyi yurekli de olur...

Nana yapmacıklı bir alçak gönül uluğe burundu. Bir yandan ne yapacağını düşünürken, bir yandan da, hafif hafif başını sal ayarak cevap veriyordu. Kontu buraya getiren ihtiyar olmalıydı; gözlerinde şeytanlık okunuyordu markinin. Ama ötekine de pek güvenmemeliydi; adamın şakak damarları'acayip bir şekilde kabarmıştı. Tek başına da gelebilirdi elbet. Kapıcıdan adını

öğrenmişler; sonra da her biri kendi hesabına buraya suruklenmişti.

EMİLE ZOLA

59

Nana çok tatlı bir sesle :

- Elbette baylar... Gelmekle çok iyi ettiniz; dedi.

Fakat elektrikli zilin sesi onu hafifçe urpertti. Yine bir gelen vardı. Bu Zoe de hemen açardı kapıyı.

Nana sözune devam ederek : f

- İnsan bir şeyler verebilirse pek mutlu olur elbet; dedi.

Gerçekten de kendisine baş vurulması gururunu okşa-mıştı.

Marki tekrar söze başlayarak :

- Ah, ne büyük bir sefalet bilerseniz! dedi. Mahal emizde uçbinden çok yoksul var. Kaldı ki en zengin mahal elerden biri: İnsanların nasıl bir sıkıntı içinde yaşadıklarını düşünemezsiniz: bir lokma ekmek bulamayan çocuklar, hasta, kimseden yardım görmeyen kadınlar, soğuktan ölen insanlar.

Nana çok duygulanmıştı:

- Zaval ılar! diye bağırdı.

Markinin sözleri öylesine yureğine dokunmuştu ki gözlerinden yaşlar boşandı. Bir ara, özentisizce eğilmişti. Önu açılan sabahlığından boynu görundu, gergin göğusleri, tombul butlan ince kumaşın altından belirgin olarak göze çarpıyordu. Markinin toprak rengi yanaklarında hafif bir kızartı

belirmişti. Konuşmak üzere olan Kont Muffat gözlerini kapadı. Çok sıcaktı bu tuvalet odası; ağır bir kapalı ser havası. Gul er soluyor; kupadaki lavanta çiçeğinden ağır bir koku yayılıyordu ortalığa.

Nana sözlerine şunları da ekledi:

- Böyle durumlarda insan çok zengin olmayı q kadar istiyor ki... dedi. Eh, herkes elinden geleni yapar... İnanın bana baylar, bilseydim ki...

Acıma duygusunun etkisiyle saçma bir şey söyleyecekti az kalsın. Bunun için cumlesini tamamlamadı. Bir an sı-kıntı içinde hissetti kendini. Elbisesini çıkarırken el i frangı nereye koyduğunu hatırlayamamıştı. Ama sonra hatırladı.

60

NANA

Tuvalet masasının köşesinde ters çevrilmiş bir krem kutusunun altında olmalıydı. Tam ayağa kalkarken, kapının zili uzun uzun çalındı. Tamam! Biri daha! Sonu gelmeyecek bunların... Marki ile kont da ayağa kalkmışlardı. Marki kapıya doğru kulak kabartmıştı: şüphesiz bu zil seslerinin ne anlama geldiğini biliyordu. Muffat ona bakıyordu; sonra ikisi de başka tarafa baktılar can sıkıntısı içindeydiler; donuk-laşmışlardı. Şimdi, Muffat kut, sağlam yapılı, sık saçlı, başını önüne eğerken sıksa omuzlarını kaldırıyordu; ikisi de kıvıldanmadan durdular.

Nana gulerek, on tane iri gümüş parayı adamlara uzatırken:

- Size ağırlık vereceğim, efendim... yoksul ar için... dedi.

Çenesindeki o göz alıcı çukur busbutun derinleşti, bunu söylerken. Şimdi hiç yapmacıksız, iyi yurekli bir genç kız haliyle «bakalım hanginiz alacaksınız» der gibi elindeki paraları adamlara uzattı. Kont daha atik davranarak paraları aldı; yalnız, bir tane beş franklık kalmıştı. Genç kadının elinden alırken ılık ve yumuşak derisine temas edince hafifçe urperdi. Nana hep öyle neşeyle guluyordu.

- Şimdilik bu kadar, baylar; bir daha sefere daha çok vereceğimi umuyorum; dedi.

Artık orada daha fazla kalmalara sebep yoktu; marki ile kont selâm vererek kapıya doğruldular.

Tam çıkacakları sırada kapısının zili yeniden çinladı. Marki hafifçe gulumsedi, oysa kont daha da ciddileşmişti. Nana, Zoe'nin yeni geleni oturtacak bir köşe bulabilmesi için adamları biraz oyaladı.

Evine gelenlerin birbiriyle karşılaşmalarından hoşlanmazdı. Ama bu sefer evin içi dolup taşıyordu.

Bunun için salonun boş olduğunu görünce içi ferahladı. Zoe adamları dolaplara mı tıkmıştı yoksa?

Salonun, eşiğinde durarak :

- Yine görüşelim baylar; dedi.

Guluşu ve berrak bakışı ile ikisini de sarmıştı. Kont de Muffat, sosyete adamı olduğu halde heyecanlanmıştı; hava

EMİLE ZOLA

61

almak ihtiyacını duyuyordu, bu tuvalet odasının "çiçek ve kadın kokusu boğuyordu onu.

Arkasından gelen Marki de Chouard, görülmediğinden emin olarak, yuzu al ak bul ak olmuş, diliyle dudaklarını yalayarak Nana'ya göz kırptı.

Genç kadın tuvalet odasına girdiği zaman, Zoe'nin elin* de kartvizitler ve mektuplarla kendisini beklediğini görünce kahkaha ile gulerek:

- Grdun mu Şu morukları, içine ettiler el i frangımın! diye bağırdı.

Bu işe kızmamıŐtı; erkeklerin kendisinden para sızdırması pek tuhaf gelmişti ona. Ama elinde metelik bırakmamıştı bu domuz herifler. Kartları ve mektupları grunce yine cinler başına toplandı. Mektuplar için bir diyeceği yoktu. Bir akşam önce kendisini alkışlayan kibar adamlardan geliyordu Ama Şu ziyaretçilerin yapacağı Şey arabayı çekip gitmekti.

Zoe adamları her köşeye yerleŐtirmiŐti; her oda koridora açıldığı için, dairenin bu bakımdan pek elverişli olduğu göruluyordu. Bayan Blanche'ın evinde ise salondan geçmek gerekirdi. Bu yuzden Bayan Blanche'ın başı çok ağrı-mıştı. İlk duŐuncesinden caymamıŐ olan Nana :

- Hepsini kapı dışarı et bu adamların. nce Şu pinti moruktan baŐla, dedi.

- Onu çoktan savdım, efendim dedi Zoe gulumseyerek. Sadece size bu akşam gelemeyeceğini söyleyecekmiŐ.

Bu çok sevindirici bir haberdi. Nana el erini ırdtı. Gel-rneyecekmiŐ ha! Ne guzel Şans! Demek serbest kalacaktı. Sanki en korkunç iŐkencelerden kurtulmuş gibi, sevinçle derin derin içini çekti.

İlk aklına gelen Daugenet oldu. Zaval-lıcığa perŐembeyi beklemesini yazmıştı! Şimdi Bn. Maloir hemen ikinci bir mektup yazmalıydı! Ama Zoe, bayan Ma-loir'ın her zamanki gibi haber vermeden sıvıŐtıđını söyledi. Nana, önce birini göndermek istediye de sonrada duraksa-dı- çok yorgundu.

Butun geceyi uykuyla geçirmek ne kadar iyi olacaktı! Bu nefis ziyafeti duŐununce Daugenet'yi ağırmaktan vazgeçti. Kendisine bu zevki çok grmemeliydi.

62

NANA

Oburcasına :

- Tiyatrodan döner, dönmez yatacağım. Beni ğleden önce uyandırmayın; dedi.

Zoe yerinden kımıldanmamıŐtı. Hanımına açıkça ğut vermesi yakışık almazdı. Yalnız onu tecrubesinden yararlandırmak için elinden geleni yapacaktı. Hanımı bu yersiz duşuncesi ortaya atınca :

- Bay Steiner'i de mi? diye yavaşça sordu. Nana :

- Elbette, hem de ötekilerden önce; diye cevap verdi. Zoe, hanımına duŐunmek için zaman bırakmak uzere

biraz daha bekledi ve alttan alta, Nana'ya, rakibi olan Ro-se Mignon'un elinden, butun tiyatrolarda tanınan böylesine zengin bir adamı almakla vun duymak istemiyor musunuz, diye sordu.

Kadının ne dediğini anlayan Nana :

- Çabuk elinizi tutun, şekerim, ve canımı sıktığımı söyleyin. Bir dönüş yaptım; yarın bu hevese kapılabılırdi; çapkınca bir jestle gulerek göz kırptı:

- Ne olursa olsun bu adamı ele geçirmek istersen bunun en kısa yolu, kapı dışarı etmektir, dedi.

Zoe fena halde bozulmuştu. Birden hanımına büyük bir hayranlıkla baktı; sonra gidip, hiç

sal anmadan Steiner'i kapı dışarı etti. Bu sırada, Nana, kendi deyimiyle, ortalığın supurulmesini bekledi. Böyle bir saldırı kimsenin aklına gelmezdi. Başını uzatıp salona baktı. Boşalmıştı. Yemek odasında da kimse kalmamıştı. Artık kimsenin kalmadığından emin olarak evin içini dolaşırken birden bir odanın kapısını açınca bir delikanlıyla burun buruna geldi. Bir sandığın üstüne oturmuştu bu çocuk. Çok rahat, uslu bir hali vardı; elinde de kocaman bir buket tutuyordu.

- Aman yarabbi! diye bağırdı, hâlâ biri var burada!

Delikanlı onu görür görmez gelincik gibi kızararak yere diz çöktü. Heyecandan boğulacak gibi olmuştu. Ne yapacağını bilemeden buketini bir elinden öteki eline alıyordu.

EMİLE ZOLA

63

Nana, bu çocuğun gençliği, elindeki çiçeklerle garip görünüşü karşısında bir acıma duygusuna kapıldı; kahkahayla gulmeye başladı. Çocuklar da mı peşine düşüyordu artık? Şimdi kendini anaca bir duyguya kaptırıp eliyle kalçasına vurarak, şaka için:

- Canın dayak mı istiyor bebeğim? dedi.

- Evet, dedi delikanlı.

Bu cevap Nana'yi daha da keyiflendirmişti. On yedi yaşındaydı, adı Georges Hugon'du. Bir akşam önce Varietes tiyatrosundaydı; şimdi onu görmeğe gelmişti.

- Bana mı bu çiçekler?

- Evet.

- Ver bakalım, koca budala!

Genç kadın buketi elinden alırken oğlan genç yaşının o tatlı aç gözlülüğüyle el erine sarıldı. Nana kurtulmak için vurmak zorunda kaldı. Bak hele şu küçük çapkına, ne de gözü pek şey! diye azarlarken Nana'nın yanakları pembe-leşmişti; gulumsuyordu. Tekrar gelmesine izin vererek gitmesini söyledi. Çocuk yururken sal anıyor, kapıyı bulamıyordu.

Nana tuvalet odasına döndü. Francis de saçlarına son şeklini vermek için hemen çıkageldi. Nana yalnız akşamleyin giyiniyordu. Aynanın karşısına oturdu, başını berberin becerikli el erinin altında eğerek düşüncelere daldı. Bu sırada Zoe içeri girerek:

- Biri var, bir türlü gitmek istemiyor; dedi. Nana sakın bir tavırla :

- Pek öyleyse bırak kalsın, diye cevap verdi.

- Böyle yaparsak, her gün gelirler sonra.

- Adam sende! Söyle beklesin dursunlar. Karınları çok acıkınca kalkıp giderler.

Şimdi başka türlü düşünüyordu. Erkekleri böyle peşinden koşturmak hoşuna gidiyordu. Aklına gelen bir şey onu busbutun eğlendirdi: Francis'in elinden kurtularak kapıyı

64

NANA

kendî eliyle kilitledi. Şimdi istedikleri kadar, yandaki odada bile toplansınlar, duvarı delip içeri giremezler ya! diye düşünüyordu. Zoe, mutfığa giden küçük kapıdan girebilirdi. Bu sırada elektrikli zil yine çaldı. Her beş dakikada bir duyuluyordu bu zil. Bir makine düzenliliği ile sert ve berrak sesi çınıyordu evin içinde. Şimdi Nana eğlenmek için bunları saymaya başlamıştı. Ama birden bir şey hatırladı:

- Nerede benim badem şekerleri? dedi.

Francis de badem şekerlerini unutmuştu. Redingotunun cebinden bir kese kâğıdı çıkardı ve bir kadın ahabına hediye veren kibar bir adam tavrıyla genç kadına uzattı; yalnız badem şekerinin parasını hesaba geçiriyordu. Nana kese kâğıdını dizinin ustune koydu; berber hafifçe dokundukça sağa sola çevirirken, şekerleri de kemiriyordu.

Uzun süre hiç konuşmamıştı. Sonra birden :

- Hoppala! diye mırıldandı, bir çete geldi galiba; dedi.

Kapının zili uç kere ardı ardına çalındı. Sonra çınlamalar sıklaştı. İlk aşk itirafım andıran çekingenleri, bazı kaba parmakların çıkarttığı atılğanları; havayı hızla urperten telâşlan vardı bu çınlamaların. Zoe'nin dediği gibi bir çingirak cumbuşuydu bu; nerdeyse mahal eyi ayağa kaldıracaktı. Bir suru adam, kuyruk olup, parmaklarını fildişi düğmeye bastırıyordu birbiri ardınca.

Bu Bordenave olacak kaçık o kadar çok kimseye Na-na'nın adresini vermişti ki akşamki seyircilerin hepsi boy gösterecekti nerdeyse.

Nana :

- Durun, Francis, bana Beş Louis^ verebilir misiniz.

- Beş Louis, yerine göre?

- Ah, eğer teminat istiyorsanız... diye Nana cumlesini bitirmeden kolunu açarak bitişik odaları

gösterdi. Francis beş Louis'yi verdi. Zoe, fırsat buldukça, hanımının elbisesini hazırlamak için içeri giriyordu. Az sonra giyinmesine yardım etmeğe başladı. Francis saçlarını son bir defa daha (*) Yirmi frank değerinde altın para (Çev.).

EMİLE ZOLA

65

elden geçirmek için durup bekledi. Ama durmadan çalınan zil, hizmetçi kadını rahatsız ediyor; hanımını korsesini yarı bağlanmış sadece bir ayağının çorabını giymiş halde bırakıp gitmek zorunda kalıyordu.

Hizmetçi kadın, bu işte tecrübesi olduğu halde aklını, şaşırıyordu. Adamların her birini köşeye sıkıştırdıktan sonra, uçunu dördünü bir araya yerleştiriyordu; bu da prensibine aykırıydı. Varsın birbirlerini yesinler, daha iyi, yer açılır; diyordu içinden. Nana da iyice kendini emniyete aldığı için, soluklarını duyuyorum adamların, diye alay ediyordu. Şimdi bu adamların hali görülecek şeydi.

Çepeçevre kıçlarının ustune oturan finolar gibi, dil erini sarkıtarak oturuyorlardı her halde. Bir gün önceki başarısı hâlâ surup gidiyordu. Bu erkek surusu peşinden ayrılmıyordu.

- Bari bir şey kırmasalar; diye içinden mırıldandı.

Aralıklardan sızan sıcak soluklar kendisini kaygılandırmaya başlamıştı. Bu sırada Zoe, Labordette'i içeri soktu. Genç kadın sevinç ve ferahlıkla haykırdı. Adam, onun hesabına, sulh mahkemesine ödediği borç işini görüşmek istiyordu Nana ile. Ama o, Labordette'in söylediklerini dinlemeden :

- Beraber çıkalım... yemeği birlikte yeriz... Oradan Va-rietes'ye benimle gelirsiniz. Sahneye ancak dokuz buçukta çıkıyorum; dedi.

Şu iyi yurekli Labordette de tam zamanında gelmişti. Hiçbir zaman bir şey, istemezdi kendisi için bu adam. Kadınlara arkadaşlık eder, onların ufak tefek işlerini görürdü. Şimdi de, içeri girerken, antrede bekleyen alacaklıları savmıştı. Kaldı ki bu adamcağızlar para istemiyorlardı da. Aksine; bir türlü gitmemelerinin sebebi evin hanımına övgülerini sunmak, bir gün önceki başarısından sonra kendisine yeni hizmetlerde bulunmaya hazır olduklarını söylemek istemeleriydi.

Giyinmiş olan Nana :

- Haydi, sıvışalım; dedi.

Tam bu sırada Zoe bağırarak içeri girdi.

66

NANA

- Kapıyı açmayacağım artık... adamlar merdivende kuyruk olmuşlar.

Merdivenlerde kuyruk olan adamlar! nerede olursa olsun. O yapmacıklı İngilizvari soğukkanlı

görünüşunu bozarak Francis, de, tarakları yerleştirirken guldu bu söze. Na-na, Labordette'i kolundan tutup mutfağa doğru surukluyor-du. Evden çıkıp gitti. Nihayet erkeklerin elinden kurtulduğu için bir takım can sıkıcı şeylerle karşılaşmaktan korkmadan kendi kendisiyle başbaşa kalabilmenin derin mutluluğunu duyuyordu şimdi.

Servis merdiveninden inerken :

- Kapıma kadar götürün beni, dedi. Böylece emniyette hissederim kendimi... İnanın ki, bir gece sabaha kadar deliksiz uyumak; kendi kendime kalarak butun bir gece... İsterseniz delikli deyin buna dostum!.

III

kontun geçen yıl ölen annesinden ayırt etmek için kon-tes Sabine dedikleri Bn. Muffat de Beuvil e, her sah Miromesnil sokağının Penthievre sokağı ile birleştiği noktadaki konağında, misafirlerini kabul ederdi. Dört köşe buyuk bir binaydı bu konak. Sokağa bakan uyuklar gibi görünen yuksek ve kararmış cephesinde, daima kapalı duran panjurlanıyla kasvetli bir manzarası vardı. Evin arkasındaki kuçucuk, rutubetli bahçedeki ince ağaçlar, güneşe kavuşabilmek için o kadar uzamışlardı ki, çatıların ötesinden görulebiliyordu dal arı.

O sabah saat onda, salonda ancak on iki kişi vardı. Kontes, yalnız içli dışlı olduğu ahbablarını beklediği zaman-

lar kuçuk salonu da, yemek salonunu da açmazdı. Böyle

daha, biz bize oluyor, ocağın karşısında çene çalıyorlardı. Kaldı ki salon çok buyuktu ve yuksek tavanlıydı, dört pen-

] ceresi bahçeye bakıyordu, ocakta iri kutukler yandığı halde bu yağmurlu nisan akşamında bu bahçenin rutubeti hissediliyordu salonun içinde. Güneş yuzu görmezdi burası: Gunduzu yeşilimtirak bir ışıkla hafifçe aydınlanırdı. Akşamları lâmbalar ve avize yandıktan sonra da masif akaju mobilyalar, sarı duvar kâğıtları ve iri çiçek desenli kadife kaplı am-pir stilindeki mobilyalarıyla ağır bir hava çökerdi bu salona. Buraya girenler soğuk bir kibarlık, eski âdetler ve artık yok olmuş bir çaağın sofuluk havası içinde bulurlardı kendile-

îrini.

Bununla birlikte, kontun annesinin uzerinde öldüğü şert tahtadan, kalın bir kumaş kaplı

koltuğun tam karşısında, şöminenin yanındaki kapitone kırmızı ipekli kumaş kap-lı derince bir sandalye vardı; bu kuş tuyu yastık kadar yu-muşak ve derin sandalyede Kontes Sabin oturuyordu. Salondaki biricik modern mobilyaydı bu. Salonun somurtkan 68

NANA

manzarasına pek de uygun düşmeyen canlı tek köşeydi bunun bulunduğu yer.

Kontes- :

- Demek İran şahı'nı göreceğiz... dedi.

Buyuk sergi için Paris'e gelecek hukumdarlardan söz ediliyordu. Birkaç kadın çepeçevre şöminenin yanına oturmuşlardı. Erkek kardeşi doğuda bulunmuş bir diplomat olan Bayan Du Joncquoy Nasreddin şahın sarayını anlata anlata bitiremiyordu.

Bir demirhane sahibinin karısı olan Bn. Chantereau, kontesin benzinin uçup hafifçe urperdiğini görerek :

- Hasta mısınız canım? diye sordu. Kontes gulumseyerek :

- Yo, hayır; hiçbir şeyim yok... Azıcık uşutmuşum... Bu salon o kadar geç ısınıyor ki... diye cevap verdi.

Bunları söylerken de salonu, uzun duvarlarını, yuksek tavanını gözden geçirmişti.

Kontesin kızı Estel e oturduğu tabureden kalkarak şöminede devrilen bir odunu duzeltti. On sekizinde, erginlik çağında, zayıf ve mânâsız bir kızdı bu. Sabine'in rahibe okulundan kendisinden beş yaş küçük arkadaşı olan Bn. de Chez el e:

- Oh ne iyi! dedi. Keşke benim de böyle bir salonum olsaydı. Hiç olmazsa sen böyle rahatça misafir kabul edebiliyorsun... Şimdiki odalar avuç içi kadar... Senin yerinde olmayı isterdim!

Kadın, elini kolunu sal ayarak budala budala konuşuyordu. Eğer böyle bir salonu olsaymış, duvar kâğıtlarını, koltukları, her şeyi değiştirmiş; sonra da butun Paris'te un salacak balolar verirmiş.

Arkasında oturan kocası yargıç, buyuk bir ciddilik içinde karısının söylediklerini dinliyordu.

Dediklerine göre bu kadın gizlemek gereğini duymadan aldatmış adamı; ama yine de hoş

görüyor, kabul gunleri-

ne çağırıyorlardı kendisini; deh' gözuyle bakıyorlardı da ondan.

Kontes o hafif gulumseyişiyile :

- Ah, bu Leonide, dedi.

Gevşek bir hareketle düşüncesini tamamladı. On yedi' yıl içinde yaşadıktan sonra salonunu

değiştirecek değildi elbet. Şimdi, burası kaynanasının sağlığında istediği gibi kalacaktı. Sonra yine konuşulan konuya dönerek :

- Bana dediklerine göre Prusya kralı ile Rusya imparatoru da gelecekmiş; dedi.

Bn. Du Joncquoy :

- Evet; Çok güzel şenlikler olacağı söyleniyor, dedi.

Paris'te herkesi tanıyan Leonide de Chezels'in, Muffat'lara getirdiği Banker Steiner, iki pencere arasındaki bir kanapede oturmuş, biriyle konuşuyordu. Kokusunu aldığı her borsa hareketi hakkında bilgi edinmek için kurnazca, bir mil etvekilinin ağzını arıyordu; bu sırada Kont Muffat, suratı her zamankinden daha asık, hiç konuşmadan ayakta onları dinlemekteydi. Kapıya yakın bir yerde dört beş genç Kont Xavier de Vandevres'un etrafını almışlar onun yavaş sesle konuşmasını dinliyorlardı. Açık saçık bir şeyler anlattığı gençlerin katıla katıla gulgmelerinden bel iydi. Salonun ortasında, tek başına bir koltuğa kurulmuş gözleri açık uyuyan şişko bir adam vardı. İç işleri bakanlığında buro şefiymiş. Bu sırada gençlerden biri de Vandevres'un anlattıklarının doğruluğundan şuphe gösterince, adam sesini yükselterek :

- Çok şupheçisiniz, Foucarmont, bu gidişle hiçbir şeyden zevk almaz olacaksınız; dedi.

Sonra gulerek kadınların yanına geldi. Büyük bir soylu ailenin son ferdi olan, bu kadın duşkunu ve ince fikirli kont doymak bilmez bir hırsla elindeki koca serveti yiyip bitiriyordu. Paris'te un salmış olan yarış atları görulmemiş bir Paraya maloluyordu kendisine: İmparatorluk kulubunde, 70

NANA

kumarda avuç avuç altın veriyordu; metresleri de iliğini sömurmekteydiler bir yandan. Her yıl, ya bir kaç dönüm tarla ya da ormanı, Pikardiya'daki o geniş malikânesinin bir parçasını elden çıkartıyordu.

Leonide, yanında konta küçük bir yer vererek:

- Başkalarına şupheci dememenizi salık veririm. Siz ki hiçbir şeye inanmazsınız; asıl kendi zevkini bozan biri varsa o da kendinizsiniz; dedi.

- Doğru söyluyorsunuz, diye kont cevap verdi. Başkalarını da tecrubelerimden yararlandırmak istiyorum.

Ama kendisine susması söylendi. B. Venot'nun onun bu sözlerine canı sıkılmıştı. Bu sırada, kadınlar uzaklaşınca, bir şezlonga gömulmuş altmış yaşlarında ufak tefek bir adam göze çarptı.

Bozuk dişlerini göstererek sırıtıyordu; konuşulanlara kulak veriyor, ama kendisi tek kelime söylemiyordu. Elinin bir işaretiyle kontun sözlerinden tedirgin olmadığını anlattı. Vandevres buyukluk satarcasına ciddi bir tavır takınarak :

- Bay Venet, benim inanmak gereken şeye inandığımı bilir; dedi.

Bu çok dindarca bir görüştu. Leonide de bundan memnun olmuş görünüyordu. Salonun dip tarafındaki gençler şimdi daha gurultuyla guluyorlardı. Salondaki yapmacıklı ağır başlılık havası

canlarını sıktığı için hiç eğlenemiyorlardı. Soğuk bir esinti oldu. Sessizlik ortasında Steiner'in genizden gelen sesi duyuldu. Mil etvekilinin hiç sır vermeyişi bankeri çileden çıkartmıştı. Bir ara, Kontes Sabine şöminenin ateşine baktı; sonra yeniden konuşmayı sürdürerek :

- Geçen yıl Bade'da Prusya kralını görmüştüm. Yaşına göre hâlâ çok dinç.

- Kont Bismarck da yanındaydı, dedi Bayan Du Jounç-quoy; Kontu tanır mısınız? Kardeşimin evinde, yemekte buldum onunla. Oh! Çok oldu; Paris'te Prusya elçisi olarak bulunduğu zaman... Bu adamın elde ettiği başarılan bir turlu anlayamıyorum yani.

EMİLE ZOLA

71

Bn. Chantereau :

- Neden acaba? Diye sordu.

- Bilmem nasıl söyleyeyim... Hoşuma gitmiyor. Kaba ve terbiyesiz bir adam. Üstelik bence budalanın biri.

Şimdi herkes Kont Bismarck'tan söz ediyordu. Bu» konuda birbirinden pek ayrı görüşler ileri suruldu. Vandeuvres Bismarck'ı tanıdığını iyi bir içkici ve iyi bir oyuncu olduğunu söyledi.

Tartışmanın hararetli bir anında salona Hec-tor'la Faloise girdi. Arkasından gelen Fauchery kontesin yanına geldi, eğilerek :

- Sayın kontes, çok nazik davetinizi hatırlamıştım da... dedi.

Kadın gulumseyerek tatlı bir kelime söyledi. Gazeteci kontu da selâmladıktan sonra, salonun ortasında, yerini ya-dırgamışçasına bir süre durdu; Steiner'den başka oradakilerden hiç birini tanıımıyordu. Arkasına dönen Vandeuvres yanına gelerek elini sıktı. Fauchery bu karşılaşmadan pek memnun olmuştu. Açılma ihtiyacını duyarak kontun kolun-ın tutup bir köşeye götürerek yavaş

sesle :

- Yarın, hazır mısınız?

- Hazır olmak da lâf mı?

- Gece yarısı onun evinde.

- Biliyorum... Biliyorum... Blanche'la birlikte gideceğim.

Vandeuvres, kadınların yanına dönüp Bismarck'ı beğendirmek için yeni kanıtlar ileri sürmek istiyordu. Ama Fauchery kendisini durdurdu.

- Bu kadının, beni kimi davet etmekle görevlendirdiğini asla keşfedemezsiniz, dedi.

Ve hafif bir baş işaretiyle kont Muffat'yı gösterdi. Kont bu sırada mil etvekili ve Steiner'le bir butçe meselesini tartışıyordu.

Vandeuvres şaşırmişti:

72

NANA

- İmkânsız! dedi; ama bu haber onu çok eğlendirmişti.

- Val ahi doğru söyluyorum. Kontu da getireceğime yemin ettim. Biraz da bunun için geldim buraya.

İkisi de sessizce guluştuler. Vandeuvres telâşla kadınların meydana getirdiği halkaya girerek :

- Aksine, B. Bismarck'ın çok ince fikirli bir insan olduğunu iddia ederim.. Bakın bir akşam, benim yanımda öyle güzel bir şey söyledi ki...

Bu sırada, yavaş sesle yapılan konuşmadan ancak bir iki cumle yakalayabilmiş olan la Faloise Fauchery'ye bakarak, ondan bir açıklama bekledi ama amcasının oğlu bir şey söylemedi. Kimden söz ediliyordu? Ertesi gün gece yarısı ne yapılacaktı? Şimdi Fauchery'nin yanından hiç

ayrılmıyordu. Gazeteci gidip bir yere oturdu. Onu en çok Kontes Sabine ilgilendiriyordu. Bu kadından zaman zaman söz etmişlerdi ona; on yedi yaşında evlendiğini, şimdi otuz dördünde olması gerektiğini, evlendiğinden beri de kocası ve kaynanası arasında adeta bir manastır hayatı

surduğunu biliyordu. Sosyete de kimi onda sofu bir kadının soğukluğunu buluyor, kimi de bu eski konağa hap solmadan önce güzel iri gözlerinden nasıl alevler saçıldığını, o tatlı gülüşünü hatırlayarak acıyordu bu kadına. Fauchery onu suzuyor ama bir karar veremiyordu hakkında.

Meksika'da ölen eski bir yuzbaşı arkadaşı hareketinden bir gün önce, bazı çok sır tutan insanların birden çözülüşü gibi, sofradan kalkarken kontes hakkında bazı şeyler söylemişti. Ama ne söylediğini pek iyi hatırlamıyordu şimdi; o akşam çok iyi yemek yenilmişti, şimdi; bu eski uslûptaki salonda siyahlar giyinmiş, o hafif gulumseyişiyle, kontese bakarken, yuzbaşının sözlerinden şuphe ediyordu. Arkasındaki lâmbanın aydınlığı, kontesin tombulca esmer profilini belirgin bir hale getirmişti; biraz kalınca dudaklarında kuvvetli bir şehvet ifadesi seziliyordu. La Faloise, bu toplantıdan canı sıkılmış gibi görünerek :

EMİLE ZOLA

73

- Neler söylüyorlar kuzum şu Bismarck için! diye mırıldandı. İnsan can sıkıntısından patlıyor burada. Yani buraya gelmek de nereden esti aklına: dedi.

Fauchery birden :

La Faloise fena halde kızmıştı, poz yaptığını unutarak*

- Yok! hayır! dostum, bu nasıl soru? Nerede olduğunu sanıyorsun? dedi.

Sonra bu davranışının pek nazikçe olmadığını hatırlayarak, kanapesine gömülürken :

- Val ahi hayır, dedi. Ama, bir şey bilmiyorum bu konuda diye sözünü tamamladı. Şurada Foucarmont adında bir genç var ya, işte her yerde rastlanıyordu ona. Bundan daha atılganları da görülmüştür elbet. Ama neme gerek benim.. Kesin olan bir şey varsa, o da eğer kontes gönlünü eğlendiriyorsa, çok kurnazca yapıyordur bunu. Çünkü kimseden duyulmadı böyle bir şey.

Sonra, Fauchery'nin sormak zahmetine katlanmasına meydan vermeden Muffat'lar konusunda bildiklerini anlattı. Şöminenin yanında halka olup oturan kadınların surup giden konuşmaları

arasında iki adam seslerini yavaşlatarak konuşuyorlardı. Onları böyle beyaz kravatları ve eldivenleriyle görenler, pek ciddi konular üzerinde, güzel cümlelerle konuştuklarını sanırdı. La Faloise'ın anlattığına göre Muf-fat ana çekilmez bir kadındı. Hep papazlarla ahbaplık ederdi; ustelik herkese tepeden bakar, bütün aileye hukmederdi bu ihtiyar kadın. Muffat ise, Napoleon I.'in kont yaptığı bir generalden olma bir tekne kazıntısıydı. Tabi 1 ara-lıkta(*) gözde olanlardandı; yuzu gulmezdi hiç; ama çok namuslu bir adam olarak tanınmıştı. Buna dayanarak öteki dünya hakkındaki görüşleri ve saraydaki görevini pek büyük görmekten doğan bir gururla burnu kaf dağındaydı kontun. Annesi onu böyle iyi bir eğitimle yetiştirmişti: her gün Papaza gunah çıkartırdı; hiçbir dünya zevkini tatmamıştı.

V) Napoleon III.'un imparatorluğu yeniden kurmak üzere yaptığı hukümet darbesi (2 aralık 1851) (çev.)

74

NANA

Her gün kiliseye gider; zaman zaman humma nöbetini andıran iman cezbelerine tutulurdu.

Nihayet la Faloise bu portreyi tamamlamak üzere, Fauchery'nin kulağına bir şey fısıldadı.

Gazeteci:

- Olmaz böyle şey! dedi.

- Namusumun üzerine yemen ederim ki, bana böyle söylediler... Evlendiği zaman da böyleymiş.

Fauchery, Steiner'e bir takım rakamları sıralarken favorileri arasındaki yuzu busbutun kareleşen kont bakarken gulmeğe başlamıştı.

- Al ah bilir ya; buna uygun duşecek bir kafası var hani... Doğrusu karısına guzel bir hediye!.. Ah, zaval ı kadıncağızın kim bilir ne kadar canını sıkılmıştır! Bahse girerim ki bir şey bilmiyordu, kontes hiçbir şey!

Tam bu sırada kontes Fauchery'ye bir şey söylüyordu. Ama o Muffat'nın durumunu o kadar eğlenceli ve olağan ustu bulmuştu ki duymamıştı. Kontes sorusunu tekrarladı:

- Bay Fauchery; Bismarck'ı anlatan bir yazınız yok muydu? Konuşmuş muydunuz onunla?

Fauchery derhal yerinden kalktı; bayanların halkasına yaklaştı, kendini toparlamaya çalıştı, sonra tam bir rahatlık içinde şu cevabı verdi.

- Val ahi, sayın kontes, bu yazıyı, Almanya'da yayınlanmış biyografilerden yararlanarak hazırlamıştım... Bay Bic-marck'ı hiç görmüş değilim.

Kontesin yanında duruyordu. Kadınlı konuşurken kafası deminki konu üzerinde işliyordu yine.

Yaşını göstermiyordu bu kadın; en çok yirmi sekizinde görünüyordu; hele gözlerinde hâlâ bir gençlik alevi tutuşuyordu, uzun göz kapaklarının altında mavi bir gölgeye burunuyordu bu gözler.

Bir birinden ayrı yaşayan annesiyle babasının arasında yetişmişti. Bir ay babası Marki de Chouard'ın, bir ay da annesi markizin yanında otururdu. Annesinin ölümü üzerine çok genç

evlenmişti. Her halde kendisinden rahatsız olan baba-

EMILE ZOLA

75

sının zoruyla olmuştu bu. Berbat bir adamdı bu marki. Çok dindar olduğu halde, hakkında pek tuhaf söylentiler dolaşırđı. Fauchery, kendisine saygılarını sunmak onuruna erip eremeyeceğini sordu. Kontes, babasının mutlaka, ama biraz geç geleceğini söyledi. O kadar çok çalışıyordu ki!

İhtiyarın gecelerini nerede geçirdiğini az çok bilen gazeteci, bu sözleri büyük bir ciddilik içinde dinliyordu. Fakat kontesin sol yanağında, ağzının kenarında görduğu kuçucuk bir ben hayret vermişti ona. Nana'nın yuzunde de tıpkı buna benzeyen bir ben vardı. Tuhaf şey. Bu benin ustunde incecik tuyler göze çarpıyordu; yalnız, Nana'nın tuylerinin sarışın olmasına karşılık kontestekiler simsiyahtı. Önemi yoktu bunun, kimseyle yatmamıştı bu kadın. Kontes :

- Kraliçe Augusta'yı görmeyi o kadar isterdim ki; dedi. Dediklerine göre o kadar iyi, o kadar sofu bir insanmış ki... Kral a birlikte gelecek mi dersiniz? diye sordu.

Fauchery:

- Sanılmıyor, efendim; diye cevap verdi.

Kimseyle yatmıyordu bu kadın: Açıkça bel i oluyordu bu. Onu, taburesinin ustunde öylesine budalaca,

mânâsız oturup duran kızının yanında görmek yeterdi. İçine bir kilise kokusu yayılan bir mezarlık havasındaki bu salonda bu kadının nasıl demir bir elin baskısında, katı bir yaşantıya boyun eğdiğini gösteriyordu. Bu rutubetten kararmış, ta eski zamanlardan kalmış eve kendinden hiçbir şey katabilmiş değildi. Buraya hukmeden, o sofuca davranışları, kefaretlere ve oruçlarıyla Muffat'ydı. Fakat birden, kadınların arka tarafında bir koltuğa gömülmüş oturan o bozuk dişli sırttan ihtiyarı görünce Fauchery'nin düşünceleri busbutun kesinleşti. Tanırdı bu adamı. Bu Theophile Venot, kilise davalarında uzmanlaşmış eski bir avukattı; yukunu tuttuktan sonra avukatlığı bırakmıştı; oldukça esrarlı bir ömür suruyordu; butun salonlarda, boy gösterir; herkesten saygı görürdü; büyük bir guce, ardındaki gizli bir guce dayamıyor-muş gibi biraz da korkulurdu bu adamdan. Buna karşılık çok alçak gönül u görünürdü. Madeleine cemaat meclisin-76

NANA

de uyeydi, vakit geçirmek için de dokuzuncu daire belediye başkan yardımcılığını kabul etmişti.

Yok canım! Kontesin etrafı çok iyi sarılmıştı; ekmek yoktu bu kadında.

Fauchery kadınların yanından ayrılarak, amcasının oğluna:

- Hakkın var; sıkıntıdan patlar insan burada, tuelim, dedi.

Fakat bu sırada Muffat ile mil etvekilinin yalnız bıraktıkları Steiner burnundan soluyordu; kan ter içinde öfkeyle homurdanarak yanlarına gelmişti:

- Hay Al ah! Bir şey söylemek istemediler mi ağızlarından lâf çıkmıyor... İstedigimi söyleyen birilerini bulurum elbet...

Sonra gazeteciyi bir köşeye doğru götürüp bu sefer zafer kazanmışçasına bir tavırla ve sesini değiştirerek :

- Yarın, değil mi? Ha!.. Hazırım ben adamım; dedi. Fauchery hayret etti:

- Ne?... diye mırıldandı.

- Bilmiyor musunuz? Ah!.. Evinde görebilmek için o kadar sıkıntı çektim ki! Bu yuzden Mignon peşimden ayrılmıyor.

- Demek Mignon'lar bu hale geldiler artık.

- Evet... Bana böyle söyledi. Nana beni kabul etti... ti-yatro'dan sonra tam gece yarısı davetlisiyim onun.

Bankerin ağız kulağına varıyordu. Göz kırparak ve kelimelerin ustunde dura dura:

- Bu iş yolunda, ya siz? Anlamamış gibi yapan Fauchery:

- Ne gibi yani? dedi. Yazın için bana teşekkür etmek istemiş. Evine kadar geldi.

- Evet, evet... Ne mutlusunuz sizler... Mukâfatlandırılıyorsunuz... Sırası gelmişken bir şey sorayım kim parayı ödeyecek yarın? Gazeteci bunun hiçbir zaman söylenemeyeceğini anlatmak ister gibi kol arını açtı. Bu sırada Vandeuv-EMILE ZOLA

77

res B. Bismarck'ı tanıdığı bilinen Steiner'i çağırdı. Bn. Du Jocqwoy hemen hemen inanmış gibiydi.

Düşüncelerini şu kelimelerle sonuca vardırdı:

- Bende kötü bir izlenim bıraktı... Yuzunden kötü bir adam gibi geldi bana. Ama her halde çok akıllı olmalı. Başarılarından bel i.

Franckfortlu bir Yahudi olan banker, hafifçe, gulumseyerek:

- Herhalde: dedi.

Bu sefer la Faloise amcasının oğlunun peşinden ayrılmadan sordu:

- Demek yarın akşam bir kadının evine gidilecek, söylesene, kim bu kadın?

Fauchery, kendilerini dinleyenler olduğunu, dikkat etmesi gerektiğini anlatan bir işaret yaptı.

Yeniden kapı açıldı. Yaşlı bir kadın girdi içeri. Arkasından da bir genç geliyordu. Bu, Sansın Venus oynanırken «Çok güzel!» diye bağırarak delikanlıydı. Her yerde hâlâ bu konuşuluyordu.-Gazeteci tanıdı bu çocuğu. Bu kadının gelişiyle salonda bir hareket oldu. Kontes Sabine onu karşılamak için hemen yerinden kalktı; Bn. Hugon'cuğum diye elinden tuttu. Amcasının oğlunun, bu sahneyi hayretle seyrettiğini gören la Faloise, onu ilgilendirmek için bu kadının kim olduğunu bir kaç cümle ile anlattı. Bn. Hugon bir noterden dul kaldıktan sonra, ailesinin eski bir mulku olan Orleans yakınlarındaki Fondettes çiftliğine çekilmişti. Ama bir ayağı yine Paris'teydi. Richelieu sokağında bir evi vardı. Hukuk fakültesinin birinci sınıfındaki en küçük oğlunu yerleştirmek üzere bir kaç

haftadır burada bulunuyordu. Eskiden Markiz de Cho-uvar'dın çok iyi ahabıydı, kontesin doğumunu da görmüştü: evlenmesinden önce bir kaç ay onda kalmıştı; şimdi bile senli benli konuşuyordu onunla.

Bn. Hugon, Sabine'e :

- Georges'u getirdim sana, buyudu artık, dedi.

78

NANA

Delikanlı o berrak bakışları ve kendisini oğlan kıyafetine girmiş bir kıza benzeten sarışın buklesiyle kontesi, hiç çekinmeden selâmladı. Sabine iki yıl önce bu çocukla Fon-dettes'te

«Volant» oynadıklarını hatırladı.

Kont Muffat

- Philippe Paris'te değil mi? diye sordu.

İhtiyar kadın, hep Bourges garnizonunda; diye cevap verdi.

Bn. Hugon oturduktan sonra, büyük oğlundan övünerek söz etti. Bu iri yarı babayiğit, akılsızca, gurultulu bir harekete karıştıktan sonra, teğmenliğe kadar yükselmişti. Salondaki bütün kadınlar saygıyla Bn. Hugon'un etrafını aldılar. Şimdi konuşmalar daha tatlı ve nazikçe bir havaya burunmuştu. Fauchery de saygı değer Bn. Hugon'u o kadar tatlı bir gulumseyişle aydınlanan ve derin bir ana şefkati okunan, beyaz saçlarının çerçevelediği yuzune bakarken bir an Kontes Sabine'den şuphe edişini gulunç buluyordu şimdi.

Ama yine de kontesin oturduğu o kırmızı ipek kumaş kaplı kapitone sandalyeden gözünü ayıramıyordu bir türlü. Bu sandalye ona kaba, iç gıcıklayıcı bir hevesle seçilmiş gibi göründü. Hiç

şüphesiz, şehvetle karışık bir tembel ik duygusu veren bu sandalyeyi kont sokmamıştı bu salona.

Bunun buraya konulusuna bir deneme, bir isteğin ve zevkin başlangıcı denebilirdi. Şimdi, Chaufery, dalgın dalgın düşünüyordu. Yine şehvetle karışık bir merakla Muffat'ların evine girebilmeyi istemişti; arkadaşı Meksika'da ölmüştü. Kimbilir belki kendisi de? Denemeliydi bir kere. Budalaca bir şeydi bu şüphesiz; ama zihnine saplanmıştı bir kere bu düşünce; bir şey kendini çekiyordu, içinde gizli bir hırs uyanmıştı. O büyük oyun. Bu sandalyenin yorgun yuzu, arkaya devrilmiş arkılığı eğlendiriyordu onu;

La Faloise, Fauchery'den, gece yarısı evine gidilecek olan kadının adını açıklayacağına söz aldıktan sonra:

(* Bir tarafına tuy takılmış mantarları roketleri havaya fırlatarak oynanan oyun. (Çev.) EMİLE ZOLA

79

- Eh, gidelim artık? dedi. Fauchery :

- Birazdan; diye cevap verdi.

Gitmek için hiç acele etmiyor, kendisine yuklenen, yerine getirilmesi de kolay olmayan davet işini kendi kendine bahane olarak kabul ettiriyordu. Kadınlar bir genç kızın rahibe oluşunu, bunun için yapılan törenin çok dokunaklı olduğunu konuşuyorlardı. Bütün Paris'te uç gundur söz konusu olmuştuydu bu tören. Baron Fougeray'nın büyük kızımı, dayanılmaz bir istekle Carmelites'lerin manastırına giren. Fougeray'lere az çok yakınlığı olan Bn. Chantereau, kızın annesinin, iki göz iki çeşme ağlayarak, olayın ertesi günü yatağa düştüğünü anlatıyordu.

Leonide :

- Ben bu törende çok iyi bir yerde oturmuştum. İlginç buluyordum bunu; dedi.

Bn. Hugon zaval ı anaya acıyordu. Kızını böyle kaybetmek ne acı şeydi!

- Beni soflu olmakla suçlarlar; dedi rahat bir açık kalplilikle; ama böyle genç kızların intihar etmekte ayak direnmelerini çok acı buluyorum yine de.

Kontes, uşuyormuş gibi hafifçe urpererek, ateşin karşısındaki sandalyesine biraz daha yaslandı.

Şimdi kadınlar tartışmaya başlamışlardı. Fakat, gizli gizli konuşuyorlar, konuşmaları da zaman zaman hafif guluşmelerle kesiliyordu. Şöminenin üstündeki pembe dantel erle çevrili iki lâmbadan hafif bir aydınlık yayılıyordu. Oldukça birbirinden ayrı uç masa üzerindeki lâmbanın ışığı

yetmediği için büyük salon hafif bir loşluğa burunmuştu.

Steiner'in canı sıkılmaya başlamıştı. Fauchery'ye, kısaca Leonide, dediği, şu Bn. de Chezel es'in bir macerasını anlatıyordu. Kadınların koltuklarının arkasından, yavaş sesle bu kadının malın gözu olduğunu söylüyordu. Fauchery kadını suzmeğe başladı. Leonide, soluk mavi geniş

elbisesinin içinde, ince, ufak tefek görünüşüyle bir oğlan çocuğu gi-NANA

bi atılgan haliyle, biraz da acayip bir şekilde bir koltuğun kenarına ilişmişti. Onu orada görmekle hayret içinde kalıyordu. İnsan annesinin daha ciddi bir hava verdiği Caroline Heqmet'nin evinde daha rahat hissederdi kendini. Butun bir yazı konusuydu bunlar. Bu Paris sosyetesini de ne acayip bir âlem! En ağırbaşlı salonlar bile çeşit çeşit tiplerle doluyordu. Her halde şu bozuk dişlerini göstererek sırttan Theophile Venot ölen kontesinin yadigârı olmalıydı; öteki yaşı ilerlemiş kadınlar da. Bn. Chantereau, Bn. Du Joncquoy köşeye buzulup oturan dört beş ihtiyar Kont Muffat, İmparator sarayına yakın olanların hoşlandığı kerli ferli memurları getiriyordu salona; bunlar arasında buro şefi en küçük hareketten korkar gibi, siyah elbisesinin içinde dim dik oturuyordu.

Gençlerin hemen hepsi ve bir kaç kişi Marki de Chouard'ın davetlisi olarak geliyordu. Marki, kralcı parti ile sıkı ilişkiler kurmakla birlikte Danıştay uyeliğine girmekle de Napoleon II .'e katılmıştı.

Bunların yanı sıra Leonide de Chezel es, Steiner gibi karışık tipler vardı. Ama Bn. Hu-gon bu gruptan o sevimli ihtiyar kadın rahatlığıyla kesin olarak ayrılmaktaydı. Şimdi yazısını düşünen Fauchery; buna Kontes Sabine'in köşesi adını veriyordu.

Steiner hafif bir sesle konuşmasına devam etti.

- Başka bir sefere de Leonide dostunu Montauban'a getirtti. Buradan iki fersahlık uzaklıktaki Beaurecueil şatosunda oturuyordu. Her gün iki atlı bir araba ile adamın kaldığı Lion-d'Or oteline gelirdi. Araba kapıda beklerken Leonide saatlerce içeride kalırdı. Bu sırada ahali toplanarak atları seyrederdi.

Yüksek tavanların altında bir kaç saniye resmi bir hava esti, ortalığa bir sessizlik çöktü.

Gençlerden ikisi aralarında fısıltıyla konuşuyorlardı; ama onlarda sustular; şimdi salonun içinde yuruyen Kont Muffat'ın hafif ayak sesinden başka bir şey duyulmuyordu. Lâmbaların ışığı

azalmış gibiydi; şöinedeki ateş sönmeğe yuz tutmuştu; kırk yıldır bu evin gediklisi olan eski ahbaplar koltuklarında koyu bir karardığa gömulmuşlerdi. Sanki konuşurlarken birden, kon-EMILE ZOLA

81

tun o soğuk annesinin o ezici tavrıyla geldiğini hissetmiş gibiydi herkes. Kontes Sabine sözüne devam etti:

- İşte, söylentilere göre... delikanlı ölmüş; kızcağızın manastıra kapanmasına da bu sebep olmuştu. Dediklerine göre, B. de Faugerey evlenmesine kesin olarak karşıymış., Leonide budalaca :

- Başka şeyler de söylüyorlar, diye bağırdı.

Ama başka bir şey söylemeyerek guluyordu. Sabine de bu neşeye katılmış, mendilini ağzına kapayarak gulmeğe başlamıştı. Şimdi bu guluşler, salonun resmi havası içinde, öyle aykırı bir durum yaratmıştı ki bu, Fauchery'nin gözünden kaçmadı. Bu guluşlerde kırılan bir kristalin ahengi vardı. Şuphesiz bu bir çatlağın başlangıcıydı. Yeniden her kafadan bir ses çıkmaya başladı; bayan Du Joncqwoy itiraz etti, Bayan Chantereau'nun dediğine göre bir evlilik söz konusuymuş, ama bu iş ilerlememiş; erkekler de görüşlerini ortaya attılar. Bir kaç dakika boyunca her çeşit düşünce birbirine karıştı. Bonapartçılarla bourboncular, şupheci mondenlerle birlikte bu tartışmaya katılmışlardı. Estel e, şöineye odun atmaları için çingırağı çaldı. Uşaklar lâmbaların ışığını canlandırırılar; sanki bir uykudan uyanmışlardı birden. Fauchery keyifli keyifli gulumsuyordu.

- Amma iş yahu! diye mırıldandı. Amcalarının oğluyla evlenemeyince, Tanrı ile evleniyor bu kadınlar... Kuzum siz, hiç sevilen bir kadının rahibe olduğunu gördünüz mu?

Cevap beklemedi; bıkmıştı bu lâftan artık, yavaş sesle

- Söylesenize kaç kişi oluyoruz yarın?.. Mignon'lar gelecek, Steiner, siz, Blanche ve ben... Başka kim?

- Caroline de gelir sanıyorum... Simonne da. Şuphesiz Gaga... İnsan doğru bilemiyor ki, öyle değil mi? Böyle durumlarda yirmi kişi gelecek derken gelenlerin sayısı otuzu buluyor.

Kadınları gözden geçiren Vandevres, birden başka bir konuya atlayarak : NANA

Bu Bayan Du Joncqwoy'da da iş varmış onbeş yıl önce... Zavalh Estel e de uzadıkça uzuyor... Al sana bir yatağın içine uzatılacak güzel bir sırık.

Fakat yine ertesi geceki toplantıya sözu getirdi:

- Bu toplantıların can sıkıcı bir tarafı da hep aynı kadınlarla karşılaşmak... Yeni bir şeyler lâzım...

Böyle birini bulmaya çalışın. Durun! Aklıma bir şey geldi! Şu şişko heriften, geçen akşam Varietes'ye getirdiği kadını getirmesini rica edeyim.

Salonun ortasında uyuklayan buro şefinden söz ediyordu. Fauchery uzaktan, bu ince pazarlığı

gulerek izliyordu. Çok asil bir pozda oturan şişkonun yanında oturmuştu Van-deuvres. İkisi de ölçülü bir tarzda konuşulan mesele üzerinde fikir yurutuyorlardı. Nasıl bir duygu bir genç kıızı

manastıra kapanmaya surukleyebilirdi? Sonra Kont tekrar Fauchery'nin yanına gelerek :

- İş yok, dedi. Âdâm kadının çok ağırbaşlı oluşuna yemin ediyor. Kabul etmezmiş toplantıya gelmeyi... Ama bahse tutuşurum, bu kadını Laure'da gördüğüm...

- Ne! diye Fauchery gulerek mırıldandı. Siz de böyle yerlere giderdiniz demek!.. Oysa ben bizim ayak takımından başkası oraya gitmez sanırdım...

- E dostum! Her yeri görmek lâzım.

Bu söz üzerine ikisi de guluştular. Gözleri parlayarak birbirlerine Martyres sokağındaki şişman Laure Piede-fer'in lokantasına sıkıntı içindeki duşkun kadınlara verilen uç franklık tabldot üzerinde fıkralar anlattılar birbirlerine. Hoş bir yerdi burası. Butun o kadıncağızlar, ağzından öperlerdi Laure'u. Bu sırada Kontes Sabine'in bir kelimeyi duyması üzerine, birbirlerine surtunerek geri çekildiler; pek hararetlenmiş, keyiflenmişlerdi. Georges Hugon'un yanı başlarında konuşmalarını

duyduğunu farketmemişlerdi. Delikanlının yuzu, o kız boynuna benzeyen boynuna kadar kızarmıştı. Bu yavrucak, hem utanıyor, hem de pek zevk duyuyordu bu konulardan. Annesi, salonlara salıverdiğinden beri; kendisine en nazik bir kadın gibi görünen Bn. de Che-EMILE ZOLA

83

uo

zel es'in etrafında pervane gibi dönüp duruyordu. Öte yandan Nana'ya butun gönluyle vurulmuştu!

Bn. Hugon:

- Dun akşam Georges beni tiyatroya götürdü. Evet, Varietes'ye On yıl var ki ayak atmamıştım buraya. Muziğe bayılıyor, bu çocuk... Ben hiç de eğlenmedim ama kendisi o kadar mutluydu ki...

Şimdi acayip bir takım piyesler oynanıyor. Kaldı ki pek fazla sevmem muziği... Bn. Du Joncq-woy, gökyuzune doğru bakarak:

- Nasıl! Muzik sevmediğinizi mi söylediniz?... Muzik sevmemek mümkün mü?

Herkes Bn. Hugon'un sözlerini hayretle karşılamıştı. Varietes'de oynanan, iyi niyetli Bn. Hugon hiçbir şey anlamadığı oyun konusunda hiç kimseye bir şey söylememişti. Kadınların hepsi biliyordu ne olduğunu, ama sözünü etmiyorlardı. Şimdi hemen büyük muzik ustaları üzerinde derin bir hayranlık ifade eden, kendinden geçercesine şeyler söyleniyordu. Bn. Du Joncquoy yalnız Weber'i severmiş; Bn. Chantereau ise İtalyanları tutuyormuş. Kadınlar bu konuda konuşurken seslerine baygın bir ahenk veriyorlardı. Şöminenin etrafında bir kilisenin derin ibadet havası ve gönül ere işleyen ilâhının derin

ahengi esiyordu sanki.

Vandeuvres, Fauchery'yi salonun ortasına götürerek:

- Ama ne olursa olsun yarın akşam bir kadını davet etmeliyiz; Steiner'e söylesek mi bunu?

- Of! Steiner bir kadını ele geçirmişse, Paris'te kimse yuzune bakmıyor artık demektir bu kadının!

diye Fauchery cevap verdi.

Bu sırada Vandeuvres, etrafına bakmıyordu.

- Durun hele; dedi. Geçen gün Foucarfont'ı sarışın bir güzel e görmüştüm. Söyleyeyim şuna da getirsin o kadını.

Sonra Foucarfont'u yanına çağırdı. Aralarında kısa bir konuşma geçti. Bu işte bir güçlük meydana geldiği anlaşılıyordu. Kadınların yerleri supuren eteklerine basmamak 84

NANA

için bacaklarını açıp ihtiyatla yuruyerek başka bir gencin yanına gittiler. Şimdi bir pencerenin önünde konuşmalarına devam ediyorlardı. Yalnız kalan Fauchery, şömineye yaklaşmaya karar verdi; Tam bu sırada Bn. Du Joncwoy, ne zaman Weber'i dinlesem, gözümün önüne göl er, ormanlar, çiğ damlacıklarının titreştiği kırların üstüne güneşin doğuşu gelir, diyordu. Fauchery, bir elin omuzuna dokunduğunu hissederek arkasına döndü, bir ses :

- Nazikçe bir hareket değil bu? diyordu. Fauchery, la Fâloise'ı görerek :

- Şu yarın akşamki toplantı... Beni davet ettirebilirdin elbet.

Fauchery cevap vermek üzereyken Vandeuvres yanına gelerek :

- Anlaşıldığına göre Foucarfont'un bu kadınla ilgisi yok; şuradaki sayın baya balta olmuş...

Gelemezmiş. Ne berbat iş.. Yine Foucarfont'u kafese koydum.. Palais Ro-yal'daki Louise'i getirmeğe çalışacak.

Bn. Chantereau sesini yükselterek :

- Bay de Vandeuvres, pazar günü Wagner'i ıslıklamamışlar mıydı?

Vandeuvres, tatlı nezaketiyle kadına yaklaşarak :

- Oh! hem de insafsızca, efendim; dedi.

Sonra kendisini orada durduran olmadığı için geri dönerek gazetecinin kulağına :

- Gidip şunları da kafese koyayım. Şu delikanlıların tanıdığı bir iki küçük kız vardır herhalde?

Şimdi Vandevres, sevimli, neşeli bir yuzle gruplara sokuluyor, herkesin kulağına bir kelime fısıldıyor, şuna buna, anlaştık gibilerden göz kırptıyordu. O rahat tavrıyla sanki herkese bir parola veriyor gibiydi. Söylediği kulaktan kulağa dolaşıyor, randevular veriliyordu. Vandevres böylece kendisine kafadarlar toplarken, kadınların muzik konusundaki tartışmaları da bu fısıltıları bastırmaktaydı.

EMİLE ZOLA

85

- Yo, bırakın şu sizin Almanları, diyordu yine Bn. de Chantereau. Şarkı, neşe, ışık... la Patti'yi Barbier'de dinlediniz mi?

Piyanosunda ancak operet havaları çıkarabilen Leoni-de:

- Nefis! diye mırıldandı. Bu sırada Kontes Sabine çingırağı çaldı. Salı gunleri, çok misafir olmazsa çayı salona getirirlerdi. Kontes bir masanın ustunu uşağa boşalttırırken, bir yandan da Kont de Vandevres'e bakıyordu göz ucuyla. Yuzunde hep o beyaz dişlerini hafifçe gösteren gulumseme vardı.

Kont yanından geçerken :

- B. de Vandevres ne işler çeviriyorsunuz öyle? diye sordu.

- Ben mi, efendim, dedi, hiçbir iş çevirdiğim yok.

- Ah... Sizi oradan oraya gidip dururken gördüm de... Durun, faydalı bir şey yapabilirsiniz.

Eline bir nota defteri tutuşturarak konttan piyanonun ustune koymasını rica etti. Vandevres bu sırada bir kulpunu bulup, Fauchery'ye, ertesi geceki toplantıya, geçen kışın en guzel sesli kadını

olan Tatan Nene ile, Folies - Dramati-ques'de sahneye yeni çıkmaya başlayan Maria Blond'un da geleceğim haber verdi. Bu sırada, la Faloise kendini davet ettirmek için her adımda durduruyordu.

Fauchery'ye nihayet, kendisinin de gelmek istediğini söyledi. Vandevres derhal kabul etti. Yalnız, Clarisse de getirmesi için söz aldı. La Faloise'ın bir takım sakıncalar görüyormuş gibi yapması

karşısında :

- Madem ki ben davet ediyorum, sizi bu yeter; dedi.

Bununla birlikte Faloise evine gidilecek kadının adını da öğrenmek istiyordu. Ama kontes, Vandevres'u yanına çağırıp, İngilizlerin nasıl çay yaptıklarını sormuştu. Vandevres, sık sık İngiltere'ye giderdi. Burada atlarını yarışa sokardı. Ona göre yalnız Ruslar çay yapmasını

bilirlerdi. Sonra konuşurken bir şeyler düşünüyormuş gibi birden durup: 86

NANA

- Aklıma gelmişken sorayım, Marki nerede? Göremeyecek miyiz onu? dedi.

- Bana, kesin olarak, geleceğini söylememişti; diye kontes cevap verdi. Merak etmeye başladım...

Çalışması uzun sürmüş olacak...

Vandeuvres bıyık altından guldu. Şimdi, markinin bu çalışmalarının ne çeşit şeyler olabileceğini düşünüyordu. Marki'nin ara sıra köye götürdüğü güzel kadını hatırladı. Bu kadını da akşamki toplantıya getirmek kabil olurdu belki.

Bu sırada, Fauchery, Kont Muffat'yı da davet etmenin zamanı geldiğini düşünüyordu. Vakit epey gecikmişti.

Şaka ettiğini sanan Vandeuvres :

- Ciddi mi söyluyorsun? dedi.

- Çok ciddi... Eğer ustume aldığım bu işi yapmazsam gözlerimi oyar kadın benim... Aklına böyle esmiş.

- Öyleyse size yardım edeyim, dostum.

Saat on biri çalışıyordu. Kontes kızının da yardımıyla misafirlere çaylarını veriyordu. Sadece yakın dostlar bulunduğu için çay fincanları ve küçük pastaların konulduğu tabaklar elden ele aktarılmaktaydı. Şöminenin karşısında oturan kadınlar yerlerinden kalkmamışlardı, çaylarını

yudumluyor, parmaklarının ucuyla tuttıkları pastalarını ısırıyorlardı. Konuşma konusu muzikten, pastacılara geçmişti. Fondanda, Boissier'nin eşi yoktu; Catherine'nin dondurmaları pek nefisti.

Bayan Chantereau, Latinvil e'i tutuyordu. Konuşmalar gittikçe yavaşlamış, salona bir uyku havası çökmüştü. Stei-ner, mil etvekilini bir kanepeye sıkıştırmış, alttan alta etkilemeğe çalışıyordu.

Şeker yemekte dişleri bozulan B. Ve-not, kuru pastaları ust uste atıştırıyordu. Buro şefi ise, bir fincanın içine burnunu sokmuş bir turlu bitiremiyordu çayını. Kontes, bir misafirden ötekine gidiyor, ama kimsenin ustune düşmüyor, geçerken bir an durup, bir şey isteyip istemediklerini sorar gibi erkeklere bakıyor, sonra gulumseyerek uzaklaşıyordu. Şöminenin canlanan ateşiyle yanakları pembeleşmiş; o kupkuru ve beceriksiz kızının ablası gibi gö-EMILE ZOLA

87

runuyordu. Kocasının ve Vandeuvres'le konuşan Fauc-ry'nin yanına yaklaştığı zaman adamların sustuklarını far-ketti; fakat durmadan oradan uzaklaşarak, Georges Hu-gon'a çayını verdi.

Gazeteci neşeli bir yuz takınarak Kont Muffat'ya: ,

- Bir bayan sizi supeye(*) davet ediyor; dedi.

Butun akşam somurtup oturan kont, çok hayret etti; kimdi bu kadın?

Vandevres daveti bir oldu bitti haline getirmek için:

- Eh! Ben söyleyeyim, Nana! dedi.

Kont daha da ciddileşti. Hafifçe gözlerini kırptı. Bu sırada sanki başı ağrıyormuş gibi alnını

kırıştırdı. Vandevres :

- Amma da yaptınız ha! Tanımadınız mı? Nasıl olur? Evine gitmişsiniz, diye yapıştırdı.

- Nasıl? Evine mi gitmişim... A, evet geçen gün, Yardım Sevenler Derneği için... Ama o günden beri aklıma getirmiş değilim... Yalnız şu var ki davetini kabul edemem.

Karşısındakilere bu yaptıkları şakanın tatsız bir şey olduğunu anlatmak ister gibi soğuk bir tavır takındı. Kendi mevkiindeki bir adamın, böyle bir kadının sofrasında yeri olamazdı. Vandevres yeniden sesini duyurdu: bu yemekte hep artistler bulunacaktı. Sanatçılık her şeyi hoş gördürür-du. Fauchery de adamı kandırmak için, kraliçenin oğul arından İskoçya prensesinin, bir yemekte, eski bir şarkıcı kadının yanına oturduğunu anlatıyordu. Ama, kont gitmeyeceğini daha kuvvetle tekrarladı. Çok terbiyeli bir insan olduğu halde öfkeli bir jest yapmaktan kendini alamadı.

Ayakta karşı karşıya durarak çaylarını içmekte olan Georges ile la Faloise, hemen yanı

başlarında konuşulanlardan bazı cümleleri duymuşlardı.

- Bak hele! diye la Faloise mırıldandı. Nana'nın evine gideceklermiş: ben de şuphe ediyordum zaten bundan!

(*) Geceleyin tiyatro dönüşü yenilen yemek. (Çev.)

90

NANA

yıp dökmeğe başladılar: iki kadının çenesiyle ağzında benzerlikler bulmuşlardı; ama gözleri arasında hiçbir benzerlik yoktu. Sonra sıcak kanlı bir kadındı Nana. Ama kontes için böyle bir şey söylenemezdi. Yalnızca sinirli sinirli pençelerini oynatan, tırnaklarını içeri çekmiş bir dişi kediyi andırıyordu.

Fauchery :

- Ne olursa olsun, yatılabilir bu kadınla dedi. Vandevres de hayalinde soyuyordu kontesi.

- Evet, yine de; dedi. Ama biliyor musunuz, butları hiç de sarmıyor beni. But diye bir şey yok bu

kadında. Bahse tutuşur musunuz?

Sustu. Fauchery, birden dirseğine vurarak, önlerinde taburesinde oturan Estel e'i gösterdi. Kızın orada olduğunun farkına varmayarak seslerini yükseltmişlerdi, konuştuklarını mutlaka duymuş olmalıydı. Bununla birlikte hep öyle, baston yutmuş gibi, hareketsiz, o vaktinden önce uzamış genç kızlarda görülen ince boynunu uzatarak oturuyordu; saçının bir teli bile kıılmamıştı. İki arkadaş uç dört adım öteye gittiler. Vandeuvres, kontesin çok namuslu bir kadın olduğuna yemin ediyordu.

O sırada şöminenin önündeki kadınlar yüksek sesle konuşmaya başlamışlardı. Bayan Du Joncqwoy :

- Sizin dediğiniz gibi olsun; B. Bismarck, zeki bir adamdır belki... Yalnız dâhi olduğunu söyleyecek kadar ileri gidermişsiniz... diyordu.

Kadınlar, yine ilk konuşma konularını ele almışlardı. Fauchery :

- Yahu! Hâlâ mı B. Bismarck! diye mırıldandı. Yo, artık kirişi kırıyorum ben...

- Durun biraz; konttan kesin bir cevap alalım; diye Vandeuvres onu önledi.

Kont Muffat, kaynatasıyla ve ağır başlı bir kaç kişiyle konuşuyordu. Vandeuvres adamı bir kenara çekip Nana'-nın davetini tekrarladı. Kandırmak için kendisinin de supe-EMILE ZOLA

91

de bulunacağını söylüyordu. Bir erkek her yere gidebilirdi. Kimse, merak etkisiyle gidilmiş bir yer için bir şey söyleye-mezdi. Kont bu kanıtları önüne bakarak, bir şey söyleme-den dinliyordu.

Vandeuvres adamın kararsızlık içinde bulunduğunu hissetti. Bu sırada Marki de Chouard ne oluyor diye sorar gibi bir tavırla yanlarına gelmişti. Söz konusu alan şeyi öğrenince de Fauchery onu da davet edince göz acuyla damadına baktı. Bir ara sustular, sıkıntılı bir hava esti; ikisi de daveti kabul etmek için birbirlerini teşvik ede-ceklerdi; ama Kont Muffat'nın gözü, dik dik kendilerine bakan B. Vanot'ya ilişti. Ufak tefek ihtiyar dişlerini daha da çok göstererek gulumsuyordu şimdi. Gözlerinde de bir çe-lik parıltısı vardı.

Kont birden öylesine kesin bir tonla :

- Hayır, diye cevap verdi ki, iki arkadaş daha fazla di-iretmediler.

Bunun üzerine marki de daha büyük bir sertlikle daveti reddetti. Ahlâktan filân dem vurmaya başlamıştı. Yüksek sınıflardan olan insanlar örnek olacak şekilde hareket etmeliydiler. Fauchery gulumseyerek Vandeuvres'un elini sıktı, o bunu beklemiyordu, gazeteci derhal gitmek istiyor-du; çünkü gazetesine uğraması lâzımdı.

- Nana'nın evinde buluşuyoruz, gece yarısı değil mi?

La Faloise da oradan ayrılıyordu". Steiner, kontese al ahaısmarladık dedi. Öteki adamlar da ardından yuruduler. Ağızlarda hep aynı sözler dolaşıyordu: «Gece yarısı, Na-na'nın evinde».

Annesiyle gitmek üzere olan Georges eşikte durarak, soranlara, uçuncu kat, soldaki kapı diye tam adresi veriyordu. Fauchery ayrılmadan, salona son bir göz attı. Vandeuvres, kadınların ortasındaki yerine oturmuş Le-onide de Chezel es'e takılıyordu. Şu iyi bayan Hugon gözu açık uyurken Kont Muffat ile marki de konuşmalara katılıyorlardı. B. Venot, kadınların geniş eteklerinin arkasında kaybolmuş, busbutun ufalmış görünüyordu. Hep o gulumseyiş vardı yuzunde. Resmi görünüşlü koca salonda saat gece yarısını çaldı.

92

NANA

Bn. Du Joncquoy, yeniden söze başlayarak :

- Nasıl? Nasıl? B. Bismarck bizimle savaşa girer ve bizi yener öyle mi? Doğrusu ya bu, şimdiye kadar söylenenlerin hepsini gölgede bıraktı! dedi.

Bn. Chantereau'nun yanındakiler buna guluyorlardı. Kadın bir kaç kere tekrarlamıştı bunu. Sözde Alsace'da duymuştu bu söylentiyi... Orada kocasının bir fabrikası vardı da...

Kont Muffat, hep o resmi ağırbaşlılığı ile :

- Bereket versin imparator başımızda; dedi. Sabine'e bir kere daha baktıktan sonra kapıyı

kapayıp gitti. Bu sırada kontes büyük bir rahatlık içinde buro şefiyle konuşuyor ve bu şişko adamın sözleriyle ilgileniyor gibi görünüyordu. Fauchery aklanıyordu her halde hiçbir çarpıldık yoktu bu kadının hayatında. Gazeteci de buna uzulmuştu.

La Faloise aşağıdan bağırđı:

- Hey, inmiyor musun sen? diye.

Sonra sokakta birbirlerinden ayrılırken yine :

- Yarın Nana'nın evinde; dediler.

IV

Zoe sabahtan beri evi Brebant lokantasından gelen bir •metrdotel e yardımcılara ve garsonlara bırakmıştı. Su-peyi, tabakları, kristal eri, örtü ve peçeteleri, çiçekleri, iskemle ve taburelere varıncaya kadar her şeyi Brebant gönderecekti. Nana'nın dolaplarının dibinde bir duzune bile peçete yoktu; kendisi, tiyatrodaki bu yeni başarısı sırasında lokantaya gidemediği için, lokantayı

eve getiriyordu. Bu ona daha kibarca görünmuştu. Büyük sanat başarısını dil ere destan olacak bir supe ile kutlamak istiyordu. Yemek odası çok dar olduğu için metrdotel, sofrayı, salonda kurmuştu;

masanın etrafında biraz sıkışık olarak yirmi beş kişi oturabilecekti.

Nana gece yarısı eve gelir gelmez :

- Her şey hazır mı? diye sordu. Çileden çıkmış gibi görünen Zoe :

- Val ahi bilmem; diye sert bir şekilde cevap verdi. Bereket versin hiçbir şeyle uğraşmıyorum ben.

Mutfağın ve bütün evin altını ustune getirdiler!.. Karışsam kavga çıkacak. Şu iki adam yine gelmez mi bu sırada. İkisini de kapı dışarı ettim.

Hizmetçi kadın hanımının eski ahbabları olan Hırvatla pinti tuccardan söz ediyordu. Nana da bunlara sırt çevirmek istiyordu zaten. Kendisinin deyimiyle yeni bir hayata başlamak için.

- Amma sırnaşık şeyler bunlar! Bir daha gelirlerse karakola şikâyet edeceğim deyin.

Sonra, antrede paltolarını asmak için geride kalmış olan Daguene ile Georges'u çağırdı. İkisine de artistlerin Panorama geçidindeki çıkış kapısında rastlamış ve faytonla evine getirmişti. Daha kimse gelmediği için, ikisini de tuva-94

NANA

let odasına çağırdı. Bu sırada Zoe tuvaletine yardım edecekti. Elbise değiştirmeden, saçlarını

kaldırttı, topuzuna ve korsajına beyaz gul er sokurttu. Tuvalet odasına salondan getirilmiş bir suru eşya doldurulmuştu: ayaklan havada sandalyeler, koltuklar, kanapeler, küçük masalar. Tam hazır olduğu sırada Nana, eteğini, ters çevrilmiş bir koltuğun ayağındaki makaraya taktı, kumaş boydan boya ayrılmıştı. Bunun üzerine öfkesinden ağız dolusu küfredmeğe başladı; zaten hep onun başına gelirdi böyle aksilikler. Öfkeyle elbisesini sıyırdı. Beyaz fulardan yapılmış elbiseyi uzun bir gömleğin ustune giymişti. Ama çıkartmasıyla tekrar sırtına geçirmesi bir oldu. Hoşuna giden başka bir elbisesi yoktu. Ağlayacaktı neredeyse. Bu haliyle, bir paçavracı kadına benzediğini söylüyordu. Daguene ile Georges, yırtığı toplu iğnelerle tuttururlarken, Zoe de saçlarını

duzeltmeğe devam ediyordu. Üçü de Nana'nın etrafında dönüşüyorlardı. Hele o küçük, yere diz çökmüş eteğinin dibinden ayrılmıyordu. Daguene kendisine saatin gece yarısını ancak bir çeyrek geçtiğini söyledikten sonra sukûnet buldu. Sarışın Venus'un uçuncu sahnesini, bazı sözleri yutup kıtaları atlayarak çabucak bitirmişti.

- O budala surusune çok bile! Bu akşamki tipleri gördünüz mü? Zoe, kızım, siz bekleyin burada.

Yatmayın, ihtiyacım olur belki size... Hay al ah! vakit geldi. İşte davetliler sökun ediyor.

Nana, fırlayıp dışarı çıktı. Georges, frakının kuyruğu yerleri supurerek diz çöküp oturuyordu hâlâ.

Daguene'nin, kendisine baktığını görünce yuzu kızardı. Bununla birlikte birbirlerine ısınmışlardı.

Buyuk aynanın karşısında kravatlarını düzelttiler. Sonra, birbirlerinin saçlarını firçaladılar, fırça

Nana'nın saçlarına surtulmekten bembeyaz olmuştu. Georges, o obur bebek guluşuyla :

- Şeker serpilmiş sanki... dedi.

O gece için tutulmuş olan bir uşak, davetlileri küçük salona sokuyordu. Burada sadece dört koltuk bırakılmıştı. Bitişikteki büyük salondan gümüş takımların ve tabakların EMİLE ZOLA

95

sesi geliyor, kapalı kapıların altından kuvvetli bir ışık sızıyordu. Nana içeri girdiği zaman, la Faloise'ın getirdiği Cla-risse Besnus'un çoktan bir koltuğa yerleşmiş olduğunu gördü.

Sahnedeki başarısından beri bu kadınla senli benli konuştuğu için :

- Nasıl? Herkesten önce geldin öyle mi?

- Ah! Hep bunun telâşı... Geç kalmaktan korkar hep... Ona uysam, ne basımdaki peruğu çıkarabilir, ne de yuzumu silebilirdim.

Nana'yi ilk defa gören genç adam, eğilerek selâmladıktan sonra, komplimanlarda bulundu; heyecanını aşın bir nezaket altında gizlemeğe çalışıyordu; ama Nana söylediklerini dinlemedi bile! Tanımadığı bu gencin elini sıkarak, hızla Rose Mignon'a doğru gitti. Bir anda, çok yuksekten bakan bir tavır takınmıştı.

- Ah! Sevgili bayan; ne kadar nazıksınız!.. Sizi evimde görmeği o kadar istiyordum ki!., dedi.

Rose Mignon daha büyük bir nezaketle :

- Geldiğim için asıl ben çok büyük bir zevk duyuyorum, diye karşılık verdi.

- Buyurun oturunuz... Bir şey ister misiniz?

- Hayır, teşekkür ederim.. Ah! Yel pazemi kurkumun cebinde unutmuşum... Steiner, sağ cebine bakıverin...

Steiner'le Mignon, Rose'un arkasından içeri girmişlerdi. Geri dönen banker, elinde yelpaze ile tekrar geldi; bu sırada Mignon, Nana'yı kardeşçe öpüyor ve Rose'a da öpmesini söylüyordu.

Tiyatro'da hep bir aileden sayılmazlar mıydı? Sonra da Steiner'i" cesaretlendirmek ister gibi göz kırptı; ama banker, Rose'un berrak bakışları karşısında bozularak, Nana'nın sadece elini öptü.

Bu sırada, Kont de Vandevres, Blanche de Sivry ile göründü. Yerlere kadar eğilerek selâmlaştılar. Çok resmi bir tavır takınan Nana, Blanche'ı bir koltuğa oturttu. Vandevres, gulerek Fauchery'nin aşağıda kapıcı ile çekiştiğini,

96

çunku adamın, Lucy Stevvar'tın arabasını avluya sokmadığını anlatıyordu. Antreden kapıcıya, ökuz herif, diyen Lucy'-nin sesi geliyordu. Fakat, uşak kapıyı açtığı zaman, o guler yuzlu zerafetiyle içeri girdi. Adını söyledi ve Nana'nın el erinden tutarak kendisini çabucak sevdiğini ve sanatına hayran kaldığını söyledi. Nana, şimdi, misafirlerini ağırlayan ev sahibi rolüyle koltukları

kabarmakla birlikte gerçekten de utanıyordu.. Bununla birlikte Fauchery geldiğinden beri zihnini bir şey kurcalıyor gibi bir hali vardı. Adamın yanına gelme fırsatını elde eder etmez, yavaşçacık :

- Gelecek mi? diye sordu. Gafil avlanan gazeteci sertçe:

- Hayır, gelmek istemedi; dedi. Oysa Kont Muffat'nın gelmeyişini açıklamak üzere bir hikâye hazırlamıştı.

Genç kadının yuzunun sarardığını görerek yaptığı budalalığın farkına vardı; sözünü düzeltmek isteyerek :

- Gelemedi, bu akşam kontesi İçişleri bakanının balosuna götürüyor.

Fauchery'nin iyi niyetinden şuphe eden Nana :

- Peki, yavrum; ama sana pahalıya ödeteceğim bunu; dedi.

Bu tehdide içerleyen Gazeteci:

- Hele bak! dedi. Bu tip işlerden hoşlanmam; bunu sen Labordette'e yaptırsan daha iyi edersin.

Birbirlerine arkalarını döndüler; kusuşmuşlerdi. Tam bu sırada Mignon, Steiner'i Nana'ya doğru itiyordu. Genç kadın yalnız kalınca Mignon, arkadaşının zevkini düşünen iyi yurekli bir kafadar pervasızlığı ile :

- Biliyorsunuz yanıp tutuşuyor sizinle kalabilmek için... Ama karımdan korkuyor... Savunursunuz siz onu değil mi?

Nana anlamamış gibi görünüyordu. Gulumseyerek, Ro-se'a kocasına ve bankere baktı; sonra adama:

- B. Steiner, siz benim yanıma oturun, dedi.

EMİLE ZOLA

Bu sırada antreden gulüşmeler, neşeli sesler duyuldu; sanki bir rahibe okulunun bütün öğrencileri boşanmıştı da buraya dolmuştu. Labofdette arkasından, beş kadını surukleyerek içeri giriyordu.

Lucy Stewart, bu kadınlar için şeytanca bir buluşla Labordette'in yatılı öğrencileri diyordu, Vucudunu

sıkan şahane mavi elbisesiyle Gaga, her zamanki gibi siyah ipekli, dantel erle suslu robuyla Caroline Heq-met, sonra Lea de Horn, arkadaşlarının çok takıldıkları o kocaman sut nine göğuslu sarışın Tatan Nene ve de onbeş yaşında sıskacık ve Folies'de sahne hayatına ve: sefahate başlamış onbeş yaşında bir kızcağız olan küçük Maria Blond. Labordette bunların hepsini bir arabayla getirmişti. Nasıl sıkıştıklarını hatırlayarak -guluşuyorlardı. Maria Blond ötekilerin dizlerinin ustune oturmuştu. Şimdi dudaklarını ısırıp gulmelerini tutarak, etraflarına selâm verip el sıkışıyorlardı. Gaga hoppalık ediyor, kibarlık satarak kelimeleri ağzının içinde yuvarlıyordu. Yalnız Tatan Nene düşünceli görünüyordu. Yolda ona Nana'nın supesinde alt çıplak zencinin hizmet edeceğini,söylemişlerdi; şimdi bunları görmek istiyordu. Labordette, çenesini kapamasını söyledi.

Fauchery:

- Ya Bordenave? diye sordu. Nana :

- Oh! Çok uzgunum, aramızda bulunamayacakmış.

- Evet, dedi Rose Mignon. Ayağını bir yere sıkıştırmış. Çok fena bir şiş var. Sargılar içindeki ayağını bir iskemleye uzatıp otururken savurduğu kufurleri bir duysanız...

Herkes Bordenave'ın gelemeyişine uzulmuştu. Borde-nave'sız bir supenin pek tadı olmazdı. Eh, onsu bu geceyi geçirmeğe çalışacaklardı. Sonra artık başka şeyler konuşulmaya başlandığı

sırada kalın bir ses duyuldu:

- Vay canına! Beni ektiniz öyle mi?

Bir bağırma duyuldu; herkes başını çevirdi. İri yan gövdesi, kıpkırmızı suratıyla Bordenave çıkagelmişti. Kazık gi-NANA

bi kaskatı bacağı ile, Simonne Cabiroche'un omuzuna dayanarak, eşikte duruyordu. O sıralarda Simonne'la yatmaktaydı. Bu ufak tefek kadın iyi bir eğitim görmüştu. Piyano çalar, İngilizce konuşurdu; bu sarışın kadının beli o kadar inceydi ki, Bordenave'in ağırlığı altında eğilmek zorunda kalıyordu. Ama yine guler yuzlu, uysal bir hali vardı. Adam ikisinin güzel bir tablo meydana getirdiğini hissederek bir kaç saniye olduğu yerde durdu.

- Bakın ne kadar seviyormuşum sizi, dedi. Can sıkıntısından patlayacaktım: kalkıp gideyim dedim..

Ama durup bir kufur savurduktan sonra:

- Hay al ah belâsını versin! diye bağırıldı.

Simonne hızlı bir adım attığı için adamın ayağı acımış-tı. Kadını sarstı. O, hep dayaktan korkan sinmiş bir hayvan haliyle gulumsuyordu, butun gucuyle adama destek olmaya çalışıyordu.

Salondakiler, bağırarak onlara doğru atılmışlardı. Nana ile Rose Mignon bir koltuğu surukluyorlardı. Bordenave kendini bu koltuğa bırakırken, öteki kadınlar da bacağının altına başka bir koltuğu çektiler. Orada bulunan oyuncu kadınların hepsi birer birer yanaklarından öptüler. Bordenave

soluyarak homurdanıyordu.

- Hay Al ah belâsını versin! Hay Al ah belâsını versin!... Eh, midemiz sağlam ya!.. Bunu siz de göreceksiniz..

Başka davetliler de gelmişti. Salonda adım atacak yer kalmamıştı. Tabakların ve gümüş

takımların gurultusu kesilmişti; şimdi büyük salondan öfkeyle söylenen metrdote-lin sesi duyuluyordu. Nana, artık başka davetli beklemiyor, hâlâ sofraya çağırmadıkları için sabırsızlanıyordu* İçeride olup bitenleri öğrenmek üzere Georges'u gönderdi: şimdi hâlâ, bir takım kadınlarla erkeklerin geldiğini görünce şaşkına dönmüştü. Bu son gelenleri hiç tanııyordu.

Sonra, biraz canı sıkılarak, Bordenave'a, Mignon'a Lobardette'e sordu. Onlar da tanııyorlardı

bunları. Kont Vandevres ise, birden hatırladı: Kont Muffat'nın evinde çene çaldığı genç-EMILE ZOLA

99

lerdi bu gelenler. Nana konta teşekkür etti. Çok iyi, çok iyi, diyordu. Ama pek sıkışık oturulacaktı.

Sonra Labordet-te'den gidip sofraya yedi takım daha koymalarını söylemesini rica etti. Adam, içeriden yeni çıkmıştı ki uşak, uç kişiyi daha getirdi. Yo, artık gulunç, oluyordu bu kadarı da! Kim-, se oturamayacaktı. Kızmaya başlayan Nana, büyük tavırlar takınarak bunun hiç de yakışıldı bir durum olmadığını söylüyordu. Ama iki kişinin daha geldiğini görünce gulmeğe baladı; bu durumu

•çok tuhaf buluyordu. Adam sen de! Nasıl otururlarsa, otursunlar. Herkes ayaktaydı. Yalnız Gaga ile Rose Mignon oturuyordu. Bordenave tek başına iki koltuğu dolduruyordu. Odanın içinde bir uğultu vardı: herkes fısılda-şarak konuşuyordu, bazıları da esnediklerini bel i etmemek için el eriyle ağızlarını kapatıyorlardı.

- Baksana kızım! dedi Bordenave; sofraya otursak artık fena olmaz... Herkes geldi değil mi?

Nana gulerek :

- A, elbette herkes geldi; diye cevap verdi.

Davetlileri gözden geçirdi. Birden ciddileşti. Her halde davetlilerden biri yoktu, ama adını

açıklamadı. Bir kaç dakika sonra, misafirler aralarında âsil yuzlu, beyaz sakal ı uzun boylu birinin oturduğunu gördüler. İşin şaşılacak tarafı şuydu ki kimse içeri girerken görmemişti bu adamı; kapısı aralık duran yatak odasından sessizce küçük salona girmiş olmalıydı. Büyük bir sessizlik vardı. Sadece bir takım fısıltılar duyuluyordu. Kont Vandevres bu kimsenin tanımadığın adamı

tanıyordu her halde. Çünkü ikisi de âdeta gizlice el sıkışmışlardı. Vandevres kadınların sorularına sadece gulumseyerek cevap verdi. Bunun üzerine, Caroline He-quet yavaş sesle, bunun bir İngiliz lordu olduğunu, ertesini Londra'ya gidip evleneceğini iler suruyordu. İyi tanıyordu bu adamı,

yatmıştı onunla. Bu hikâye şimdi ağızdan ağı-za kadınlar arasında dolaştı.

Yalnız Maria Blond bu adamın bir Alman elçisi olduğunu bildiğini söylüyor, buna kanıt olarak da arkadaşlarından biriyle sık sık yattığını ileri

100

NANA

suruyordu. Erkekler, kısa cümlelerle adam hakkındaki düşüncelerini açıklamaktaydılar. Çok ciddi kibar bir adam, diyorlardı. Belki de bu akşamki supenin masraflarını ustune almıştı. Olabilirdi böyle bir şey. Hissediliyordu bu. Adam sen de! Ne olursa olsun, yeter ki yemekler iyi olsun... Bu mesele kesin olarak çözümlenemedi. Zaten herkes onu unutmuştu bile. Tam bu sırada .metrdotel salonun kapısını açıp :

- Buyurun efendim, sofraya hazır; dedi.

Nana, ardından tek başına bir kaç adım atmış olan ihtiyarın hareketini görmeden, Steiner'in koluna girmişti. Sonra içeri giriş de pek düzenli olmadı. Kadın erkek dağınık olarak bu resmîlikten uzak toplantı üzerine burjuvaca şakalar yaparak salona giriyorlardı. Mobilyaları çıkartılmış olan büyük salonu bir ucundan öteki ucuna kadar büyük bir masa kaplıyordu. Yine de bu masa küçük gelmişti. Çünkü tabaklar birbirine değmekteydi. Onar mumlu dört şamdan sofrayı aydınlatıyordu.

Masanın ortasına da iki tarafından çiçekler sarkan büyük bir vazoda konulmuştu. Her şeyde bir lokanta lüksü seziliyordu. Yıldız çizgili porselenler, sürekli olarak yıkandığı için aşınmış ve kararmış gümüş takımları; her büyük mağazada duzinelerle satılan kristal er. Çok yüksek şamdanlarda yeni yeni kıvılcımlanmaya başlayan mumlarından komposto kâselerinin, meyve ve pasta tabaklarının ustune soluk, sarımtırak bir ışık serpiliyordu.

Nana :

- Herkes istediği yere otursun. Böyle daha eğlenceli olacak; dedi.

Masanın orta yerinde ayakta duruyordu. Kimsenin tanımadığı ihtiyar adam sağında, Steiner de solunda oturmuştu. Misafirler tam yerlerine oturdukları sırada küçük salondan kufurler işitildi.

Bordenave unutulmuştu. Yerinden kalkmak için de son derecede güçlük çekiyordu; şu Simon-ne olacak karı da ötekilerle birlikte sıvışmış diye, avaz avaz bağırıyordu. Kadınlar, adamın haline acıyarak koştu-EMILE ZOLA

101

lar. Bordenave Caroline, Clarisse, Tatan Nene ve Maria Blond'un yardımıyla yemek salonuna geldi; yalnız oturmak bir mesele oldu.

- Sofranın ortasına! Nana'nın karşısına! Bordenave ortaya! Başkanlık etsin bize! diye bağrısanlar vardı. ,

Bunun üzerine yardım eden kadınlar adamı orta yere oturtular. İki kadın bacağını incitmeden uzattı. Bunun bir zararı yoktu. Yan oturup yemeğini yiyebilirdi. Bordenave :

- Hay Al ah belâsını versin! diye homurdandı. Kötü-rum olmuş değiliz ya... Haydi bakalım; kadıncıklarım benim... Babanız size emanet ediyor kendini.

Sağında Rose Mignon, solunda da Lucy Stewart oturuyordu. Kendisine iyi hizmet edeceklerine söz verdiler. Şimdi herkes bir yere yerleşmişti. Kont Vandeuvres Lucy ile Clarisse'in arasında, Fauchery de Rose, Mignon'la Caroline Hequet'nin arasına oturmuşlardı. Öteki tarafta, Hector dq la Faloise karşıdaki Clarisse'in çağırmasına rağmen Ga-ga'nın yanında oturabilmek için elini çabuk tutmuştu; Stei-ner'i hiç bırakmayan Mignon'u ise, bankerden sadece Blanche ayırıyordu, solunda da Tatan Nene vardı. Sonra Labordette geliyordu. Nihayet sofranın iki ucunda gençler ve kadınlar bulunuyordu. Simonne, Lea de Horn, Maria Blond da bunlar arasındaydı. Daguene'tyle Georges Hu-gon'un Nana'ya gulumseyerek bakarken, dostlukları busbutun kuvvetlenmişti.

Bu sırada iki kişi ayakta kalmıştı; bunlara takıldılar. Erkekler, dizlerine oturmalarını söylemişlerdi.

Kol arını kı-mıldatamayan Clarisse, Vandeuvres'e, kendisine yardım etmesini söyledi. Şu Bordenave'da iskemleleriyle filân ne kadar çok yer kaplıyordu. Son bir gayretle ayakta kimse kalmadı, herkes oturtuldu. Mignon, balık istifi gibiyiz, diye bağırdı.

Garsonlar, davetlilerin arkasından yemek dolu büyük tabakları dolaştırırken : 102

NANA

- Kontes, beğendi, kuşkonmaz puresi, Deslignac usulu sebze çorbası... diye mırıldanıyorlardı.

Bordenave sesini yükselterek sebze çorbasını salık verirken, birden biri bağırdı: itirazlar öfkeli bağırmalar duyuldu: Kapı açılmış içeri bir kadınla iki erkek girmişti. Yo! Bu kadarı da fazlaydı

artık! Bununla birlikte Nana, yerinden kalkmadan, gözlerini buyuterek gelenleri tanımaya çalışıyordu. Kadın, Louise Violaine'di. Ama erkekleri hiç görmemişti.

Vandeuvres :

- Aziz dostum, dedi. Bu bay ahabımdır: deniz subayı de Foucarmont: ben davet etmiştim kendisini.

Foucarmont, oradakileri selâmladı, sonra büyük bir rahatlıkla:

- Ben de bir arkadaşımı getirdim; dedi. Nana :

- Çok iyi! Çok iyi! Oturunuz, haydi Clarisse, biraz kenara çekil. Siz pek geniş oturuyorsunuz orada...

Biraz daha sıkıştılar, Foucarmont ve Louise, sofranın bir ucuna yerleşmişlerdi; ama adamın arkadaşı ayakta kal- • di. Yanındakilerin koltuklarının altından kol arını uzatarak yemek yiyebiliyordu. Garsonlar çorba tabaklarını kaldırdılar. Şimdi, mantarlı tavşanla, peynirli börek dolaştırılıyordu. Bordenave bir aralık, Prul iere, Fontan ve ihtiyar Bosc'u da getirmeği düşündüğünü söyleyerek

sofradakileri ayaklandırdı. Nana vekarlı bir tavır takınarak gelselerdi onları pek güzel karşılayacağını söyledi. Arkadaşlarının bulunmasını isteseydi onları kendisinin davet edebileceğini sözlerine ekledi. Yo, hayır, kötü oyunculara yer yoktu burada. İhtiyar Bosc her zaman fitil gibi sarhoştı. Prul iere pek kendini beğenmişti. Fontan'a gelince o da, bağırıp çağırımları ve budalalıklarıyla çekilmez bir adamdı.

Mignon :

EMİLE ZOLA

103

- Doğru, doğru, dedi.

Masanın etrafındaki bu baylar siyah frakları, beyaz kravatlarıyla pek kibar görünüşlüydüler, yorgunluktan gözleri biraz incelmışti. İhtiyar adam ağır hareketleri ve hafif gulumseyişiyile bir diplomotlar kongresine başkanlık ediyor gibiydi. Vandeuvres, yanında oturanlarla kontes Muffat'ın evindeymiş gibi büyük bir nezaketle konuşuyordu. Daha o sabah Nana halasına bütün bu erkeklerin, hem çok asil hem de çok zengin kişiler olduğunu söylemişti. Kadınlara gelince onlar da çok iyi hareket ediyorlardı. İçlerinden Blanche, Lea, Louise gibi bazıları dekolte elbiselerle gelmişlerdi; Gaga fazlaca açık saçık giyinmişti. Yaşına göre böyle giyinmemesi gerekirdi. Şimdi herkes yerine yerleştiği için guluşmeler, şakalar azalmaya yuz tutmuştu. Georges, Orlean'daki

burjuva evlerinde çok daha neşeli yemeklerde bulunmuş olduğunu hatırladı. Pek az konuşuluyordu; tanışmayan erkekler birbirlerine bakıyor; kadınlar sessiz oturuyorlardı; işte Georges'un da en çok hayret ettiği buydu. Pek ev kadını hali görüyordu onlarda. Biraz sonra kucakla-şılacağını sanıyordu. Av eti ve balık yemekleri dağıtılırken, Blanche yuksek sesle :

- Lucy, şekerim, sizin Ol ivier'yi gördüm... Pazar günü. Ne kadar da buyumuş! dedi.

- Tabi ; diye cevap verdi: onsekiz yaşında... Bu beni genç gösterecek bir şey değil... yarın okuluna gidiyor.

Lucy'nin pek övündüğü oğlu Ol ivier, denizcilik okulun-daydı. Şimdi çocuklardan söz ediliyordu.

Butun kadınlar pek sevdiklerini söylüyorlardı çocukları. Nana ne kadar sevinçli olduğunu anlattı: bebeği, Louis, teyzesinin yanındaydı; her sabah saat ona doğru getiriyordu; minicik köpeği Lu-lu ile oynuyordu oğlancık. İkisinin örtülerin altına gizlenişini gören gulmekten bayılırdı. Öyle afacan şeydi ki bu Lou-is'cik.

- Ah! Bilseniz dun nasıl bir gün geçirdim, demişti. Ro-se Mignon. Charles ile Henri'yi gidip yatılı

okul arından al-

104

NANA

dım... Akşamleyin de onları tiyatroya götürmek gerekti... Sıçrıyor, kuçucuk el erini birbirlerine çarparak: «Annemizi oynarken göreceğiz!..» diyorlardı; «bir gurultu, bir gurultu ki sormayın.»

Mignon da, keyifli keyifli guluyordu, gözleri babalık şefkatiyle yaşarmıştı:

- Sonra, oyun sırasında görseydiniz onları... Aman ne kadar tuhaf hal eri vardı. Büyük adamlar gibi ciddi ciddi seyredişleri görülecek şeydi. Gözleriyle yiyeceklerdi sanki Rose'i. Bana, annemizin bacakları neden böyle çıplak diye sordular.

Sofradakilerin hepsi gulmeğe başladı. Mignon'un babalık gururuyla koltukları kabarmıştı.

Çocukları için deli oluyordu. Tek bir düşüncesi vardı: namuslu bir mutemet gibi Rose'un tiyatrodan ve başka yerlerden kazandığı paraları iyi idare edip bir servet sahibi olmaktı bütün amacı.

Rose'un şarkı söylediği gazinoda orkestra şefliği ederken evlenmişlerdi. Çılgınca seviyorlardı

birbirlerini. Şimdi iyi birer dosttular. Aralarında anlaşmışlardı: kadın elinden geldiği kadar çok çalışıyor, bu yolda bütün sanat yeteneğinden ve güzel iğinden yararlanıyordu. Adamın vazifesi de onun artist ve kadın olarak başarısını sağlamaktı. Bunlardan daha anlaşmış bir karı koca

.bulunamazdı.

Vandeuvres :

- Büyük oğlunuz kaç yaşında? diye sordu.

- Henri dokuz yaşında. Ama şimdiden bir delikanlı! diye Mignon cevap verdi.

Sonra çocuk sevmeyen Steiner'e takıldı. Çok sakin bir sesle, eğer baba olsaydınız, paranızı bu kadar harvurup harman savurmazdınız, dedi. Bunları söylerken de, Blanche'ın omuzunun üstünden bankere bakıyordu; acaba Nana ile aralarında bir şeyler var mı, diye. Bir kaç dakikadır Fauc-hery ile Rose'un pek sıkı fıkı konuşmaları canını sıkımişti. Rose, her halde böyle bir budalalık için vaktini harcama-
EMILE ZOLA

105

malıydı. Böyle bir durumda hemen önüne çıkardı. Bir yan-dan da kuçuk parmağı pırlanta yuzuklu, güzel el eriyle bir av etini kesmekle meşguldu.

Bir yandan da çocuk konusundaki konuşma surup gidi-yordu. Gaga'nın yanına duşen la Faloise, yureği çarparak, varietes'de görmek zevkine erdiği kızının nasıl olduğunu soruyordu. Lili çok iyiydi, ama henüz o kadar kuçuktu ki! Adam ondokuz yaşına girdiğini öğrenince o kadar şaştı ki, Gaga'nın önemi gözünde busbutun arttı. Niçin Lili'yi de getirmediğini öğrenmeğe çalışırken: kadın surat asarak :

- Yo! Hayır! Asla... dedi. Yatılı okuldan busbutun çıkmak isteyeli uç ay kadar oldu... Ben onu hemen evlendirmeyi düşünüyordum. Ama beni o kadar seviyor ki almak zorunda kaldım. Ah! Hiç

de istemediğim halde.

Kirpikleri yanmış, morarmış göz kapaklarını buzerek, hanım kızını dünya evine sokmaktan söz ediyordu. Kendisi bu yaşta hâlâ çalışıyordu. Bir tarafa bir metelik koyamamıştı. Durmadan çalışıyordu. Hâlâ erkekler arıyorlardı kendisini. Özelikle gençler. Bunlar arasında torunu yaşında olanlar bile vardı. Kadın o bol pudralanmış iri çıplak omu-zunu yaslayarak kendisine doğru eğilince, la Faloise'nin yuzu kızardı. Gaga:

- Biliyor musunuz, eğer o da bu yola düşerse benim kabahatim değil... Ama insan gençlikte o kadar saçmalıklar yapıyor ki! diye mırıldandı.

Sofranın etrafında büyük bir kıpırdanma olmuştu. Garsonlar koşuştular. Şimdi sıra et yemeklerine gelmişti, O ana kadar Meursault şarabı verdirmiş olan metrdotel; artık Chambertin ve Leovil e şarabı dağıttırıyordu. Servis değişikliği sırasındaki uğultu arasında Georges, gittikçe hayreti artarak. Daguene't'e bütün bu kadınların çocukları mı var diye soruyordu. Adamın bu soru hoşuna gittiği için ayrıntılarıyla kadınları tanıtmaya başladı. Lucy Stewart İngiliz asıl ı bir adamın kızıydı. Kuzey istasyonunda çalışan babası trenlerde yağcılık ediyordu. At kafalı ama çok tatlı bir 106

MANA

kadıncı bu Lucy; otuzdokuz yaşındaydı; veremliydi, ama ölmek bilmiyordu bir türlü. Buradaki kadınların en kibarıydı; uç prensle, bir duk vardı elinde. Bordeaux'da doğmuştu Ca-roline Heqmet. Bir memurun kızıydı. Utancından ölmüştu adam. Akllı bir annesi vardı. Önce kendisini lânetlemişti ama, bir yıl kadar sonra, kızıyla birlik olmuştu. Hiç olmazsa büyükçe bir para biriktirmek istiyordu. Yirmibeş yaşındaki kızı o zamanın en güzel kadınlarından sayılıyordu.

Üstelik de fiyatı değişmiyordu hiç. Çok düzenli bir kadındı. Hiç kaçırmadan, gelir ve gideri yazıyordu. Daracık evinin ust katını da terzihane yapmıştı. Blanche de Sirvy'ye gelince, asıl adı

Jacqueline Baudu idi bu kadının. Amiens'in bir köyünden gelmişti. Nefis bir kadındı, budala olduğu kadar da yalancıydı. Otuziki yaşındaydı ama göstermiyordu. Tombul uğu ile en çok Rusların hoşuna giderdi. Daguene't daha sonra artık kısaca söyleyip geçmeğe başlamıştı: Clarîsse Besnus'u bir hanım Saint-Aubin - sur - Mer'den hizmetçi olarak getirtmişti.- Onu bu yola surukleyen bu kadının kocası olmuştu. Simone Cabiroche, SaintAntoine mahal esindeki bir mobilya mağazası sahibinin kızıydı. Öğretmen olması için büyük bir yatılı okulda yetiştirilmişti; Maria Blond, Louise Vilolaine, Lea de Horn da hep Paris kaldırımlarına düşmüş kadınlardı. Tatan Nene'ye gelince, Champagne'da yirmi yaşına kadar sığır gutmuştu. Georges bütün bu kadınlara bakarak, şaşkın şaşkın dinliyordu. Kadınların iç yuzlerinin bu kadar açık açık anlatılışı

heyecanlandırmıştı delikanlıyı. Garsonlar fısıltı halinde, dağıttıkları yemeklerin adlarını

tekrarlarken Daguene't ona, tecrubesine dayanarak :

- Şu balıktan yemeyin dostum; bu saatte hiç iyi gitmez. Leovil e şarabıyla yetinirsiniz iyi olur: çok başa vurmaz; diye öğütler savuruyordu.

Şamdanlardan, dolaştırılan yemek tabaklarından salona bir sıcaklık yayılıyordu; masanın etrafına sıkışarak oturmuş olan bu otuzdokuz kişi bunalıyordu sıcaktan. Garsonlar, kendilerinden geçmiş

bir halde, yağ lekesi içinde kalan

EMİLE ZOLA

107

halıların üstünde koşuyorlardı. Bu ziyafet hiç de neşeli geçmiyordu. Kadınlar, yemeklerden sadece birer parça tadıyorlardı; etlerin yarısı tabaklarında duruyordu. Yalnız Tatan Nene tabağına konulanları oburcasına silip supuruyor-du. Gecenin bu geç saatinde, kimsenin fazla bir iştah ile yediğı yoktu. Nana'nın yanında oturan kibar ihtiyar, sadece bir kaşık çorba almıştı. Sessizce, önündeki boş tabağına bakıyordu. Bir çokları el erini ağızlarına kapatarak esnemeğe başlamıştı.

Zaman zaman, bazılarının gözleri kapanıyor, yuzleri toprak rengini alıyordu; can sıkıcı bir şeydi bu. Van-deuvres'un her zaman söylediğı gibi. Böyle yemeklerin keyifli olabilmesi için, ağırlık olmaması gerekirdi. Hiç durmadan çene çalan Bordenave olmasaydı. Herkes uyuyacaktı. Bu Bordenave hayvanı, bacağını uzatarak, cariyelerini kul anan bir padişah gibi, Rose'la Lucy'ye hizmet ettiriyordu kendisine. İki kadının ona bakmaktan başka bir şey yaptıkları yoktu. Bardağına şarap dolduruyor, tabağının boşalıp boşalmadığına dikkat ediyor; acısını unutturmak için dil döküyorlardı; ama herif yine şikâyet etmekten geri kalmıyordu:

- Kim kesecek şu eti?... Ben yapamıyorum... Masa ta nerede...

Simonne her an yerinden kalkıyor, adamın arkasında durarak tabağına konulan eti kesiyordu.

Butun kadınlar Bordenave'ın yedikleriyle ilgileniyorlardı. Garsonlar çağrılıyor, tabağı taşacak kadar yemekle dolduruluyordu. Rose ile Lucy tabağını, çatalını değiştirirken, Simonne ağızını siliyordu. Bordenave nihayet memnun olduğunu açıklamak lut-funda bulundu:

- Hah işte! Tam benim istediğim gibisin kızım.. Bir kadının işi de budur; dedi.

Herkes biraz uykudan silkinir gibi oldu konuşmalar yeniden başladı. Sofraya mandalina suyu getirilmişti. Misafirlerinin isteksizliğine içerleyen Nana yüksek sesle konuşmaya başladı: 108

NANA

- İskoçya prensi, sergi için geldiğı sırada. «Sansın Venus» u seyretmek 7 uzere önden bir loca ayırttı, biliyorsunuz değil mi? dedi.

Bordenave ağızının içinde kocaman lokmasını çevirerek :

- Umarım ki butun hukumdarlar da tiyatroya gelecek; diye cevap verdi.

Lucie Stewart:

- İran şahı pazar gunu bekleniyor; dedi.

Bunun üzerine Rose Mignon, şahın elmaslarını anlattı. Dediğine göre şah milyonlar değerinde elmaslarla işlenmiş bir kaftan giymiş. Soluk yuzlu butun öteki kadınlar, gözleri parlayarak boyunlarını uzatıp, beklenen öteki kral ar, imparatorlar üzerine bildiklerini anlatmaya başlamışlardı. Hepsi, bir kralın gözune girip bir gececik geçirerek zengin olmayı hayalinden geçiriyordu.

Caroline Hequet, Vandevres'e doğru eğilerek :

- Söylesene dostum, Rusya imparatoru kaç yaşında var?

Kont gulerek :

- Oh! Yaşı yoktur onun. Size haber vereyim, ekmek yok onda; dedi.

Nana bu söz karşısında kırılmış gibi yaptı. Bu söz pek kabaca bulunmuştu. Bir takım mırıltılar oldu. Bu sırada, Blanche, bir kere Milano'da gördüğü İtalya kralı üzerine bir şeyler anlatmaya başlamıştı; hiç güzel bir adam değildi ama butun kadınları elde ediyordu; Fauchery, Victor - Em-manuel'in gemleyeceğini kesin olarak söyleyince Blanc-he'nin fena halde canı sıkıldı. Louise Violaine ile Lea'nın butun umutları Avusturya imparatorundaydı. Birden küçük Maria Blond'un sesi duyuldu:

- Şu Prusya kralı da şişko moruğun biri! Geçen yıl Ba-den'deydim. Ona her gun Kont Bismarck'la birlikte rastlıyordum.

Simonne, sözünü keserek:

EMİLE ZOLA

109

- Bismarck, dedin değil mi? Hoş bir adamdır... Tanırım kendisini, dedi.

Vandevres :

- Ben de dun böyle diyordum ama, inanmak istemiyorlardı, diye ekledi. , Tıpkı kontes Sabine'in evinde olduğu gibi şimdi hep Bismarck'dan söz ediliyordu. Vandevres aynı cümleleri tekrarladı. Bir aralık, burası da Muffat'ların salonuna döndü; yalnız kadınlar değişti. Daha sonra muzik konusuna geçildi. Ardından da Foucarmont butun Paris'te konuşulan şu genç kızın rahibe oluşu hikâyesine değindi. Nana bununla çok ilgilenmişti. Fougeray ailesinin tazı hakkında daha çok bilgi edinmek istiyordu. Ah!. Zaval ı yavrucak; ne acı şeydi böyle diri diri gömülmek! Eh! Demek ki alın yazısı buymuş! Sofradaki butun kadınlar çok uzulmuşlerdi. Aynı

hikâyeyi ikinci defa dinlediği için canı sıkılan Georges, Da-guenet'den Nana'nın özel alışkanlıklarını, âdetlerini öğrenmeğe çalışıyordu. Konuşma dönüp dolaşp yine Kont de Bismarck'a geldi. Tatan Nene, Labordette'in kulağına eğilerek kim bu Bismarck diye sordu. Bunun üzerine Labordet-te hiç bozuntuya vermeden olmayacak şeyler anlattı: çiğ et yedi bu Bismarck, ininin yanında bir kadına rastlayınca hemen sırtlayıp götürürdü, böylece kırk yılda otuziki çocuğu olmuştu.

Bu sözlere hayret etmekle beraber inanmış olan Tatan Nene :

•-Kırk yılda otuziki çocuk ha! diye haykırdı. Eh yaşına bakılırsa, epey yorgun olmalı, dedi.

Herkes kakhaha ile guldu; kadın kendisiyle alay edildiğini anladı:

- Ne sersem şeysiniz! Biliyor muyum ki ben şaka ettiğinizi! diye bağırdı.

Gaga ise sergiden söz ediyordu hâlâ. Butun kadınlar gibi bu sergi'nin açılışı Gaga'yı sevindirmişti; şimdiden hazırlanıyordu. Bu güzel mevsimde, taşralılar ve yabancılar Paris'e akın edecekti. Eh, işler iyi giderse, sergiden sonra bel-110

NANA

ki Juvisy'ye çekilir, çoktandır göz koyduğu küçük evi satın alarak rahata kavuşurdu. La Faloise'a :

- Ne yaparsınız? Hiçbir şey elde edemedim... Bari hâlâ benden hoşlanan olursa... diyordu.

Gaga sesini tatlılaştırmıştı. Çünkü genç adamın dizini kendi dizine yasladığını hissediyordu. La Faloise'in yuzu kıpkırmızıydı. Kadın, bir taraftan çene çalarken, göz ucuyla da onu suzuyordu.

Ağır olmayan bir küçük bey; diyordu içinden; ama hiç güçlük çıkartmadı. La Faloise'a adresini verdi.

Vandeuvres Clarisse'e :

- Bakın; şu Gaga Hector'unuzu elinizden alacak gibi görünuyor; dedi.

Aktris :

- Umurunda değil! diye cevap verdi. Budalanın biri bu oğlan... Üç keredir kapı dışarı ettim...

Biliyor musunuz; böyle delikanlıların yaşlı kadınlara düşkunlukleri iğrendiriyor beni.

Sözünü keserek, hafif bir işaretle Blanche'i, gösterdi. Kadın, yemeğin başından beri, çok rahatsız bir durumda eğilerek, yaş kibar adama çıplak omuzlarını göstermeğe çalışıyordu:

- Sizi de ekiyorlar, dostum; dedi.

Vandeuvres, aldırış etmediğini gösteren bir hareket yaparak hafifçe gulumsedi. Bu zavalı

Blanche'in başarı kazanmasına engel olacak değildi her halde.

Butun sofradakilere Steiner'in gösterdiği manzara onu daha çok ilgilendiriyordu. Banker'in gönül maceralarını herkes buiyordu. Bu muthiş Alman Yahudisi, el eriyle milyonluk işler çeviren bu becerikli iş adamı, bir kadına tutulduğu zaman aptal aşırıveriyordu; ustelik butun kadınları da elde etmek istiyordu. Ne kadar paraya mal olursa olsun, bir aktrisi ele geçirmek için her fedakârlığı

yapardı. Bu yolda harcadığı büyük paralar ağızdan ağıza dolaşıyordu. Bu azEMİİ.E ZOLA

gınca kadın duşkunluğu yuzunden iki kere iflâsın eşiğine gelmişti. Vandeuvres'un dediği, gibi kadınlar, kasasının dibine darı ekerek, ahlâkın öcunu alıyorlardı bu adamdan. Lan-des'lerdeki tuzlalarda çevirdiği büyük bir manevra ile Borsada büyük güç kazanmıştı. Mignon'lar, altı haftadır, bu tuzlaların gelirini iyice kemirmekteydiler. Ama herkes bahse tutuşmaya başlamıştı, partiyi vuranın Mignon'lar değil, Nana olacağı üzerine. Nana beyaz dişlerini göstermeğe başlamıştı.

Steiner, bir kere daha tutulmuştu; Nana'nın yanında ölüye dönmuştu; dudağı sarkmış, karnı aç olmadığı • halde durmadan yiyordu. Nana'nın bir rakam söylemesi yeterdi, adamın kesenin ağzını açması için. Ama genç kadın acele etmiyordu. Adamla oynuyor, kıl ı kulağına doğru eğilerek guluyordu; hantal yuzundeki urperişleri seyrederek eğleniyordu. Adamı avucunun içine almak için nasıl olsa vakti vardı.

Banker, yavaş sesle Nana ile konuşurken garson başını ikisinin arasına uzatıp:

- Leovil e mi, Chambertin mi istersiniz? diye sordu, Banker dalgın dalgın :

- Ha? Ne? diye kekeledi. Ne isterseniz, ikisi de bir benim için, dedi.

Vandeuvres dirseğiyle hafifçe Lucy Stevvart'ı durttu. Bu kadın, kızdırılırsa pek kötü dil i olurdu. O akşam, Mig-non onu çileden çıkartmıştı. Konta :

- Şamdanı tutacak, biliyor musunuz, dedi. Kuçuk Jon-quier'nin marifetini yapmak istiyor...

Hatırlarsınız değil mi? Jonquier, hem Rose'la yatıp kalkıyordu, hem de gözu şu iri Laure'daydı...

Mignon, Jonquier'ye Laure'u bağladı, sonra da kol kola girip Rose'a getirdi. Tıpkı ufak tefek hovardalıklarına göz yumulan bir koca gibi... Ama bu sefer iş yok... Nana kendisine ödünç olarak verilen erkekleri geri vermez.

Vandeuvres :

- Ne oldu da Mignon, böyle dik dik bakıyor karısına? diye sordu.

NANA

Eğilip bakınca Rose'un Fauchery ile pek sıkı fıkı konuştuğunu gördü. Şimdi Lucy'nin neden öfkelenildiğini anlamıştı.

Gulerek :

- Vay canına! dedi. Yoksa kıskanıyor musunuz? Lucy öfkeyle :

- Kıskanmak mı? dedi. Ah! Eğer Rose'un canı Leon'u çekiyorsa, gönul hoşluğu ile bağışlarım kendisine, kaç paralık değeri var ki! Haftada bir buket çiçek!... Görüyorsunuz ya dostum, bu oyuncu kızların hepsi birbirine benzer. Ro-se! Leon'un Nana, için yazdığı yazıyı okuyunca hırsından ağlamıştı. Anlıyorsunuz ya, şimdi kendisi için de bir yazı is-, tiyor... ve bunu sağlamış

bulunuyor... Bana gelince kapı dışarı edeceğim Leon'u; göreceksiniz!

Elindeki iki şişe ile arkasında duran garsona :

- Leovil e; dedi.

Sonra, sesini alçaltarak devam etti:

- Bağırıp çağırmak istemiyorum... Hoşlanmam bundan. Ama ne olursa olsun, çok aşağılık bir kadın... Kocasının yerinde olsam bir temiz ıslatırdım onu... Oh! Bu ona hiç de mutluluk getirmez.

Ne mal olduğunu bilmiyor şu benim Fauchery'nin. Mevki elde etmek için kadınlara asılan bir tip...

Kibar bir adam!

Vandevres, kadını yatıştırmaya çalıştı: Rose'la Lucy'nin yuzustu bıraktıkları Bordenave avaz avaz bağırarak; babalarını aklıktan, susuzluktan öldürecekler, diyordu. Bu, havayı değiştiren iyi bir çıkış oldu. Kimsenin yemek ye- • diği yoktu. Ama daha çorbadan beri sunulan şampanya, etkisini göstermişti. Misafirler çakır keyif olmaya başlamışlardı.

Herkes kendisini koyuvermişti artık. Kadınlar, karmakarışık tabakların arasına dirseklerini dayamışlardı. Erkekler soluk alabilmek için iskemlelerini geri çekmişlerdi. Şimdi siyah elbiseler açık renk korsajların, yarı dönük ipek gibi parlayan çıplak omuzların arasına sokulmuştu. İçerisi çok

EMLE ZOLA

113

sıcaktı. Mumların sarı ışığı masayı aydınlatıyordu. Zaman zaman, sarışın bukleler altındaki yaldız parıltılı bir ense öne eğilirken, pırlantalı kupeler, kocaman bir topuza ışık serpiyordu. Neşeler alevlendikçe, gözlerin parıltısı, şamdanlardan şampanya bardaklarına vuran ışıkla busbutun parlıyordu. Yüksek sesle şakalar yapılıyor, el er başlar sal anarak konuşuluyor, her kafadan bir ses çıkıyordu. Asıl en büyük gurultuyu yapanlar, kendilerini lokantalarının koridorunda sanan garsonlardı. Birbirlerine çarparak, bağırarak dondurma ve meyve servesi yapıyorlardı.

Bordenave :

- Çocuklarım, diye bağırdı; şampanyayı fazla kaçırmayın. Biliyorsunuz ki oyunumuz var yarın!

Foucarmont :

- Ben diyordu, dünyanın beş kıtasında, ne çeşit içki varsa hepsinden içtim... Oh! Ne mutlu içkilerdi onlar... Öyle alkol er ki bir adamı şıp diye öldürür... Ama bir şey olmadı bana. Sarhoş olmam ben. Çok denedim. Olamıyorum.

Louise Violaine :

- Yetişir... Gece yarısından sonra seninle uğraşmak zorunda kalırsam pek hoş bir şey olmaz benim için; diye mırıldandı.

Hafifçe keyif olan Lucy'nin yanaklarında, göğüs hastalarında görülen kırmızılık belirdi. Rose Mignon ise gözleri hafifçe nemli, tatlı bir hal almıştı. Tatan Nene çok yemekten sersemlemiş, bön bön guluyordu. Blanche, Caroline, Si-monne, Maria hep bir ağızdan konuşuyorlardı. Kimi arabacısıyla olan kavgasını, kimi âşığını kaçıırıp yeniden elde ettiğini, biri bir köye gitmek tasarısını

anlatıyordu. Bu "sırada Georges'un yanında oturan genç bir adam Lea de Horn'u öpmek istemişti.

Kadın, büyük bir nefretle «Hele şuna bak! Bırak beni!» diyerek adamın yuzune tokadı indirdi. Fital gibi sarhoş olan Georges, Nana'ya baktıkça içi giderek, şöyle bir düşünceye saplandı: dört ayak olup masanın altına girmek, sonra bir köpek yavrusu gibi kadının ayaklarının ustune başını

koymak. Kimse görmezdi onu; uslu uslu

116

NANA

bi oturup kalkan bütün bu insanların gurultusu arasında kendini kaybetmiş serseme dönmuştu. Ev hanımlığı rolunu de unutmuş, yanında eli ayağı titreyen şişko Steiner'den başka kimseyle ilgilenmez olmuştu. Adamın söylediklerini dinliyor, başıyla olmaz diyor, tombul vücudunu oynatarak, adarnı busbutun kendinden geçiren o cilveli guluşuyle guluyordu. İçtiği şampanyanın etkisiyle yanakları pembeleşmiş-ti, dudakları nemliydi, alevler saçılıyordu gözlerinden; banker, bu nefis sarışın kadının her iç gıcıklayıcı fıkırdayışında, hafifçe başını çevirdiği zaman gerdanının şehvetle kabarışında daha çok vermeği vaadediyordu. Genç kadının kulağının hemen yanında ipek gibi bir köşe görmüştü, buna baktıkça deliye dönüyordu. Ara sıra, canı sıkılan Nana, misafirlerini hatırlatıyor, ağırlamayı bildiğini göstermek için neşeli, guler yuzlu görünmeğe çalışıyordu. Yemeğin sonuna doğru iyice sarhoş olmuştu; bu çok canını sıkıyordu onun.

Şampanya çok çabuk sarhoş ediyordu kendisini. Birden bir düşünce, Nana'yi çileden çıkardı. Bu kadınlar, evinde kötü hareket ederek onu küçük düşürmek istiyorlardı. Etrafında olup bitenleri açıkça görüyordu. Lucy, Fourcarmont'u, La-bordette'e karşı kışkırtmak için göz kırpmıştı; Rose, Caroli-ne ve öteki kadınlar da erkekleri baştan çıkartmaya çalışıyorlardı. Şamatadan kimin ne söylediği anlaşılıyordu, şimdi. Yani Nana'run evinde yemek yerken herkes aklına ese-' ni yapabilir demek ister gibi bir hal eri vardı bunların. Eh! Peki öyleyse görürler şimdi. Çok sarhoş

olmuştu ama yine kadınlar arasında en kibar ve en zarif olan oydu.

Bordenave :

- Yavrum, baksana, kahvemi burada içmek istiyorum, şu bacağım yuzunden... diye tekrarladı.

Fakat Nana, Steiner'le, ihtiyar kibar adamın kulakları-

na:

- Böyle aşağılık insanları davet etmekle ne kadar yanıldığımı öğrendim bu akşam, diye fısıldayarak birden ayağa kalktı.

EMİLE ZOLA

117

Sonra parmağıyla yemek salonunun kapısını göstererek yuksek sesle :

- Canınız kahve istiyorsa buyurun oraya; dedi.

Herkes sofradan kalktı, Nana'nın öfkesinin farkına varmadan yemek salonuna geçtiler. Az sonra salonda Borde? nave'dan başka kimse kalmamıştı. Adam duvarlara tutunarak, ihtiyatla yuruyor, karınlarını doyurduktan sonra babalarına boş Veren Al ah'ın cezası kadınlara kufurler savuruyordu. Onun ardından garsonlar, metrdotelin/yuksek sesle verdiği emirlere uyarak sofrayı

topluyorlardı. Birbirlerine çarparak koşuşuyor, bir anda bir eğlence dekorunu kaldırır gibi masayı ortadan kaldırıyorlardı. Misafirler, kahvelerini içtikten sonra tekrar bu salona geleceklerdi.

Gaga, yemek salonuna girerken hafifçe urpererek:

- A, burası o kadar sıcak değilmiş, dedi.

Buranın penceresi açık kalmıştı. Kahve fincanları ve likörler masanın ustune konulmuştu; masayı

iki lamba aydınlatıyordu. Sandalye olmadığı için, misafirler kahvelerini ayakta içtiler; bitişik odadan garsonların gittikçe artan gurultusu duyuluyordu. Nana ortalıkta görünmüyordu. Ama kimsenin onun bulunmayışından tasalandığı yoktu. Herkes başına buyruk hareket ediyor, kahvesini kendi alıyor, kimi de küçük kaşık bulabilmek için bufenin çekmecelerini karıştırıyordu.

Misafirler ayrı ayrı kumeler halinde toplanmışlardı; yemekte birbirinden ayrı kalanlar bir araya geliyordu. Bunlar birbirine göz kırparak, manâlı guluşlerle durum hakkında düşüncelerini açığa vuruyorlardı.

Rose Mignon:

- Bay Fauchery, bu gunlerde bize yemeğe gelse ne iyi olur değil mi, Auguste? dedi kocasına.

Saatinin kösteğiyle oynayan Mignon bir iki saniye dik dik gazeteciye baktı. Delilikti bu yaptığı

karısının. İyi bir yönetici olarak bu işi bir düzene sokmalı karısının, kendisini böyle israf etmesine engel olmalıydı. Adamdan yazıyı kopa-rıncaya kadar, kabul ediyordu içinden. Ama sonra kapıyı

114

NANA

dururdu orada. Sonra, Lea'nın ricası üzerine, Daguene't delikanlıya rahat durmasını söyleyince, Georges, birdenbire sanki azarlanmış gibi derin bir keder duydu; ah çok kötü, çok uzuntu verici bir şeydi; iyi bir şey yoktu bu dünyada. Daguene't, yine de takılıyordu ona. Önündeki bir bardak suyu içmesini söylüyor; uç bardak şampanya ile yere yıkılacak hale geldiğine göre bir kadınla yalnız kalırsa ne yapacağım soruyordu.

Foucar'mont yeniden söze başlayarak :

- Havana'da meyve çekirdeğinden bir çeşit rakı yaparlar; insan bir yudum içse ateş yutmuş

sanır... Eh, işte bir akşam bir litreden fazla içtim bundan... Bir gün de daha kuvvetlisini içtim.

Yerliler bize acı biberle zaçyağı karışımı gibi bir şey içirmişlerdi... Bana yine bir şey olmadı...

Sarhoş olamıyorum bir türlü ben.

Bir suredir, karşısında oturan la Faloise'ın yuzu Fou-car'mont'un hoşuna gitmemeğe başlamıştı.

Kahkaha atıp, lâf atmaya başladı. Başı dönen la Faloise durmadan kımıldanıyor, Gaga'ya yaslanıyordu. Ama içine düşen bir kaygı onu busbutun çileden çıkarttı: mendilini almıştı; sarhoşluğun verdiği inatla, mendilimi isterim, diye tutturdu. Yanındakilere soruyor, eğilip iskemlelerin ve yamndakilerin ayaklarının altına bakıyordu. Gaga onu yatıştırmaya kalkınca :

- Sersemce bir şey bu, diye mırıldandı; köşesine adımın ilk harfleriyle armam işlenmişti... Bu yuzden başıma bir iş gelebilir...

Foucar'mont :

- Hele bakın şu Falamoise, Lamafoise, Mafaloise'a! diye bağırdı. Genç adamın adını böyle bir çok şekil erde ezip bozmayı ince bir espri sayıyordu.

Ama la Faloise içerledi. Kekeleyerek atalarından söz etmeğe başladı. Foucar'mont'a kafana bir surahi fırlatırsam, görürsün; dedi. Kont Vandeuvres, araya girerek Fou-car'mont'un çok şakacı

olduğunu söylemek zorunda kaldı. Herkes de guluyordu. Bu da şaşkına dönen ve tekrar yerine oturmak üzere olan genç adamı sarstı; amcasının oğlu

EMİLE ZOLA

115

yuksek sesle tabağındakini yemesini söyleyince bir çocuk gibi boyun eğerek yemeğe koyuldu.

Gaga onu tekrar kendine çekti; ama la Faloise yine zaman zaman, mendilini bulmak için misafirleri şüpheli şüpheli suzuyordu.

Foucarmont, ta sofranın öteki ucunda Labordette'e sa,-taşmaya başlamıştı. Louise Violaine onu boşuna susturmaya çalışıyordu; çünkü, ne zaman, böyle başkalarına takılsa, kabak benim başıma patlar, diyordu. Labordette'e «bayan» diyerek takılmak aklına esmişti; bu şaka kendisini çok eğlendirmişe benziyordu. Oysa Labordette her defasında, sukûnetle omuz silkerek :

- Susun, dostum, budalaca bir şey bu; demekle yetiniyordu.

Fakat Foucarmont aldırmayarak neden olduğu bilinmeden işi hakarete vardırınca, Labordette, ona lâf söylemekten vazgeçip kont Vandeuvres'e:

- Rica ederim, arkadaşınızı susturun. Kafamı kızdırmasın; dedi.

Foucarmont, iki kere dövüşmüştü. Yine de herkes kendisine selâm veriyor, toplantılara çağrılıyordu. Bu seferki davranışı karşısında Foucarmont'a sofradakilerin hepsi karşı çıktı.

Sözlerini alaylı bularak eğleniyorlardı, ama işi bu gecenin keyfini kaçırarak dereceye vardırılmamalıydı. Yuzu bakır rengini almış olan Vandeuvres, Labordette'e bayan değil Bay Labordette demesini söyledi. Öteki erkekler, Mignon, Steiner, Bordenave de lâfa karışıp bağrışmaya başlamışlardı. Yalnız o ihtiyar kibar adam, o asil durumunu hiç bozmadan, sadece gulumseyerek Nana'nın yanında oturuyor, yorgun gözleriyle yemeğin sonundaki bu kargaşalığı

seyrediyordu.

Bordenave :

- Kahvemizi burada içsek nasıl olur yavrum? Çok rahatsız böyle... dedi.

Nana buna hemen cevap vermedi. Daha yemeğin başından beri, kendi evinde değilmiş gibiydi.

Bir lokantaday-mış gibi garsonlar çağırın, bağırarak konuşan, istedikleri gi-118

NANA

kapamalıydı suratına. Bununla birlikte karısının inatçılığını bildiği ve arada sırada bu çeşit saçmalıklarını babaca hoş görmek gerektiğini düşündüğü için, nazikçe bir tavır takınarak :

- Elbette çok memnun olurum... Yarın buyurun Bay Fauchery; dedi.

Steiner ve Blanche'la konuşmakta olan Lucy Stewart bu daveti duymuştu. Bankere yuksek sesle :

- Butun bu karıların azgınlığı şaşırtıyor insanı... dedi. Biri köpeğimi bile elimden almıştı... İşte dostum bu kadına sırt çevirmişseniz benim kabahatim mi bu.

Rose başını çevirdi. Kahvesini yudumlarırken gözlerini Steiner'e dikti, yuzu sapsarı olmuştu; kendisinin böylece bı-rakılışından duyduğu öfke gözlerinden alev alev saçılıyordu. Durumu Mignon'dan daha iyi görüyordu. Jonquier olayına yeniden başlamak budalaca bir şey olurdu; bu gibi işler iki kere başarıyla sonuçlanamazdı. Adam sen de! Fauchery'yi elde etmişti ya. Mignon ister memnun olsun, ister olmasın, kendi bileceği işti bu.

Vandeuvres Lucy Stevvart'ın yanına gelerek:

- Dövuşecek misiniz yoksa? diye sordu.

- Hayır, korkmayın. Yo, rahat dursun bu kadın, yoksa kirli çamaşırlarını dökerim ortaya.

Sonra emir verir gibi bir eda ile Fauchery'ye:

- Terliklerin, bizim evde kalmış, yavrum. Yarın kapıcına bırakırım; dedi.

Fauchery şakayı bozmak istedi. Lucy, bir kraliçe edasıyla uzaklaştı oradan. Bir bardak vişne şurubunu rahat rahat içebilmek için sırtını duvara dayayarak duran Clarisse, omuz silkti. Bir erkek için de bu kadar mesele yapmaya değer miydi! Âşıklarıyla bir arada bulunan kadınların ilk düşünceleri, adamları birbirinin elinden almak değil miydi sanki? Bu iş olup bitmişti. Meselâ

kendisi isteseydi; şu Hec-tor yuzunden Gaga'nın gözünü oyardı. Adam sende; diye gulup geçmişti. Bu sırada yanından geçen la Faloise'a:

EMİLE ZOLA

119

- Bak hele; içe geçmişlerden hoşlanıyorsun sen ha! Muşmula yesen daha iyi edersin! demekle yetindi.

La Faloise bu söze çok uzulmuştu... Clarisse'in kendisiyle alay ettiğini görerek kuşkulandı.

- Bırak şakayı; dedi. Mendilimi almıştın, ver mencjili-mi.

Clarisse :

- Kafamızı şişirdin şu mendilinle... Ne diye alacakmı-şım senin mendilini? diye bağırdı.

- Ne diye ha! Aileme gönderip beni rezil etmek için.

Bu sırada Foucarmont, bardak bardak likör yuvarlıyordu. Kadınların arasında kahvesini içen Labordette'e bakarak guluyordu. Bu sırada yarım yamalak cümlelerle kendi kendine konuşuyor gibi, bir at canbazının oğluymuş, bir kontesin piçi diyenler de var; hiçbir yerden geliri yok ama, cebinde her zaman yirmibeş altın bulunur. Orospulara uşaklık eder ama, hiçbiriyle yattığı yok hovardanın, diye mırıldanıyordu.

Kendi kendine.

- Hiçbir zaman! Hiçbir zaman! diye köpurdu. Şuna bir tokat aşkedeyim; dedi.

Bir kadeh likör yuvarladı. Bu likör hiç dokunmuyordu ona böyle diyerek baş parmağının tırnağını

dişinde çıtlattı. Ama sonra, birdenbire Labordette'in ustune yururken, sap sarı kesilerek bufenin önüne yığıldı. Fital gibi sarhoş olmuştu. Louise Violaine çok kahrlandı. Bunun sonunun kötü olduğunu kaç kere söylemişti ona; şimdi sabaha kadar adamı ayıltıp kendine getirmeğe uğraşacaktı. Gaga, subayı, tecrubeli bir kadın gözüyle suzerek, Violaien'i tesel i etti, korkulacak bir şey olmadığını bu bayın böylece oniki hatta onbeş saat uyuyabileceğini söyledi. Foucarmont'u yerden kaldırıp götürdüler.

Vandeuvres :

- Nana nerede yahu? diye sordu.

120

NANA

Sahiden, Nana sofradan kalktıktan sonra sıvışıvermişti. Şimdi herkes hatırlamıştı, onu istiyorlardı.

Durumdan kaygılanan Steiner; Nana ile birlikte kaybolan kibar ihtiyarın da ne olduğunu Vandeuvres'den soruyordu. Ama kont, ihtiyarı kendisinin uğurladığını söyleyerek, adamın yureğine su serpti. Acayip bir adamdı bu ihtiyar. Çok zengindi; sadece böyle kadınların verdikleri ziyafetin masrafını görmekle yetinirdi. Şimdi Nana yine unutulmuştu. Bu sırada Vandeuvres, başını kapıya dayayan Daguene'tnin kendisine işaret ederek yanına çağırıldığını gördü. Yatak odasında Nana'yi dudakları bembeyaz olmuş, vücudu kaskatı kesilmiş gibi kımıldamadan otururken gördü. Daguene't ile Georges de şaşkın şaşkın ona bakıyorlardı.

Vandeuvres hayretle :

- Neniz var böyle? diye sordu.

Nana cevap vermedi, başını da çevirmedi. Adam sorusunu tekrarladı. Nihayet Nana :

- Bana metelik verilmemesine katlanamam! diye bağırdı.

Şimdi ağzına geleni söylüyordu. Evet, evet, hayvan değildi o, her şeyi açıkça görüyordu. Tırnağı olamayacak bir suru serseri dolmuştu evine. Butun yemek boyunca onu aldırman olmamıştı.

Kendisini kuçumsediklerini göstermek için de bir suru iğrenç lâflar edilmişti. Kendisini bu kadar sıkıntıya soksundu, ustelik kötü kötü çekiştirsinlerdi onu öyle mi? Neden bu rezil erin topunu birden kapı dışarı etmemiştir sanki? Öfkesinden çılgına dönmüştü; kelimeler hıçkırıklar arasında boğazında duğumleniyordu.

Vandeuvres :

- Bırak bunları kızım, sarhoş olmuşsun sen. İyi düşün biraz; diye senli benli konuştu.

Hayır, o önceden kabul etmiyordu bunu.

- Olmuşum, belki; ama bana saygı gösterilmesini isterim.

EMİLE ZOLA

121

Onbeş dakikadan beri Daguene ile Georges, salona dönmesi için yalvarıp duruyorlardı ona. Ama Nana inat ediyor, misafirlerin canı ne isterse onu yapsınlar; hepsinden iğreniyorum, yuzunu görmek istemem hiçbirinin diye diretiyordu. Onlarla karşılaşmak mı? Asla! Asla! Kafasını kesseler çıkmayacaktı dışarı.

- Uyanık olmam gerek; dedi. Komployu kuran şu Ro-se domuzu oldu. İşte, bu akşam geleceğini umduğum o namuslu kadının gelmesine bu Rose engel oldu her halde.

Bayan Robert'den söz ediyordu. Vandeuvres, namusu üzerine yemin ederek, Bayan Robert'in kendisinin gelmek istemediğini söyledi. Hiç gulmeden dinliyor, tartışıyor. Bu çeşit sahnelere alışık ve böyle zamanlarda kadınlara karşı nasıl davramlması bilen bir erkek olarak hareket ediyordu. Ama, elinden tutup kaldırarak salona götürmek isteyince Nana busbutun öfkelenerek çırpınmaya başlamıştı. Kimse Fauchery'nin, Kont Muffat'yı gelmekten vazgeçir-medicine kendisini inandıramazdı. Ah, ne yılan herifti bu Fauchery, bir kadına balta olduktan sonra, mutluluğunu yıkabilirdi. Çünkü biliyordu Kont'un kendisinde gözü olduğunu. Elde edebilecekti onu.

Vandeuvres; durumu unutarak ve gulerek :

- Ama, canımın içi; hiçbir zaman; olamazdı bu iş; dedi.

Nana biraz ayılır gibi oldu, ciddi bir tavırla:

- Neden olmasın? diye sordu.

- Çünkü adamın, kiliseden çıktığı yok; size parmağının ucuyla dokunacak olsa, koşup papaza gunah çıkartır da ondan... Bir öğüt vereyim... Ötekini kaçırmamaya bakın.

Bir an Nana, ses çıkarmadan, düşünceye daldı. Sonra kalkıp gözlerini yıkadı. Ama, yemek odasına götürmek istediler mi bağıriyordu. Vandeuvres daha fazla direktmedi, gulerek odadan çıktı. Adam dışarı çıkar çıkmaz, Nana birden bir sevgi coşkunluğu içinde Daguene'nin boynuna sarılarak

NANA

- Ah Mimi'ciğim; senden başka kimsem yok... Seviyorum seni; duyuyor musun, seni çok seviyorum. Ah hep bir arada yaşasaydık ne iyi olurdu. Al ahım ne kadar bahtsız oluyor şu kadınlar! diye söyleniyordu.

Sonra Georges'un onların öpüşmesi karşısında kıpkırmızı kesildiğini görerek, gidip onu da öptü.

Mimi, bu bebeği kıskanmazdı. Paul ile Georges'un hep böyle anlaşmış olarak kalmalarını

istiyordu. Çünkü birbirlerini sevdiklerini bilerek, uçunun de böyle birbirine bağlı kalmaları pek tatlı

bir şeydi. Fakat acayip bir gurultu rahatlarını kaçırdı. Oda da bir homurdanma duyulmuştu. Etrafa bakınca, Bordenave'ın kahvesini içtikten sonra gelip rahatça odaya kurulduğunu gördüler. Nana ardında Daguenet ile Georges, odadan çıktı, yemek salonundan geçerek, büyük salona girdi; gittikçe daha yüksek perdeden gulerek; âdeta Rose'un boynuna sarılarak :

- Ah! Şekerim; hiç aklınızdan geçiremezsiniz böyle bir şeyi; dedi. Gelin bakın.

Butun kadınlar da onlarla geldi. Nana, bunların el erini okşuyor, onları yurumeye zorluyordu. Bunu öyle açık yureklice ve coşkun bir neşeyle yapıyordu ki, hepsi de içten guluyordu. Kadınlar, bir an, şahane bir şekilde uzanmış olan Bordenave'ın yanında, soluklarını tutarak durduktan sonra odadan çıktılar. Şimdi kahkahalarla guluyorlardı. Birisi onları bir an susturunca uzaktan Bordenave'ın horultuları duyuluyordu.

Saat dörde geliyordu. Yemek salonunda bir oyun masası kurulmuş, Vandeuvres, Steiner, Mignon ve Labordet-te, etrafına oturmuşlardı. Arkalarında ayakta duran Lucy ile Caroline bahse tutuşuyorlardı. Blanche ise, bir köşede uyukluyordu. Hiç memnun olmamıştı bu geceden. İki de bir Vandeuvres'e ne vakit gidiyoruz, diye soruyordu.

Salonda bir iki kişi dans ediyordu. Daguenet piyanonun başına geçmişti. Nana'nın deyimiyle

«dolabın başına» böyle acemi çalgıcıdan hoşlanmazdı. Dans yavaş yavaş gev-EMILE ZOLA

şemeğe başlamıştı. Kadınlar, kanapelere gömülüp çene çalıyorlardı. Birdenbire bir şamata koptu.

Suru halinde onbir genç, bağırışıp guluşerek salonun kapısını ittiler. İçişleri bakanının balosundan geliyorlardı; frak vardı arkalarında, beyaz kravat takmışlardı. Yakalarında da madalya takılan iğneler vardı ama madalya yoktu. Böyle gurultuyla içeri girmelerine kızan Nana mutfaktaki garsonları çağırarak bu bayları kapı dışarı etmelerini söyledi; bu adamların yuzunu ömründe görmediğine yemin ediyordu. Fauchery, Labordet-te, Daguenet ve butun öte erkekler, evin hanımına saygı gösterilmesini sağlamak için yurumuşlardı. Ağır sözler söyleniyor, kol ar uzanıyordu. Bir ara karşılıklı olarak iki tarafın birbirini tokatlamasından korkuldu. Bununla birlikte, sarışın, ufak tefek hastalıklı görünen bir

delikanlı durmadan:

- Amma da yaptınız Nana! Geçen akşam Peters'deki büyük kırmızı salonda... Hatırlarsınız canım! Bizi davet etmişsiniz; deyip duruyordu.

Geçen akşam? Peters'de? Böyle bir şeyi hiç hatırlamıyordu. Önce hangi akşam? Ufak tefek delikanlı çarşamba gunu deyince, çarşamba gecesi, Peters'te yemek yediğini hatırladı. Ama kimseyi davet etmiş değildi; bundan hemen hemen hiç şüphesi yoktu.

Şüphelenmeye başlayan Labordette:

- Ama, düşün biraz kızım, dedi. Belki çakır keyiflin biraz o akşam.

Nana bu söz üzerine gulmeğe başladı. Olabilirdi, ama hatırlayamıyordu. Eh! Madem ki bir kere gelmişlerdi, içeri girebilirlerdi artık. Her şey yoluna girdi; yeni gelenlerin çoğu tanıdıkları çıktı. Ağzı kavgası kesilivermişti; herkes el sıkışıyordu bu gençlerle. Hastalıklı görünümlü sarışın delikanlı

Fransa'nın en unlu bir ailesindendi. Başka arkadaşlarının da geleceğini söylediler. Gerçekten de her dakika kapı açılıyor, resmi kıyafetli, beyaz eldivenli adamlar içeri giriyordu. Hepsi de bakanın balosundan gelmekteydi. Fauchery, gulerek, bakan da gelecek mi diye sordu. Fakat Nana, içer-124

MANA

leyerek, bakanın, kendisine denk olmayanların evine gittiğini söyledi. Kont Muffat'ın da geleceğini içinden umit ediyordu ama, açığa vurmadı bunu. Adam kararından dönmüş olabilirdi.

Rose'la konuşurken gözünü kapıdan ayırmıyordu.

Saat beşi çaldı. Artık dans eden yoktu. Yalnız kumarcılar oyunu bırakmıyorlardı. Labordette yerinden kalkmıştı, kadınlar salona gelmişlerdi. Her şey uyukluyor gibiydi şimdi burada. Mumların kömürleşen fitil erinin alevi, globları kızarmıştı. Kadınların ustune huzunlu bir hal çökmüştü, hayat hikâyelerini anlatmak ihtiyacını duyuyorlardı. Blanche de Sirvy, general olan büyük babasını

anıyor, Clarisse bir roman icad ediyordu. Buna göre amcasının evindeyken domuz avı için oralara gelmiş olan bir duk kendisini baştan çıkartmıştı. Ama iki kadın da, birbirlerine arkaları dönük, böyle şey olur mu diye inanamıyorlardı anlattıklarına. Lucy Stevart geçmişini olduğu gibi anlatmaktan çekinmiyor, kuzey garında makine yağcısı olan babasının pazar gunleri kendisine elmalı pasta ziyafeti çektiğini söylüyordu.

Maria Bland birden :

- Ah! Bakın ne anlatacağım size; diye bağırdı. Bizim evin karşısında bir adam oturuyor, bir Rus; çok zengin bir adam. Dun bana bir sepet meyve göndermiş! Kocaman şeftaliler, böyle iri iri uzumler. Bu mevsimde guç bulunur meyveler hepsi de. Bir de ne göreyim! İçinde tam altı tane bin franklık banknot.. Rus göndermiş... Tabi hepsini yol adım geriye... Ama doğrusu aklım kaldı

meyvelerde!..

Kadınlar dudaklarını ısırarak bakiştılar. Yaşına göre şu Maria Bland pek kurnaz şeydi. Onun gibi bir surtuğe mi yol ayacaklardı butun bunları! Bu kadınlar birbirlerini hiç çekemezlerdi. En çok da şu uç prens hikâyesi yuzunden Lucy'yi kıskanıyorlardı. Lucy, her sabah ormanda atla gezintiye çıktığını anlatınca hepsi de ata bindiklerinden dem vurdular.

Gun doğmak uzereydi. Nana umidini kaybederek artık kapıya bakmaz olmuştu. Misafirler can sıkıntısından path-EMILE ZOLA

125

yordu. Bir kanapede, ayaklarını altına alarak oturan Rose Mignon Pantoufle şarkısını söylemesi istendiği halde, söylemedi. Fauchery ile konuşarak kocasının oyununu bitirmesini bekliyordu.

Mignon Vandevres'den el i frank kazanmıştı. Ciddi yuzlu, göğsu madalyalı şişman bir adam Sacrifice d'Abraham^ şiirini Alsace şivesiyle okumaya başladı. Tanrı: «Benim adıma» dedikçe İshak: «Evet baba!» diye cevap veriyordu. Ama kimse bir şey anlamadığı için bu okunan şey, pek budalaca bulundu. Bir eğlence icat ediyor, geceyi nasıl neşe içinde bitireceklerini bilemiyorlardı.

Bir aralık, Labordette, kadınların etrafında dolaşarak hangisinin mendilini boynuna sardığını

görmeğe çalışan la Faloise'un kulağına fısıldayarak hırsız haber vermeği düşündü. Öte yandan gençler, bufede kalan şampanya şişelerini boşaltmaya başladılar. Birbirlerine sesleniyor, coşuyorlardı. Ama kötü bir sarhoşluk havası, önüne geçilmez bir tatsızlık salonu sarmıştı. Nihayet şu Fransa'nın en unlu ailelerinden birinin adını taşıyan sarışın delikanlı bir şeyler icat etmek için kafasını patlattıktan sonra bir acayıplık bulamadığına kahırlanarak şöyle bir fikir attı ortaya: elindeki şampanya şişesini götürüp piyanonun içine boşalttı. Arkadaşları kahkahadan kırılıyorlardı

bu acayıplık karşısında.

Bunu gören Tatan Nene hayretle :

- A, ne diye piyanoya şampanya döktü bu? diye sordu. Labordette ağır başlılıkla :

- Nasıl, bilmiyor musun kızım? dedi. Şampanya piyanoya çok iyi gelir, sesini guzel eştirir de ondan. Tatan Nene buna inanmıştı:

- Ya, öyle mi? dedi.

Herkes guldu bu söz üzerine. Tatan içerlemişti. Nereden bilecekti bunu! Hep zihnini karıştırıyorlardı böyle lâflarla.

(*) ibrahim peygamberin kurbanı

126

EMILE ZOLA

Artık işin tadı kaçmıştı. Gecenin sonu kötü gelecek gibi görünüyordu. Maria Blonde, pek zengin olmayan erkeklerle yattığını söyleyen Lea de Hon'la kapışmıştı; ağır sözler söyleyerek birbirlerinin suratını tırmalıyorlardı. Çirkin bir kadın olan Lucy susturdu ikisini de. Yuz guzel iği bir şey değildi ona göre, vücudu biçimli olmalıydı bir kadının. Daha ötede bir elçilik memuru, bir kanepenin ustunde kolunu Simonne'un omuzuna dolamış boynundan öpmeye çalışıyordu. Kadın, yorgunluktan bitkin, surat asarak her seferinde adamı itiyor: «Canımı sıkıyorsun!» diye söyleniyor ve yelpazesini butun gucuyle yuzune indiriyordu. Zaten kadınlardan hiçbirini kendilerine dokundurmak istemiyordu. Onları birer sokak kızı mı sanıyordu bu adamlar? Bununla birlikte la Faloise'ı avucunun içine almış olan Gaga, genç adamı hemen hemen dizlerinin ustune oturtmuştu. Clarisse, iki erkeğin arasında, gıdıklanan bir kadın gibi kıkır kıkır gulerek odadan çıkıyordu. Piyanonun etrafındaki maskaralık da bir çılgınlık nöbeti halinde surup gitmekteydi.

Oradakiler itişip kakışarak el erindeki şampanya şişelerini piyanoya boşaltmak için yarışa girmiş gibiydiler. Sade ve hoş bir oyundu bu.

- Hey; dostum çek bir kadeh daha... Vay canına! Amma da susamış bu piyano ha!.. Haydi, bir tane daha; bir damlası bile ziyan olmasın...

Nana, arkası dönük olduğu için bu sahneyi görmüyordu. Yanında oturan şişko Steiner'le yetinmeğe razı olmuş gibi bir hali vardı. Adam sen de! Kabahat isteksizlik gösteren bu Muffat'daydı. O hafif burumcuk gibi fular elbisesi, o çakır keyif hali ve suzgun gözleri yumuşak başlı tatlı bir kadın tavrıyla kendini adama vermeğe hazır gibi görünüyordu. Saçının topuzundaki ve korsajındaki gul erin yaprakları dökulmuş, sadece sapsarı kalmıştı. Steiner, elini genç kadının eteğinden birdenbire çekti; buraya Georges bir kaç tane iğne saplamıştı. Adamın parmağından bir kaç damla kan çıktı. Bir damlası Nana'mn elbisesinde duşerek leke yaptı.

EMİLE ZOLA

127

Nana ciddi bir tavırla :

Saatler ilerliyordu. Bulanık, son derecede kasvetli bir aydınlık giriyordu pencerelerden. Artık misafirler gitmeğe başlamışlardı. Asık suratlı, bezgin insan kumeleri sokağa dökuluyordu. Bir gecesini boşa geçirdiğine uzulen Caroline Heqmet, can sıkıcı şeyler görmemek için, gitmeli artık diye mırıldanıyordu. Rose işi bozulmuş bir kadın gibi, yuzunu buruşturuyordu. Bu kızlardan hiç

hoşlanmazdı. Başlangıçta surat ederdi hep. Mignon da Vandeuves'un elindeki avu-cundakini yutmuştu. Artık aile, Steiner için tasalanmadan çekilip gidebilirdi; Oradan ayrılmadan Fauchery'yi ertesi gun için tekrar yemeğe davet ettiler. Lucy, bunun uzerine gazeteciye, yuksek sesle şu kötü aktrisle ahbablığınız hayırlı olsun diyerek başından savdı, beraber gitmek istemedi. Bu sözleri duyar duymaz Rose geri dönerek: «Pis kaltak!» diye bağırdı. Ama kadın kavgalarında babaca davranan Mignon, susmasını rica ederek karısını dışarı itti. Lucy, arkalarından şahane bir eda ile tek başına merdivenden iniyordu. Daha sonra Gaga hastalanan, bir çocuk gibi hıçkırarak ağlayan la Faloise'ı surukleyerek, iki erkekle ortadan kaybolan Clarisse'i çağırıyordu. Geride sadece Tatan, Lea ve Maria

kalmıştı. Labordette nezaket göstererek bu kadınlarla birlikte kalmıştı. Nana durmadan :

- Hiç de uykum yok! Bir şeyler yapmalı; deyip duruyordu.

Pencereden gökyüzüne baktı. Kurşuni gökte kara bulutlar akıp gidiyordu. Saat altı olmuştu.

Karşıda, Hausseman bulvarının ötesinde, hâlâ uyuklayan تنها şoseden ayakla-rındaki tahta altlı

ayakkabıları takırdatarak çöpçüler geçiyordu. Şimdi Nana, Paris'in bu kasvetli uyanışı karşısında bir kır hayatının, saf ve temiz bir sevginin, tatlı ve saf bir şeylerin özlemine duyuyordu içinde.

Steiner'in yanına gelerek:

- Ah! Biliyor musunuz? dedi. Beni Boulogne ormanına götürürseniz ne kadar iyi olur. Sut içeriz orada.

128

NANA

Bir çocuk sevinciyle el erini çırpınıştı bunları söylerken. Buna derhal razı olan, aslında canı sıkılıp başka şeyler düşünen bankerin cevabını beklemeden, koşup bir ceket attı sırtına. Salonda artık Steiner'le o gençler çetesinden başka kimse kalmamıştı; bunlar da kadehlerini son damlasına kadar piyanoya boşalttıktan sonra, artık gitmeli demeğe başlamışlardı. Tam bu sırada içlerinden biri mutfakta bulduğu bir şişeyi yakalayıp koştu:

- Durun! Durun! diye bağırdı. Bir şişe likör buldum. Pek iyi gelir piyanoya tuyelim şimdi. Epey budalalık ettik.

Nana, tuvalet odasında, bir iskemlenin üstünde uyuyup kalan Zoe'yi uyandırdı. Havagazı lambası

hâlâ yanıyordu. Zoe silkinerek uyandı; hanımının şapkasını ve ceketini giymesine yardım etti.

Bir karar verebildiği için rahatlayan Nana, şimdi senli benli konuşarak :

- Eh, şimdi istediğin oldu, dedi. Şu banker ötekilerden daha iyi.

Hizmetçi kadın hâlâ uyku sersemliğini atmamıştı üstünden. Homurdanarak, daha ilk akşam buna karar vermeliydiniz dedi. Hanımının peşinden giderek şu Bordenave'la Georges'u ne yapacağını

sordu. Şişko adam hâlâ derin bir uyku içinde, horlayıp duruyordu. Delikanlı ise başını bir yastığa gömmüş, uyuyakalmıştı. Nana ikisini de kendi hal erine bırakmasını söyledi. Ama Daguenet'nin içeri girdiğini görünce yureği kabardı; Daguenet mutfakta durup hep onun gelişini gözlemişti; kederli bir hali vardı.

Nana genç adama sarılıp bin bir cilveyle öperek :

- Ama bırak şu somurtkanlığı Mimi'ciğim. Değişen hiçbir şey yok ki. Hep benim sevgili Mimi'msin sen. Öyle değil mi?... Böyle yapmam gerekiyordu... Ama yemin ederim sana ki daha da tatlı olacak böyle... Gel yarın, saatlerce başbaşa kalalım. Haydi öp beni canım... söyle beni sevdiğini... Oh! Daha kuvvetle öp, daha kuvvetle!

Sonra Daguene'tnin kol arından kendini kurtardı, yine sut içeceğini düşünerek, sevinçle Steiner'in yanına döndü.

EMİLE ZOLA

129

Boşalan evde Kont ve Vandeuvres madalyalı adamla yalnız kalmıştı. İkisi de oyun masasına mihlanmış kalmışlardı, nerede olduklarını unutmuşlardı, ortalığın iyice ağardığının farkında bile değil erdi; öte yandan Blanche bir kanapeye uzanarak uyumaya çalışıyordu.

Nana:

- O! Blanche da buradaymış! diye bağırdı... Biz sut içmeğe gidiyoruz şekerim... Haydi siz de gelin... Sonra Van-deuvres'le yine burada buluşursunuz.

Blanche tembel tembel yerinden kalktı. Bankerin canı sıkılmıştı. Kırmızı suratı sarardı; şimdi, keyfini kaçıracaktı bu şişko kız. Ama iki kadın, adamı kol arından çekerek :

- İnekten sut sağılırken görmeyi o kadar istiyoruz ki! diyorlardı.

V

Darietes tiyatrosunda Sansın Venus' un otuz dördüncü temsiliydi. Birinci perde bitmişti. Artistlerin fuayesinde, Simonne, küçük çamaşırcı kız kıyafetiyle localara giden koridora açılan iki kapı

arasındaki konsolun aynasının karşısında duruyordu. Yalnızdı; kendini gözden geçirerek, parmağıyla, gözünün alt tarafından makyajını düzeltti; aynanın iki tarafındaki havagazı

lambalarının çiğ ışığı yuzunu ısıtıyordu.

İsviçre amirali elbisesi, koca kılıcı, başındaki uzun tuyu ve büyük çizmeleriyle içeri giren Prul iere :

- Geldi mi? diye sordu.

Dudaklarını gözden geçirmek için hep aynaya bakarak gulen Simonne hiç istifini bozmadan:

- Kim bu? dedi.

- Prens.

- Bilmiyorum, ben aşıya iniyorum... Evet, gelmesi lâzımdı. Her gun geliyor demek!

Prul iere konsolun karşısındaki içinde kok kömuru yanan şömineye yaklaştı; ocağın üstünde iki büyük havagazı lambası yanıyordu. Başını kaldırıp ampir stilindeki yaldızlı iki sfenks heykelciğinin arasında duran barometreli saate baktı. Sonra arkası yastıklı bir koltuğa uzandı. Üstünde dört oyuncu kuşağının geçtiği bu koltuğun kadifesi yıpranmış, yeşili sarıya dönmüştü. Prul iere sahneye giriş sırasını bekleyen oyuncuların sabırlı ve bezgin haliyle, gözleri dalgın, hareketsiz öylece oturuyordu.

İhtiyar Bosc da bir süre sonra ayağını suruyup içeri girdi. Sırtında çift yakalı bir redingot, başında da Kral Dago-bert'in sırma şeritli miğferi vardı. Bir aralık, miğferini piyanonun ustune bıraktıktan sonra, hiç konuşmadan ayağını su-EMILE ZOLA

131

ruyerek gezindi; ayyaşlığı yuzunden el eri titriyordu. Uzun beyaz sakak o morarmış sarhoş

suratına saygı değer bir görünüş vermişti. Sonra sessizlik içinde, dolu ile karışık bir sağnak avluya açılan camları döverken, yuzunu buruşturarak :

- Ne pis hava! diye homurdandı.

Simonne ve Prul iere yerlerinden kıınıldamamışlardı.

Duvardaki bir kaç tablo, bu arada aktör Vernet'nin bir portresi havagazı lâmbalarının sıcaklığından sararmıştı. Kısa bir sütunun ustune oturtulan, Varietes tiyatrosunun eski unlu aktörlerinden Rotier'nin bustu boş gözlerle bakıyordu. Birden bir bağırma duyuldu. Fontan'dı bu. İkinci perdedeki sarı şık elbisesiyle içeri girdi, el erinde sarı eldivenler vardı.

- Hey baksanıza! diye bağırdı; bilmiyor musunuz; benim isim gunum bugün.

Kocaman burnunun, o bir karış komik ağzının çekiciliğine tutulmuş gibi, gulumseyerek yanına gelen Simonne:

- Demek senin adın Achil e, öyle mi?

- Ta kendisi!... Bayan Bron'a ikinci perdeden sonra yukarıya şampanya göndertmesini söyleyeceğim.

Uzaktan bir çingirak sesi duyuldu. Uzayan ses zayıfladı, sonra yeniden başladı. Çingırağın sesi busbutun sustuktan sonra birinin merdivenlerden inip çıkarak: «İkinci perde için sahneye!» «İkinci perde için sahneye!» diye bağırdığı duyuldu. Ufak tefek soluk yuzlu bir adam fuayenin kapılarının önünden geçerken yine, sesinin butun kuvvetiyle: «İ-kinci perde için sahneye!» diye bağıırıyordu.

- Kıyak! Şampanya ha! Nasılsın? Bunu, o bağırmanı hiç duymazlıktan gelen Prul iere söylemişti.

Üzeri yeşil kadife kaplı küçük bir sedire oturup başını duvara dayayan ihtiyar Bose:

- Senin yerinde olsam kahve söyledim; dedi.

Ama Simonne, Bayan Bron'un bir kaç para kazanç sağlamasına engel olmamalı, diyordu.

Hararetlenmişti, el e-

132

NANA

rini çırparak yiyecek gibi Fontan'a bakıyordu. Fontan'ın keçi çenesine benzeyen yuzu, burnu, ağzı durmadan kıınıldıyordu. Simonne :

- Ah! Eşi yoktur bu Fontan'ın! diyordu.

Fuayeden kulislere giden koridorlara bakan kapı ardına kadar açıktı. Görünmeyen bir havagazı

feneriyle aydınlanan san bir duvarın önünden birbiri ardınca geçip giden sahne kıyafetli erkeklerin, tul ere burunmuş çıplak kadınların Boule-Noire meyhanesinin, butun o maskeli soytarılarının silueti akıp geçiyordu. Sonra koridorun dip tarafından sahneye inenlerin beş

basamaklı tahta merdivenlerdeki ayak sesleri duyuluyordu. Büyük Clarisse koşarak geçerken, Simonne çağırıldı. Ama kadın biraz sonra geleceğini söyledi. Hemen de geldi. Sırtındaki ince tunik ve İris'in eşarpının içinde tirtir titriyordu.

- Hay Al ah! dedi, burası da sıcak değil: kurkumu locamda bırakmıştım!

Sonra şömineye bacaklarını uzatırken, pembe kareli mayosu görünüyordu.

- Prens geldi; dedi. Ötekiler merakla :

- Ya! diye bağrıştılar.

- Evet. Ben de bunun için koşmuştum. Görmek istemiştım de. Sağ taraftaki ön locada oturuyor perşembe gunku gibi. Bir haftada uç keredir geliyor. Bu Nana'nın da ne şansı varmış!.. Ama bahse giririm bir daha gelmeyeceğine.

Simonne bir şey söylemek için ağzını açtı.-Ama sözleri yeni bir bağırma ile duyulmaz oldu; bu ses fuayenin hemen yanından geliyordu. Habercinin keskin sesi koridorlarda çınıladı:

«Tokmak vurdu!»

- Bu iş guzel başlamış görünuyor, diye, söze yeniden başladı, Simonne. Biliyorsunuz ki Nana'nın evine gitmek is-EMILE ZOLA

133

temiyor, kendi evine götürüyormuş. Bu da ona daha ucuza mal oluyor her halde.

Prul iere, locaların sevgilisi güzel adam olarak aynaya bir göz attıktan sonra şeytanca:

- Amma yaptın ha, bir kere şehre gittikten sonra l! dedi.

Katları ve koridorları koşarak dolaşan çığırkan hâlâ: «Tokmak vurdu! Tokmak vurdu!» diye bağırıp duruyordu.

Şimdi Fontan, kendisini aralarına alan iki kadına Prensle Nana'nın ilk buluşmalarını anlatıyor, bazı ayrıntılara girerken sesini alçaltarak guluyordu. İhtiyar Bose hiç ilgi göstermemiş, yerinden kıınıldamamıştı. Bu çeşit dalgalar ilgilendirmiyordu artık onu. Bir sıranın ustunde tortop olup keyifli keyifli oturan san bir kediye okşayıp duruyordu; sonra hayvanı beyni sultanmış bir kralın kalenderliği ile kucağına aldı. Kedi sırtını kabarttı; hayvan ihtiyarın keçi sakalını uzun uzun kokladıktan sonra, kola kokusundan hoşlanmamış olacak ki yine sıranın ustune giderek tortop olup uyumağa koyuldu. Bosc, şimdi ciddi ve dalgın yine olduğu yerde oturuyordu.

Sanki hikâyesini bitirmiş gibi Fontane'a:

- Senin yerinde olsam kahveli şampanya ısmarlardım; bu daha iyi olur; dedi.

Bu sırada çığırkanın yine avaz avaz bağırdığı duyuldu: «Oyun başladı! Oyun başladı!»

Hızlı hızlı yuruyen kimselerin ayak sesleri duyuldu. Birden açılan koridor kapısından içeri bir muzik dalgası, uzaktan uzağa gelen mırıltılar doldu. Kapı tekrar kapandı.

Şimdi artistlerin fuayesi yemden derin bir sessizliğe gömuldu. Seyircilerin alkışları buradan yuz fersah ötede çınılı-yormuş gibi, ancak duyuluyordu. Simonne'la Clarisse hâlâ Nana'dan söz ediyorlardı. Bu kadın hiç telâş etmiyordu! Dun de sırasını geçirerek sahneye girmişti. Ama hemen sustular. İri bir kız kafasını içeriye uzatmıştı; sonra yanlışı

134

NANA

yere geldiğini anlayarak, koridorun dip tarafına doğru sıvıştı. Bu Satin'di. Başındaki şapkası ve tuluyla misafirliğe giden kibar bir kadın tavırları takınıyordu. Bir yıldır bu kadına Varietes'nin kahvesinde rastlayan Prul iere, güzel bir paço! diye mırıldandı. Sonra Simonne, eski okul arkadaşı Satin'i, tiyatroya alması için Bordenave'ın başının etini yediğini anlattı.

Fontan o sırada içeri giren Mignon ile Fauchery'nin elini sıkarak:

- O, merhaba; dedi. İki kadın Mignon'u öperken Bosc parmaklarını uzattı.

Fauchery :

- Bu akşam salon dolu galiba? dedi. Prul iere :

- Oh! Mukemmel; dedi. Şu seyircilerin, nasıl bu uydurma oyunu yuttuklarına şaşıyorum doğrusu!

Mignon :

- Hey çocuklar, sizin sıranız geldi her halde; dedi.

Evet sıraları gelmek üzereydi: dördüncü sahnede idiler. Yalnız Bosc, eski bir sahne kurdu olduğu için kendi rolunun geldiğini hissederek ayağa kalktı. Tam bu sırada çığırkan:

- Bay Bosc, Bn. Simonne! diye seslendi.

Simonne hemen yerinden fırlayarak omuzuna kurklu bir ceket atıp dışarı çıktı. Bosc, telâşsızca gidip tacını aldı, tepesine eliyle indirerek kafasına geçirdi; ayaklarının ustunde güçlkle durabiliyormuş gibi bir hali vardı, rahatsız edilişine içlerlemiş bir adam gibi homurdanarak gitti.

Fontane, Fauchery'ye :

- Son yazınız çok hoştu. Yalnız aktörlerin kendini beğenmiş insanlar olduğunu yazmışsınız bu neden?

Mignon, gazetecinin zayıf omuzlarına iri el erini koyarak : EMİLE ZOLA

135

- Sahi, neden böyle dedin, yavrum? diye sordu.

Prul iere'ie Clarisse kakkahayla gulerek çekilip gittiler. Bir suredir, kulislerde oynanmakta olan bir komedi tiyatroyu eğlendirmektedir, karısının kaprisine içlerleyen, ailelerine yararı su götüren bir reklâmdan başka bir şey kazandırmayan gazeteciye gördukte çileden çıkan Mignon, orî-dan gurultulu dostluk gösterileriyle öç almayı tasarlamıştı. Her akşam, adama sahnede rastlayınca, sanki aşırı dostluk heyecanına kapılmış gibi, adamın omuzuna, sırtına vurup duruyordu. Bu dev gibi adamın yanında pek sıska kalan Fauchery, sırtına inen bu tokatları, Rose'un kocasıyla bozuşmamak için, zoraki bir gulumseme ile karşılıyordu.

Mignon şakayı daha da ileri götürerek:

- Demek, Fontan'a hakaret edersin aslanım ha! Al öyleyse! Bir, iki hop!

Böyle diyerek Fauchery'ye öyle bir yumruk indirdi ki, genç adam sapsarı kesildi, bir an soluk alamaz oldu. Bu sırada Clarisse fuayenin eşiğinde duran Rose Mignon'u göz ucuyla ötekilere gösterdi. Rose bu sahnayı görmüştu. Kocasını görmemiş gibi yaparak, gazeteciye doğru yurudu, topuklarının ustunde kalkıp çıplak kol arını, o Bebe elbisesinde çıkartıp uzatarak, çocukça bir sokulganlıkla alnını uzattı.

Fauchery :

- Merhaba, bebe, diyerek, ahbapça kadını öptü.

Böylece uğradığı saldırının acısını çıkartmış oluyordu. Mignon bunun hiç farkında değilmiş gibi

görunüyordu. Fakat gazeteciye şöyle bir göz atarak gulmeye başlamıştı. Hiç şuphe yok Rose'un meydan okuyuşunu Fauchery'ye pahalıya mal etmeğe karar vermişti.

Koridordaki kapitone kapı açılıp kapandı. Bu sırada bir alkış kasırgası oldu fuayeye. Simonne rolunu bitirmiş, dönüyordu.

- Oh! Görseniz Rose baba öyle bir oyun çıkardı ki! Prens gulmekten kırılıyordu; o da ötekilerle birlikte, sanki

136

NANA

parayla tutulmuş şakşakçıymışcasına alkışladı... Baksanıza kuzum, şu prensin yanındaki, uzun boylu adamı tanıyor musunuz? Guzel bir adam, çok kibar görünüşlü, pek şahane favorileri var.

- Kont Muffat; diye Fauchery cevap verdi. Geçen akşam prensin, imparatoriçenin dairesinde, kendisini bu akşam için yemeğe davet ettiğini duymuştum... Sonra da onu ayartıp buraya getirmiş.

Rose, Mignon'a dönerek:

- A, biz bu Kont Muffat'nın kaynatasını tanıyoruz değil mi Auguste? dedi. Hani şarkı söylemek için evine gittiğim Marki de Chouard?.. O da tiyatrodandı. Locanın dibinde otururken gördüm. İhtiyar bir...

Başındaki koca sorgucu duzelten Prul iere :

- Haydi Rose, gidelim! dedi.

Kadın, sözünü tamamlamadan koşarak arkasından "gitti. Bu sırada, tiyatronun kapıcısı Bron, kucağında büyük bir buketle kapının önünden geçiyordu. Simonne şaka olsun diye, bunu kendine mi getirdiğini sordu; fakat kapıcı kadın cevap vermeden çenesiyle Nana'nın koridorun dibindeki locasını gösterdi. Ah bu Nana! Çiçeğe boğuyorlardı bu kadını. Sonra, Bayan Bron geri dönerken Clarisse'e bir mektup verdi, kadın, kufretmemek için zor tuttu kendini. Yine şu traşçı la Faloise'dandı bu mektup! Bu adam bir türlü peşini bırakmıyordu. Herifin, kapıcının odasında kendisini beklediğini öğrenince :

- Söyleyin ona perde kapandıktan sonra geleceğimi... Şamarı suratına indirmek için! diye bağırdı.

Fontan telaşla :

- Bayan Brone, dinleyin, Bayan Bron, perde arasında altı şişe şampanya getirin buraya; dedi.

Bu sırada çığırtnkan soluk soluğa haykırıyordu:

- Herkes sahneye!... Siz de B. Fontan... Çabuk! Çabuk!

Fontan şaşkına dönmuştu :

- Peki, peki Baril ot baba gidiyoruz... diye cevap verdi. Sonra Bayan Bron'un peşinden koşarak :

- Anlaşıldı değil mi? Fuayeye altı şişe şampanya, perde arasında... Doğum gunum... Ben ısmarlıyorum...

Simonne'la Clarisse eteklerini hışırdatarak gittiler. Koridorun kapısı tekrar kapandığı zaman hepsi gözden kayboldu. Fuayeye çöken sessizlik arasında yine doluyla karışık bir yağmurun pencereleri dövmeğe başladığı duyuldu. Otuz yıldır, tiyatrodan hademelik eden soluk benizli ihtiyar Barol-lot, Mignon'un yanına sokularak ahbapça tabakasını uzattı. Bu tutun ikramı sırasında durmadan merdivenleri çıkıp inmekten, koridorları arşınlamaktan sızlayan ayaklarını azıcık dinlendirmiş oluyordu. Kendi deyimiyle Bayan Nana hâlâ sahneye gitmemişti; ama bu kadın aklına eseni yapar, para cezalarına filân boş verirdi; sahneye çıkmayı canı istemezse, çıkmazdı da. Adam, şaşkın şaşkın durup:

- A; hazırlanmış bak işte... Prens geldiğini biliyor her halde; diye mırıldandı.

Gerçekten de, Nana satıcı kadın kıyafetiyle koridorda görüldü. Kol arı ve yuzu bembeyazdı; gözlerinin altında iki pembe leke vardı. Fuayeye girmedi; sadece Mignon'la Fa-uchery'ye başıyla selâm verdi.

- Gunaydın nasılsınız?

Yalnız Mignon, Nana'nın uzattığı elini sıkıyordu. Nana şahane bir eda ile sahneye doğru yururken, kendisini giydiren kadın gölgesi gibi arkasından gelerek, eteğinin kırışıklıklarını düzeltiyordu.

Sonra, bu kafiye, o kadının ardından gelen Satin tamamlamaktaydı; Satin, kendine çeki duzen vermeğe çalışıyordu ama can sıkıntısından patladığı da bel i oluyordu.

- Peki Steiner ne oldu? diye sordu. Mignon birden :

Baril ot :

- Bay Steiner Loiret'ye gitmiş; sanırım bir çiftlik alacakmış oradan.

- Ha, evet, biliyorum. Nana için.

Mignon ciddileşivermişti. Bu Steiner vaktiyle Rose'a da bir konak satın alacağını vaatmişti. Eh, ne yapalım, orayı bozmamak lâzımdı yine de. Elbet bir fırsat geçerdi bir gün ele. Mignon düşüncelere

daldı, ama hep o yuksekten bakan halini bırakmamıştı. Şömine ile konsol arasında fuayeyi arşınlamaya başlamıştı. Kendisiyle Fauchery'den başka kimse yoktu. Gazeteci, yorgundu, bir'koltuğa gömülüp bacaklarını uzatmıştı; gözleri yarı kapalı dinleniyordu; öteki dolaşırken arada bir göz atıyordu ona. Şimdi yalnız oldukları için Mignon adamı tartaklamayı gerekli bulmuyordu.

Neye yarardı ki bu, kimse bu sahneyi görüp eğlenmediğine göre? Huysuz koca numaralarıyla kendini eğlendirmeğe de pek heves duymuyordu. Fauchery, böylece bir dakika için olsun Mignon'un saldırısından kurtulduğu için memnun, ayaklarını ateşe uzatıp, gözlerini barometre ile saat arasında gezdirerek uyuşuk uyuşuk oturuyordu. Mignon, yuruyuşu sırasında bir aralık Poiter'nin bustunun karşısına dikilip bakmaya başladı; ama gördüğü yoktu bir şeyi. Sonra pencerenin önüne gitti; gözleri koridorun karanlığına daldı. Yağmur dinmişti, ortalığa derin bir sessizlik çökmüştü, odanın havası ocakta yanan kok kömürünün ve havagazı lambalarının sıcaklığı ile busbutun ağırlaşmıştı. Kulislerde çıt çıkmıyordu. Merdivenlerden ve koridorlardan da hiçbir gurultu duyulmuyordu. Bu, perde sonlarında, butun oyuncuların sahnede toplandıkları

sırada, salonda kıyamet koparken, fuayenin ıssız bir hale geldiği seyrek hal erden biriydi.

Bu sırada Bordanave'ın boğuk sesi duyuldu:

- Ah domuzlar!

Tek başına gelirken, sahnede budalalıkları yuzunden az kalsın yere serilecek olan iki kadın figurana söylenip duruyordu. Mignon'la Fauchery'yi görünce, bir şey söylemek üzere yanına çağırdı: Prens, perde arasında, Nana'yı locasında kutlamak istiyormuş. Mignon'la Fauchery'yi sahneye doğru götürürken, rejisöre rastlayarak :

EMİLE ZOLA

139

- Şu Fernande ve Maria olacak kaltaklara para cezasını yapıştırın! diye Bordenave öfkeyle söylendi.

Sonra yatıştı; asil bir aile babası pozuna burunerek, mendiliyle alnım sildi ve :

- Sayın Prens hazretlerini karşılayacağım; dedi. •

Perde, dinmek bilmeyen bir alkış tufanı arasında yavaş yavaş iniyordu. Hemen ardından, ışıkların pek fazla aydınlatamadığı sahnede bir gidip gelme başladı, aktörlerle figuranlar localarına kapağı

atmak için koşarlarken teknisyenler çabuk çabuk dekorları kaldırıyorlardı. Bu sırada Si-monne'la Clarisse dip tarafta kalmışlardı; yavaşça konuşuyorlardı. Sahnede, iki replik arasında bir iş

becermişlerdi. Her şeyi inceden inceye düşünmüş olan Clarisse, hem Gaga'ya bağlanmak isteyen hem de kendisinden bir türlü ayrılmayan la Faloise'ın yuzunu görmemeye karar verdi. Simon-ne da gidip genç adama, bir kadına bu şekilde balta olmanın saçmalığını anlatacaktı.

Bunun üzerine, Simonne omuzlarına kurkunu atarak, Operakomik tipi çamaşırcı kadın kıyafetiyle

basamakları kir pas içinde, rutubetli duvarlar arasındaki döner merdivenden kapıcı odasına doğru yurudu. Artistler merdiveni ile idare merdiveni arasındaki bu oda, iki tarafındaki cam bölmeleri ve içinde yanan iki havagazı lambasıyla kocaman bir feneri andırıyordu. Bir rafta mektuplar, gazeteler yığılmıştı. Masanın üstünde çiçek buketleri, unutulmuş kirli tabaklar, bir de kapıcı

kadının iliklerini tamir ettiği eski bir bluz duruyordu. Şimdi bu bakımsız küçük odada karma karışık şeyler arasında, iyi giyinmiş, el eri eldivenli kibar tavırlı dört kişi eski hasır iskemlelerde oturuyorlardı. Sabırlı ve uysal bir tavırla bekleyen bu adamlar, Bayan Bron'un her içeriye girişinde hızla başlarını çeviriyorlardı. Kadından bir cevap bekledikleri bel iydi. Nitekim kapıcı kadın, bunlar arasındaki bir gence bir mektup getirmişti. Genç adam telâşla zarfı yırttı, gidip antredeki gaz lambasının altında okumaya koyuldu. Burada kaç defadır okunmuş olan şu alışılmış cumleyi okuyarak benzi sarardı: «Bu akşam mümkün

140

NANA

değil azizim, başkasına sözum var.» La Faloise masa ile soba arasındaki bir iskemlede oturuyordu; oyun boyunca orda oturmaya kararlı görünüyordu. Tasalı bir hah vardı. Bir sürü kedi yavrusu surtunduğu için uzun bacaklarını geriye çekmişti. Bunların anası olan dişi kedi de arkasında oturup sarı gözlerini üstüne dikmişti.

Kapıcı kadın :

- A, siz misiniz Bayan Simonne, ne istiyorsunuz bakalım? dedi.

Simonne la Faloise'ı dışarı çıkartmasını rica ediyordu. Fakat Bayan Bron onun bu isteğini hemen yerine getirmedi. Merdiven altında büyük dolap gibi bir yerde bir bufe işletiyordu. Figuranlar, perde aralarında gelip bir şeyler içerlerdi burada. İşte bu sırada Boule-Noire soytarısı kıyafetinde bir kaç kişi susuzluktan ölecekmiş gibi hucum ettiklerinden, kadın ne yapacağını şaşırılmış gibiydi biraz. Dolabın içinde bir havagazı lambası yanıyordu. Masanın üstünde boş şişeler göze çarpıyordu. Bu kömürlük gibi yerin kapısı açılınca sert bir alkol kokusu vuruyordu dışarıya; buna, kapıcı odasının arkasındaki yemek artığı kokusuyla masanın üstüne bırakılan buketlerden yayılan koku da karışıyordu. Kapıcı kadın müşterilerini savdıktan sonra :

- E, söyleyin bakayım, şu esmer delikanlıyı mı istiyorsunuz? diye sordu.

- Yok canım, saçmalamayın, o değil, şu sobanın yanındaki sıskayı. Kediniz pantolonunu kokluyor.

Yukarıda, sahnenin üst tarafında, Bordenave, bir türlü dekorları kaldırmamış olan teknisyenlere çatıyordu. Bunu, mahsus yapıyorlardı ona göre, prensin kafasına bir tahta filân düşsun diye.

Ekip başı:

- Dayanın, dayanın! diye bağıırıyordu.

Nihayet dip taraftaki tual kaldırıldı; şimdi sahne boşalmıştı. Gözünü Fauchery'den ayırmayan Mignon,

bu fırsatı

EMİLE ZOLA

141

kaçırmayarak yeniden gazeteciye sataşmaya başladı, kaba el eriyle omuzlarından yakalayarak :

- Aman dikkat edin! Şu direğin altında kalacaktınız az kalsın! diye bağırdı.

Sonra adamı tuttuğu gibi surukleyerek, çuval silker ,gi-bi sarstı ve yere bırakıverdi. Fauchery sapsarı kesilmişti; dudakları titriyordu, isyan edecek oldu, ama bu sırada Mignon, sözde dostça tokatlar indiriyordu omuzunu çökertecek gibi, bir yandan da:

- Sizin sağlığımızla nasıl ilgiliyim bakın ben... Oh! başınıza bir felâket gelse çok uzulurum! diyordu.

Bu sırada bir fısıltı duyuldu: «Prens geliyor!» Prens geliyor!» Butun gözler salonun küçük kapısına çevrildi. Önce Bordenave'ın kambur sırtından başka bir şey görülmemişti. Adam o kıpkırmızı, kalın boynunu aşırı derecede saygılı hareketlerle eğip kaldırıyordu. Sonra prens görüldü. Uzun boylu, güçlü kuvvetli, sarı sakal ı, pembe yanaklı bir adam-dı bu. Çok iyi dikilmiş redingotunun içindeki geniş omuzla-rıyla, sağlam bir hovarda olduğu anlaşılıyordu. Arkasından da Kont Muffat ile Marki de Chouard yurumekteydi. Tiyatronun bu köşesi loş olduğu için gelenler alaca karanlık içinde pek iyi seçilemiyordu. Kraliçenin oğluyla, ileride tahta oturacak olan bu prensle konuşurken Bordenave titrek bir ayı oynatıcısı sesiyle:

- Prens hazretleri lutfen böyle gelirler mi?.. Prens hazretleri lutfen şuradan geçerler mi... Prens hazretleri dikkat buyursunlar...

Prens hiç telâş etmeden yuruyor, teknisyenlerin çalışmasıyla ilgilenerken, zaman zaman durup, bakıyordu. Bu sırada ışık tertibatı sököluyordu, demir halkalarla tavana asılı havagazı feneri sahneyi aydınlatmaktaydı. O zamana kadar bir tiyatro kulisine adım atmamış olan Muffat'nın halinde nefretle karışık bir korku vardı. Sahnenin ust kısmından sökülen başka bir ışık tertibatına gözlerini dikmişti. Bunların ucundaki havagazı beklerinden karmakarışık parmaklık 142

NANA ve halat

yığınınna, seyyar köprülerin ustune, kurutulmak için gerilmiş geniş bir yatak çarşafını

andıran dip tualine yıldız parıltılarıyla ışıklar serpiliyordu.

Teknisyenlerin şefi:

- Dayanın! diye bağırdı.

Prens kendisi Muffat'yı uyardı; bu sırada bir tual indiriliyordu. Şimdi üçüncü perdedeki, Etna mağarası dekoru hazırlanmaktaydı. İşçiler, döşemedeki oyuklara direkleri geçiriyor, kimi de duvara dayalı büyük çerçeveleri getirip kalın halatlarla direklere bağılıyordu. Vulcain'in, demir ocağının göz kamaştırıcı ışığını meydana getirmek üzere, ucuna kırmızı camlar takılmış bekleri tutuşturan bir

fenerci bir yandan da bir payandayı dayıyordu. Ortalık karmakarışıktı, gidip gelmeler sırasında herkes birbirine çarpıyordu; en küçük hareket bile hesaplanmıştı. Bu telâş

içinde, buyandan da suflör, bacaklarının uyuşukluğunu gidermek için ağır ağır yuruyordu.

Bordenave hep yerlere kadar eğilerek :

- Prens hazretleri beni ihya buyurdular... Tiyatromuz büyük değil... Elimizden ne gelirse onu yapabiliyoruz. Lütfen bu tarafa teşrif ederler mi efendimiz... diyordu.

Kont Muffat, localara giden koridora doğrulmuştu bile. Sahnenin oldukça dik meyli onu şaşırtmıştı; sonra pek de sağlam olmadığı hissedilen bu döşemenin üstünde yururken urkeklik duyuyordu.

Yerlerdeki oyuklardan aşağıda yanan havagazı göruluyordu. Bir yeraltı hayatı vardı burada. Derin karardıklar arasından insan sesleri, bir mahzen havası geliyordu. Kont yukarı doğru çıkarken, bir olay yolundan alıkoydu. Üçüncü perdedeki kıyafetleriyle, ufak tefek iki kadın, perdenin salona bakan deliği önünde konuşuyorlardı. Bunlardan biri kalçalarını gererek daha iyi görebilmek için deliği parmaklarıyla açmıştı.

Birden :

- Gördüm, onu... Of, amma da surat ha! dedi.

EMİLE ZOLA

143

Bordenave bozulmuştu. Kadının kışına tekme yerleştirmemek için kendini zor tuttu. Ama prens gulumsuyordu. Bu sözden pek hoşlanmış görünüyordu; kadını şöyle alıcı gözüyle suzdu. Ufak tefek kadının umurunda olmamıştı prens hazretleri, kıkır kıkır guluyordu. Bordenave prensi oradan ayırmayı başardı. Ter içinde kalan Kont Moffat şapkasını çıkartmıştı; onu en çok rahatsız eden bu ağır, son derecede sıcak, boğucu havaydı. Bu havaya ayrıca havaga-zının, dekorlardaki kolanın, karanlık köşelerdeki pisliklerin ve figuran kadınların iç çamaşırlarının hiç de hoş olmayan kokusu karışmaktaydı. Koridordaki hava da daha da boğucuydu. Burada ekşi tuvalet suyu, sabun, soluk kokuları genzini yakıyordu insanın. Kont geçerken başını yukarıya kaldırdı, merdiven sahanlığına baktı; birden ensesini ısıtan kuvvetli bir ışık dalgasıyla gözu kamaştı. Yukarıdan kuvvet gurultuları, guluşmeler, bağırmlar, durmadan açılıp kapanan kapıların patırdısı arasından kadın kokuları, aktrislerin saçlarından yayılan ve pudra kokularına karışan kokular duyuluyordu. Şimdi kont, bu aralıktan içeri dolan bu ateşli, bilinmeyen dünyanın havasından kaçmak ister gibi, urpererek adımlarını sıklaştırdı.

Marki de Chouard :

- Pek ilginç yermiş bu tiyatro... diyordu. Bunu söylerken çevresini bulmuş bir adamın keyfini duymaktaydı.

Bordenave artık Nana'nın locasına gelmişti. Kapının tokmağını rahatça çevirdi, sonra kenara

çekilerek :

- Prens hazretleri içeri girmek lutfunda bulunurlar mı? dedi...

Birden hayret etmiş gibi bağırarak bir kadının haykırışı duyuldu; Nana göründü. Beline kadar çırpıplaktı; hemen bir perdenin arkasına kaçtı; o sırada kendisini giydiren kadın, vücudunu siliyordu, elindeki havluyla kalakalmıştı.

Perdenin arkasına gizlenen Nana :

- Oh! Çok saçma bir şey böyle içeri girmek; diye bağırdı. Girmeyin, görüyorsunuz ki girilmez.

144

NANA

Bordenave genç kadının bu kaçışından hoşlanmamıştı:

- Durun yerinizde, saklanmayın cicim; bir şey olmaz; Prens hazretleri geldiler. Çocukluk etmeyin.

Hâlâ, ilk anın sarsıntısından kurtulmamakla birlikte gulen, görünmemekte direten Nana'ya :

- Bu sayın baylar bir kadın vücudunun nasıl olduğunu bilirler, sizi de yemezler her halde, dedi.

Prens ince bir buluşla :

- Bel i olmaz; dedi.

Herkes, ona yaranmak için aşırı bir tarzda gulmeye başladı. Bordenave bu sözün nefis bir Parisli nüktesi olduğunu söylüyordu. Nana hiç cevap vermedi; perde kımıldandı; dışarı çıkmaya karar vermiş olmalıydı. Kont Muffat şimdi, gözleri parlayarak, yanaklarına ateş basmış bir halde genç

kadının locasını gözden geçirmeye başladı. Çok basık tavanlı, dört köşe küçük bir odaydı

burası. Duvarlar açık kahve renkli kumaşla kaplıydı. Aynı kumaştan bakır bir uçgenle asılı perde, dip tarafta küçük bir tuvalet yeri meydana getirmişti. Tiyatronun avlusuna bakan iki geniş pencere vardı. En çok uç metre uzaklıktaki rutubetli, sıvaları dökülmüş karardık duvara bu pencerelerden dökülen ışık, gecenin karanlığında sarı kareler çizmişti. Üzeri beyaz mermer döşeli geniş bir tuvalet masasının karşısında büyük bir endam aynası vardı. Tuvalet masasının üstü, bir sürü ufaklı büyük şişeler, kristal kutular, pudralıklarla doluydu. Kont aynanın karşısına geçti; yuzunun kıpkırmızı olduğunu gördü, alnında ter damlaları birikmişti; önüne baktı, gelip tuvalet masasının önüne dikildi; masanın üstündeki içi sabunlu suyla dolu kuvete fildişinden çeşitli âletlere, ıslak sungerlere baktı bir süre. Nana'mn, Haussmann bulvarındaki evine ilk gidişindeki, baş dönmesini duyuyordu şimdi yine. Ayaklarının altında locanın altında halısının yumuşadığını hisseder gibi oluyordu; Aynanın ve tuvalet masasının yanlarında yanan havagazı lâmbalarının sıcaklığı

şakaklarını zonklatıyordu kontun. Bir aralık tavanın basıklığı yuzunden busbu-EMILE ZOLA

tun yakıcı bir hal alan bu kadın kokusuyla bayılacak gibi olarak pencerelerin arasındaki kapitone divanın kenarına ilişti. Ama oturmasıyla kalkması bir oldu; tuvalet masasının yanına gitti, artık hiçbir şeye bakmıyordu; gözleri dalgın, bir zamanlar odasındaki solmuş bir sumbul demetini hatırladı. Bu çiçekler bozulduğu zaman odayı bir insan ko~ kuşuyla doldurmuştu.

Bordenave başını perdenin arkasına uzatarak :

- Haydi elini çabuk tut biraz! diye fısıldadı.

Prens bu sırada, tuvalet masasının üstünden aldığı bir âletle, yuze nasıl krem surulduğunu anlatan Marki de Chouard'ı keyifli keyifli dinliyordu. O saf bakire yuzlu Sa-tin, bir köşede durarak odadaki bu kibar kişileri gözden geçiriyordu. Nana'yı giydiren Bayan Jules ise Venus'un gömleği ile mayosunu hazırlamaktaydı. Yaşı bel i olmayan bir kadındı bu Bayan Jules. Yuzu parşömen kâğıdı rengini almıştı; ihtiyar kızlara özgu bir durgunluk vardı bu yuzde; gençliğini bilen yoktu.

Kadın, locaların bu yakıcı havası içinde, Paris'in en unlu butlarryla gerdanları arasında kuruyup kalmıştı. Arkasından hiç çıkarmadığı rengi atmış siyah elbisesi, dumduz, cinsel iği bel i olmayan göğsunun ustune bir suru iğne sokulmuştu.

Nana perdeyi aralayarak : . . .

- Özur dilerim baylar; dedi. Ama; o kadar habersizdim ki...

Odadakilerin hepsi o tarafa döndü. Hiç de örtünmüş değildi. Sadece sırtındaki daracık gömleği düğmelemişti. Kol arı çıplak, omuzları çıplak, sarışın tombul vücudunun o taptaze güzel iğiyle, bir eliyle perdeyi tutarak duruyordu öylece.

- Ah, evet, birden yakalandım, yoksa hiçbir zaman cesaret edemezdim... diye kekeledi. Bu sözleri, gerdanı hafifçe pembeleşerek, dudaklarında ne yapacağını şaşırılmış gibi bir gulumseyişle ve yapmacıklı bir utangaçlıkla söylemişti.

Bordenave :

NANA

- Bırakın bunları, madem ki herkes böyle beğendi sizi! diye bağırdı.

Nana yine toy bir genç kız numarası yapmakta devam ediyordu; sanki gıdıklanmış gibi kırıtarak :

- Prens hazretleri bana büyük bir şeref verdiler... Kendilerini böyle karşıladığım için özurler dilerim prens hazretlerinden... dedi.

Prens :

- Böyle birden habersiz girdim odanıza... ama size hayranlığımı anlatmak için duyduğum isteği yenemedim; dedi.

Bunun üzerine, kenara çekilen erkeklerin arasından tuvalet masasına doğru, rahatça yurudu.

Yururken iri kalçaları oynayarak parçaları dantel i donunu şişiyor, göğsu ileride, gulumseyerek etrafına selâmlar dağıtıyordu. Birden Kont Muffat'ı tanıyarak dostça elini uzattı. Sonra yemeğine gelmediği için sitem etti. Prens, hâlâ tuvalet suyunun serinliğine burunen o minicik eli sıkarken duyduğu urpertinin etkisi altındaki Muffat ile şaka etti. Kont yiyip içmeyi çok seven prensin evinde tika basa karnını doyurmuştu. İkisi . de çakır keyiftiler. Ama çok iyi hissediyorlardı kendilerini.

Muffat, heyecanını gizlemek için sıcaktın söz etti:

- Aman yarabbi! ne kadar sıcak burası, dedi; bu kadar sıcak bir yerde nasıl durabiliyorsunuz?

Konuşmalar bu konu üzerinde surup giderken, locanın kapısının önünden bir takım gurultular duyuldu. Bordenave kapıdaki küçük pencerenin tahta kapağını surdu. Fontan, arkasında Prul iere ve Bosc olduğu halde oradan geçiyordu. Üçunun de koltuklarının altında şişeler, el erinde bardaklar vardı. Fontan, ayağını yere vuruyor, bağırarak, doğum gunu olduğunu, herkese şampanya ısmarlayacağını söylüyordu. Nana, bir şeyler sorarmışçasına prene baktı. Demek prens hazretleri kimsenin keyfini bozmak istemiyordu; ne kadar mutluydu bunun için. Fakat izin filân almadan Fontan içeri daldı; dik' dolaşarak :

- Cimri değilim ben, şampanyalar benden! diye bağırdı.

EMİLE ZOLA

147

Birden, prensi gördü, orada olduğunu bilmiyordu. Zınc diye durdu; soytarıca bir resmîlik takınarak :

- Kral Dagaubert koridorda, prens hazretleriyle kadeh tokuşturmak istiyor; dedi.

Prens gulumsedi. Bu söz hoşla gitmişti. Ama, loca küçük olduğu için bu kalabalığı alamazdı.

Herkesin birbirine sokulup sıkışmasa gerekti. Satin'le Bayan Jules dibe gidip perdeye yaslandılar.

Erkekler de yarı çıplak Nana'ya sokulmuşlardı. Üç aktörün ustunde hâlâ ikinci perdedeki kıyafetleri vardı. Prul iere, kocaman, tuyu tavana degen İsviçre amirali şapkasını çıkartırken, Bocs koyu kırmızı kazağı ve teneke tacıyla sarhoşluktan yalpa vurmamak için bacaklarını gererek prensi selâmlıyordu. Bunu yaparken komşu bir hukumdarın oğlunu huzuruna kabul eden bir kral tavrı takınmıştı. Doldurulan bardaklar tokuşturuldu.

İhtiyar Bosc kral ara yakışan bir eda ile :

- Prens hazretlerinin şerefine içiyorum; dedi. Prul iere :

- Ordunun şerefine! Fontan :

- Venus'un şerefine! diye bağırdı.

Prens gönül alıcı bir hareketle bardağını sal ıyordu. Bekledi uç kere selâm verdi ve mırıldanarak:

- Amiral'im.. Bayan ve hukumdar hazretlerinin diye mırıldandı.

Ve bir solukta bardağı boşalttı. Muffat ile Marki de Chouard da onun gibi yaptılar. Şaka edilmiyordu artık; saraydaydılar. Bu tiyatro insanları, havagazı lambalarının yakıcı buğusu içinde gerçek hayatı ciddi bir oyun olarak devam ettiriyorlardı. Nana ayağında paçalı donu, sırtında daracık yarım bir gömlekle olduğunu unutarak, küçük dairesini, unlu devlet adamlarına açan kraliçe Venus'un rolunu oynuyordu. Her kelimede Kral hazretleri, diyor, ciddi bir tavırla reveranslar yapıyor, Bosc ile Prul iere'da bulunan bu kır meyhanesi soytarılarına, yanında bakanları da bulu-148

NANA

EMİLE ZOLA

149

nan bir hukumdar gibi davranıyordu. Ama kimse gulmuyordu gerçekte oyunun birbirine karıştığı

bu acayip sahne karşısında; kral adayı bir prens bir oyuncu ile şampanya içiyor ve de bu soytarıca kral ık oyunundan çok hoşlanmış gibi aktrisleri giydiren kadınlar, kaldırım yosmaları ve zevk tel âl arı arasında pek keyifli görünüyordu. Bu mizansen karşısında sevincinden kabına sığmayan Bordenave prens hazretleri Sarışın Venus'un ikinci perdesinde böyle görünmeyi kabul etmeğe razı olsa, elde edeceği geliri düşünüyordu. Ahbapça bir tavır takınarak :

- Kadıncıklarımı aşağıya indirteceğim,

Nana bunu istemedi. Ama yine de gevşiyordu. Fontan o soytarı maskesiyle çekiyordu onu.

Adama surtunuyor, aşerdiği için pis bir şeyler yemek istemeyen bir gebe kadın gibi bakarak:

-

- Doldur bakalım koca hayvan! diyordu.

Fontan yeniden bardakları doldurdu. Aynı tekerlemelerle yuvarladılar :

- Prens hazretlerinin şerefine!

- Ordunun şerefine!

- Venus'un şerefine!

Nana işaretle susmalarını istediğini anlattı. Bardağını havaya kaldırarak :

- Hayır, hayır, Fontan'ın şerefine... Fontan'ın doğum günü bu gün. Fontan'ın şerefine! Fontan'ın şerefine.

Bunun üzerine üçüncü defa bardaklar boşaltıldı; Fontan alkışlandı. Genç kadının komiğe büyük bir istekle baktığını gören prens, adama: o asil nezaketiyle :

- Bay Fontan başarınızın şerefine içiyorum; dedi.

Bu sırada, prensin redingotunun eteği tuvalet masasının mermerine surunmuştu. Burası derin bir yatağı, kuvetlerden ve sungerlerden çıkan buharla keskin esans kokularıyla ve buna karışan sarhoş edici ekşimtirak şarap kokusuyla bir banyoyu andırıyordu. Nana prensle Muffat arasındaydı; iki adam genç kadının en küçük hareketinde, kalçalarına, gerdanına dokunmamak için el erini çekiyorlardı. Öte yanda, yuzunde tek ter damlası

belirmeden Bayan Ju-les kazık gibi dururken, Satin böyle kibar adamların çıplak bir kadınla, kıyafetlerini değiştirmemiş oyuncular arasında bulunuşunu hayretle seyrederken, bu kibarların da pek temiz şeyler olmadıklarını düşünüyordu. «

Bu sırada Baril ot babanın çingırağının, koridorda gittikçe yaklaşmakta olduğu duyuldu. Loca kapısının önüne gelince uç aktörü hâlâ ikinci perdedeki kıyafetleriyle görerek şaşırıldı.

- Oh! Baylar, baylar çabuk olun; seyirciler fuayesinde çingırak çalındı; dedi.

- Adam sen de, dedi; istifini bozmadan Bordenave, seyirciler varsın beklesinler.

Ama, şişeler boşaldığı için, aktörler oradakileri tekrar tekrar selâmlayarak, kıyafet değiştirmek üzere localarına, çıktılar. Bosc, ıslandığı için ona saygı değer bir görünüş ve-' ren takma sakalını

çıkarcınca altından o morarmış ihtiyar ayyaş oyuncu yuzu çıkıvermişti ortaya.

Merdivenin aşağısında Fontan'a o boğuk sarhoş sesiyle, prensi anlatmak isteyerek :

- Ne dersin ha, gözünü kamaştırdım! dediği duyuldu.

Şimdi Nana'nın odasında prens hazretleri, Kont ve markiden başka kimse kalmamıştı.

Bordenave, Bayan Na-na'ya haber vermeden tokmağı vurmamasını tembih ederek Baril ot ile birlikte ayrıldı.

Nana, üçüncü perdedeki çıplak rolüne hazırlanarak:

- Baylar, musaadenezle... diyerek kol arının ve yuzunun tuvaletine devam etti.

Prens, Marki de Chouard'la birlikte divana yerleşmişti. Yalnız kont Muffat ayakta duruyordu. Bu boğucu sıcak hava içinde yuvarladıkları ikişer bardak şarapla iyice olmuşlardı. Bu bayların,

arkadaşıyla kapandıklarını gören Satin, perdenin arkasına çekilmenin uygun olacağını düşünerek bir sandığın üstüne oturdu; Bayan Jules tek kelime soy-150

NANA

lemeden tek işaret yapmadan rahatça gidip gelirken, orada bekleye bekleye can sıkıntısından patlıyordu.

Prens :

- Şarkınızı o kadar güzel söylediniz ki; dedi.

Şimdi konuşma kısa cümlelerle yeniden başlamıştı. Arada bir sessizlik oluyordu. Nana her zaman cevap vermiyordu. Eliyle kol arına krem sürdükten sonra, bir peçetenin ucuyla beyaz pomadı yayıyordu. Bir aralık aynaya bakmaktan vazgeçti, prene şöyle bir göz atarak gulumsedi:

- Prens hazretleri beni şımartıyorlar; diye mırıldandı.

Marki de Chouard, ustalık isteyen bu tuvalet sahnesini hayranlıkla seyrederken lâfa karıştı:

- Orkestra size daha hafiften eşlik edemez miydi? dedi. Sesinizin daha iyi duyulmasına engel oluyor. Affedilmez bir suçtur bu.

Bu 'sefer Nana geriye dönüp bakmadı. Şimdi başka bir patı hafifçe, büyük bir dikkatle, tuvalet masasının üstüne iyice eğilerek, suruyordu; öyle ki kulotunun beyaz ve yuvarlak şişkinliği busbutun kabarıyordu. Ama ihtiyarın komplimanından hoşlanmış olduğunu anlatmak için kalçalarını sal ayarak kırıtı.

Şimdi locaya bir sessizlik çökmüştü. Bayan Jules, paçalı donun sağ bacağında bir yırtık gördü.

Göğsünden bir iğne çıkardı, yere diz çökerek, Nana'nın budunun üstünde çalışmaya başladı.

Genç kadın bunun hiç farkında değilmiş gibi pudralanıyor, ama elmacık kemiklerinin üstüne değmemesine de dikkat ediyordu. Bu sırada prens Londra'da şarkı söyleyecek olsa, bütün İngiltere'nin kendisini alkışlamaya koşacağını söylüyordu. Nana, çok tatlı bir gulumseyişle, pudrayla bembeyaz olmuş sol yanağını göstererek yine hafifçe başını geriye çevirdi. Sonra birden ciddileşiverdi. Şimdi sıra al ık surmeye gelmişti. Yeniden aynaya yaklaştı, parmağını bir kaba batırarak aldığı al ığı gözlerinin altına surmeğe başladı; eliyle de şakaklarına kadar yayıyordu.

Locadaki asil baylar onu saygıyla seyrediyorlardı.

EMİLE ZOLA

151

Kont Muffat hâlâ ağzını açıp tek kelime söylememişti. Elinde olmadan gençliğini düşünmeğe başladı.

Çocukken kaldığı oda buz gibi soğuktu. Daha sonra on altısına basınca, yatarken annesini öperdi; ama uyuyuncaya kadar bu öpucuğun soğukluğunu duyardı dudaklarında. Bir gün, geçerken, bir hizmetçi kızı bir kapı aralığından yıkanırken görmüştü; işte erginlik çağının tek hatırası buydu. Sonra da karısının aile hayatının sert kural arına sıkı sıkıya uyduğunu görmüştü, kendisi de dünya zevklerine karşı sofuca bir tikslenme hissediyordu. Buyumuş yaşlanmıştı ama, bir kadın vücudunun zevkine hiçbir zaman varamamış, yaşayışını kural ara ve âdetlere uygun bir şekilde katı bir sofuluk içinde geçirmişti. Şimdi, böyle birdenbire kendini bir aktris odasında bu çıplak kızın karşısında buluyordu. Kontes Muffat'ı hiçbir zaman jartiyerini takarken görmemiş

olan bu adam, bütün bu keskin ve tatlı kokulu hava içinde, krem kutuları ve kuvvetler arasında bir kadının tuvaletinin en gizli ayrıntılarını seyrediyordu. Bütün varlığı isyan ediyordu, Nana'nın yavaş

yavaş kendisini buyulemesi karşısında dehşete kapılmıştı; gençliğinde okuduğu kitaplarını, bütün çocukluğunu zehirleyen şeytana uyma tehlikesi masal arını hatırladı. Şeytana inanırdı. Nana, ona, şimdi, belirsiz bir şekilde, şeytan gibi görünüyordu. O guluşu, o insanı baştan çıkarıcı gerdanı, dolgun kalçalarıyla. Muffat buna karşın kendisini savunmalıydı.

Divana rahatça kurulmuş oturan prens :

- E, demek anlaştık; gelecek yıl Londra'ya geliyorsunuz; sizi o kadar iyi karşılayacağız ki dönmeyeceksiniz bir daha Fransa'ya... Ah! aziz dostum kont, güzel kadınlarınızı gereği gibi değerlendirmiyorsunuz sizler. Hepsim alacağız elinizden; dedi.

Marki de Chouard muzipçe :

- Hiç de uzulmez buna o, dedi. Kont bir fazilet timsalidir.

Faziletinden söz edilirken Nana konta öylesine tuhaf bir bakışla baktı ki adam büyük bir sıkıntı hissetti. Sonra

152

NANA

bu haline hem hayret etti, hem de içerledi. Neden fazilet düşüncesi bu kızın karşısında rahatsız etmişti kendisini böyle? İçinden Nana'yı dövmek geldi. Genç kadın bir fırçayı elinden düşürmüştü tam bu sırada. Yerden almak için eğilirken, Muffat hemen atıldı; birbirlerine o kadar yaklaştılar ki

ki solukları karışıyordu. Venus'un çözülen saçları el erinin ustüne dökülmüştü. Adam, vicdan azabıyla karışık bir haz duydu bundan, günah korkusuyla bilinen bir katoliğin duyduğu hazlardandı bu.

Bu sırada kapının ardından Baril ot babanın sesi duyuldu.

- Bayan Nana, tokmağı vurabilir miyim? Seyirciler sabırsızlanıyor.

Nana, istifini bozmadan :

- Biraz sonra; dedi.

Fırçayı, içinde içi siyah boya dolu bir kaba batırdı, burnunu aynaya yapıştırarak, sol gözünü kırptı ve büyük bir dikkatle fırçayı sağ gözünün kirpiklerine surdu. Muffat arkasında durarak genç kadını seyre dalmıştı. Aynada tombul omuzlarını ve pembe bir gölgeye burunen gerdanını görüyordu. O kadar çaba harcadığı halde, gözünü kırpınca busbutun iç gıcıklayıcı olan, o istekle dolu gibi görünen gamzeli yuzunden gözlerini bir türlü ayıramıyordu. Genç kadın sağ gözünü kırpıp fırçayı öteki eline alırken Kont Muffat artık bu kadına vurulduğunu anlamıştı.

Çığırtkanın yeniden soluk soluğa bağırdığı duyuldu:

- Bayan Nana, seyirciler ayaklarını vuruyorlar, koltukları kıracaklar nerdeyse... tokmağı vurabilir miyim?

Nana'nın canı sıkılmıştı.

- Of! Vurun isterseniz, umurumda değil!.. Hazır değilim daha, varsın beklesinler.

Sonra sakinleşti, locadaki baylara döndü, gulumseyerek:

- Bir dakika bile konuşacak vakit yok doğrusu; dedi.

EMİLE ZOLA

153

Şimdi yuzunun ve kol arının tuvaleti bitmişti. Parmağıyla, dudaklarına kalınca birer karmen çekti.

Şimdi kont insanın başını döndüren bu pudralar, boyalar cumbuşu içinde, bu bembeyaz yuzun ortasında, çevreleri sevişmeden morarmış gibi siyah halkalarla çevrili alev alev yanan gözler, bu kıpkızıl dudaklar karşısında busbutun kendinden geçmişti. Şimdi Nana, perdenin arkasına çekilerek, Venus' un mayosunu giymek için donunu ayağından çıkarmıştı. Sonra hiç utanmadan, rahatça gelip pergal buluzunun düğmelerini çözdü, kol arını ceketini geçiren Bayan Jules'e uzattı.

- Haydi, çabuk, seyirciler kızıyormuş; dedi.

Prens, kadın güzel iklerinden anlayan tecrubeli bir hovarda pozuyla, şimdi Nana'nın tombul boynunu seyre dalmıştı. Marki de Chouard da elinde olmadan hayranlıkla başını sal amıştı.

Muffat, görmemek için yere bakıyordu. Kaldı ki Venus hazırda artık, omuzlarında sadece bir tul vardı. Bayan Jules, tahtadan yapılmış oyuncak bir ihtiyar kadın gibi etrafında dönüştürüp duruyordu; göğsündeki o bitmez tükenmez iğnelerden birer birer alarak, Venus'un tulunu iğneliyor, o kupkuru el eri, hiçbir kadınlık duygusu yokmuş gibi, o tombul vücudun üstünde geziniyordu.

Genç kadın aynaya son defa bir göz atarak :

- Tamam! dedi.

Bordenave-gelmişti. Kaygılı bir tavırla üçüncü perdenin başladığını söyledi.

Nana :

- Peki, peki gidiyorum... Her zaman ben beklerdim başkalarını; dedi.

Prensle yanındakiler locadan çıktılar. Ama veda etmediler. Prens, üçüncü perdeyi de kulislerden seyretmek istiyordu. Yalnız kalan Nana hayretle etrafına bakındı.

* - Nerede bu kız? diye sordu. Satin'i arıyordu. Perdenin arkasında, sandığın üstünde oturan Satin rahatça :

154

NANA

- Bu adamların yanında seni rahatsız etmek istemezdim, elbet; dedi.

Sonra gideceğini söyledi. Ama Nana kızı durdurdu. Budalalık ediyordu! Çünkü Bordenave kendisini tiyatroya almaya razı olmuştu. Oyun bittikten sonra bu iş sonuca bağlanacaktı. Satin, duraksadı. Çok makine vardı burada. Hoşlanmazdı bundan, burası onun yeri değildi. Ama yine de kaldı.

Prens, daracık tahta merdivenden aşağıya inerken, tiyatronun öte yanından bir gurultu koptu.

Hafiften kufurler, itişme kakışma sesleri duyuluyordu. Rol sıralarının gelmesini bekleyen oyunculara dehşet veren bir olaydı bu. Bir kaç dakikadan beri Mignon yine Fauchery'yi tartaklamaya başlamıştı. Kendince küçük bir oyun icat etmişti. Gazetecinin burnuna ikide bir fiske atıyor ve bunu sinekleri kovmak için yaptığını söylüyordu. Oyuncuları bu oyun pek eğlendiriyordu elbet. Ama, bu başarısıyla busbutun coşan Mignon, gazetecinin suratına okkalı bir tokat indirdi.

Çok ileri gidiyordu artık. Fauchery herkesin karşısında da bu tokata sırıtarak katlanamazdı. Bunun üzerine, iki adam, oyunu bırakıp, benizleri sapsarı, kinle diş gıcırdatarak, birbirlerinin gırtlığına saldırdılar. Şimdi yerlerde yuvarlanıyor, birbirlerine pezevenk diye bağırıyorlardı.

Rejisör, korku içinde :

- Bay Bordenave! Bay Bordenave! diye bağırmaya başladı.

Bordenave, presten özür dileyerek adamın arkasından yurudu. Fauchery ile Mignon'u yerde görünce çok cam sıkıldığını gösteren bir jest yaptı. Doğrusu ya iyi vakit geçiri-yorlardı bu adamlar.

Dekorun bir tarafında prens hazretlerinin bulunduğunu ve seyircilerin de bu gurultuyu duyabileceğini düşünmeden. Bu yetmiyormuş gibi tam sahneye gireceği anda Rose Mignon soluk soluğa geldi. Bu

sırada Vul-cain rolü gereği ona sesleniyordu. Fakat kocasıyla âşığınyerde

.yuvarlanarak ust baş toz toprak içinde birbirlerini bo-

EMILE ZOLA

155

gazlar, saçlarını yolarken görünce apışıp kaldı. Yerde boğuşan iki adam geçmesine engel oldular.

Bir teknisyen, tam sahneye fırlayacağı sırada Fauchery'nin şapkasını yakalamıştı. Bu sırada Vulcain seyircileri oyalamak için işi tuluata döküyordu. Rose, olduğu yerde kımıldamadan, dövüşen iki erkeğe bakıyordu. '

Bordenave yanına sokulup öfkeyle :

- Bakma şunlara! Haydi git, haydi... Senin nene gerek bu! Rolünün sırasını kaybedeceksin; diye fısıldadı. Böyle diyerek Rose'u arkasından itti. Kadın yerdeki adamların üstünden atlayarak, ramp ışıklarının dalgaları arasında sahneye girdi. Bu adamların neden böyle yerlerde surunecek kadar dövüşüklerini anlayamıyordu. Butun vücudu titriyor, kafasının içi uğulduyordu; ama yine de yuzunde yureği sevgiyle dolup taşan Diana'nın tatlı gulumseyişiyle rampa doğru yurudu. Sonra duousunun ilk cumlesini öylesine sıcak bir sesle söyledi ki seyirciler alkışladılar. Bir yandan da kulağına, dekorların ardında dövüşen adamların yumruk sesleri geliyordu. İki de arlöken'in mantosuna surunurcesine sahneye doğru yuvarlanmışlardı. Bereket versin orkestrasının sesi bu boğuşmanın gurultusunu boğuyordu.

Dövüşenleri güç belâ ayırabilen Bordenave, öfkeyle:

- Hey Al ahım! Evinizde dövüşemez miydiniz be? Böyle şeylerden hoşlanmadığımı da bilirsiniz.

Mignon, sen şimdi avluya git de otur hatırım için. Size geline B. Fauchery, eğer bahçeden ayrılırsanız, tiyatrodan kapı dışarı ederim... Anlaşıldı mı? Biriniz avluya, biriniz bahçeye... Yoksa Ro-se'un sizinle gitmesini yasaklarım.

Yanına gittiği zaman prens ne olduğunu sordu. Bordenave sakin bir tavırla :

- Hiç, bir şey yok... dedi.

Nana, bir kurke sarınmış, bu erkeklerle konuşarak sırasını bekliyordu. Yukarı çıkan Kont Muffat, iki direğin .arasından sahneyi seyrederken, rejisörün bir işaretinden ya-156

NANA

vaş hareket etmesi gerektiğim anladı. Sahnenin ust tarafından ağır bir sıcaklık iniyordu. Geniş

ışık dalgalarıyla aydınlanan kuliste, bir iki kişi, fısıltı halinde konuşuyor, ayaklarının ucuna basarak yuruyordu. Havagazi lâmbalarına bakan adam ile bir itfaiyeci bir kenara dayanarak, boynunu uzatıp,

sahneyi görmeye çalışıyordu. Yukarıda, perdecı, oynanan oyundan habersiz, halatlarını

harekete geçirmek için kulağı kirişte çingirak sesini sabırla bekliyordu. Butun bu ayak surtmeleri, fısıldaşmalar arasında sahnedeki aktörlerin sesi çok acayip bir şekilde geliyor, daha ötede, orkestranın karışık gurultusunu de aşarak salondan yükselen derin bir soluk, uğultu ve alkış

sesleri boğuk dalgalar halinde ulaşıyordu kulislere. Sessiz durduğu zaman bile seyirci yığınının varlığı uzaktan hissedilmekteydi.

Nana, kurkunun önunu kapayarak:

- Açık bir yer var mutlaka. Bahse girerim ki Baril ot, bir pencere açılmış; dedi... Yani öldürecekler insanı burada!

Baril ot, pencereyi kendi eliyle kapadığına yemin etti. Belki de bir cam kırılmıştı. Artistler daima cereyandan şikâyet ederler. Havagazı fenerlerinden yayılan ağır sıcaklık içinde, soğuk bir hava cereyanı, Fontan'ın dediği gibi bir göğüs hastalığı için birebirdir.

İyice içerlemiş olan Nana :

- Sizi de böyle yarı çıplak görmek isterdim; dedi. Bordenave :

- Sus... diye fısıldadı.

Sahne Rose, duosunun bir cumlesini öyle berrak bir sesle okumuştı ki alkış tufanı orkestrayı

bastırdı. Nana, ciddileşerek sustu. Bu sırada Kont Muffat, iki kulis arasındaki bir alana saptı. Ama Baril ot burada bir dekor aralığı olduğunu, seyircilerin kendisini görebileceklerini söyleyerek durdurdu. Dekor tersinden ve yandan görüyordu. Bundan başka bulunduğu yerden eski afişlerle kalın bir tabaka yapı-EMILE ZOLA

157

arak desteklenen çerçevelerin arkası, bir gümüş maden ocağına gömülmüş olan Etna mağarası da görülüyordu. Yukarıdan aşağıya indirilen ışıklı borular, geniş fırça darbeleriyle yapılmış gümüş

levhada yangın alevleriyle yankılar yapıyordu. Mavi, kırmızı camlı fenerlerden serpilen ışıklar, birbirine karışarak alev alev yanan bir ateş havası yaratıyordu. Yerde, uçuncu plânda, bir yokuş

yoldan aşağı, otların içine konulmuş fenerler, bir çubuğun kara kayalardan ayırt edilmesini sağlıyordu. Junon rolunu oynayan ihtiyar Bayan Drouard, ışıktan gözleri kamaşmış, uyuklayarak sahneye giriş sırasını bekliyordu.

O sırada bir kaynaşma oldu. Clarisse'in anlattığı bir hikâyeyi dinlemekte olan Simonne ;

- A, Tricon kadın! diye bağırdı.

Gerçekten de Tricon kadın görünmüştü. İki örgülü saç ve avukattan avukata koşan bir kontes edasıyla oydu bu gelen. Nana'yı görür görmez ona doğru yurudu.

Genç kadın kısa bir konuşmadan sonra :

- Hayır, şimdi olmaz; dedi.

İhtiyar kadın, düşünceye vardı. Prul iere yanından geçerken elini sıktı. İki ufak tefek figuran kız onu heyecanla seyrediyordu. Kadın bir an duraksar gibi oldu. Sonra bir işaretle Simonne'u yanına çağırdı. Yeniden onunla da kısa bir konuşma geçti aralarında. Nihayet Simonne :

- Olur, yarım saate kadar; dedi.

Genç kadın locasına çıkarken, elinde bir takım mektuplarla oradan oraya dolaşan Bayan Bron, ona bir mektup verdi. Bordenave sesini alçaltarak, Tricon kadını içeriye soktuğu için kapıcı kadına çatıyordu. Nereden çıkmıştı bu karı! Hem de bu akşam. Prens hazretleri burada olduğu için buna busbutun içerlemişti. Otuz yıldır tiyatrodaki çalışan Bayan Bron, acı bir tonla cevap verdi. Nereden bilecekti ki? Tricon bütün bu kadınlarla iş görüyordu; sayın direktör belki yirmi kere onu burada görmüştü de hiç ses çıkartma-158

NANA

mişti Bordenave, ağzının içinden kaba sözler söylerken, Tricon kadın, sukûnetle, erkekten anlayan bir kadın gözüyle prensi suzuyordu. Soluk yuzu, bir gulumseyişle aydınlandı. Sonra, ağır ağır, kendisine saygı ile selâm veren kadınlar arasından geçip giderken Simonne'a : Hemen değil mi? dedi.

Simonne'un cam sıkılmışı benziyordu. Mektup, o akşam için söz verdiği bir gençten geliyordu. Bir iki satır karalayıp Bayan Bron'a verdi: «Bu akşam gelemeyeceğim sevgilim, başkasına sözüm var.» Ama yine de tasalıydı. Bu genç belki de gelir kendisini beklerdi. Üçüncü perdede rolü olmadığı için hemen oradan ayrılmak istiyordu. Clarisse'den kendisini bir bekleyen olup olmadığını anlaması için gidip bakmasını rica etti. Bu kadın, yalnız perdenin sonuna doğru sahneye giriyordu. O aşağı inerken, Simonne birlikte kul andıkları locaya çıktı.

Aşağıda Bayan Bron'un bufesinde sırma işlemeli kırmızı geniş bir elbiseye burunmuş Pluton rolünü oynayan bir figuran bir şey içiyordu. Kapıcı kadının işi iyi gidiyordu her halde. Çünkü merdiven altındaki mahzenin kapağı, yıkanan bardakların suyu ile sırsıklam haldeydi. Clarisse eteği, kirli basamaklara değen İris tuniğini çıkardı. İhtiyatlıca durdu, başını uzatıp, kapıcı odasına bir göz attı. Bir de ne görsün: bu la Faloise budalası masa ile soba arasındaki iskemlenin üstünde hâlâ pinekleyip durmuyor mu? Simonne'un önünde kirişi kırar gibi yapmış, sonra tekrar gelmişti.

Ondan başka oda eldivenli, şık, sabırla bekleyen erkeklerle doluydu. Hepsi de ağırbaşlı bir tavırla birilerini bekliyorlardı. Şimdi masanın üstünde sadece kirli tabaklar vardı. Bayan Bron son buketleri de sahiplerine dağıtmıştı. Yalnızca solmuş bir gul, tortop olup yatan kara kedinin yanına düşmüştü. Kedi yavruları ise, bu ciddi bayların ayakları arasında cirit atıp oynaşyordu. Clarisse'in içinden bir an la Falo-ise'ı kapı dışarı etmek geldi. Bu sersem hayvanları sevmezdi; ayakları kediye değmesin diye buzulmuştu.

- Alaycı bir tip olan Pluton, elinin tersiyle ağzını silerek odadan çıkarken :

- Dikkat et tırmalamasın seni! dedi, genç adama.

Clarisse, la Faloise'la bir kavga çıkartmak düşüncesinden vazgeçti. Bayan Bron'un, Simonne'un kine mektubu verdiğini gördü. Genç adam, okumak için, antrede yanan havagazı

lâmbasının altına gitti. «Bu akşam gelemeyeceğim sevgilim, başkasına sözüm var.» Adam, bu cumleye alışık olmalı ki sessizce çekilip gitti. Eh hiç olmazsa şu adam lâftan anlıyordu! Ötekiler ise Bayan Bron'un şu kocaman bir fenere benzeyen kötü kokulu odasındaki, hasırları fırlamış

iskemleler üzerinde kazık kakmışçasına beklemekte inat ediyorlardı. Bir zevk için bu erkeklerin buna katlanmaları değer miydi? Clarisse tiksinti duyarak yukarı çıktı, sahneden geçti, çevik adımlarla localara giden merdiveni aşarak Simonne'a haberi yetiştirdi.

Tiyatronun ust katından ayrılmakta olan prens, Nana ile konuşuyordu. Genç kadından ayrılmıyor, yarı kapalı gözlerini ondan ayırmıyordu hiç. Nana adamın yuzune bakmadan, gulumseyerek bir baş işaretiyle, evet, demişti. Ama birden Kont Muffat bütün varlığında duyduğu bir isteğe kendini bıraktı, kendisine bazı makinelerin nasıl işlediğini anlatan Bordenave'ın yanından ayrılarak, prensle Nana'nın konuşmasını kısa kesmek için yanlarına geldi. Nana başını kaldırıp bakarak, prene gulumsediği gibi ona da gulumsedi. Ama kulağı kirişte sahnedeki rol sırasının gelmesini bekliyordu.

Kontun gelişine canı sıkılan prens :

- Üçüncü perde, hepsinden daha kısadır, her halde; dedi.

Genç kadın cevap vermedi, yuzu değişivermişti birden, şimdi yalnız rolunu düşünüyordu.

Omuzlarını hızla sal ayarak, sırtından attığı kurku; arkasında duran Bayan Jules hemen koluna aldı. Sonra Nana, çıırçiplak, düzeltmek istiyormuş gibi el erini saçına götürerek sahneye daldı.

Bordenave :

- Susun! diye fisıldıyordu.

Kontla, prens hayretten donakalmışlardı. Derin bir sessizlik ortasında, seyirci kalabalığından derin bir iç çekişi, bir mırıltı duyuldu. Her akşam, Venus, o tanrıça çıplağıyla sahnede görününce bir hava yaratıyordu böyle. Şimdi Muf-fat onu görmek istiyordu. Gözünü bir deliğe uydurdu. Sahne ışıklarının meydana getirdiği daire yayının ötesinde salon, kırmızımtırak bir dumana burunmuş

gibi loş görünüyordu. Birbiri yanısıra dizilmiş yuzlerin bulanık bir solukluk verdiği bu mat fon üzerinde şimdi Nana, bembeyaz ve olduğundan daha büyük görünen vücuduyla locaların ve sahne ustunun görünmesini önlüyordu. Muffat genç kadının sırtını, gerilen belini, açık kol arını

görüyordu, şimdi, öte yandan, kadının ayaklarının dibinden suflörün namuslu ve fakir bir insan olduğunu gösteren başı, kesik bir kafa gibi sahenin döşemesine gömülü olarak gözüne çarpmıştı. Sahneye girişte söylediği bazı parçalar arasında, genç kadının bütün vücudu, boynundan topuklarına kadar dalgalanıyor, sonra yerlere surunen tulunun eteklerinde sönüyordu.

Şarkısının son nağmesini söylerken kopan alkış kasırgası arasında Nana, tulu havada uçuşurken, saçları beline dökülerek seyircileri selâmladı. Şimdi genç kadının öne doğru eğilmiş, kalçaları yayılarak, gözetlediği deliğe doğru geri geri gelişini gören kont, birden doğruldu, yuzu sapsarıydı.

Sahne kay-boluvermişti. Şimdi yalnız dekorların arkası, her yana yapıştırılmış olan renk renk eski afişlerden başka bir şey görülüyordu. Sahneden kulislere açılan kapının önünde, havagazı

şeridi arasında, bütün Olemp, uyuklayan Bayan Drou-ard'ın yanına gelmişti. Bütün oyuncular perdenin sonunu bekliyorlardı. Bosc'la Fontan yere oturmuş, çenelerini dizlerine dayamışlardı, Pruil ere, sahneye girmeden esneyip gerindi; hepsi gözleri kıpkırmızı, yorgunluktan kırılıyor, gidip yatağa serilmekten başka bir şey düşünmüyorlardı.

O sırada, Bordenave avlu tarafına geçmesini yasakladığından, bahçede dolaşıp duran Fauchery, kendine güven ve-EMILE ZOLA

161

rebilmek için Muffat'ya locaları göstermeyi teklif etti. Gittikçe gevşeyip iradesini yitiren kont, gözleriyle, çoktan oradan ayrılmış olan Marki de Chouard'ı arayarak gazetecinin peşinden yurudu. Şimdi, Nana'nın şarkısını dinlediği bu kulisten uzaklaşırken hem bir ferahlık hem de bir kaygı duyuyordu içinde.

Fauchery, birinci katı ikinciden, çift kanatlı küçük kapıların ayrıldığı merdivenden, kontun önünde giderek çıkmaya başlamıştı. Bu da, o karanlık işlerin çevrildiği evlerdeki merdivenleri andırıyordu.

Kont Muffat, böylelerini, yardım severler derneği adına para toplamak için dolaştığı sırada çok görmüştü: çıplak duvarlarının sıvaları yer yer dökülmüş, sarı badanalı, basamakları zamanla aşınmış, demir korkuluğu el e tutulmaktan parlayan merdivenler. Her sahanlıkta yerle bir hizadaki bir pencereye dört köşe bir hava deliği açılmış. Duvarlara asılı havagazı fenerleri bu sefalet manzarasını çığ bir ışıkla aydınlatmakta; bu fenerlerden yayılan sıcaklık helezonvari yükselen katlara doğru yayılmaktadır.

Merdivenin dibine geldiği zaman Kont yine o localardan inen, kadın kokusuyla yuklu yakıcı soluğu duymuştu ensesinde; bu sıcaklık bir ışık ve gurultu dalgası ile içinden sarıyordu onu. Her basamakta yükseldikçe, şimdi, pudraların, tuvalet sularının kokusu vücudunun ateşini busbutun arttırıyor, onu sersemleştiriyordu. Birinci katta iki koridor vardı. Bunlar bir noktadan sonra birden kıvrılıyordu.

Burada, aşığı sınıftan otel odalarının kapılarını hatırlatan beyaz boya ile numaralanmış oda kapıları vardı. Temelinden biraz çökmüş bu eski binanın çimleri yerlerinden fırlamış, zemininde çıkıntılar meydana getirmişti. Kont biraz duraklayıp aralık bir kapıdan içeri baktı. Burası çok pis bir yer, fakir mahal e berberi dukkânı gibi bir yerdi, içeride iki iskemle, bir ayna, iki çekmeceli küçük bir dolap vardı. Tarak kiriyle kararmıştı bu dolabın ustası. Kan ter içinde bir delikanlı, çamaşır değıştiriyordu. Bitişik odada, eldivenli bir kadın gitmek üzere hazırlamaktaydı. Banyodan yeni çıkmış

162

NANA

gibi ıslaktı ve duzleşmişti saçları. Fauchery, kontu çağırdı. Adam ikinci kata çıktığı sırada birinin sağ yandaki koridordan öflceyle: «Hay al ah cezalarını versin!» diye bağırdığı duyuldu. Ufak tefek pasaklı bir kadın olan Mathilde elindeki kuveti duşurup kırmıştı. Sabunlu sular şimdi sahanlığa kadar yayılıyordu. Bir locanın kapısı şiddetle vurularak kapandı. Sadece korseyle kalmış iki kadın sıçrayarak geçtiler, gömleğinin ucunu dişlerinin arasına almış başka bir kadın da adamları

görünce hemen sıvıştı. Sonra guluşmeler, kavga edenlerin sesleri, başlandığı halde birden yarıda kesilen bir şarkı duyuldu. Koridor boyunca, kapı ve bölme çatlaklarından çıplak kadın vucutları, beyaz tenler, soluk çamaşırılar göruluyordu; çok neşeli iki kız birbirlerine horoskoptaki kader çizgilerini gösteriyorlardı. Hemen hemen çocuk denecek yaşta bir kız da eteğini dizinin ustüne kadar kaldırmış, kulotunu tamir ediyordu. Aktrisleri giydiren kadınlar, iki erkeği görünce, adet yerini bulsun diye perdeleri çekiyorlardı. Oyun bittikten sonraki harıltı gurultu kaplamıştı her yanı.

Yuzlere surulen al ıklar, pudralar, kremler temizleniyor, kadınlar şehir kıyafetine burunuyorlardı.

Kapılar açıldıkça keskin kokular yayılıyordu odalardan. Üçüncü katta Muffat artık kendini butun bu havanın getirdiği sarhoşluğa bırakmıştı. Kadın figuranların locası buradaydı; yirmi kadın balık istifi dolmuştu bu odaya. Pudra kutuları, lavanta şişeleri masaların ustunu doldurmuştu. Muffat nihayet en ust kata gelmişti; açık kalmış küçük bir pencereden bakmak hevesine kapıldı yine: oda boştu; yanan gaz lâmbasının altında sadece unutulmuş bir oturak vardı. Yerde de oraya buraya atılmış

eteklikler göruluyordu. Bu dördüncü kat kontun görduğı son yer oldu; butun sıcaklıklar, butun kokular buraya toplanmıştı. Adam boğulacak gibi olmuştu: sarı renkli tavan kızarmış gibi görünüyordu, kırmızımtırak bir buğu içinde bir gaz feneri yanıyordu. Bir aralık demir parmaklığa tutundu. Canlı bir ılıklık vardı bu demirde. Gözlerini kapadı ve derin bir soluk alarak o zamana kadar yabancı olduğu kadın dişiliğinin butun kokularını içine doldurdu.

EMİLE ZOLA

163

Bir aralık kaybolan Fauchery :

- Buraya gelin, sizi arıyorlar; diye bağırdı.

Burası, koridorun sonunda Clarisse'le Simonne'un locasıydı. Uzunca, çatının altında biçimsiz bir

odaydı. Tavandaki iki delikten ışık alıyordu. Ama gecenin bu saatinde loca bir havagazi

lâmbasıyla aydınlatılmıştı. Duvarları yeşil zemin üzerine gul erle suslu en ucuz cinsten muşamba kaplı iki enli tahta levha, tuvalet masası işini görüyordu. Masanın ustı, saçılan sularla kapkara olmuştu. Bu uydurma masaların altına da çinko guğumler, içi pis suyla dolu kovalar, kocaman testiler sıralanmıştı. Bir suru işporta malı da göze çarpıyordu: çatlak kuvetler, dişleri kırık taraklar; hiç etraflarına aldırış etmeden aceleyle soyunan, aynı kapta yuzlerini yıkayan iki kadının etrafında her şey karmakarışık; butun bunlardan burada pek geçici bir sure kaldıkları ve içerisini dolduran pisliğin de umurlarında olmadığı anlaşılıyordu.

Fauchery, fahişelerin çevresinde yaşamış erkeklerin laubaliliği ile :

- Haydi gelin canım; Clarisse öpmek istiyor sizi!., diye tekrar seslendi.

Muffat içeri girdi. Ama Marki de Chouard'ın iki tuvalet masası arasında, bir iskemlede oturduğunu görünce şaşakaldı. Marki buraya çekilmişti. Ayaklarını açıyordu, çünkü, devrilen bir kovadan dökülen sular odanın içinde yayılıyordu. Pek keyifli görünüyordu ihtiyar. İyi yerleri bilen bir adam haliyle bu tuvalet odasının boğucu havası, bu kadınların hayasızlığı, hoşuna gidiyor, buradaki pislik pek tabi görünüyordu ona.

Simonne; Clarisse'in kulağına eğilerek :

- İhtiyarla gittiğin oluyor mu? diye fısıldadı.

- Sık sık; diye cevap verdi.

Çok genç ama çok şirin ve laubali bir kız olan giydirici, Simonne'un mantosunu giymesine yardım ederken kıkır

164

NANA

kıkır guluyordu. Şimdi uç kadın itişerek, bir takım kelimeler mırıldanarak neşelerini daha da arttırmışlardı.

- Haydi Clarisse; öp şu sayın bayı; biliyorsun ki tıngırı var; dedi Fauchery : Sonra konta dönerek şunu ekledi:

- Göreceksiniz, çok tatlı şeydir, sizi öpecek.

Ama Clarisse erkeklerden tiksinimişti. Öfkeyle ve sert bir dil e aşağıda kapıcının odasında bekleyen pis heriflerden söz etti. Hemen aşağıya inmek zorunda olduğunu, kendisine son sahneyi kaçtıracaklarını söyledi. Sonra Fauchery kapının önüne dikilip engel olduğu için Kont Muffat'nın favorilerine birer öpücük kondurdu ve :

- Size değil bu hiç olmazsa! Kafamı şişiren Fauchery için! diyerek sıvıştı.

Kont kaynatasının önünde pek sıkılmıştı. Yuzune kan hucum etti. Nana'nın o zengin döşeli, lüks içinde locasında, bu iki kadının kendilerini sere serpe bıraktıkları bu karma-karışıklık içindeki yuz kızartıcı sefalet havasında duyduğu iç gıcıklanmasını duymamıştı. Bu sırada, marki telâşla çıkan Simonne'un ardından gitti. Kadın başıyla olmaz, derken, o ağzını boynuna yaklaştırarak bir şeyler söylüyordu. Fauchery gulerek arkalarından gidiyordu. Şimdi kont, kuvetleri ovan giydirici kızla yalnız kalmıştı. Sonra o da çıktı, merdivenden inmeğe başladı; şimdi yalnız eteklikleriyle kal-mış

kadınlar, o geçerken gevşek gevşek bacaklarını kaldırıyorlardı. Böylece dört kata dağılmış kızların arasından geçerken, bir kediyi fark etti, bu koca sarı kedi, kuyruğu havada, sırtını parmaklıkta kaşıyarak basamaklardan aşağıya iniyordu.

Boğuk bir kadın sesi:

- Ah, doğrusu ya, bu gece bizi rahat bırakacaklarını sanmıştım!.. İşte, yine bir takım traşçılar çağırıp duruyor!

Oyun bitmiş, perde inmişti. Merdivende gerçekten bir yarış başlamıştı şimdi. Her kafadan bir ses çıkıyor, oyuncu-EMILE ZOLA

165

lar bir an önce giyinip kapağı dışarıya atmak için acele ediyorlardı. Kont Muffat son basamaktan indiği sırada, ağır ağır koridorda yuruyen Nana ile prensi gördü. Genç kadın durdu, sonra gulumseyerek yavaş sesle :

- Tamam, biraz sonra, dedi. , Prens, sahneye döndü, Bordenave burada kendisini bekliyordu. Şimdi Nana ile yalnız kalan kont Muffat kendini bir öfke ve istek duygusuna kaptırarak arkasından koştu; genç kadın odasına girerken; ensesine, ta omuzlarının arasına kadar buruyen sarışın kıvrıcık tuylerin üzerine ağdalı

bir öpücük kondurdu. Nana öfkeyle elini havaya kaldırmıştı. Kontu görünce gulumsemi. Sadece:

- Oh! Korkuttunuz beni; dedi.

Guluşunde hem pek tatlı hem, uysal bir şey vardı; sanki umutsuzlukla bu öpücüğü bekliyormuş

da, ona kavuşunca pek mutlu olmuş gibi. Ama ne o akşam ne de ertesi gün buluşamazdı Muffat ile. Beklemek gerekiyordu. Böyle olmasaydı bile, adamın hırsını kamçılılamak için böyle davranırdı. Gözlerinden okunuyordu bunlar. Nihayet şöyle dedi:

- Biliyor musunuz bir ev sahibiyim ben... Evet Orléans yakınında bir köyde, sizin zaman zaman gittiğiniz bir yerde bir ev satın aldım. Bebe söyledi bana bunu. Hani şu küçük Georges Hugon, tanırırsınız değil mi? İşte beni görmeğe oraya gelin.

Çekingen bir adam olduğu için yaptığı kabalıktan utanç içinde olan kont, pek teşrifatlı bir şekilde

genç kadını selâmlayarak kendisinin davetini yerine getireceğini vaat etti. Sonra, bir ruyadaymış gibi yuruyerek uzaklaştı.

Prensın yanına geldi; fuayeden geçerken Satin'in bağırdığı duyuldu:

- Bakın şu pis moruğa! Bırak beni!

Marki de Chouard Satin'e çul anmıştı. Bu kız bıkmıştı her halde bütün bu kibar erkeklerden. Nana onu Bordena-166

NANA

ve'a henüz tanıtmıştı. Ama, saçmalamak korkusuyla ağzını kilitleyip oturmak çok canını sıkmıştı.

Kız, bir eski göz ağrısını tekrar ele geçirmek istiyordu bu kulislerde. Bir hafta boyunca kendisiyle sevişip dayak atan bu genç adam, Pluton rolüne çıkan bir postacıydı. Onu beklerken, markinin kendisine tiyatrocı kadınlarla konuşur gibi bir şeyler söylemesine fena halde içerliyordu. Bunun için o da büyük bir vekarla şöyle bir lâf etti:

- Kocam nerdeyse gelecek, görürsünüz!

Bu sırada, oyuncular, sırtlarına paltolarını geçirmiş, yorgun yuzlerle, birer birer çıkıp gidiyorlardı.

Merdivenlerden çökük şapkalı, boyun atkıları buruşuk, adamlar, yuzlerinin boyasını yeni silmiş

soytarılının soluk benziyle inip karanlığa karışıyorlardı. Sahnede ışıklar söndürülmeye başlanmıştı. Bordenave prene bir fikra anlatıyordu. Prens, Na-na'yı beklemek istiyordu. Genç

kadın görüldüğü zaman, sahne tamamıyla kararmıştı; nöbetçi itfaiyeci, elinde bir fenerle köşe bucağı dolaşıp gözden geçiriyordu. Bordenave, prens hazretlerini, ta Panoramalar geçidine kadar gitmek zahmetinden kurtarmak için kapıcı odasından tiyatronun antresine giden bir koridoru açtırttı. Şimdi bu yoldan, pasajda, geçitte kendilerini bekleyen erkeklerden yakayı kurtarmak isteyen kadıncıklar birer birer sıvıştılar... İtişip kakışarak, dirsek dirseğe, arada bir arkalarına bakıp nefeslerini tutarak dışarı çıkıyordu bu kadınlar; öte yandan Fontan, Bosc ve Prul iere, ağır ağır yururken Varietes'nin önunu arşınlayarak oyuncu kadınları bekleyen ağırbaşlı adamlarla alay ediyorlardı; bekledikleri kadınlar âşıklarıyla buluşmak üzere öte taraftan sıvışmışlardı. Ama Clarisse, özelikle pek insafsızca davranarak, la Faloise'ı hâlâ beklediği yerde bırakıp bir başka kadının arkasından çekilip gitti. La Faloise hâlâ o ağır başlı baylarla birlikte kapıcı kadının odasında pinekleyip duruyordu. Hepsisi de burunlarını ileri doğru uzattılar. Clarisse dimdik yuruyerek basıp gitmişti. Dar merdivenin alt basamağında dalgalanarak hışırdayan, o kadar zamandır umitsizce bekledikleri kadınların, tek birini

EMİLE ZOLA

167

bile iyice seçmeden, uçup gittiklerini görmemek şaşkına çevirmişti hepsini. Kara kedinin yavruları

muşambanın üstünde, başlarını rahatça yatan annelerine dayamış, pençelerini yayarak uyuyorlardı. İri sarı kedi ise kuyruğunu uzatmış, sıvışan kadınlara bakıyordu.

Bordenave merdivenin alt basamağında koridoru göstererek:

- Prens hazretleri buradan gitmek isterler mi? dedi.

Bazı kadın figuranlar hâlâ bu koridora dalmaktaydılar. Prens, Nana'mın arkasından yuruyordu.

Muffat ile marki arkadan geliyorlardı. Burası, tiyatro ile, bitişik ev arasında uzanan dar ve uzun bir yoldu; üzerine camlı demir çerçeveler takılmış daracık bir sokak da denilebilirdi buraya.

Duvarından nem sızıyordu. Yuruyenlerin ayak sesleri yerlere döşenen taşlar üzerinde bir yeraltı

geçidinde olduğu gibi yankılar yapıyordu. Burada bir suru tahta parmaklık göze çarpıyordu. Bu parmaklıklar, akşamlan bilet almak için kuyruk olanları düzenli bir sıraya sokmak için kul anılıyordu. Bir çeşmenin önünden geçerken Nana eteğini kaldırdı. İyi kapanmayan musluktan akan sular taşlara yayılmıştı. Antreye gelince, selâmlaşarak birbirlerinden ayrıldılar. Bordenave yalnız kalınca omuz silkerek filozofça bir kuçumseme ile prens hakkındaki düşüncesini, birbiriyle barıştırmak için Mignon'la Fauchery'yi götüren Simonne'a şöyle özetledi:

- Höduğun biri.

Muffat kaldırımın üstünde yalnız kalmıştı. Prens hazretleri Nana'yı rahat rahat kendi arabasına bindirdi. Marki ise, Satin'le figuranın peşine düştü. Bu iki gencin nasıl sevişeceklerini düşünerek içi gıcıklanmıştı; şimdi sadece onları izlemekle yetiniyor, kızın kendisine guler yuz gösterebileceğini umuyordu. Şimdi, Muffat, başı ateşler içinde yanarak evine yaya dönmeğe karar vermişti. İçinde her türlü çatışma sona ermişti artık. Yeni bir hayat dalgası kırk yıl ık inançlarını ve düşüncelerini kaplamıştı. Bu caddelerde yururken araba tekerleklerinin gurultusu de Nana adını

du-

168

NANA

yar gibi oluyor, havagazi fenerlerini titrek ışıkları arasında çıplak kadın vucutlarının kıvranırları, Nana'nın beyaz omuzları, kol arı gözünün önüne geliyordu. İyice tutulduğunu hissediyordu bu kadına. Onunla bir saatçik kalabilmek için her şeyi bırakmaya, varını yoğunu satmaya hazırıldı.

Gençliği uyanıyordu artık. Erinlik çağındaki bir delikanlının heyecanı içinde; bu heyecan, o soğuk katolikçe sofuluğunu ve yaşlı ilerlemiş adam ağırbaşlılığını aşarak kanını tutuşturuyordu alev alev.

VI

Kont Muffat karısı ve kızıyla, Fondettes'e gelmişti. Burada oğlu Georges'la oturan Bayan Hugon bir hafta kalmak uzere davet etmişti kendilerini. XVII. yuzyıl sonlarında yapılmış olan bu ev; sussuz,

etrafı çevrili geniş bir alanın ortasındaydı. Ama çok güzel gölgeli köşeler, akar suyu kaynaklardan alan havuzlar vardı bahçesinde. Bu bahçe, gözün alabildiğine biteviye uzanan tarlaların yanı sıra, Orle-ans-Paris yolu boyunca uzanan ve öbek öbek ağaç kumele-riyle bu biteviyeliği bozan yemyeşil bir çerçeve meydana getiriyordu.

Saat on birde ikinci çingıraktan sonra herkes öğle yemeği için sofrada toplandığı sırada, Bayan Hugon, o anaca tatlı gulumseyişli Sabine'in yanaklarına kocaman birer öpücük kondurarak :

- Biliyor musun... Köyde yaşarken o kadar alıştım ki buna... Seni buradı görmek yirmi yaş gençleştiriyor beni... Eski odamda rahat uyuyabildin mi?

Sonra, cevap beklemeden Estel e'e dönerek :

- Bu küçük de iyi uyudu mu bari? Haydi öp beni yavrum, dedi.

Pencereleri parka bakan geniş yemek salonundaki büyük masanın sadece bir köşesinde toplanmışlardı. Yine de sıkışık oturmuyorlardı. Sabine'nin gençlik anıları canlanıyordu şimdi.

Aylarca kalırdı bu Fondettes'de, uzun gezintiler yapardı. Bir yaz akşamı nasıl havuza düştüğünü hatırlıyordu; kışın bir dolapta eline geçen bir şövalyelik romanını kış geceleri, içinde bağ çubuğu yakılan ocağın karşısında okuyuşu. Kontesi bir kaç aydır görmemiş olan Georges, yuzunde acayip bir değişiklik görmüştü; oysa şu sırık gibi Estel e eskisinden daha silik, dilsiz ve sakardı.

170

NANA

EMLE ZOLA

171

Sadece rafadan yumurta ile pirzola yendiği için, meraklı bir ev hanımı olan Bayan Hugon kasapların gittikçe aksileştiklerinden yakındı; her şeyi Orleans'dan aldırıyor-muş; hiçbir zaman da istediği şeyleri getirmiyorlarmış. Kaldı ki misafirleri iyice karınlarını doyurmuyorlarsa onların kabahatiydi bu: mevsimi geçirdikten sonra gelmişlerdi.

- Hiç de akıl ıca bir iş olmadı bu; dedi. Sizi haziran ayında beklemiştim. Eylülün ortasındayız şimdi... Görüyorsunuz ya hiç de hoş olmadı bu.

Eliyle, çimenlikteki, yaprakları sararmaya başlayan ağaçları göstermişti. Hava kapalıydı, ta uzaklara kadar ortalığı mavimtırak bir buğu kaplamıştı; tatlı ve durgun bir huzun havası vardı.

- Ah! Dört gözle misafirleri bekliyorum; böyle daha neşeli geçiyor gunlerim... Georges, Bay Fauchery ile Bay Da-guenet'yi davet etmiş. Tanırsınız değil mi?.. Sonra da beş yıldır geleceğini vaat eden Bay de Vandeuvres. Bu yıl gelmeğe karar vermiştir her halde.

- Hah tamam! Bir Bay Vandeuvres eksikti! Ama çok işi var onun; dedi kontes gulerek.

Muffat :

- Ya Philippe? diye sordu. İhtiyar kadın.

- Philippe izin istedi; ama o geldiği zaman siz burada olmayacaksınız her halde.

Kahveler geldi. Şimdi Paris'ten söz ediliyordu. Stei-ner'in adı geçti. Adamın adı söylenir söylenmez bayan Hugon hafifçe haykırdı:

- Sırası gelmişken sorayım; Bay Steiner, bir akşam sizde rastladığım şu şişman banker değil mi?

Aman ne çirkin şey! Bir aktrise bir çiftlik satın almış bu dolaylarda. La Choue'nun arkasına düşüyor Gumieres taraflarında! Butun buralarda dedikodusu çalkalanıyor... Bunu biliyor muydunuz dostum?

Muffat :

- Hiç duymamıştım; ya demek Steiner bir çiftlik almış bu dolaylarda öyle mi?

Georges annesinin bu konuya değindiğini duyunca burnunu fincanına eğdi; sonra verdiği cevaba şaşarak konta baktı. Neden böyle dupeduz yalan söylüyordu bu adam? Öte yandan delikanlının kımıldanışını fark eden kont, şüpheli bir gözle ona baktı. Bayan Hugon olayı ayrıntılarıyla anlatıyordu şimdi. Çiftliğin adı la Mignotte'du; La Choue'-dan yukarı Gumiers'in ötesindeki köpruden geçildikten sonra iki buçuk kilometrelik bir yol var oraya kadar. Bu köprü yolu uzatıyor ama insan suya batar...

Kontes :

- Peki kimmiş bu aktris? diye sordu.

- A, evet söylemişlerdi adını bana bu sabah, bahçıvan bu işi anlatırken bize...

Georges hatırlamaya çalışır gibi yapıyordu. Muffat, küçük bir kaşığı parmaklarının arasında çevirerek bekliyordu. Şimdi kontes kocasına dönerek :

- Bay Steiner şu Varietes'deki aktris Nana ile düşüp kalkmıyor mu?

- Nana! Tamam, bir felâket bu kadın! diye Bayan Hugon bağırdı. Şimdi la Mignotte'da bekliyorlar bu kadını. Butun bunları bahçıvandan öğrendim... Öyle değil mi Georges? Bahçıvan, kadının bu akşam geleceğini söylüyordu.

Bu haber kontu şaşırtmıştı; hafif bir urperti geçirdi. Ama Georges hemen atıldı.

- Oh! Anneciğim, bahçıvan bir şey bilmeden konuşuyor. Demin arabacı tam tersini söyledi: la Mignotte'a öbür gunden önce kimse gelmeyecekmiş.

Sözlerinin kont üzerindeki etkisini anlamak için adamı göz ucuyla suzerek, bunları çok tabi bir sesle

söylemeye çalışıyordu. Muffat, şimdi, içi ferahlamış gibi rahatlıkla yine kaşığı parmaklarının arasında çevirip duruyordu. Kontes, parkın mavimtırak bir buğu ile kaplı uzak köşelerine 172

NANA

gözleri dalmış, dudaklarında hafif bir gulumseyişle, birden zihninde uyanan bir düşünceye kendini vermiş gibi görünüyordu. Öte yandan, sandalyesinin üzerinde kıvıldanmadan dikilip oturan Estel e, Nana'dan söz edilirken, o beyaz bakire yuzunde, en ufak bir çizgi belirmeden dinliyordu.

Bayan Hugon bir süre sessizlikten sonra, yine o keyifli haliyle :

- Aman, kuzum ne diye kızıyorum sanki; dedi. Varsın herkes istediği gibi yaşasın... Yolda rastlarsak bu kadına selâm vermeyiz olur biter...

Sofradan kalkarken de yine, Kontes Sabine'e bu sene kendisini bu kadar beklettiği için sitem ediyordu. Ama, Kontes kabahati kocasının ustune atarak kendini savunmuştu. İki kere, bavul ar hazırlandığı halde, hareketlerinden bir gün önce, yolculuklarını erteletmişti; çok önemli bir işi çıktığını ileri suruyordu. Bu seyahatin suya düştüğü sanıldığı bir sırada ise birden buraya gelmeye karar vermişti. Bunun üzerine ihtiyar kadın Georges'un da, tıpkı kont gibi iki kere, geleceğini vaat ettiği halde gelmeyip bir gün önce çıka-geldiğini söyledi. Ev sahipleriyle misafirler bahçeye indiler.

Kadınların iki tarafında yuruyen kontla, Georges, ses çıkartmadan konuşulanları dinliyorlardı.

Oğlunun sarışın saçlarının üzerine bir öpucuk konduran Bayan Hugon :

- Zizi, annesiyle bu köyde yaşamaya razı oldu ya, dünyalar benim oldu. Ah, Zizi'ciğim, unutmaz beni...

Öğleden sonra kadının yureğine bir kaygı çöktü. Sofradan kalkar kalkmaz başında bir ağırlık duyduğunu söyleyen Georges, gittikçe artan bir baş ağrısından yakınmaya başlamıştı. Saat dörde doğru, çıkıp yatayım, dedi, en iyisi buydu; ertesine kadar uyursa tamamıyla iyileşeceğim söylüyordu. Annesi, kendi eliyle yatırdı. Ama Georges, kadın odadan çıkar çıkmaz yatağından fırlayıp odasının kapısını kilitledi; kendisini rahatsız etmemeleri için böyle yaptığını söyledi ve bağırarak annesine : iyi geceler! yarın görüşürüz an-EMILE ZOLA

173

neciğim; dedi. Bunları hemen uyuyacakmış gibi tatlı bir sesle söylemişti. Ama yatağına girmedi; gözleri pırıl pırıldı; yeniden sessizce giyindi ve bir iskemleye ilişerek kıvıldanmadan oturdu.

Akşam yemeğini haber vermek üzere çingirak çalındığı zaman, Kont Muffat'nın salona girmesini gözle(di. On dakika sonra, kimsenin görmeyeceğini kestirerek çevik bir hareketle, pencereden kendini kaydırıp bir yağmur borusuna tutunarak evden kaçtı. Birinci kattaki odasından doğruca bahçeye iniliyordu. Bir yığının ustune atladı, parktan çıktıktan sonra Choue yönünde, tarlaların arasından hızlı hızlı koşmağa başladı. Karnı açlıktan zil çalarak, yureği heyecanla çarparak koşuyor, koşuyordu. Akşam olmuş, ortalık kararmıştı; inceden bir yağmur çiseliyordu.

Gerçekten de Nana, la Mignotte'a o akşam geliyordu. Mayısta, Steiner kendisine bu çiftliği satın

aldığından beri genç kadın bir an önce buraya gelmek için can atıyor, bir türlü bu isteğini gerçekleştiremediği için zaman zaman ağlıyordu. Ama her seferinde Bordenave, bir gün bile izin vermiyor, eylulde gidebileceğini, çünkü, bir gece için bile olsa onun yerine sahneye başka bir aktrisin çıkmasına tam Paris sergisinin açıldığı bir sırada razı olamayacağını söylüyordu.

Ağustosun sonuna doğru da ekim ayından söz etmeğe başlamıştı. Nihayet sabrı taşan Nana 15

Eylulde mutlaka la Mignotte'da olacağını bildirdi. Öyle ki Bordenave'a meydan okuyarak, onun yanında bir çok kişiyi çiftliğine davet etti. Bir gün öğleden sonra, Muffat sarsıntılar geçirerek yalvarırken, ustalıklı atlatarak, orada kendisini memnun edeceğini vaat etti. Sonra eylulün 12'nci günü dayanılmaz bir isteğe kapılarak yanına yalnız Zoe'yi alıp Paris'ten kaçtı. Belki de, Bordenave, haber alırsa, kendisini alıkoymak için bir bahane bulur, diye düşünmüştü. Adamı

böyle ekip gitmek pek eğlendirmişti kadını. Sadece doktorundan bir rapor gönderdi. Herkesten önce la Mignotte'da bulunma düşüncesi kafasında doğar doğmaz, Zoe'yi durmadan sıkıştırarak bavul arı hazırlattı, kadını da arkasından iterek bir faytona bindirip kendisi de yanına oturdu. Ama araba yola çı-174

NANA

EMİLE ZOLA

175

kınca özür dileyerek yanaklarından öptü. Garın bufesine gelince Steiner'e hareketini bir mektupla bildirdi. Kendisini taptaze bulmak istiyorsa iki gün sonra gelmesini rica ediyordu. Sonra başka bir tasarıya kapılarak halasına da bir mektup yazdı; küçük Louis'yi hemen getirmesini rica etti. Bu, bebek için ne kadar iyi olacaktı! Paris'ten Orleans'a gidinceye kadar hep çocuğunun sözünü etti.

Gözleri yaşararak, birden yureğini dolduran bir ana sevgisiyle, kuşları, çiçekleri ve yavrusunu anıyordu hep.

La Mignotte uç fersahtan daha uzak bir yerdeydi. Na-na ancak bir saat aradıktan sonra bir araba bulabildi. Tangır tungur giden bu koca uzun arabaya Zoe ile birlikte yerleşti. Pek az konuşan ihtiyar arabacıyı soru yağmuruna tuttu. La Mignotte çiftliğinin önünden sık sık geçer miydi? Şu tepeciğin ardında mıydı? Çok ağaçlık bir yer olmalıydı her halde? Ev uzaktan görünür müydü?

İhtiyar arabacı homurdanarak cevap veriyordu. Nana arabanın içinde sabırsızlıktan yerinde duramıyordu. Zoe ise Paris'ten bu kadar çabuk ayrıldığına uzulduğu için suratını asıp oturuyordu.

At birden durunca Nana geldiklerini sandı. Arabanın kapısından başını uzatarak :

- Geldik mi yoksa? diye sordu.

Arabacı hiç cevap vermedi, bir yokuşu zorla tırmanan hayvanı kamçılıdı. Nana kalın bulutlarla kaplı göğün altındaki geniş ovayı kendinden geçerek seyrediyordu.

- Oh! Bak Zoe işte yeşil ikler göründü! Buğday mı butun bunlar? Aman ne güzel!..

Zoe :

- Bel i ki köyde yaşamamışsınız hiç. Ben dışının yanında çalışırken çok görmüştüm böyle yerleri.

Bougivarde bir evi vardı... Bu akşam soğuk olacak gibi görünuyor... Rutubetli yerler...

Ağaçların altından geçiyorlardı. Nana, bir köpek yavrusu gibi yaprak kokularını içine çekiyordu.

Birden yolun bir dönemecinde, dal ar arasından bir binanın köşesi göründü.

Orası olmalıydı; şimdi yine arabacıyla konuşmaya başladı. Adam hep başını sal ayarak hayır diyordu. Sonra, tepenin öteki yamacından inerken, kamçısını sal ayarak :

- İşte, şurası; dedi.

Nana yerinden kalkarak kapıdan dışarı sarktı; hâlâ bir şey göremeyerek, yuzu sapsarı:

- Neresi, söylesenize neresi? diyordu.

Sonunda bir duvarın kenarını gördü. Sonra, heyecandan kabına sığamayarak, sıçrayıp bağırmaya başladı.

- Zoe, gördüm, gördüm... Öte tarafa otur. Bak şurada bir ev var! Ama ne kadar büyükmuş...

Aman, ne kadar seviniyorum. Çatısında da tuğladan bir taraça var...

Araba parmaklıklılı bahçe kapısının önünde durdu. Kuçuk bir kapı açıldı; uzun boylu kuru bir adam olan bahçıvan kasketi elinde onları karşıladı. Nana ağırbaşlı görünmeye çalışıyordu. Çünkü arabacının dudaklarını buzerek gulduğunu görmüştü. Koşmamak için kendini zor tutarak bahçıvanın söylediklerini dinledi. Gevezenin biriydi bu adam; hanımından ortadaki duzensizlikten ötürü özür diledi; mektubunu daha o sabah almıştı. Nana kendini ne kadar tutmak istediye de uçuyordu adeta. O kadar çabuk yuruyordu ki Zoe yetişemiyordu. Bina, İtalyan stilinde bir köşktü.

Bitişiginde de kuçuk bir yapı vardı. Burayı Napoli'de iki yıl kalan bir İngiliz yaptırtmış, sonra da bıkmiş.

Bahçıvan :

- Sizi gezdireyim; dedi.

Ama Nana, ileri atılarak, rahatsız olmamasını, kendisinin gezebileceğini, bunun daha çok hoşuna gideceğini söyledi. Sonra, şapkasını bile çıkartmadan odaları dolaşmaya başladı. Zoe'yi yanına çağırıldı; koridorları arşınlarken ona düşüncelerini de söylüyordu. Uzun suredir bomboş duran evin içini haykırışları ve kahkahalarıyla dolduruyordu. Önce antreye baktı: biraz rutubetliydi ama, yatılacak değildi ya burada. Pencerelele bir çimenliğe bakan salon pek gu-176

zeldi; yalnız şu kırmızı mobilyalar pek çirkin şeylerdi, değiştirmek gerekecekti bunları. Y'emek salonuna gelince çok hoştu bu yemek salonu! Ah, Paris'te bu büyüklükte bir salonu olsaydı ne ziyafetler verirdi! Birinci kata çıktığı sırada mutfağa bakmadığını hatırladı. Bağırarak aşağıya indi.

Zoe avizeye, hele ocağa bayılmıştı: üzerinde güzel koyun kızartılırdı bu ocağın. Nana yukarı kata çıkınca, en çok odasını beğendi. Orleans'lı bir döşemeci, duvarlarını pembe Louis XVI. kretonla kaplamıştı. Ah! Ne güzel uyku çekilirdi bu odada! Sonra dört beş tane kadar misafir odası vardı.

Tavan arasına diyecek yoktu: bütün sandıklar rahatça yerleştirilebilirdi buraya. Zoe, suratını

asarak hanımının arkasından yuruyor, her odada bir az daha fazla kalarak etrafı gözden geçiriyordu. Tavan arasının dik merdiveninde Na-na'yı gözden kaybetti. Yo! Kendisini buradan düşürüp ayağını kırmaya niyeti yoktu hiç! Fakat bu sırada sanki, şöminenin borusundan ufleniyormuş gibi uzaktan uzağa bir ses duyuldu.

- Zoe! Zoe! neredesin, çıksana buraya! Ah bilemezsin ne kadar güzel!... Peri masal arında olduğu gibi...

Zoe homurdanarak yukarı çıktı. Hanımını çatının üstünde buldu. Genç kadın, tara çanın tuğla korkuluğuna dayanmış, uzaklarda genişleyen vadiyi seyre dalmıştı. Önünde kırlar ufka kadar alabildiğine uzuyordu. Ama koyu bir sis kaplamıştı her tarafı, şiddetli bir kasırgayla karışık yağmur yağıyordu. Nana uçmasın diye şapkasını iki eliyle yakalamak zorunda kalmıştı. Eteği de bir bayrak gibi uçuşuyordu.

Zoe hemen başını geri çekerek :

- A, yo! dedi. Uçuracak sizi bu ruzgâr... Ne pis hava!..

Ama hanımının duyduğu yoktu bu sözleri. Başını eğmiş aşağılardaki çiftliği gözden geçiriyordu.

Altı yedi dönümlük kadar bir toprak parçasının etrafı duvarla çevrilmişti. Bu sebze bahçesinden gözünü ayıramadı. Merdivenden inerken, hizmetçisine çarparak: EMİLE ZOLA

177

- Oh ne kadar çok lahanalar var!.. Kocaman kocaman lahanalar!.. Salata da var, kuzu kulağı da, soğan da... Her şey her şey var... Koş... Çabuk gel... diyordu.

Yağmur gittikçe artmıştı. Nana şemsiyesini açarak iki yanı ağaçlı yolda koşmaya başlamıştı.

Sahanlığın sundurması altında kalan Zoe :

- Soğuk alacaksınız hanımcığın! diye bağırıyordu.

Ama Nana her yeri görmek istiyordu. Her yeni keşfi karşısında sevinçle haykırarak :

- Zoe bak ıspanaklara... Gelsene kuzum buraya! Enginarlar çiçek açmış! A, şu da ne? Hiç

görmedim şimdiye kadar... Gelsene Zoe, sen bilirsin belki; diyordu.

Hizmetçi kadın yerinden kımıldanmıyordu. A, hanım aklını kaçırmıştı her halde. Şimdi yağmur sağnak halini almıştı; kuçucuk beyaz ipek şemsiye kapkara olmuştu; hanımını da koruyamıyordu artık, etekleri sırsıklamdı. Ama onun aldıracağı yoktu buna. Sebze bahçesini, meyve bahçesini gezdi, her ağacın önünde duruyor, her sebze yastığının ustune eğilip inceliyordu. Sonra koşup, kuyunun içine bir göz attı, kapağını kaldırıp içinde ne var diye baktı, kocaman bir balkabağını

seyre daldı. Şimdi, çiftliğin butun yol arını dolaşmak, Paris'in kaldırımlarında pabuçlarını suruduğu kuçuk bir işçi kız olduğu gunlerde hayal ettiği şeylere şimdi sahip olduğunu iyice anlamak istiyordu. Yağmur gittikçe hızlanmıştı ama o hissetmiyordu bunu. Yalnızca akşam olduğu, ortalık karardığı için uzuluyordu. Pek iyi seçemez olmuştu artık. Daha iyi anlayabilmek için her şeyi parmaklarıyla yokluyordu. Birdenbire batan güneşin soluk aydınlığı içinde gözü çileklere ilişti. O

anda butun çocukluğu canlanıvermişti gözünün önünde.

- Bak şu çileklere! Zoe çabuk tabak getir. Gel şuradan çilek topla.

Nana, çamurun içinde yere eğilmiş, şemsiyesini de elinden bırakmıştı. Her yanından sular sızıyordu. El eri ıslanarak çilekleri yapraklarının arasından topluyordu. Zoe'nin 178

NANA

tabak getirdiği yoktu. Genç kadın doğrulurken birden korkuya kapıldı. Bir gölge kendisine doğru geliyordu :

- Bir hayvan var, burada bir hayvan! diye bağırdı. Ama şaşkınlığından yolun ortasında apışıp kalmıştı.

Bir adamdı bu, tanımıştı da onu.

- A! Bebe'ymiş... Ne yapıyorsun orada Bebe? Georges :

- Geldim işte; diye cevap verdi.

- Buraya geleceğimi bahçivandan mı öğrenmiştin?... Kadın şaşırıp kalmıştı. Ah, bu çocuk! Ne kadar da ıslanmış?

- Bak, sana diyeceklerim var. Yolda yağmura tutuldum. Hem Gumieres'e kadar da çıkmak istemiyordum. Choue'dan geçerken su dolu bir hendeğe yuvarlandım.

Nana bir anda çilekleri unutmuştu. Acımişti bu çocuğa, butun vucudu titriyordu. Yavrucak bir hendeğe düşmüştu demek!

Oğlanı elinden tutup eve suruklerken, hemen şömineyi yaksınlar, diyordu.

Georges; yolda Nana'yi durdurarak :

- Biliyor musun; saklanmıştım. Çağrılmadan geldiğim için Paris'teki gibi azarlanırım diye korkuyordum; diye mırıldandı.

Genç kadın gulmeye başladı, delikanlının alnına bir öpucuk kondurdu. O güne kadar küçük bir çocuk gözüyle bakmıştı. Sözlerini ciddiye almıyor, ona karşı abuk sabuk şeyler yapan bir genç

olarak davranıyordu. Şimdi onu şu bulunduğu halden kurtarmak için çırıyordu. Odasında hemen ateş yakmalarını istedi. Böyle daha rahat olacaktı. Her çeşit adamla karşılaşmaya alışık olan Zoé, Georges'u görünce şaşmadı. Fakat, yukarı odun taşıyan bahçıvan, bu her tarafından sular sızan kibar delikanlıyı görünce ağzı açık kaldı; çünkü ona kapıyı açmış değildi. Ama adamı

savdılar, kendisine ihtiyaçları yoktu artık. Oda bir lâmba ile EMİLE ZOLA

179

aydınlanıyordu ama ocaktaki alevler bu aydınlığı artırıyor-du.

Georges'un tir tir titrediğini gören Nana :

- Hiç ustunu başını kurulamayacak bu; nezle olacak;

dedi.

»

Gelgelelim evde bir tek erkek pantolonu yoktu. Tam bahçıvanı düşünürken aklına bir şey geldi.

Tuvalet odasında bavul arı açan Zoe, değişsin diye çamaşır, gömlek, bir iki eteklik ve sabahlık getirmişti.

Genç kadın :

- Tamam! diye bağırdı. Zizi giysin bütün bunları. Benden iğrenmezsin değil mi? Elbisen kuruyunca yine giyer ve hemen evine dönersin, annen azarlar sonra... Haydi elini çabuk tut, ben de tuvalet odasında değişeyim.

On dakika sonra robdöşambriyle tekrar odaya döndüğü zaman sevinçle el erini çırptı.

- Ah! Cicim, ne kadar hoş minnacık bir kadın oluver-din!

Georges sırtına sadece bir gecelik, işlemeli bir kilot ve bir de, dantel i uzun patiska bir sabahlık geçirmişti. Böylece, sarışın bir çocuk olduğu için çıplak kol arı, hâlâ sırsıklam karmakarışık saçlarıyla bir kızı andırıyordu. Nana, kolunu delikanlının beline dolayarak : Ah, belin ne kadar inceymiş! dedi. Zoe gel de bak ne kadar yakıştı ona... Sanki onun için ısmarlanmış gibi. Yalnız korsaj bir yana... Benim gibi göğusleri yok sadece...

George gulerek :

- Evet bir bu eksik; dedi.

Bu söz uçunu de eğlendirmişti. Nana daha iyi dursun diye, sabahlığı yukarıdan aşağıya ilikledi.

Georges'u bir yapma bebek gibi döndürüyor, omuzuna vuruyor, gömleğini arkasından şişiriyordu.

Durmadan da, rahat mısın, ısındın mı diye sorup duruyordu. Tabi çok iyiyim, diye cevap veriyordu Georges da. Kadın gömleği de ne kadar ısıtıyormuş inşa-180

NANA

m. Elimden gelse her zaman giyerim, diyordu. İçinde istediği gibi dönüyor ve bunun için de pek keyifleniyordu. Bu bol, yumuşacık, hoş kokulu çamaşırların içinde biraz da Na-na'nın vücudunun ılıkliğini duyar gibi oluyordu.

Bu sırada Zoe delikanlının ıslak elbiselerini, asma çubuğu ateşinde daha çabuk kurutmak üzere mutfağa indirmişti. Şimdi, bir koltuğa yaslanan Georges genç kadına işin doğrusunu söylemek cesaretini gösterdi.

- Söylesene, yemek yemeyecek misin sen bu akşam. Ben açlıktan ölüyorum. Akşam yemek yemedim.

Nana kızdı. Bak şu koca budalaya, dedi içinden, annesinin evinden aç açına kaçıp, bir su dolu hendeğe yuvarlanmış! Karnı zil çalıyordu kendisinin de. Yemek hazırlatma-hydı elbet. Ama, ancak ne bulabilirlerse onu yiyeceklerdi. Hemen küçük bir masa şöminenin yanına çekilerek, çok acayip bir sofraya kuruldu. Zoe bahçivana koştu. Adam, hanım belki aç gelir diye çorba pişirmişti. Çünkü mektubunda yemek hazırlanması için bir şey yazmamıştı. Bereket versin mahzen doluydu.

Lahana çorbasıyla birer parça domuz pizolası yediler. Nana, bir çantayı karıştırarak, belki gerekir diye, yanına aldığı bir suru yiyecek buldu: azıcık kaz ciğeri ezmesi, şekerleme, portakal filân.

Nana ile Georges, gunlerce aç kalmış kurtlar gibi bütün yiyecekleri silip supurdular. Birbirinden hiç

çekinmeyen arkadaş gibiydiler. Nana, Georges'a: «Cici kızım» diyordu, bu daha sıcak, daha içten geliyordu ona. Sıra soğukluk yemeğe gelince, Zoe'yi rahatsız etmemek için, bir dolabın üst rafında buldukları bir reçel kavanozunu aynı kaşıkla boşalttılar.

Nana :

- Ah cici kızım: dedi. On yıldır bu kadar güzel bir yemek yememişim.

Vakit epey gecikmişti; kuçuğu evine göndermek istiyordu. Ama delikanlı durmadan vakti olduğunu söylemekteydi. Kaldı ki elbiseleri de iyice kurumamıştı. Zoe'nin dediğine göre daha bir saat lâzımdı bunun için. Hizmetçi kadın

EMİLE ZOLA

yol yorgunluğu yuzunden ayakta uyuyordu; yatması için odasına gönderdiler. Şimdi ıssız evin içinde yalnız kalmışlardı.

Çok tatlı geçmişti bu akşam. Ocaktaki ateş yavaş yavaş korlaşıp sönuyordu. Duvarları maviye boyalı oda da boğucu bir hava vardı. Zoe yatmaya gitmeden önce yatağı yapmıştı. Nana, sıcağa dayanamayarak bir aralık, kalkıp pencereyi açtı. Açar açmaz da hafifçe bağırdı.

- Aman, ne güzel! Bak sevgilim.

Georges da yanına gelmişti. Pencerenin parmaklığı kendisine çok kısa görunduğu için kolunu Nana'nın beline dolayarak başını omuzuna dayadı. Hava birden değişmişti. Bulutlar dağılmaya başlamış, yusyuarlak ay, kırlara altın ışıklarını serpmeye başlamıştı. Şimdi derin bir sessizlik içindeydi her yer. Engin aydınlık göl erinin içinde kume kume ağaç karaltıları belirmişti. Vadi gittikçe genişleyerek ovayla birleşiyordu. Şimdi Nana içinde büyük bir şefkat ve sevgi duyuyor, bu güzel ikler karşısında küçük bir kız çocuğunun heyecanıyla yureği çarpıyordu. Hiç şuphe yok şimdi hayalinde, hayatının hatırlayamadığı kadar eski gunleri, buna benzer geceleri canlandırmaya çalışmaktaydı. Trenden indiği andan beri butun gördukları, karşılaştığı şeyler, bu sonsuz kırlar, otların sert kokuları, bu ev, butun bunlar onu öylesine duygulandırmıştı ki, yirmi yıldır Paris'ten ayrılmış gibi geliyordu kendisine. Anlayamadığı duygular vardı içinde. Bu sırada Georges boynuna tatlı öpucukler konduruyordu ve bu da busbutun arttırıyordu heyecanını. Can sıkımaya başlayan bir çocuğu iter gibi onu kararsızca itiyor, artık gitmesi gerektiğini söylüyordu.

Hayır demiyor, biraz sonra gideceğim diyordu delikanlı.

Bir kuş ötüp sustu. Pencerenin altındaki murver çiçeğine konmuş bir saka kuşuydu bu. Georges :

- Bak, lambadan korkuyor, gidip söndüreyim; diye mırıldandı.

Sonra gelip kolunu yine genç kadının beline dolayarak:

NANA

- Birazdan yakarım; dedi.

Nana, sakanın ötuşunu dinlerken delikanlının kendisine gittikçe daha çok sokulduğunu hissediyordu. Evet böyle bir anı aşk şarkılarında dinlemişti. Bir zamanlar, bu kuşun ötuşunu ay ışığı altında dinlerken, böyle bir gençle yan yana olsaydım ona butun gönlümle bağlanırdım; diye düşündü. O kadar duygulanmıştı ki ağlamak geliyordu içinden. Butun bunlar ona çok iyi ve güzel görünüyordu. Aslında, temiz bir ömur surmek için yaratılmamıştı. Gittikçe ileri gitmeğe başlayan Georges'u iterek :

- Hayır, bırak beni, istemiyorum... Senin yaşındaki bir genç için çirkin bir şey bu... Dinle beni, senin için bir anneyim ben... ve öyle kalacağım. '

Genç kadın âdeta utanır gibi oluyordu. Yuzu kıpkırmızı kesilmişti. Fakat kimse göremezdi bunu, odaya gecenin karanlığı dolmuştu; gözlerinin önündeki ıssız kırlar sonsuzluğa doğru uzanıyordu.

Ömründe böyle bir utanç duymamıştı. Yavaş yavaş gücünün azaldığını duyuyordu; cam sıkıldığı ve içinde bir isyan duygusu kabardığı halde. Georges'un böyle bir kadın gömleği, sabahlığı ile yanı başında duruşu onu gulduruyordu hâlâ. Bu çocuğa, kendisine takılan bir kadın arkadaş gözüyle bakıyordu.

Son bir çabadan sonra :

- Ah, kötü, kötü bir şey bu! diye kekeledi.

Ve şimdi bu çocuğun kol arına bu güzel gecenin havası içinde ilk aşkını yaşayan bir bakire gibi duştı. Butun ev uykuya dalmıştı.

Ertesi gün Fondettes'de öğle yemeği çınğırağı çalındığı zaman, yemek salonu bir gün önceki gibi boş değildi. İlk arabadan Fauchery ile Daguenet çıkmıştı; onların ardından da bir sonraki trenle gelen Kont de Vandeuvres çıktı. Ge-orges, herkesten sonra aşağıya indi. Rengi soluk, gözleri yorgundu. Şimdi daha iyi olduğunu söylüyordu; ama nöbetin sersemliği hâlâ gitmemişti ustunden.

Bayan Hugon, kaygılı bir gulumseyişle oğlunun bu sabah iyi taranmamış saçlarını düzeltiyordu.

Ama Georges, anasının okşayışlarından

EMİLE ZOLA

183

rahatsız olmuş gibi geriye çekilmişti. Bayan Hugon sofrada Vandeuvres'e dostça takıldı:

- E, nasıl oldu da buralara geldiniz bakalım? dedi.

Vandeuvres de bunu alaylı bir tavırla karşıladı; bir gün önce kumarda akıl almayacak kadar çok para kaybettiğini. Bunun acısını unutmak ve artık bu hayata taşrada son vermek istediğini söyledi.

- Val ahi, derhal kabul ederim; bana varis olacak bir kadın bulursanız... Buralardaki kadınlar pek nefis şeyler olmalı.

İhtiyar kadın Fauchery ile Daguenet'ye de oğlunun davetini kabul ettikleri için teşekkür ederken, içeriye Marki de Chouard'ın girdiğini görünce hem şaştı buna hem de çok sevindi.

- Ah... Sanki sözleşmiş gibi hepiniz toplandınız burada... Yıl ar var ki sizleri böyle bir arada görmemiştim... Ama şikâyetçi değilim bundan.

Sofraya bir takım daha konuldu. Fauehery, Kontes Sa-bine'in yanında oturuyordu; kadının taşkın

neşesi karşısında biraz hayrete düşmüştü. Üstünde kendi evindeki o çayda görülen ağırlığı hiç yoktu şimdi. Estel e'in solunda oturan Daguene'tnin aksine canı sıkılıyordu; zaman zaman sivri dirseğinin koluna değdiği bu dilsiz kızıdan hiç hoşlanmadığı için pek canı sıkılmıştı. Muffat ile Chouard sinsi sinsi bakıştılar. Bu sırada Vandevres, evlenme tasarısı üzerinde şakalar yapıp duruyordu. -

Bn. Hugon :

- Bakın, bir kadınla evlenmeniz söz konusu olurken aklıma geldi. Yeni bir komşu var. Bu kadını tanırırsınız her halde.

Nana'nın adını söyledi. Vandevres son derece şaşmış gibi görünerek :

- Ne dediniz? Nana'nın çiftliği buraya yakın mı? Fauchery ile Daguene't de hayretle bağıldılar.

Marki de Chouard, konuşulanları hiç duymamış gibi yaparak bir tavuk eti-184

NANA

nin beyaz tarafını yemeğe koyulmuştu. Odadaki erkeklerin hiç birinin yuzunde en ufak gulumseme bile belirmedi.

İhtiyar kadın :

- Dediğim gibi bu kadın, dun akşam la Mignotte'a gelmiş. Bu sabah bahçivandan öğrendim.

Şimdi, sofradaki adamlar hayretlerini saklayamadılar. Hepsi başlarını yukarıya kaldırmıştı. Ne!

Nana gelmişti demek. Oysa onlar ertesi gunu geleceğini sanıyor, ondan önce davrandıklarını

arıyorlardı. Yalnız Georges, bardağına bakarak yorgun bir tavırla duruyordu. Yemeğin başından beri, yuzunde belirsiz bir gulumseme ile gözu açık uyuyor gibiydi.

Bir an bile kendisini gözunden ayırmayan annesi:

- Hâlâ rahatsız mısın, Zizi'ciğim? diye sordu.

Çocuk urperdi, yuzu kızararak daha iyi olduğunu söyledi. Hâlâ yuzunde çok dans etmiş ama bir türlü doyamamış bir kız yuzu vardı.

Bayan Hugon büyük bir telâşla :

- Ne, o boynundaki kırmızı leke? diye sordu.

Delikanlı şaşırılmıştı, kekelemeğe başladı. Bilmiyorum, boynumda bir şey yok diyerek gömleğinin yakasını yukarıya kaldırdı:

- Ah, evet, bir böcek sokmuş olacak.

Marki de Chouard, yuzu kızaran çocuğa şöyle bir göz attı. Muffat de Georges'a bakmıştı. Yemek sona ererken, çıkıp dolaşma kararı verildi. Fauchery'nin içi, Kontes Sabi-ne'in kahkahalarıyla gittikçe daha çok gıcıklanmaya başlamıştı. Bir meyve tabağını genç kadına uzatırken el eri birbirine değdi. Kadın yuzune öyle derin bir bakışla baktı ki, gazeteci ölen arkadaşının bir akşam kendisine sarhoşken, açtığı sırrı hatırladı. Hem bu kadın, artık, bir kaç gun önceki kadın değildi.

Göze çarpıcı bir şeyler belirmişti onda. Gri fulardan elbisesi, omuzlarından aşağı inerken ince ve sinirli zarafetine bir kendini bırakmışk veriyordu.

EMİLE ZOLA

185

Sofradan kalkıldıktan sonra, Daguene Fauchery'nin arkasında kalarak Estel e'le soğuk soğuk alay ediyordu: «Bir erkeğin kol arının arasına sıkıştırılacak guzel bir supurge sıırığı» dedi. Ama, gazeteci, kızın drahomasının miktarını söylediği zaman ciddileşiverdi: dört yuzbin frank. ,

- Ya peki anasına ne dersin! Çok hoş değil mi?

- Evet ama dostum; ekmek yok onda!...

- E, bilinmez, görürüz bakalım.

O gun evden çıkılamazdı. Yağmur hâlâ sağnak halinde yağıyordu. Georges hemen çekilerek odasına kapandı, kapıyı içeriden kilitleti. Misafir erkekler, niçin buraya geldiklerini anlamakla beraber, bu konuda hiçbir şey sormuyorlardı birbirlerine. Kumarda kaybedişinden sonra iyice sarsılan Vandeuvres, gerçekten, böyle bir kır hayatına çekilip dinlenmeyi tasarlıyordu. Can sıkıntısından kurtulmak için bir kadının arkadaşlığına ihtiyacı vardı. Rose'un işinin çokluğu yuzunden serbest kalan Fauchery de Nana ile ikinci bir yazıyı hazırlamayı düşünüyordu. Kır hayatı ikisini de birbirlerine yaklaştırabilirdi. Steiner'le ilişki kurduğundan beri, Na-na'ya kusmuş

olan Daguene, yeniden dostluk kurarak, fırsat bulursa genç kadınla tatlı anlar yaşamayı

umuyordu. Marki Chouard da elverişli bir anı gözlüyordu. Yuzundeki al ıkları iyice temizlemeden yola çıkan Venus'un peşine düşen butun bu adamlar arasında en ateşlisi Muffat'ydı. Yepyeni bir istek, korku ve öfkeyle yureği çarpıyor, butun benliğinin sarsıldığını duyuyordu. İçlerinde yalnız o, kesin bir davet almıştı. Nana bekliyordu kendisini. Peki ama neden Paris'ten iki gun önce ayrılmıştı? Hemen o akşam, yemekten sonra la Mignotte'a gitmeğe karar verdi.

Akşam ustü, Kont parktan çıkarken, Georges arkasından kaçtı. Adam Gumieres yolunda giderken o, Chouedan geçerek soluk soluğa, öfkeli ve gözleri yaşla dolu, Nana'nın evine geldi. Ah, çok iyi anlamıştı; şu yoldaki ihtiyar bir randevuya geliyordu. Bu kıskançlık sahnesi karşısında şaşırıp kalan, olayların böyle bir sonuca varması karşısında uzulen 186

NANA

Nana, delikanlıyı kucakladı, elinden geldiği kadar avutmaya çalıştı. Hayır, kimseyi beklediği yoktu, eğer bu adam geliyorsa kendisinin kabahati yoktu bunda. Ah, böyle kendini yiyip bitirmekle ne büyük budalalık ediyordu bu Zizi! Geor-ges'undan başka kimseyi sevmediğine yemin ediyordu çocuğunun başı üzerine. Delikanlıyı öpüyor, gözyaşlarını siliyor-du.

Georges biraz yatıştıktan sonra :

- Dinle beni, her şeyin senin için olduğunu göreceksin. Steiner geldi; yukarıda. Bu adamı kapı dışarı edemeyeceğimi biliyorsun, cicim.

- Evet, biliyorum; onun için bir şey dediğim yok.

- Hasta olduğumu söyleyerek dipteki odaya yerleştirdim onu. Bavulunu açıyor... Kimse görmedi seni. Haydi çabuk odama çıkıp saklan orada. Ben de birazdan geleceğim.

Georges, genç kadının boynuna sarıldı. Demek doğrudu, kendisini seviyordu! Öyleyse dunku gibi olacak mıydı? Yine lambayı söndürecek, sabaha kadar karanlıkta kalacaklardı demek? Bu sırada çingirak çalındı; hemen yukarı kaçtı. Odaya girince gurultu etmemek için ayakkabılarını

çıkarttı; sonra yere oturup bir perdenin arkasına gizlenerek hiç ses çıkartmadan bekledi.

Nana, hâlâ heyecan içinde sarsılan, biraz da canı sıkılmış gibi görünen Kont Muffat'yı karşıladı.

Ona söz vermişti, sözünü tutmak da istiyordu; çünkü ciddi bir adam gibi görünüyordu. Ama aslında bir gün önceki olaylar kimin aklına gelebilirdi? Bu yolculuk, ilk defa görüğü bu ev, yağmurdan sırsıklam gelen şu çocuk, bütün bunlar ona pek tatlı geliyor ve böyle surup gitmesinden zevk duyuyordu. Bu sayın bay ne olursa olsun! Üç aydır, kendisini saygıdeğer bir kadın gibi satarak bu adamı, her gün, biraz daha ateşlendirerek bekletmişti. Oh, şimdi yine de bekletecekti, hoşuna gitmezse çekip giderdi. Georges'u aldatmaktansa hepsini başından savmaya hazırdı.

Kont, ziyarete gelmiş bir köşk komşusunun resmiliği ile oturmuştu. El erinde hafif bir titreme vardı.

Sefahatten

EMİLE ZOLA

187

uzak kalmış olan bu kanlı canlı adamın yureğindeki istek, Nana'nın ustaca taktiği ile her gün biraz daha kuvvetlenerek onu yiyip bitiriyordu. Tuileries sarayının salonlarından vekarlı bir yuruyuşle geçen bu soylu kişi, bu ağır başlı adam, geceleyin Nana'yla yatmak için dayanılmaz bir şefy-vet hayaliyle yanıp tutuşarak, hıçkıra hıçkıra ağlıyor, yastığını ısıırıyordu. Ama buna bir son vermeğe kararlıydı, bu sefer. Akşamın sessizliği içinde, gelirken, yol boyunca, zor kul anmayı tasarlamıştı.

Şimdi, bir iki kelime konuştuğundan sonra Nana'yi iki eliyle yakalamak istedi.

Genç kadın, kızmadı, sadece gulumseyerek :

- Hayır, olmaz; kendinize gelin; dedi.

Kadını tekrar yakaladı, dişlerini sıkıyordu; Nana kendini kurtarmak için çırpınırken, kabaca, kendisiyle yatmaya geldiğini söyledi. Nana, cam sıkılmış olmakla beraber, yine hep gulumseyerek adamın el erini tutuyordu. Karşı gelişinin etkisini hafifletmek için kontla sen diyerek konuşuyordu.

- Haydi, şekerim rahat dur... Gerçekten olmaz... Stai-ner yukarıda.

Fakat adam çılına dönmişti; o zamana kadar hiçbir erkeği bu halde görmemişti. Korkmaya başladı; Muffat'ın bağırmasını önlemek için eliyle ağzını kapatıyordu; sesini alçaltarak kendisini bırakması için yalvardı. Bu sırada Steiner aşağıya iniyordu. Ama saçma bir şeydi bu yaptıkları!

Steiner içeri girdiği zaman Nana'nın bir koltuğa uzanmış baygın bir sesle :

- Kırlara bayılıyorum... dediğini duydu.

- Kont Muffat, evde ışık görmüş de, bize hoş geldiniz demek istemiş şekerim; dedi.

İki adam el sıkıştılar. Muffat bir an hiçbir şey söylemeden durdu, yuzu karanlıkta kaldığı için pek görünmüyordu. Steiner'in suratı asıktı. Paris'ten söz edildi; işler iyi gitmiyordu, Borsa'da çirkin dolaplar çevriliyordu. Bir çeyrek saat sonra Muffat gitmek için izin istedi. Kendisini uğurlayan kadından ertesi gece için randevu istedi ama, cevap alama-188

NANA

di. Steiner, bu kadınların bitmek tükenmek bilmeyen rahatsızlıklarından şikâyet ederek homurdana homurdana yatmak için odasına çıktı. Nihayet iki ihtiyarı da kafese koymuştu! Nana Georges'un yanına geldiği zaman, onu hep öyle perdenin arkasında uslu uslu otururken buldu.

Oda kapkaranlıktı. Delikanlı, genç kadını yere düşürdü; yerlerde yuvarlanıyor, gulgmelerini önlemek için öpüşüyorlardı. Şimdi, Kont Muffat, şapkası elinde, ateşler içinde yanan başını

gecenin ayazı ve sessizliği ile serinleterek, ağır ağır Gumie-res yolunda ilerliyordu.

Sonraki günler pek hoş geçmeye başlamıştı. Nana bu çocuğun kol an arasında, yeniden onbeş

yaşını yaşıyordu. Bu çocukça sevişmenin derin hazzı içinde, erkeklere karşı duyduğu nefretin ötesinde, gönlünde taptaze bir sevgi çiçek-leniyordu şimdi. Zaman zaman yuzu kızarıyor, tatlı bir heyecanla urperiyor, gulgmek ve ağlamak geliyordu içinden. Gönlü el değmemiş bir kızlığın heyecanı ve kendisine utanç veren istekleriyle dolup taşıyordu. O zamana kadar hiç

hissetmemişti böyle bir şeyi. Kuçuk bir kız çocuğu iken bir gün bir kırdı, bir direğe bağlanmış bir keçi görmüştu de bu istek doğmuştu içinde. Şimdi bu çiftlik, kendisinin olan bu topraklar, özlemlerini öylesine aşmıştı ki yureği heyecanla dolup taşıyordu. Bir kız çocuğunun taptaze duygularını yaşıyordu yeniden. Akşamları bütün gün açık havada yaşamanın tatlı sersemliği ve yaprak kokularının verdiği

sarhoşlukla başı dönerek, Zizi'sine kavuşmak için yukarıya çıkıyor; onu yine hep öyle perdenin arkasında gizlenmiş buluyordu. Bu ona bir yatılı okul öğrencisinin kaçamağı, kendisiyle evlenmeyi tasarladığı akrabası bir çocukla sevişmesi gibi geliyor, en küçük bir gurultu duysa korkudan urperiyor, sanki annesi babası anlayacaklarmış gibi korkarken, ilk tatlı denemelerin, ilk kabahatin şehvetle karışık korkularını yaşıyordu.

Nana, şimdi duygusal bir genç kızın hulyalarına kaptırmıştı kendini. Saatlerce gözlerini gökyüzüne çevirerek ayı seyrediyordu. Bir gece, butun ev uykuya daldığı zaman Ge-orges'la bahçeye inmek aklına esti. Kol arını birbirinin beli-EMILE ZOLA

189

ne dolayarak ağaçların altında gezindiler; otların ustune uzandılar, vucutları çiğle sırsıklam olmuştu. Bir gun de odadayken, derin bir sessizlikten sonra, çocuğun boynuna sarılarak ölmekten korktuğunu söylüyor, hıçkırarak ağlıyordu. Sık sık da, halasından öğrendiği, çiçeklerden ve kuşlardan söz edilen bir şarkıyı hafif bir sesle söylüyor; sonra, göz yaşları içinde Georges'u kucaklayarak, ölunceye kadar kendisini seveceğine yemin etmesini istiyordu. Sonra, kendisinin de kabul ettiği gibi bir suru budalaca şeyler yapıyordu: iki arkadaş gibi yatağın kenarına ilişerek sigara tutturuyor, çıplak bacaklarını sarkıtarak topuklarını döşemenin tahtasına vuruyorlardı.

Ama genç kadının yureğini coşkun bir sevgiyle doldurup taşıran Louiset'nin gelişi oldu. Analık tutkusu çılgınlığa varacak bir hal aldı. Oğlunu güneşe çıkartıp debelenişini seyrediyor; prensler gibi giydirdikten sonra çocukla birlikte otların ustunde yuvarlanıyor, hemen ardında da Louiset'nin kendisinininkine bitişik odada yatmasını istiyordu. Bu oda da, Bayan Lerat kır havasının etkisiyle, sırtustu yatar yatmaz horlamağa başlamıştı. Bebeğin Zizi'ye hiç zararı dokunma-mıştı. Şimdi Nana iki çocuğu olduğunu söylüyor, ikisini de aynı şefkatle seviyordu. Geceleyin, belki on kere Zizi'den ayrılarak küçük oğlanın iyi uyuyup uyumadığına bakmak için bitişik odaya gidiyordu.

Tekrar yanına dönünce de, Zi-zi'yi aynı ana sevgisiyle sevip okşuyordu. Tıpkı uyutulan bir bebek gibi kendini onun kol arına bırakıyordu, bu koca oğlanda. Nana bu yaşantıdan o kadar hoşlanmıştı ki, köyden hiç ayrılmamasını istiyordu. Georges'un. Herkesi başlarından savıp, uçu bir arada yaşayacaklardı. Gun doğuncaya kadar bin bir tasarı kuruyor, kır çiçekleri toplamaktan yorgun düşüp derin bir uykuya dalan Bayan Lerat'nın horultularını duymuyorlardı bile.

Bu tath yaşantı bir hafta kadar böylece surup gitti. Kont Muffat her akşam geliyor, yuzu şiş, el eri ateşler içinde yanarak dönüyordu. Bir akşam eve alınmadı da, Steiner Paris'e gitmek zorunda kalmıştı. O gun kanta Nana'nın hasta olduğunu söylediler. Georges'u aldatma düşüncesi Na-190

NANA

na'yı her gun biraz daha fazla isyan ettiriyordu. Nasıl aldatabilirdi bu kadar masum, ustelik de kendisine böylesine inanan bir çocuğu! Bu onu tiksindirirdi kendinden. Butun bu macerayı, hiç ses çıkarmadan, dudak bukerek seyreden Zoe bizim hanım aklını kaçırmış, diyordu içinden.

Altıncı gun bir suru misafir bu aşk masalını yarıda bıraktırdı. Nana bir çok kimseleri davet etmişti,

ama gelmeyeceklerini umuyordu. Bu yüzden, bir gün öğleden sonra bir otobusun bahçe kapısının önünde durduğunu görünce hem kızdı hem de şaşakaldı.

Charles ile Henri'nin el erinden tutarak arabadan ilk inen Mignon :

- •

- İşte geldik! diye bağırdı.

Ardından da, otobustan inen bir sürü kadının el erinden tutarak Labordette göründü: Lucy Stewart, Caroline Heqmet, Tatan Nene, Maria Blond da gelmişlerdi. Nana hepsinin bu kadar olduğunu umuyordu. Ama basamaktan atlayan la Faloise, titreyen kol arını açıp Gaga ile kızının inmesine yardım etti. Böylece gelenlerin sayısı onbiri bulmuş oluyordu. Bu kalabalığı yerleştirmek bir mesele oldu. La Mignotte'da beş misafir odası vardı. Birinde Bayan Le-rat ile Louiset yatıyordu. En büyüğü Gaga ve la Faloise ailesine ayırdılar: yandaki tuvalet odasında Amelie bir sedirin üstünde yatacağı. Mignon'la çocuklarına üçüncü oda verildi. Labordette dördüncüye yerleşti. Geri kalan tek oda da yatakhane haline getirildi: burada da Lucy, Caroline, Tatan ve Maria yatacaklardı. Steiner de salonundaki divanın üstünde. Misafirleri yerleştikten sonra, bunların gelişlerine çok cam sıkılan Nana şimdi şato sahibi rolünde pek memnun görünüyordu.

Kadınlar la Mignotte'un güzel işini bal andıra bal andıra anlatıyorlar, insanın başını döndüren bir çiftlik bu şekerim! diyorlardı. Ayrıca Paris'in havasından bir şeyler getirmişlerdi; son haftanın dedikodularını da anlatıyorlardı. Guluşerek, bağışarak, birbirlerinin dizine vurarak konuşuyorlardı

hep bir ağızdan. Nana'nın aklına Bordenave geldi. Kim bilir ne demişti böyle kaçıışı için?

EMİLE ZOLA

191

Yo, fazla bir şey söylememişti. Jandarma ile getirteceğim bu Nana'yı filân diye söylendikten sonra, yerine o akşam, başka bir aktrisi, Sarışın Venus rolüne çıkartmıştı. Şu küçük Violaine'de iyi bir başarı kazanmıştı bu rolde. Bu haber Nana'yı düşündürdü.

Saat ancak dört vardı. Misafirler çıkıp bir dolaşsak, dediler.

Nana :

- Biliyor musunuz, geldiğiniz sırada ben patates toplamağa gidiyordum; dedi.

Bunun üzerine hepsi, elbiselerini bile değiştirmeden patates toplamak istediler. Hoş bir eğlence olmuştu bu onlar için. Bahçıvanla iki yanaşması çiftliğin ta öbür ucundaki tarlaya gitmişlerdi.

Kadınlar yere çömelip yuzuklu parmaklarıyla toprağı eşeleyerek patates arıyor bulunca da, en büyük patatesi ben buldum diye övünüyorlardı bağırarak. Onlara bu o kadar eğlenceli gelmişti ki.

Ama en büyük başarıyı kazanan Tatan Nene oldu. Gençliğinde o kadar çok patates toplamıştı ki

kendinden geçerek yapıyordu bu işi ve ötekileri beceriksiz bularak öğüt vermeye başladı. Erkekler daha gevşek çalışıyorlardı. Mignon, kırdan bulunmasından yararlanarak çocuklarının eğitime vermişti kendini: onlara Parmentier'yi anlatıyordu.

Akşam yemeği çılgınca bir neşe içinde geçti. Bol bol yenilip içiliyordu. Kadınlar kahvelerini içerken birer de sigara tutturdular. Bir cumbuş havası içinde salondan taşan gurultuları, akşamın sessizliği içinde dışarıya taşıyordu. Evlerine dönen köylüler durup başlarını çevirerek ışıklar içindeki köşke bakıyorlardı.

Nana :

- Ah, yarından sonra gideceğinize çok canım sıkılıyor; ama yine de bir eğlence düzenleriz; diyordu.

Ertesi gün pazardı. Yedi kilometre ötedeki eski Cha-mont manastırının harabesini görmeye karar verdiler. Öğle yemeğinden sonra Orleans'dan beş araba gelerek misafirleri götürecekti, saat yedi de la Mignotte'a dönülecekti.

192 '

NANA

Kont Muffat o akşam da her zamanki gibi tepeyi aşırp bahçe kapısının çingırağını çalmıştı. Ama pencereden taşan aydınlık ve yankılanan kahkahalar karşısında şaşırıp kaldı. Mignon'un sesini tanıyarak köşkte misafirler bulunduğunu anladı. Bu yeni engel onu busbutun çileden çıkarttı.

Köşkten uzaklaşırken, bir daha sefere her zora baş vurmaya karar vermişti. Georges, küçük bir kapıdan, eve giderek, yavaşça duvarlara surtune surtune Nana'nın odasına çıktı. Yalnız gece yarısından sonraya kadar bekledi. Nihayet Nana, göründü. İyice sarhoş olmuştu. Her zamankinden daha anaca bir şefkat ve sevgiyle doluydu yureği. İttiği zaman âdeta sırnaşıklık derecesinde bir sevgi ihtiyacı duyuyordu. Bunun için Georges'un da Chamont manastırına gelmesini istiyordu. Çocuk, görülmekten korkarak karşı duruyordu buna. Eğer onu Nana ile arabada görürlerse bu iğrenç bir dedikoduya yol açardı. Ama Nana iki gözü iki çeşme ağlayarak, terk edilmiş bir kadın gibi gurultuyla dert yanmaya başlayınca, delikanlı kendisini teselli ederek, gezintiye katılacağına kesinlikle söz verdi.

Nana :

- Demek beni çok seviyorsun öyle mi? Tekrar et bakayım beni çok sevdiğini. Haydi! Sevgili aslanım benim; ölürsem, çok uzulür musun?

Fondettes'de, Nana'nın komşuluğu evin hayatını alt ust etmişti. Her gün öğle yemeğinde, iyi yurekli Bayan Hu-gon, dönüp dolaşıp sözü hep bu kadına getiriyor ve bahçivanından duyduklarını

anlatıyor; yosmaların pek onurlu burju^ va hatunları üzerindeki etkisine o da kapılarak bu saplantıdan kurtaramıyordu kendini. O kadar hoş görür olduğu halde, bir felâket olacaktı gibi belirsiz bir duyguyla, âdeta isyan ediyor, çileden çıkıyordu. Bu kadının o dolaylarda varlığı, kafesinden kaçmış bir vahşi hayvan tehlikesi varmış gibi her akşam korku veriyordu yureğine. Bu yuzden de, hepsinin la

Mignotte'un etrafında dolaştıklarını söyleyerek misafirlerine çatıyordu.

Kont de Vandeuvres'u, başı açık bir kadınla guluşerek sokakta gördüklerini anlattı. Ama kont kendini savunarak Nana ile beraber olmadığını söyledi. Çünkü EMİLE ZOLA

193

Lucy idi bu kadın ve kendisine uçuncu bir prensi nasıl kapı dışarı ettiğini anlatıyordu. Marki de Chouard, doktorunun kendisine yurumeyi salık verdiğini söylüyordu. Bayan Hu-gon Dague-net ile Fauchery'ye karşı haksızca davranmaktaydı. Özelikle bunlardan ilkinin leş Fondettes'ten hiç ayrılmadığı yoktu; artık Nana ile yeniden ilişki kurma tasarısından vazgeçmiş Estel e'e saygılı bir ilgi göstermeye başlamıştı. Fauchery de Muffat ailesinin kadınlarından ayrılmıyordu. Sadece bir kere, Mignon'a bir patikada rastlamıştı. Adam kucağına çiçek doldurmuş, bitkiler üzerine bilgi veriyordu çocuklarına. El sıkıştıktan sonra birbirlerine Rose hakkında haber vermişlerdi. İkisi de o sabah Rose'den mektup almışlardı; sağlığının iyi olduğunu yazıyordu, ayrıca bir süre daha orada kalarak kır havasından yararlanmalarını rica ediyordu. Butun misafirleri arasında Bayan Hugon'un çatmadığı Kont Muffat ile oğlu Georges'du. Orleans'da çok önemli işleri olduğunu söyleyen Muffat bu surtuğun peşin-İden gidemezdi. Georges'a gelince, yavrucağı iyice merak etmeye başlamıştı; her gece o kadar çok başı ağrıyordu ki, ancak sabaha doğru uyuyabiliyordu.

Kont her gün öğleden sonra evden gidiyor, Fauchery ide yaverlik ediyordu Kontes Sabin'e.

Parkta gezintiye çık-ıtlıkları zaman kadının şemsiyesiyle, açılır kapanır iskemlesi-TII taşıyordu.

Bundan başka o küçük gazeteci tuhafliklarıyla da eğlendiriyordu kontesi. Böylece kır hayatının kolaylaştırdığı bir yakınlık havasına sokmuştu genç kadını. Sabine, yeni bir gençliğe kavuşmuş

gibi, bu gencin kendisine hiçbir zararı dokunmayan, gurultulu alaylarından pek hoşlanıyordu. Sonra, bir an bir çalılığın ardında yapayalnız kalınca, göz göze geliyor, gulerken birden ciddileşiyor, bakışları durgun-laşlıyordu, birbirlerinin duygularını anlamış gibi.

Cuma günü, sofraya bir takım daha koymak gerekmişti. B. Theophile Venot gelmişti. Bn. Hugon, onu, geçen kış Muffat'larda davet ettiğini hatırladı. Sırtını kamburlaştırıyor, alçak gönül u bir adam babacanlığı takınarak kendisine gösterilen, ustune titrenircesine saygıya kayıtsızmış gibi görünüyordu. Kendini unutturmayı başarınca, sofraya so-194

NANA

ğukluk geldiği zaman ağzına attığı bir şekeri kemirip dururken, bir yandan Estel e'e çilek ikram eden Dague-net'yi suzuyor, bir yandan da Fauchery'nin kontesi pek eğlendiren bir fıkrasına kulak kabartıyordu. Kendisine bakan olduğu zaman da hemen o sakin gulumseyişi belirliyordu yuzunde.

Sofradan kalktıktan sonra, koluna girerek kontu parka götürdü. Annesinin ölümünden beri onun ustunde büyük bir etkisi olduğu biliniyordu. Eski noterin, kontun evindeki egemenliği üzerine acayip hikâyeler anlatılırdı. Bu adamın gelişinden canı sıkılmış olan Fauchery, Dague-net ile Georges'a, nasıl

zengin olduğunu anlatıyordu: Cizvitler vaktiyle B. Venot'ya büyük bir dava vermişler.

Dediğine göre bu tatlı bakışlı iyi yuzlu efendiden adam, papazların her türlü dalavereli işlerine âlet oluyormuş. Bu hikâye, Dagueuet'yi de Georges'u da guldürmüştü; çünkü ihtiyarı, böyle işler çevirmeyecek kadar budala buluyorlardı. Venot'nun böyle karışık işlere giren, papaz sınıfının âleti olan bir adam olabileceği düşüncesi pek komik bir şey geliyordu onlara. Ama Kont Muffat ihtiyarın kolunda tekrar döndüğü zaman hepsi sustular. Kontun yuzu sapsarıydı ve gözleri ağlamış gibi kızarmıştı. Fauchery, alaylı alaylı:

- Hiç şuphe yok, cehennemden; söz etmişlerdir; diye fısıldadı.

Bu sözü duymuş olan Kontes Sabine başını çevirdi, Fauchery ile göz göze geldiler; daha ileri gitmeden, uzun uzun baktılar.

Genel olarak, öğle yemeklerinden sonra, zemin katının bir ucundaki taraçada oturuluyordu. Ova uzanıp gidiyordu önlerinde. Pazar günü pek tatlı bir hava vardı. Saat ona doğru yağmur yağacak diye korkmuşlardı ama, gökyuzu tamamıyla açılmadan sut rengi bir sisle, güneş ışınlarının serpintileriyle altın zerreciklere burunmuştu. O vakit bayan Hugon, taraçanın küçük kapısından çıkıp, Gumieres taraflarında Choue'ya doğru bir gezintiye çıkmaları fikrini ortaya attı. Altmış yaşında olduğu halde hâlâ pek çevik olduğu için, yurumeyi severdi. Kaldı ki araba isteyen de olmamıştı.

Böylece oldukça dağınık bir halde, ırmağın üstündeki

EMİLE ZOLA

195

tahta köprüye kadar gelindi. Fauchery ile Dagueuet, Kont Muffat'nın karısı ve kızıyla önden gidiyorlardı; arkalarında da Kont ve Marki Bayan Hugon'la birlikte geliyorlardı. Vandeuvres ise en arkadaydı. Yuzunden can sıkıntısı okunuyordu; bir puro tutturerek yuruyordu. B. Venot adını

kâh sıklaştırıp kâh yavaşlatarak, her şeyi dinlemek istiyormuş gibi, yuzunden hiç eksik olmayan o gulumseyişiyle bir gruptan ötekine gidiyordu.

Bayan Hugon :

- Zaval ı Georges'cuğum Orleans'da şimdi. Artık evin- den çıkmayan şu ihtiyar doktor Tavernier'ye kendini göstermek için gitti... Evet daha siz kalkmamıştınız, saat yediye gelmemişti yola çıktığı zaman. Eh, bu onu avutur hiç olmazsa.

Ama bir an sustuktan sonra :

- A! Neye durdular bizimkiler köprünün üstünde? diye sordu.

Gerçekten de, Dagueuet ve Fauchery ile yanındaki kontesle kızı, önlerine bir engel çıkmış gibi duraklamışlardı. Oysa yol açıktı.

Kont :

- Yuruyun! diye bağırdı.

Yerlerinden kıvıldanmamışlardı: arkadan gelenlerin göremediği bir şeye bakıyorlardı. İki tarafı sık kavak ağaçlarıyla örtülü yol bir dönemeç meydana getiriyordu. Şimdi, tekerlek gurultuları, kahkahalar ve kırbaç şaklamaları duyuluyordu. Birdenbire tek sıra halinde beş arabanın gelmekte olduğu görüldü. Arabaların içi, tıklım tıklım doluydu dingil er kırılacaktı nerdeyse. Pembe, mavi, açık renk kaçta elbiseleri neşeli bir hava yaratarak dalgalanıyordu arabaların dışına taşarak.

Bayan Hugon şaşırarak :

- Bu da nesi? dedi.

Sonra yolun böylece kapatılmasına fena halde kızarak,

196

NANA

- Ah! Yine bu kadın, diye mırıldandı. Yuruyun, yuruyun, şunlara aldırış ediyormuş gibi...

Ama, yurumeye vakit bulamadılar. Nana ile ahbaplarını Chamont harabelerine götüren beş araba, tahta köprüye girmişti bile. Fauchery, Daguene ve kontesle kızı geri giderken ötekiler de yolun kenarına sıralanmışlardı. Bu pek renkli bir geçit oluyordu. Arabalardaki kahkahalar durmuştu; içindekiler, merakla yuzlerini çeviriyorlardı. Yerdeki-le arabadakiler birbirlerini tanımaya çalışarak yuzlerini suzuyorlardı. Birden ortalığa bir sessizlik çöktü, yalnız atların nal sesleri duyuluyordu. İlk arabada, Maria Blond ile Ta-tan Nene, düşesler gibi kurulmuşlar, etekleri tekerleklerin ustunde uçurken, yaya giden şu kibar kadınlara kuçumseyerek bakıyorlardı.

Arkadaki arabanın butun bir sırasını Gaga, la Faloise' ı bir köşeye sıkıştırarak doldurmuştu; genç

adamın sadece kaygılı burnunun ucu göruluyordu. Sonra da Caroline Hequet, Labordette, Lucy Stewart, Mignon ile iki oğlu geliyordu. En arkadan gelen paytona Nana kurulmuştu Steiner'le birlikte. Karşısında açılır kapanır küçük sıraya Zizi ilişmiş, bacaklarını genç kadının bacaklarının arasına sokmuş oturuyordu yavrucak.

Kontes, Nana'yi hiç tanımamış gibi görünerek :

- Bu son araba değil mi? diye Fauchery'ye sordu.

Faytonun tekerleği nerdeyse elbisesine surtunecekti eğer bir adım geri çekilmeseydi. Nana ile Kontes gözlerinin içine bakarak, derin derin suzduler birbirlerini. Erkeklere gelince çok iyi hareket ettiler. Fauchery ile Daguene, çok soğuk davranarak arabadakilerden hiçbirini tanımamış gibi yaptılar. Marki, arabadaki kadınların bir muziplik yapmasından korkarak yerden kopardığı bir otu parmaklarının arasında ezip duruyordu. Yalnız biraz ayrı duran Vandeuv-res, geçerken kendisine gulumseyen Lucy'ye göz kırpmıştı.

Kont Muffat'nın arkasında duran B. Venot :

- Dikkat! dedi.

Kont şimdi önünden geçip giden Nana'nın ardından uzuntuyla bakakalmıştı. Karısı yavaş yavaş başını çevirerek

EMİLE ZOLA

197

onu suzdu. Adam, sanki uzaklaşan atlar nal arıyla yureğini söküp götürüyormuş gibi başı önde yere bakıyordu. Kederinden haykıracaktı nerdeyse. Georges'u, Nana'nın eteğinin dibinde görünce her şeyi anlamıştı. Bir çocuktu bu! Nana'nın bir çocuğu kendisine tercih etmiş olması fena halde sarsmıştı adamı. Steiner'e önem verdiği yoktu, ama bu ço- . cuk!

Bayan Hugon önce Georges'u tanımamıştı. Çocuk araba köprüden geçerken, Nana'nın dizleri engel olmasaydı kendini ırmağa atacaktı. Sonra, bütün vücudu buz kesilerek, kazık gibi dimdik olduğu yerde kaldı. Kimseye bakmıyordu. Belki de görmezlerdi onu.

Annesi birden :

- Aman Al ahım! diye bağırdı. Bakın Georges bu kadınla!

Arabalar birbirlerini tanıyan fakat selâmlaşmayan bu insanların içine düştükleri can sıkıntılı havayı geride bırakarak geçip gitmişti. Bu kadar kısa süren bu tehlikeli karşılaşma sanki hiç sonu gelmeden surup gidecekti. Şimdi tekerlekler daha hızlı dönerek, açık havayla kanları busbutun kaynayan kadınları uçurup götürüyordu. Elbiselerinin uçları ruzgârda uçuşuyordu; kahkahalar yeniden başlamıştı. Başlarını geriye çevirip yolda somurtup kalan bu kibar insanlarla alay edip guluşuyorlardı. Nana geriye bakınca, onların köprüyu geçmeyerek geriye döndüklerini görmüştü.

Bayan Hugon, Kont Muffat'nın koluna yaslanmıştı. Öyle derin bir keder içindeydiler ki, teseli etmek için kimse bir şey söylemeğe cesaret edemiyordu.

Nana, öteki arabadan sarkan Lucy'ye :

- Baksanıza kuzum, diye seslendi; Fauchery'yi gördünüz mü şekerim? Bana kötü bir oyun oynamak mı istiyor yoksa? Pahalıya ödetirim ona bunu ben! ya Paul'e ne dersiniz? Ne kadar iyi davranırım ona karşı! Doğrusu çok nazik insanlarmış! Bu adamların hareketlerini pek durust bulduğunu söyleyen Steiner'e fena halde çattı. Demek, şapkalarını çıkarıp selâm vermelerine bile lâıyk değildi öyle mi?

198

NANA

Dağdan inen bir yabani bile bunların yaptığı kabalığı yapmazdı? Teşekkürler! Hani Steiner de onlardan geri kalmazdı, bir kadına, her zaman selâm vermek gerekirdi.

Lucy, tekerlek gurultuları arasında bağırarak sordu :

- Kimdi o uzun boylu kadın?

- Kontes Muffat; diye Steiner cevap verdi. Nana :

- Bak hele! Şüpheleniyordum zaten; dedi. Eh, azizim, istediği kadar kontes olsun... Siz onun öyle azametli görünmesine bakmayın. Bahse girerim ki, Fauchery denilen yılanla yatıyordur bu kadın.

Mutlaka yatıyordur. Bir kadının gözünden kaçmaz bu.

Steiner omuz silkti. Bir gün öncesinden beri keyifsizliği gittikçe artıyordu; aldığı bazı mektuplar üzerine ertesi sabah gitmek zorundaydı; hem sonra salondaki divan üzerinde yatmak için yazlığa gitmek pek iç açıcı bir şey değildi.

Nana, Georges'u hep öyle katılıp kalmış, benzi sararmış oturur görerek:

- Hele bakın şu yavrucuğun haline! dedi. Delikanlı nihayet kekeleyerek :

- Annem beni tanıdı mı dersiniz? diye sordu.

- O, hiç şüphe yok. Bağırды seni görünce... Doğrusu ya bu benim kabahatim. Gelmek istemiyordu, ben zorladım onu... Dinle Zizi. Annene bir şeyler yazayım mı? Çok saygı değer bir hah' var. Ona seni daha önce hiç görmediğimi filân... Bugün Steiner'in seni getirdiğini yazarım ona.

Çok kaygılanan Georges :

- Hayır, hayır yazma. Kendim yoluna koyarım bu işi ben. Hem sonra canımı çok sıkarlarsa eve dönmem.

Böyle diyordu ama, akşama uyduracak bir yalan bulmak için düşünceye dalmıştı. Beş araba şimdi ovada iki ya-nı güzel ağaçlarla çevrili düz ve sonu gelmeyen bir yolda terliyordu. Kadınlar yine, bu acayip görünüm haline gulen rabacıların arkasından bir arabadan ötekine seslenip duru-EMILE ZOLA

199

yorlardı. İçlerinden birinin aklına ayağa kalkmak esiyor, yanında oturana dayanarak duruyor, sonra bir sarsıntıyla yerine çökuveriyordu. Caroline Hequet, Labordette'le derin bir konuşmaya dalmıştı. İkisi de, Nana uç aya kalmaz çiftliğini satar, diyorlardı. Caroline burayı el altından bedava denilecek bir paraya satın alma işini Labordette'e yukluyor-du. Bunların karşısında oturan la Faloise, aşkı başına vurmuş. Gaga'nın kan oturmuş gerdanına yetişemeyerek, sırtını öpüp duruyor ve dudaklarının altında kadının elbisesi hışırdıyordu. Annesinin böyle gözünün önünde öpülüp durmasına sinirlenen Amelie, yetişir artık diye bağırды. Öteki arabada Mignon, Lucy'nin ağzını hayretten açık bırakmak için çocuklarından bir La Fontaine masalı söylemelerini istemişti.

Henri çok yetenekliydi bu konuda. Hiç duraklamadan bir solukta okuyuveriyordu. Maria Blond ise Şu Tatan Nene hoduğunu dinlemekten usanmıŐtı. Kızın ĉenesi hiĉ durmuyor, Parisli kremacıların kola ve safran karıştırarak yumurta yaptıklarını anlatıyordu. Bu kadar uzak mıydı gidilecek yer?

Hâlâ bu yolculuk sona ermeyecek miydi? Bu soru arabadan arabaya aktarılarak Nana'nın kulağına kadar geldi. O da arabacısına danıŐtıktan sonra :

- Bir ĉeyreklik daha yolumuz var... Şu ađaĉların ardındaki kiliseyi göruyorsunuz değil mi? diye bağırdı. Sonra :

- Biliyor musunuz, galiba Chamont Şatosunun sahibi olan kadın Napoleon zamanının yosmalarındanmıŐ. Pek hovarda bir kadınmış. Joseph söyledi, Piskoposlukta ĉalıŐan uşaklardan duymuş. Şimdi dine vermiş kendini.

- NeymiŐ adı? diye Lucy sordu.

- Bayan d'Anglars. Gaga :

- Tanırım kendisini İrma d'Anglars'dı adı.

Arabalar giderken kadınlar birbirlerine, atların nal sesleri arasında bađrıŐarak bu kadın hakkındaki duşuncelerini söylüyorlardı. Gaga'yı görebilmek iĉin başlarını uzatmıŐlardı. Maria Blond ile Tatan Nene dizlerini oturulacak yere dayayıp araya kabaca lâflar da karıştırarak sorular soru-200

NANA

yor, bu kadını tanıyormuş. Bu da onlara butun bu geĉmiŐ günlere karşı bir sayđı duygusu veriyordu.

Gaga sözune devam ederek :

- E, genĉtim o zaman, dedi. Ama bugün gibi hatırlıyorum bu kadının geĉiŐini... Evindeyken pek iđrenĉ bir Şey olduğu söylenirdi. Ama arabasında kurulup giderken susu görülecek Şeydi. Hele onun iĉin anlatılan akla durgunluk verecek hikâyeler... Bir suru pis işler ve uĉ kâđıtĉılık... Eh bir Őatosu olması ŐaŐırtmıyor beni. Hani sadece bir adama iki kelime fısıldasa soyup sovana ĉevirirdi. Ah! Demek İrma d'Anglars hâlâ yaşıyor! Eh, tontonlarım en azından doksanında olmalı

Şimdi.

Birden butun kadınlar ciddileŐiverdiler. Doksan yaŐındaymıŐ! Lucy, iĉimizden hiĉbirimiz yaŐayamayız bu yaŐa kadar! diye bağırdı. Hepsi de yıpranmış Şeylerdi. Hem sonra Nana kocakarı olmak istemediğini söyledi; hiĉ de hoş bir Şey değildi bu. Konuşmalar arada bir atları

canlandırmak iĉin arabacıların kamĉılarını Őaklatmalarıyla kesiliyordu. Sonra başka bir konuya geĉtiler. Lucy, Nana'nın da ertesini kendileriyle birlikte Paris'e dönmesini istiyordu. Sergi kapanacaktı. Kadınlar Paris'e dönmek istiyorlardı. Tiyatro mevsimi umutlarının ustunde iyi gitmişti.

Ama Nana diretiyordu dönmek iĉin. Tiksiniyordu Paris'ten; bu kadar erken ayak basmak

istemiyordu oraya.

Steiner'e aldırış etmeden, bacaklarıyla Georges'un dizlerini sıkarak :

- Öyle değil mi canım, biz kalırız; diyordu.

Arabalar birden durdu. Yolcular, bir tepeciğin önündeki boş bir alanda indiler. Arabacıardan biri kamçısıyla, ağaçlar arasındaki eski Chamont manastırının harabesini gösterdi. Büyük bir hayal kırıklığına uğramışlardı. Kadınlar buraya boşuna geldiklerini söylediler: üzeri böğürtlenlerle örtülü bir moloz yığını ve yıkılmış bir yarım kule. Sahiden de bunun için iki fersahlık yol almaya değmezdi. Arabacı şatonun parkının manastırının biraz ilerisinden başladığını, duvarların dibindeki dar yoldan gitmelerini salık verdi. On-EMILE ZOLA

201

lar gezip dolaşırken arabalar köyun meydanında bekleyecekti. Hoş bir gezinti olacaktı bu.

Gaga yolu üstündeki bir bahçe kapısının önünde durarak:

- İrma kendini iyi koruyor; dedi.

Hepsi, sessizce parmaklıkları kapıyı örten sık çalılığa baktılar. Sonra dar yolda, duvarın dibinden yuruyerek ilerlediler; yüksek dal arı birbirine kavuşarak yeşil bir kubbe meydana getiren büyük ağaçları hayranlıkla seyrediyorlardı. Üç dakika kadar sonra karşılıklarına yeniden bir parmaklıkları

kapı çıktı. Buradan yemyeşil bir çimenlik görünüyordu. İki tane yuzyıl ık meşe ağacı gölgelerini yayıyordu bu çimenliğin üstüne. Önlerinde de karanlıklar içinde bir koridoru andıran, bir yol uzayıp gidiyordu. Şimdi güneş parlak bir yıldız gibi görünüyordu bu yolun ta ötesinde. Bu manzara karşısında şaşakalmışlardı. Önce hiçbir şey söylemeden seyre daldılar, sonra izlenimlerinin birer birer açığa vurmaya başladılar. Önce az çok kıskançlıkla, alaylı bir şeyler söylemek istediler. Ama gördükleri manzara karşısında buyulmuş gibiydiler. Ne yaman kadınımış

bu İrma! Öbek öbek kavaklar, ardından kayın ağaçları, duvarlardan sarkan sarmaşıklar ve bütün bu ağaç denizinin içinden köşklerin, yer yer behren çatıları. Ardı arkası kesilmiyordu bu loş

koruların. Kadınlar şatoyu görmek istediler; her dönemeçte yalnız ağaç görmekten bıkmışlardı. İki el eriyle parmaklıklara yapışarak yuzlerini arasına sokup bir şeyler görmeğe çalışıyorlardı. Bu enginliğin ortasında gözlerden uzak, o gizli şatoya karşı içlerinde saygı duygusuna benzer bir şeyler doğmuştu. Hiç de yurumedikleri halde kısa bir süre sonra yoruldu. Duvar da bitmek bilmiyordu bir türlü. Her yol dönemecinde hep o gri taş çizgisi uzayıp gidiyordu. Kadınlardan bazılarının sabrı tükenmişti, artık dönsek, diyorlardı. Ama bu gezintiden yorgunluk duydukları

ölçüde bu şahane malikânenin derin sessizliği karşısında duydukları saygı artıyordu.

Nihayet Caroline Hequet dişlerini sıkarak :

- Ama budalaca bir şey bu bizimkisi; dedi.

NANA

Nana omuz vurarak onu susturdu. Bir suredir, konuşmuyordu. Rengi solmuş, ağır başlı bir hâl almıştı. Birden, son dönemeçte, köy meydanına çıkarken duvar da son bulmuştu; şato bir şeref avlusunun dibinde karşılarına çıkıver-mişti. Hepsi binanın baş döndürücü büyüklüğü karşısında şaşırıp oldukları yere mihlanmışlardı. Cephesinde yirmi penceresi bulunan şato, uç bölüm halinde, etrafı taş çerçevelerle çevrili tuğladan yapılmıştı. Henri IV. bu şatoda oturmuştu. Cenova kadifesiyle kaplı yatağıyla, odası bu gün de olduğu gibi duruyordu. Nana küçük bir çocuk gibi içini çekerek :

- Vay canına! diye mırıldandı.

Bu sırada hepsi birden heyecanlandılar. Gaga, birden, Irma'nın kilisenin önünde durduğunu söyledi. Tanıyordu onu. Kocakarı, o yaşta olduğu halde dimdikti hâlâ. Akşam duasından çıkılıyordu. Zengin kadın bir aralık kilisenin sundurmasının altında durdu. Kuru yaprak rengi çok sade ve çok bol bir ipekli elbise giymişti, ihtilâlin korkunç olaylarından canını kurtarmış bir markiz ifadesi vardı yuzunde. Sağ elindeki yaldızlı büyük dua kitabı güneşte parlıyordu. Ağır ağır kilise meydanında ilerledi. Onbeş adım gerisinden resmi elbiseli bir uşak geliyordu. Kiliseden çıkan Chamontlu-lar ihtiyar kadını yerlere kadar eğilerek selâmlıyorlardı. Yaşlı bir adam elini öptü, bir kadın önünde diz çökmek istedi. Şan ve şerefe burunmuş yaşlı bir kraliçeydi sanki. Şatonun sahanlığından yukarı çıkarak gözden kayboldu. Mig-non bir ders vermek ister gibi çocuklarına bakarak:

- İşte insan düzenli bir hayat yaşarsa böyle yükselir; dedi.

Artık her kafadan bir ses çıkıyordu. Labordette'e göre kadın şaşılacak derecede dinçti. Maria Blond pis bir lâf etti. Lucy ise buna kızarak ihtiyarlara saygı göstermek gerektiğini söyledi.

Sonunda hepsi, Irma'nın eşi görulmemiş bir kadın olduğunda birleştiler. Tekrar arabalara binildi.

Cha-mont'dan Mignotte'a kadar Nana hiç konuşmadı, iki kere dönüp şatoya baktı. Tekerleklerin hiç değişmeyen gurultu-EMILE ZOLA

sû arasında uyuklar gibiydi; yanında Steiner'in, karşısında Georges'un bulunduğunu unutmuştu.

Batan güneşin son ışıkları arasında o şato sahibi kadın, saygılar ve şerefler arasında butun o göz kamaştırıcı görünüşü ile gözünün önüne geliyordu.

Akşamleyin, Georges, yemekte bulunmak üzere evine gitti. Nana dalgınlaşan annesinden af dilemesi için göndermişti onu. Sert bir dil e bunu yapması gerektiğini söyledi. Birden bir aile saygısı doğuvermişti içinde. Öyle ki o gece yatmaya gelmeyeceğine de yemin ettirdi; kendisinin yorgun olduğunu söyledi; Georges'un bu ahlâk dersinden çok canı sıkılmıştı. Başı önde, yureği uzgun annesinin karşısına çıktı. Bereket versin askerliğini yapan ağabeyi Philippe gelmişti; onun bulunuşu, Georges'un korktuğu sahnenin kısa surmesine sebep oldu. Bayan Hugon, Georges'a gözleri yaşararak bakmakla yetindi. Öte yandan işi öğrenen Philippe, bu kadının yanına bir daha dönerse kulaklarından

yakalayıp getireceğini söyledi. Georges'un yureği ferahlamıştı; şimdi ertesı gece ikiye doğru kaçıp Nana ile randevularını nasıl duzene sokacağını tasarlıyordu.

Akşam yemeğinde misafirlerin cam sıkılmaya başlamıştı. Vandeuvres ayrılacağını bildirdi. Lucy'yi Paris'e götürmek istiyordu; on yıldır hiçbir istek duymadan bağıntı kurduğu bu kızın elinden alınması hoşuna gitmiyordu. Marki de Chouard, burnunu tabağına sokarak atıştırdırken Ga-ga'nın kızını düşünüyordu. Ne kadar da çabuk buyuyordu bu çocuklar. Lili'yi dizlerinin üstünde zıplattığını hatırlıyordu. Pek tombul bir şey olmuştu bu küçük kız.

Kont Muffat hiç konuşmuyordu, derin düşüncelere dalmıştı. Georges'u uzun uzun suzdu.

Yemekten sonra, biraz ateşini söyleyerek odasına çıktı. Ardından da B. Venot seğirtti.

Şimdi yukarıda şöyle bir sahne geçiyordu: Kont Muffat, sinir krizine tutulmuş, yastığına kapanarak hıçkırıklarını boğmaya çalışırken, B. Venot, tatlı bir sesle, kardeşim diyerek Tanrıdan yardım dilemesini sahk veriyordu. Ama adamın duyduğu yoktu bu sözleri; hırlıyordu. Birden yataktan fırladı, kekeleyerek :

204

NANA

- Gidiyorum oraya... Dayanamayacağım artık... dedi. Bunun üzerine B. Venot :

- Tanrının istediği olur... Diye mırıldandı. O, iradesinin yurutmek için her yolu kul anır; işleyeceğiniz gunah da onun silâhlarından biridir.

Berberce evden çıktıkları sırada iki gölge karanlık bahçe yoluna sapıyordu. Şimdi her akşam Fauchery ile Kontes Sabine, Daguene'tyi çayı hazırlaması için Estel e'in yanında bırakıyorlardı.

Caddede kont öyle hızlı yuruyordu ki B. Venot koşmak zorunda kalmıştı. Bir yandan da, soluk soluğa, şehvetin insanı surukleyeceği kötuluklere karşı en kuvvetli kanıtları sayıp dökmekteydi.

Öteki, gecenin karanlığında, hiç ağzını açmadan uçarcasına gidiyordu. La Mig-notte'un önüne gelince :

- Artık dayanamayacağım... Haydi gidin siz buradan... dedi.

La Mignotte'ta, yemekte kavga çıktı. Bordenave, Na-na'ya gönderdiği mektupta istirahatine bakmasını söylüyor, böylece kendisine pek metelik vermediğini göstermek istiyordu. Kuçuk Violaine, her akşam iki defa sahneye çağrılıyordu. Mignon, ertesı gun kendileriyle gitmesi için ayak diretirken Nana, çileden çıkarak, kimseden öğüt almaya ihtiyacı olmadığını söyledi. Hele yemekte öyle gulunç bir ağırbaşlılık taşıyordu ki! Bayan Lerat ağzından kaba bir söz çıkarınca, halası bile olsa, kimsenin böyle çirkin şeyler söylemesine izin veremeyeceğini bağırarak söylemişti. Sonra budalaca bir namusluluk nöbetine tutuldu, herkesin kafasını şişirerek iyi duygularını sayıp dökmeye başladı; oğluna sağlam bir din eğitimi verecek, kendisi de bundan sonra doğru yola girecekti. Sofradakiler onun bu sözlerine gulerken, büyük lâflar ediyor, söylediğine inanmış bir burjuva kadının ciddiliği ile başını

sal ayarak insanın ancak düzenli bir yaşayışla zenginliğe kavuşabileceğini, bir ot minder üzerinde ölmeye niyeti olmadığını

söylüyordu. Öteki kadınların canı sıkılmıştı: olacak şey değil, Nana'yi değiştirmişler, diyorlardı.

EMİLE ZOLA

205

Ama o düşüncelere dalmıştı: hayalinde çok zengin ve herkesin saydığı bir insan olarak görüyordu kendini.

Herkes yatmak üzere odasına çıkarken Muffat çıkagel-di. Labordette onu bahçede görmüştü.

Durumu anladı. Ste-iner'i uzaklaştırdıktan sonra elinden tutup karanlık ve uzun koridordan geçirerek Nana'nın odasına götürdü. Labordet-te'in eşi yoktu böyle işlerde! Pek becerikli olduğu kadar başkalarına yardım etmekten de zevk duyardı. Nana pek şaşmadı; ama Muffat'nın kendisine karşı duyduğu bu gözü dönmuşçesine istekten cam sıkılmıştı. Hayatta ağır başlı olmak lâzımdı değil mi? Sevgi saçma bir şeydi. Hiçbir şey kazandırmazdı insana. Sonra pek genç

olduğu için Zizi hakkında kaygıları vardı; pek namusluca hareket etmediği doğrudu. Ama Tanrı

bilir ya doğru yola girecekti artık, onun yerine bir yaşlıyı alacaktı.

Köyden ayrılacağı için pek sevinen hizmetçisine :

- Zoe, yarın sabah erkenden bavul arı hazırla, Paris'e döneceğiz; dedi.

O gece Muffat ile yattı, ama zevk duymadı.

VII

uç ay sonra bir akşam ustu, Kont Muffat Panorama geçidinde geziniyordu. Hava pek yumuşaktı.

Az önceki sağnaktan kaçanlar pasajı doldurmuştu. Dukkânlar arasında sıkışık bir kalabalık gidip geliyordu. Vitrinlerden beyaz kırmızı bir ışık seli dolup taşıyor; raflardaki renk renk eşyalar, muccevherler, reçel kavanozları, ipekli kumaşlar, dumduz aynaların önünde bir ışık ve renk cumbuşu halinde göz kamaştırıyordu. Dukkânların renk renk ışıkları uzaktan beyaz bîr kol uğun içinden çıkmış erguvan renkli bir eldiven, kanlı bir el gibi uzanıyordu.

Kont Muffat ağır ağır Bulvara doğru yurudu. Caddeye bir göz attıktan sonra tekrar geri dönerek dukkânların önünde dolaşmaya başladı. Rutubetli ve sıcak hava, dar koridoru pırıltılı bir buğu ile doldurmuştu. Şemsiyelerden damlayan sularla ıslanmış yerlerdeki malta taşları üzerinde geçenlerin ayak sesleri duyuluyordu. Gelip geçenler, havagazı lambalarının ışığında kontun soluk, durgun yuzunu suzuyorlardı. Bu meraklı bakışlardan kurtulmak için Muffat bir kâğıtçı

dukkânının önünde durdu, vitrine sıralanmış olan şeyleri, bu arada içinde çiçek ve manzara resimleri

bulanana camdan kureleri buyuk bir dikkatle seyre daldi.

Aslında bir şey gördüğü yoktu, hep Nana'yı düşünüyordu. Neden bir kere daha yalan söylemişti.

Sabahleyin, Lou-iset'nin hasta olduğunu, akşama halasının evine gidip çocuğa bakacağını

yazmıştı. Ama Muffat kuşkulananarak evine gitmiş ve kapıcıdan Nana'nın tiyatroya gittiğini öğrenmişti. Pek şaşmıştı buna. Çünkü Nana'nın yeni piyeste, rolü yoktu. Peki öyleyse neden yalan söylemişti, ve Varietes'de bu akşam ne işi vardı?

EMİLE ZOLA

207

Yoldan geçenlerden biri çarpınca kont farkında olmadan kendini biblo ve bunun gibi şeyler satılan bir dukkânın vitrinini önünde buldu. Gözleri küçük not defterleriyle sigara tabaklarına ilişti.

Bunların hepsinin bir köşesinde mavi bir kırlangıç resmi vardı. Dalgın dalgın bunlara bakarken, şuphe yok ki Nana değişti, diye düşünüyordu. Köyden dön1 duğu ilk zamanlarda, bir dişi kedi sokulganlığı ile yanaklarını, favorilerini öperken, sen benim biricik sevgilim sin, canımın içisin diye cilveler yapıyordu. Muffat'nın artık Geor-ges'tan korkusu kalmamıştı. Anası Fondettes'ten ayırmıyordu onu. Geriye, yerini aldığı sandığı şişko Steiner kalıyordu ama onun hakkında bir şey sormaya cesaret edemiyordu. Adamın yeniden korkunç bir para sıkıntısı içinde olduğunu Ganak tuzlaları hissedarlarına asılarak Borsa'da para sızdırmaya çalıştığını biliyordu. Evinde rastladığı zaman Nana, kendisine, yaptığı bunca masraftan sonra adamı bir köpek kovar gibi kapı

dışarı etmek istemediğini söylüyordu. Kaldı ki uç aydır hiçbir şey ilgilendirmiyordu kendisini.

Kanını tutuşturan bu gecikmiş ihtirasın dışında başka bir hırs, ya da kıskançlık duymuyordu içinde. Şimdi tek bir şey hissetmeye başlamıştı: Nana kendisine eskisi kadar yakınlık göstermiyor, sakalını öpmüyordu. Bu da onu kaygılandırmaya başlamıştı. Kadınları iyi tanımayan bir erkek olarak Nana kendisinde nasıl bir kusur buluyor diye düşünmeye başlamıştı. Zihni hep sabahki mektuba takılıyor, tiyatroya gitmek gibi basit bir şey için neden bu yalana baş vurduğunu bir türlü anlayamıyordu. Kalabalığa katıldı, yeniden suruklenerek pasajın bir tarafından öte tarafına geçti.

Bir lokantanın önünde durdu. Gözleri vitrindeki tuyları yolunmamış bir kuşla bir balığa ilişti.

Sonra, birden silkindi, gözlerini kaldırıp bakınca saatin dokuz olduğunu gördü. Nana neredeyse çıkacaktı; Muffat ona doğruyu söyletmeğe karar verdi. Yururken, onu tiyatrunun kapısından alıp şu köşede geçirdikleri akşamları hatırladı. Buradaki bütün dukkânları tanıyor, onların kokusunu duyuyor, havaya yayılan gaz kokulan arasında sağlam, Rus

208

NANA

meşinlerinin kokusunu, pastacı dukkânlarından yayılan vanilya kokusunu, muzikhol erin açık

kapılarından dağılan lavanta kokularını duyuyordu. Kendisini tanıyıp, ahbapça suzen soluk yuzlu tezgâhtar kadınların önünde de durmaya cesaret edemiyordu. Bir an gözleri, bir alay tabelâ

arasında, mağazaların ustlerindeki dizi dizi yuvarlak pencerelere takıldı; sanki bunları ilk kez görüyormuş gibi geldi ona. Sonra yeniden bulvara çıktı; bir an mola verdi orada. İncecikten yağmur çiseliyordu; soğuktan el eri dondu ve biraz toparladı kendini. Şimdi artık Macon yakınlarında, arkadaşı bayan Chez el es'de misafir kalan ve sonbahardan bu yana epey uzuntu çeken karısını düşünüyordu; arabalar yolda bir çamur deryası içinden geçip gidiyordu; kim bilir bu pis havada Macon dolayları nasıl korkunç olurdu. Birdenbire kedere kaptırdı kendini; bir pasaja daldı; boğucu bir havası vardı buranın; geniş adımlarla gelip gidenlerin arasından yol almaya başladı: Nana kuşkulanırsa Monmarte galerisinden sıvışır diye düşünmüştü birden.

Şimdi kont tiyatronun kapısını gözlemeye başlamıştı. Bu çamur deryasında beklemekten hoşlanmıyordu.

- Siz buradasınız ha! diye kekeledi. Bıyık altından gulumseyen figuran kızlar onun kim olduğunu öğrenir öğrenmez korkuya kapıldılar; ve bir dizi halinde kalakaldılar. Hanımlarına suçustu yakalanmış hizmetçilerin tavrıyla dimdik duruyorlardı. Uzun boylu sarışın bay uzaklaştı; hem guven duyuyor hem de kederli gibiydi.

Nana sabırsızlanarak :

- Kolunuza gireyim! dedi.

Yavaş yavaş yuruyorlardı. Kafasında bir alay şey sormayı tasarlayan kont ne diyeceğini bilemiyordu. İlk söze başlayan yine Nana oldu; hızlı hızlı saat sekizde teyzesinde olduğunu, Louiset'i görduktan sonra bir iş için tiyatroya inmeyi düşündüğünü anlatıyordu.

- Önemli bir iş için mi? diye sordu. Nana bir ara duraksadıktan sonra : EMİLE ZOLA

209

- Evet, dedi, yeni bir piyes söz konusu da. Benim de fikrimi almak istemişlerdi.

Muffat, genç kadının yalan söylediğini anlamıştı. Ama sıcacık yumuşak koluyla, koluna öylesine bir abanisi vardı ki adamın bütün gucu kesilmişti. Bunca zaman beklemiş olmasından ötürü artık ne öfke duyuyordu ne de kin; biricik düşüncesi onu böyle, şimdiki gibi elinde tutabilmektir.

Locasında ne yaptığını ertesi gun sorup soruşturacaktı. Nana'nın tereddutlu bir hali vardı; kendini toparlamaya başlayan bir insanın iç mucadelesini geçirdiği apaçık göruluyordu. Vari-etes galerisinin köşesini döner dönmez bir yelpazeci dukkânının önünde duruverdi birden.

- Şu sedef kakmalı tuy yelpaze ne kadar guzel değil mi? diye mırıldandı.

Sonra çok ilgisiz bir ses tonuyla :

- Benimle eve geliyorsun değil mi? dedi. Kont şaşırılmış bir halde;

- Elbet de, dedi, hem artık çocuğun da iyileştiğine göre.

Nana, pişman olmuştu uydurduğu sözleri söylediğine. Kim bilir Louiset'ye yeni bir kriz gelmiş olabilirdi belki; Ba-tignol es'a döneceğinden söz etti. Ama kont da oraya birlikte gidebileceğini söyleyince fazla ısrar etmedi. Bir an tuzağa düşürülmüş bir kadının korkunç öfkesini duydu içinde; ama sakın görünmek zorundaydı. Teklife boyun eğdi; zaman kazanmak istiyordu; hiç olmazsa gece yarısına doğru kontu atlatabilirse işler yoluna girerdi.

- Doğru, bu akşam bekârsın, dedi, karın yarın geliyor değil mi?

Kontesten böylesine laubali söz edilmesinden biraz tedirgin olan Muffat:

- Evet, öyle, diye cevap verdi.

Nana ona yaslandı, saatin kaç olduğunu, karşılamak üzere istasyona gidip gitmeyeceğini sordu.

Sonra mağazala-

210

NANA

EMİLE ZOLA

211

rın vitrinleri çok ilgisini çekiyormuşçasına adımlarını yavaşlattı.

Bir kuyumcunun önünde durarak :

- Hele şu bileziğe bak, ne acayip şey! dedi.

Panoramalar pasajına bayılırdı. Gençliğinden gelen bir tutkuydu bu; Paris'in bütün göz alıcı pırıltılı

şeyleri, sahte muccevherler, yaldızlı madeni eşyalar ve meşin görünümlü kartonlar hep bu pasajda bulunurdu. Bu pasajdan her geçişinde sergilenen eşya karşısından ayrılamazdı bir türlü; tıpkı

gençliğinde yarım pabuçla gezdiği yoksul uk yıl arında şekercilerin vitrinleri önünde kendinden geçtiği, bitişik dukkândan yükselen bir org sesini dinlediği, ucuz bibloların küçük sandal ar içindeki ceviz kaplama kutuların, kumaştan yapılmış kurdanlıkların, Vendome sütunlarının ve ter-mometreli dikili taşların karşısından ayrılamadığı gibi. Ama bu akşam perişan bir durumdaydı; bakıyordu ama hiç bir şey görmeden bakıyordu. Serbest olamaması canını sıkıyordu ve boğuk bir isyan halinde içinde yükselen öfkeyle aptalca şeyler yapmak ihtiyacını duyuyordu. Adamları iyi yolmuştu! Prensın parasını yiyordu şimdi de; bir alay çocukça kaprisleri için avuç dolusu para akıp gidiyordu; kendi de bilmiyordu bu paraların nereye gittiğini. Hausmann bulvarındaki apartman dairesi bile tam döşenmemişti. Sadece kırmızı satenle kaplı salon çok susluydu ve tıklım tıklım doluydu. Bununla

beraber şu ara alacaklılarla başı epey dertteydi, oysa meteliksiz olduğu gunler böyle bir derdi yoktu; onun en çok şaştığı da bu kadar idareli hareket ettiği halde nasıl oluyor da bu kadar çok borcu vardı. Bir aydan beri şu hırsız Steiner bin frankı bin bir güçlkle bulur oldu, o da dışarı atılmak tehlikesi söz konusu olunca, Muffat'ya gelince sersem biriydi o; ne verdiği haberi yoktu; bu cimrili-ğiyle ondan daha da fazlasını isteyemezdi zaten. Eğer her sabah belki yirmi kez iyi hareket edeceğini kendi kendine söz vermesiydi, bütün bunları nasıl da yuzustu bırakırdı. Her sabah Zoe akıl ıca davranmak gerek derdi; kendisinin de dini bir hatırası vardı

zaten; Chamont'un şahane görün-

tusu her gun biraz daha buyuyor, her gun biraz daha onun yardımını diliyordu. İşte bundan ötürü, öfkeden tir tir titrediği halde kendini tutmuş ve kontun kolunda, gittikçe sey-rekleşen gelip gidenler arasında, o vitrinden bu vitrine gidiyordu. Dışarda kaldırımlar kurumaktaydı; galeriye dalan serin ruzgâr, camlar altında sıcak havayı önüne katıp supuru; yor, renkli fenerlere, bu bir sıra dizilen gaz ışıklarına, yanan bir şenlik fişeğini andıran kocaman yelpazeye uskuntu veriyordu.

Lokantanın kapısının ustundeki fenerleri söndürüyordu garson; boş ve ışıl ışıl dukkânlardaki tezgâhtan kadınlar gözleri açık uyur gibiydiler.

Son sergiye gelmişlerdi; biskuviden yapılmış ve bir ayağını gul er arasında gizli bir yuvaya uzatan bir tazıyı gören Nana :

- Aman ne şeker şey! dedi.

Nihayet pasajdan ayrıldılar; arabaya binmek istemedi Nana. Hava çok güzel, diyordu; zaten acele edecek bir şeyleri de yoktu; eve kadar yurumek çok hoş olurdu. İngiliz kahvesinin önüne gelince içeri girmek istedi; istiridye yiyecekti; Louiset'nin hastalığından ötürü sabahtan beri lokma girmemişti ağzına. Muffat karşı koyamadı bu isteğe. Daha Nana ile gezip tozduğunu kimse bilmiyordu; özel bir oda istedi, ve koridor boyunca da çabucak sıvışıp geçti. Nana oranın yabancısı olmadığını bel i eden bir yuruyuşle ardından gidiyordu; tam bir odaya dalacakları

sırada, garsonun kapısını açık bıraktığı bir salondan guluşmeler, bağırp çağır-şımlar yükseldi; içerden hızla bir adam çıktı dışarı. Dague-net'ydi bu.

- O! Nana burada ha! diye bağırdı.

Kont çabucak odaya dalıvermişti, ama kapı yarı aralıktı; kamburlaşan sırtı görünürken Dague-net göz kırparak alaycı bir ses tonuyla :

- Vay canına! dedi, Tuilerie mi kaldırıyor bunları şimdi de!

Nana gulumsedi, parmağını dudağına götürerek susması için yalvardı. Çok yakışıklı, çok mutlu görünüyordu; o ki-212

NANA

bar kadınların yanında kendisini görmezlikten gelme alçaklığını göstermesine rağmen buracıkta bu

adama yine de sevgi ile bakıyordu.

Ahbapça bir ses tonuyla :

- E... ne var ne yok bakalım! dedi.

- Yola giriyorum artık. Sahi söylüyorum, evleneceğim.

Acıdığını gösteren bir tavırla omuz silkti Nana. Ama o bir yandan şakalaşırken bir yandan da sözlerine devam ediyor, hiç olmazsa temiz bir delikanlı olarak kalabilmek için kumarda kazanıp bayanlara çiçek göndermek için değil diyordu. Üç yuzbin frankını bir buçuk yıl içinde eritmişti. İşin pratik yanını düşünüyordu; drahoması çok olan bir kadınla evlenecek, sonra da babası gibi vali olacaktı. Nana bu sözlere inanmıyor, gulumsuyordu, başıyla salonu işaret ederek

- Kim var yanında? dedi.

- O... bütün çete orada diye cevap verdi genç adam; bir anda tasalarını unutarak. Düşün bir kere, Leo, Mısır yolculuğunu anlatıyor. Öyle eğlenceli ki! Hele bir banyo hikâyesi var ki...

Hikâyeyi anlattı. Bu gecikme hoşuna gidiyordu. Nana ile yan yana duruyorlardı koridorda. Alçak tavanda gaz lâmbaları yanıyor, duvar kaplamalarından bel i belirsiz bir yemek kokusu yayılıyordu etrafa. Ara sıra, salondan yükselen gurultu çok arttığı zaman biribirlerinin sözlerini duymak için yuzlerini iyice yaklaşıyorlardı. Her yirmi saniyede bir, eli tabak dolu geçen bir garson bu engel e karşılaşıyor ve onları tedirgin ediyordu. Ama onlar, sözlerine hiç ara vermeden duvara iyice yapışıyor bu gurultu patırtı bu itip kakışma arasında, sanki kendi evlerindeymiş gibi rahatça konuşuyorlardı.

Genç adam, Muffat'nın girdiği odanın kapısını işaret ederek :

- Baksana! dedi.

EMİLE ZOLA

213

İkisi de gözlerini kapıya çevirdiler. Kapı hafif hafif açılıp kapanıyordu, bir insanın soluğu kımıldatıyor gibiydi. Sonra yavaşça hiç gurultu çıkmadan kapandı. Sessizce guluştuler. Orada yalnız kalan kontun halini görmeliydi şimdi.

- Ha! Aklıma gelmişken sorayım, Fauchery'nin benim

hakkımda yazdığı makaleyi okudun mu?

- Evet, Altun Sinek, diye cevap verdi Daguenet; ama seni uzmemek için söz etmedim ondan.

- Üzmek mi? Neden? Uzun bir makale bu.

Nana, Figaro'da kendinden söz edilmesinden pek hoş-lanmıştı. Eğer gazeteyi kendisine getiren berberi Francis bazı açıklamalarla bulunmasaydı, bunun kendisi için yazılmış olduğunu anlamayacaktı bile, Daguenet, o her zamanki alaycı tavrıyla, bıyık altından gulerek genç kadını

suzuyordu. Pek âlâ mademki kendisi memnundu, ona neydi bundan.

İki elinde birer dondurma kabıyla ilerleyen bir garson ikisinin arasından :

- Affedersiniz! deyip geçti.

Nana, Muffat'nın kendisini beklediği salona doğru bir adım attı.

- Tamam! Al ahısmarladık, hadi boynuzluna git bakalım! dedi.

Yine durdu Nana.

- Neden boynuzlu dedin ona?

- Boynuzlu da ondan.

Nana, bu söz çok ilgisini çekmiş gibi gelip duvara sırtını dayadı.

- O!., dedi sadece.

- Ne o! Yoksa bilmiyor muydun bunu? Karısı Fauchery'nin metresi sevgilim... Bu iş o yazlıkta başlamış olmalı... Biraz önce Fauchery buradaydı; ben geldiğim sırada o da gidiyordu. Sanırım bu akşam randevuları var. Bir yolculuk icat ettiler.

214

NANA

Nana'mn heyecandan dili tutulmuştu. En sonunda bacağına vurarak :

- Ben de kuşulanmıyor değildim bundan, dedi. Geçen gün onu yolda görür görmez kestirmiştim bu işi... Demek namuslu bir kadın da kocasını aldatabiliyor ha! Hemde şu aşağılık Fauchery ile!

Kim bilir neler öğretir ona.

- Yok canım! dedi. Daguenet haincesine; bu ilk denemesi değil ki. Kim bilir belki Fauchery kadar bildiği vardır onun da.

Nana tiksinişçesine bağırarak :

- Sahi mi!... Ne güzel örnek! Ne pis şey! dedi.

Eli şişe dolu bir garson, «affedersiniz» diyerek aralarından geçti.

Daguenet, Nana'nın elini tuttu. Kadınları kendine çeken o bil ur gibi sesiyle :

- Al ahısmarladık sevgilim... Biliyorsun seni hep seviyorum., dedi.

Elini çekti; sözleri salondan yükselen bravo sesleri arasında kaybolup gitmişti; salonun kapısı kımıldıyordu hep.

- Hadi canım sende... Bitti o iş artık... Ama zararı yok. Bugunlerde bize uğrarsan, konuşuruz.

Sonra isyan eden bir burjuva kadınının tonuyla :

- Ah... demek boynuzlu ha!... Çok can sıkıcı bir şey bu. O kadar tiksindiririm ki boynuzlulardan, diye söylendi.

Salona girdiği zaman dar bir divana oturmuş olan Muf-fat'nın yuzunun bembeyaz olduğunu ve sinirden el erinin tir 'tir titrediğini gördü. Hiç sitem etmedi kendisine. Nana ise bir yandan tiksiniyor ve bir yandan acıyordu bu adama. Bu zaval ı adamı hayasızcasına aldatıyordu demek karısı!

Boynuna sarılmak, onu avutmak istiyordu. Ama ne de olsa sersemin biriydi bu adam kadınlar karşısında; belki de aklını başına toplardı. Ama acıma duygusu ağır bastı. İstiridyeleri yer yemez onu bırakıp gitmeği tasarlamıştı; gitmedi, ingiliz Kahvesi'nde sadece bir çeyrek saat kaldılar ve birlikte Ha-EMILE ZOLA

215

usmann'daki eve gittiler. Saat onbirdi; nasıl olsa gece yarısı obuadan ona yol vermenin bir çaresini bulurdu.

Ama yine de temkinli olmayı düşündüğünden bitişik odadaki Zoe'ye bazı emirler verdi.

- Sen gözetlersin, eğer öteki hâlâ yanımda ise gurultu etmemesini tembih edersin.

- Peki ama nereye oturtayım onu bayan?

- Mutfakta oturt. Böylesi daha emin.

Odada Muffat soyunmaya başlamıştı bile. Ocakta ateş alev alev yanıyordu. Pelesenkten yapılmış mobilyaları, duvar kaplamaları, gri uzerine iri mavi çiçekli kumaş kaplı koltuklarıyla hep aynı

odaydı. İki kez Nana bu odayı yeniden döşemek istemişti; birincisinde siyah kadife, ikincisinde de ustunde iri pembe çiçekler bulunan beyaz satenle. Ama Steiner buna razı olur olmaz da bunun yiyecek parasından çıkacağı da ortadaydı. Sadece şöminenin önüne bir kaplan derisiyle tavana kristal bir gece lâmbası takmaya heves etmişti.

Odada kapanıp yalnız kaldıkları zaman :

- Uykum yok, ben yatmayacağım, dedi Nana.

Hiç kimse tarafından görülmediğine emin olan insanların rahatlığıyla kont boyun eğiyordu ona.

Biricik kaygısı kadını gucendirmemektir.

- Nasıl istersen, diye mırıldandı.

Bununla beraber ateşin karşısına geçip oturmadan önce ayakkabılarını çıkardı. Nana'nın en büyük zevklerinden biri de aynalı dolabın önünde soyunmaktı; çıplak ayaklarını seyrederek sonra gömleğini çıkarır; çırılçıplak kalınca her şeyi unuttur, uzun uzun kendini seyre daldı. Vucuduna, sateni andıran cildinin yumuşaklığına belinin inceliğine bayılırdı; kendisine duyduğu bu derin aşkla ağırlaşır, ciddileşir, dikkat kesilirdi. Bazen berber kendisini bu durumda görürdü; o hiç başını

çevirmezdi. O zaman Muffat kızar, Nana da şaşardı buna. Ne oluyordu bu adama? Başkaları için değil, kendisi içindi bu.

216

NANA

O akşam kendini daha iyi seyredebilmek için apliklerin altı mumunu birden yaktı. Tam gömleğini çıkaracağı sırada, bir saniyeden beri kafasına takılan bir soru döküldü dudaklarının ucundan :

- Figaro'daki makaleyi okumadın mı sen?... Gazete, orada, masanın üstünde...

Daguenet'nin guluşu geldi gözünün önüne; kuşkulu bir hali vardı. Şu Fauchery olacak adam eğer kendisini gözden düşürmeğe çalışmışsa ona yapacağını biliyordu.

İlgisizmiş gibi görünerek :

- Galiba benden söz ediliyormuş o gazetede, dedi. Öyle mi ha? Sen ne düşünüyorsun bu konuda sevgilim?

Gömleğini çıkardı, Muffat yazıyı okuyup bitirinceye dek çırılçıplak bekledi. Fauchery Altım Sinek adlı yazısında bir genç kızın hikâyesini anlatıyordu; dört beş kuşaktan bu yana sarhoş bir ailenin kızıydı bu, bütün bu süre boyunca yoksul ve içkiden bozulan ve veraset yoluyla geçen bu kan, bu kızda kadınlarda görülen bir sinirliliğe dönüşmüştü. Şehrin dış mahal elerinden birinde, kaldırım üstünde buyumuştur; uzun boylu, güzel, nefis tenliydi; tıpkı gubrede yetişmiş bir çiçek gibi; aralarından çıktığı baldırı çıplaklar ve yuzustu bırakılmışlardan öç alıyordu. Onunla birlikte halkın arasında yaygın olan ahlâksızlık aristokrasiye sıçrayıp onu da bozuyordu. Tabiat kuvveti, yok edici bir maya halini alıyor, kendisi istemeden, beyaz baldırları arasında Paris'i bozuyor, parçalıyor kadın gibi parmağında çeviriyordu. Makalenin sonunda pislikten havalanıp, yol kıyılarında hayvan leşleri üzerinde uçuşan, vızıldayan, oynaşan, muccevher pırıl-tısıyla parlayan, pencerelerden saraylara girip ustlerine konduğu adamları zehirleyen güneş renginde bir sineğe benzetiliyordu bu kadın.

Muffat, başını kaldırdı; gözlerini ocaktaki ateşe dikti.

- Peki ne dersin? diye sordu Nana.

Ama Kont cevap vermedi. Yazıyı tekrar okuyor gibiydi. Başından omuzlarına doğru buz gibi bir şey aktı. Oradan oraya sıçrayan cümleleri, umulmadık derecede kelime EMİLE ZOLA

217

bol uğu, duzensiz yaklaştırmalarla hınzırca yazılmış bir yazıydı bu. Bununla beraber yazıyı okur okumaz birkaç aydan beri içinde kımıldayan o hiç hoşlanmadığı şeylerin uyandığını hayretle gördü.

O zaman başını kaldırdı. Nana kendinden geçmişçesi-, ne vücudunu seyrediyordu. Boynunu bukuyor, sağ kalçasının üstündeki koyu renk lekeye aynada dikkatle bakıyordu; parmağının ucuyla bu lekeye aynada dikkatle bakıyordu; parmağının ucuyla bu lekeye dokunuyor, onu da güzel buluyordu besbel i. Sonra o kötü çocukluk merakına kapılarak vücudunun diğer bölümlerini incelemeye başladı. Kendine baktıkça hayret ediyordu; erinliğe yeni eren bir genç kızın şaşkınlığı

vardı halinde. Yavaş yavaş Venus'inkini andıran gövdesini daha belirgin bir hale getirmek için kol arını açtı; belini baktı, sırtına, önüne baktı; boğazının ve kalçalarının yuvarlaklığına daldı

gözleri. Sonra dizlerini birbirinden ayırarak sağa sola sal anmaya, vücudunu döndürmeye başladı; göbek atan bir çenginin hareketleriyle kendinden geçmiş gibiydi.

Muffat genç kadını seyre dalmıştı. Onun bu hal eri urkutuyordu kendisini. Gazete elinden yere düştü. Her şeyi açık seçik gördüğü o dakikada kendinden tiksiniyordu. Olan olmuştu: uç ayda hayatını alt ust etmişti; şimdi bu pisliğin iliklerine kadar işlediğini hissediyordu; böyle bir şey olabileceğini hiçbir zaman, düşünemezdi. Şu anda bütün benliği çurumekteydi. Kötülüğün meydana getirdiği zararları bir an düşündü. Bu mikrobun nasıl kendini zehirlediğini, yuvasını

dağıttığını, toplumun bir köşesini çatırdatıp çökerttiğini görüyordu. Ama gözlerini bir türlü genç

kadından ayıramıyor, içini onun çıplaklığının verdiği tiksinti ile doldurmak istiyordu.

Nana hiç kımıldanmıyordu artık. Kolunu ensesinin altına uzatmış, bir elini öteki eliyle tutuyordu, başını arkaya devirmiş, dirseklerini birbirinden ayırmıştı. Muffat kadının yan kapalı gözlerini, birbirlerinden hafifçe ayrılmış dudaklarını, yuzundeki sevişme hazzı içindeki guluşunu seyrederken kendinden geçiyordu. Çözülen sarı saçları, bir dişi arş-218

NANA

lanın yelesi gibi kaplamıştı sırtını. Böyle uzanmış, gerilip ya-tışıyla, bir savaşçı kadının sağlam kalçalarının, sert boğazının, ipek gibi teninin altındaki güçlü kaslarının manzarasını seyrettiriyordu kontu. Yalnız omuzunda ve kalçasında hafif bir kıvrım meydana getiren bir çizgi uzanıyordu bir dirseğinden ayağına kadar. Muffat şimdi bu çıplak vücudun, yandan görünüşünü, sarışın tenini kıvrımlarını mumların ışığında yaldızlanarak ipek parıltıyla yansılanan yuvarlaklıklarını seyre dalmıştı. Bir yandan da, kutsal kitabın şehvet kaynağı vahşi bir hayvan diye anlattığı kadından nefretini hatırladı. Nana'nın vücudu tuylerle, sarışın bir tuy örtüsüyle kaplıydı, kadife gibi.

Kalçalarında, dolgun butlarında dişiliğini gölgeleyen iç gıcıklayıcı bir örtü vardı sanki; hayvanca bir şeydi. Altın vucutlu bir hayvan, bilinçsiz bir güçtu bu. Kokusuyla dünyanın havasını bozan bir şeydi. Muffat, gözünü, buyulenmiş gibi hiç ayırmadan bakıyordu ona. Sonra görmemek için gözlerini kapıyor. Ama hayvan, gittikçe buyuyen karanlıkların derinliğinde, butun korkunçluğu ile ve ulaşılmaz ölçülere burunerek, beliriyordu yine. Butun çıplaklığıyla, orada, gözlerinin önündeydi.

Bu sırada Nana kıvranıyor, tortop oluyordu yattığı yerde. Vucudundan bir sevişme urpertisi geçmiş gibiydi. Gözleri hafifçe nemli, kendini daha da küçük göstermek için buzuluyordu sanki.

Sonra el erini birbirinden ayırdı, hafifçe göğsüne doğru kaydırarak, sinirli sinirli memelerinin ustune bastırdı. Tatlı bir şehvet duygusuyla gerindi, yuzunu sağa sola çevirerek yanaklarını

omuzlarına surttu. Her şeyi yiyip yutmaya hazırmış gibi açılan ağzından, butun vucuduna yakıcı

bir isteğin soluğu yayılıyordu. Dudaklarını uzatarak, koltuk altına yakın yerden göğsünü uzun uzun öptü, ayna da kendini böyle öpen öteki Nana'ya da gulumsuyordu bir yandan.

Muffat, derin derin ve bıkkınlıkla içini çekti. Bu kadının kendi kendine zevk yaratması çileden çıkartmıştı onu. Birden sanki butun düşüncelerini bir kasırga sökup götürmüş gibi yerinden fırladı.

Nana'yı kucakladığı gibi, çok kaba bir hareketle halının ustune bıraktı.

EMİLE ZOLA

219

Genç kadın :

- Bırak beni canımı acıtıyorsun! diye bağırdı.

Adam, yenik düştüğünün farkındaydı. Bu kadını budala, iğrenç ve yalancı buluyordu ama zehirlenmiş olduğunu bildiği halde bile yine istek duyuyordu ona. •

- Oh! Budalaca bir şey bu yaptığın! dedi öfkeyle Nana. Muffat kendisini bıraktığı zaman.

Biraz sonra Nana sukûnet bulmuştu. Şimdi Muffat gidecekti. Kadın ustune dantel i bir gecelik geçirdi; gidip ocağın karşısında yere oturdu. Severdi böyle oturmayı. Fauc-hery'nin yazısı

hakkındaki düşüncesini yeniden sorunca, Muffat bir kavga çıkmaması için belirsiz bir cevap verdi.

Kaldı ki, Fauchery ile bir yerlerde buluştuğunu söylemişti. Bundan sonra genç kadın, Kontu nasıl sepetleyeceğini düşünmeye başladı. Bunu nezaket ölçüleri içinSe yapmak istiyordu. Çünkü, hep iyi kalpli bir kız olarak kalmıştı. Başkalarına azap vermekten hoşlanmıyordu; kontun boynuz taktığını düşününce ustelik bir acıma duymaya başlamıştı ona karşı.

- Demek karın yarın sabah gelecek öyle mi? diye sordu.

Muffat bir koltuğa serilmişti. İçi geçmiş gibi bir hali vardı, kol arında, bacaklarında yorgunluk duyuyordu. Nana eiddi bir tavırla onu suzerken kafasından da bir şeyler geçiriyordu. Bir araya toplanan dantel erinin uzerine şöyle yan oturmuş, eliyle çıplak ayağını tutarak, durmadan hızla çevirip duruyordu.

- Evleneli çok oldu mu? diye sordu. Kont :

- Ondokuz yıl; diye cevap verdi:

- O!... Peki karın iyi davranıyor muydu sana karşı; iyi geçiniyor muydunuz?

Muffat sustu. Sonra canının sıkılmış olduğunu bel i eden bir sesle : 220

NANA

- Biliyorsun ki bu şeylerden söz etmemeni rica etmiştim senden.

- A! Neden acaba? diye içerlemiş gibi Nana bağırdı. Kendisinden söz etmekle karını yiyecek değilim ya! Butun kadınlar aynı hamurdan yapılmıştır azizim...

Daha ileri gitmekten çekinerek sustu. Ama, şöyle yuksekten bakan bir tavır takındı; kendinin, iyi bir insan olduğuna inanıyordu da... Öte yandan eğlenceli bir şey aklına gelmişti. Gulumseyerek Muffat'yı suzdu. Sonra :

- Söylesene, Fauchery'nin senin için yazdığı söylentiye, anlatmadım mı sana? Ne yılan heriftir O!

Bunun için kızmıyorum ona, böyle bir yazı yazılabilir; ama yine de gerçekten bir yilandır bu Fauchery.

Şimdi daha yuksek sesle gulumeye başlamıştı. Ayağını bıraktı, surunerek konta sokuldu, boynunu dizine yasladı.

- Duşun bir kere... Dediğine göre daha evlenmeden önce karınla yatmışsın sen... yattın mı?..

Söylesene... Sahiden doğru mu bu?

Gözünü gözünün içine dikerek adamı konuşurmak istiyor, bu sırrı öğrenmek için el eriyle omuzlarından tutarak onu sıkıştırıyordu.

Kont ciddi bir tavırla :

- Her halde oldu böyle bir şey; dedi.

Bunun uzerine, Nana kahkahadan kırılarak Muffat'nın ayaklarının dibine serildi; arada bir de eliyle dizine vuruyordu. Bir yandan da :

- Oh, bulunmaz bir şey bu... Eşsiz adamsın sen.. Ah zaval ı nonoşum görmeliydi seni, kim bilir ne

kadar beceriksizdin! Bu işi bilmeyen bir adamın hali o kadar eğlencelidir ki... Ah, görmeliydi sizi...

Bari iyi oldu mu? Anlatsana biraz canım! Yalvarırım sana anlat!

Adamı, ayrıntılara kadar öğrenmek için soru yağmuruna tutarak bunaltıyordu. Öylesine sarsılarak, kahkahalarla guluyordu ki geceliği omuzlarından kayıyor, ocağın alevleri-EMILE ZOLA

221

nin ışığıyla yaldızlanan çıplak vücudu meydana çıkıyordu. Kont yavaş yavaş, gerdeğe girdiği geceyi anlatmaya başlamıştı. Artık bundan hiçbir rahatsızlık duymuyordu. Sonunda bilinen bir deyimle «karısını nasıl mahvettiğini» anlatmak kendisinin de hoşuna gitmişti. Sadece hâlâ bir utanç duygusu kaldığı için, kelimeleri seçerek kul anıyordu. Dediğine göre nefis bir vücudu vardı

kontesin ama buz gibi soğuktu.

- Oh, dedi gevşekçe; kıskanman için hiçbir sebep yok onu.

Nana gulmuyordu artık. Yine eski yerine döndü, sırtını ateşe verdi; dizlerini iki elinin arasına alarak çenesini dayadı. Sonra ciddi bir tavırla :

- Bir erkeğin, ilk gece karısının yanında beceriksiz olması önemli bir şey değil şekerim; dedi.

Kont hayretle :

- Neden? diye sordu.

- Çünkü, diye ukalaca bir eda ile söze başlamıştı Nana.

Ders verir gibi, başını sal ayarak konuşuyordu. Ama daha açık konuşmaya yanaştı.

- Biliyor musun ben hatırlıyorum bu işin nasıl olduğunu?.. Eh, şunu diyeyim şekerim; kadınlar erkeğin beceriksiz olmasından hoşlanmazlar. Bir şey söylemezler... Anlarsın ya... Utanma filân diye bir şey var... Ama şuna inan ki, içlerinden epey şey geçirirler... Sonra, eğer erkek bu işi beceremezse başkasıyla yoluna koymayı araştırırlar... İşte böyle, aslanım.

Kont bu sözlerden bir şey anlamamış gibi görünüyordu. Bunun üzerine Nana daha açık konuştu.

Arkadaşça, bir ana öğüdü verir gibi, iyi yurekliliğinden bu dersi veriyordu ona. Kontun boynuz taktığı öğrendiği andan beri bu sır rahatsız ediyordu kendisini. Bunu Muffat'ya açmak için dayanılmaz bir istek duyuyordu.

222

NANA

- Aman! Kalkmış beni ilgilendirmeyen şeylerden söz ediyorum; dedi. Söylüyorsam herkesin mutlu

olmasını istediğim için... Sohbet ediyoruz öyle değil mi? Haydi açıkça konuş. Sustu; oturuşunu değiştirdi. Sırtı yanmıştı.

- Çok sıcak değil mi? dedi. Sırtım kavruldu... Biraz da karnımı yakayım... Ağrılara iyi gelir.

Gerdanını ateşe uzattı, ayaklarını altına kıvırdı:

- Yani karınla yatmıyor musun artık? diye sordu. Muffat, kadının çingar çıkartmasından korkarak :

- Val ahi yatmıyorum; diye cevap verdi.

- Peki ama onun tahtadan bir yaratık olduğunu mu sanıyorsun?

Muffat, evet der gibi, başını önüne eğdi.

- Beni bunun için mi seviyorsun? Cevap versene! Kızacak değilim.

Kont yine başıyla cevap verdi.

- Pekiyi öyleyse... Ben de böyle düşünüyordum zaten. Yerat teyzemi tanıyorsun değil mi? Buraya gelince, evinin karşısındaki manavın hikâyesini anlatır ona... Düşün bir kere bu manav... Of! Ne kadar da yakıyor insanı bu ocağın ateşi. Vucudumu döndürmem gerek. Şimdi sol yanımı

yakayım.

Kalçasını ataşe uzatırken acayip bir şey geçti kafasından. İyi yurekli saf bir kadın olarak kendi kendisiyle alay etmeye başladı. Vucudunu bu kadar tombul ve alevler yansıdıkça pespembe görmekten büyük bir zevk duyarak :

- Baksana bir kaza benzemiyor muyum ben?... Evet evet şişe geçirilmiş bir kaz... Dönuyorum, dönuyorum... Kendi yağımda kızarıyorum.

Yine kahkahayı salıvermişti. Bu sırada bir takım sesler, açılıp kapanan kapı gurultuları duyuldu.

Muffat hayret ederek ne olduğunu sormak ister gibi genç kadının yuzüne baktı. Nana ciddileşmiş, kaygılı bir hal almıştı. Her halde bu Zoe'nin kedisi, şu her şeyi kırıp döken Al anın cezası

EMİLE ZOLA

223

hayvandı. Saat gece yarısını geçiyordu. Nereden esmişti aklına şu boynuzlusunu mutlu etmeye çalışmak? Öteki adam beklediği için buna hemen yol vermeliydi.

Nana'yı bu kadar nazik gördüğü için kont tatlı bir sesle:

- Ne diyorsun? dedi.

Fakat Nana, kontu sepetlemeyi aklına koyduğu için birden dikildi; lâfını esirgemeyerek :

- Evet! İşte şu manavla karısından söz ediyordum: dedi. Evet dostum, hiçbir zaman el değdirmemişler birbirlerine! Kadın uzak duruyormuş; adam beceriksizmiş... Öyle ki, karısını

tahtadan yapılmış sanarak orospularla düşüp kalkmaya başlamış; bu kadınlar da ona her çeşit pisliği aşılamışlar. Öte yandan karısı da, enayi kocasından açığöz oğlanlarla işi pişirmiş... Eh işte bu böyledir daima; karı koca anlaşmamışsa, ne olur, iyi bilirim bunu ben!

Muffat'ın benzi sapsarı kesildi. Nihayet kendisine taş atıldığını anlamıştı. Nana'yı susturmak istedi. Ama o öfkesini yenemiyordu.

- Hayır, rahat bırakın beni! Eğer ahmaklık etmeseniz, karılarınızla da, bizimle olduğu gibi iyi anlaşırdınız. Karılarınız da kuş beyinli şeyler olmasaydı sizi el erinin altında tutabilmek için, bizim gibi, zahmete sokarlardı kendilerini... Butun bunlar yol yordam meselesi... İşte yavrum, benden sana öğüt...

Muffat sert bir tavırla :

- Namuslu kadınları ağzınıza almayın. Tanımazsınız onları siz; dedi.

- Ben tanımam ha!... Bırak ki temiz şeyler değildir sizin şu namuslu kadınlarınız! Bahse girerim, bir teki bile benim gibi kendini size göstermeye cesaret edebilir mi... Şu namuslu kadınlar, demiyor musun, gerçekten guleceğim geliyor! Beni daha fazla kışkırtma, sonradan pişman olacağım şeyleri söyletme bana.

224

NANA

Kont, hiç cevap vermedi, yalnız dudaklarının arasından bir kufur mırıldandı. Nana'nın benzi attı.

Bir şey söylemeden bir kaç dakika kontu baktı. Sonra o berrak sesiyle :

- Ne yapardın karın aldatsaydı seni? diye sordu.

Adam, çok fena şeyler yapabileceğini anlatmak ister gibi bir jest yaptı.

- Ya peki ben aldatırsam? Muffat omuz silkerek :

- Ha, sen mi? dedi.

Aslında Nana kötü yurekli değildi. Daha konuşmalarının başında, boynuz taktığını yuzune vurmak istememişti. Bu konuda sakın bir şekilde bu sırrı ona açmak isterdi. Ama şimdi Muffat çileden çıkartmıştı kendisini; bir son vermeliydi bu işe.

- Peki öyleyse yavrum.. Evimde ne işin var anlamıyorum.. İki saattir canımı sıkıp duruyorsun...

Haydi Fauc-hery ile iş beceren karının yanına git artık. Evet; doğruca Taitbout sokağında soluğu al... Hani şu Provence sokağının dönemecinde... Bak sana adresini de veriyorum.

Sonra, Muffat'ın kafasına tokmak indirilmiş gibi ayakta sal andığını görerek, zafer kazanmışçasına :

- Namuslu kadınlar, bizim işimize karışır da sevgililerimizi elimizden almaya kalkarlarsa...

Görecekları vardır, bu namuslu kadınların...

Fakat sözünü bitiremedi. Muffat korkunç bir hareketle yakaladığı gibi Nana'yı yere fırlattı. Sonra ayağını, topu-ğuyla kafasını ezerek susturmak ister gibi havaya kaldırdı. Genç kadın dehşetli bir korkuya kapılmıştı... Muffat, çıldırmış gibi olduğu yerde tepinmeye başlamıştı. Adamın, söyleyecekleri boğazında duğumlenerek susması, genç kadına gözlerini yaşartacak kadar dokunmuştu. Büyük bir pişmanlık duyuyordu. Sonra ocağa sağ yanını çevirirken Muffat'ın gönlunu almak için:

- Yemin ederim ki şekerim, bunu bildiğini sanıyordum. Belki de doğru değildir. Ben uydurmadım bunu. Bana böy-EMILE ZOLA

225

le söylediler, her yerde konuşuluyor; ama neyi ispat eder ki bu. Haydi canım sen de, uzme kendini. Erkek olsam, kadınlara metelik vermezdim ben! Görüyorsun ya kadın dediğinin yukseği de alçağı da bir: zevkine düşkündür hepsi de.

Sözlerinin adam üzerindeki acı etkisini azaltmak için veryansın ediyordu kadınlara. Ama kontun bu sözleri duyduğu yoktu. Ayağını suruyerek, potinlerini ve redingotunu giydi. Bir süre daha ayaklarını yere vurdu. Sonra, sanki nihayet kapıyı bulabilmiş gibi çıkıp gitti. Nana çok uzulmuştu.

Kendi kendine :

- Eh! Uğurlar olsun! diye söylendi. Bu adam böyle bir şey söylendiği zaman yine de terbiyeli davranıyor!... Ben de kalkmış dövunuyorum! Önce ben sözümü geri aldım; yeterince özür diledim sanırım... Sonra da canımı sıkıp duruyordu burada!

Ama yine de canı sıkılmıştı. İki eliyle bacaklarını kaşıyordu. Eh olan olmuştu artık...

- Adam sen de! Boynuz takmışsa benim kabahatim değil ya bu! diye mırıldandı.

Sonra kızarmış bir bıldırcın gibi bütün vücudunu ısıtıttıktan sonra, yatağına girdi. Zili çalıp Zoe'yi çağırdı ve mutfakta bekleyen öteki adamı göndermesini söyledi.

Sokağa çıkınca, Muffat sert adımlarla yurumeye başlamıştı. Yeniden sağnak halinde yağmur yağıyordu. Başını havaya kaldırınca is renkli bulutların ayın önünden geçtiğini gördü. Bu saatte, Haussmann bulvarında pek az kimseye rastlanırdı. Opera şantiyelerinin yanından geçti: daha karanlık yerlerde yurumek istiyor ve hep kopuk kopuk şeyler mırıldanıyordu. Yalan söylüyordu bu kadın. Yalanı ahmaklığı ve kötuluğu yuzunden uydurmuştu. Ayağının altında kafasını ezmeliydi.

Ne olursa olsun çok utanç verici bir şeydi bu. Artık bir daha onu göremez, ona dokunamazdı; yoksa çok alçak bir insan olmalıydı. Boğulacakmış gibi derin derin soluk alıyordu. Ah! şu çıplak canavar, şu her yanını ateşte kızartan dişi kaz; kırk yıldır saygı duyduğu ne varsa 226

NANA

salyalarını akıtmıştı ustune! Ay, bulutlardan sıyrılmıştı, şimdi ıssız caddeye beyaz bir örtü serilmiş gibiydi. Korktu, hıçkırarak ağlamaya başladı: Sonsuz bir boşluğa yuvarlanmış gibi şaşkın bir haldeydi.

- Al ahım! diye kekeledi; bitti, her şey bitti artık.

Caddelerde, evlerine gecikenler hızlı hızlı yürüyorlardı. Bu kadının anlattıkları, durmadan ateşler içinde yanan kafasını kurcalıyordu. Olaylar üzerinde serin kanlılıkla düşünmek istiyordu. Kontes bayan de Chez el es'in şatosundan sabahleyin dönmüş olmalıydı. Aslında, bir akşam önce gelip geceyi bu adamın yanında geçirmesine hiçbir şey engel olamazdı. Şimdi, Fondettes'de buldukları günlerle ilgili bazı ufak tefek olayları hatırlıyordu. Bir akşam ağaçların altında birdenbire Sabine'in karşısına çıkmıştı; karısı o kadar heyecanlıydı ki hiçbir şey söyleyememişti.

O adam da yanında mıydı yoksa? Düşündükçe Nana'nın anlattıklarının doğru olabileceğini kabul ediyordu. Sonunda da bunu hem tabi hem de zorunlu buldu. Kendisi bir yosmanın yanında, gömleğini giyerken, karısı âşığının odasında soyunmakta olabilirdi; bundan daha sade ve akla yakın bir şey olamazdı. Böylece düşünerek soğukkanlılığını elden bırakmak istemiyordu. Şimdi bu ona etrafındakileri de çekip içine alarak surukleyen bir şehvet çılgınlığı gibi görünüyordu.

Kafasında ateşli hayal er canlanmıştı. Nana'nın çıplak vücudunu hatırlarken, Sabine çırılçıplak gözlerinin önünde belirdi. İki kadını da aynı istek kasırgası ile saran bu görüntü, ikisini aynı

hayasızlıkla birbirine benzeterek, Muffat'yı sarstı; yürürken düşecek gibi oldu. Bir kahveden çıkan bazı kadınlar, gulerek dirsek vuruyorlardı ona. O zaman yeniden hıçkırma hıçkırma ağlamak geldi içinden. Gözyaşlarını herkese göstermemek için daracık karanlık bir sokağa, Rossini sokağına saptı; orada ıssız evlerin önünden geçerek bir çocuk gibi ağladı.

Boğuk bir sesle :

- Bitti, bir şey yok artık; her şey bitti! diyordu.

EMİLE ZOLA

227

Öyle katıla katıla ağlıyordu ki, göz yaşlarıyla ıslanan el eriyle yuzunu kapatarak sırtını bir duvara dayadı. Bir ayak sesi duyunca uzaklaştı oradan. Herkesten öylesine utanıyor, öyle bir korku duyuyordu ki geceleyin sokakları arşınlayan yersiz yurtsuz birinin kaygılı yürüyüşü ile gidiyor, gidiyordu. Kaldırımında biriyle karşılaşınca, sanki, başına gelen-' leri omuzlarının sal antısından anlayacakmış gibi, kayıtsızca yurumeye çalışıyordu. Grange-Bateliere sokağından geçip

FauborgMonmartre sokağına kadar gelmişti. Birden pırıl pırıl ışıklarla karşılaşıncı şaşırđı, geri döndü. Bir saat kadar, en karanlık köşelere sokularak o mahal ede dolaştı durdu.

Şüphesiz bir yere varmak istiyordu ve ayakları, bir suru dönemeçten sonra hep oraya doğru götürüyordu kendisini. Nihayet bir sokağın köşesinde başını kaldırıp yukarıya baktı. Gelmişti.

Taitbout sokağı ile Provence sokağının kö-şesiydi burası. Beş dakikada gelebileceğı bu yere, kafasının acılı uğultuları arasında ancak bir saatte varabilmişti. Bir ay önce, bir sabah Tuileries'de verilen bir balo için yazdığı yazıda, kendi adından da söz ettiğı için Fauchery'ye teşekkür etmek üzere buraya geldiğini hatırladı. Gazetecinin dairesi asma kattaydı. Evin küçük dört köşe pencereleri bir dukkânın çok büyük tabelâsının arkasında kalıyordu. Sol taraftaki son pencerenin aralık perdelerinden kuvvetli bir ışık şeridi uzanmaktaydı. Bir şeyler bekleyerek, gözleri hep bu ışık şeridinde, düşüncelere daldı.

Ay kaybolmuş, gökyuzu koyu bir karardığa burunmuştu; dondurucu bir çiğ yağıyordu şimdi.

Taitbout ve Provence sokakları yer yer havagazı fenerlerinin ışıklarının meydana getirdiğı sarımtırak bir buğunun içinde uzayıp gidiyordu. Muffat olduğı yerde durmuştu. Fauchery'nin odasıydı burası. İcini hatırladı, duvarlarına kırmızı bir kumaş gerilmiş bir oda. Dipte Louis XIII.

stilinde bir karyola. Lâmba sağda, şöminenin ustunde olmalıydı. İkisi de yatağın içindeydiler herhalde. Çünkü hiçbir insan gölgesi göze çarpmıyordu. Perdelerin arasından sızan ışık çizgisi, tıpkı bir gece

228

NANA

kandilinin yansıması gibi öyle olduğı gibi duruyordu. Şimdi gözleri hep yukarıda bir plân kuruyordu kafasında: sokak kapısının zilini çalıyor, kapıcının seslenmesine aldırış etmeden yukarıya çıkıyor, kapıları omuz vurarak açıyor, ikisini yatağın içindeyken bastırıyor, kol arını

birbirinin boynundan ayırmaya vakit bırakmadan atılıyordu ustlerine. Ama bir an yanında silâh olmadığını hatırladı; sonra ikisini de boğmayı tasarladı. Plânını yeniden ele alıyor, daha da işliyordu. Her an bir belirti, emin olmak için bir şeyler bekliyor gibiydi. Eğer o anda bir kadın gölgesi belirseydi kapıyı çalacaktı. Ama yanılmış olabileceğı düşüncesiyle buz kesiliyordu bütün vücudu. Ne diyecekti? Yeniden içinde şüpheler belirdi. Karısı bu adamın yanında olamazdı.

İmkânsız, inanılmaz bir şeydi bu. Bununla birlikte, gittikçe derin bir uyuşukluğa gömulerek hep odada duruyor; gözlerini diktiğı noktadan hiç ayırmadan, buyulmuş gibi bekliyordu.

Yağmur başlamıştı. O sırada iki gece bekçisinin o tarafa doğru geldiğini gördü; sığındığı kapının önünden ayrılmak zorunda kaldı. Sonra adamlar uzaklaşıncı, sıırılsıklam, titreyerek yine eski yerine döndü. O ışık şeridi hep öyle pencerede yukarıdan aşağıya uzanmaktaydı. Tam oradan ayrılacağı sırada, içerden bir gölge geçti. Ama bu o kadar çabuk olmuştu ki, yanıldığını sandı.

Sonra ardı ardına başka gölgeler de koşuştu birbiri ardınca, odanın içinde bir gidiş geliş vardı.

Muffat, kaldırımında hep öyle mihlanıp dururken, midesinde dayanılmaz bir yanma duyuyordu, ne olduğunu anlamak için bekledi. Kol ve bacak gölgeleri belirip kayboluyordu. İri bir el bir su testisi gölgesiyle dolaşıp duruyordu. Net olarak bir şey gördüğü yoktu. Yalnız bir kadın saçının topuzunu görür gibi olmuştu. Şimdi bunu düşünmeğe başladı. Sabine'in topuzu olduğu söylenebilirdi; ama ensesi biraz daha kalın görünüyordu. Şu anda bir şey bilemezdi, bir şey yapamazdı. Korkunç bir bunalım içinde midesinde öyle dayanılmaz bir ağrı duyuyordu ki, yoksul bir adam gibi titreyerek, acısını dindirmek için kapıya yaslandı. Sonra, gözlerini o pencereden hiç ayırmadan dururken öfkesi

EMİLE ZOLA

229

bir ahlâkçının duygularında eridi: kendisini mil etvekili olmuş gibi görüyordu. Meclis kursusundan sefahate, zevke düşkunluğe karşı yıldırımlar yağdırıyor, bu yüzden memleketin başına felâketler geleceğini haykırıyordu. Fauchery'-nin zehirli sinek konusundaki yazısını yeniden yazıyor ve Roma'nın son günlerindeki âdetleriyle bir toplumun yasaya-' mayacağını söylüyordu. Bu düşünceler onu rahatlatı. Şimdi gölgeler kaybolmuştu. Şüphesiz yok, tekrar yatmışlardı. O hep bakıyor, öylece bekliyordu. Saat uçu, sonra dördü vurdu. Yağmur başlayınca kapının içine sığınuyordu; bacaklarından sular sızıyordu. Artık kimse geçmiyordu sokaktan. Zaman zaman budalaca bir inançla, o ışık şeridine surekli olarak bakmaktan yorulan gözleri kapanıyordu. İki kere daha odanın içinde yeniden gölgeler koşuşmaya o koca testiye dolaştırmaya başlamıştı, iki kere daha yine odaya sukûnet çökmüş, lâmba yine o gece kandili gibi hafif aydınlığını serpmişti.

Şüphesiz yok ki bu gölgeler artıyordu. Kaldı ki, tam harekete geçeceği sırada bir düşünce Muffat'ı

durdurdu: kadının çıkmasını beklemekten başka yapacak bir şey yoktu. Sabine'i çok iyi tanıyabilirdi. Bundan daha sade bir şey olamazdı. Hiçbir rezalete meydan vermeden gerçeği öğrenebilirdi. Sadece burada beklemesi yeterdi bunun için. İçini alt ust eden bütün duygular arasında şimdi yalnız gizli bir öğrenmek ihtiyacı duyuyordu. Ama, can sıkıntısından bu kapının önünde uyuklamağa başlamıştı. Kendini oyalamak için daha kaç saat beklemesi gerektiğini hesaplamaya koyuldu. Sabine saat dokuza doğru istasyonda bulunmalıydı. Böylece daha dört buçuk saati var demekti. Adeta sabır taşı kesilmişti; bütün gece boyunca bekleyişinin sonsuzluğa kadar gideceğini düşünerek derin bir haz duyuyor gibiydi. Hiç kıvılcakmayacaktı yerinden.

Birden o ışık şeridi siliniverdi. Bu çok sade olay Muffat için adeta umulmadık bir felâket, can sıkıcı ve duygularını alt ust eden bir şey olmuştu. Belki ki lâmbayı söndürmüşlerdi, uyuyacaklardı. Bu saatte akla yakın bir şeydi bu. Ama bu onu öfkelen-dirdi, bu karardık pencere artık ilgilen-230

MANA

dirmiyordu kendisini. Bir çeyrek saat kadar daha baktı, sonra yorulmuş kapıdan ayrıldı, kaldırımında bir kaç adım yurdu. Saat beşe kadar gidip gelerek dolaştı; arada yukarıya bir göz atıyordu. Pencere hep öyle kapkaranlıktı. Bir aralık, acaba gölgelerin hareketlerini bir rüyada mı

görmüştüm, diye sordu kendi kendine. Yorgunluktan bitkin bir haldeydi; o sokağın köşesinde niçin beklediğini unutuyor, zaman zaman ayağını bir kaldırım taşına çarparak, vücudu soğuktan donmuş bir adamın urpertisiyle silkiniyordu. Bu kadar kaygılanmak zahmetine değmez diye düşünüyordu. Yukarıdakiler mademki uyuyorlardı, varsın uyusunlardı. Ne diye karışmalıydı

onların işlerine? Ortalık kapkaranlıktı, kimse ne olup bittiğini hiçbir zaman bilemezdi. Şimdi artık bütün düşünceleri uçup gitmiş, merakı bile kalmamıştı; içinde bir yerlere kendini avutarak buna bir son verme isteği doğdu. Soğuk gittikçe artmıştı, sokakta dolaşmak dayanılmaz bir azap halini alıyordu; iki kere uzaklaştı, sonra yine ayağını suruyerek döndü, sonra daha uzağa gitti. Artık her şey bitmişti, bulvara kadar indi ve bir daha geri dönmedi.

Şimdi sıkıcı bir gezinti başlamıştı sokaklarda. Duvar diplerinden giderek yuruyordu. Taşlarda topuklarının gurultusu buyuyor, her havagazi fenerinin altından geçişinde gölgesinin buyuyup kuçuluşuna bakıyordu. Bu yuruyuş onu oyalıyor, avutuyordu. Sonradan, geçtiği yerleri hiç

hatırlayama-mıştı; değirmi bir alanda saatlerce dönüp durmuş gibi geliyordu ona. Çok net olarak tek bir şeyi hatırlıyordu. Nasıl olduğunu anlamadan Panorama pasajının parmaklıklarını iki eliyle tutup yuzunu yapıştırdığını hatırlamıştı. Sarsmıyordu bu parmaklıkları, sadece pasajın içini görmeye çalışıyordu. Yureği büyük bir heyecanla kabarmıştı. Ama hiçbir şeyi farketmiyordu. Issız galeride koyu bir karardık dalgalanıyordu. Saint-Marc sokağından gelen bir ruzgârla yuzune bir mahzenin rutubeti çarpmıştı. Ama yine de direniyordu". Sonra bir ruyadan silkinir gibi kendine gelerek, bu saatte yuzunu demirlerin arasına soktuğu bu parmaklıkların önünde ne aradığını

sordu kendi kendine. Yeniden o umutsuzca

EMİLE ZOLA

231

yuruyuşuna başladı. Şimdi bu karanlıklarda, ihanete uğramış olarak yapayalnız kalmanın derin kederiyle yureği sızlıyordu.

Nihayet gün doğdu; sabah olmuştu. Ama Paris'in kaldırımını kadar pis ve kış gecelerinin ardından gelen huzunki bir sabahtı bu. Muffat yeni Opera inşaatının yanında yapılmakta olan geniş

sokaklara gelmişti. Yağmuru içe içe, araba tekerlekleriyle oyulmuş toprak, bataklık haline gelmişti.

Muffat, ayağını nereye bastığını bilmeden, ayağı kayarak sonra kendini toparlayarak yuruyordu.

Vakit ilerledikçe, çöpçülerle, işlerine giden işçilerle karşılaşması ona yeniden azap veriyordu.

Gelip geçenler, şapkası su içinde, ustu başı çamurlanmış, şaşkın şaşkın giden bu adama hayretle bakıyorlardı. Uzun süre inşaatlardaki iskelelerin altına saklandı. Bomboş varlığı içinde, tek düşüncesi kendisinin büyük bir perişanlığa yuvarlanmış olduğunu anlamış olmasıydı.

Şimdi Tanrı'yı düşündü. Böyle birden Tanrı'nın yardımını beklemek, insanustu bir teselinin özlemine duymak şaşırtmıştı onu; bu düşünce B. Venot'yu hatırlattı. Adamın o küçük tombul yuzu, bozuk dişleri

gözünün önüne geldi. Aylardır yanına sokulmaktan çekindiği B. Venot, eğer şimdi kapısını çalıp kendisini kol arına atarak ağladığını görse pek mutlu olurdu. Eskiden azıcık kederlense, hayatında azıcık bir güçle karşılaşsa bir kiliseye girer, yuce Tanrının önünde diz çökerek, derin bir boyun eğişle yalvarırdı. Sonra, dualarının kazandırdığı yeni bir güçle ayrılırken, ruhunun ebedi selâmeti uğruna bu dünya nimetlerini feda etmek isteğinden başka bir istek duymayarak ayrılırdı oradan. Ama artık, sadece cehennem korkusuna kapıldığı zaman kendini zorlayarak ibadet ediyordu; büyük bir gevşekliğe kaptırmıştı kendini. Nana ödevlerini savsaklamasına sebep olmuştu. Tanrıyı düşünmek hayret veriyordu ona. Neden bu korkunç

bunalıma yuvarlandığı anda bütün o zayıf varlığı çöküntüye giderken Tanrı aklına gelmemişti?

232

NANA

Böyle düşünürken, güçle yürüyerek bir kilise araştırdı. Nerede olduğunu bilmiyordu. Nihayet, Chaussee d'An-tin sokağının köşesini dönerken Trinite'nin sonlarında, sisler arasında bir kule gözüne ilişti, bahçede bir çok beyaz heykel er vardı. Bir parkın sararmış yaprakları arasına çıplak Venus'ler oturtulmuş gibiydi. Sundurmanın altında durarak bir an soluk aldı. Geniş

merdivenlerden çıkarken yorulmuştu. Sonra içeri girdi. Kilisenin içi soğuktu. Kaloriferi bugün önce söndürülmüştü. Yüksek kubbelerini camlardan sızan bir buğu doldurmuştu. Köşeleri loşluğa gömülmüştü. Tek bir insan yoktu içeride. Sadece, bu kasvetli karanlığın içinde, uyku sersemliği ile ayağını suruyen zangoçun pabuç sesleri duyuluyordu. Muffat, dağınık bir halde duran iskemlelerin arasına daldı; bir dualı su kabının yanı başındaki mihrap parmaklığının önünde diz çöktü: el erini kavuşturdu; okuyacağı duaları hatırlamaya çalıştı; bütün benliği ile kendini Tanrı'ya adamak istiyordu. Ama yalnız titreyen dudaklarından, kekeleme halinde bazı kelimeler dökülüyor; düşüncesi hep dışarı kayıyor; önüne geçilmez bir zorunluluğun kırbacı altındaymış gibi, hayalinde, yine avare avare sokaklarda yürüyüp duruyordu. Bir yandan da: «Tanrım, yardım et bana! Senin adaletine sığınan kulunu yalnız bırakma! Duşmanlarımla beni mahvetmesine izin verme.» diye dua ediyordu. Ama bu yalvarışına hiçbir cevap almamıştı. Omuzlarına karanlık ve soğuk çökmüştü. Uzaktan gelen pabuç sesleri dua etmesine engel oluyordu. Bomboş kilisenin içinde başka hiçbir ses duyulmuyordu. Sonra bir iskemleye dayanarak dizlerinin üstünde doğruldu. Tanrı henüz gelmemişti buraya. Ne diye B. Venot'ın kol arı arasında ağlayacaktı? Bir şey yapamazdı ki bu adam.

Sonra hızlı hızlı Nana'nın evine döndü. Dışarıda ayağı kaydı; gözlerinin yaşla dolduğunu hissediyordu. Kaderine karşı öfke duymuyordu içinde; sadece zayıf ve hasta hissediyordu kendini. Çok yorulmuştu; sürekli yağmur altında sıırıslıklam olmuştu; soğuk iliklerine işlemişti.

Miromesnil sokağındaki karanlık konağına dönmek aklına geldi, ama bu düşünce urpertti onu.

Nana'nın evinin kapısı açık değildi.

EMİLE ZOLA

233

Kapıcıyı bekledi. Yukarı çıkarken, içerinin ılıklığını vucudunda hissedince gulumsedi; nihayet bu yuvada gerinip uyuyabilecekti.

Zoe kapıyı açıp da kontu karşısında görünce hayret ve kaygı ile irkildi. Dediğine göre hanımı

korkunç bir baş ağrısı yuzunden gözünü yummamıştı. Ama eğer uyumamışsa kendisini görebilirdi. Adam salonda bir koltuğa yığılırken hizmetçi kadın, Nana'nın odasına sessizce girdi.

Nana hemen dışarı çıktı. Yataktan fırlamış, ancak bir eteklik giyecek kadar vakit bulabilmişti; yalınayaktı, saçları darmadağınktı; sevişmeyle geçen bir gecenin sonunda gömleği buruşmuş, yırtılmıştı.

Yuzu kıpkırmızı kesilerek :

- Yine mi sen? diye bağırdı.

Buyuk bir öfkeye kapılarak, Muffat'ı kapı dışarı etmek için koşmuştu. Ama onu böyle bitkin, acınacak bir halde görünce yine duygulandı. Sesini biraz yumuşatarak :

- O, zaval ıcık; ne hale gelmişsin. Ne oldu böyle... Söylesene? Onları gözetledin, kendini harabettin ha?

Adam cevap vermedi, kafasına tokmakla vurulmuş bir hayvana benziyordu. Nana, Muffat'nın karısının kendisini aldattığı konusunda hiçbir kanıt elde edemediğini anlamıştı; onu yatıştırmak için:

- Görüyorsun ya, aldanmışım. Namuslu bir kadınmiş, karın. Namusum üzerine yemin ederim ki!..

Haydi-yavru, şimdi doğru evine gidip yatmana bak. Çok yorgun görünüyorsun.

Muffat, yerinden kıınıldamadı.

- Haydi çek arabanı. Seni tutamam burada... Bu saatte burada kalmak niyetinde değilsin herhalde?

- Hayır; gitmeyeceğim. Yatalım... diye kekeledi.

Nana kaba bir hareket yapmamak için kendini tuttu. Sabrı tükenmişti. Bu adam aklını mı kaçırmıştı ne?

- Haydi, çek arabanı! dedi bir kere daha.

234

NANA

- Hayır, gitmeyeceğim.

Bunun üzerine çileden çıkan genç kadın avaz avaz bağırılmaya başladı.

- Ama iğrenç bir şey bu!.. Bıktım senden artık. Haydi kalk, sana boynuz taktıran karının yanına git; işte şimdi söyluyorum sana bunu... Söylesene yakamı bırakmayacak mısın benim?

Muffat'nın gözleri dolu dolu oldu. El erini kavuşturarak:

- Yatalım; dedi.

Şimdi Nana bir anda kendini kaybetmişti, sinirinden boğulurcasına hıçkırarak ağlamaya başladı.

Sabrını kötuye kul anıyorlardı yani! Butun bu işlerle ne ilgisi vardı onun? Evet, nazikçe kendisine bir durumu öğretmek için mümkün olduğu kadar dikkat etmişti. Şimdi bu adam başına gelen felâketin acısını kendinden çıkartmak istiyordu. Yufka yurekliydi ama, o kadar uzun boylu değil!

- Al ah cezasını versin! Bıktım artık! diye bağırarak, yumruğunu bir koltuğun arkahğına indirdi.

Ben de sadık olmak için kendime etmediğim eziyet kalmadı... Ama, şunu bil azizim, ağzımdan çıkacak bir kelime ile yarın zengin olabilirim.

Muffat başını kaldırdı. Hayret etmişti. Bu para meselesini hiç düşünmemişti... Eğer şimdi Nana istese, bu isteğini derhal yerine getirirdi. Butun servetini feda ederdi onun için.

Genç kadın öfkeyle :

- Hayır, çok geç artık, diye cevap verdi. İstetmeden veren erkekleri severim ben... Hayır, bir kerecik için bir milyon versen kabul etmeyeceğim yine. Bitti artık... Başka işim var... Haydi git buradan. Bir daha söyleyecek değilim. Elimden bir kaza çıkmasın.

Saldıracakmış gibi adamın ustune doğru yuruyordu. Bu namuslu geçinen kibar adamların çileden çıkarttığı iyi yurekli bir kızın öfkesiyle bağırırken birden kapı açıldı, Stei-EMILE ZOLA

235

ner görundu. Artık bardağı taşıran son damla olmuştu bu. Genç kadın korkunç bir sesle bağırdı:

- Al sana biri daha!

Nana'nın haykırışı karşısında şaşkına dönen Steiner olduğu yerde durdu. Muffat'nın orada bulunuşu son derece canını sıkıyordu. Çünkü durumunun anlaşılmasından çekili-yordu. Üç aydır bundan kaçınmıştı. Konta bakmaktan çekinerek, gözlerini kırpmıyor, olduğu yerde sal anıyordu.

İyi bir haber ulaştırmak için Paris'in bir ucundan öteki ucuna kadar koşuktan sonra bir felâketle karşılaşan bir adam gibi yuzu kıpkırmızıydı, guçlukle soluk alıyordu.

Nana kabaca :

- Sen ne istiyorsun bakalım? dedi. Steiner :

- Ben mi... Ben... Size vermeğe geldim... Hani o şeyi, diye kekeledi.

- Neyi?

Adam duraksadı, iki gun önce, Nana, bir senedi ödemek üzere kendisine bin frank getirmezse bir daha evine almayacağını söylemişti. İki gundur taban tepip durmuş, nihayet o sabah bin frangi tamamlayabilmişti.

Cebinden bir zarf çıkartarak :

- Bin frangi... dedi. Nana bunu unutmuştu:

- Bin frank ha! diye bağırdı. Sadaka mı istedim ben? Hele bak şuna! Sanki metelik vermişim senin bin frankına ben!

Sonra zarfi adamın elinden alarak yuzune çarptı. Steiner ihtiyatlı bir Yahudi olarak, güçlukle eğilip zarfi yerden aldı. Muffat, uzgun bir bakışla Steiner'e bakarken Nana yumruklarını kalçalarına dayayarak avazı çıktığı kadar bağırmaya başlamıştı:

- Bana hakaret etmekten vazgeçecek misiniz siz bakayım! Bak senin de geldiğine pek sevindim dostum... temizlik tam olacak... Haydi, yal ah! Dışarıya...

236

NANA

Sonra adamların, yerlerinden kımıldamadıklarını görünce:

- Yani, benim enayilik ettiğimi mi söylemek istiyorsunuz? Olabilir. Ama çok canımı sıktınız artık!

Hem kibar davranmaktan da bıktım! Gebersem bile, zevkimce yaşarım.

Adamlar Nana'yı yatıştırmak isteyerek yalvardılar.

- Bakın sayıyorum: bir, iki; gitmeyecek misiniz? Alın öyleyse içeride biri var.

Sert bir hareketle yatak odasının kapısını ardına kadar açtı. Steiner'le Muffat, alt ust olmuş

yatağın içinde Fon-tan'ı gördüler. Fontan böyle gösterileceğini bekleliyordu. Bir bacağı havada, gömleği sarkmış, buruşuk dantel er arasında o kara derisiyle bir teke gibi yuvarlanıp duruyordu.

Ama pek de sarsılmış değildi, sahne surprizlerine alışıktı. İlk andaki heyecandan sonra, durumu kurtarmak için yuzunu ezip bozmaya başladı, dudaklarını uzatıp, burnunu bukerek kendi deyimiyle tavşanlık etmeye başladı. O vahşi hayvan yuzunden şehvet akıyordu. Nana, bu çeşit kadınların zaman

zaman çirkin erkek duşkunluğuna kapılarak bir hafta boyunca Fontan'ı

Varietes'den alıp evine getirmişti.

Bir trajedi aktrisi edasıyla eliyle komiği göstererek :

- İşte! dedi.

O zamana kadar her şeye katlanmış olan Muffat, bu hakareti hazmedemedi. Kekeleyerek :

- Orospu! dedi.

Odasına girmişken, Nana, geri dönüp son sözünü de söyledi:

- Orospu ha! ya karın?

Kapıyı olanca gucuyle çarptıktan sonra içeriden kilitledi. Yalnız kalan iki adam sessizce bakiştılar.

O sırada Zoe salona girmişti. Ama adamlara kabalık göstermedi, onlarla akıl ı uslu konuştu. Aklı

başında bir insan olarak hanımının yaptıklarını çok saçma buluyordu. Bununla birlikte onu savundu: bu fuar soytarısıyla gönul eğlendirmesi fazla surme-EMILE ZOLA

237

yecekti; hevesinin geçmesini beklemeliydi. Steiner'le Muffat evden ayrıldılar. Sokakta aynı

yakınlık duygusuyla sessizce el sıkıştılar. Köşeyi döndükten sonra da birbirlerinden ayrıldılar...

Ayaklarını suruyerek biri bir yana gitti, biri buyana...

Muffat Miromesnil sokağındaki konağına girerken, ka-' rısıyla merdivende karşılaştı. Başlarını

çevirip bakiştılar. Kontun elbiseleri hâlâ çamur içindeydi; yuzunde hâlâ bir sefahat gecesinden dönen adamın şaşkın solukluğu vardı. Kontesin halinden de tren yolculuğu ue geçen gecenin bitkinliği okunuyordu, ayakta uyuyordu, saçları dağınıktı, gözlerinin altı morarmıştı.

VIII

Montmartre'da Veron sokağında, dördüncü katta küçük bir daire. Nana ile Fontan, paskalya çöreği yemek için ahbaplarından bir ikisini buraya davet etmişlerdi. Bu yeni eve taşınmalarını

kutluyorlardı böylece.

Bu iş birdenbire olmuştu; önceden tasarlanmadan, ba-laylarının ilk ateşli gunleri içinde. Çıngar çıkarıp da Kontla bankeri kapı dışarı ettiğinin ertesi gunu Nana etrafındaki her şeyin yıkıldığını

gördu. Bir bakışta durumun ne olduğunu anlamıştı: alacaklılar evin antresinde boy göstermişlerdi,

onun gönül işlerine karışıyor, her şeyi satmaktan söz ediyorlardı. Eğer aklını başına toplamasaydı, kavga çıkacak, kıyamet kopacaktı dört parça eşya için. Bunun için her şeyi bırakmaya karar verdi. Kaldı ki Haussmann bulvarındaki apartmanda bunalıyordu. Pek çirkindi o büyük yaldızlı odalarıyla. Fontan'a karşı birden içinde duyduğu sevgiyle yine eski çiçekçi kız olma özlemi canlandı. Aydınlık, güzel bir odaya yerleşmeyi tasarlıyordu. Eşya olarak da hayali, pelesenk ağacından bir aynalı dolapla, mavi örtülü bir karyoladan öteye geçmiyordu. İki günde, evden çıkarabildiği biblolarını, muccevherlerini sattı ve cebine on bin franklık koyup kapıcıya bir şey söylemeden, ortadan kayboldu. Böylece erkekler gelip eteğine asılamayacaklardı. Fontan pek nazik davranmıştı. Hayır demedi: onu hareketinde serbest bıraktı. Hatta iyi bir arkadaş gibi davrandı. Adı hasise çıkmıştı ama, elindeki yedi bin frankı genç kadının on bin frankına eklemeye razı oldu. Bu onlara sağlam bir aile sermayesi olarak görünüyordu. Böylece, Veron sokağındaki iki odayı tutup, iki eski dost olarak aralarında paylaştılar. Başlangıçta bu pek tatlı olmuştu.

EMİLE ZOLA

239

Paskalya akşamı herkesten önce Bn. Lerat ile Louiset geldi. Fontan, daha gelmediği için korkularını açığa vurdu; çünkü yeğenin zenginliği tepmesinden, çekiniyordu.

Nana güzel bir hareketle el erini göğsünde kavuşturarak:

»

- Ah teyzeciğim! Onu öyle seviyorum ki! diye haykırdı. Bu kelime son derece büyük bir etki yapmıştı. Bayan

Lerat'nın üstünde.

İnandığını gösteren bir tavırla :

- Doğru! dedi; aşk her şeyden önce gelir.

Odaların ne kadar güzel olduğunu yine sevinçten haykı-rarak anlattı. Nana ona misafir ve yemek odasından mutfığa kadar her yeri gezdirdi. Öyle kocaman bir ev değildi ama, gıcır gıcır yeni boyanmıştı, duvar kâğıtları da pırıl pırıl yuzune guluyordu insanın.

Bayan Lerat genç kadınla odada bulunduğu sırada Louiset, mutfakta hizmetçinin arkasında durmuş pilicin kızartılmasını seyrediyordu. Zoe, mertçesine, hanımına bağlı kaldığından yanında kalmıştı. Bayan parasını daha sonra verirdi; bu bakımdan bir kaygısı yoktu. Haussmann bulvarındaki evin dağılışı sırasında alacaklılara kafa tutmuş, onurlu bir şekilde geri çekilmiş, eline ne geçebilmişse kurtarmış, soranlara da hanımının seyahatte olduğunu söyleyerek hiçbir adres vermemişti. O kadar ki izlenmek korkusuyla hanımını görmeye de gitmemişti. Bununla beraber o gunun sabahı Bayan Lerat'nın evine koşmuştu. Çünkü yeni bir şeyler olmuştu. Bir gun önce, alacaklı döşemeci, kömürücü, çamaşırcı gelerek muhlet vermişler; eğer evine döner de akıl ıca hareket ederse büyük bir avans verme teklifinde bile bulunmuşlardı. Teyzesi Zoe'nin söylediklerini Nana'ya anlattı. Şüphesiz bu

işlerin arkasında kendisine yardım etmek isteyen önemli bir kişi vardı.

Nana başkaldırarak :

- Hiçbir zaman dönmem oraya! Görülüyor ki pek iyi insanlarmış şu benim alacaklılar! Faturalarını ödemek için

242

NANA

Bosc durmadan :

- Hay Al ah cezanızı vermesin! karnınızı doyurmaya bakın şimdi! Nasıl olsa vaktiniz olacak biz gittikten sonra, diye söyleniyordu.

Ama Nana yerinde duramıyordu. Coşkun bir sevişme isteğiyle yanıp tutuşuyordu, yanakları bir genç kız gibi pembe pembe olmuştu; fikir fikir guluyordu, sevgi akıyordu gözlerinden. Bakışlarını

Fontan'dan hiç ayırmıyor; cicim, canım, şekerim diye ona tuz ya da su verirken eğiliyor, rast-gele dudaklarını gözlerini, burnunu, kulağını öpüyordu. Bu yaptığıının doğru olmadığını söyledikleri zaman da ustalıkla boynunu bukuyor, dayak yemiş bir dişi kedi uysal ığı gösteriyor, sonra gizlice adamın elini tutuyor, öpüyordu. Ona mutlaka dokunmak ihtiyacını duymaktaydı. Fontan da sırtını kabartarak, böyle sevilip okşanmaktan pek memnun görünüyor, hazla iri burnunu oynatıyordu. Bu bembeyaz, tombul kızın kendisine tutkunluğu karşısında o tekeye benzeyen, çirkin, soytarı suratı yayvanlaşıyor, adeta ağzı kulağına varıyordu. Zaman zaman da, derin bir zevk duyan ama nazikçe davranmak isteyen bir erkek gibi Na-na'yı öpüyordu.

Prul iere :

- E, can sıkılmaya başladınız artık! diye bağırdı. Haydi çekil şuradan sen!

Fontan'ı yerinden kaldırıp ve tabağını alarak Nana'nın yanına oturdu. Bunun üzerine ötekiler bağırişarak alkışladılar; kaba şakalar aldı yurudu. Fontan, Venus'un ardından ağlayan Vulkan'in umutsuzluğuna düşmüş gibi mimikler yapıyor, acayip bir hal alıyordu. Prul iere, çapkınlık etmeye kalkarak, masanın altından Nana'nın ayağına basmak istedi. Ama Nana, rahat dursun diye tekmeyi indirdi. Yo hayır, bu adamla yatmaya niyeti yoktu hiç. Bir ay kadar önce, yuzunun güzel iğine kapılarak tutulacak gibi olmuştu ona. Ama şimdi nefret ediyordu. Eğer peçetesini alırmış gibi yaparak çimdiklemeye devam ederse bardağı suratına fırlatmaya karar vermişti.

EMİLE ZOLA

243

Ne olursa olsun iyi bir gece geçirmişlerdi. Söz kendiliğinden tiyatro'ya geldi. Şu Bordenave hergelesi gebermeye-cek miydi daha? Pis hastalıkları yeniden azmıştı, öylesine acı çekiyordu ki tutulacak yanı

kalmamıştı herifin. Bir gün önce, prova sırasında Simonne'a çatmış durmuştu. Yani bu adam nal arı dikse ağlayacak tek bir artist yoktu ardından^ Nana, kendisine bir rol vermeye kalkarsa, başından savacağını söylüyordu; hem artık oynamayacağını, yuvasını tiyatrodan çok sevdiğini ileri suruyordu. Fontan'ın ne oynanan piyeste ne de provası yapılanda rolu vardı, şimdi, özgurluğunu aşırı bir sevinçle övüyor, akşamlarını ayaklarını ateşe uzatıp, sevgili dişi kedisiyle başbaşa geçirmekten büyük bir mutluluk duyduğunu söylüyordu. Ötekiler de talihli olduğunu söyleyerek, mutluluklarını kıskanmış gibi yapıyorlardı.

Sofraya paskalya çöreği geldi. İçine saklanan niyet baklası Bayan Lerat'ya çıktı. O da bunu Bosc'un bardağına koydu. Bunun üzerine ötekiler: «Kral oldun! Kral oldun! İç bakalım O» diye haykırıştılar. Bu coşkun neşe gösterilerinden yararlanan Nana, Fontan'ın boynuna sarıldı, tekrar tekrar öperek kulağına bir şeyler fısıldadı. Ama Prul iere, gulmesi arasında, bunun oyuna aykırı

olduğunu, biraz da içerleyerek söylüyordu. Louiset, bitıştirdikleri iki sandalyenin ustunde uyumaktaydı. Nihayet misafirler saat bire doğru dağıldılar. Merdivende «yine görüşelim!» diye bağınışı-yorlardı.

Üç hafta boyunca iki sevgili çok tatlı bir ömur surduler. Nana ilk ipekli entariyi giydiği ilk gençlik gunlerini yeniden yaşıyor gibiydi. Pek seyrek sokağa çıkıyor, yalnızlığın, sessizliğin zevkini tadıyordu. Bir sabah, La Rochefoucauld pazarından balık almaya giderken, eski berberi Francis ile burun buruna gelince birden sarsıldı. Berber her zamanki gibi ipekli gömleği, tertemiz redingotu ile pek şıktı. Nana, şimdi ona böyle sırtında sabahlığı, ayaklarında kaba pabuçlar ve saçları darmadağınık görunduğu için utanç duymuştu. Am Francis her zamankinden daha da nezaketle

(* Paskalya çöreğine «Gâteau deş Rois» (kral ar çöreği) adı verilmektedir. (Çev.) 244

NANA

davranma inceliğini gösterdi. Hiçbir şey sormadı, genç kadının seyahatte olduğunu sandığını

söyledi. Nana, kendisine ilk andaki sıkıntısını unutturan bir meraka kapılarak adama sorular yöneltti. Gelip geçenler, kendilerine çarptıkları için, Francis'yi bir kapı ağzına çekti; kolundaki küçük sepetiyle karşısında duruyordu. Tiyatrodan kaçışına ne diyorlardı? Berber de müşteri olan kadınların kiminin şöyle kiminin böyle dediğini söylüyordu. Yani büyük bir gurultu kopmuştu ardından; gerçekten bir başarıydı bu. Ya, Steiner ne demişti? Bay Steiner'in durumu pek kötüydü, eğer yeni bir manevra çeviremezse busbutun kötüleşecekti. Ya Dague-net? Oh! onun işi tıklarındaydı; hayatını duzene sokmuştu. Butun bu anılarla hararetilenen Nana yine bir şeyler sormak için ağzını açacaktı; ama Muffat'nın adım söylemeye sıkıldı. Bunun üzerine Francis kendiliğinden konuştu. Konta gelince pek acıklı bir haldeydi; bayan Nana'nın gidişinden sonra o kadar büyük bir kedere kapılmıştı ki çılgın gibi, genç kadına rastlayabileceği yerlerde dolaşıp duruyordu. Nihayet, Bay Mignon kendisine rastlamış, evine götürmüştu. Bu haber, Nana'yı çok guldurdu; ama zoraki bir guluştü bu.

- Ah! Şimdi Rose'la yaşıyor!., ama görüyorsunuz ya Francis, metelik verdiğim yok buna!..

Görüyorsunuz ya ne iki yuzlu adammış? Bir hafta bile perhiz edemiyor. Oysa benden başka hiçbir kadınla yatmayacağına yemin etmişti!

Böyle diyordu ama içerlemişti.

- Artığımla geçiniyor şimdi bu Rose! Çok iyi anlıyorum; şu Steiner hayvanını elinden alışımın öcünü alıyor aklı sıra... Benim kapı dışarı ettiğim bir adamı evine almak da doğrusu ya pek akıl ıca bir iş!

Berber :

- Bay Mignon meseleyi böyle anlatmıyor. Dediğine göre Kont sizi kovmuş... Evet, hem de iğrenç bir şekilde, kışınıza bir tekme vurarak.

Birden, Nana sapsarı kesildi:

EMİLE ZOLA

245

- Ha? Ne diye bağırdı; kışığa tekme mi vurmuş... Bakın bu kadarı biraz fazla!... Ben kapı dışarı ettim, bu boynuzluyu! Sen de bil artık, boynuzlunun biridir bu adam; Kontesi ona herkesle boynuz taktırıyor... Şu Fauchery rezili ile bile Mignon'a gelince, o da kaldırımları aşındırıyor ka-' rısına müşteri bulabilmek için. Ama kimsenin yuzune baktığı yok sıskalığı yuzunden... Aman pis insanlar, ne pis insanlar!

Boğulacak gibiydi. Soluk aldı.

- Yo! Böyle diyorlar ha!... Peki öyleyse! Gidip onlarla kendim konuşacağım Francis'ciğim. ister misiniz hemen beraber gidelim? Evet, gideceğim; bakalım şu kışığa tekme yediğim yalanını

söylemeye cesaret edecekler mi yuzume karşı? Tekme ha! Kimse böyle bir şeye kalkmamış-tır şimdiye kadar. Hiçbir zaman da dövemezler beni... Bana dokunacak adamı parçalarım val ahi...

Yavaş yavaş yatışıyordu. Nihayet istediklerini söyleyebilirlerdi; poposuna bile sal amazdı bu lâfları. Bu adamlarla uğraşmak çirkefe taş atmak demektir. Ne yaptığı, ne olduğunu kendisi iyi bilirdi. Francis, onun böyle sabahlığı ile durup kendisine açılmasından cesaretleterek bir iki öğüt vermeye kalktı. Bir geçici hevese kapılıp her şeyi feda etmekle yanlış bir şey yapmıştı; böyle hevesler insanın hayatını bozardı. Nana başı önünde, bu kadar güzel bir kızın, kendine yazık edişinden uzuntu duyan bir adam sesiyle konuşan Francis'yi dinliyordu.

- Bu benim bileceğim şey... ama yine teşekkür ederim ilgine dostum; dedi.

Berberin elini sıkarak, balık almak üzere ayrıldı. Butun gün bu kışığa tekme yediği hikâyeyi zihnini kurcaladı durdu. Fontan'a bile sözünü etti bunun. Kendisine bir fiske bile vurdutmayacak kadar güçlü kuvvetli bir kadın olduğunu söyleyip duruyordu. Fontan, derin düşünceli bir adam POZU

takınarak, butun erkeklerin kaba yaratıklar olduğunu, onlara karşı buna göre davranılması

gerektiğini söyledi. O andan sonra Nana gerçekten bir kayıtsızlığa burundu.

246

NANA

O akşam, on satırlık bir rol e sahne hayatına başlayan kadını görmek üzere Bouffes tiyatrosuna gittiler. Fontan tanıyordu bu kadını. Montmartre sırtlarına döndükleri zaman saat bire yaklaşıyordu. Chaussee-d'Antin sokağında adam, bir çikolatalı pasta aldı; yataklarında yediler; hava soğuktu, ocağı yakmağa da değmezdi bu saatten sonra. Yataklarının içine oturmuş, battaniyelerini dizlerine çekmiş, arkalarını yastıklarla beslemişlerdi. O akşam seyrettikleri oyuncu kadından söz ediyorlardı. Nana çirkin ve biçimsiz buluyordu bu kadını. Fontan yuzukoyun yatmış, masanın ustunde mumla kibrit kutusu arasındaki pastayı koparıp koparıp Nana'ya veriyordu. Ama sonunda kavgaya tutuştular.

Nana :

- Aman ne biçimsiz şeydi kadın... O kuçucuk gözler. Ya hele o mısır puskulu gibi saçlar...

Fontan:

- Sus be! dedi. Nefis saçları var bu kadının... gözleri de pırıl pırıl. Şu kadın mil eti de çekemez birbirini!

İçerlemiş gibi bir hali vardı. Sert bir sesle :

- E, yeter artık; dedi! Kafamı şişirme... Haydi uyuyalım. Yoksa sonu kötüye varacak bunun!

Mumu söndürdü. Nana öfkeli öfkeli söyleniyordu: kendisiyle böyle konuşulmasından hoşlanmazdı, saygılı olmak gerekirdi ona karşı. Adam cevap vermeyince, susmak zorunda kaldı.

Ama uyuyamadı, yatağın içinde durmadan dönüp duruyordu.

Fontan birden öfkeyle :

- Ne vakit bitecek böyle kıpırdayıp durman kuzum, diye bağırdı.

Nana :

- Ne yapayım; yatağın içinde pasta kırıntıları var; diye cevap verdi.

EMİLE ZOLA

247

Gerçekten de kırıntılar vardı. Butlarında bile hissediyordu bunları. Tek bir kırıntı, derisini yakıyor, kanatırcası-na kaşındırıyordu! İnsan yatağında pasta yerse, çarşafı sil-kelemeliydi. Fontan için için öfkelenerek mumu yaktı. İkisi de kalktılar, yalınayak, gecelikle el eriyle yatak çarşafında-ki kırıntıları

supurduler. Adam soğuktan titreyerek yeniden yatağa girdi. Ayaklarını iyice silmesini söyleyen Nana'yı tersledi. Nihayet, o da yattı; ama daha yatar yatmaz kıpırdanmaya başladı. Hâlâ

kırıntı vardı.

- Elbette! ayaklarınla soktun, yatağın içine... Dayanamam ben buna! Sana söylüyorum dayanamam!

Yere atlamak için bacağını adamın üstünden aşırarak oldu. Bunun üzerine sabrı tükenen, uyumak isteyen Fontan bir tokat aşketti genç kadına. Öyle kuvvetli vurmuştu ki Nana sırt ustü yatağın içine yuvarlandı. Bir süre şaşkın şaşkın öylece kaldı.

Bir çocuk gibi içini çekerek sadece : - Of!... dedi.

Bir aralık Fontan, yine kıpırdanmaya başlarsan bir tokat daha indiririm, dedi. Sonra ışığı ufleyerek sırt ustü yatağa rahatça yerleşti ve hemencecik horlamaya başladı. Nana yuzunu yastığına gömüp kesik kesik hıçkırıklarla ağlıyordu. İnsanın böyle kuvvetinden yararlanması alçakça bir şeydi. Fontan'ın o gulunç suratı öyle korkunç bir hâl almıştı ki genç kadın sahiden korktu.

Sanki o tokatla öfkesi geçmiş gibi yatıştı. Fontan'a saygı duyuyordu şimdi, sokak tarafındaki duvara yapışarak bütün yatağı ona bıraktı. Nihayet yanağı hâlâ yanarak, gözleri yaş içinde uyuyakaldı. Öyle tatlı bir boyun eğiş duygusu içindeydi ki kırıntılardan rahatsız olmuyordu artık.

Sabahleyin, uyanınca Fontan'ı çıplak kol arıyla kucakladı, göğsüne bastırdı. Artık bir daha kavga etmeyeceklerdi, değil mi? Hiçbir zaman, değil mi? Onu o kadar seviyordu ki tokatlaması bile iyi gelmişti kendisine.

250

NANA

yapmıştı ki, burada kızgın bir dişi kedi surusunun barındığı sanılırdı. Kendi kendisinin de öğrenerek, ortalığı silip supurmeye kalktığı zaman da ya bir iskemlenin ayağı elinde kalıyor, ya da duvar kâğıdı parçalanıyordu; Çünkü bunlardaki kiri çıkartmak için bütün gucunu harcaması

gerekmekteydi. O gunlerde içerisi daha pisti; girilecek gibi değildi. Bunun için de hiçbir şeye el surmemek zorunda kaldı. Lâmba ışığında, aynalı dolap, duvar saati ve perde diye ne kalmışsa, erkeklere hâlâ eşya gibi görünüyordu. Kaldı ki altı aydan beri, ev sahibi kendisini atacağını

söyleyip duruyordu. Böyle olduğuna göre kimin için bakacaktı bu eşyalara? Kendisi için belki!

Keyfi yerinde olarak uyandığı zaman: «Hop yal ah!» deyip dolabın yan bölmesiyle komodine tekmeyi indirip çatırdatıyordu.

Nana, ne zaman gelse Satin'i yatakta buluyordu. Öyle ki Satin alışverişe çıktığı gunlerde bile o kadar bitkin bir halde dönüyordu ki, ayağını suruyerek eve giriyor, kendini bir iskemlenin ustüne bırakarak uyukluyordu. Bu uyuşukluktan ancak akşamleyin havagazı fenerleri yandığı zaman sry-rılabiliyordu. Nana da kendini pek rahat hissediyordu burada, alt ust olmuş yatağın, yerlerdeki kuvetlerin, çamura

bulanmış etekliklerin arasında. Oturup çene çalıyor birbirlerine içlerini döküyorlardı. Satin, geceliğiyle yatağının içinde, ayaklarını havaya dikip sigara fosurdatarak dinliyordu arkadaşının anlattıklarını. Arada bir, öğleden sonraları, kendilerini kederli hissettikleri zaman birer absent içiyorlardı, avunmak için. Satin, aşağıya inmeden, ayağına bir eteklik bile geçirmeden, merdiven parmaklığından sarkarak, kapıcının on yaşındaki kızına sesleniyor, bir bardakla Absent getiriyordu; küçük kız bu kadının çıplak bacaklarını yan gözle suzerdi. Nana'yla Satin'in bütün konuşmaları, sonunda erkeklerin pisliğine varıyordu. Nana, Fontan'ından durmadan söz edişiyle can sıkıcı bir hâl almıştı. Belki on kere adamın ne dediğini, ne yaptığını geviş getirir gibi tekrarlayıp duruyordu. Ama, Satin, bütün bu pencerede bekleme, yanan bir ıskara yuzunden çıkan kavga, yatakta saatlerce

EMİLE ZOLA

251

kuskunlukten sonra yeniden barışma hikâyelerini büyük bir sabırla dinliyordu. Bütün bunları anlatmak ihtiyacıyla Nana, yediği tokatları bile sayıp dökmüştü. Geçen hafta Fon-tan, gözünü şişirmişti; daha bir gün önce terliklerini bulamadığı için kafasına bir tokat indirmişti. Satin bütün bunla-, rı hiç ses çıkartmadan dinliyor, arada bir sigarasının dumanını puskurttukten sonra, kendisinin böyle bir durumda hemen eğildiğini ve dövmek isteyen adamın elinin havada kaldığını

söylüyordu. İki de, bu dayak faslı hikâyelerinden, yedikleri kötekleri anlatmaktan zevk duyuyor gibiydiler. Nana, Fontan'ın pabuçlarını çıkarışını, yediği tokatları öyle bir zevkle anlatıyordu ki sonunda Satin de hoşlanır olmuştu bunları dinlemekten. Kendisi de daha şiddetli olaylardan söz etmeye başlamıştı. Dediğine göre bir keresinde bir ha-murkâr kendisini döve döve ölüm halinde yere sermişti, ama yine sevmişti bu adamı. Bazı günlerde Nana ağlayarak artık bunun böyle gitmeyeceğini söylüyordu. O vakit, Satin onu evinin kapısına kadar götürüyor, Fontan'ın, arkadaşını öldürüp öldürmediğini anlamak için yarım saat kadar sokakta bekliyordu. Ama ertesi gün, ikisi de barışmalarının sevinci içinde akşamı ediyorlardı. Nana'nın dayak yediği günler daha hoşlarına gidiyordu; bu çok sarıyordu ikisini de.

Artık birbirlerinden ayrılmaz olmuşlardı. Bununla birlikte Satin, Nana'nın evine ayak atmıyordu; çünkü Fontan sokak surluklerini evinde görmek istemediğini söylemişti. İki kadın birlikte sokağa çıkıyorlardı. İşte böyle bir gün Satin, arkadaşını bir kadının evine götürdü. Bu kadın Nana'-nın zihnini kurcalayan bayan Robert'di; ziyafetine gelmediği günden beri ona karşı saygı duyuyordu.

Bayan Robert Mosnier sokağında oturuyordu. Europe mahal esinde yeni ve gurultusuz bir sokaktı

bu. Dukkân yoktu; güzel apartmanların, küçük dairelerinde kibar kadınlar oturuyordu. Saat beşi; ıSSIZ kaldırımlar boyunca, yüksek aristokratik beyaz evlerin sukûneti arasında borsa simsarlarının ve tucclarlarının kupa arabaları sıralanmıştı. Bu arabalardan çı-252

NANA

kan adamlar, gözleri yukarıda, hızlı hızlı yuruyorlardı bu evlere doğru. Bu evlerin pencerelerinde sabahlıklı kadınlar, bir bekledikleri varmış gibi sokağa bakıyorlardı. Nana önce, canı sıkılmış gibi bu

kadını tanımadığı için yukarı çıkmak istemedi. Ama Satin diretti. Bir kimse her zaman bir arkadaşını misafirlige götürebilirdi. Sadece Bayan Robert'e bir nezaket ziyareti yapmak istiyordu; Bayan Robert'e bir gun önce bir lokantada rastlamıştı; kadın mutlaka gelmesi için yemin ettirerek nezaket göstermişti. Nihayet Nana razı oldu. Kapıyı açan ufak tefek uyukulu bir hizmetçi, hanımının daha gelmediğini söyledi. Ama iki kadını salona alıp yanlarından çekildi.

Satin :

- Vay canına! Çok guzel bir ev! diye mırıldandı.

Sade bir burjuva eviydi burası. Duvarlara koyu renkli kumaşlar kaplanmıştı. Burada, yukunu tuttuktan sonra ticaretten çekilen Parisli bir dukkâncının evindeki duzenlilik vardı. Evin bu görünüşü karşısında, Nana şaka etmek istediye de Satin gucendi, Bayan Robert'in çok hanım hanımcık bir kadın olduğundan söz etti. Onu her zaman yaşlı ve ciddi adamlarla görürlerdi. Şu sıralarda ağır başlı eski bir çikolatacı ile ahbaplık ediyordu. Adam bu çok temiz tutulan, iyi bakımlı

eve geldiği zaman o kadar memnun oluyormuş ki yavrum diyormuş kadına.

Satin şöminenin üstündeki saate dayalı bir resmi göstererek :

- Bak, işte... dedi.

Nana bir süre resmi gözden geçirdi. Resimde çok esmer uzun yuzlu dudaklarını buzerek hafifçe gulumseyen bir kadın görünüyordu. İlk bakışta çok temkinli bir sosyete kadını denebilirdi.

- Tuhaf şey; diye mırıldandı; bir yerlerde görmüş olacağım bu kadını. Ama nerede? Bilmem ki.

Yalnız, pek temiz bir yerde olmamalı... Ha! Evet temiz bir yerde değil...

EMİLE ZOLA

253

Sonra arkadaşına dönerek:

- Sana kendisine gelmesi için söz verdirdi diyordun, peki ne istiyormuş?

- Ne mi istiyor? Ne olacak konuşup 'ahbaplık etmek, ağzını şapırdattı. Adam sende, ne olursa olsun, bana ne, dedi içinden. Ama kadın bir türlü gelmeyince daha fazla beklemeyeceğini söyledi, bunun üzerine ikisi de kalkıp gittiler.

Ertesi gun, Fontan akşam yemeğine gelmeyeceğini söylemişti. Nana hemen aşağıya inerek bir ziyafet çekmek üzere Satin'i bir lokantaya götürmeye karar verdi. Bir türlü bir lokanta beğenemediler. Satin'in gitmek istediği birahaneleri Nana pis buluyordu. Nihayet Laure'un lokantasına gitmeğe razı etti. Bu lokantada tabldot akşam yemeği uç franga yeniliyordu. Laure Piedefer'in bir tahta kurulur gibi oturduğu tezgâhın bulunduğu salonda bir masaya oturdular. El i yaşlarında kadar şişko bir kadındı bu Laure. Vucudunu korseler ve kemerlerle sıkıştı, kadınlar sıraya dizilip birbiri ardından geliyor,

birbiri ustune yığılmış fincan tabaklarının ustunden başlarını

uzatıp dostça bir yakınlıkla Laure'un ağzından öpüyorlardı. Bu sırada bu canavar görünümlü kadın, dostlarını kıskandırmamak için her birinin ayrı ayrı gönlunu alıyordu. Hizmetçi kadın ise aksine sıksa, yanakları çökmüş, göz kapakları morarmış, siyah gözleri kıvılcım saçan bir tipti.

Kısa bir süre içinde uç salon doluverdi. Yüz kadar müşteri vardı. Gelişi güzel masalara oturmuşlardı çoğu kırkında vardı bu insanların. İri, şişko, sefahatten yanakları sarkık kimselerdi.

Bu şişkin karınlar ve sarkık gerdanlar arasında bir kaç tane ince, güzel kız göze çarpıyordu.

Pervasız görünmek isteyişlerinin altında hâlâ saf ve toyca bir hal eri vardı. Bir mahal e balosundan, bu yola yeni girmiş olan bu kızları Laure'un müşterilerinden biri getirmişti bu lokantaya. Buradaki şişko geçkin kadınlar, bu kızlardan dağılan gençlik havasıyla başlan dönerek bunlara pasta filân ısmarlamakta yarış ediyorlardı adeta. Burada erkek pek azdı; en çok on onbeş

kişi kadar. Bu kadar bol fistan arasında ezilmiş gibi bir hal eri vardı bu adamların.

250

NANA

yapmıştı ki, burada kızgın bir dişi kedi surusunun barındığı sanılırdı. Kendi kendisinin de iğrenerek, ortalığı silip supurmeye kalktığı zaman da ya bir iskemlenin ayağı elinde kalıyor, ya da duvar kâğıdı parçalanıyordu; Çunku bunlardaki kiri çıkartmak için butun gücünü harcaması

gerekmekteydi. O günlerde içerisi daha pisti; girilecek gibi değildi. Bunun için de hiçbir şeye el surmemek zorunda kaldı. Lâmba ışığında, aynalı dolap, duvar saati ve perde diye ne kalmışsa, erkeklere hâlâ eşya gibi görünüyordu. Kaldı ki altı aydan beri, ev sahibi kendisini atacağını

söyleyip duruyordu. Böyle olduğuna göre kimin için bakacaktı bu eşyalara? Kendisi için belki!

Keyfi yerinde olarak uyandığı zaman: «Hop yal ah!» deyip dolabın yan bölmesiyle komodine tekmeyi indirip çatırdatıyordu.

Nana, ne zaman gelse Satin'i yatakta buluyordu. Öyle ki Satin alışverişe çıktığı günlerde bile o kadar bitkin bir halde dönüyordu ki, ayağını suruyerek eve giriyor, kendini bir iskemlenin ustune bırakarak uyukluyordu. Bu uyuşukluktan ancak akşamleyin havagazi fenerleri yandığı zaman sıyrılabilirdi. Nana da kendini pek rahat hissediyordu burada, alt ust olmuş yatağın, yerlerdeki kuvetlerin, çamura bulanmış etekliklerin arasında. Oturup çene çalıyor birbirlerine içlerini döküyorlardı. Satin, geceliğiyle yatağının içinde, ayaklarını havaya dikip sigara fosurdatarak dinliyordu arkadaşının anlattıklarını. Arada bir, öğleden sonraları, kendilerini kederli hissettikleri zaman birer absent içiyorlardı, avunmak için. Satin, aşağıya inmeden, ayağına bir eteklik bile geçirmeden, merdiven parmaklığından sarkarak, kapıcının on yaşındaki kızına sesleniyor, bir bardakla Absent getiriyordu; küçük kız bu kadının çıplak bacaklarını yan gözle suzerdi. Nana'yla Satin'in butun konuşmaları, sonunda erkeklerin pisliğine varıyordu. Nana, Fontan'ından durmadan söz edişiyle can sıkıcı bir hâl almıştı. Belki on kere adamın ne dediğini, ne yaptığını geviş getirir gibi tekrarlayıp duruyordu. Ama,

Satin, butun bu pencerede bekleme, yanan bir 1skara yuzunden çıkan kavga, yatakta saatlerce

EMİLE ZOLA

251

kuskunlukten sonra yeniden barışma hikâyelerini buyuk bir sabırla dinliyordu. Butun bunları

anlatmak ihtiyacıyla Nana, yediği tokatları bile sayıp dökmuştu. Geçen hafta Fon-tan, gözunu şişirmişti; daha bir gun önce terliklerini bulamadığı için kafasına bir tokat indirmişti. Satin butun buria-rı hiç ses çıkartmadan dinliyor, arada bir sigarasının dumanını puskurttukten sonra, kendisinin böyle bir durumda hemen eğildiğini ve dövmeek isteyen adamın elinin havada kaldığını

söyluyordu. İki de, bu dayak faslı hikâyelerinden, yedikleri kötekleri anlatmaktan zevk duyuyor gibiydiler. Nana, Fontan'ın pabuçlarını ıkarışını, yediği tokatları öyle bir zevkle anlatıyordu ki sonunda Satin de hoşlanır olmuştu bunları dinlemekten. Kendisi de daha şiddetli olaylardan söz etmeye başlamıştı. Dediğine göre bir keresinde bir ha-murkâr kendisini döve döve ölüm halinde yere sermişti, ama yine sevmişti bu adamı. Bazı gunlerde Nana ağlayarak artık bunun böyle gitmeyeceğini söyluyordu. O vakit, Satin onu evinin kapısına kadar götürüyor, Fontan'ın, arkadaşını öldürüp öldürmediğini anlamak için yarım saat kadar sokakta bekliyordu. Ama ertesini gun, ikisi de barışmalarının sevinci içinde akşamı ediyorlardı. Nana'nın dayak yediği gunler daha hoşlarına gidiyordu; bu çok sarıyordu ikisini de.

Artık birbirlerinden ayrılmaz olmuşlardı. Bununla birlikte Satin, Nana'nın evine ayak atmıyordu; çünkü Fontan sokak surluklerini evinde görmek istemediğini söylemişti. İki kadın birlikte sokağa çıkıyorlardı. İşte böyle bir gun Satin, arkadaşını bir kadının evine götürdü. Bu kadın Nana'nın zihnini kurcalayan bayan Robert'di; ziyafetine gelmediği gunden beri ona karşı saygı duyuyordu.

Bayan Robert Mosnier sokağında oturuyordu. Europe mahal esinde yeni ve gurultusuz bir sokaktı

bu. Dukkân yoktu; guzel apartmanların, kuçucuk dairelerinde kibar kadınlar oturuyordu. Saat beşti; ıssız kaldırımlar boyunca, yuksek aristokratik beyaz evlerin sukûneti arasında borsa simsarlarının ve tuccarlarının kupa arabaları sıralanmıştı. Bu arabalardan ı-254

NANA

Yalnız bunlardan dört hovarda gayet serbestçe, burda olup bitenleri görmek için gelmiş, sununla bununla dalga geçiyorlardı.

Satin :

- Pek guzel değil mi buranın kızartması? dedi.

Nana, beğendiğini anlatmak ister gibi başını sal adı. Burada eski bir taşra otelindeki gibi kuvvetli yemekler yeniyordu. Domatesli peynirli börek, tavuklu pilâv, salçalı fasulye, dondurmak karamel.

Kadınların çoğu en çok tavuğa duşkunduler; korselerini atırdatıp, el eriyle ağızlarını silerek

atıştırıyorlardı. Nana önce, eski kadın ahbablarına rastlamaktan korkmuştu. Kendisine bir suru abuk sabuk şeyler sorarlar diye. Ama hiç tanıdık bir yüze rastlamayınca yureği ferahladı. Burada eski pusku kıyafetli kadınların yanı sıra, çok zengin ve şık kadınlar da vardı. Ama hepsi de aynı

cinsel sapıklığın verdiği bir yakınlık ve kaynaşma halindeydiler. Bir aralık Nana'nın dikkatini kısa boylu, kıvrırcık saçlı bir delikanlı çekti. Bir masadaki el eri ağızlan yağ içindeki kızlar bunun en küçük tuhaflığına gulmekten kırılıyorlardı. Bir aralık delikanlı da gulunce göğsu kabardı. Nana hafifçe:

- A, kadınmiş bu! diye bağırdı.

Ağzını tavuk etiyle dolduran Satin, başını kaldırarak mırıldandı:

- Ha, evet, tanrım... Çok tatlı şeydir... Kapışırılar onu.

Nana iğrenmişçesine yuzunu buruşturdu. Daha bu işi anlamamıştı. Ama, doğru lâf eden bir insanın sesiyle zevklerle renklerin tartışılmayacağını söyledi. Bir taraftan filozofça kremasını

yerken, Satin'in o iri kız oğlan kız gözleriyle yandaki masada oturan kadınları deliye döndürdüğünü farketmişti. Hemen yanbaşılarında çok güzel, sarışın, şişman bir kadın vardı.

Kadın öylesine ateşlenmiş o kadar ileriye gitmişti ki Nana nerdeyse çatacağı.

Fakat bu sırada, içeri giren bir kadın onda hayret uyandırdı. Bunun Bayan Robert olduğunu anladı. O ince esmer fare yuzuyla uzun boylu sarışın kadına başıyla selâm EMİLE ZOLA

255

verdikten sonra Laure'un tezgâhına yaslandı. İki kadın uzun uzun öpuştuler. Bu Nana'nın hayreti bayan Robert'in hiç de öyle alçakgönül u görünmemesiyle bir kat daha artmıştı. Kadın salona göz gezdirerek, yavaş sesle konuşuyordu. Laure yaşlı bir sefahat tanrıçası gibi yemden çöktü; yuzu hayranlarının öpucukleriyle cilalanmış gibi parlıyordu. Gözlerini salonu dolduran şişko kadınlar üzerinde azamef-le gezdiriyordu. Halinde, kırk yıl ık bir iş hayatından sonra zengin olmuş bir kadının tepeden bakışı vardı.

Bu sırada bayan Robert, Satin'i gördü. Laure'dan hemen ayrılarak, ona koştu, guler yuzle, bir gun önce evde bulunamayışına ne kadar uzulduğunu anlattı. Pek memnun görünen Satin ona yer açmaya çalışırken, kadın yemek yediğine yemin ediyordu. Sadece şöyle bir bakmak için buraya gelmişti. El erini omuzuna yaslayarak tatlı bir sesle :

- Ne vakit görebileceğim sizi? Eğer serbestseniz...

Ne yazık ki Nana daha fazla bir şey duyamamıştı."Bu konuşma fena halde canını sıkıyordu. Şu namuslu geçinen kadına ağzına geleni söylemek geliyordu içinden. Ama o sırada içeri giren bir grubu görünce hayretten donakalmıştı. Çok şık, mucvherler içinde zengin görünümlü kadınları

bunlar. Hepsi de birer birer Laure'un yanına gidip onunla senli benli konuşuyorlardı. Yuzbinlerce franklık mucvherleri takmış takıştırmış olan bu kadınlar sapık bir zevke kapılarak, bu lokantada,

pasaklı sokak kızlarının kıskanç bakışları arasında uç franga yemek yiyorlardı. Bu şık kadınlar grubu yüksek sesle konuşup guluşerek bir ışık dalgası gibi içeri girdikleri zaman, hızla başını

çevirip kapıya bakan Nana, bunların arasında Lucy Stewart'la Maria Blond'u görünce, fena halde canı sıkıldı. Kadınlar beş dakika kadar La-ure'la konuşup yandaki salona geçinceye kadar başını

önünden kaldırmadı, ekmek kırıntılarını sofra örtusunun üstüne ufakyormuş gibi yaptı. Ama başını

kaldırdığı zaman yanındaki iskemlenin boş olduğunu gördü. Satin yerinde yoktu.

Yüksek sesle :

- Al ah, Al ah nereye gitti bu kız! diye söylendi.

256

NANA

Kendisiyle etraftan alay ettiklerini görerek sustu. Hatta bir süre öfkesini bel i etmemek için olduğu yerde durdu. Bitişik salonun dış tarafından, Montmartre ve Chapel e semtlerindeki balozlardan gelen küçük kızlara ziyafet çeken Lucy Stewart'ın kahkahaları geliyordu. İçerisi çok sıcaktı; hizmetçi kadın kirli tabakları, keskin bir tavuk ve pilâv kokusu arasında kaldırıyordu; bu sırada oradaki dört erkek yarım duzine kadar hatunun bardaklarına şarap doldurdular; amaçları bunları

sarhoş edip abuk sabuk konuşmaktı. Satin'in hesabını ödemek zorunda kalışı çileden çıkartmıştı Nana'yı. Kaltak tıka basa tıkindikten sonra karşısına çıkan bir geçkin karının peşine takılıp gitmişti; hem de teşekkür etmeden. Ama yine de hesabı ödedi, şimdi daha çok tiksindiği Laure'un önüne altı Frank'ı fırlattı.

Martyres sokağında yururken Nana'nın hıncı bir kat daha arttı. Hiç şüphesiz Satin'in peşinden koşacak değildi; böyle bir çirkefe bulaşmamalıydı! Ama o akşam boşa gitmiş, berbat olmuştu.

Montmartre'a doğru ağır ağır çıkarken en çok Bayan Robert'e içerliyordu. Bu karı da kibar bir kadınmış gibi satıyordu kendini; ama ne kibar! Şimdi hatırlamıştı ona Poissonnieres sokağındaki Papil on' da rastladığını. Şu aşağılık balozdan, erkekler otuz meteliğe götürurlerdi bu kadını.

Kalem efendilerini kafese koyan bu kadın kalkar, kendisine şeref kazandıracak bir daveti kabul etmezdi. Böylece namusluluk tasladığını sanıyordu. Diyecek yoktu bu gibilerin namusuna. Bu yapmacıklı karıların, aşağılık yerlerdeki marifetlerini kimse bilmiyordu.

Nana böyle söylene söylene, Veron sokağındaki evine kadar geldi. İçeride ışık görünce çok sarsıldı. Fontan suratu asık içeri giriyordu o sırada, kendisini yemeğe götüren arkadaşı da onu ekmişti. Sabahın birinden önce gelmeyeceğini bildiği için onu böyle karşısında görünce afal ayıp, dayak yemekten korkan Nana'nın anlattıklarını soğuk bir tavırla dinliyordu: genç kadın, altı frank harcadığını ama yemekte yanında bayan Maloir olduğunu söyledi. Bunun üzerine Fontan efendice davrandı, genç kadına bir mektup uzattı. Nana'ya yazılmış olan bu mektubun zarfını

açmıştı. Hep

EMİLE ZOLA

257

Fondettes'de kapanıp kalmış olan Georges'tan geliyordu, her hafta sevgilisine ateşli sözlerle içini döküyordu delikanlı. Nana'nın pek hoşuna gidiyordu kendisine böyle mektup yazılmış olması.

Hele yeminlerle karışık büyük büyük cumlelerle aşktan söz edilmesine bayılıyordu. Bu mektupları herkese okurdu. Fontan, Georges'un uslûbunu tanır ve beğenirdi. Ama bu akşam Nana bir çingâr çıkmasından o kadar korkuyordu ki, mektupla pek az ilgilenmiş gibi göründü, suratını asarak şöyle bir göz gezdirip bir tarafa attı. Çok erken yatmak canını sıktığı için Fontan ne yapacağını

bilemiyordu. Birden Nana'ya döndü :

- Şu oğlana hemen cevap yazsak, dedi.

Her zaman o yazıyordu bu cevapları. Çok özenip beze-niyo'rdu yazarken de. Sonra Nana bu mektubu yüksek sesle okuyor, ancak kendisinin bu kadar güzel yazabileceğini söyleyerek boynuna sarılıyordu. Bu da pek keyiflendiriyordu Fontan'ı. Böylece ikisi de ateşleniyor, birbirlerine olan sevgileri artıyordu.

Nana :

- Nasıl istersen, dedi; ben de çayı hazırlayayım, sonra yatarız.

Şimdi Fontan yine masanın başına geçip oturdu. Önüne yazı kalemi, murekkep hokkası ve kâğıt konuldu. Dirseğini çıkartıp çenesini uzatarak yazmağa koyuldu.

- «Canım» diye yüksek sesle okuyarak yazmaya başladı.

Cumlelerin üstünde uzun uzun düşünerek bir saat kadar uğraştı. Çenesini avuçlarının içine alıyor, sonra tatlı bir kelime bulunca gulumsuyordu. Nana sessizce, fincanlara çayı doldurmuştu. Nihayet Fontan, tiyatrodaki bir piyesten bir parça okur gibi ahenkli bir sesle ve jestler yaparak okumaya başladı yazdıklarını. Bu beş sayfalık mektupta «Mig-notes'ta geçirdikleri tatlı saatlerden, bu saatlerin şimdi hâlâ nefis bir koku gibi ruhunda yaşadığından» söz ediyor, «bu aşk baharına ölünceye kadar sâdık kalacağına» yemin ediyordu. Mektup «butun dileğinin bu mutluluğa yeniden 258

NANA

başlamak olduğunu, eğer bu mutluluğa yeniden erebilir-se...» diye sona eriyordu.

Fontan :

- Biliyor musun nezaket gereği yazdım bütün bunları, dedi: Aslında gulmek gerekir... Dokunaklı

oldu sanırım bu yazdıklarımı!

Pek memnundu. Fakat Nana, beceriksizlik ederek, hayranlığını belirten bağırmalarla adamın boynuna atılma-makla yanlış bir iş yapmış oldu. Bunun üzerine Fontan içerledi. Eğer bu mektup hoşuna gitmediyse, Nana kendisi oturup bir başkasını yazabilirdi. Başka zamanlardaki gibi birbirlerine aşk tekerlemeleri söyleyerek öpüşecek yerde masanın iki ucuna oturdular. Nana çayını uzatmıştı. Fontan daha dudaklarını ıslatır ıslatmaz:

- Hay Al ah cezanı versin! Tuz mu koydun bunun içine! diye bağırdı.

Nana omuz silkmek akılsızlığında bulundu. Bunun üzerine adam öfkeleni:

- Bu akşam tersliğin ustunde! diye söylendi.

Böylece kavgaya tutuştular. Saat daha ona gelmemişti. Bu da vakit geçirmek için bir çareydi.

Fontan kúplere binmiş. Nana'ya kufur yağdırıyor, ustune atmadık suç bırakmıyor, ustelik de kadının kendisini savunmasına fırsat vermiyordu. Pis, hayvan karı, surtuk diye bağırıyordu. Sonra da parayı mesele yaptı. Kendisi yokken çıkıp altı frank harcamıştı ha! O da dışarıda yemek yemişti ama, başkası ısmar-lamıştı. Yoksa evine gelir evimde guvecimi yerdim, diyordu. Şu ihtiyar muhabbet tel âk gelecek olursa kapı dışarı edecekti. İkisi de her gun altı frangi sokağa atarlarsa giderdi bu işin sonu!

- Önce hesap istiyorum. Parayı ver bakalım. Ne kadar kaldı elimizde? diye bağırdı.

Fontan'ın butun o cimrilik hırsı kabarmıştı. Nana ezilmiş, şaşkına dönmuştu. Koşup çekmecedan, kalan butun parayı getirip önüne koydu.

EMİLE ZOLA

259

Fontan paralan saydıktan sonra :

- Ne! On yedi bin franktan sadece yedi bin frank kalmış ha! Hem de beraber yaşayalı daha uç ay olmadı... Olmaz böyle şey.

Yerinden fırladı, çekmecenin altını ustune getirdi. Gerçekten de yalnız altı bin sekiz yuz kusur frank'tan başka para yoktu. Ortaklaşa kasalarının anahtarı ustunde dururdu ikisi de buradan istedikleri gibi para alırlardı.

- Üç ayda on bin frank! diye böğürdü. Hay Al ah belâsını versin!. Ne yaptın bu kadar parayı? Ha, söylesene bakayım!.. Hepsini şu teyzen olacak moloza aktardın değil mi? Ya da bir takım heriflere yedirdin... Ortada bu... Cevap versene!

- Köpurup durma öyle; diye Nana cevap verdi. Hesa-betmesi kolay... Aldığımız eşyaları hesaba katmıyor musun? Sonra kendine/aldığın çamaşırları. E, yeni bir ev açılınca para çabuk erir.

Fontan hesap istemişti ama dinlediği yoktu:

- Evet, çabuk erir; dedi. Hem sonra biliyor musun yavrum, ben bıktım artık bu beraber yemekten...

Biliyorsun ki bu yedi bin frank benim param: Eh, şimdi mademki hâlâ duruyor bu para. Elimde tutmak isterim, kendimi mahvetmeğe hiç niyetim yok. Herkes kendi parasına sahip olsun.

Sonra parayı cebine yerleştirdi. Nana şaşkın şaşkın ona bakıyordu. Adam yan alaylı bir tavırla :

- Anlıyorsun ya, teyzene ve benden olmayan çocuğuna bakacak kadar enayi değilim... Sen paramı istediğin gibi harcayabilirsin; senin bileceğin bir iş bu. Ama benim param kutsaldır benim için!..

Kızartma yaptığın zaman parasının yarısını veririm. Akşamları hesap görürüz. İşte böyle.

Birden Nana köpurdu, kendini tutamayarak :

- Benim on bin frangımı yedin! Edepsizlik denir bu se-nin yaptığına! diye bağırdı.

Ama öteki tartışmaya girişmedi, masanın öteki ucundan kolunu uzatarak yuzune bir tokat indirip: 260

NANA

- Söyle bakayım bir kere daha! dedi.

Nana tokadı yediği halde bir kere daha söyledi. Bunun üzerine Fontan ustune atlayıp tekme yumruk dövmeye başladı. Sonunda öyle bir hale soktu ki, Nana ağlayarak, soyunup yatağa girdi.

Ardından da Fontan mumu söndürüp yattı. Bu sırada Georges'a yazdığı mektup gözüne ilişti; özenerek ikiye katladı, yatağa dönerek :

- Çok iyi yazılmış bir mektup; postaya kendim atarım; böyle şımarıklıklardan hoşlanmam. Zırlayıp durma canımı sıkıyorsun, dedi.

Nana hafif hafif içini çekerek ağlarken soluğunu kesti. Adam yatağa girince boğulurcasına hıçkırarak göğsüne yaslandı. Çatışmaları her zaman böyle sona ererdi. Fontan'ı kaybetmekten ödu kopuyordu. Her şeye rağmen Fontan'ın kendisinin olduğunu hissetmek için aşağılıkça bir ihtiyaç duyuyordu. İki sefer adam genç kadını kendini yuksek gören bir tavırla itti. Ama bu kadının vücudunun ılıkliğının, sadık bir hayvanın gözlerini andıran yaşlı iri gözlerindeki .yalvarışın etkisiyle sıcak bir isteğe kaptırıyordu kendini. Ama hiç bir tâviz vermiyor, o prensvari davranışını da elden bırakmıyordu. Böyle sevip okşanırken gucune olan guveni artıyor, gönlunu kazanmak için bu kadar zahmete girilişinin değerini hissediyordu. Fakat sonra Nana'nın kasanın anahtarını elinden almak için bir oyun oynamakta olmasından korktu. Mumu söndürürken kararından dönmemeği düşünerek:

- Bak, kızım, ciddi söylüyorum, para bende kalacak; dedi.

Kpl arını adamın boynuna dolayarak uyuklayan Nana buna büyük kalplilikle şu cevabı verdi.

- Evet korkma... Ben de çalışırım.

Fakat o günden sonra aralarındaki gerginlik arttı. Butun hafta boyunca tokat sesleri bir saatin tıktıklarının düzenliliği ile hayatlarını düzenliyor gibiydi. Nana dayak yiye yiye daha da bir incelmış, teni daha yumuşak olmuş, pembe beyaz bir renk alarak daha da güzel eşmişti. Fontan olmadığı zamanlarda eve gelen Prul iere, öpmek için genç

EMİLE ZOLA

261

kadını köşelere sıkıştırmaya başlamıştı. Ama Nana, nefret ediyordu bundan; utanç duyuyor, yuzu kıpkırmızı kesilerek kendini kurtarmak için çırpınıyordu. Bu adamın, bir arkadaşına ihanet etmesini iğrenç buluyordu. O zaman Prul i-ere'in canı sıkılıyor, bunu bel i etmemek için de kahkahayla guluyordu. Hani, gerçekten güzel bir dişiydi bu Nana! Nasıl oluyor da bu maymuna benzeyen adama bağlı kalıyordu. Şu Fontan o durmadan kımıldayan koca burnuyla gerçekten bir maymundu. Pis herifin biri! Üstelik ona durmadan eziyet ediyordu!

Adamın bu düşüncelerine Nana şu karşılığı verdi :

- Olabilir, onu çirkin de olsa seviyorum, işte. Bunu bir gün, iğrenç bir zevki olduğunu açığa vuran bir kadın gibi söylemişti.

Bosc sık sık yemeğe gelmekle yetiniyordu. Prul iere'in arkasından, güzel bir delikanlı, ama ciddi değil diyordu omuz silkerek. Yemeğin sonunda Fontan, Nana'yı tokatlarken, bunu tabi bularak atıştırmaya devam ederdi. Yediği yemeğin bedelini ödemek ister gibi de mutluluklarına hayran olduğunu söyleyip duruyordu. Kendisinin filozof olduğunu, her şeye hatta un kazanmaya bile sırt çevirdiğini söylüyordu. Fontan ile Prul iere çok kere sofraya bozulduktan sonra iskemlelerine yaslanarak sabahın ikisine kadar birbirlerine başarılarını anlatıyorlardı tiyatrodaki rol yapar gibi hareketlerle. Oysa Bosc, dalgın, zaman zaman bunları kuçumsediğini anlatmak ister gibi bir ses çıkartarak, konyak şişesini ağır ağır yudumluyordu. Talma'dan ne kaldı? diyordu kendi kendine.

Hiç, öyleyse her şey boştu!

Bir akşam Nana'yı ağlarken buldu. Genç kadın gömleğini çıkartarak sırtındaki kol arındaki mosmor dayak izlerini gösterdi. Şöyle bir suzduktan sonra yüksek perdeden :

- Bak kızım, kadının olduğu yerde dayak eksik olmaz. Napoleon söylemiş bunu sanırsam... Tuzlu suyla yıkan. Çok iyi gelir tuzlu su bu şişlere. Eh, daha da dayak yiyeceksin, ama yakınma bundan, meğer ki bir yerin kırılmış ola...

262

NANA

Hani bir kızartma gözume ilişti de kendimi davet ettim buraya.

Ama Bayan Lerat bu felsefeyi benimsemişti. Ne zaman Nana, beyaz teninde bir morartı gösterse, bağırp çağırma başlıyordu. Yeğenini öldüreceklerdi. Surup gidemezdi bu böyle.

Aslında, Fontan, bir daha gözüm görmesin diye Bayan Lerat'ı evinden kovmuştu. O günden beri, kendisi buradayken Fontan gelirse, mutfaktan çıkıp gitmesi gerekiyordu, bu da son derece de onuruna dokunuyordu kadının. Bunun için de bu kaba adam için söylemediğini bırakmıyordu. Çok iyi yetişmiş bir kadın gibi takınarak, Fon-tan'ın iyi terbiye görmemiş olduğunu ileri suruyordu.

Nana'y a :

- İlk bakışta anlaşılıyor bu, diyordu. Zerre kadar görgü yok bu adamda. Pek bayağı bir şey olmalı

annesi. Yo, hayır deme, besbel i bir şey bu!.. Kendim için söylemiyorum. Benim yaşımda bir insana saygı göstermesi gerekli olmakla birlikte... Evet ama bu adamın bu kötü davranışlarına nasıl katlanıyorsun? Övünmek gibi olmasın ama sana daima kendini nasıl kul anman gerektiğini öğrettim. Ailenden iyi öğütler alarak yetiştin. Birbirimize karşı nasıl iyi davranırdık değil mi?

Nana itiraz etmeden, başını önüne eğerek dinliyordu. Sonra teyzesi sözüne devam ederek :

- Hem şimdiye kadar kibar adamlarla duşup kalktın... Daha dun, bizim evde Zoe ile bunu konuşuyorduk. O da anlamıyor, diyordu ki «Anlamıyorum kont gibi tepeden tırnağa kadar asil bir insanı kovan -söz aramızda adamı alay-larıyla serseme çevirmişti bizim hanım kendini boğazlatıyor?» Ben dedim ki, haydi dayağa katlansın, ama terbiyesizliğine nasıl katlanıyor bu adamın... Böyle bir adamın resmini bile asmam odamın duvarına. Oysa sen böyle bir yaratık için kendini mahvediyorsun; yoksul uk içinde yaşıyorsun. Bunca zengin kimseler, hükümet adamları

varken... Eh bu kadarı yeter! Sana bunları söyleyecek ben değilim herhalde; fakat senin yerinde olsam, bir edepsizlik etmeye kalkın-EMILE ZOLA

263

ca ona : «Efendi beni ne zannediyorsunuz siz?» deyip şöyle bir yuksekten bakarak kolunu kanadını kırardım onun.

Bu sözler uzerine Nana hıçkırarak ağlamaya başladı.

- Ah! teyzeciğim, seviyorum, onu.

Aslında Bayan Lerat'nın kaygısı başka şeyden ileri geliyordu. Çünkü Nana, Louiset'nin bakımı için kendisine verdiği yirmi meteliği gittikçe daha seyrek vermeye başlamıştı. Hiç şuphe yok o yine bu çocuğu koruyacak, iyi gunlerin gelmesini bekleyerek bu duruma katlanacaktı. Ama Fon-tan'ın kendisinin, küçük oğlanın ve Nana'nın altın içinde yuzmelerine engel olduğunu düşündükçe, aşkı

inkâr edecek kadar çileden çıkıyordu. Bu yuzden sözlerine şöyle son verdi:

- Dinle beni, bu adam bir gun seni soyup sovana çevirerek sokağa atar da bana gelirsen kapımı

yine de açarım sana.

Kısa bir süre sonra Nana büyük bir para sıkıntısı içine düştü. Fontan yedi bin frangı ortadan kaldırmıştı. Şüphesiz güvenilir bir yere koymuştu. Genç kadın bu konuda hiçbir şey sormaya cesaret edemiyordu. Çünkü Bayan Lerat'nın dediği gibi bu kaba adamdan utanıyor, onun, bir kaç

parası için kendisine bağlı kaldığım sanmasından korkuyordu. Fontan evin masraflarını

karşılamaı vaat etmişti. İlk günlerde her sabah uç frank veriyordu. Ama para veriyorum diye de isteklerinin sonu gelmiyordu. Tereyağı istiyor, et istiyor, turfanda meyve istiyordu. Buna karşı

Nana uç frankla bütün halin satın alınamayacağını söylemeğe kalkarsa, adam kuplere biniyor, beş para etmez bir kadın olduğunu, enayi olduğu için satıcıların kendisini kazıkladıklarını söylüyor sonra her an bir pansiyona gideceğini ileri sürerek Nana'yı korkutuyordu. Bir ay sonra da kadın zaman zaman dolambaçlı yoldan para isteyecek oluyordu. Bunun üzerine öyle bir çingar çıkıyordu ki, Fontan en küçük fırsatta dünyayı kendisine zehir ettiği için bundan vazgeçmek zorunda kalmış, artık ondan bir şey beklememeye başlamıştı. Buna 264

NANA

karşılık Fontan, uç tane yirmi meteliği bırakmadığı halde yiyecek şey bulunca, bulbul gibi şakıyor, keyifli keyifli konuşuyor. Nana'yı öpüyor, iskemlelere sarılıp dans ediyordu. Nana da, ipin iki ucunu bir araya getirmekte büyük güçlük çektiği halde onun uç frangı bırakmadığı zamanlar mutluluk duyuyordu. Öyle ki bir gün uç frangı geri vermiş, bir gün öncesinden para arttırdığını söylemişti.

Oysa doğru değildi bu. Ama Fontan bir gün önce para vermemiş olduğunu düşünerek bir oyuna gelme korkusuyla duraksamıştı. Genç kadın sevgi dolu gözlerle gözünün içine bakarak, bütün varlığını ona adamışçasına öpücüğe boğarak şüphesini gidermişti. Bunun üzerine, kaybettiği parayı bulan bir cimri gibi eli titreyerek uç frangı cebine indirmişti. O günden sonra artık hiç

tasalanmıyor, paranın nereden geldiğini sormuyordu. Ama yemekte sadece patates olduğu zaman surat asıyor, hindi ya da koyun kızartması olunca da ağzını şapırdatıyordu. Bu arada elinin alışkanlığını kaybetmemesi için de en keyifli zamanında bile Nana'ya bir iki tokat aşket-mekten geri durmuyordu. Nana her ihtiyacı karşılamanın yolunu bulmuştu. Bazı günler ev yiyeceklerle doluyordu. Hafta da iki kere Bosc, midesini bozacak kadar tıkmıyordu. Bir akşam Bayan Lerat giderken, ocakta nefis yemekler piştiğini görünce fena halde öfkelenmiş; kendi sofrasında böyle yemeklerden hiç birinin bulunmadığını düşünerek Nana'ya sert bir şekilde bütün bunların masrafını kimin gördüğünü söyledi. Böyle ummadığı bir soru karşısında kalan Nana şaşırıp sersemleşerek ağlamaya başladı. İşin iç yüzünü anlayan teyzesi:

- İyi doğrusu temiz bir yol tutmuşsun! dedi. Nana sonra bu işin nasıl olduğunu anlattı. Fontan bir gün yemeği beğenmeyerek öfkeyle evden çıkıp gitmişti. Nana o gün Tricon kadına rastlamıştı.

Butun kabahat ondaydı. Kendisi de evet demek zorunda kalmıştı. Fontan hiç bir zaman saat altıdan önce gelmediğinden öğleden sonraki saatlerde serbest kalıyor ve eve bazen kırk frank bazen de altmış frankla geliyordu. Eğer durumunu korumayı becerebilseydi, bir EMİLE ZOLA

kaç altından da söz edebilirdi. Ama yine tencereyi kaynatacak bir şeyler kazanabildiği için memnundu. Akşamleyin Bosc, patlayacak kadar yemek yerken her şeyi unutuyordu. Fontanda, dirseklerini masaya dayayarak, genç kadın gözlerini öperken, yalnız kendisi için sevilen bir adam gibi kasılıyordu.

Biricik sevgilisini, nonoşunu, yine eskisi gibi, bedelini ödediği kör bir tutkuyla taparcasına seven Nana böylece kaldırıma düşmüştü. Pabuçlarını surukleyerek yuz metelik bulabilmek için sokak sokak surtuyordu. Bir pazar günü, La Rochefoucauld çarşısında Satin'i gördü, barıştılar; ama önce ustune atılarak Bayan Robert'e atıp tutmuştu. Fakat, Satin insanın bir şeyi sevmeyebileceğim ama başkalarını bundan soğutmak için bunun bir sebep olamayacağını

söylemekle yetindi. Nana da bu filozofça görüşü benimsedi ve neyin nereye varacağını bilinmediğini düşünerek affetti. Bundan fazla olarak da Satin'den sefahat yapılan yerlerin nereleri olduğunu bile sordu ve bu kızın bu yaşta bildiklerine şaşıtı; onun anlattıklarını az çok iğrenç

bulmakla birlikte, guluyor, zaman zaman hayretini gizlemeyerek bir şeyler söylüyordu. Bunun üzerine Fontan dışarıda yemek yerken, o da Laure'un lokantasına gitmeye başladı. Buranın gediklisi olan kadınlar arasındaki sevicilik ve kıskançlık hikâyeleri pek eğlendiriyordu onu. Ama dediği gibi her gün de gitmiyordu oraya. Şişman Laure şefkatli bir ana tavrıyla Nana'yı

Asniere'deki vil asına davet etti; bu kır evinde yedi kadın için ayrı ayrı odaları vardı. Ama Nana kabul etmedi; korkuyordu. Satin aldandığını, Parisli erkeklerin insanı oynattıklarını söylediği ve kötü bir şey olmayacağına yemin ettiği için, fırsat bulursa gideceğini söz verdi.

O sıralarda çok uzgun olan Nana'nın şaka edecek hâli yoktu. Para bulması gerekiyordu. La Ticon'un kendisine ihtiyacı olmadığı zamanlar, ki bu sık sık oluyordu, nereye baş vuracağını

bilemiyordu. İşte o zaman, Satin'le Paris kaldırımlarını arşınlamaya başlıyor, havagazı fenerlerinin bulanık ışığı altında, o dar, çamurlu sokaklarda en aşağılık 266

NANA

zevk düşkunlerinin arasını katılıyordu. Böylece, ilk defa eteğini kirlettiği balozlara yeniden düşmüştü. Şehrin dışındaki bulvarları, daha onbes yaşındayken erkeklerin kendisini öptükleri yol kenarlarını yeniden gördü. İki kadın mahal e kahvelerini meyhanelerini dolaşıyor, bira ve tukruk içindeki tahta basamakları tırmanıyorlardı. Bu hayata Quarti-er latin'de başlamış olan Satin, Nana'yı Bul ier'ye ve Sa-int-Michel bulvarındaki birahanelere götürüyordu. En çok buralarda şans

vardı. Montmartre, tepelerinden, Observa-toire meydanına kadar bütün şehri dolaşıp duruyordu.

Ama okul ar tatil olduğu için bu taraflarda hiç iş yoktu. Sonra hep büyük bulvarlara dönüyorlardı.

Yağmurlu havalarda, pabuçlarının içine vıcık vıcık su doluyor, sıcak akşamlarda da iç gömlekleri derilerine yapışıyor. Uzun gözetlemeler, sonu gelmeyen gezintiler, itişip kakışmalar, pis bir otel odasına surukledikleri bir adamın hayvanca zevkini dindirdikten sonra kufurler arasında kir pas

içindeki merdivenlerden aşağıya iniyorlardı.

Yazın sonu geliyordu. O yaz geceleri çok sıcak ve fırtınalı geçmişti. Yemekten sonra, saat dokuzda doğru beraberce sokağa çıkmışlardı. Nötre de Dame de Lorette sokağının kaldırımlarında, eteklerini kaldırıp dukkânların önünden, vitrinlere bakmadan iki sıra kadının geçip gittiğini gördüler. Bu kadınlar, önemli bir iş peşindeymiş gibi büyük bulvarlara doğru koşuyorlardı. Daha havagazi fenerlerinin yeni yandığı sırada, Breda mahal esinden aşağıya doğru hırslı bir inişti bu.

Satin'le Nana kilisesinin önünden geçtikten sonra her zaman Le Peletier sokağına saparlardı.

Sonra, Riche kahvesinden yuz metre ötedeki manevra alanına varınca elbiselerinin o zamana kadar özenle tutup yukarı kaldırdıkları eteğini, toza bulunmasına aldırmadan bırakıyorlardı. Sonra yavaş yavaş etekleri kaldırımları supurerek giderek, bir kahvenin sokağa taşan ışıkları arasından geçerken adımlarını daha da ağırlaştırıyorlardı. Gerdan kırıp kahkahalar atarak yuruyor, dönüp bakan erkeklerle göz kırıyorlardı. Kendi çevrelerindeydiler artık. Yanakları pudra-EMILE ZOLA

267

lanmış, dudakları kıpkırmızı boyanmıştı, gözlerine de surme çekmişlerdi. Akşamın alaca karanlığında böylece bir şarklı kadın çekiciliği vermişlerdi kendilerine. Saat onbire doğru, kalabalık arasında itile kakıla, hiç neşelerini bozmadan dolaşiyor, eteklerine basan bir beceriksizin arkasından «Eşek herif» diye bağılıyorlardı. Kahvelere girip garsonlâ-rıyla hafifçe selâmlaşıyor, bir masanın önünde durarak kendilerine yapılan ikramı kabul ediyor, getirilen içkiyi yavaş yavaş

yudumluyor, böylece tiyatrolardan çıkış saatlerini bekliyorlardı. Eğer, La Rochefoucauld sokağına kadar bir iki kere yolculuk yapmamışlarsa, saatler ilerledikçe yeniden pis orospu oluyorlardı. Bu sefer daha çetin bir avcılık başlıyordu onlar için. Gittikçe tenhalaşan karanlık caddelerdeki ağaçların altında korkunç pazarlıklar oluyor, kufurler savruluyor, yumruklar, tokatlar iniyordu. O

sırada baba, anne ve kız bir arada geçen namuslu aileler bu sahnelere alışık oldukları için adımlarını sıklaştırmıyorlardı. Satin'le Nana Opera ile Gymnase arasında mekik dokuduktan sonra, artık erkeklerin bunlardan kurtulmak için hızlı hızlı gidip uzaklaştıklarını görünce Faubourg-Montmartre yolunu tutuyorlardı. Burada, lokantalardan, kahvelerden, mezeci dukkânlarından sokağa ışık taşıyor, bir suru kadın, kahvelerin kapısından ayrılmıyordu. Paris'in gece hayatının son aydınlık ve canlı köşesiydi burası. Burada bir gecelik sözleşmeler oluyordu açıktan açığa, sokağın bir ucundan ta öteki ucuna kadar. Burası bir genelevin uzun koridoruydu sanki. İki arkadaşı, iş yapmadan döndükleri akşamlar kavga ediyorlardı. Issız ve karanlık Nötre Dame de Lorette sokağında kadın gölgeleri surukleniyordu. Hiç müşteri bulamamış zaval ı sokak kadınları

buyuk bir umutsuzluk içinde bu geç saatte evlerine dönerken Breda ya da Fontaine sokağının köşesinde sıkıştırdıkları sarhoşlarla, kısık sesleriyle tartışıyor ve onları kendileriyle suruklemek için diretiyorlardı.

Bununla birlikte madalyalarını ceplerine koyan bazı efendiden adamlardan bir iki altın sızdırmak olanağı da vardı. Özelikle Satin bunun kokusunu iyi alırdı. Rutubetli 268

akşamlarda, yağmurla ıslanmış Paris sokaklarından havaya karma karışık bir yatak odası kokusu yayılırken bu ılık havanın ve karanlık köşe bucaklardaki ağır kokulu havanın erkekleri kudurttuğunu bilirdi. Böyle zamanlarda^ en iştahlılarını gözler, bunları soluk gözlerinden anlardı.

Âdeta şehrin üzerinde esen bir şehvet çılgınlığı gibi bir şeydi bu. Ama yine de Satin'in içinde bir korku vardı. En kibar görünen erkekler çok kere en kaba en azgın tiplerdi. Üstlerinde ki yıldız sıyrılıyor, sapık zevklere düşkün kudurmuş bir hayvan çıkıyordu ortaya. Bunun için Satin, sanatını yaparken pek saygısızca davranıyor, arabayla geçenlerin kurumlu tavırlarıyla kahkahalarla gulerek alay ediyor, arabacıların kendilerinden daha nazik olduğunu, çünkü kadınlara saygı

gösterdiğini, öteki dünya hikayeleriyle canlarını çıkartmadıklarını söylüyordu. Kibar adamların en aşağılık bir şehvet çukuruna yuvarlanması Nana'ya hâlâ hayret veriyordu. Çünkü bir takûn ön yargıları vardı, Satin onu bunlardan kurtarmaya çalışıyordu. Ama öteki ciddi bir sesle, dünyada temiz insan kalmadı mı diye, soruyordu. En yukseğinden en aşağısına kadar pislik içinde yuzuyordu insanlar. Yani şu Paris'te, akşamın dokuzundan sabahın üçüne kadar işlenmedik rezalet kalmıyordu. Şimdi Satin kahkahalarla gulerek, eğer her odayı gözden geçirmek kabil olsa ne acayip şeyler görüleceğini, ötede beride bir çok önemli kişilerin gırtlaklarına kadar nasıl pisliğe battıklarına tanık olunacağını söylüyor ve böylece Nana'nın eğitimini tamamlamış oluyordu.

Bir akşam Nana beraber sokağa çıkmak üzere Satin'e uğramıştı. Merdivende Marki de Chouard'ı gördü. Dizleri titriyor, bacakları her adımda bukulecekmiş gibi, merdivenin trabzanına yapışarak iniyordu, kireç gibi bembeyazdı yuzu. Genç kadın kendini tanımasın diye burnunu siler gibi yaptı.

Satin'in bir haftadır yuzustu bırakılmış olan odası pislik içinde* yuzuyordu. Yatağı mide bulandıracak kadar kirlî, perişandı; yerde içi pis sularla dolu kaplar sıralanmıştı. Nana bu kadının markiyi tanımış olmasına şaşmıştı. Yo, evet tanıyorum bu adamı dedi; hatta kendisinin de sevgilisi ha-EMILE ZOLA

269

murkârın da canını sıkıyormuş bu ihtiyar. Şimdi zaman zaman gelirmiş buraya; ama canını çıkarıyormuş genç kadının; en kirlî yerlerini, terliklerinin içini bile koyuyormuş.

- Evet, şekerim diyordu Satin, terliklerimi bile... Pis moruk! Öyle şeyler istiyor ki her zaman... ,

Nana'yı en çok kaygılandıran bu aşağı zevk arayışının samimiliği idi Gözde bir kadın olduğu zaman nasıl yapmacıktan bazı şeylerden zevk duyar gibi yaptığını hatırlamıştı. Oysa etrafındaki kendini sefahate vermiş kızların her gün biraz daha çöktüklerini görüyordu. Sonra Satin, ona, muthiş bir polis korkusu aşılamıştı. Bu konuda işittiği hikâyelerle kulakları doldu. Eskiden, kendisini rahat bırakmaları için bir ahlâk zabıtası görevlisiyle yatarmış. Bu adam iki kere Satin'i vesika verilmesinden kurtarmıştı. Ama şimdi korkudan titriyordu; artık ne yaptığı açıkça bilindiği için enselenirse başına geleceği biliyordu. Şunu hiç unutmamak gerekirdi. Polisler, ikramiye alabilmek için el erinden geldiği kadar çok kadın yakalamaya çalışırlardı. Önüne geleni tutuyor, sesini çıkarmanın

ağzına tokadı yapıştırıyorlardı. Hatta bir keresinde bir suru kadınla birlikte namuslu bir kızı yakaladıkları zaman da böyle davranmışlardı. Yazın, bir duzune ya da onbeş

kadar polis bulvarlarda baskın hareketine geçiyor, bir kaldırımın etrafını çeviriyorlardı. Bir akşamda otuz kadını topladıkları oluyordu. Yalnız, Satin tehlikeli yerleri iyi bilirdi; polislerin burnunun ucunu görür görmez kalabalığa karışmak için şaşkın şaşkın oraya buraya koşuşan uzun etekliler arasından toz oluyordu. Kanun korkusu, emniyet mudurluğunun saldığı

dehşet öyle bir dereceyi buluyordu ki, bazı kadınlar buldukları kahve önlerinde, caddeyi silip supuren kuvvet gösterisi karşısında korkularından donup kalıyor, yerlerinden kımıldanamıyorlardı.

Ama Satin daha çok ihbarlardan urkuyordu; şu hâmurkârı, sepetlediği zaman adam kendisini satacağını söyleyerek korkutmak istemişti. Evet, erkekler bu numarayı yaparak metreslerinin sırtından geçiniyorlardı. Ayrıca bir çok alçak kadın da, kendilerinden daha güzel kadınları

çekememez-

270

NANA

lik yuzunden polise ihbar ediyorlardı. Nana butun bunları gittikçe artan bir korkuyla dinliyordu.

Zaten her vakit kanundan, bu bilinmeyen kuvvetten, kendisini yok edebilecek bu kinden korkardı.

Buna karşı kendisini savunacak kimsesi de yoktu. Ona Saint Lazare hapisanesi, kadınların, saçları kesildikten sonra diri diri gömuldukları karanlık bir çukur gibi görünüyordu. Kendi kendine, Fontan'dan yakayı kurtarırsa pekâlâ bazı koruyucular bulabileceğini söylüyordu. Satin buna, bazı

kadınların fotoğraflı Üsteleri bulunduğunu, polislerin bu ustadeki kadınlara dokunmama emri aldıklarını boşuna söyleyip duruyordu. Ama yine de, vesikalı bir kadın olsa da yakalanıp tartaklanacağını, ertesi gunu de muayeneye sevkedileceğini düşünüyordu. Muayene koltuğuna oturacağını düşünürken yuzu kızarıyordu utancından. Oysa kaç kere erkeklerin yanında soyunmuştu.

Nihayet korktuğu başına geldi. Eylulun sonunda bir akşam Poissoniere bulvarında dolaşırlarken Satin, birdenbire dört nala koşmaya başladı. Nana neden koştuğunu sorunca

- Polisler geliyor. Tuymeye bak tuymeye! diye soluk soluğa cevap verdi.

Kalabalık arasında, çılgınca bir yarış başlamıştı. Kaçan kadınların eteklikleri yırtılıyordu.

Yumruklar iniyor, bağrış-malar ortalığı kaplıyordu. Yoldan geçenler, polislerin çemberi gittikçe daraltarak yaptıkları bu sert saldırıyı gulerek seyrediyorlardı. Nana, Satin'i kaybetmişti. Bacakları

tutulmuştu, nerdeyse yakalanacaktı. Bu sırada bir adam kolundan tutup, gözu dönmuş polislerin önünden geçirdi. Prul i-ere'di bu; kendisini tanımıştı. Hiçbir şey söylemeden o sırada tenhalaşan Rougemont sokağına surukledi. Nana ancak burada soluk alabildi, o kadar bitkindi ki adam kolundan

tutmak zorunda kaldı. Kadın teşekkür bile edemedi. Prul e-re :

- Haydi, sözümü dinle, bize gidelim; dedi.

Hemen o yakınlardaki Bergere sokağında oturuyordu. Ama Nana hemen direndi: EMİLE ZOLA

271

- Hayır, istemiyorum; dedi. Bunun üzerine adam kabalaşarak :

- Herkesle gittiğine göre neden istemiyorsun? diye sor-

du.

- Çünkü...

Bu, bütün düşüncesini açığa vuruyordu. Fontan'ı çok sevdiği için arkadaşıyla onu aldatmak istemiyordu. Başkaları söz konusu olamazdı, çünkü zevk için değil, yoksul uk yuzunden başkalarıyla yatıyordu. Bu budalaca inat karşısında, onuru yaralanmış güzel adamın öfkesiyle alçaklık ederek :

- Peki öyleyse, keyfin bilir; dedi. Yalnız beni yanında bulamazsın cicim; kendi başının çaresine bak.

Böyle diyerek genç kadının yanından ayrıldı. Nana yeniden korkuya kapılarak, dolaşık yol ardan Montmartre'a doğru yurudu. Dukkânların önünden hızlı hızlı giderken birinin kendisine doğru geldiğini görünce sapsarı kesiliyordu.

Ertesi sabah, bir gün önce geçirdiği korkunun etkisini ustunden atamadan, teyzesinin evine giderken Batignol es dolaylarındaki ıssız bir sokakta Labordette'le burun buruna geldi. Önce, rastlaştıkları için ikisi de sıkılmış gibiydi. La-bordette her zamanki gibi nazikti ama gizli bir takım işleri vardı. Bununla birlikte o daha önce kendini toparladı, bu rastlantıdan pek memnun olduğunu söyledi. Doğrusu ya, diyordu, herkes Nana'nın böyle tamamıyla ortadan çekilmesine şaşır kalmıştı. Onu yeniden görmek istiyorlardı; eski dostları çok uzgundu. Sonra babaca bir tavır takınarak vaaz verircesine şunları söyledi:

- Söz aramızda, şekerim, yani bu yaptığın açıkça budalalık... Hani gelip geçici bir hevese kapılmış

olmanı anlıyorum. Ama bu duruma gelmen. Böylesine soyulup sovana çevrilmen, hem de karşılığında dayaktan başka bir şey görmeden... İşte bu anlaşılır bir şey değil! Namuslu görünmek pahasına mı katlanıyorsun bütün bunlara?

Nana bu sözlerden cam sıkılmış gibi görünüyordu. Bununla birlikte Rose'un Kont Muffat'yı elde ettiği için pek

272

NANA

övündüğünü söylediği zaman; gözlerinde birden bir şimşek çakmış gibi oldu:

- Oh! Eğer ben isteseydim... diye mırıldandı.

Labordette, candan bir dost olarak araya girme teklifinde bulundu. Fakat Nana böyle bir şey istemediğini söyledi. Bunun üzerine adam başka bir noktadan hucuma geçti; Bordenave'ın Fauchery'nin yeni bir piyesini sahneye koyduğunu anlattı. Bu oyunda kendisi için şahane bir rol vardı.

- Nasıl! Bana göre bir rol alan bir piyes mi? diye Nana sordu. Buna şaşmıştı. Ama o tiyatroya gittiği halde bana bir şey söylemedi.

Fontan'ın adını söylememişti. Kaldı ki hemencecik yatışmıştı. Tiyatroya hiçbir zaman dönmeyecekti. Labordette, tamamıyla inanmamış olacak ki gulumseyerek yeniden

- Bana guvenebilirsin. Şu senin Muffat ile aranızı bulurum. Tiyatroya da girersin, elinden tutup götürurum seni.

Kararlı bir sesle :

- Hayır; diye genç kadın karşılık verdi.

Sonra adamın yanından ayrıldı. Kahramanlığı ile kendi kendine duygulanıyordu. Yo böyle öküz herifin biri için kendini sıkıntıya sokacak değildi, hem de onun başını ağrıtmadan. Bununla birlikte bir şey gözüne çarpmıştı: Labordette de tıpa tıp Francis ile aynı öğütleri vermişti kendisine.

Akşamleyin, Fontan eve gelince, Fauchery'nin piyesi üzerine bilgi istedi kendisinden. Adam, Varietes'ye yeniden gireli iki ay olmuştu. Neden kendisine bu piyesteki rolden söz etmemişti?

Fontan kaba sesiyle :

- Ne rolu? diye sordu. Bu, o asil kadın rolu değil her halde?.. Ah sen hâlâ kendini sanatçı mı sanıyorsun! Ama bu rolun altında ezilirsin yavrum... Gerçekten gulunç oluyorsun...

Bu sözler, Nana'yı derinden yaralamıştı. Fontan o akşam Matmazel Mars diyerek Nana ile durmadan alay etti.

EMİLE ZOLA

273

Adam kendisine tokatlan indirdikçe, kaprisinden doğan kahramanca davranışının zevkini daha derinden tadıyor, kendini daha büyük ve sevgisini daha içten, daha sıcak hissediyordu. Fontan'ı

beslemek için başka erkeklerle gitmeğe başladığından beri bu adamı, butun yorgunluğu ve tiksintisi arasında daha çok seviyordu. Bu onun için karşılığını ödediği kötü bir zevk, tokatlarla keskinleşen vazgeçemediği bir ihtiyaç olmuştu. Adam onu böyle uysal bir dişi hayvan gibi gördukçe azıtıyordu.

Genç kadının bu hali bir bakıma sinirlendiriyordu onu; zalimce bir kine kaptırıyordu kendini, çıkarım bile unutuyordu. Bosc, davranışını eleştirecek olsa, hemen avaz avaz bağırmağa başlıyor, artık Nana'dan da, o nefis yemeklerinden de bıktığını; kapı dışarı edip yedi bin frangını başka bir kadına yedireceğini söylüyordu. İşte bağlarının kopmasına da bu sebep oldu.

Bir akşam, Nana saat onbirde eve, döndüğü zaman kapıyı kilitli buldu. Bir kere vurdu; ses yok, bir kere daha vurdu, yine ses yok. Ama kapının altından dışarı ışık sızıyordu, içeride Fontan hiç

çekinmeden oradan oraya gidip geliyordu. Nana yorulmadan, bıkmadan, söylenerek kapıya vurmaya devam etti. Bu sırada Fontan ağır ağır, boğuk sesiyle bir tek kelimeyle cevap verdi:

- Has... tir!

Genç kadın iki eliyle vurmaya başladı.

- Has... tir!

Kapıyı kıracaktı gibi vurdu.

- Has... tir!

Onbeş dakika boyunca kapıya her yumruk inişinde, alaylı bir karşılık gibi içerideki ama bu pisliği savurdu durdu. Sonra, genç kadının bıkip yorulmak bilmediğini görerek birden kapıyı açtı, eşikte dikilip durarak hep o soğuk ve kaba sesiyle :

- Hay Al ah! Bu gurultunuz son bulmayacak mı? Ne istiyorsunuz? Bırakın da rahat uyuyalım.

Göruyorsunuz ki misafirim var.

274

NANA

Gerçekten de yalnız değildi. Nana «Bouffes tiyatrosundaki ufak tefek kadını gördü. Bu Kenevir saçlı ve kuçucuk gözlu kadın, kendi parasıyla alınan koltuğa kurulmuş keyif çatıyordu.

Bu sırada Fontan o kerpeten gibi parmaklarını açarak Nana'ya doğru gelmiş ve korkunç bir sesle :

- Bas git, yoksa boğarım seni! diye bağırmişti.

Bunun üzerine Nana bir sinir krizi halinde boğula boğu-la ağlamaya başladı. Şimdi kapı dışarı edilen kendisiydi. Öfkesinin arasında birden Muffat aklına geldi. Ama böyle bir hareketi Fontan yapmamalıydı.

Yolda giderken, önce, eğer yanında bir adam yoksa, gidip Satin'le yatmayı düşündü. Ona evinin önünde rastladı. Ev sahibi kendisini sokağa atmış, kapısına da kocaman bir asma kilit takmıştı.

Buna hiç hakkı yoktu; çünkü içerideki eşyalar Satin'indi. Bağırıp çağırarak adamı karakola şikâyet edeceğini söylüyordu. Ama, yine de, vakit gece yarısını bulduğu için, yatacak bir yatak bulmak gerekiyordu. Satin, polisi kendi işine karıştırmayı uygun bulmayarak, Nana'yı, Laval sokağında bir kadının işlettiği küçük bir pansiyona götürdü. Onlara birinci katta daracık bir oda verdiler. Bu odanın penceresi avluya bakıyordu. Satin durmadan :

- Bayan Robert'in evine gitseydim daha iyi olurdu. Onun yanında daima sığınacak bir köşe bulurum... Ama sen varken gidemezdim ki... Gulunç derecede kıskançtır. Geçen akşam beni dövdu.

Odalarına kapandıktan sonra, hâlâ bir türlü yatışmamış olan Nana belki yirmi kere Fontan'ın yaptığı kepezeliği anlattı. Bir yandan da durmadan iki göz iki çeşme ağlıyordu. Satin, anlayış göstererek dinliyor, erkeklere veriştirerek arkadaşını yatıştırmaya çalışıyordu.

- Oh! Ne domuz şeydir bu erkekler!.. Görüyorsun ya duşup kalkmamalı bu domuzlarla!

Sonra Nana'nın soyunmasına yardım etti. Uysal ve cana yakın bir hali vardı. Durmadan tatlı bir sesle :

EMİLE ZOLA

275

- Haydi yatalım, canımın içi; daha rahat ederiz böyle... diyordu... Ah! Ne budalası sen. Ah! Ne budalası sen; kalkmış böyle şeyleri dert ediyorsun kendine! Dedim ya ne hergele şeylerdir bu erkekler! Duşunme artık onları... Seni çok seviyorum ben. Beni seviyorsan ağlama artık, Sonra, yatağa girer girmez, yatıştırmak için Nana'yı kol arının arasına aldı. Artık Fontan'ın adını

duymak istemiyordu. Ne zaman arkadaşı bu adamın adını anmak istese, dudaklarını dudaklarına yapıştırarak susturuyordu onu. Bunu yaparken de saçları çözülmüş, yapmacıklı bir öfkeye kapılmış gibi tatlı bir ifadeyle dudak bukuyordu; çocuksu ! bir güzel iği vardı bu kadının ve o anda sevgi ve şefkatle ka-barıyordu yureği. Şimdi, bu sıcak kucaklayışla sukûnet bulan Nana göz yaşlarını sildi. O da Satin'i öpüp okşamaya başladı. Saat ikiyi çaldığı halde, odalarındaki mum hâlâ yanıyordu. İki de birbirlerine sevgi dolu sözler söyleyerek kıkır kıkır guluşuyorlardı.

Fakat, birden pansiyonun içinde bir gurultu koptu; Sa-

Itin, yarı çıplak, yatağın içinde doğrularak kulak kabarttı. Benzi sapsarı kesilmişti.

- Polis, dedi... Hay Al ah, hiç şansımız yok! Hapı yut-Stuk!

Yirmi kere polisin bu gibi pansiyonlara yaptığı baskın-

İları anlatmıştı. İşte o akşam Leval sokağındaki pansiyona sığınırken bunu hiç akıl arına getirmemişlerdi. Polis kelimesini duyar duymaz Nana deliye döndü; yataktan fırlayıp odanın içinde koşmaya başladı, pencereyi açtı; kendini aşa-ıya atmak isteyen bir çılgın hali gelmişti üzerine.

Bereket versin küçük avlu camekânlıydı. Üzerinde sık örgü halinde 3İr demir parmaklıkla kaplıydı.

Nana hiç duraksamadan pencereden atladı, geceliği uçuşarak, yarı çıplak karardığa karıştı.

Dehşete kapılan Satin:

- Dur, yapma, öldüreceksin kendini! deyip duruyordu.

Sonra, kapıya dışarıdan yuklenirlerken, arkadaşının elbiselerini telâşla bir dolabın içine tıktı.

Şimdi kaderine boyun eğip bekliyordu. Ne olursa olsun diyordu içinden, eğer 276

NANA

vesika verirlerse, hiç olmazsa bu saçma korkudan kurtulurum. Uykudan bitkin bir kadın rolü oynadı; esneyerek kapıyı açtı; karşısına çıkan iri yarı adam:

- Gösterin el erinizi... İğne yeri yok... Çalışmıyorsunuz giyinin bakalım; dedi.

Satin pervasızca : , - Ama terzi değilim ki... Cilâcıyım ben... dedi.

Bir taraftan da, tartışma imkânı olmadığını bildiği için uysalca giyindi. Otelin içinden bağırma lar yükseliyordu. Bu kız kapılara yapışarak gitmemekte direniyordu. Başka biri de sevgilisiyle yatıyordu. Adam polislere, namuslu bir kadına karşı saygısızlık ettiklerini, komiser aleyhine dava açacağını söylüyordu. Bir saat kadar iri ayakkabıların gurultusu merdivenlerden duyuldu. Kapılar yumruklanıyor, bütün bu gurultulara boğuk hıçkırıklar karışıyordu. Uykudan uyandırılmış, şaşkın bir kadın surusu uç polis tarafından kabaca bir arabaya doldurulmuştu. Polislerin başında, ufak tefek sarışın, terbiyeli bir komiser vardı. Sonra otel yeniden derin bir sessizliğe gömüldü.

Kimse satmamıştı onu. Nana kurtulmuştu. El yordamıyla odaya döndü. Korkudan tir tir titriyordu.

Çıplak ayaklarını tel er yırtınıştı, kanıyordu. Uzun bir süre yatağın ayak ucuna oturup kaldı. Kulağı

hep kırıştıydı. Sabaha doğru uykuya daldı. Saat sekizde uyanır uyanmaz kendini sokağa attı, koşarak teyzesinin evine gitti. O sırada Zoe ile sutlu kahvesini içen Bayan Lerat, onu sabahın bu saatinde üstü başı kir pas içinde, perişan bir halde görünce :

- Hah! İşte dediğim çıktı! diye bağırdı. Sana bu adamın, iliğini sömüreceğini söylememiş

miydin?... Haydi, gir içeri, şunu bil ki her zaman sana açık evim...

Zoe ayağa kalkmıştı. Saygılı bir yakınlıkla:

- Nihayet hanıma kavuştuk... dedi. Zaten bekliyordum hanımımı.

Bayan Lerat Nana'nın hemen Louiset'yi görmesini istedi. Mutluluk verecekti bu ona. Hastalıklı ve kansız bir ço-EMILE ZOLA

cuk olan Louiset hâlâ uyuyordu. Nana çocuğun soluk ve sıracalı yuzune eğilirken son zamanlardaki bin bir sıkıntılarını hatırladı boğazına bir şeyler tıkanı.

Hıçkırıklar arasında :

- Zaval ı yavrum, zaval ı yavrum! diye mırıldandı. •

IX

Darietes tiyatrosunda Kuçuk Duşes oyununun provası ya-pılıyordu. Birinci perde bitirilmiş, ikinci perde başlamak üzereydi. Salonun ön tarafındaki iki eski koltukta oturan Bordenave ile Fauchery tartışırken, hasır bir iskemlede oturan suflör Cossard Baba, ufak tefek kambur bir ihtiyar, dudaklarının arasında bir kalem, elindeki metnin sayfalarını çeviriyordu.

Bordenave, birden, kalın bastonunun ucunu sahnenin tahtasına vurarak öfkeyle :

- Ee, ne bekliyorlar? Baril ot neden başlamıyor? diye bağırdı.

Rejisör yardımcılığı yapan Baril ot :

- Bay Bosc ortalarda yok da... diye cevap verdi.

Bunun üzerine ortalık karıştı. Herkes Bors'u çağırıyordu. Bordenave de basıyordu kufuru.

- Hay Al ah cezasını versin! Her zaman aynı hikâye! İstedğin kadar çingırağı çal. Bu adamları

bulamazsın... Saat dörtten sonraya kalınca da homurdanırlar; diyordu Bordenave.

Bu sırada hiçbir şey olmamış gibi Bosc gayet sakin çı-kageldi.

- O? Ne oluyor? Beni mi istiyorlar? Peki ama söylemek gerekmez miydi? Peki; Simonne rolunu söyleyerek: «İşte misafirler geldi» desin, ben de gireyim sahneye... Nereden gireyim?

Canı sıkılan Fauchery;

- Kapıdan elbet; dedi.

- Peki ama kapı nerde?

EMİLE ZOLA

279

Bu sefer Bordenave, Baril ot'ya veriştirmeye başladı. Bağırarak ağız dolusu kufur ederken, bastonunu yere vurup duruyordu.

- Hay Al ah cezasını versin! Oraya bir iskemle konsun, kapı yerini bel i etmek için dememiş

miydiniz? Her gun yeniden baslamak lâzım dekorların yerlerini belirlem'e-ye. Baril ot? Nerede Baril ot? Al birini daha! Hepsi tuymek için fırsat gözlüyor bunların!

Baril ot, kendisine yağdırılan kufurlerin altında ezilmiş gibi başım önüne eğerek iskemleyi getirip koydu. Sonra prova yeniden başladı. Simonne başında şapkası sırtında kur-kuyle, mobilyaları

duzelten bir hizmetçi kadının hareketlerini yapıyordu. Bir aralık durarak :

- Biliyor musunuz, uşuyorum, el erimi manşonumun içine sokacağım; dedi.

Sonra sesini değıştirdi, hafifçe bağırarak Bosc'u karşıladı:

- Aa! Sayın kont geldiler. İlk gelen siz oldunuz sayın kont. Hanımım buna çok sevinecek... dedi.

Bosc'un pantolonu çamur içindeydi, sırtında sarı ve bol bir pardösü vardı; boynuna da kalın bir atkı dolamıştı. El eri cebinde, kafasında kulustur şapkası, hiçbir hareket yapmadan; boğuk bir sesle :

- Hanımınızı rahatsız etmeyin İsabel a; birden karşısına çıkmak istiyorum, dedi.

Prova surup gidiyordu. Bordanave surat asarak, koltuğuna gömulmuş, bezgin bir tavırla oyuncularını dinliyordu. Fauchery sinirliydi; yerinde duramıyor; oyunculara karışmak istiyor, içi içine sığmıyor, zorla kendini tutarak durmadan yer değıstiriyordu. Arka taraftan, karanlık, boş salondan kulağına bir fisıltı geldi.

Bordenave'a doğru eğilerek :

- Orada mı kadın? Bordenave, evet der gibi başını sal-ladı. Fauchery'nin kendisine vermek istediğı Geraldine rolunu kabul etmeden önce Nana, piyesi görmek istemişti.

280

NANA

Çunku bir kere daha Kokot rolüne çıkmak istemiyordu. Namuslu kadın rolüne çıkmayı geçiriyordu gönlünden. Bor-denave üzerinde, kendisini tekrar tiyatroya alması için etki yapmış olan Labordette'le birlikte ön localardan birinde oturuyordu. Fauchery geriye bir göz atıp onu görmeye çalıştı, sonra provayı izlemeye koyuldu.

Yalnız sahne önu aydınlatılmıştı. Buradaki bir reflektör, kocaman açılmış sarı bir göz gibi ışığını

birinci plâna boşaltıyordu. Cossart daha iyi görebilmek için metni ışığa doğru kaldırmıştı. Bir direğe asılı bir gemici fenerinin soluk aydınlığında oynayan oyuncuların gölgeleri, kendileriyle birlikte oradan oraya hareket etmekteydi. Sahnenin geri kalan bölümü, tıpkı bir yıkıntı yerinde olduğu gibi dumana boğulmuştu. Buraya merdivenler, çerçeveler, kapı kasaları, dekorlar, sökölmuş duvar kâğıtları birbirinin ustune, bir moloz yığını halinde yığılmıştı. Havada sarkan fon perdeleri, bir paçavra dukkânında asılı paçavraları andırmaktaydı. Ta yukardaki bir pencereden giren bir güneş ışını, sahne arkasının karanlığını bir altın mızrak gibi delip geçiyordu.

Bu sırada sahnenin dip tarafında aktörler, konuşarak rol sıralarının gelmesini bekliyorlardı. Biraz seslerini yükseltmişlerdi. Bunun üzerine Bordenave öfkeyle koltuğundan fırlayarak :

- Bu ne be! Susacak mısınız siz! Bir kelime bile duyamıyorum... Konuşmak istiyorsanız çıkın dışarı... Çalışıyoruz burada biz... Baril ot, eğer yine konuşurlarsa para cezasına çarptıracağım herkesi!... diye bağırdı.

Oyuncular bir an sustular. Bir köşeye yerleştirilmiş bir bahçe dekoru içinde bir sıraya ve kır iskemlelerine oturmuşlardı. Fontan, Prul iere, ve Bosc, Mignon'un anlattıklarını dinliyorlardı. Folies

- dramatiques tiyatrosunun muduru yağlı bir teklifte bulunmuştu. O sırada birinin bağırdığı duyuldu.

- Duşes!... Saint - Firmin!... Haydi Duşesle Saint-Fir-min buraya...

EMİLE ZOLA

281

Ancak ikinci çağrılıştta, Prul iere, Saint-Firmin rolunu oynadığını hatırlamıştı. Duşes Helen'i oynayan Rose, beraber sahneye girmek için onu bekliyordu. İhtiyar Bosc, ayaklarını çıplak tahtaların üstünde suruyerek döndü; oturacak bir yer aradı. Clarisse oturduğu sıranın yarısını ona verdi.

Bordenave'i göstererek :

- Nesi var kuzum bunun? Böğurup duruyor böyle! dedi. Az önce nazik görünüyordu... Şimdi bir piyes sahneye konurken butun sinirleri yerinden oynuyor bu adamın.

Bosc omuz silkti. Butun patırtılara gurultulere aldırış ettiği yoktu onun. Fontan :

- Bu oyun fiyasko verecek... İş yok... diye mırıldandı. Sonra Rose'un hikâyesine dönerek Clarisse'e :

- Ne dersin? Folies'den Rose'a böyle bir teklif geldiğine inanıyor musun sen?... Her akşam uç yuz frank... Hem de yuz oyun için sözleşme yapacaklarmış. Bir de neden yazlık ev vermiyorlar acaba? Karısına uç yuz frank verseler, bizim Mignon Bordenave'i şıppadak eker!

Clarisse, Rose'a uç yuz frank vereceklerine inanıyordu. Bu Fontan da hep arkadaşlarını çekiştirir durur, diye düşündü. Bu sırada Simonne çıkageldi. Tir tir titriyordu. Paltosunun önu ilikli, hepsi boğazlarını atkıyla sarmış oyuncular, yukarıdaki pencereden sızan ama sahneye kadar inmeyen güneş ışımına bakıyorlardı. Bu berrak Kasım gununde, dışarıda dondurucu bir soğuk vardı.

Simonne :

- Fuayedede soba yakmamışlar! Ne iğrenç şey! Gittikçe pintileşiyor bu herif!... Gitmek istiyorum ben... Hastalanmaya niyetim yok! diyordu.

Bordenave bir kere daha :

- Sussanıza be! diye gurledi.

Bunun uzerine birkaç dakika kadar, yalnız, sahnedeki aktörlerin belirsiz sözleri duyuldu. Pek az jest yapıyorlardı. Yorulmamak için durgun bir sesle konuşuyorlardı. Seslerini 282

NANA

yükseltmek gerektiği yerlerde salon önlerinde karanlık derin bir çukur gibi açılmıştı; şimdi burada, tıpkı penceresiz tavan arasındaki tozlar gibi belirsiz bir gölge dalgalanıyordu. Yalnız sahneden aydınlanan ışıkları sönük salon içe dokunan kasvetli bir hava içinde uyukluyor gibiydi. Tavandaki resimler karanlığa burunmuştu. Sahnenin ön tarafında sağda ve solda duvar kâğıtlarını korumak için geniş yan perdeleri sarkıtılmıştı. Koltukların üstüne boydan boya örtüler örtülmüş, locaların ön bölmelerindeki kadifelerin uzerine ensiz bezler serilmiş, böylece galeriler çifte bir kefene burunmuş oluyordu. Butun tiyatronun içindeki loşluk arasında localar karanlık birer çukur olarak görünuyor, koltuklarda iri kara lekeler gibi göze çarpıyordu. İyice aşağıya indirilmiş olan avize, sarkan salkımlarıyla bir evden taşınma manzarası göstermekteydi. Seyirciler dönüşü olmayan bir yolculuğa çıkmışlardı sanki.

İşte tam bu sırada bir sokak kızının evine düşmüş küçük düşes rolundeki Rose rampa doğru ilerlemişti, el erini havaya kaldırdı, tatlı bir dudak bukuluşuyla bu yas içindeki bir evin içini andıran boş salona gulumsedi:

Etki yapacağına guvenerek kelimelerin ustunde dura dura:

- Al ahım! Ne acayip dünya!., dedi.

Saklandığı locanın dip tarafında bir atkıya sarınarak sahneyi seyreden Nana, Rose'a gözleriyle yiyecek gibi bakıyordu. Labordette'e dönerek yavaşça :

- Geleceğinden emin misin? diye sordu.

- Tamamıyla. Bir bahane bulmuş olmak için Mignon'la birlikte gelecek. O gelir gelmez sen Mathilde'in locasına çıkarsın. Onu sana getiririm ben.

Kont Muffat'tan söz ediyorlardı, Labordette, ikisinin gelebileceği bir yerde bu karşılaşmayı

sağlamıştı. İki oyunun başarısızlığa uğraması sonucu işleri pek kötuye giden Bordenave'la konuşmuştu. Bunun uzerine Bordenave tiyatrosunu kendisine bırakmaya ve Nana'ya bir rol vermeye

EMİLE ZOLA

283

hazır olduğunu söylemişti. Böylece Kont'un gözüne girerek, ödünç para kopartmayı umuyordu.

Labordette, Nana'ya :

- Bu Geraldine rolu için ne dersin?, diye sordu.

Nana, hiç cevap vermeden hareketsiz duruyordu. Birinci perde sona ermişti. Bu perdede Duk de Beaurivage, bir operet yıldızı olan Geraldine'le karısını aldatıyordu. İkinci perdede ise Duşes Helene bir maskeli balo akşamı bu tip kadınların nasıl sihirli bir güçle kocalarını el erinden aldıklarını öğrenmek için, bu aktrisin evine geliyor. Onu buraya getiren, baştan çıkartmayı uman yakışıklı amca oğlu Oscar de Saint Firmin'dir. Duşes ilk ders olarak, Geraldine'in dukle bayağı bir şekilde kavga ettiğini, dukun de bunu büyük bir zevkle karşıladığını görüyor. Bunun üzerine : «Ah!

Demek erkeklerle böyle konuşmak lazımmış!» diye haykırdı. Geraldine'in bu perdede sadece bir rolu vardı. Duşese gelince meraklılığının cezasını çekmekte gecikmeyecekti. Baron de Tardiveau adındaki ihtiyar zampara kadını bir kokot sanarak epey ileri gider. Öte yandan bir şezlongun üstünde Beaurivage, Geraldine'i öperek yatıştırmaya çalışmaktadır. Bu kadın rolu henüz kimseye verilmemiş olduğu için, Cossard Baba, metinden okumak için yerinden kalkmıştı. Okurken de elinde olmadan kendisi Bosc'un kol arında imiş gibi cilve yapıyordu. İşte.prova böylece surup giderken tam bu sahnede Fauchery birdenbire koltuğundan fırladı. Oraya kadar kendini tutmuştu ama sonunda sinirleri yerinden oynadı.

- Bu böyle değil! diye bağırdı.

- Böyle olmayan ne?

- Kimse anlamamış rolunu, hiç mi hiç! diye tekrar söze başladı. Fauchery. Sonra sahneye fırladı.

Elini, kolunu, başını sal ayıp mimikler yaparak bu tablonun nasıl oynanacağını gösterdi. Bir yandan da :

- Bakın Fontan, Tardiveau'nun tutkunluğunu iyi anlamalısınız; şöyle bir jestle duşesi yakalamak için eğilmelisi-284

NANA

niz. Sen de Rose, sıran geldiği zaman bunu canlı oynamalısın; ama o kadar vaktinden önce değil, sadece öpucuk sesini duyduğun zaman...

Durdu, bir yandan telâşlı telâşlı açıklama yaparken Cossard'a :

- Geraldine'i kuvvetle öpünüz ki sesi duyulsun! diye bağırdı.

Bunun üzerine Cossard Baba Bosc'a dönerek dudaklarını şaplattı.

- Hah, şöyle! Öpucuk böyle olur işte... diye sevinçle Fauchery bağırdı... Bir öpucuk daha...

görüyorsun ya Rose. Biraz vakit geçmesini bekliyor, sonra da: «Ah! bu kadın öptü onu...»

diyorum. Fakat bunun için Tardiveau'nun baştan alması lâzım. Anlıyor musunuz? Fontan... siz de baştan alıyorsunuz. Haydi deneyin bakalım, hep beraber.

Oyuncular bu tabloyu tekrarladılar, ama Fontan o kadar isteksiz oynuyordu ki, bir türlü olmuyordu.

Fauchery, her seferinde daha heyecanla, rol eri taklit ederek, öğütlerini tekrarlamak zorunda kaldı.

Oyuncular onun söylediklerini asık suratla dinliyor, sanki kendilerinden başlarının ustunde yurumeleri isteniyormuş gibi birbirlerinin yuzune bakıyorlardı. Sonra yeniden beceriksizce deniyor, ama bir yerde ipleri kopmuş kuklalar gibi, dikilip duruyorlardı.

Fontan kaba sesiyle :

- Herhalde bu rol çok kuvvetli benim için, anlamıyorum dedi.

Bordenave'ın dudakları buzulmuştu. Koltuğuna tamamıyla gömüldüğü için sahnedeki suflör yerinden gelen aydınlıkta yalnız şapkası görünüyordu. Bastonunu da göbeğine dayamıştı: uyuyor sanılırdı. Ama birdenbire doğruldu. Sakin bir tavırla Fauchery'ye:

- Budalaca bir şey bu oyun, yavrum; dedi. Benzi sapsarı kesilen yazar :

- Ne! Budalaca mı? Asıl budala sizsiniz dostum! diye bağırdı.

EMİLE ZOLA

285

Bunun üzerine Bordenave kızmaya başladı. Budala kelimesini tekrarladı, sonra daha sert bir şey söylemiş olmak için serserim, hergele dedi. Dinleyiciler ıslık çalar sahne yarım kalır; diyordu.

Öfkelenmekle beraber Fauchery bu kaba sözlerden fazla uzulmemişti. Çünkü her yeni piyeste söylerlerdi böyle şeyler birbirlerine. Adama açıkça, sen hayvanın birisin dedi. Bunun üzerine Bordenave çileden çıktı. Bir öküz gibi soluyarak bastonunu havada sal amaya başladı.

- Hay Al ah belâsını versin! Rahat bırakın beni!... Bir takım budalaca şeylerle tam bir çeyrek saat geçti. Evet serserimce şeyler, akıl alır gibi değil... Ama aslında o kadar basit ki. Bak, Rose sen şu küçük hareketi yapacaksın. Görüyorsun ya daha fazla değil sonra ineceksin... Haydi, başlayın bakalım öpücük verin siz Cossard.

Şimdi bir karışıldıktır gidiyordu. Bu tablo daha iyi oynanmıyordu yine de. Bordenave bir fil gibi vücuduna ahenkli hareketler vermeye çalışarak rol eri taklit ediyordu, öte yandan Fauchery onun bu haline gulmekteydi; sonra da Fontan işe karışmak istedi: Bosc bile öğüt vermeye kalkıştı.

Yorgunluktan bitkin hale gelen Bosc sonunda, kapı yerini bel i etmek için konulan iskemleye çöktü. Artık her kafadan bir ses çıkıyordu. Simonne, rolunun sırası geldiğini sanarak vaktinden önce bu karışıklık ortasında sahneye daldı. Bunun üzerine öfkesinden kuplere binen Bordenave kadının kışına bastonunu indirdi: kendileriyle yattığı kadınları, provalarda döverdi. Kadın kaçarken arkasından :

- Aldın payını işte! Hay Al ah belânızı versin. Eğer daha çok canımı sıkarsanız kapatırım şu salaşı!

Fauchery şapkasını kafasına geçirmişti. Tiyatrodan çıkacakmış gibi bir hah" vardı. Bordenave'ın kan ter içinde yerine oturduğunu görünce o da tekrar aşağıya inerek koltuğuna yerleşti. Loş

salona bir sessizlik çökmişti, iki adam, bir süre kımıldanmadan yan yana oturdular. Oyuncular iki dakika kadar beklediler. Hepsi de büyük ve yorucu bir işten çıkmış gibi bitkin bir haldeydiler.

286

NANA

Şimdi tamamıyla sâkinleşen Bordenave her zamanki sesiyle:

- Devam edelim; dedi.

İkisi de arkalarına yaslanarak bacaklarını uzattılar. Prova can sıkıntısı ve büyük bir ilgisizlik içinde yeniden başladı. Fontan'la öteki oyuncular, mudurle yazar arasındaki atışma sırasında dip taraftaki sırada ve kır iskemlelerinde oturup kalayı basıyor, iğneli sözler söylüyorlardı. Ama Simonne, arkasına yediği bastonun acısıyla ağlayarak gelince alayı bırakıp ciddileşerek onun yerinde olsalar bu domuz herifi boğacaklarını söylüyorlardı. Simonne gözlerini silerek başıyla onlara katıldığını anlattı, artık her şey bitmişti, bırakacaktı bu adamı, kaldı ki bir gün önce Steiner kendisine yeni bir tiyatro bulmayı teklif etmişti. Clarisse hayret içindeydi, çünkü bankerin artık meteliği kalmamıştı. Ama Pruliere gulmeğe başladı. Rose'la düşüp kalktığı zaman bor-sa'ya sunduğu Landes'lardaki tuzlaları tasarısını hatırlamıştı. Şimdi de İstanbul boğazında bir tunel yapma projesini dolaştırıp duruyordu. Simonne büyük bir ilgi duyarak bunları dinliyordu. Clarisse'e gelince bir haftadır âşığı kendisini rahatsız etmiyordu. Acaba şu, saygıdeğer Gaga'nın kol arına atarak başından savdığı la Faloise budalası zengin bir amcanın mirasına konmayacak mıydı?

Butun kötü işlerin ceremesini ben çektim diye düşünüyordu. Şimdi de şu Bordenave olacak pis herif bana el i satırlık uydurma bir rol verdi, sanki ben Geraldine'i oynayamazmışım gibi! Clarisse hâlâ bu rolü gönlünden geçiriyor, Nana'nın kabul etmeyeceğini umuyordu.

Prulh'ere de çok içerlemişti:

- Benim rolümde iki yuz satır var yok... almamak istiyordum... Rezil ik şu Saint-Firmin rolünü bana oynatmak, ya o ne uslûp evlâtlar! Görürsünüz fiyasko ile sonuçlanacak bu oyun.

Fakat Baril ot Baba ile konuşan Simonne soluk soluğa gelerek :

- Biliyor musunuz, Nana salonda... dedi:

EMİLE ZOLA

287

Clarisse görmek üzere ayağa fırlayarak telâşla :

- Nerede? diye sordu.

Haber çabucak yayıldı. Butun oyuncular eğilip salona bakmıyorlardı. Prova bir aralık duraklar gibi oldu. Ama Bordenave uyuşukluğu bırakarak :

- Ne oluyor? Bitirin şu perdeyi... Hey susun bakalım... Çekilmez oldunuz artık... diye bağırdı.

Nana saklandığı locadan sürekli olarak piyesi izliyordu. Labordette iki kere konuşmak istemişti, ama dirseğiyle vurmuştu. İkinci perde sona ererken, tiyatronun dip taraflarında iki gölge belirdi.

Gurultu etmemek için ayaklarının ucuna basarak aşağıya indikten sonra Bordenave'i selâmlayan bu iki kişiyi Nana tanıdı: Mignon'la Muffat'ydı bunlar.

İçi ferahlamış gibi:

- Ah, nihayet gelebildiler! dedi.

Rose Mignon, son roldeki sözlerini söyledi. Şimdi Bordenave üçüncüye geçmeden bu ikinci perdeyi tekrar etmelerim istemişti. Sonra provayı seyretmekten vazgeçerek kontu aşırı bir nezaket gösterisiyle karşıladı. Bu sırada Fa-uchery, kendini, etrafını çeviren oyunculara vermiş

gibi görünüyordu. Mignon el eri arkasında, ıslık çalarak, sinirli görünen karısını suzuyordu.

Labordette :

- Haydi, yukarı çıkalım, seni locaya oturtuktan sonra gidip onu getireyim, dedi.

Nana hemen locadan ayrıldı. Salondaki koltukların arasından el yordamıyla ilerledi. Ama Bordenave genç kadının orada olduğunu sezmişti. Nana'nın karardığına karışıp kaçarken adam, sahnenin arkasından dolaşan koridorun ucunda yakaladı, burası gece gündüz havagazi lâmbası

yanan dar bir geçitti. Bordenave işi çabuk bitirmek için kuvvetle kokot rolü üzerinde durdu.

- Bak hele! Ne rol! Senin için biçilmiş kaftan... yarın provaya gel... dedi.

288

NANA

Nana bu sözleri soğuk karşıladı. Üçüncü perdeyi de görmek istiyordu.

- Üçüncü mu? Oh hârika! Duşes evinde kokotluk ediyor. Bu da tiksindiriyor Beurivage'ı ve cezasını veriyor. Burada çok komik bir sahne var. Tardiveau gelir ve kendisini bir dansözün evinde sanır.

Nana,

- Peki Geraldine'in ne rolü var burada? Bordenave biraz sıkılır gibi oldu:

- Geraldine mi? Uzun değil rolu ama, pek başardı... Dedim ya tam sana göre... imzayı basıyor musun sözleşmeye?

Genç kadın gözlerini adamdan ayırmadan bakıyordu, sonra:

- Birazdan görüşürüz bunu; dedi.

Kendisini merdivende bekleyen Labordette'in yanına gitti. Butun tiyatrodakiler, kendisini tanımışlardı. Fısıldaş-malar başlamıştı. Prul iere Nana'nın tekrar gelişine içerle-mişti. Clarisse de o rolu kaybetmekten korkuyordu. Fon-tan ise soğuk bir tavır takınarak ilgisiz görünmeye çalışıyordu. Çünkü sevmiş olduğu kadın için kötü şey söyleyemezdi, kin halini alan eski geçici hevesiyle birlikte, zevklerinin canavarca sapıklığı yuzunden son verdiği beraberce yaşayışları

sırasında bu kadının kendine gösterdiği bağlılığa ve güzel iğine karşı vahşice bir hınç vardı içinde.

Labordette kontun yanına gittiği sırada. Nana'nın orada bulunuşu ile aydan Rose Mignon, işi bir anda kavramıştı. Muffat'dan bıkmıştı ama böyle yuzustu bırakılmak düşüncesi çileden çıkartmıştı

kadını. Bu işler uzerinde kocasıyla konuşmak âdeti olmadığı halde, damdan düşercesine:

- Olup bitenlerin farkında mısın?... Namusum hakkı için, eğer Steiner'le yaptığı oyunu burada da yapmaya kalkarsa gözlerini oyarım onun, dedi.

Adam :

EMİLE ZOLA

289

- Sus, çeneni kapa, hatırım için susar mısın? diye mırıldandı.

Mignon nasıl davranmak gerektiğini biliyordu. Muf-fat'ya içini döktürmüştü. Nana'nın bir işaretiyle ayaklarının dibine serilmeye hazırdı. Bu çeşit tutkuların karşısında durulamazdı. Erkekleri de iyi tanıdığından, bu durumdan en iyi şekilde yararlanmaktan başka bir şey düşünmüyordu. Beklemek gerekirdi. Bekleyecekti.

Bordenave :

- Haydi Rose sahneye! diye bağırdı. Mignon da :

- Haydi git. Bırak işi bana, dedi.

Sonra, keyfi yerine gelmiş gibi, Fauchery'ye piyesini övmek aklına esti. Çok güçlüydü bu oyun ona göre, yalnız neden o soylu kadın namusluydu bu kadar? Tabiata aykırıydı bu. Sonra gulerek, şu Geraldine'in boş kafalı âşığı Duk de Beaurivage rolunu kimin oynadığını sordu. Fauchery kızmak şöyle dursun gulumseyerek karşıladı bu sözleri. Arna, Muffat'ya bir göz attı, duyduklarına içerlemiş gibi görünüyordu. Mignon bunu farkederek ciddileşti.

Mudur :

- Haydi başlasanız... Hay Al ah! Hey Baril ot neden başlamıyorsunuz? Bosc yok mu orada. Bizi izlemiyor mu

yani!

O sırada Bosc hiç istifini bozmadan geldi. Prova başladı, bu sırada Labordette de kontu yukarıya götürüyordu. Kont, Nana'yi tekrar göreceğini düşünerek tir tir titriyordu heyecandan. Ondan ayrıldıktan sonra büyük bir boşluk hissetmişti. Can sıkıntısından, alışkanlıklarını kaybettiği için azap duyduğuna inanarak Rose'un eline düşmüştü. Kaldı ki içine yuvarlandığı şaşkınlıkla, kontese de herhangi bir açıklamada bulunmaktan kaçınıyordu hep. Ama için için bir duy-, gu kemiriyordu yureğini. Nana yeniden ağır ağır kendine çekiyordu onu, canlanan anıları, vücudunun o sıcak kıvrakh-290

NANA

ğının hayali ile, sonra yepyeni adeta babaca duygularla. O iğrenç sahne silinmiş gitmişti. Artık Fontan'ı düşünmüyor, Nana'nın, kontesin başka erkeklerle yattığını suratına çarparak kendisini kapı dışarı edişi gözünün önüne gelmiyordu. Butun bunlar uçup giden kelimelerdi artık. Şimdi yalnız derin bir sızı, zaman zaman onu boğulacak hale getiren bir acı kalmıştı içinde. Zaman zaman çocukça düşüncelere kapılıyor, onu gerektiği kadar sevebilseydi, Nana'nın kendisini aldatmayacağını düşünüyordu. İçinde çırpındığı bunalım zaman zaman dayanılmaz oluyor, kendini çok rahatsız hissediyordu. Tıpkı eski bir yaranın yeniden sızlamaya başlaması gibi kör ve şiddetli istek değildi artık. Bu kadına karşı duyduğu kıskançça tutku, onun varlığına, saçlarına, dudaklarına, vücuduna duyduğu özlem. Nana'nın sesini hatırladığı zaman büyük bir urperti duyuyordu içinde. Sonsuz tatlı bir duyguyla yalnız kendisinin olmasını istiyordu onun. Bu aşk benliğini öylesine kasıp kavuruyordu ki Labordette, Nana'nın kendisini beklediğini söylediği zaman karşı durulmaz bir atılımla boynuna sarılmıştı adamın. Sonra da kendi çapındaki bir kişinin bu gulunç hareketinden utanç duymuştu. Fakat anlayışlı adamdı Labordette. Konttan merdivenin önünde ayrılarak bir incelik daha gösterdi. Ayrılırken de şu sözler dökülmüştü hafifçe ağzından :

- İkinci kat, sağdaki koridor, kapı hafifçe itili sadece:

Muffat yalnız kalmıştı şimdi tiyatronun bu sessiz köşesinde. Artistler fuayesinin önünden geçerken, açık kapılardan, geniş salonun perişanlığı, dağınıklığı gözüne ilişti, kirli paslı, utanç

verici bir manzarası vardı buranın. Ama ona, sahnenin karanlığından ve gurultusundan uzaklaşırken asıl hayret veren, bu merdiven aralığının bembeyaz aydınlığı, derin sessizliği oldu.

Oysa burayı bir akşam, havagazi lâmbasının ışığında, dörtnala aşağı inen bir suru kadının arasında gördüğünü hatırlamıştı. Locaların ıssızlığı, koridorların , boşluğu göze çarpıyordu. Ne bir insan, ne bir gurultu. Basamaklar hizasındaki dört köşe pencerelerden solgun bir kasım güneşi, sarımtırak bir ışık örtüsünü yayıyordu merdiven-EMILE ZOLA

lere ve ta yukarıdan inen sessizliğin içinde, tozlar uçuşuyordu bu örtünün üzerinde. Muffat mutluluk duyuyordu bu sessizlik, bu sukûnet içinde, soluk almaya çalışarak, merdivenlerden ağır ağır çıkıyordu. Yüreği hızlı hızlı çarpıyordu, tıpkı korkan bir çocuk gibi titreyerek ve gözleri yaşararak yuruyordu. Birinci kat sahanlığına gelince sırtını duvara dayadı, kimsenin kendisini görmeyeceğinden emindi. Şimdi basamakları eğrilmiş, cilâsı parlayan demir korkuluktan merdivenden, sıvaları dökülmüş duvarlara, kadınların uyuduğu bu soluk ikinci vaktinde bir genelevin içini andıran bir manzarayı seyrediyordu. İkinci kata geldiği zaman bir basamağın üstünde tortop olup yatan bir sarı kedinin üstünden atlamak zorunda kaldı. Gözleri yarı kapak, tek başına bir kedi bekliyordu bütün binayı, kadınların her akşam yaydıkları ekşi ve soğumuş

kokunun içinde uyukluyordu.

Gerçekten de sağdaki koridorun kapısı hafifçe itilmişti. Nana bekliyordu. Şu Mathilde denilen toy kil oz, odasını pek pis tutuyordu. Yerlerde bir suru çatlak su kabı, kirli bir tuvalet aynası, sanki hasırına kan surunmuş gibi al ığa bulanmış bir iskemle. Duvarlara ve tavana yapıştırılan kâğıtlara sabunlu su damlaları sıçramış. Odanın içinde öyle ekşi bir lavanta kokusu vardı ki Nana pencereyi açmak zorunda kaldı. Bir süre dirseklerini pencereye dayayarak derin derin nefes aldı, aşağıya baktı, Bayan Bron küçük, loş avlunun yeşilimtırak taşlarını supuruyordu. Panjurlardan birine konan bir kanarya keskin bir sesle ötüp durmaktaydı. Ne bulvarda, ne de yakındaki sokaklarda giden arabaların gurultusu duyuluyordu, bir taşra sessizliği, güneşin içinde sonsuz bir alan ıssızlığı vardı burada. Başını yukarı kaldırınca, küçük binaları ve geçitteki mağazaları ışıklar içindeki vitrinlerini görüyordu. Karşı tarafta, yukarda, Vivienne sokağındaki içi boş hissini veren yüksek evlerin arka cepheleri göze çarpıyordu. Birbirinin üstünde taraçalar yükseliyordu, bir fotoğrafçı bir çatının üstüne mavi camdan bir kafes koymuştu. Çok hoş bir manzaraydı bu. Nana nerede olduğunu unutmuştu. Bu sırada kapıya vurulur gibi oldu, geriye dönüp: 292

NANA

- Giriniz! diye seslendi.

Kontu görünce pencereyi kapadı. Hava sıcak değildi. Hem sonra şu meraklı Bayan Bron'un konuşulanları duymasının gereği yoktu. İkisi de ciddi bir yuzle bakiştılar. Sonra adamın boğuluyormuş gibi bir halde dimdik durduğunu gören Nana gultmeye başladı:

- Eh, demek geldin, koca aptal, dedi.

Öylesine heyecanlıydı ki Muffat, donmuş kalmıştı. Nana konuşurken, bayan diyordu, tekrar görduğü için mutlu olduğunu söyluyordu Nana :

- Kibarlık taslamaya kalkma. Beni tekrar görmek istedin değil mi? Madem öyle, oyuncak iki köpek gibi birbiri-

, mize bakıp durmayalım... İkimizin de kabahati var. Ama seni affediyorum ben! dedi.

Artık bir daha bundan söz etmemeye karar verdiler. Muffat yatışmıştı, ama hâlâ söyleyecek bir şey bulamıyordu. O kadar çok şey söylemek istiyordu ki. Bu soğukluk karşısında hayrete düşen Nana

buyuk oyununu oynadı, hafifçe gulumseyerek :

- Haydi sen akli başında adamsın, dedi. Artık barıştığımızı göre, birbirimizin elini sıkalım ve iyi birer arkadaş olarak kalalım?

Muffat birden kaygılanarak :

- Nasıl, arkadaş olarak mı? diye mırıldandı birden.

- Evet, belki budalaca bir şey bu, ama senin takdirine bırakıyorum.. Şu anda düşüncelerimizi birbirimize açıkladığımızı göre ve bir daha karşılaşsak, put gibi durmayız herhalde...

Kont sözünü kesecek gibi bir jest yapmıştı.

- Bırak da bitireyim.. Hiçbir erkek beni kal eşlikle suçlayamaz, anlıyor musun. Eh, açıkça söyleyeyim ki, seninle yeniden bir araya gelmeyi canım istemiyordu.... Herkesin kendine göre onuru var, azizim.

Muffat birden telâşla bağırdı:

EMİLE ZOLA

293

- Fakat böyle bir şey yok! Otur da dinle beni.

Sonra gideceğinden korkmuş gibi genç kadını iterek tek iskemleye oturttu. Kendisi gittikçe artan bir sinirlilik içinde yerinde duramayarak geziniyordu. Kapalı ve güneş içindeki küçük locada, dik bir sessizlik vardı, hiçbir gurultu ulaşamıyordu buraya kadar. Sustukları anlarda sadece kanaryanın ötuşu uzaktan uzağa duyulan bir flut sesi gibi geliyordu.

Muffat, genç kadının karşısında durarak :

- Dinle, dedi, yeniden seni almaya geldim.. Evet yeniden başlamak istiyorum hayatımıza. Sen de biliyorsun bunu, ama neden böyle konuşuyorsun?... Cevap ver, razı mısın?

Genç kadın başım önüne eğmişti, tırnağıyla iskemlesinin kırmızı hasırını kazıyordu. Adamı kaygılı

görerek hiç acele etmiyordu. Sonra başını kaldırdı, yuzune ciddi bir ifade vermişti; güzel gözlerinden keder okunuyor gibiydi.

- Oh! İmkânsız bir şey bu yavrum, dedi, yeniden yaşayamam seninle.

- Neden? diye adam kekeleydi; Bunu sorarken derin bir acıyla yuzu buruşmuştu.

- Neden mi? Al ah Al ah! Çünkü... İmkânsız da ondan... İşte bu kadar... İstemiyorum ben.

Muffat genç kadını ateşli bakışlarla bir kaç saniye suzdu. Sonra, birden sanki dizleri kırılmış gibi yere çöktü. Nana canı sıkılmış gibi:

- A, çocukça şeyler yapma! dedi.

Ama Muffat ayaklarının dibinde diz çökerek genç kadının beline sarılmış, başını dizlerinin arasına sokarak, yuzunu etine gömüyordu. Muffat, genç kadının bacaklarının Kadife yumuşaklığını, incecik entarisinin altından hissedince urpertilere sarsıldı; kendinden geçmişti; nöbete tutulmuş

gibi zangır zangır titriyordu bütün vücudu; kadının içi-ne girmek istermiş gibi yuzunu eziyordu bacaklarında. Nana'nın altındaki eski iskemle çatırdadı. Bayat kokularla do-294

NANA

lu, basık tavanlı locada istekten çırpınan Muffat'ın hıçkırıklarından başka ses duyulmuyordu.

Nana adamın yaptıklarına engel olmayarak :

- Peki sonra? dedi. Bütün bu yaptıkların bir şey kazandırmaz. İmkânsız, dedim ya... Aman yarabbi ne kadar toysun!...

Kont yatışmıştı. Ama hep öyle yere diz çökmüş genç kadını bırakmadan, kesik kesik:

- Dinle, bak neler vereceğim sana. Monceanpara yakınında senin için bir konak beğendim. Bütün isteklerini yerine getireceğim. Yalnız benim olman için bütün servetimi vermeye hazırım.. Evet tek şartım bu: yalnız benim olacaksın, anlıyor musun?.. Eğer yalnız benim olmaya razı olursan en güzel, en zengin arabalara, mucevherlere elbiselere sahip olman için her şeyi yapacağım..

Nana, kontun bu güzel şeyleri bir bir her sayışında bunları kuçumseyen bir eda ile başıyla hayır diyordu. Sonra, Muffat'ın devam etmesi, onun adına para yatıracağını söylemesi, ayaklarının dibine daha neler neler sereceğini anlatması karşısında genç kadın sabrı tükenmiş gibi yaparak :

- Beni kafese koymaya çalışmaktan vazgeçmeyecek misin? İyi yürekli bir kızımdır ben. Bir an istemiştin, bunun seni çok hasta ettiğini gördüğüm için, ama yetti artık, değil mi? Bırak da kalkayım yoruyorsunuz beni.

Kendini kurtararak ayağa kalktı:

- Hayır, hayır, hayır... İstemiyorum, dedi.

Muffat güçlkle kendini topladı. Sonra bütün gücünü kaybederek iskemleye çöktü, sırtını

arkalığa dayayarak, yuzunu el erinin arasına aldı. Bir an, Nana, yağlı duvar kâğıtlarına, kirli aynaya, şu güneşin ışığa boğduğu daracık odaya baktı. Sonra kontun önünde durarak kendine güvenen bir insanın sukûnetiyle konuşmaya başladı.

- Tuhaf şey... Şu zengin erkekler parayla her şeyi elde edebileceklerini sanıyorlar... Peki ama, ya ben

rinde olmadı bu davranışın... Bana Paris'i bağışlasan da yine hayır, hayır, hayır derim. Niyetli olsaydım çok kibarca görünürdü bu bana. Ama insanın gönlu olmazsa, sıkıntıdan geberir senin saraylarında... Ah! Para ha! Zaval ı yavrum, bir yerlerde var benim param! Görüyorsun ya pabucuma sal amıyorum parayı, tukuruyorum ustune...

Adam ağır ağır başını kaldırdı, gözlerinde bir umut parıltısı belirmişti.

Nana yeniden :

- Oh! Bana veremezsin para filân. Çünkü bu sana bağlı değil, işte bunun için sana bundan söz ediyorum... Eh işte lâf olsun diye söylüyorum bütün bunları... Şu oyundaki namuslu kadın rolunu almak istiyorum.

Muffat hayretle sordu :

- Hangi namuslu kadın?

- Hangi kadın olacak şu Duşes Helene rolunu... Her zaman Geraldine rolunu oynayacağımı

sanıyorlarsa aldanıyorlar! Hiç istemediğim bir rol, bir sahne ve daha neler neler! İstedğim bu benim, kokotlardan bıktım artık. Hep kokot rol eri... Sanki karnımda bir suru kokot saklı... yani canımı sıkmaya başladı bu artık... Çünkü gerçeği olduğu gibi görüyorum. Benim kötü yetiştiğimi sanıyorlar... İşte yavrum, gözlerini gerçeğe kapıyor bu insanlar. Eğer, kibar bir kadın olmak istersem pek yakışır bu bana!... Bak hele biraz.

Sonra pencereye kadar gitti, gerdanını çıkarıp, ölçülü adımlarla, ayaklarını kirletmekten korkan şişman bir tavuk gibi bin bir özentisi ile yurumeye başladı. Muffat, hâlâ yaş içindeki gözleriyle, acısının arasında, bu komedi sahnesi karşısında sersemlemiş gibi, izliyordu onu. Nana bir süre locanın içinde, bütün oyununu gösterebilmek için dudaklarında zarif bir gulumseyişle ve göz kapaklarını sık sık kapayarak ve eteğini dalgalandırarak dolaştı. Sonra kontun karşısına dikildi:

- Ha? İyi oluyor, değil mi?

NANA

Muffat gözleri bulanık, hâlâ boğuluyormuş gibi:

- Oh! Evet diye kekeledi.

- Dedim ya sana namuslu kadın olmak istiyorum! Evimde denedim bunu. Hiçbir kadın erkeklere metelik vermeyen duşes rolunu yapamaz benim gibi. Seni suzerek önünden geçerken gördün beni değil

mi? Doğuştan böyle olmalı insan... Hem sonra namuslu bir kadını oynamak istiyorum...

Ruyalarımaya giriyor bu, pek dertliyim bunun için. Bu rolü almam gerek, anlıyor musun?

Ciddileşmiş, çok heyecanlıymış, gerçekten bu budalaca istek yuzunden çok acı çekiyormuş gibi sesi sertleşti. Hep Nana'nın hayır deyişinin etkisi altında olan Muffat, bir Şey anlamadan bekliyordu. Ortalığa bir sessizlik kmuştu. Bir sinek vızılıtsı bile duyulmuyordu.

- Biliyor musun, dedi kesin olarak, bu rolü elde etmelisin benim için.

Muffat hayret içinde kalmıştı. Sonra umutsuzca bir hareket yaparak :

- Ama imkânsız bir Şey bu! Sen diyordun bunun bana bağlı olmadığını.

Nana omuz silkerek szunu kesti:

- Aşağıya iner ve Bordenave'a bir rolü istediğini söylersin... Bu kadar saf olma! Bordenave'ın paraya ihtiyaı var. Madem ki sokağa atacak kadar paran var du verirsin ona.

Kontun hâla çırpınıp durduğunu görerek içerledi.

- Peki, anladım, Rose'u kızdırmaktan korkuyorsun... Bu kadından söz etmemiştim sana, sen ağlayarak yerlerde surunurken çok Şey diyebilirdim bu konuda... Evet, bir kadına daima kendisini seveceğine yemin ettikten sonra, kolay değil ilk karşısına çıkana bağlanmak... Ah! Bunun yarasını

hissediyorum!.. Kaldı ki Mignon'un artıklarıyla geçinmek pek de iştah açıcı bir Şey değil!... Dizimin dibinde öyle budalaca konuşmadan önce bu pis insanlarla ilişiğini kesmen gerekmez miydi dostum?

EMİLE ZOLA

297

Muffat nihayet Şöyle diyebildi:

- Peki yleyse, Rose umurumda değil, derhal bırakırını onu.

Nana bu noktada memnun grunuyordu. Tekrar söze başlayarak :

- O halde neden sıkılıyorsun? Bordenave hepsinin başı. Diyeceksin ki Fauchery de var, Bordenave'dan sonra...

Sesini yavaşlattı, işin en nazik noktasına gelmişti. Muffat önüne bakarak susuyordu. İsteyerek Fauchery'nin, karısının peşine düşmesini bilmezlikten geliyor, Taitbout sokağında bir kapının önünde geçirdiği o korkunç gece yanılmış olduğunu umarak kendini avutuyordu. Ama bu adama karşı içinde bir tiksinti, gizli bir hınç vardı.

Nana zemini yoklayarak kontesin âşığı ile kocası arasındaki ilişkinin masal olduğunu anlamaya çalışarak :

- Peki ama Fauchery de o kadar kötü bir adam değil ya! dedi. Aslında, bana inan ki iyi çocuktur...

Ne diyorsun? Anlaştık değil mi? Ona, bu rolu benim için istediğini söylersin.

Kont böyle, bu iş için Fauchery'ye başvurma düşüncesine isyan etti.

- Hayır, hayır, asla... diye bağırdı.

Genç kadın bir süre bekledi. Şu cumle dudaklarına kadar geliyordu: «Fauchery senden hiçbir şeyi esirgemez» ama bunun biraz kabaca bir kanıt olacağını hissetti. Sadece gulumsedi, ama bir acayip gulumseme ile o cumleyi söylemiş oluyordu. Muffat başını kaldırıp Nana'ya baktı, sonra yine önüne eğdi, soluk yuzunde can sıkıntısı okunuyordu:

Nihayet Nana :

- Ah! Hiç de yardımsever değilsin, dedi. Adam bunalır gibi:

- Yapamam, diye cevap verdi. Benden ne istersen iste ama bunu isteme sevgilim. Oh! Yalvarırım sana!

298

NANA

Nana tartışma ile vakit geçirmek istemedi: adamın başını kuçucuk el erinin arasına alarak arkaya devirdi, sonra ağzını ağıma yapıştırarak uzun uzun öptü. Muffat'nın bütün vücudu urperdi, gözleri kapalıydı, kendini kaybedecek gibiydi. Sonra genç kadın onu ayağa kaldırdı. Sadece :

- Haydi, git; dedi.

Adam yurudu, kapıya doğruldu. Tam çıkacağı sırada Nana, ona sarıldı, şimdi alçakgönül u sokulgan oluvermişti. Birden, bir dişi kedi gibi çenesini yeleğine surtuyordu.

Önce istemediği güzel bir şeyleri sonradan elde etmek için can atan bir çocuk gibi utangaç bir gülüşle :

- Konağın nerede? diye sordu.

- Vil iers caddesinde.

- Arabalar da var mı? . - Evet.

- Dantel er de? Pırlantalar da?

- Evet.

- Oh ne kadar iyisin nonuşum! Biliyor musun az önce kıskançlıkla konuşmuştum öyle... Ama bu sefer, yemin ediyorum, ilk defaki gibi olmayacak, çünkü sen anlıyorsun şimdi nelerin lâzım olduğunu bir kadına. Hepsini veriyorsun değil mi? Artık kimseye ihtiyacım olmayacak... Bak! Artık her şeyim senin! Bu da, bu da ve bu da!

El erini yuzunu bir öpucuk yağmuruna tutarak adamı kapıdan ittikten sonra, bir an durup soluk aldı. Aman ya-rabbi! Bu pasaklı Mathilde'in locasında ne fena bir koku vardı! Kış güneş içinde, bir taşra evinin sıcaklığı vardı burada ama, sahiden bu bozulmuş lavanta kokusuna karışan başka kokulara da dayanmak güçtü. Pencereyi açtı, yeniden dirseklerini dayadı; beklerken canının sıkılmaması için pasajdaki vitrinleri seyre daldı.

Muffat merdivenden yalpalayarak iniyordu, kulakları uğulduyordu. Ne diyecekti? Kendisini ilgilendirmeyen bu iş için söze nasıl başlayacaktı? Sahneye geldiği zaman birileri-EMILE ZOLA

299

nin kavga ettiğini duydu, ikinci perdenin provası bitmişti. Fauchery, konuşmalarından birini kesmek için Prul iere kuplere biniyordu.

- Hepsini kesin öyleyse! diye bağırdı. Böyle olursa bence daha iyi. Sadece iki yuz satırım var.

Şimdi bundan da çıkartmak isteniyor! Hayır, yeter artık, rolü almıyorum. '

Cebinden buruşuk küçük bir defter çıkardı, el eriyle düzelttikten sonra Cossard'ın önüne alacakmış gibi yaptı. İncinen gururunun acısıyla yuzu buruşmuş, dudakları kısılmış gözlerinden ateş saçılıyordu, içinden kabaran isyan duyusunu gizlemiyordu. Ona, Prul iere'e, halkın sevgilisi olan kendisi gibi bir aktöre iki yuz satırlık bir rolü lâyük görmüşlerdi!

- Neden öyleyse bir telsizle mektup götürtmuyorsu-nuz? diye acı acı sordu.

Localar üzerindeki etkisini bildiği için kendisini kol ayan Bordenave :

- Haydi, Prul iere anlayışlı olun; dedi. Yine her zamanki huysuzluklarınıza başlamayın... Fauchery sizin için ayrı birkaç sahne ekler... uçuncu perdeye, hatta bir tablo uzatılabilir bile.

Bunun üzerine aktör :

- Öyleyse perde inmeden önceki son sözü ben söyleme- • liyim... Buna hakkım var her halde; dedi.

Fauchery hiç ses çıkarmadı, böylece razı olduğunu anlatmış oluyordu. Prul iere'de rol defterini cebine soktu, hâlâ sarsılmış, hoşnutsuz görünüyordu. Bosc'la Fontan olup bitenlere kayıtsız görünuyorlardı:

herkesin ayrı meselesi vardı, bu onları ilgilendirmiyordu. Şimdi bütün oyuncular Fauc-hery'nin etrafını almış, onu sorguya çekiyor, kendileri için övğu koparmaya çalışıyorlardı.

Mignon'da, yukarıdan dönüşünü gözlediği Kont Muffat'ı gözden kaçırmadan Prul iere'nin son yakınlıklarına kulak kabartıyordu. Sahnenin dip tarafında durarak buranın karanlığına dalan kont kavganın ortasına düşmekten çekinmişti. Bordenave kendisini görerek hemen o tarafa koştu.

300

NANA

- Görüyorsunuz ya ne insanlar! diye mırıldandı. Bu insanlarla başımın ne kadar dertte olduğunu düşünemezsiniz. Hepsi de birbirinden çok kendini beğenmiş, ustelik de uç kâğıtçı şeyler... Bu pis olayların içindeyim her gün., geber-sem daha iyi... Pardon... öfkeden ne dediğimi bilmiyorum.

Sustu. Ortalığa bir sessizlik çökmüştü. Muffat konuyu açabilmek için araya bir lâf sokmayı düşünüyordu. Ama bir şey bulamadı işi doğrudan doğruya açtı:

- Nana duşes rolunu istiyor.

Bordenave birden olduğu yerde sıçradı, bağırırçasına :

- Amma yapıyor ha! Saçma bir şey bu!

Sonra kontun sapsarı ve çok uzgun olduğunu görerek sakinleşti. Sadece :

- Hay Al ah! dedi.

İkisi de konuşmuyorlardı. Aslında bu iş umurunda değildi onun. Belki bu şişko Nana, duşes rolunde acayip görünecekti biraz. Ama böylece Muffat'ı avucuna almış olacaktı. Bunun için çok uzatmadan kararını verdi. Geriye dönerek :

- Fauchery! diye seslendi.

Kont onu durduracakmış gibi bir hareket yaptı. Fauchery çağrıldığını duymadı. Fontan'a oynayacağı Tardiveau rolu üzerine açıklamada bulunuyordu. Fontan, Tardi-veau'yu özel şivesiyle konuşan bir Marsilyalı olarak düşünüyor ve konuşurken de şivesini taklit ediyordu. Bütün cümleler böyle söyleniyordu. Böyle daha iyi mi oluyordu? Kendisi de bundan şuphe ediyormuş da fikir almak istiyormuş gibi bir hali vardı. Yalnız Fauchery soğuk davranıp itiraz edince birden içerledi.

Peki öyleyse! diyordu, rolun anlamını kavramadığına göre, bu rolu oynamaması hem kendisi hem de eser için daha iyi olacaktı.

Bordenave yeniden :

- Fauchery! diye bağırdı.

Bunun üzerine genç adam, hemen oradan ayrıldı, aktörün elinden kurtulduğu için memnundu ama, Fontan onun böyle bu kadar çabuk sıvışmasına içerlemişti.

EMİLE ZOLA

301

Bordenave :

- Burada durmayalım, gelin baylar; dedi. Konuşmalarını başkası duymasın diye kontla yazarı, sahnenin arkasındaki aksesuar deposuna götürdü. Onların oradan uzaklaştığını gören Mignon hayret içinde kalmıştı. Bir kaç basamak inil dikten sonra gelinen bu yer bir odaydı, avluya bakan iki penceresi vardı. Kirli camlardan soluk bir gün ışığı giriyordu içeri, bir mahzen gibi alaca karanlıktı bu depo. Odayı dolduran sandıkların içinde çeşit çeşit ıvır zıvır vardı. Laffe sokağındaki bir eskici dukkânına benziyordu burası. Tabaklar, mukavvadan yaldızlı kupalar eski kırmızı

şemsiyeler, İtalyan testileri, tepsiler, yazı takımları, ateşli silâhlar, şırıngalar karma karışık yığılmıştı. Butun bu çatlak, kırık, tanınmaz haldeki şeylerin ustunu de parmak kalınlığında bir toz tabakası kaplamıştı. Bu yığından çekilmez bir demir, nemli karton kokusu yayılıyordu havaya, el i yıldır oynanan piyeslerden arta kalan şeyler ust uste yığılmıştı buraya.

Bordenave :

- Giriniz, burada yalnızca konuşuruz hiç olmazsa, dedi. Kontun canı sıkılmıştı, bir kaç adım atarak, teklif yapma işini! Bordenave'a bıraktı. Fauchery hayret içindeydi.

- Ne var? diye sordu. Bordenave :

- Bakın, bir şey geldi aklımıza, dedi... ama söyleyeceğimi duyunca öyle sıçramayın yerinizden, ciddi bir şey bu. Ne dersiniz düşes rolunu Nana'ya versek?...

Yazar şaşkına dönmuştu; sonra patladı:

- A! ya olmaz böyle şey... Şaka ediyorsunuz herhalde... Herkesi guldurur bu.

- Eh, gulunmesi pek o kadar kötü bir şey değil!... Düşünün dostum... Bu fikir sayın kontun pek hoşuna gitti.

Muffat, bir şey yapmış olmak için toz altındaki yığından ne olduğunu bilmediği bir şeyi almıştı eline. Bu, ayağı alçı ile yapıştırılmış bir rafadanlıktı. Ne olduğunu anlamadan buna bakarak :

- Evet, evet, çok iyi olur, dedi.

302

NANA

Fauchery birden sabrı tukenmişçesine ona döndü. Kontun bu piyesle hiçbir ilgisi yoktu, kesin bir sesle :

- Asla!... dedi, Nana'yı istediğiniz kadar bir kokot rolunde oynatabilirsiniz, sosyete kadını olarak... hayır, olmaz böyle şey!..

Muffat cesaretlenmişti:

- Aldanıyorsunuz, sizi temin ederim ki, biraz önce bana namuslu kadın rolune çıkmak istediğini...

Hayreti busbutun artan Fauchery :

- Nerede söyledi? diye sordu.

- Yukarda, locada... işte bu böyle... Oh! Görseniz öyle kibar hareketler yapıyordu ki... Bu tur oyun için hem öyle keskin bir görüşü var ki...

Sonra rafadanlık hep elinde olduğu halde, adamları inandırmak için duyduğu büyük bir ihtiyaçla Nana'yı taklit etmek ister gibi hareketler yaptı. Fauchery şaşkın şaşkın ona bakıyordu. Anlamıştı, kızamıyordu. Yazarın gözlerindeki acımayla karışık alayı hisseden kont, hafifçe kızararak durdu.

Yazar nezaket göstererek :

- Eh, ne yapalım, olur bu da, diye mırıldandı. Yalnız rol başkasına verilmiş bulunuyor. Rose'dan alamayız.

Bordenave :

- Oh! İş bundan ibaretse, ben ustume alıyorum yoluna koymayı.

Fauchery, iki kadının da kendisine karşı olduğunu görerek, bu işte Bordenave'ın gizli bir çıkarı olduğunu sezerek, aşağıdan almamak için, âdeta konuşmayı kesercesine büyük bir şiddetle:

- Hayır da hayır! Bu rol serbest bile olsaydı ona veremezdim... Anlaşıldı mı? Rahat bırakın beni...

Piyesimi öldürmeye niyetim yok.

Ortalığa sıkıntılı bir sessizlik çökmüştü. Bordenave kendisinin fazla olduğunu hissederek uzaklaştı. Kont, başını önüne eğmiş, duruyordu. Güçlkle başını kaldırdı, boğuk bir sesle: EMİLE ZOLA

303

- Sizden bunu bir yardım olarak istersem? dedi. Fauchery başını sal ayarak :

- Yapamam yapamam! diye cevap verdi.

Muffat sesini sertleştirerek :

- Sizden rica ediyorum... istiyorum bunu! dedi. ' Sonra gözünü genç adama dikti.

Fauchery, bu karanlık

bakışta bir tehdit okuyarak birdenbire yumuşadı, karmakarışık bir şeyler kekelemeye başladı.

- Yapın istediğinizi. Umurumda değil... Ah! Ölçuyu aşıyorsunuz... görürsünüz... görürsünüz..

şimdi ağır sıkıntılı bir hava sarmıştı hepsini. Fauchery bir sandığa sırtını dayamış, sinirli sinirli ayağını vuruyordu. Muffat, durmadan elinde çevirdiği rafadanlığı dikkatle inceliyor gibiydi.

Bordenave nezaketle :

- Rafadanlık, dedi. Kont :

- Ya evet bir rafadanlık! diye tekrarladı.

Tiyatro muduru rafadanhđı kontun elinden alıp bir tahtanın ustune koyarak :

- Özür dilerim, ustunuz toz içinde kalmış, dedi. Görüyorsunuz ya her gun toz alınsa bile baş

edilemez bununla. Âdeta bir çöplük... Eh, inanırsınız bana elbet, butun bunları bir duzene sokmak için para lâzım. Bakın şunlara bir.

Avludan gelen yeşilimtirak aydınlık içinde kontu sandıkların önünde dolaştırdı. Gulerek eskici dukkânı deposundaki eşyalarla onu ilgilendirmek için âletlerin adlarını saymaya başladı.

Fauchery'nin yanına geldikleri zaman tatlı bir sesle :

- Dinleyin, hepimiz de anlaşmış olduğumuza göre bu işi bitirelim... İşte Mignon da geldi, dedi.

Bir suredir Mignon etrafı kolaçan edip duruyordu koridorda. Bordenave, aralarındaki sözleşmede değişiklik yapmaktan söz eder etmez kuplere bindi. Bu bir alçaklıktı, ka-304

NAMA

rısının geleceğini yıkmak istiyorlardı, dava açacaktı. Ama Bordenave hiç sukûnetini bozmadan birer birer kanıtlar ileri suruyordu, ona göre bu rol Rose'a lâyıktı değildi. Ona Kuçuk Duşes'ten sonra oynayacak bir operette rol vermeyi daha uygun buluyordu. Fakat Rose'un kocasının bağırıp durduğunu görünce, kadının Folies-Dramatiques'le anlaşmak için tekliflerde bulunmuş olmasını

ileri surerek, birden sözleşmeyi bozma yoluna gideceğini bildirdi. Bunun üzerine oldukça bozulan Mignon, Rose'un Folies-Dramatiques'e baş vurduğunu inkâr etmemekle birlikte parayı kuçumser gibi bir tavır takındı. Karısına Duşes Heiene rolunu vermişlerdi, o da bu rolü oynayacaktı, bu uğurda kendisi Mignon servetini bile feda etmekten çekinmeyecekti. Çünkü bir onur ve haysiyet meselesiydi

bu. Tiyatro muduru hep şunu ileri suruyordu buna karşılık. Burada yuz el i Frank almasına karşılık mademki Folies tiyatrosu Rose'a yuz temsil için gece de uç yuz Frank verecekmiş, o halde gitmesine izin verirse yuz el i Frank kazanıyor demektir. Ama kadının kocası

sanat lâfını dilinden düşürmüyordu. Herkes ne derdi karısından rolunun alındığı duyulursa? Bu rolü kıvıramadığı için, yerine başkasının geçirildiğini söylemezler miydi? Bu da ona büyük zarar verirdi. Bir sanatçı olarak değerini düşürürdü. Hayır, hayır onun için un sahibi olmak, zenginlikten önce gelirdi! Ama birdenbire bir uyuşma önerisinde bulundu: sözleşme gereğine Rose tiyatrodan ayrılırsa onbin Frank tazminat ödeyecekti, madem ki bu rol elinden alınıyor, kendisine onbin frank verilirse o da buradan, ayrılıp Folies tiyatrosuna giderdi. Bordenave şaşkına dönmuştu. Mignon ise gözünü konttan ayırmıyordu. Muffat'ın yureği ferahlamıştı:

- Eh, o halde her şey yolunda, anlaşıyoruz demek, diye mırıldandı.

İş adamı iç guduşuyle birden öfkeye kapılan Bordenave :

- Aa, yo olmaz böyle şey! Bak budalaca bir şey olur bu! dedi. Rose'u bırakmam için onbin Frank vereceğim ha! Beni hiçe mi sayıyorlar!

EMİLE ZOLA

305

Fakat kont tekrar tekrar başını sal ayarak kabul etmesi için kendisine emir veriyordu. Nihayet, homurdanarak, kendi cebinden çıkmamakla birlikte onbin Franka yanarak:

- Pekâlâ, öyle olsun, dedi. Hiç olmazsa böylece sizden, kurtulmuş oluyorum.

Bir çeyrek saatten beri Fontan koridorda, konuşulanlara kulak kabartıyordu. Büyük bir meraka kapılarak aşağıya inip, deponun önüne demiri attı. İş öğrenince de hemen yukarı çıkıp Rose'a yetiştirdi, bundan büyük bir zevk duymuştu. Rose aksesuar deposuna koştu. Herkes sustu. Kadın oradaki dört erkeği birer birer sızdı. Muffat başını önüne eğmişti, bir şeyler sorar gibi yuzüne bakması karşısında Fauchery umutsuzca omuz silkti. Mignon ise Bordenave ile anlaşmanın maddelerini tartışıyordu.

Rose kesik bir sesle :

- Ne oluyor? diye sordu.

- Hiç diye kocası cevap verdi, Bordenave sana verdiği rolü geri almak için onbin Frank veriyor.

Kadının yuzu sapsarıydı, kuçucuk yumruklarını sıkmişti. Bir an içinden gelen bir isyanla kocasına baktı. Oysa her zaman iş meselelerinde büyük bir uysal ık göstererek tiyatro mudurleri ve âşıklarıyla sözleşmelerin imzasını kocasına bırakırdı. Adamın yuzüne kırbaç gibi çarpan şu cumleyi fırlattı :

- Ah, çok alçak adamsın sen!

Sonra oradan kaçıp gitti, şaşkına dönen Mignon peşinden koştu. Ne oluyordu yani? Delimi olmuştu bu kadın? Bir taraftan onbin Frank, öte yandan onbeş binin, yirmi beş bin Frank ettiğini Rose'a yavaş sesle anlatmaya çalışıyordu. Enfes bir işti bu. Şöyle ya da böyle Muffat kendisini bırakacaktı, iyisi mi domuzdan kıl koparmakta yarar vardı, kendileri için. Ama öfkesinden çılgına dönen Rose cevap vermedi. Bunun üzerine Mignon, dudak bukerek onu bu kadınca kederiyle başbaşa bıraktı. Bordenave'a da, Muffat ve Fauchery ile birlikte sahneye geleceğini söyledi: 306

NANA

- Yarın imzalarınız. Parayı getirin, dedi.

Tam bu sırada durumu Labordette'ten öğrenen Nana -bir zafer kazanmışçasına aşağıya indi.

Namuslu kadın edası takınarak, kibar tavırlarla etrafın gözünü kamaştırmak istiyordu. Böylece, butun bu budalalara, kimsenin zariflikte onunla boy ölçüşemeyeceğini ispat etmek istiyordu. Ama az kalsın her şeyi berbat edecekti. Nana'yı görür görmez Rose, boğulacak gibi kekeleyerek ustune atılmış:

- Seni ele geçiririm her halde... Artık aramızdaki bu iş bir sona ermeli, anlıyor musun?

Nana, bu anî saldırı karşısında kendini kaybedip yumruğunu kalçasına dayayarak pis karı diye bağırarak oldu. Ama kendini tuttu, sesini daha da incelterek, portakal kabuğuna basan bir markiz edasıyla yurudu.

- Ne o? Ne var? Deli misiniz siz şekerim, dedi.

Sonra zarif hareketlerine devam etti. Rose, Nana'nın farkında olmadan Mignon arkasında, oradan uzaklaştı. Cla-risse pek sevinç içindeydi, Bordenave'den Geraldine rolunu koparmıştı...

Fauchery'nin yuzu yine asıktı, bir türlü tiyatrodan ayrılmaya karar veremeyerek ayak suruyordu, piyesi hapyı yutmuştu, nasıl tekrar düzene sokabileceğini düşünüyordu. Fakat bu sırada, Nana yanına gelerek el erini yakaladı, beni çok mu korkunç buluyorsunuz, diye sordu. Piyesini yiyecek değildi. Adamı guldürdü, sonra, Muffat'ların evindeki durumu bakımından kendisiyle bozuşursa budalalık etmiş olacağını dokundurdu. Eğer rolunu iyi ezberleye-mezse suflör tutardı, salon tıklım tıklım dolacaktı, göreceklerdi onun nasıl hamle yapacağını. Bunun üzerine yazarın düşes rolunu biraz yeniden gözden geçirmesine karar verildi, böylece Prul iere'e daha çok yer ayrılmış olacaktı.

O buna pek sevindi. Nana'nın tiyatroya getirdiği neşe havası içinde soğuk duran yalnız Fontan'dı.

Suflör yerindeki lâmbanın sarı aydınlığı içinde bir tekeyi andıran profilini göstererek kayıtsız gibi görünmeye çalışıyordu. Oysa Nana sakin bir tavırla yanına gelerek elini sıktı.

- Nasılsın, iyi misin?

EMİLE ZOLA

- Eh, evet fena değil, ya sen?

- Çok iyiyim, teşekkür ederim.

Aralarındaki konuşma bu kadarla kaldı. Daha dün tiyatronun kapısında birbirinden ayrılmışlar gibi bir hal eri vardı. Bu sırada oyuncular bekliyorlardı, fakat Bordena-' ve üçüncü perdenin prova edilmeyeceğini söyledi. O gün bir rastlantı olarak tam vaktinde gelmiş olan ihtiyar Bosc homurdanarak gitti. Boşuna tutmuşlardı kendilerini, günün yarısını kaybettirmişlerdi. Butun oyuncular tiyatrodan ayrıldılar. Aşağıda sokağa çıkar çıkmaz uç saat boyunca bir. mahzenin karanlığında, birbiriyle çekişmiş insanların sinirliliği ile, çiğ gün ışığına çıkınca, göz kapaklarını kırıştırıyorlardı.

Kont butun vücudu ağrılar içinde, kafası bomboş, Nana ile birlikte arabaya bindi. Labordette ise Fauchery'yle beraber gitmişti, yazarı avutmaya çalışıyordu.

Biraz sonra, Kuçuk Duşes'in ilk oynanışı Nana için büyük bir felâket oldu. Son derecede kötü oynadı bu rolü, çok yüksek seviyede bir komedi artisti gibi satmaya kalktı kendini, bu da seyircileri çok guldürdü, o kadar eğlenmiş-lerdi ki, ıslıklamadılar bile. Ön taraftaki localardan birinde oturan Rose Mignon, rakibinin sahneye her girişinde kahkahayı basarak, salonu kışkırtıyordu. Bu onun ilk öç alışığıydı. Bu yuzden o akşam, çok uzgun olan Muffat ile yalnız kalınca Nana, öfkeyle :

- Bak, nasıl kumpas kurmuşlar bana karşı, hep kıskançlıklarından... diyordu. Ama bilseler bana vız geldiğini butun bu yaptıklarının. İhtiyacım var mı artık onlara benim! O benimle alay edenlerin hepsine yuz altın versem ayaklarımı öptürürüm. Evet, şu senin Paris'e, hanımefendi nasıl olurmuş göstereceğim.

EMİLE ZOLA

309

X

Böylece Nana, erkeklerin ahmaklıkları ve rezil iklerinden yararlanarak zengin bir kadın, yüksek kaldırımların markisi oldu. Hovardalar dünyasında parlayan bir yıldızdı artık. Birden ve kesin olarak büyük bir un kazanmıştı; paranın verdiği çılgınlıkla, gözüpekçe ve harvurup harman savururcasına harcıyordu güzel iğini. Kısa bir süre sonra en pahalı elde edilen kadınları gölgede bıraktı. Fotoğrafları vitrinleri süslüyor, gazetelerde adı geçiyordu. Araba ile bulvarlardan geçerken, ahali durup kraliçesini selâmlayan bir halkın heyecanı ile seyrediyordu Nana'yı. O da arabasının içinde, elbisesinin eteği uçuşarak, bacaklarını uzatıp altı morarmış gözlerini ve kırmızı dudaklarını

çerçeveleyen sarışın buklelerini sal ayarak, neşeli neşeli ahbapça gulucukler dağıtıyordu. İşin şaşılacak yanı şuydu ki; sahnede bu kadar beceriksiz, namuslu kadın rolü yapmaya özendiği zaman bu kadar gulunç olan bu şişko kız, şehirde hiç çaba göstermeden insanları buyuluyor, kendine çekiyordu. Bir yılan gibi kıvraklık veriyordu vücuduna, hesaplı ve sanki farkında değilmiş

gibi açık saçık giyiniyor göz kamaştırıcı bir zarıflığe burunuyor, cins bir dişi kedinin soyluluğu akıyordu ustunden. Bir refakat aristokrati olmuğu Şimdi. Yuksekten bakan ve isyancı bir davranışla guçlunun guçlusu bir kraliçe gibi ayaklarının dibine sermiğti butun Paris'i. Öyle bir havası vardı ki, kibar kadınlar ona benzetmeye çalışıyorlardı kendilerini.

Nana'nın konağı Vil iers Caddesinde, Cardinet sokağının köşesindeydi. Luks bir mahal eydi burası. Eski Mon-ceau ovasına doğru gittikçe uzanıyordu. İlk ununun verdiği sarhoşlukla bir genç ressam yaptırtmış, ama daha badanası kurumadan satmak zorunda kalmıştı. Rönesans stilindeki yapıda bir saray görünuğu vardı. İçinin bölunuşunde gucunu hayalden alan bir zevkin hâkim olduğu göze çarpıyordu. Yapmacıklı bir orijinal ik çerçevesinde modern rahatlıklar sağlanmıştı.

Kont Muffat bu konağı eşyasıyla satın almıştı. Bir çok biblolar, çok guzel doğu halıları, eski bufeler, buyuk Louis XIII koltuklarla doluydu. Nana böylece ayrı ayn tarih dönemlerinin zevkine uygun, ama sanat değerı buyuk böyle bir ev eşyasının ortasına duşuvermişti. Evin merkezinde bulunan resim atölyesi işine yaramadığı için katlan alt ust etti, zemin katında bir eser, ve buyuk bir salon ve yemek salonunu bıraktı, beşinci katta kuçuk bir salon döşedi, bu salon yatak odasının ve tuvalet odasının yanındaydı. Eve yeni bir Şekil veren dekoratör, Nana'nın verdiği fikirler karşısında hayretler içinde kalmıştı. Paris kaldırımlarını çiğneyen bu sokak kızında iç gudusunden gelme ince bir zevk vardı. Konağın iç guzel iğini fazla bozmadı, eşyanın zenginliğini arttıran yeni mobilyalar bile koydurdu. Bunlar arasında sadece saflığını açığa vuran birkaç parça ile, çığırtkan bir luks merakını açığa vuran bir iki Şey vardı. Bunlarda pasajlardaki vitrinlerden hoşlanan eski çiçekçi kızın zevki göze çarpıyordu. Avluda, buyuk sundurmanın altından, sahanlığa kadar hah serilmişti, daha antreden başlayarak, insanın genzini bir menekşe kokusu, kapalı bir ev içinin ılık havası dolduruyordu. Soluk sarı ve pembe camlardan yapılmış bir camekân aydınlatıyordu, geniş

merdiveni. Aşağıda, oyma ağaçtan yapılmış, elindeki gümüş tepsiyi uzatan bir zenci heykeli vardı.

Tepside kartdövizit görünüyordu. Göğusleri çıplak mermerden dört kadın heykeli ayaklı lâmbaları havaya kaldırmaktaydı. Bundan başka bronz ve çini vazolar çiçeklerle dolup taşıyor, uzerlerine eski kuçuk halılar serilmiş koltuklar, buyuk yer hakları birinci katı bir antreye benzetmişti. Burada erkek Őapkaları ve pardösuleri göze çarpıyordu. Duvarlara kaplanan kumaşlar sesleri bastırđıđı

için, konakta bir kilisenin derin sessizliği vardı; kapıları kapalı duran odalar esrarlı bir duygu veriyordu insana.

Nana Louis XVI stilindeki çok zengin buyuk salonu, Tuleries'den gelen davetlilerle, yabancı misafirlerin bulunduğu gala akşamları açıyordu yalnız. Genel olarak yemek 310

NANA

zamanları aşağıya inerdi. Sofraya yalnız oturduğu gunler bu Gobelins porselenleri ile dolu kocaman bufeler arasında kaybolurdu. Çini tabaklar, eski gümüş takımlar ayrı bir çekicilik veriyordu bu salona. Nana, yemekten sonra hemen yukarıya çıkıyordu. Yatak ve tuvalet odaları

ve küçük salon buradaydı. Gununu burada geçiriyordu. Bir divan kadar alçak karyolasındaki kapitone yatağı en azından yirmi bin frank değerinde Venedik dantel eriyle suslenmişti. Beyaz ve mavi lake mobilyalar yıldız kabartmalıydı. Beyaz ayı postu serilmişti her yere. O kadar çoktu ki bunların hepsi, halıyı boydan boya örtüyordu. Bu postekileri Nana, şu çoraplarını çıkartırken yere oturmak âdetinden vazgeçemediği için doldurmuştu salona. Yatak odasına bitişik küçük salonun içi pek eğlenceli bir manzara gösteriyordu. Ama buradaki her şeyde ince bir sanat zevki göze çarpıyordu, duvarlara pembe ipek üzerine solgun bir Türklere mahsus gul pembe sırma işlenmişti. Salona dünyanın her tarafından getirilmiş, her stildeki şeyler doldurulmuştu: İtalyan masaları, İspanyol ve Portekiz sandıkları, Çin pa-gotları/*) çok ince bir ustalıkla yapılmış bir Japon paravanası, çiniler, bronzlar, işlemeli ipekliler, sık ilmekli halılar, karyola gibi derin koltuklar ve kanepeler uykulu bir saray havası veriyordu bu salona. Salonda yeşil ve kırmızı renkler içinde erimiş bir eski yıldız rengi hâkimdi, koltuk şehvet uyandırıcı görünüşünden başka hiçbir şeyde sokak kızı Nana'nın havası sezilmiyordu. Sadece iki heykelcik, bu salonu genç kadının aslından gelen kabalığı ile kirletiyordu: bu seramik heykelciklerden biri bitlerini ayıklayan, sadece iç

gömlüklü bir kadınla, bacakları havada el erinin üstünde yuruyen çırpıplak bir kadındı. Daima aralık duran kapısından tuvalet odasının içi görülebiliyordu: aynalı mermer tuvalet masası, gümüş

guğumlar ve su kapları, kristal ve fil dişi garnitürleri görülebiliyordu. Daima inik duran bir perdeden hafif beyaz bir aydınlıkta bir tuvalet odasının menekşe kokusu yükseliyordu. Avludan üst katlara kadar bütün konağı dolduran Nana'nın ılık kokusu bu.

(*). Çin tapmağı.

EMİLE ZOLA

311

Bu evin bakımı büyük bir işti. Nana, Zoe'yi getirmişti buraya. Bu vefalı kız hanımıyla kader birliği ederek sukûnetle bu ani yükselişi beklemişti: derinden sezmişti bunun böyle olacağını. Şimdi Zoe'nin konağın kâhyası olarak koltukları kabarıyor, hanımına namusluca hizmet etmekle birlikte, kesesini de şişiriyordu bir yandan. Ama bir oda hiz-» metçisi yetmiyordu. Bir metrdotel, bir arabacı, bir kapıcı ve bir aşçı kadın bulmak lâzımdı. Sonra da ahırları düşünmek gerekiyordu.

Butun bu işler için Labordette çok yardımcı oldu, kont böyle şeylerden hoşlanmadığı için bunu genç adam ustune almıştı. Âdeta at cambazlığı yaparak beygirleri satın aldı, arabacıları dolaştı, genç kadını koluna alarak birer birer mağazaları dolaşıp ona alacağı şeyleri seçmesinde yardımcı

oluyordu. Konağa alınacak hizmetçileri bile o buldu: arabacı Charles adlı iri yarı delikanlıydı, Duk de Corbreuse'un yanından çıkmıştı. Kıvrırcık saçlı, guleç yuzlu ufak tefek Julien de metrdotel, sonra bir karı kocayı da bulmuştu, Victorine aşçılık yapacaktı, kocası François da kapıcılık ve uşaklık. Adam, kısa kulot pantolonu, pudralı saçları açık mavi ve gümüş sırmalı elbisesiyle misafirleri antreden karşılıyordu. Prens evlerine yakışır bir kıyafeti ve davranışı vardı bu François'nin.

Daha ikinci aydan sonra evin işleri yoluna girmişti. Masrafı ise uçyuzbin Frangı geçiyordu.

Ahırlarda sekiz at ve sundurmalarında da beş araba vardı. Bunlardan biri, gümüş yaldızlı bir landondu. Bir süre bütün Paris hayranlıkla seyretmişti bu arabayı. Nana bu zengince yaşayışa iyice gömulmuş, eski çevresinden tamamıyla uzaklaşmıştı. Kuçuk Duşes'in uçuncu temsilinden hemen sonra tiyatroyu bıraktı. Kontun paraca yardımı olduğu halde iflâstan kurtulmak için çırpınan Bordenave'ı yuzustu bırakmıştı böylece. İçinde hâlâ uğradığı başarısızlığın acısı vardı.

Buna, Fontan'-dan aldığı ders de ekleniyordu. Onunla geçen hayatı iğrenç bir şeydi ve bunun sorumluluğunu bütün erkeklere yuklu-yprdu. Şimdi, gelip geçici heveslere kapılarak geçirdiği tecrübelerle daha da güçlü olduğunu düşünüyordu. Ama öç almayı, o havai yaratılışla aklından geçirdiği yoktu. Öfkeli za-312

NANA

EMİLE ZOLA

313

mandarının dışında gittikçe artan bir ter vurup harman savurma zevkine kaptırmıştı kendisini.

Âşıklarını iflâsa suruklemekten keyif duyan yiyiciliği ile kaprislerinin faturasını ödeyen adamın durumu umurunda bile değildi.

Nana, önce Kontla işi sağlama bağladı. İlişkilerinin programını açıkça ortaya koydu. Adam kendisine, hediyelerin dışında, ayda onikibin Frank verecek ve buna karşılık olarak Nana'dan kesin bir bağlılık isteyecekti. Genç kadın kendisine sadık kalacağına yemin etti. Buna karşılık kendisine saygı gösterilmesini, evinin hanımı olarak tam bir serbestlik verilmesini, isteklerinin yerine getirilmesini istiyordu. Buna göre her gün ahbaplarını kabul edebilecekti, kont sadece belirli zamanlarda gelecekti, yani her konuda körü körüne inanacaktı Nana'ya. Muffat kıskançlıkla kaygıya kapılıp duraksayınca, hemen her şeyi kuçumseyen bir tavır takınıp kendisine bağışladı

her şeyi geri vereceğini söyleyerek korkutuyor ya da kuçuk Louis'nin başına yemin ediyordu. Bu kadarı da yeter artardı bile, guvenin olmadığı yerde sevgi de olamazdı. Daha birinci ayın sonunda Muffat Nana'nın bu isteklerine saygı gösterdi.

Ama daha fazlasını da istemiş, elde etmişti genç kadın. Yavaş yavaş adamın ustunde iyi yurekli bir kız etkisi bırakmaya başladı. Asık suratla geldiği zaman onu eğlendiriyor, içini döktürduktan sonra öğütler veriyordu. Yavaş yavaş ev hayatıyla, karısı ve kızıyla, gönul ve para işleriyle de ilgilenmeye başlamıştı. Bütün bu konularda akla ve adalete uygun düşünceler ileri suruyor, namusluca davranıyordu. Yalnız bir kere duygularına kaptırmıştı kendini. Muffat, Dagueuet'nin, Estel e'i kendisinden isteyeceğini söylemişti. Kontun Nana ile olan ilişkisini açığa vurduğundan beri, Dagueuet genç kadın ile ilgisini keserek, onun ahlâksız bir kadın olduğunu söylüyor, ileride kaynatası olacak adamı bu yaratığın pençesinden kurtaracağına yemin ediyordu. Bu yuzden Nana, eski Mimi'sini kontun gözunden düşürmek için söylemediğini bırakmadı. Bütün parasını

aşağılık kadınlarla yemiş, ahlâk duygusundan yoksun bir insandı bu genç, kimseye metelik koklatmaz ama başkalarının parasıyla ge-

çinirdi, sadece zaman zaman ya bir buket alır ya bir yemek verirdi. Kontun bu zaafı hoş görmek eğiliminde olduğunu anlayınca, açıkça kendisiyle yattığını söyleyerek, Dagueuet ile olan ilişkisini iğrenç ayrıntılarına varıncaya kadar ortaya döktü. Muffat sapsarı kesilmişti. Bir daha genç adamın sözünü etmedi. Böylece Nana kendisine minnet borcunu unutan Dagueuet'ye ders vermiş oluyordu.

Konağın mobilyaları yine de tamam değildi. Nana Muffat'ya coşkun bağlılık yeminleri ettiği bir gunun akşamı Kont Xavier de Vandevres'u yanında alıkoydu. Genç adam bir suredir, sık sık geliyor, çiçek getirerek kur yapıyordu kendisine. Genç kadın nihayet Vandevres'e kendisi-ni vermeye razı oldu. Bunu geçici bir hevese kapılmaktan çok, özgür olduğunu kendine karşı ispat etmek için yapmıştı. Vandevres, ötekine sözünü etmek istemediği bir fatura-yı ödediği gun, çıkar düşüncesi de karıştı bu isteğe. Adam-dan ayda sekiz on bin frank sızdırıyordu, çok iyi bir cep harçlığı olacaktı bu. Bu sırada Vandevres, butun varını yo-ğunu çılgınca yiyip tüketiyordu.

Atlarıyla yakınlarındaki son şatosunu yiyip bitirecekti. Genç kont, atalarından, birinin Philippe-Auguste zamanında yaptırdığı eski kalenin yıkıntı-sına varıncaya kadar elden çıkardı. Kendini mahvetmek için büyük bir hırs duyarcasına, armasındaki altınlara varıncaya kadar butun Paris'in istek duyduğu bu kızın avucuna döktü. O da Nana'nın şartlarını kabul etti; tam bir serbestlik, belirli gunlerde sevişme, ustelik de bağlılık yemini istemek saflığına düşmemişti. Muffat'nın hiçbir şeyden kuşkulandığı yoktu. Ama Vandevres ne olacağını kesin olarak biliyordu, hiçbir zaman uzaktan yakından değinmedi bu konuya, o şüpheli hovarda gulumseyişiyle hiçbir şey bilmiyormuş gibi gösteriyordu kendini. Olmayacak duaya amin demiyordu, istediği tek şey zaman zaman Nana ile buluşmak ve de Paris'in bunu bumesiydi.

Artık Nana evini iyice dayamış döşemişti. Ahırlarda, mutfakta çalışanların ve hanımın odasında hizmet edenlerin kadrosu tamamlanmıştı. Her şeyi Zoe yönetiyor, en umulmaz güç durumlardan sıyrılmasını beceriyordu. Her

314

NANA

şey burada bir tiyatrodaki olduğu gibi âdeta makineleşmiş, büyük bir devlet dairesindeki gibi düzene sokulmuştu, işler zamanında, büyük bir düzenle yolunda gidiyordu. Öyle ki ilk aylarda ne bir surtuşme oldu ne bir karışıklık. Yalnız hanımı Zoe'ye çok sıkıntı veriyordu, butun o ihtiyatsızlıkları, kafa tutuşları, çılgınca meydan okuyuşlarıyla. Bu yüzden Nana'nın oda hizmetçisi işi gevşek tutmaya başladı. Kaldı ki hanımının budalaca bir davranışı yüzünden işler karışıp da düzeltmek gerektiği zamanlarda daha çok çıkar sağladığını farketmişti. Böyle zamanlarda hediye yağıyor, Zoe bulanık suda altın avlıyordu.

Bir sabah, Muffat daha odadan çıkmamışken Zoe, tir tir titreyen bir genci tuvalet odasına soktu.

Nana çamaşır değiştiriyordu o sırada. Genç kadın şaşırarak :

- O! Zizi sen misin? dedi:

Sahiden de Georges'tu bu gelen. Delikanlı, Nana'yı böyle gömlekle, altın saçları çıplak omuzlarına dökülmüş görünce boynuna atılarak, kucakladı, her yerini öpmeye başladı. Nana korkuyla kendini kurtarmak için çırpınıyor, eliyle çocuğun ağzını kapıyordu, kekeleyerek:

- Yeter artık! O içeride! Budalalık bu senin yaptığın... ya sen delirdin mi Zoe? Götur şunu!

Aşağıda sakla, ben de inmeye çalışırım, dedi.

Zoe oğlanı iterek aşağıya götürdü. Nana aşağıya, yemek salonuna inince ikisini de azarladı. Zoe dudaklarını ısı-rıyordu, uygun bir halde salondan çıktı, giderken de hanımının hoşuna gideceğini sandığını söylüyordu. Georges, Na-na'ya tekrar kavuştuğu için öylesine mutluydu ki güzel gözleri yaş içinde kalmıştı sevinçten. Artık kötü günler geride kalmıştı, annesi onun akıl ı uslu olduğuna inanarak leş Fon-dettes'ten ayrılmasına izin vermişti, bunun için, trenden iner inmez sevgilisini bir an önce öpebilmek için bir arabaya atlayıp gelmişti buraya. Orada olduğu gibi, bundan sonra da Nana'ya yakın oturmak istiyordu, tıpkı Mignotte'un odasında yalınayak, onu beklediği gibi.

Hikâyesini anlatırken parmaklarını uzatıp genç kadının el erini tuttu, sonra, EMİLE ZQLA

315

sabahlığın geniş kolundan, omuzlarına kadar soktu. O korkunç ayrılık yılından sonra ona dokunmak için yanıp tutuşuyordu.

Çocuksu sesiyle :

- Hâlâ seviyor musun bebeğini? diye sordu.

- Elbette seviyorum! dedi Nana, ama sert bir hareketle kendini kurtardı. Sonra damdan düşercesine geliyorsun, olur mu hiç? Biliyorsun ki yavrum, serbest değilim. Akıl ıca hareket etmek gerekir.

Nihayet istediğine kavuşmanın heyecanı içinde arabadan atlamış olan Georges nereye girdiğini farketmemişti bile. Şimdi etrafında bir değişikliğin olduğunu anlıyordu. O zengin yemek salonunu, resimlerle suslu yüksek tavanını, porselen takımlarını, bufedeki göz kamaştırıcı gümüş takımlarını

gözden geçirdi. Sonra kederli bir sesle :

- Ah, evet; dedi.

Nana kendisine hiçbir zaman sabahları gelmemesini anlattı. İsterse öğleden sonraları dörtle altı

arasında gelebilirdi. Misafirlerini bu saatlerde kabul ediyordu. Sonra delikanlının yalvaran bakışlarla bir şeyler sorar gibi, bir şey söylemeden baktığını görerek, şefkatle alnından öptü.

- Çok uslu durmalısın, elimden geleni yapacağım, dedi.

Sonra her gün saat dörtte geldiği zaman Georges'u o kadar uygun görüyordu ki, nihayet bir dolapta saklanmaya ve güzel iğnin kırıntılarını geçirmesine razı oldu. Delikanlı artık konaktan ayrılmıyordu

hiç. Kuçuk köpek Bijou gibi alışmışlardı ona da. İkisi de evin hanımının eteğinden ayrılmıyor, başkasıyla kaldığı zaman bile ondan bir şeyler taşıyarak, yalnız zamanlarında bağışladığı şekerler ve öpucuklerle yetiniyorlardı.

Bayan Hugon, kuçuğun yine bu kötü kadının eline duştuğunu öğrenmiş olacaktı ki, hemen Paris'e koşmuştu. Vin-cennes kışlasında görevli olan öteki oğlu Teğmen Philip-pe'den kendisine yardım etmesini istedi. Ağabeyinden ka-Çan Georges, kendisine karşı zor kul anmalarından korka-316

NANA

rak, büyük bir uzuntuya kapıldı. Sevgisinin ateşiyle yanıp tutuştuğu ve hiçbir sırrını saklayamadığı için, gözu pek bir genç olan ağabeyinden başka söz etmiyordu Nana'ya.

Genç kadına da:

- Bak, annem gelmez herhalde buraya, ağabeyimi gönderir... Yakında Philippe gelir beni bulmak için... demişti.

Önce Nana buna çok içerledi:

- Geleceği varsa göreceği de var! Hiç merak etme! Teğmen değil ya ne olursa olsun, François kapı dışarı eder onu!

Sonra kuçuk her gun ağabeyden söz edince, genç kadın, Philippe'i düşünmeye başladı. Bir hafta içinde iyice tanımişti, kardeşinin ağzından onu. İri yarı, çok kuvvetli, biraz da kaba bir gençti bu Phil ippe; ayrıca bir takım ayrıntılarını da öğrenmişti. Kol arı kıl ıydı, omuzunda bir ben vardı.

Gunun birinde, kapı dışarı etmeyi tasarladığı bu gencin hayali ile zihni o kadar dolmuştu ki:

- Söylesene Zizi, gelmeyecek mi bu senin ağabeyin... dedi... Dalgacının biri demek!

Ertesi gun, Georges, Nana'yla yalnızken, François gelip hanımının Teğmen Philippe Hugon'u kabul edip etmeyeceğini sordu. Georges sapsarı kesildi:

- Ben de geleceğini umuyordum zaten... Annem bu sabah söylemişti.

Sonra genç kadına, kabul edemeyeceğini söylemesi için yalvardı. Ama Nana, birden ateşlenerek ayağa kalkmıştı bile.

- Neden sanki? dedi. Kendisinden korktuğumu sanır. Eh, görelim bakalım! Epeyi guleceğiz demektir... François, bu bayı bir çeyrek saat bekletirsiniz, sonra bana getirirsiniz.

Tekrar yerine oturmadı, sinirli sinirli dolaşıyor bir şöminenin üstündeki aynaya bir İtalyan sandığının üstüne asılı Venedik aynasına bakıyordu. Her seferinde de kendine bir göz atıyor, gulumsemeye çalışıyordu. Oysa Georges bu-EMILE ZOLA

tun gucunu kaybederek bir kanepeye yığılmış az sonra başına geleceği düşünerek titriyordu.

Nana odanın içinde dolaşırken kısa cümleler söylüyordu:

- Bir çeyrek beklemek yatıştırır bu oğlanı... Hem sonra kendisini bir sokak kadınının evine geldiğine sanıyorsa^ salon gözlerini kamaştırıracaktır... Evet, evet şöyle etrafına' iyi bakın delikanlım... O, çeyrek saat? Hayır daha ancak on dakika. Daha vaktimiz var.

Yerinde duramıyordu. Bir çeyrek saat geçince kapıdan dinlemeyeceğine yemin ettirerek, Georges'u dışarı gönderdi, eğer hizmetçileri kendisini görürlerse, çirkin bir şey olurdu bu.

Georges, öteki odaya geçerken boğuk bir sesle :

- Biliyorsun ki kardeşimdir bu benim... diye kekeledi.

- Korkma, eğer terbiyeli olursa bende ona karşı terbiyeli davranırım.

François, Philippe'i içeri soktu. Genç adam redingotla gelmişti. Georges saklandığı odadan ayaklarının ucuna basarak çıktı. Genç kadının sözünü dinlemiş olmak için. Ama duyduğu seslerle durdu; öylesine perişandı ki dizleri bukulu-verecekti nerdeyse. İçeride bir kıyamet kopacağını, feryatlar duyacağını, çirkin bir takım sahneler geçeceğini bu yuzden de Nana ile arasının açılacağını düşünerek kahroluyor-du. Bu yuzden dönüp kulağını kapıya dayamak isteğine karşı

koyamadı. Yalnız pek fazla bir şey duyamıyordu. Kalın kapı perdeleri sesin iyice duyulmasına engel oluyordu. Bununla birlikte bazı kelimeleri- yakalayabilmişti. Philippe sert bir dil e konuşuyordu. Çocuklar, aile, onur gibi kelimeler geçiyordu bu konuşmada. Şimdi sevgilisinin vereceği cevabı düşünerek yureği çarpıyor, kulakları uğulduyordu. Hiç şüphesiz kardeşine kufuru basıp «Öküz herif» defol buradan, burası benim evim! Gibilerden bir şey söyleyecekti. Az sonra ağabeyinin sesi tatlılaşmıştı. Hiçbir şey arılamıyordu, az sonra bir mırıltı onu busbutun şaşırtdı.

Nana hıçkırarak ağlıyordu. Bir an karşıt duygulara kapıldı. İçeri girip Philippe'in ustune atılmak geldi içinden. Zoe odaya girmişti; bunun uzerine kapıdan uzaklaştı; suçustu yakalanmaktan utanmıştı.

NANA

Hizmetçi kadın sukûnetle çamaşırları bir dolaba yerleştiriyordu; öte yandan Georges içini kararsızlık kemirirken alnını bir cama dayayarak sessiz, kımıldanmadan donmuş gibi duruyordu.

Bir sure sonra kadın :

- Hanımın yanındaki kardeşiniz mi sizin? diye sordu. Çocuk boğuk bir sesle :

- Evet, dedi.

Bir süre konuşmadılar.

- Kaygılanıyorsunuz bunun için değil mi, Bay Georges? Aynı şekilde derin bir kederle ve güçle:

- Evet, dedi yeniden.

Zoe telâş etmiyordu. Dantel eri katladı, sonra ağır ağır:

- Yanlış düşünüyorsunuz... hanımım yoluna koyar her şeyi., dedi.

Hepsi bu kadar. Başka bir şey konuşmadılar. Ama Zoe odadan çıkmıştı. Bir çeyrek saat kadar daha geçti. Çok uzun gelmişti bu Georges'a. Hizmetçi kadın gittikçe benzi sararan çocuğun uzuntusunun arttığını, nasıl şüphe içinde kıvrandığını farketmiyordu. Georges yan yan salona bakıyordu. Bu kadar zaman, ne yapıyorlardı ki? Belki de Nana hâlâ ağlıyordu. Belki de öteki kabaca şamarlan indirmişti sevgilisine. Bunun için Zoe odadan çıkar çıkmaz kapıya koşup kulağını dayadı. Ama birazda şaşkına döndü. Aklını kaçırmış olacaktı herhalde. Neşeli sesler, tatlı

fısıldaşma-lar geliyordu içerden. Zaman zaman da gıdıklanan bir kadının bastırmaya çalıştığı

kahkahaları duyuluyordu. Tam bu sırada Nana, Philippe'i merdivene kadar götürmüştü. Aralarında senli benli konuşuyorlardı.

Georges :

- Bu ne? diye şaşkın şaşkın sordu. Kadın ona doğru dönmeden :

- Ne gibi ne? dedi, sonra sözlerine önemsemeyen bir tavırla şunu ekledi : EMİLE ZOLA

319

- Neler söylemiştin sen? Oysa çok terbiyeli kardeşsin!

- Peki, iş yoluna girdi mi?

- Elbette. Ah! Bunun için neden bu kadar uzuyorsun kendini? Dövuşeceğimizi mi sanıyordun?

Georges hâlâ bir şey anlamamıştı. Kekeleyerek.. '

- Öyle sanıyorum ki... ağladığını duyar gibi olmuştum.

- Ağlamak mı? Ben ha! diye gözlerini çocuğa dikerek Nana bağırdı; ruyamı görüyorsun?... Neden ağlayacakmı-şım?

Şimdi, sözünü dinlemeyip kapıdan içersini dinlediği için oğlanı iyice azarladı. Nana kuskunlukle surat asarken Georges yaltaklanarak :

- Ya peki ağabeyim?...

- Ağabeyin hemencecik nerede olduğunu anladı... Anlıyorsun ya ben bir sokak kadını olsaydım, senin yaşın, ailenizin onuru söz konusu olacaktı. Oh! Ben çok iyi anlıyorum bu duyguları... Ama etrafına şöyle bir göz gezdirivermesi yetti de arttı bile. Bunun üzerine kibar bir adam gibi davrandı. Artık tasalanma, her şey yoluna girdi, annenin de içi rahat edecek. Sonra içerden gulerek şöyle dedi:

- Kaldı ki ağabeyini de göreceksin burada... Kendisini davet ettim.

Çocuğun rengi uçtu :

Başka bir şey söylemedi. Bir daha Philippe'den söz etmediler. Genç kadın sokağa çıkmak üzere giyinmeye başladı. Georges uzuntuyla onu seyrediyordu. Şüphesiz, işin yoluna girmiş

olmasından memnundu, çünkü Nana'dan ayrıl-maktansa ölüm yeğdi onun için. Ama yureğinin derinliğinde gizli bir acı vardı, ne olduğunu anlayamıyor ve sözünü de etmiyordu bunun.

Philippe'in annelerini nasıl uyuttuğunu hiç öğrenemedi. Üç gün sonra içi rahatlamış olarak Fondettes'e döndü. Ama yine o akşam François teğmenin geldiğini söyleyince içinden bir urperti geçti. Ağabeyi Georges'a, gidi çapkın seni evden kaçtın ama bereket versin annenin cezasından paçayı ucuz kurtardın, filân diye takıldı.

320

NANA

Kendisinden on yaş büyük olan Philippe'le aralarında pek arkadaşlık kurulmamıştı... Ondan kadınlarla olan ilişkilerini saklıyor, babasıymış gibi çekiniyordu. Bunun için onu Na-na'nın yanında bu kadar serbest, kahkahalarla gulup keyif ederken, sağlığından gelen neşe ile eğlenirken görmesi rahatsızlıkla karışık bir utanma veriyordu Georges'a. Bununla birlikte ağabeyi her gün gelmeye başlayınca, biraz alıştı. Nana çok neşeliydi. Nana'nın hovardalık hayatının içinde son bir oyun, içi insan ve eşya ile tıklım tıklım dolu olan bu konakta kendisine pervasızca çektiği bir ziyafetti bu.

Bir gün öğleden sonra Hugon kardeşler oradayken, Kont Muffat, önceden hazırlanmış saatin dışında gelmişti. Fakat Zoe, hanımının misafirleri olduğunu söyleyince, kibarca davranıp içeri girmede. Tekrar geldiği zaman Nana kendisini hakarete uğramış bir kadının soğuk tavrıyla karşıladı.

- Sayın bayım, bana hakaret etmeniz için hiçbir sebep görmüyorum... anlıyor musunuz? Ben evde olduğum zaman herkes gibi girmenizi rica ederim.

Kontun ağzı açık kalmıştı.

- Ama, sevgilim... diye açıklamaya girişmek istedi.

- Çünkü misafirlerim vardı da onun için girmediniz herhalde! Evet, erkekler de vardı. Ama ne yaptığımı sanıyorsunuz bu erkeklerle?... Böyle gizlice kendisine gerinen bir âşık gibi hareket edilerek bir kadın herkesin diline düşuru-lur; ama ben bu duruma gelmek istemiyorum.

Muffat, kendini güçlkle affettirebildi. Aslında pek sevinmişti Nana'nın böyle davranmış olmasına.

Genç kadın böyle sahnelerle onun kendisine olan güvenini ve geniş davranmasını sağlamış oluyordu. Çoktandır Georges'un konağa gelmesine alıştırmıştı onu. Kendisini eğlendirdiğini söylüyordu bu çocuğun. Philippe'i de Muffat'ın bulunduğu bir gün yemeğe alıyordu. Kont genç adama karşı pek nazikçe davrandı, sofradan kalktıktan sonra bir kenara çekerek Bayan Hugon'u sordu. Artık bundan sonra kont, Vandevres ve Hugon kardeşler açıkça konağa gidip geliyor dostça el

EMİLE

321

sıkışıyorlardı. Böylesi daha rahat oluyordu. Sadece Muffat, yine çekingen davranarak, ziyarete gelen bir yabancı pozunda görünmekte devam ediyordu.

Geceleyin, Nana, ayı postuna oturarak çoraplarını çıkartırken bu erkeklerden söz ediyor hele Philippe'in çok mert bir genç olduğunu söylüyordu.

Sonra yine hep yerde oturup geceliğini giyerken:

- Doğrusu, çok kibar şeyler... diyordu. Yalnız biliyor musun benim nasıl bir kadın olduğumu anlıyorlar... Bir kelime ile kapı dışarı ederim hepsini... diyordu.

Bununla beraber lüks içindeki bu sarayında Nana can sıkıntısından patlıyordu. Gecenin her dakikasında bir erkek vardı yanında, tuvalet masasının çekmecelerine kadar da para doluydu, fırçalar ve taraklarla karışık olarak. Ama bu doyumuyordu onu, bir boşluk hissediyordu hayatında, can sıkıntısından esneme veren bir boşluk. Hayatı işsiz güçsüz, hep birbirine benzeyen saatlerle biteviye geçip gidiyordu. Yarını düşünmüyordu. Yani, karşısına çıkan ilk dala tune-meye hazır bir kuş gibi yaşıyordu. Karnının doyacağından emin oluşu yuzunden bütün güç

hiçbir çaba harcamadan uzanıp yatıyor, bu aylıklık içinde uyuklâyarak bir manastır hayatı

yaşarcasına, bir kapatma Ömrü suruyordu. Hep arabayla gezdiği için, bacaklarını kul anma alışkanlığını kaybetmişti. Kuçuk bir kız çocuğunun gulunç zevklerine kaptırmıştı kendini; muccevherlerini öpüyor, budalaca eğlencelerle vakit öldürüyordu. Bezgin bir cilveyle zevkini yerine getirdiği erkeği beklemekle geçiriyordu gününü. Sonra böylece kendini bırakışı içinde, sadece güzel iğinin ustune titriyor, sürekli olarak vücuduna bakıyor, yıkanıyor, kokular surunuyor ve bundan her zaman, kimin karşısında olursa olsun çır-Çıplak soyunmaktan çekinmeyeceğini düşünerek övünç duyuyordu.

Nana, sabahleyin saat onda kalkardı. Minicik İskoçya köpeği Bijou yuzunu yalayarak uyandırırdı

onu. O zaman' beş dakika kadar bir oyuncakla oynar gibi oynayırdı. Kuçuk köpek kol arından butlarına kadar her yanını koklardı genç

322

kadının. Bu da Muffat'nın canını sıkıyordu. İlk defa kıskandığı küçük erkek bu köpecik olmuştu.

Bir köpeğin burnunu böyle yorganın içine sokması uygunsuz bir şey diyordu.

Sonra Nana tuvalet odasına geçerek yıkanıyordu. Saat onbire doğru François gelip saçlarını

duzeltir; asıl tuvalet öğleden sonra yapılırdı. Öğle yemeklerinde sofraya yalnız oturmaktan hiç

hoşlanmadığı için, Bayan Maloir her sabah o acayip şapkalarıyla gelir, akşamleyin de esrarlı bir şekilde sıvışıp giderdi. Aslında kimsenin ilgilendiği yoktu bu kadınla. En sıkıcı zaman, öğle yemeğiyle tuvalet arasındaki iki uç saattir. Yaşlı ahabıyla çok kere bezik oynardı; arada bir de Figaro'yu okuyordu; bu gazetedeki tiyatro ve sosyete haberleri ilgilendiriyordu kendisini, bir kitap açıp okuduğu bile oluyordu. Edebiyatı sever görünmek istiyordu. Tuvaleti saat beşe kadar sürerdi.

İşte bundan sonra uyuşukluktan kurtulur, ya arabayla gezintiye çıkar ya da bir suru erkek misafir kabul ederdi. Sık sık şehirde yemek yer, geç yatar, ertesi gün de yatağından yorgun kalkar ve birbirine benzeyen günleri yaşamaya koyulurdu.

Gönlünü oyalayan en büyük eğlence Batignol es'a gidip halasının evinde küçük Louis'sini görmektir. Onbeş gün kadar çocuğu aklına getirmez; sonra büyük bir özlem duyarak, alçak gönül ukle yaya olarak, iyi bir ana şefkatiyle çocuğunu görmeye koşar, çok pahalı hediyeler alır, halasına tutun, çocuğa da bisküvi ve portakal götürürdü. Orman dönüşü landonuyla, çok şık elbiselerle de geldiği olurdu. O vakit bu ıssız sokak ahalisi onu seyretmek için evlerinden dışarı

uğrardı. Yeğeni böylece yüksek bir hayat surmeye başladığından beri, Bayan Lerat'nın kurumundan geçilmiyordu. Viliers caddesindeki konağa seyrek giderdi. Buna sebep olarak kendisinin böyle yerlere lâayık olmadığını söylerdi. Ama konu komşusuna caka satmaktan da geri kalmazdı. Nana'nın dört-beşbin franklık bir elbise ile geldiğinin ertesi günü, komşularına yeğenin getirdiği hediyeleri gösterir, dinleyenlerin ağzını açık bırakan rakkamlar sıralayarak böburlenirdi.

Pazarları çok kere ailesinin arasında geçirirdi. O gün Muffat kendisini davet edecek olsa bir küçük bur-EMILE ZOLA

323

juva kadınının guluşuyla gulumseyerek, olmaz der, akşam yemeğini halasında yiyeceğini, yavrusunu göreceğini söylerdi. Böyle olduğu halde zavalı Louis'cik hastaydı hep. Üçüne basmıştı. Canlı bir çocuk olmalıydı. Ensesinde ekzama vardı; kulakları tıkanıyordu. Bu da kafatasında iltihap olduğu şüphesini uyandırmaktaydı. Nana çocuğunu böyle soluk* benizli, kansız, derisinde yer yer sarı lekeler ve sarkık etli görerek uzuluyordu, ama daha çok hayret duyuyordu oğlunun bu hali karşısında. Yavrusunun böyle çöküntüye gitmesinin sebebi ne olabilirdi? Kendisinin sağlığı bu kadar iyi olduğu halde?

Çocuğunun yanında olmadığı günler Nana, yine yaşantısının gurultulu biteviyeliğine gömülüyordu: Ormanda gezinti, tiyatrolardaki ilk temsil ere gidiş, Maison-d'Orya da Ca-fe Anglaise'de yemek.

Sonra halkın akın ettiği bütün eğlence yerleri. Mabil e, revuler, yarışlar. Ama yine de hep budalaca bir aylıklıktan doğan boşluktan kurtaramıyordu kendini bir türlü; mide sancısı gibi bir şeydi bu. Gönlnü dolduran birçok isteğe rağmen yalnız kalınca, sonsuz bir yorgunluk içindeymiş gibi geriniyordu. Yalnızlığın verdiği derin bir keder kaplıyordu yureğini.

Çunku kendini hep o boşluğa ve can sıkıntısına yuvarlanmış hissediyordu. Mesleği ve yaratılışı

gereği çok neşeli olan genç İcadın, kuskun bir hal alıyor, iki esneme arasında tekrarladığı şu cumle, yaşantısını özetliyordu:

- Oh! Ne kadar canımı sıkıyor şu erkekler!

Bir gun öğleden sonra bir konserden dönerken Mont-mertre sokağının bir kaldırımında Nana'nın gözüne bir kadın ilişti, ayakkabılarının topuğu çarpılmış, elbisesi kir pas içinde, başında yağmurdan biçimi bozulmuş bir şapka vardı bu kadının.

Nana birdenbire onu tanıdı.

- Durun, Charles! Diye arabacısına bağırdı. Sonra :

- Satin, Satin! diye seslendi. Satin arabaya yaklaştı, tekerleklerle surtunerek ustunu biraz daha kirletti.

(*) ikinci İmparatorluk döneminde, Paris'teki unlu bir dans salonu.

324

NANA

Nana çevredekilere hiç aldıriş etmeden : - Bin arabaya kızım; dedi.

Kolundan tutarak bu iğrenç kadını açık mavi landonuna bindirdi; dantel erle suslu açık gri elbisesinin yanına oturttu, bu sırada sokaktan geçenler, arabacının herkese yuksekten bakarcasına dimdik duruşuna guluyordu.

O gunden sonra Nana kendini bir tutkuya kaptırmışça-sına Satin'e bakmaya başladı. Sokak kadını, Vil iers caddesindeki konağa yerleşti; yıkandı, tarandı, uç gun durmadan Nana'ya Saint Lazarde'daki yaşantısını, rahibelerle çatışmasını, kendisine polis olacak aşağılık heriflerin nasıl vesika verdiklerini anlattı. Nana onun bu hikâyesi karşısında ona bu kötulukleri yapanlara içerliyor, Satin'i avutmaya çalışıyordu. Doğrudan doğruya bakını görerek kendisini vesikadan kurtaracağına yemin ediyordu. Ama telâş etmenin de gereği yoktu; gelip burada arayamazlardı

kendisini. Daha o gun öğleden sonra iki kadın sarmaş dolaş oldular, öpuşup guluşmeye başladılar. Laval sokağında polislerin gelişiyle yarıda kalan o küçük oyun şimdi şaka havasına burunerek devam ediyordu. Sonra akşamın birinde, bu ciddi bir hal aldı. Laure'un lokantasında o kadar tiksinti duymuş olan Nana bunu fark etti. Bu'onu altust etmiş, fena halde kızdırmıştı, öyle ki dörduncu gunun sabahı Satin ortadan kayboldu. Kimse konaktan çıktığını görmemişti.

Kaldırımların özlemini duyarak sırtındaki yeni elbisesiyle sıvışıp gitmişti.

O gün konakta öyle bir kavga kıyamet koptu ki bütün hizmetçiler tek kelime söylemeden, bir kenara çekilip pustular. Kapıda durup Satin'in gitmesine engel olmayan Fran-çois'yi, Nana az kalsın dövecekti. Ama yine de kendini tutmaya çalışıyordu. Satin için pis sokak orospusu diyordu, çamurlar içinde surunen böyle pis bir yarattığı kurtarmaya, kalkmasının cezasıydı bu. Öğleden sonra hanımının odasına kapandığını anlayan Zoe, hıçkırarak ağladığını duydu. O akşam birdenbire arabayı hazırlamalarını istedi ve doğruca Laure'un lokantasına. Satin'i Martyres sokağındaki tabldotta bulabileceği aklına gelmişti. Onu görmek için değil şama-EMILE ZOLA

325

rı suratına indirmek için gelmişti buraya. Satin küçük bir masada, Bayan Robert'le birlikte yemek yiyordu. Nana'yı görünce gulmeye başladı. Genç kadını çok derinden yaralamıştı bu; ama çingar çıkarmadı, aksine çok tatlı ve yumuşak tavır takındı. Çevresindeki beş-altı sofraya şampanya ısmarlayarak buradakileri sarhoş etti, sonra Bayan Robert' helada bulunduğu sırada Satin'i kaldırıp götürdü. Arabaya bindikleri zaman sokak kızını ısırıldı, öldürürüm seni diye korkuttu.

Artık, bundan sonra bu macera sürekli olarak tekrarlandı durdu. Belki yirmi kere Nana, aldatılmış

bir kadının korkunç öfkesiyle aklına estikçe konağın sıcak rahatlığından canı sıkılarak sıvışan bu aşağılık kadının peşinden koşmuştu. Nana Bayan Robert'i pataklayacağını' söylüyordu; bir seferinde duel odan bile söz etti; ikisinden biri fazlaydı artık. Şimdi Laure'da yemeğe gittiği zaman mucvherlerini takıyor, arada bir de Loui Violaine, Maria Blone, Tatan Nene ile birlikte geliyordu.

Hepsi de çok suslu, göz alıcı kıyafetlerle boy gösteriyorlardı bu kulustur lokantada, iç içe uç

salonu dolduran yağ ve yemek kokuları arasında bu hatunlar lukslerini sergiliyor, küçük mahal e kızlarının gözlerini kamaştırdıkları için pek keyifleniyor ve çıkarken de bu kızları alıp götürüyorlardı. O günlerde korsesinin içinde dimdik duran ve gözlerinden ışık saçılan Laure, müşterilerini bir ana şefkatiyle uzun uzun öpüyordu. Butun bu olup bitenler arasında Satin ,yine de, mavi gözleri ve o bakire yuzuyle pek sakin görünüyordu. İki kadın, bir türlü paylaşamadıkları

bu kızı ısırıyor, dövüyor saçlarını çekiyorlardı; ama o sadece anlaşırsanız daha iyi olur demekle yetiniyordu. Kendisini tokatlamaları bir işe yaramazdı. İki parçaya bölünemezdi ya! Herkesle iyi geçinmek istediği halde yapamazdı bunu. Sonunda partiyi Nana kazandı. Satin'i sevgiye ve hediyelere boğarak. Bayan Robert'de öcunu almak için, Nana'nın âşıklarına imzasız iğrenç

mektuplar yazmıştı.

Bir zamandır Kont Muffat kaygılı görünüyordu. Bir sabah pek uzgun bir halde Nana'nın önüne imzasız bir mek-326

NANA

tup koydu. Genç kadının okumaya başladığı bu mektupta, kontu Vandeuvres ve Hugon kardeşlerle aldattığı yazılıydı. Nana şiddetle :

- Yalan, yalan! diye bağırdı. Sesinde büyük bir içtenlik titreyişi vardı. İçi ferahlayan Muffat :

- Yemin ediyor musun, buna? diye sordu.

- Oh! Ne üzerine istersen... bak! Oğlumun başına yemin ederim ki!..

Ama mektup uzundu. Bir yerinde de Satin'le olan ilişkileri iğrenç sözlerle anlatılıyordu. Okuyup bitirdiği zaman Nana gulumsuyordu; sadece :

- Şimdi anladım bu mektubun nereden geldiğini, dedi. Muffat bunu yalanlamasını isteyince çok sakin bir tavırla :

- A, bak canımın için; ne zararı olabilir ki bunun sana? dedi.

Hiçbir şeyi inkâr etmiyordu. Muffat isyan dolu şeyler söyledi; Nana omuz silkti. Nereden çıkmıştı

kendisi? Her yerde oluyordu böyle şeyler. Sonra Satin'in seviştiği kadınların adlarını söyledi; bunlar arasında kibar kadınların da bulunduğuna yemin etti. Ona bakılırsa bu hem çok tabi , hem de çok yaygın bir şeydi. Doğru olmayan şeydi; az önce Vandevres'le Hugon kardeşler için yazılanlar karşısında nasıl nefretle irkildiğini görmüştü. Evet, eğer bu doğru olsaydı, kont kendisini boğmakta haklı olurdu. Ama hiçbir kötü sonucu olmayan bir konuda neden yalan söylemek'ydi?

Sonra sözünü tekrarladı:

- Ne zararı olabilir ki bunun sana?

Aralarındaki çekişme surup gidince, sert bir sesle kısa kesti:

- Hem, aziz dostum, bu hoşuna gitmiyorsa, yapılacak şey yok basit... işte kapılar açık... beni olduğum gibi alırsan, alırsın.

Adam başını önüne eğdi. Aslında genç kadının yemin edişi onu derinden sevindirmişti. Nana böylece gucunu denedikten sonra aşağıdan almamaya karar verdi. O günden EMİLE ZOLA

327

sonra da Satin öteki erkekler gibi konağa yerleşti. Vande-uvres'un bu işin iç yuzunu anlaması için imzasız mektup alması gerekmemişti. Satin'e takılıyor, kıskançlık kavgaları icat ediyordu; öte yandan Philippe'le Georges, bu kadına arkadaşça davranıyor elini sıkıyor, kaba şakalar yapıyorlardı.

Bu aşağılık kızın elinden kurtulduğu bir akşam Nana Martyres sokağındaki lokantaya yalnız gitmişti. Burada başından bir macera geçti. Tek başına yemeğini yerken Dagu-enet çıkageldi.

Düzenli bir yaşantısı olmakla beraber, çok kere kendini bir sefahat isteğine kaptırır Paris'in bu pis ve karanlık köşelerine, kimsenin kendisini görmeyeceğini umarak uğrardı. Bu yuzden Nana'nın burada oluşu önce canını sıkır gibi olmuştu. Ama geri çekilecek yaratılıştaki bir adam değildi.

Gulumseyerek Nana'nın yanına geldi ve sayın bayan, masasına oturmasına izin verir mi diye sordu. Dague-net'nin şaka ettiğini görünce genç kadın yukardan bakan soğuk tavrını takındı; sert bir sesle :

- Canınızın istediği yere oturun. Burası herkesin geldiği bir yer, diye cevap verdi.

Bu tonla başlayan konuşmalar acayip bir biçime girdi. Canı sıkılan Nana, Dague-net'i ezmek için yanıp tutuşarak dirseklerini masaya dayadı, sonra senli benli konuşarak :

- Ee, nasıl evlilik işin yuruyor mu yavrum? diye sordu.

- Pek o kadar iyi değil, diye Dague-net cevap verdi.

Gerçekten de Muffat'ların kızını isteyeceği sırada kont o kadar soğuk davranmıştı ki, ihtiyatlılık ederek vazgeçmişti bundan. Bu iş artık bozulmuş gibi görünüyordu. Nana çenesini avucunun içine almış, dudaklarında alaylı bir gülüşle adamın gözünün içine bakıyordu berrak bakışlarıyla ağır ağır konuşarak:

- Ah kaltak bir karıyım ben! Kaynatan olacak adamı benim pençemden kurtarman gerekliydi... Eh görüyorsun ya senin kadar akıl ı bir çocuktan beklenmeyecek kadar budalaca şeyler yaptın! Hem de nasıl? Bana tapan, her şeyi

328

NANA

anlatan bir adama beni çekiştirerek!... Bana bak yavrum, eğer ben istersem, bu evlilik olur, anlıyor musun?

Dague-net bir anda bunun böyle olduğunu kavramıştı; şimdi Nana'ya boyun eğmeyi tasarlıyordu.

Bununla birlikte işi ciddi bir düzene sokmamak için yine sakalı konuşuyordu, eldivenlerini giydikten sonra, gayet resmi bir tavır takınarak Nana'dan bayan Estel e de Beuvil e'in kendisiyle evlenmesine izin vermesini rica etti. Genç kadın birden gıdıklanmış gibi gulmeye başladı. Oh!

İnsan nasıl kin besleyebilirdi bu Mimi'ye! Dague-net'nin kadınlar üzerindeki büyük etkisi sesinin tatlılığından geliyordu, bil ur gibi temiz, ahenkli bir sesi vardı genç adamın. Bunun için düşüp kalktığı kadınlar Kadife - ağız adını takmışlardı ona. Bu kadınlar, Dague-net'nin sesindeki bu gönül okşayan akıcılığa kaptırıyorlardı kendilerini. Bu gücünü bildiği için, âdeta ninni söyler-cesine durmadan saçma sapan hikâyeler anlatarak uyuşturuyordu Nana'yı. Yemekten kalktıkları zaman, genç kadının yanakları al al olmuştu, Dague-net'nin kolunda giderken bütün vücudu urperiyordu, genç adam yeniden gönlünü kazanmıştı eski sevgilisinin. Hava güzel olduğu için arabasını

gönderdi. Dague-net'nin evine kadar yuruyerek gitti ve yukarı da çıktı elbet. İki saat sonra giyinirken Dague-net'ye :

- Peki, Mimi bu evliliği istiyor musun hâlâ? diye sordu.

- Eh öyle gibi! diye mırıldandı, genç adam hâlâ yapabileceğim en iyi şey bu olacak. Biliyorsun ki hiç mangizim kalmadı.

Nana, potinlerini iliklemesi için genç adamı yanına çağırdı. Bir süre konuşmadılar, sonra genç kadın:

- Val ahi, ben de istiyorum... Destekleyeceğim seni... Fasulye sıırığı gibi kupa bir şey bu kızcağız... Madem ki hepiniz için olacak bu iş... Oh! İyi yurekliyimdir, bu işi becereceğim senin için.

Sonra gılmeye başladı:

- Yalnız ne vereceksin bana? diye sordu.

Genç adam Nana'yi kucakladı, minnetini anlatmak ister gibi heyecanla omuzlarını öptü. Genç kadın çok neşeli-

EMILE ZOLA

329

di, urpertiler içinde çırpınıyor, kendini arkaya deviriyordu. Bu oyunla istekleri yeniden şahlanmıştı:

- Ah, biliyorum, dedi. Bak, ne istiyorum bu hizmetimin karşılığında... Evlendiğin gün bakırlığını bana hediye edeceksin karından önce, anlıyor musun!

Daguenet ondan daha kuvvetle gülererek :

- Oldu, oldu! dedi.

Bu pazarlık ikisini de eğlendirmişti. Bu hikâye pek hoşlarına gitti.

Ertesi gün Nana'nın evinde bir akşam ziyafeti vardı, kaldı ki bu her zamanki Perşembe yemeklerinden biriydi. Sofrada Muffat, Vandeuvres, Hugon kardeşler ve Satin vardı. Kont erkenden gelmişti. Genç kadını iki uç borçtan kurtarmak ve pek bayıldığı safirden bir kolyeyi hediye etmek için seksenbin franga ihtiyacı vardı. Parasını çoktan tükettiği için, çiftliklerden birini satmaya cesaret edemeyerek, ödünç verecek birini arıyordu. Nana'nın öğudunu tutarak Labordett'e baş vurmuştu, ama o bu işi fazla bularak, berber Français'ye açtı. Berber, müşterilerine böyle hizmetlerde bulunabilmek için can atardı. Bundan kimseye söz etmeyeceklerine kesin olarak söz aldıktan sonra Muffat, kendini bu adamların eline teslim etmişti.

İkisi de, kontun imzalayacağı yuzbin franklık senedi, çantada saklayacaklarını söylediler, yirmibin franklık faiz için de parayı tedarik ettiklerini ileri sürdükleri hain tefecilere lanetler yağdırıyorlardı.

Muffat geldiğini uşakla iletmiş sırada, França-is, Nana'nın tuvaletini bitirmek üzereydi, Labordette de hiç çekinilmeyen bir dost olarak tuvalet odasında bulunuyordu. Kontu görünce içinde banknotlar

bulunan buyucek bir paketi pudra ve krem kutularını arasına koydu. Muffat senedi tuvalet masasının mermeri üzerinde imza etti. Nana, Labordette'i yemeğe alıkoymak istedi, zengin bir yabancıya Paris'i gezdirdiğini söyleyerek kalamayacağım, dedi. Bununla birlikte, Muffat, onu bir kenara çekerek kuyumcu Becker'e gidip safir kolyeyi almasını rica etti, akşama Nana'ya surpriz yapmak istiyordu. Labordette bu işi

330

NANA

memnunlukla ustune aldı. Yarım saat sonra Julien muccevher kutusunu gizlice konta verdi.

Yemekte, Nana'nın sinirli bir hali vardı. Seksenbin frangı görünce huylanmıştı. Yani bu kadar para mağaza sahiplerinin cebine gidecekti! Tiksinliyordu bundan! Daha sofraya çorba gelir gelmez, gümüş ve kristal parıltılarıyla aydınlanan bu şahane salonda birden duygusal ığı tuttu, yoksul ukla geçen gunlerinin mutluluğunu aradı. Erkekler, smokinliydi. Nana'nın sırtında da beyaz satenden işlemeli bir elbise vardı. Satin'inki ise daha alçak gönül uceydi, siyah bir ipekli elbise giymişti, muccevher olarak da sadece, sevgili arkadaşının hediyesi olan, yurek biçiminde altın bir madalyon takmıştı boynuna. Misafirlerin arkasından, Juli-en'le François hizmet ediyorlar, Zoe de onlara yardım ediyordu; uçü de pek resmi tavırlar takınmışlardı.

- Hiç şüphesiz, dedi Nana, meteliğim yokken daha iyi eğleniyordum.

Sağına Muffat'yı, soluna da Vandevres'u oturtmuştu. Satin de, tam karşısında Hugon kardeşlerin arasına kurulmuştu. Nana yanındaki erkeklere hiç bakmıyor, sadece Sa-tin'le ilgileniyordu. Her cumlede : '

- Öyle değil mi şekerim, diyordu. Polonceau sokağındaki, Josse ananın okuluna gittiğimiz zaman ne kadar gulerdik!

Sofraya kızartma getirmişlerdi. İki kadın anılarına daldılar. Çeneleri açılmıştı artık, gençliklerinin bu pislik içinde geçen yaşantısını anlatmak için dayanılmaz bir istek uyanmıştı içlerinde. Sonra da erkeklerin arasında oldukları zaman, içinde yetiştikleri bataklığı onlara anlatmak için çılgınca bir isteğe kaptırıyorlardı, kendilerini. Butun bunları dinlerken bu kibar bayların benzi atıyor, can sıkıntısı ile bakıyorlardı. Hugon kardeşler gulmeğe çalışıyorlardı. Vandev-res sakalını

kıvrırırken Muffat gittikçe daha da ciddileşiyor-du.

- Victor'u hatırladın mı? diye Nana sordu. Ne kötü oğlandı değil mi? Kuçuk kızları

mahzenlere götürürdü!

EMİLE ZOLA

331

- Hatırlamaz olur muyum, diye Satin cevap verdi. Sizin evdeki büyük avluyu da çok iyi hatırlıyorum.

Hani bir kapıcı kadın vardı. Supurgesiyle...

- Boche ana, ölmüş.

- Sizin dukkân da gözümün önüne geliyor şimdi. Hani, bir akşam ikimiz oynarken baban gelmişti.

Fitil gibiydi... tam kufelik .olmuştu!

Bu sırada Vandeuvres konuyu değiştirmek için kadınları anıları arasına girerek :

- Baksanıza, aziz dostum, mantar yemeğine bayıldım... Tekrar alabilirim... Pek nefis... Dun Duk de Corbreuse'ler-de de yemiştin ama sizinki daha güzel! dedi.

Nana dik bir sesle :

- Julien, mantar getirin, diye seslendi. Sonra tekrar hikâyesine dönerek :

- Val ahi babam da hiç akıl ıca hareket etmezdi... Bu yuzden boyuna çingar çıkardı evin içinde...

Mangiz nanay!... Hani gebermediğime şukur... annem babam gibi.

Bu sefer bir bıçakla oynayan Muffat, sinirlenerek, karışmak gereğini duydu:

- Bu anlattıklarınız pek hoş şeyler değil, dedi.

- Ha? Ne? Hoş değilmiş! diye genç kadın gözlerinden şimşekler saçılarak bağırdı. Ben de biliyorum hoş olmadığını!... Eve ekmek getirmek lâzımdı dostum. Biliyor musunuz doğru sözlü bir kızım ben.. Olduğu gibi söylüyorum her-Şeyi. Annem çamaşırcıydı, babam durmadan kafayı

çekerti, öldü bu yuzden. İşte böyle! Eğer hoşunuza gitmiyorsa bu, eğer ailemden utanıyorsanız...

Sofradakiler karşı çıktılar bu sözlere... Neler söylüyordu. Herkes saygılıydı onun ailesine. Ama Nana susmamış-

- Eğer utanıyorsan ailemden, eh öyleyse bırak beni... Çünkü anasını babasını inkâr eden kadınlardan değilim ben... Beni onlarla birlikte kabul etmek gerek... anlıyor musunuz?

332

NANA

Adamlar onun, babası, annesi ve geçmişiyle ne isterse onunla kabul ettiklerini söylediler... çünkü erkeklerin dördü de gözlerini masaya dikmişler, kuçulmuşlardı. Oysa Nana onlara sağladığı büyük ustunluğun verdiği güçle hepsini o Gouttes-d'Or sokağındaki çamurlu pabuçlarının altında eziyordu şimdi. Palavraydı bu para denilen saçma şey! Satıcıların cebine girmek için yapılmıştı.

Şimdi tutulduğu nöbet sade bir yaşantı özlemine dönüş özlemiydi. Elini kalbinin ustune koymuş, bütün

dünyanın iyiliğini istiyordu.

Ama bu sırada Julien'in kol arını yanına sarkıtıp beklediğini gördü.

- Ee, ne oluyor? Şampanya versenize! Öyle kaz gibi ne bakıp duruyorsunuz yuzume!

Nana bütün o eski anılarını anlatırken hizmetçiler gulumsemeden oldukları yerde durmuşlardı.

Hiçbir şey duymamış gibi bir hal eri vardı. Julien istifini bozmadan bardaklara şampanya akıttı. Bir talihsizlik oldu, François meyve dağıtırken kâseyi fazlaca eğmişti, elmalar, armutlar, uzumler sofranın üstüne döküldü.

- Beceriksiz herif! diye Nana bağırdı.

Uşak yanılıp meyvelerin iyi konulmadığını, Zoe'nin portakal alırken sarstığını söyleyecek oldu.

Nana :

- Öyleyse salaklık Zoe de dedi. Bu söze uzulen hizmetçi kadın :

- Ama hanımcığim... diye mırıldandı.

Bunun üzerine, hanım, ayağa kalkıp sert bir tavırla:

- Yeter tamam mı?... Çıkın hepiniz dışarı!... Size ihtiyacımız yok artık... diye bağırdı.

Adamlarını böylece haşladıktan sonra sakinleşti. Sonra birden yumuşadı, nazikleşti. Soğukluk faslı eğlenceli geçti. Misafir baylar meyvelerini kendileri alarak keyiflendiler. Satin, elindeki armudu soyarken yerinden kalkıp sevgilisinin arkasına geçti, omuzuna yaslandı, boynuna eğilerek bir şeyler fısıldadı ikisi de kahkahalarla guluştular, sonra EMİLE ZOLA

333

son armut lokmasını da dişlerinin arasına alarak Nana'ya uzattı, ikisi de ısırıldılar birbirlerini dudaklarından öperek. Bu da erkeklerin gulunç bir şekilde itirazlarına yol açtı. Phi-lippe, sıkmayın kendinizi diye bağırdı. Vandeuvres, buradan çıkıp gitsek mi diyordu. Georges Satin'i belinden yakalayarak yerine oturttu. *

- Ne budala şeylersiniz! Zaval ıcığın yuzunu kızarttınız... Haydi kızım aldırma sen, varsın etsinler.

Kuçük şeyler bunlar bizim için, dedi.

- Artık ses çıkmaz olmuştu. Şimdi iki genç kadın, bu önemli kişilerin, bu unlu, anlı sanlı adamların arasında hepsini hiçe saydıklarını bel i ederek, sapık dişiliklerini rahatça açığa vuruyorlardı.

Adamlar da bu sahneyi alkışlamaktan başka çare bulamamışlardı.

Kahve içmek için küçük salona çıkıldı. Soluk ışıklı iki lâmba pembe duvar kâğıtlarını, bakırın kararmış yaldızlı bibloları aydınlatıyordu. Gecenin bu saatinde, antika sandıkların, bronzların, çinilerin ortasında hafif bir panonun üstünde ipek yumuşaklığında hareler dalgandırıyordu.

Öğleden sonra yakılan şöminenin ateşi korlaşarak sönmek uzereydi. Pencere ve kapı perdeleri inik salonda insana uyuşukluk veren bir sıcaklık vardı. Nana'nın iç yaşantısıyla dolu olan bu küçük oda da, eldivenleri, yerde bir mendil, açık bir kitap göze çarpıyordu. Şimdi o vücudundan dağdan menekşe kokusuyla butun o delişmen kız duzensizliği ile kıyafetine burunmuş, butun o zenginlikler arasında hoş bir etki yapan şeyler içinde sonra yatak kadar geniş koltuklar derin divanlar, zamanı unutturan yarı uyku hali içinde, tatlı fisiltılarla sevişme isteği veriyordu insana.

Satin gidip şöminenin yanındaki bir kanepeye uzandı, tır sigara yakmıştı. Vandevres, eğer Nana'yı ödevlerin-den saptırırsa kendisini duel oya çağıracağını söyleyerek şa-Kacıktan kıskançlık numarası yapıyordu. Philippe'le Georges de ona katılmışlardı. Satin'e takılıyor, canını

acıtırcası-na çımdıkliyorlardı kızı. Satin dayanamayarak :

- Sevgilim! Yetiş, söyle de rahat dursun şunlar! Hâlâ yanımdalar!

334

NANA

Nana surat asarak :

- Haydi bırakın onu, dedi. Ona eziyet edilmesini istemiyorum, anladınız mı?... Peki ama canımın için, ne diye dalaşıyorsun sen de bu akılsızlarla?...

Satin, yuzu kıpkırmızı, tuvalet odasına geçti. Aralık duran kapıdan, gaz lambasının buzlu karpuzundan dökülen soluk ışığı altında tuvalet masasının sarımtırak mermerleri görünüyordu.

Şimdi Nana erkeklerle, çok neşeli ve tatlı bir ev hanımı olarak konuşmaya başlamıştı. O gün, etrafında çok gürültü koparılan bir roman okumuştı. Bir kızın hikâyesi anlatılıyordu, bu kitapta.

Yazıların uydurma olduğunu söylüyor, gerçeği yansıttığı ileri sürülen bu iğrenç edebiyata, karşı

tiksinti duyduğunu söylüyordu. Sanki her şey göste-rilebilirmiş! Ona göre bir roman hoşça vakit geçirtmek için yazılmamış. Kitap ve dramlar konusunda Nana'nın çok kesin düşünceleri vardı: tatlı ve yüksek duygulan anlatan eserlerden, kendisini hulyalara götüren, ruhunu yükselten eserleri seviyordu. Sonra konuşma Paris'i çalkalandıran karışıklıklara geldi. Kışkırtıcı yazılar silâha sarılma çağrılan üzerine, baş gösteren ayaklanma hazırlıkları, her akşam halkı toplantılara çağırın bildirilerden söz edildi. Nana cumhuriyetçilere ateş puskuruyordu. Vucutları su yuzu görmeyen bu pis insanlar ne istiyorlardı yani? Herkes halinden memnun değil miydi? İmparator halk için her şeyi yapmıyor muydu? Ne pis şeydi şu halk! Yakından tanırdı onu, bunun için konuşabilirdi bu konuda. Sofra da Goutte-d'Or sokağındaki yoksul insanlara saygı gösterilmesini istediğini unutarak, kendinden olan insanlara zenginliğe kavuşmuş kadınların tiksintisiyle saldırıyordu. O gün öğleden sonra Figaro' da bir halk toplantısı üzerine yapılmış bir yazı

okumuştı. Bu yazıda bu toplantı o kadar komikleştirilerek anlatılmıştı ki Nana şimdi argo kelimelerine pis bir apaşın ko-nuşuşunu hatırlayarak da guluyordu.

Tiksinti duymuş gibi:

- Ah, bu sarhoşlar! dedi. Ya, bunların kuracağı cumhuriyet bir felâket olur herkes için... Ah! Tanrı İmparatorumuzu başımızdan eksik etmesin!

EMİLE ZOLA

335

Muffat, önemli bir şey söylüyormuş gibi ağır ağır:

- Tanrı dileğinizi kabul edecektir, sevgilim, imparatorun durumu çok sağlamdır, içiniz rahat etsin.

Kont bu iyi duygulan görmekten hoşlanıyordu. Politikada iyi anlaşıyorlardı. Vandeuvres'le Teğmen Hugon da, ayak takımını alaya almakta geri kalmamışlardı. Onlara göre sungunun ucunu görünce çil yavrusu gibi dağılırlardı bu palavracılar. Georges o akşam, benzi uçuk, suratı asık oturmuştu hep.

Nana rahatsızlığını farkederek :

- Nesi var bu yavrumun? dedi. Delikanlı.

- Benim mi? Hiç, sadece dinliyorum, diye cevap verdi.

Ama aslında derin bir uzuntu duyuyordu. Sofradan kalkarken Philippe'in Nana ile şakalaştığını

duymuştu. Şimdi kendisinin yerine Philippe oturuyordu yanında. Yureği kabarıyor, içi içine sığmıyordu, ama, bunun neden ileri geldiğini de bilmiyordu, ikisini böyle yan yana görmeye katlanamıyordu; çok çirkin şeyler aklına geliyor, boğazı düğumlenir gibi oluyor, bunalımının ortasında ayrıca utanç duyuyordu. Satin'le ilişkisine gulduğu, Steiner'le -Muffat ile sonra da başka erkeklerle Nana'mn duşup kalkmasına göz yumduğu halde, Philippe'in bir gun bu kadına el değdireceği duşuncesi onu, çileden çıkartıyor, gözu dönuyordu.

Genç kadın Georges'u yatıştırmak için eteğinde uyuyan küçük köpeği uzatarak :

- Haydi! Al şu Bijou'yu... dedi.

Georges hemencecik neşelenivermişti, Nana'nın dizlerinin sıcaklığını getiren bu hayvanı

kol arının arasına aldığı için..

Şimdi bir gun önce Vandeuvres'un İmparatorluk kulubunde kumarda büyük bir para kaybedişi konuşuluyordu. Muffat, kumar oynamazdı, buna şaştı. Fakat Vandeuvres, kendisinin de pek yakında

iflâs haline geleceğini gulumseyerek dokundurdu, bütün Paris biliyordu bunu. Ölüm, ne biçim olursa ölümdu. Bir zamandır Nana Vandevres'un si-336

NANA

nirli bir hal aldığını sezmişti. Dudaklarının kenarında bir çizgi belirmişti, açık renk gözlerinin derinliğinde titrek bir parıltı göze çarpıyordu. Ama yine o aristokratça yuksekten bakan halini, yoksul düşen soyuna özgu ince nezaketi elden bırakmamıştı. Yalnız zaman zaman oyun ve kadın yuzunden durgunlaşan beyninden kısa suren bir sızı geçiyordu. Bir gece, genç kadını, yanına uzanarak anlattığı korkunç bir hikâyeye ile fena halde urkutmuştu: Varını yoğunu yiyip tuktettikten sonra, atlarıyla kapanıp ahıra ateşe vermeyi düşünuyormuş.

Şimdi tek umudu Lusignan'daydı. Paris ödulu için hazırlıyordu bu atı. Bu at yaşatıyordu onu, sarsılan itibarını taşıyan hâlâ bu hayvandı. Nana'ya, kendisinden istediği şeyleri Temmuzda Lusignan kazanırsa alacağını söyluyordu.

Nana şakacıktan :

- Ya kaybederse? dedi.

Vandevres esrarlı bir şekilde gulumseyerek, cevap vermedi, sonra :

- Bakın bir şey söyleyecektim size. Benim güzel bir atım var... genç bir kısrak... Ona adınızı vermek istiyordum... Nana... Nana... Hoş bir ad, kızmazsınız değil mi?

Genç kadın pek hoşlanmıştı bundan:

- Neden kızayım? dedi.

Şundan bundan konuşuyorlardı. Bu arada birinin idam edileceğinden söz edildi. Nana bunu görmeyi çok istermiş. Tam bu sırada tuvalet odasının kapısından Satin yalvarırcasına kendisine seslendi. Nana hemen kalktı. Öteki erkekler koltuklarına uzanmış purolarını tutturarak, alkolik bir katilin sorumluluk derecesi üzerinde tartışmaya girişmişlerdi. Tuvalet odasında, Zoe bir iskemleye çökmüş hungur hungur ağlıyordu. Satin de boşuna hizmetçi kadını avutmaya çalışıyordu.

Nana hayretle :

- Ne var? diye sordu.

EMİLE ZOLA

337

- Oh şekerim, bir şey söyle şuna. Yirmi dakikadır kendine gelmesini söyleyip duruyorum... sofrada kendisine salak dediğin için ağlayıp duruyor.

- Evet, hanımcığim... çok ağır... çok ağır bir söz bu... diye Zoe yeniden hıçkırarak ağlamaya başladı.

Bu sahne bir anda genç kadının yureğine dokundu. Tat-' h bir şeyler söylemeye koyuldu. Zoe bir türlü yatışmadığı için, önünde diz çöktü, şefkat dolu bir yakınlıkla kolunu beline doladı.

- Budalalık etme... öyle demiştim, evet... Başka şey de söyleyebilirdim... Biliyor muydum ki ne dediği mi? Çok öfkeliydim... Haksızlık ettim... Haydi bırak ağlamayı... dedi.

Zoe kekeleyerek :

- Ama ben hanımımı o kadar seviyorum ki... Onun için o kadar çok şey yapmıştım ki... diyordu.

Nana, hizmetçisini öptü. Sonra darılmadığını göstermek için yalnız uç kere giydiği bir elbisesini verdi. Kavgaları hep böyle hediyelerle sona ererdi. Zoe mendiliyle gözlerini sildi. Elbiseyi koluna alıp giderken, mutfaktakilerin çok kederli olduklarını, Julien'le François'nin ağızlarına lokma koymadıklarını, hanımlarının öfkesinin adamların iştahını kapadığını söylüyordu. Bunun üzerine Nana onlara da gönül erini almak için birer Louis altını gönderdi. Etrafındaki-lerin uzuntusune hiç dayanamazdı.

Nana salona döndüğü zaman bu kırgınlığı ortadan kaldırdığı için pek sevinçliydi. Bunun böyle gitmesi ertesi gün için iyi olmazdı. Bu sırada Satin kulağına hararetili hararetili bir şeyler söylüyordu. Bu böyle gider de bu erkekler bana yine takılırlarsa artık burada oturmam, giderim diyordu, sonra da sevgilisinin bu gece hepsini kapı dışarı etmesini istiyordu. Böylece akıl arı

başlarına gelsindi. Hem ne kadar tatlı olacaktı, ikisinin başbaşa kalması! Nana onun bu isteği karşısında kaygıya kapıldı, imkânsızdı böyle bir şey. Bunun üzerine Satin, haşarı bir çocuk gibi dediğini yaptırtmak için direnerek Nana'ya çatmaya başladı: 338

NANA

- Bunu istiyorum ben, anlıyor musun!... Ya kovarsın onları ya ben çıkıp giderim... diyordu.

Sonra salona girdi, pencere kenarındaki bir divana gömuldu, ölü gibi sessiz durarak gözlerini Nana'ya dikti, onun istediğini yapmasını bekliyordu.

Bu sırada adamlar yeni suç teorileri üzerindeki düşüncelerini ileri surmekteydiler. Bazı hastalık hal erinden ileri gelen sorumsuzluk fikrinin ortaya atılmasından beri artık suçlu kimse kalmamıştı, böylelerine hasta gözüyle bakılıyordu. Bu konuşulanları başıyla onaylayan Nana, Muffat'yı nasıl göndereceğini düşünmekteydi. Ötekiler gitmek üzereydiler, ama hiç şüphesiz yok kalmakta direnecekti: Philippe gitmek üzere ayağa kalkınca Georges de ardından yurudu, onun tek kaygısı, ağabeyinin kendisi gittikten sonra burada kalmasıydı. Vandeuvres bir kaç dakika daha kaldı, zemini yokluyor, belki bir işi çıkar da Muffat gider diye bekliyordu, sonra, Kontun geceyi burada geçirmek niyetiyle iyice yerleştiğini görerek, daha fazla beklemedi, terbiyeli bir adam olarak izin isteyerek kalktı. Ama kapıya doğrulurken gözünü hiç ayırmadan Nana'ya bakan Satin'i gördü, herhalde durumu sezmiş olacak ki, gulerek yanına gelip elini sıktı:

- E, söyle bakalım, dargın değiliz değil mi?... Val ahi bizden daha kibarsın sen, dedi.

Satin cevap vermedi. Nana ile, orada kalan Konttan gözünü ayırmıyordu. Artık ona hiç aldırış

etmeyen Kont, Nana'nın yanına gelip elini tutarak parmaklarını öpmeye başlamıştı. Genç kadın, onu bundan vazgeçirmek için kızının nasıl olduğunu sordu. Bir gün önce Muffat bu çocuğun kederli halinden yakınmıştı. Evinde hiç mutluluk bulamamıştı, karısı hep dışardaydı kızı da hep öyle soğuk bir sessizlik içinde kapanıp oturuyordu. Nana Muffat'nın aile işleri konusunda daima iyi öğütler verirdi. Şimdi, Muffat'nın sinirleri gevşeyerek kadını bırakıp yine her zamanki yakınmalarına başlaması karşısında:

EMİLE ZOLA

339

- Evlendirsene onu? dedi. Bu konuda verdiği sözü hatırlamıştı.

Hemen ardından da cesareti ele alarak Daguene'tnin sözünü etti. Bu adamın adını duyar duymaz kont isyanla ir-kildi. Kendisine öğrettiği şeylerden sonra bu adama asla veremezdi kızını.

Nana önce şaşmış gibi göründü, sonra bir kahkaha atarak Muffat'nın boynuna kolunu doladı:

- Ah! Kıskanç adam! Hiç olur mu böyle şey!... Düşün bir kere. Benim için kötü şeyler söylemişlerdi, öfkeye kapılmıştım. Şimdi uzuleceğim eğer...

Böyle konuşurken Muffat'nın omuzunun üstünden Sa-tin'le göz göze geldi. Kaygılanarak kolunu adamın boynundan çekti, ağır ağır :

- Bu evlenmenin olmasını istiyorum dostum. Kızının mutluluğuna engel olmak istemem. Çok iyi bir insandır bu genç adam daha iyisini bulamazsın.

Sonra Daguene'tyi göklere çıkarırcasına övmeye başladı. Kont yeniden el erini tutmuştu, hayır demiyor, bakalım, görüşürüz bunu sonra diyordu. Sonra yatalım artık deyince, Nana sesini alçaltarak yavaşça imkânsız dedi, regli olduğunu söyledi. Ama adam gitmemekte direniyordu.

Genç kadın da gevşiyordu yavaş yavaş ama yeniden Satin'le göz göze geldi. Bunun üzerine Nana sert bir tavır takındı. Hayır olamazdı bu. Çok uzulen kont, ayağa kalkarak şapkasını aldı.

Fakat kapıda, safir kolyeyi hatırladı, kutusunu cebinden eliyle yakaladı, bunu yatağın içine saklamak istiyor, Nana'nın önce yattığı zaman bacaklarının arasında hissetmesini ve böylece bir surpriz yapmayı tasarlıyordu, büyük bir çocuk gibi, yemekten beri bu surprizi tasarlamıştı. Şimdi, duyduğu derin keder ve azap içinde birden kutuyu genç kadına uzattı:

- Nedir bu? diye soran Nana. A! Safir bir kolye... Ah. evet şu kolye... dedi. Ne kadar nazıksın!

Söylesene sevgilim bu benim beğendiğim Safir mi? Vitrinde daha göz alıcı görünüyordu da 340

NANA

Teşekkür olarak söylediği yalnız buydu. Muffat'nın gidişine hiç ses çıkartmadı. Adam, sessizce uzanıp bekleyen Satin'i gördü. Bunun üzerine iki kadını suzdu, sonra hiç direktmeden, boyun eğerek aşağıya indi. Daha antrenin kapısı kapanmadan Satin Nana'ya sarıldı, dans edip şarkı

söylemeye başladı. Sonra pencereye koşarak:

- Hani sokakta giderken ne hale girecek seyredelim şunu, dedi.

Perdelerin gölgesinde iki kadın, pencerenin dövme demirden korkuluğuna dirseklerini dayadılar.

Saat biri vuruyordu. Vil iers caddesinin ıssızlığı içinde iki sıralı havagazı feneri uzanıp gidiyordu.

Bu rutubetli Mart gecesinde, yağmurla karışık bir ruzgâr, iri dalgalar halinde supuruyordu sokakları. Boş arsalar gecenin karanlığında delikler meydana getiriyordu; yapımı bitmemiş

konakların iskeleleri karanlık gök yuzune doğru uzanmaktaydı. Şimdi kadınlar, ıslak kaldırımında kendi gölgelerini çiğneyerek bu ıssız ve buz gibi soğuk geniş Paris caddesinde gidişini seyrederken çılgınca guluyorlardı. Fakat Nana Satin'i susturdu:

-, Dikkat et, bekçiler geçiyor!

Bunun üzerine gulmelerinin duyulmaması için el eriyle ağızlarını kapattılar, gizli bir korkuyla sokağı gözden geçiri-yorlardı. Caddenin öte yanında uygun adımla yuruyen iki adama baktılar.

Nana butun o lüksü içinde, yine de yumuşak başlı bir kadın olarak, şeytandan korkar gibi korkuyordu polisten; ölümden söz edilmesini istemediği kadar polislin adının anılmasından da hoşlanmıyordu. Yoldan geçen bir bekçinin başını kaldırıp konağına bakışı bir rahatsızlık uyandırdı

içinde. Ee, guvenilmezdi bu adamlara hiç. Gecenin bu saatinde böyle guluştuklerini duyarlarsa sokak kadını sanırlardı kendilerini. Satin, Nana'ya sokulmuştu, hafifçe titriyordu butun vucudu.

Ama yine de, sokaktaki su birikintilerinde yansımalar meydana getiren bir fenerin ilerleyişi meraklarını gıcıklamıştı. Kaldırım kenarlarından akan suları karıştıran yaşlı bir paçavracı kadını

bu. Satin tanıdı:

- Bak! dedi: paçavra sepeti sırtında kraliçe Pomare!

EMİLE ZOLA

341

Ruzgârın savurduğu su serpintileriyle yuzleri ıslanırken Satin sevgilisine bu kadının hikâyesini anlattı. Eskiden çok guzel bir kızmış, butun Paris vurgunmuş guzel iğine. Erkekler, azgınca koşarlarmış peşinden, büyük adamlar merdivenlerinde diz çöküp ağlarmış. Şimdi içkiye vermiş

kendini. Mahal e kadınları azıcık gulmek için absent içiriyorlar-' mış ona, sonra oğlan çocukları

kaldırımlarda taş atarlarmış ardından. Yani, gerçekten bir yuvarlanmış. Bataklığa düşmüş bir kraliçe!
Nana, butun bunları soğukça dinliyordu Satin:

- Bak, şimdi; dedi.

Sonra bir erkek ıslık çaldı. Pencerenin altına gelmiş olan paçavracı kadın, başım yukarıya kaldırınca elindeki fenerin sarı aydınlığında olduğu gibi göründü. Başına yırtık pırtık bir bez sarmış, paçavralar içindeki bu kadının morarmış derin çizgili buruşuk yuzunu, karardık bir deliği andıran birkaç dişi kalmış ağzını, etrafi simsiyah alev alev yanan çukura kaçmış gözlerini gördüler. Şimdi Nana, şaraba boğulmuş bu eski yosmanın korkunç manzarası karşısında, karanlıklar içinde, karşısında diz çöken butun bir köyun ustunde yükselen şatosunun sahanlığında, un ve zenginliğinin verdiği gururla dünyaya yuksekten bakan o yaşlı İrma d'Anf-lars'ı görür gibi oldu. Satin kendisini görmeyen ihtiyar kadına gulerek hâlâ ıslık çalıyordu; Nana :

- Bırak artık! Bekçiler duyacak... Haydi çabuk girelim içeri... dedi. Değişik bir sesle söylemişti bunu.

Uygun adımla yuruyen bekçilerin ayak sesleri yemden duyulmuştu. Pencereyi kapattılar. Nana, uşumuş titriyordu, saçları ıslanmıştı, geriye dönünce bir an salonun ortasında şaşkın şaşkın durdu, sanki burada yaşadığını unutmuş, tanımadığı bir yere gelmiş gibiydi. Kendini öyle dik, öyle nefis kokularla dolu bir hava içinde bulmuştu ki, mutlulukla karı-şds bir hayret uyanmıştı içinde.

Butun o yığın yığın zenginlikler, antdca eşyalar, sırmalı ipek kumaşlar, fil dişi, bronz biblolar, lâmbaların pembe aydınlığında uyukluyor gibiydi; öte yandan derin bir sessizliğe gömülen konağın içinden büyük bir luks havası, kabul salonlarının resmdiği, geniş mer-342

NANA

diyenlerin tatlı sessizliği, halıların ve sedirlerin yumuşaklığı duyuluyordu. Nana bir anda butun benliğinin şahlandığını, içinde hukmetmek ve gulup eğlenmek, her şeye sahip olduktan sonra yine her şeyi yıkıp devirmek ihtiyacını duymuştu. Hiçbir zaman dişiliğinin gucunu bu kadar derinden duymamıştı. Etrafına ağır ağır göz gezdirdi, sonra ağır baş-, h bir filozof tavrıyla:

- Oh ne iyi! İnsan gençken hayattan guzelce zevk almalı! dedi.

Ama Satin çoktan yatak odasına gitmiş ayı postlarının ustunde yuvarlanarak onu yanına çağırıyordu:

- Haydi gel! Gelsene artık!...

Nana tuvalet odasında soyundu. Daha çabuk olmak için gur sarı saçlarını avuçları arasına aldı, sonra gümüş bir kuvetin ustune silkeledi, şimdi uzun firketeler, dökuldukçe berrak bir çingırak sesi çıkartıyordu.

XI

O pazar, haziranın ilk sıcakları başlarken, fırtınalı bir havada Boulogne ormanında Paris Büyük

Ödulu için, at yarışları yapılıyordu. Güneş sabahleyin kırmızımtırak bir toz bulutu içinde doğmuştu. Ama saat onbire doğru, arabalar Longchamp hipodromuna vardığı sırada, bir güney ruzgârı, bulutları dağıtmıştı. Gri buhar kümeleri delik deşik sonsuz bir kamyş gibi ufka doğru uzanıp gidiyordu. İki bulut parçasının arasından birden güneş alevlerini saçıyordu yer yuzune.

Çimenlikte yaya ve atlı gittikçe buyuyen bir kalabalık vardı. Ama meydan bomboştu henüz.

Hakemlerin oturacakları yer, yarışan hayvanların varış noktalarını işaretleyen demir kazıklar, yarış sonuçlarının ilân edildiği levha, yanşa giren atların tartıldığı yer, sonra tuğla duvarlarıyla beş tribün bu çiğ güneş ışığı içinde göze çarpıyordu. Butun bunların ötesinde engin çayırılık, öğle güneşinin ışığı altında küçük ağaçlar arasından uzanıp gidiyordu, batıda bu çayırılık, Mont -

Valerien'in kaba profilinin hâkim olduğu ağaçlıklı Saint - Clonud ve Suresnes tepelerinde son buluyordu.

Nana, sanki Büyük Ödul, onun kaderini belirleyecek-miş gibi çok heyecanlıydı, hemen varış

direklerine yakın, parmaklığın arkasında oturmak istiyordu. İlk gelenler arasındaydı. Daumont sistemine göre dört tane çok güzel beyaz at koşulu gümüş kakmalarla suslu bir landonla gelmişti buraya. Araba Kont Muffat'ın hediyesiydi. Çimenliğin giriş yerinde soldaki atların sırtına binmiş

iki seyis ve arabanın arkasında dimdik oturan iki uşakla görüldüğü zaman bir kraliçe geçiyormuş

gibi kalabalıkta yakından görebilmek için bir itişme kakışma' oldu. Vandeuvres ahırının renkleri olan mavi ve beyaz son derecede güzel, görülmemiş bir elbise giymişti. Beyaz küçük korsajla mavi ipekli tu-344

NANA

nik, boydan boya vücudundan aşağı sarkıyor, yalnız kalçalarda büyük bir puf meydana getirecek şekilde toplanıyordu. Butun elbise gümüş tel erle işlenmiş dantel erle suslenmişti. Bu işlemeler pırıl pırıl parlıyordu güneş vurdukça. Butun bu kıyafeti tamamlamak üzere, bir jokeye de daha çok benzemek için, saçının topuzuna beyaz tuylu mavi bir kepi oturtmuştu. Bu kepten sarı kızılıtlı

kıl ardan örulmuş kocaman bir at kuyruğu omuzlarına dökülüyordu.

Vakit öğle olmuştu. Büyük Ödul yarışının başlamasına daha üç saat vardı. Landon'u arabaların bulunduğu yere çekildikten sonra, Nana evindeymiş gibi rahatça yerleşti. Bi-jou ile Louiset'yi de getirmek aklına esmişti. Hava sıcak olduğu halde, eteğinde yatan köpek uşuyor, tir tir titriyordu.

Kurdeleler ve dantel erle suslenmiş olan çocuk da, açık havaya çıkınca benzi sararmış, balmumundan yapılmış bir bebeği andırıyordu. Genç kadın çevresindekilere aldırmadan, önündeki sırada oturan Hugon kardeşlerle yüksek sesle konuşuyordu. Gençler, beyaz gul ve mavi

«unutma beni» buketleri arasında kaybolmuş gibiydiler.

Nana :

- İşte böyle... dedi, fena halde canımı sıkmaya başlayınca kapıyı gösterdim kendisine... İki gündür kus benimle...

Muffat'dan söz ediyordu, ama gençlere bu ilk kavgalarının gerçek sebebini açıklamamıştı. Bir akşam Muffat odasında bir erkek şapkası buldu, genç kadının budalaca bir hevese kapılıp can sıkıntısıyla getirdiği bir adamındı bu şapka.

Bir takım ayrıntılar vererek eğleniyordu :

- Bilmezsiniz ne kadar acayipleşmişti. Aslında içi geçmiş bir sofudan başka bir şey değil... Her akşam dua eder durur. Hiç kaçırmaz bunu. İlk defa yatağına giren ben olduğum için farketmiyorum sanıyordu bunu, ama onu rahatsız etmek istemiyordum. Ama göz ucuyla dikiz ediyordum, bir dua mırıldanıyordu durmadan, sonra istavroz çıkartarak ustumden atlayıp yatağa dalıyordu...

EMİLE ZOLA

345

- Hele bak! Kıyak iş, hem önce, hem sonra mı yani? Genç kadın tatlı tatlı guldu :

- Evet hem önce hem sonra uykuya dalacağı sırada yine mırıldanıp durduğunu duyuyordum...

Ama asd canımı sıkan her kavga edişimizde gunah çıkartmaya kalkması oldu.' Ben hani dine bağlıyım her zaman. Alay edin isterseniz ama, ben inandığım şeye inanıyorum işte... Ama çok kafa şişiriyor, hıçkırarak ağlıyor, vicdan azapları içinde kıvrandığını söylüyor. Önceki gün de aramızda geçen bir çekişmeden sonra gerçekten bir kriz geçirdi, adam.. Ne yaptımsa yatıştıramadım bir türlü...

Ama birden durdu, sonra :

- A, bakın Mignon'lar geliyor, dedi. Oo, çocuklarını beraber getirmişler!... Aman ne kadar kötü giydirmişler bu çocukları!..

Mignon'lar çiğ renkli bir landona binmişlerdi, sonradan görme bir burjuva zenginliği akıyordu ustlerinden. Ro-se, sırtında kırmızı şeritli ve duğmeli gri ipek bir elbise vardı. Arabanın ön tarafındaki sıraya oturan Henri ile Char-les'in sevinci karşısında mutlulukla gulumsuyordu.

Oğlanlar, bol okul kıyafetlerinin içinde kaybolmuş gibiydiler. Ama landon arabaların bulunduğu yere geldiği zaman önce dört atlı arabasını ve uniformalı uşaklarını sonra da Na-na'yı buketler arasında şahane bir tavırla oturur görünce dudaklarını ısırıldı ve surat asarak başını çevirdi.

Mignon ise aksine, guler yuzle elini sal ayarak selâm verdi. Kadınlar arasındaki kavgalara karışmamayı prensip edinmişti.

- Aklıma gelmişken dedi, Nana. Bozuk dişli, kibar bir ihtiyar var tanıyor musunuz? Bay Venot diyorlar... Bu sabah konuşmak üzere bana geldi.

Georges şaşırarak :

- Bay Venot mu? İmkânsız? Cizvittir bu adam, dedi.

- Doğru, ben de sezdim bunu. Ama ne konuştuğumuzu bilemezsin! Çok acayip şeyler!... Konttan, evinden söz etti, bir aileyi yeniden mutluluğa kavuşturmam için yalvardı ba-346

NANA

na... çok terbiyeli, guler yuzlu bir adam... Bunun üzerine benim de bunu çok istediğimi ve bunun için de kontu karısına geri göndermeyi düşündüğümü söyledim... Biliyor musunuz, şaka etmiyorum, mutlu olmalarını isterim bütün bu insanların! Hem sonra rahat edeceğim ben de. Öyle gunler oluyor ki çileden çıkartıyor beni.

Son gunlerdeki bezginliği, içinden gelen bu haykırıŷta okunuyordu. Bunun yanı sıra kontun buyuk para sıkıntısı içinde olduğu da bel i oluyordu, çok kaygılıydı, Labordet-te'e verdiği senedi ödeyememek tehlikesi vardı.

Tribunleri gözden geçiren Georges :

- Bakın kontes de şurada! dedi. Nana :

- Nerede? diye bağırdı. Bu bebeğin ne de keskin gözleri varmış! Philippe şemsiyemi tutunuz.

Ama Georges çevikçe bir hareketle ağabeyinden önce davrandı. Gümüŷ çizgili mavi ipek şemsiyeyi tutmak derin bir zevk vermişti ona. Nana kocaman bir durbinle etrafını gözden geçirmeye başladı. Sonra :

- A, evet gördüm dedi. Sağdaki tribunde bir direğin yanında oturuyor değil mi? Kendisi menekşe, kızı da beyaz bir elbise giymiş... A, bakın Daguenet selâm verdi onlara.

Bunun üzerine Philippe, Daguenet'nin yakında Estel e olacak bu hindi ile evleneceğinden söz etti.

Kontes önce karşı çıkmış buna, ama kont zorla kabul ettirmiş, dediklerine göre. Nana gulumsuyordu.

- Biliyorum, biliyorum, diye mırıldandı. Paul için iyi olacak, kibar çocuktur, lâyıktır buna diye mırıldandı.

Sonra Louiset'ye eğilerek :

- Nasıl hoşuna gitti mi burası? Aman ne ciddi yuz öyle! dedi.

Çocuk, hiç gulumsemeden, yaşlı bir insan haliyle etrafını çevirenlere bakıyordu. Gördükleri karşısında kederli düşüncelere dalmış gibi bir hali vardı. Çok kımlıdayan genç

EMLE ZOLA

kadının eteğinden kovulan Bijou, gidip çocuğa sokulmuştu yine titreyerek.

Bu sırada çimenlik dolmaya başlamıştı. Arabaların sonu gelmiyor, sıkışık bir sıra halinde Cascade kapısından içeriye akıyordu. Büyük Omnibusler de vardı bu arada. İtaliy en bulvarından kalkan otobus el i yolcu getirmişti. Tribunlerin sağ tarafında yer aldı. Artık Dog-Cart'lar, çok zengin, suslu landonlar sökun etti, bunlara hasta beygirlerin çektiği her tarafı dökülen arabalar posta arabaları

da karışıyorlardı. Bu arabaların sahipleri dışarda oturmuş uşaklarını da, şampanya sepetleriyle arabaların içinde bırakmışlardı. Bunların yanı sıra örümcek denilen ustü açık kocaman iki tekerlekli arabalar, çift atlı hafif arabalar yer aldı. Bu hafif arabalar çingirak sesleri arasında akıp gidiyordu. Zaman zaman bir atlı geçince, yayalar korkarak, arabaların arasında kaçışıyorlardı.

Çimenlikten bir ara ormanın uzak yol arından gelen tekerlek sesleri duyulmaz oldu. Şimdi gittikçe buyuyerek yaklaşan bir kalabalığın uğultusu, bağırmalar, kırbaç şaklamaları geliyordu. Sonra, bir ruzgâr dalgasıyla güneş bir bulutun ucundan yuzunu gösteriverince altın bir ışık seli, koşumları ve cilâlı levhaları parlatarak kadınların ipekli elbiselerini havalandırıyordu, butun bu ışık tozunun için de uzun kırbaçlarıyla, yerlerinde dimdik oturan arabacıların sırmalı elbiseleri alev alev parlayarak göz alıyordu.

Bu sırada Labordette bir arabadan indi. Gaga, Claris-se ve Blanche de Sivry bir yer ayırmışlardı

ona bu arabada... Tam pistten geçip tartı yerine geçeceği sırada Nana, Georges'la kendisini çağirttı. Sonra Labordette oraya gelince :

- Ne kadar ediyorum? diye gulerek sordu.

Nana'dan, şu genç kısraktan söz etmek istiyordu. Bu Nana Diane ödulunde, utandırıcı bir yenilgiye uğramıştı. Bu yetmiyormuş gibi, Paris ve la Grande Poule des Produ-its ödul erinde plase edilmemişti bile. Vandeuves ahırının başka bir atı olan Lusignan kazanmıştı bu yarışı. Bir anda Lusignan başta favori olmuştu. Bir gun öncesinden beri bire karşı iki oynanıyordu bu ata.

NANA

- Hep el i, diye Labordette cevap verdi. Bu şakadan hoşlanan Nana:

- Yok canım o kadar etmem, dedi. Oynamıyorum kendime. Hayır, boş ver! Kendi ustume tek bir louis bile surecek değilim.

Çok acelesi varmış gibi görünen Labordette ayrılmak istiyordu. Antrenörler ve Jokeylerle sıkı fıkı

ahbaplığı olduğu için yarışacak atlar üzerine özel bilgisi olurdu. Tpister'-ler kralı adını vermişlerdi ona.

- Söyle bakayım, hangi at üzerine oynamam gerekir, diye sordu genç kadın. İngiliz ne kadar?

- Sprit mi? Üçe... Valerio II de uçe... sonra ötekilerin hepsi, Cosinus yirmibeşe, Hasard kırka, Boum otuza, Pic-henette otuzbeşe, Frangipare ona...

- Hayır, İngiliz için bahse katılmayacağım, ben yurtse-verimdir... öyle değil mi? Belki Valerio II ye oynarım; Duk de Crobreuse pek keyifli görünüyordu az önce., yo, hayır, ne olursa olsun...

Lusignan için el i louis, ne dersin?

Labordette, genç kadını acayip bir bakışla suzdu. Nana ona doğru eğildi, yavaşçacık bir şeyler sordu; çünkü Vandeuvres, onu bookmakersleri, kendi tarafına çekmesi için görevlendirmişti, bu gerçekleşirse rahatça bahse katılabilecekti. Eğer bir şeyler öğrenmişse elbet söylenebilirdi. Fakat Labordette ona hiçbir fikir vermeden, kendisine güvenmesini, el i altının sevgisine göre oynayacağını söyledi, hiçbir açıklamada bulunmadan; bunun için de Nana pişman olmayacağına söz verecekti. Genç kadın; neşeyle :

- Nana'ya değil de, hangi ata istersen ona oyna! Canı çıkmış hayvanın....

Bu söz arabadakileri kahkahalarla guldurdu. Gençler bunu pek hoş buldular. Luiset bir şey anlamadan annesinin yuzune baktı, kadının sesinin ahengi şaşkırtmıştı çocuğu. Labordette hâlâ

yakasını kurtaramadı. Rose Mignon kendisine işaret etti, sonra bir şeyler söyledi, bir cep defterine bir takım rakamlar yazdı. Clarisse'le Gaga genç adamı çağırdı-EMILE ZOLA

349

lar bahislerini değiştirmek istiyorlardı, kalabalık arasından kulaklarına bazı şeyler çalınmıştı, Valero II.'yi istemiyorlardı Lusignan üzerine oynayacaklardı. Labordette, istifini bozmadan not aldı.

Sonra savuşup, tribunun arasından geçip pistin ötesinde gözden kayboldu.

Araba akını bir türlü durmamıştı. Şimdi, yeni gelenler beşinci bir çizgi üzerinde sıralanıyorlardı.

Daha ötede, tek tuk, çayıra gelişi güzel dağılmış başka arabalar da vardı. Her yönde bir koşum ve tekerlek yığını yan yana sırt sırta, baş başa sıralanmıştı. Şimdi serbest kalan çimenlik üzerinde, atlılar hayvanlarını tırısa kaldırmışlardı. Yayalar ise surekli olarak hareket halinde, kara yığınlar meydana getirmekteydiler. Bu panayır meydanın ust tarafında, alacalı bu-lacalı kalabalık içinde, yiyecek içecek satıcıları, güneşin altında beyaz görünen gri çadırlarını germeye çalışıyorlardı.

Ama asıl itişip kakışmalar, insan yığınları durmadan kımıldayan, yer değiştiren şapkalar hep bookmakers'lerin etra-fındaydı. Bunlar, açık arabaların üstünde, dişçiler gibi durmadan bir takım hareketler yapıyorlardı. Yan taraflarındaki yüksek tahtalara da yarışa katılan atların kazanma şanslarının değerini gösterir listeler asılmıştı.

Nana :

- İnsanın hangi at üzerine bahse girdiğini bilmemesi saçma bir şey yani, diyordu. Kendim için bir kaç louis'yi gözden çıkarsam iyi olur.

Ayağa kalkıp iyi yuzlu bir bookmaker bulabilmek için bakındı. Ama, bir suru tanıdığı görerek bu isteğini unuttu Mignon'lardan, Gaga'dan, Clarisse ve Blanche'dan başka sağda solda, önde arkada kendi arabasını saran bir suru araba vardı. Tatan Nene, Maria Blond'la birlikte bir faytondaydı, Caroline Heqmet, annesi ve iki adamla birlikte ustü açık bir arabaya binmişlerdi.

Louise Violaine tek başına küçük bir hasır arabayı suruyordu. Mechain ahırının renkleri olan turuncu ve yeşil kurdelelerle suslenmişti bu araba. Lea Horn, bir suru delikanlının şamata kopardığı

350

NANA

bir mail - coach^ un yuksekçe bir sırasına tunemişti. Daha ötede, aristokratça görünüşlü bir sekiz yaylıda Lucy Ste-wart göze çarpıyordu. Çok sade, siyah ipekli bir elbise vardı sırtında. Deniz asteğmeni uniformalı bir delikanlının yanında kibarca tavırlar takınıyordu. Ama Nana'yi şaşkırtan, Simonne'u Steiner'in kul andığı bir çift atlıda kurulmuş görmek oldu, arkada bir uşak kol arını

kavuşturup hareketsiz dimdik oturmaktaydı. Pek göz kamaştırıyordu şıklığı bu kadının. Sarı çizgili beyaz satenler giyinmiş, kemerinden şapkasına kadar takmış takıştırmıştı. Banker ise çok uzun bir kırbacı uzatarak, ok gibi koşulmuş iki atı suruyordu. İlki ufak tefek sarılı bir al attı, bir fare tırısıyla koşuyordu. İkincisi ise koyu doru bir stepper'di. Bacaklarını çok yukarı kaldırarak gidiyordu.

- Vay canına! dedi Nana, şu Steiner olacak hırsız demek bir kere daha soyup sovana çevirmiş

Borsayı... Hele şu Simonne'ın şıklığına bakın! A bu kadarı da fazla. Ele almalı bunu.

Ama yine de selâmlaştı uzaktan. Elini sal ıyor, gulumsuyor sağına soluna dönüyor, herkese kendini gösterebilmek için kimseyi kaçırmıyordu. Sonra konuşmaya .devam etti:

- Lucy'nin yanındaki oğlu değil mi baksanıza! Üniforma da pek yakışmış... anlaşıldı şimdi neden böyle çalım sattığı kadının! Biliyorsunuz ki oğlundan korkar, bir aktris olarak tanıtıyor ona kendini... Zaval ı delikanlı! Hiçbir şeyden şüphesi yok gibi görünuyor.

Philippe gulerek :

- Adam sen de! dedi gulerek; istediği zaman taşralı bir kız bulur oğluna.

Nana susuyordu. Arabaların en sıkışık yerinde Tricon kadın gözüne ilişmişti. Bir faytonla gelmişti.

Arabanın içinden bir şey göremediği için arabacı yerine oturmuştu. Orada uzun boyuyla busbutun dikilerek, iki örgülü saçları

(*) Posta arabası.

omuzlarından sarkmış, herkese yukarıdan bakarak, önünden gelip geçen bütün oradaki kadınlara hukmediyor gibi bir hali vardı. Bütün kadınlar da gizlice gulumsuyorlardı ona. Ama Tricon üstünlük taslayarak tanımazlıktan geliyordu hepsini. Yarışları seyretmeye bayılır; korkunç bir düşkünlüğü vardı bahislere katılmaya... at delisiydi.

Georges birdenbire :

- Ah, la Faloise budalası da gelmiş! dedi.

Herkes şaşmıştı buna. Nana, la Faloise'u tanımıyordu artık. Mirasa konduğundan beri görülmemiş parlak bir yaşantı sürdürüyordu. Kıvrık yakalı gömlek, açık renk kumaştan sıksa omuzlarına yapışan bir elbise vardı sırtında. Bezginlikle salınan bir hali vardı, gevşek gevşek konuşuyor, argo kelimeler kul anıyor, cümlelerini bitirmek zahmetine katlanıyordu.

Nana vurulmuştu birden:

- Ama pek hoş! dedi.

Gaga ile Clarisse, la Faloise'i yanlarına çağırmışlar, boynuna sarılmak için atılmışlardı. Ama la Faloise yarı alaylı kuçumser bir tavırla çabucak onlardan ayrıldı, Nana gözünü kamaştırdı genç

adamın, ona doğru koştu, arabasının basamağına çıktı. Genç kadın Gaga için takılırken :

- Oh! Eski göz ağrılarıyla ilgim kalmadı artık! Bıktım usandım hepsinden! Hem biliyor musunuz sizsiniz şimdi Ju-bette'im benim...

Elini kalbinin üstüne koymuştu. Nana böyle herkesin içinde, açık havada yapılan bu ilânı aşka pek gulmuştu, sonra :

- Durun hele, bundan başka işimiz de var, dedi. Bahse katılmak istediğimi unutturdunuz bana...

Georges, bu book-maker'i görüyor musun? Şuradaki kırmızı suratlı, kıvrık saçlı şişko hoşuma gitti, şu koca kafalı herif... Haydi git de ona hangi ata oynadığını söyle... ama hangisine oynamalı?

La Faloise kekeleyerek :

- Yurtsever değilim ben... dedi. Ben hep İngiliz'e oynarım... Eh pek nefis olur İngiliz kazanırsa...

Fransızların canı cehenneme!

Nana içerlemişti. Şimdi atların nitelikleri üzerine bir tartışma başladı. La Faloise bu konuda bilgiçlik taslayarak, hepsi için, canı çıkmış sutçu beygiri bunlar, diyordu. Baron Verdier'nin Perpignan'ı, antremanlarda bitkin hale getirilmeseydi az çok şanslı olabilirdi. Corbreuse ekurisinden Va-lerio II. hazır değildi; nisan'da kulunç geçirmişti, saklıyorlardı bunu ama o, la Faloise bunu bildiğini namusu ustune yemin ederek söylüyordu. Nihayet Hasard'a oynamalarını

öğütledi, Mechain ekurisenddi bu hayvan; bütün atların en berbatıydı aslında. Yok canım! diyordu, şahane bir biçim ve de eşsiz bir çıkışı var bu atın! İşte, herkesin ağzını açık bırakacak bir hayvan!

- Hayır, dedi Nana. Lusignan'a on Louis, beş de Bo-umm'a koyacağım.

- Ama, aziz dostum, iğrenç bir şey bu Boumm dediğiniz! Sakın oynamayın buna! Gasc'ın kendisi bile tutmuyor atım, diye la Faloise, bağırdı. Hele şu Lusignan'a, asla! Fasarya! Parlamb ve Princess de böyle... Çok kısa bacakları bütün bu atların.

Boğulacak gibi konuşuyordu. Philippe, itiraz ederek, Lusignan'ın Deş Cars ve Grande Poule deş

Produits yarışlarını kazandığını söylüyordu. Ama öteki, dediğim, dediktir, diyordu. Neyi ispat ederdi ki bu? Hiç. Aksine, dikkatli olmak gerekirdi. Hem sonra Lusignan'a binen Gresham'dı. Boş

vermeliydi! Gresham, şanssız bir jokeydi, hiçbir yarışı kazanamamıştı.

Böylece, Nana'nın landon'unda başlayan tartışma çimenliğin bir ucundan öteki ucuna yayılıyor gibiydi. Ciyak ciyak bağırılmalar duyuluyordu her yönden, oyun hırsı sarmıştı herkesi, yuzler kıpkırmızı kesilmişti, el erini kol arını sal ayarak konuşuyorlardı öte yandan bookmakerler, arabaların üstünde tunemişler, bağırarak atlarının değerlerini ilân EMLE ZOLA

353

ediyor, harıl harıl birtakım rakamlar yazıyorlardı. Burada, bahse tutuşanların en züğürtleri vardı.

Buyuk bahislere tartı yerinde girişiliyordu. Kesesi boş olanlar, bir kaç louis'ye kavuşmak hayaliyle, ıkına sıkına yuz meteliği gözden çıkartabiliyorlardı ancak. Aslında büyük savaş Spirit ile Lusignan arasındaydı. İngilizler, kırmızı suratlarıyla, kendilerini bel i ederek, zafer kazanmışçasına, seyirci grupları arasında dolaşıyorlardı. Lord Reading'in atlarından Bramah, bir yıl önce büyük ödülü kazanmıştı, bu zafer karşısında bozguna uğrayanların yurekleri hâlâ kan ağlıyordu. Eğer yine yenilirse, bu yıl Fransa için bir felâket yılı olacaktı, işte bunun için bütün bu kadınlar yurtseverlik ateşiyle coşuyorlardı. Vandeuvres ahır, onurumuzun kalesi oluyordu ve bunun için Lusignan ileri suruluyor, savunuluyor, göklere çıkartılıyordu. Gaga, Blancke, Caroline ve öteki kadınlar Lusignan üzerine bahse girdiler. Lucy Stewart oğlu yanında olduğu için katılmadı, fakat, Rose Mignon'un, Labordette'i bu at üzerine iki yuz louis oynaması için görevlendirdiği duyuldu. Sadece arabacısının yanında oturan Tricon kadın, son dakikayı bekliyordu. Bütün şamataların, Paris'lilerin ateşli konuşmalarının, İngiliz'lerin genizden gelen seslerinin arasında geçen at adlarına kulak kabartıyor, soğukkanlılıkla notlar alıyor ve bütün bunlara şahane bir eda ile tepeden bakıyordu.

Georges :

- Ya Nana? diye sordu. Kimsenin onu istediği yok?

Gerçekten de kimse bu atı istemiyordu, adı bile geçmiyordu Nana'nın. Vandeuvres ekurisinin bu outsider'i Lusignan'ın halk arasında kazandığı un karşısında silinip gitmişti. Fakat la Faloise kol arını havaya kaldırarak :

- Bana ilham geldi... Nana'ya bir louis oynuyorum, diye bağırdı.

Georges :

- Bravo ben de iki louis! dedi.

(*) Yarıшта favori olmayan at.

354

NANA

Philippe de :

- Benden de uç louis diyerek onlara katıldı. Sonra da nezaket göstererek louisleri çoğalttı, bir açık artırmada çekişiyorlarmış gibi. La Faloise bu atı altına gömeceğini söylüyordu. Kaldı ki herkes katılabilirdi bu arttırmaya; ba-hişçileri de Nana üzerine oynamaya kandırabilirdi. Fakat uç

delikanlı propaganda yapmak üzere dağılırlarken, Nana arkalarından:

- İstemiyorum ben böyle bir şey! diye bağırdı. Dünyada istemiyorum... Georges Lusignan üzerine on louis, beş louis de Valerio II.'ye.

Ama gençler ileri fırlayıp gitmişlerdi. Onların tekerlekler arasından, atların başlarının altından geçip çimenlikte koşuşmalarını seyrederek genç kadın pek neşelenmişti Bir arabada tanıdık birini görür görmez hemen yanına gidip Nana'yı ileri suruyorlardı. Sonra, elde ettikleri rakamları, parmaklarıyla sayarak zafer kazanmışçasına dönerlerken kalabalık arasından kahkahalar yükseliyordu, bu sırada Nana ayağa kalkarak şemsiyesini sal ıyordu. Üç genç, pek fazla bir iş

yapamadılar. Birkaç adam onlara kanmıştı, meselâ, Nana'yı görünce heyecanlanan Steiner uç

louis verdi. Ama kadınlar hiç yanaşmadılar. Yuzde yuz kaybedecek bir ata oynamaya niyetleri yoktu! Hem de sonra o dört atı ve tayları ile küçük dağları ben yarattım gibi kurum satarak hepsini ezip geçen bir pis orospunun başarılarına hizmet etmek için de sebep yoktu, yok! Çok içerleyen Gaga ile Clarisse, la Faloise'a kendilerini rahat bırakmasını söylediler. Georges, gözü peklik edip Mignon'un landonunun önüne dikilince, fena halde kızan Rose, bir şey söylemeden başını çevirdi.

İnsanın adını bir ata vermesi için pek çirkef bir şey olması lâzımdı! Karısının aksine Mignon, delikanlıyı keyifli keyifli suzerek, kadınların daima uğur getirdiğini söyledi.

Gençler uzun uzun bookmakerleri dolaşıp dönünce Na-

na

- Ee, ne oldu bakalım? diye sordu.

EMİLE ZOLA

355

La Faloise :

- Kırtasınız; dedi.

- Ne? Kırk ha! diye koşarak bağırdı, el ideydim ben... bir şeyler mi döndü yoksa?

Tam bu sırada Labordette göründü. Pist kapanmıştı, çingirak sesleri ilk yarışın başlamak üzere olduğunu haber veriyordu. Kotanın bu kadar birdenbire neden yükseldiğini sordu. Labordette buna, «yeni istekler olmuştur her halde» diye sudan bir cevap verdi. Genç kadın bu cevapla yetinmişti. Labordette çok işi varmış gibi görünüyordu, Vande-uvres, gelecek, ben gidebilirim, dedi.

Buyuk Ödul beklendiği için, ilk yarış hemen hemen kimse farkında olmadan sona ererken, hipodromun üstüne bir bulut çöktü. Güneş kayboluverdi, soluk bir ışık kalabalığı kara bir yığın gibi gösteriyordu, şimdi. Ruzgâr esiyordu. Bardaktan boşanırcasına bir sağanak başlamıştı. Bir dakika kadar ortalık karıştı, bağırmalar, kahkahalar, kufurler, birbirine karışıyordu, yayalar çil yavrusu gibi dağılıp, seyyar dukkânların tentelerinin altına dar atıyorlardı kendilerini. Arabalardaki kadınlar, sapına iki el eriyle yapıştıkları, şemsiyelerin altına sığınmaya çakşırken, uşaklar birden şaşkına dönerek, körükleri açmak için koşuşuyorlardı. Ama sağnak çabuk geçmiş, güneş, hâlâ havada uçuşan su zerreciklerinin arasında ışık saçmaya başlamıştı bile. Bois'nın ötesine doğru kayan kara bulutun ortasında mavi bir yarık belirmişti. Artık içi ferahlayan kadınların kahkahalarının karşısında gökyuzu de şenlik yapıyordu sanki. Öte yandan atlar kişner-ken, silkinerek dalgalanan suya batmış kalabalığın arasından yer yer görünen bil ur damlacıklarının titreştiği çimen-lik güneşin altın ışıklarıyla pırıl pırıl parlıyordu.

- Ah! Zaval ı Louiset'cik! Çok ıslandım, mı yavrum? diye Nana oğluna sordu. Çocuk, hiç ses çıkarmadan kurulaması için el erini annesine uzatmıştı. Genç kadın mendilini Çıkartmıştı. Sonra da Bijou'nun tuylarını sildi. Köpek çocuk-tan çok titriyordu. Nana'nın beyaz elbisesinin yalnız bir iki yeri ıslanmıştı, ama aldırış etmiyordu buna. Şimdi tazele-356

NANA

nen buketlerde bir kar parıltısı vardı, genç kadın bir buketi eline alarak kokladı, dudaklarının ıslanışı derin bir hazla doldurmuştu içini.

Birden boşanan yağmur yuzunden tribunler bir anda doluvermişti. Nana durbunu ile seyrediyordu tribunleri. Bu uzaklıktan karmakarışık sıkışık bir kalabalıktan başka bir şey seçilmiyordu.

Basamaklara biriken insanların yuzleri bu karanlık fon üzerinde soluk lekeler halinde belirmektedir. Çatının köşelerinden sızan güneş kalabalığının bir bölümünü bir ışık açısı içine alarak çiğ bir aydınlığa

boğmuştu. Buradaki kadınların elbiseleri soluklaşmış gibi görünüyordu.

Nana'yi en çok, tribunlerin önüne kumun uzerine konulan iskemlelerde oturan kadınların sağnak sırasında kaçırları eğlendirmişti. Tartı alanına sokak kadınlarının girmesi kesinlikle yasaklandığı

için, zevksiz giyinişleriyle pek acayip bir manzara meydana getirdiklerini ileri surerek bu kibar kadınlar için acı şeyler söylüyordu.

Ortalıkta bir söylenti dolaşıyordu: İmparatoriçe orta yerdeki küçük tribune gelmiş. Burası köşk şeklinde bir pavyondu, geniş balkonuna kırmızı koltuklar konulmuştu.

Georges :

- Bakın o! dedi. Onun bu hafta görevu olduğunu sanıyordum...

Nana da :

- Aa, Charles! diye bağırdı.

İmparatoriçenin arkasında Kont Muffat'nın asık ve resmi ifadeli yuzu görünmuştu. Şimdi, gençler, ah Satin de burada olsa ne iyi olurdu, gider karnına bir şamar indirirdi, diye şaka ediyorlardı. Bu sırada Nana, durbunuyla bakarken, imparatorluk tribununde İskoç prensini gördü.

Adamı şişmanlamış buldu. Onsekiz ayda irileşmişti-Onun hakkında birtakım ayrıntılar anlattı: Oh! sağlam yapılı bir delikanlı diyordu.

Etrafını çeviren arabalarda kontun, Nana'yi bıraktığını söylüyorlardı. Uzun bir hikâyeydi bu.

Sarayda, yaverin açt-

EMILE ZOLA

357

ğa vurduğu bu gidişi hoşnutsuzluk uyandırmıştı. Bu yuzden mevkiini elinde tutabilmek için Nana'yla ilişkisini kesmiş diyorlardı. La Faloise bu söylentiyi Nana'ya olduğu gibi yetiştirdi. Benim Juliette'im diyerek yeniden kendisine yaklaşılmaya çalışmıştı. Ama genç kadın buna çok guldu :

- Bilmezsiniz şu budalayayı... şöyle bir dudaklarımı kımıl-datsam her şeyden vazgeçerdi, dedi.

Birkaç dakikadan beri Kontes Satin'le Estel e'e bakıyordu. Daguene't'ye gelen Fauchery bunları

selâmlamak için herkesi rahatsız etmişti, o da gulumseyerek orada durdu. Nana kuçumser gibi bir hareketle tribunleri göstererek:

- Hem biliyor musunuz, bu insanlar artık gözlerimi kamaştırmıyor benim. Papaza gunah çıkartırken

dinlemeli bunları bir!... saygı mı artık bunlara! saygıya filân paydos! Aşağıdan yukarı

pisliğe gömülmüşler, tumu pislik içinde. İşte bunun için kafamı şişirmelerini istemiyorum bunların laflarıyla...

Sonra eliyle geniş bir hareket yaparak atları pistte gezdiren seyislerden kraliçeyle görüşen Charles'a kadar bütün saray adamlarını gösteriyordu. Ona göre bu Charles de bir prensti ama rezilin biriydi.

Bu sırada la Faloise :

- Bravo Nana!... Çok güzel, Nana!... diye büyük bir coşkunlukla bağırdı. d'Ispahan ödülü için yapılan koşu sona ermişti. Bu ödülü Mechain ekurisinden Berlingot kazandı. Nana, Labordette'i çağırıp yuz louis'inin ne olduğunu sordu, adam gulmeye başladı. Uğuru bozulmasın diye oynadığı

atların adını vermeyeceğini söyledi. Az sonra parasının iyi yerde kul anıldığını Nana da görecekti.

Sonra genç kadın kendisine Lusignan için on, Valerio II. için de beş louis oynadığını söyleyince, kadınların arada sırada budalaca ister yaptığını söylemek istercesine omuz silkti. Nana onun bu hareketine şaşmış, bir şey anlamamıştı.

Bu sırada çimenlerin üstünde büyük bir canlılık göze Çarpıyordu. Büyük Ödül yansı beklenirken açık havada ot-358

NANA

ların üstünde sofralar kurulmuş, posta arabalarında, faytonlarda, landonlarda, kupa arabalarında yenilip içiliyordu. Uşaklar, arabaların sandıklarından çıkardıkları şampanya şişelerini oradan oraya gezdiriyorlardı. Şişelerin bir gurultuyla patlayan mantarlarını ruzgâr alıp götürüyordu. Karşılıklı

şakalar gırla gidiyor, kırılan bardakların sesi bu sihirli neşeye çatlak bir ses karıştırıyordu. Gaga ile Clarisse, Blan-de'la birlikte, sanki evlerindeymiş gibi, dizlerine yaydıkları bir örtünün üstünde sandviç yiyorlardı. Lousie Violaine, hasır arabasından inerek Caroline Hequet'nin yanına gelmişti, onların ayaklarının dibinde, birkaç erkek, bir açık bufe kurmuşlardı. Tatan Nene, Maria Simone ve başka kadınlar gelip burada içki içiyorlardı. Az ötede biraz yukarıda Lea de Horn'un bulunduğu posta arabasında şişeler birbiri üstüne boşaltılmaktaydı. Böylece bütün bir gunun kalabalığı

güneşin altında, gösterişli jestlerle kafayı çekiyordu. Ama biraz sonra daha çok Nana'nın landonunda toplanıldı. Arabasının içinde, ayakta duran genç kadın, kendisini selâmlayan erkeklere şampanya sunuyordu. Uşaklardan François şişeleri uzatırken, la Faloise, sesini komikleştire-rek çığırkanlık ediyordu:

- Buyurun baylar... Bedava içki... İsteyen gelsin! Nana :

- Susun, dostum, cambazhane soytarılarına benzedik! dedi.

La Faloise'ı pek hoş buluyor, çok eğleniyordu onun bu yaptıklarıyla. Bir aralık, içmiyor gibi görünen Rose Mig-non'a Georges'la bir bardak şampanya göndermek aklına esti. Henri ile Charles can

sıkıntısından patlıyorlardı, bu küçüklerin canı şampanya istemiş olabilirdi. Ama Georges, bir kavga çıkmasından korkarak bardağı ağzına dikti. O vakit Nana, arkasında unuttuğu Louiset'yi hatırladı. Çocuk susamıştı belki, birkaç yudum şarap içirmeye çalıştı, ama çocuk fena halde öksürmeye başlamıştı.

La Faloise, çığırkanlığa devam ederek :

EMİLE ZOLA

359

- Gelin, buyurun baylar; Rişe bağıırıyordu. Ne iki meteliğe ne de bir meteliğe... Bedava...

Nana birden bağıırarak sözünü kesti:

- O! Bordenave, şurada! Rica ederim çağırın onu buraya; koşun, dedi.

Evet gerçekten de Bordenave'di bu. El eri arkasında dolaşıp duruyordu, başındaki hasır şapka güneşin etkisiyle kırmızımtırak bir renk almıştı; sırtında yağlı, dikiş yerleri beyazlamış bir redingot vardı. İflâsa uğradığı için soluklaşmış bir Bordenave'di bu. Ama yine öfkeyle burnundan soluyordu hep. Butun bu göz kamaştırıcı kıyafetli insanlar arasında yoksul uğu gözler önüne seriyordu; ama yine de her an zenginliğin kapısını zorlayacak güçte bir adam olduğunu halinden bel i ederek:

Nana kendisine elini uzattığı zaman :

- Vay canına! Bu ne incelik! dedi.

Bir bardak şampanyayı yuvarladıktan sonra; derin bir uzuntuyla :

- Ah! Kadın doğmalıymışım! dedi. Adam, boşver buna... Tiyatroya dönmek ister misin? Bir fikrim var, la Ga-ite'yi kiralayacağım... Paris'te kıyamet koparıyoruz ikimiz... Ha ne dersin? Bunu yapmalısın benim için.

Homurdanarak sustu, ama Nana'yı tekrar gördüğü için pek sevinmişti. Bu şeytan Nana, yureğinin acısını din-dırmıştı onun. Öz kızıydı, kendi kanındandı sanki.

Çember genişliyordu. Şimdi la Faloise bardakları dol-dururken, Philippe'le Georges, dostları

buraya topluyorlar-ai- Butun çimenliktekiler yavaş yavaş akın etmeye başlamışlardı. Nana etrafını

çevirenlerden her birine gulumsuyor, ya da komik bir şey söylüyordu. Butun kafayı çekenler ona doğru geliyordu; dağınık şampanya bardakları arada toplanmıştı. Az sonra landonun etrafını

buyuk bir kalabalık

sarmıştı. her kafadan bir ses Çıkıyordu. Ve Nana, o altın

NANA

bardakların üstünde güneşin ışık dalgaları arasında yuksekten bakıyordu dünyaya. Nihayet onun zaferi karşısında çılgına dönen öteki kadınları çatlatmak için, o eski zafer kazanmış Venus pozuyla dolu bardağını havaya kaldırdı:

O sırada arkadan birisinin kendisine dokunduğunu hissetti. Geriye dönünce, arabanın koltuğunda oturan Mig-non'u görerek hayret etti. Bir an için, gözden kaybolarak, adamın yanına oturdu.

Çünkü önemli, bir haber getirmişti. Mignon karısının, Nana'ya kızmakla, gulunç bir şey yaptığını söylüyordu; ona budalaca ve faydasız bir şeydi bu.

- Yalnız şu var ki dostum, dedi genç kadına; dikkat et çok kızdırma Rose'u... Bak sana haber vermeyi yerinde gördüm. Çantasında bir silâh var. Seni hiç affetmiyor o Küçük Duşes olayından beri...

Nana :

- Bir silâh mı? dedin, vız gelir bana!

- Dur da dinle! Fauchery'nin cebinde bulduğu bir mektup bu, Kontes Muffat'ın bu Fauchery olacak hayvana yazdığı bir mektup. Neler yazılmamış içinde, görsen, açık açık... Şimdi Rose bu mektubu konte göndererek öç almak istiyor hem ondan hem de senden.

- Vız gelir bana! diye Nana tekrarladı. Acayip şey... Ha! Fauchery için pek yerinde olur. Oh! Ne iyi... canımı sıkıyordu bu kadın... guleriz biraz...

Mignon daha çok bir şeyler söylemekten çekinerek sustu. Nana, elbet kibar bir kadını kurtarmak niyetinde değilim, diye bağıırıyordu. Adamın direktmediğini görerek gözünü ona dikti. Hiç şuphe yok, kontesle ilişkisi kesilirse Fauchery'nin karısına balta olmasından korkuyordu. Rose'un da istediği buydu zaten; adamdan hem öcünü almış olacak, hem de yine onu elde edecekti. Çünkü sosyeteye karşı hâlâ sevgi duyuyordu içinde. Şimdi Nana düşünceye daldı. Bay Vanot'nun kendisine gelişini hatırladı. Mignon kendisini kandırmaya çalışırken kafasında bir plân belirdi.

Mignon :

EMİLE ZOLA

361

- Rose'un mektubu gönderdiğini düşünelim. Bir rezalet kopacak. Seni de karıştıracaklar buna, senin sebep olduğun söylenecek... Her şeyden önce kont karısından ayrılacak...

- O, neden? dedi Nana. Tam aksine.

Bu sefer o sustu. Duşuncelerini açığa vurmak zorunda' değildi. Sonunda, Mignon'un görüşlerini kabul enir gibi görundu; kurtulmak için böyle yapmıştı Mignon, Rose'a boyun eğmesini meselâ

yarış alanında, herkesin önünde, gidip onunla birkaç kelime konuşmasını öğütlediği zaman, bakalım, düşünürüz diye cevap verdi.

Bir gurultu duyarak ayağa kalktı. Piste bir ruzgâr hızıyla atlar giriyordu. Paris şehri yarışıydı bu, Cornmuse kazanmıştı. Şimdi Büyük Ödul yarışı başlamak uzereydi. Heyecan artıyordu, kalabalık, içi içine sığmayan insanlar gibi dalgalanıyor, ayaklarını surtuyor, dakikaları azaltmak istiyordu.

Tam bu son dakikada, umulmadık bir olay herkesi şaşkına çevirmişti. Vandeuvres ekmişinin l'outsider'iP Na-na'nın kotası durmadan yükseliyordu. Erkekler her an yeni bir kota ile geliyorlardı. Nana otuzda, sonra yirmi beşte, sonra onbeşteydi. Kimse bir şey anlamamıştı

bundan. Butun hipodromlarda yenilmiş bir kısrak daha sabahleyin kimsenin el iye istemediği bir kısrak! Anlamı neydi bu birdenbire meydana gelen şaşkınlığın? Bazı kimseler bu alaya inanan enayilere guluyorlardı. Bazıları da işi ciddiye alarak kaygılanıyor, işin içinde bir dolap dönmuş

olmasından kuşkuluyorlardı. Bir hamle olmuştu belki. Bu konuda birtakım hikâyeler anlatılıyor, yarış alanlarında göz yumulan hırsızlıklardan söz ediliyordu. Ama Vandeuvres'in adının buyukluğu karşısında suçlamalar duruyordu ve sonunda da Şupheciler, Nana'nın sonuncu olacağını söyleyerek tartışmalarda ağır basıyorlardı.

La Faloise :

- Kim biniyor Nana'ya ? diye sordu.

(*) At koşularında surpriz at.

362

NANA

Bu sorunun altında asıl Nana akla geldiği için, erkekler soruya çirkin bir anlam vererek kahkahalarla guldüler Nana da bunları selâmladı.

- Prince, diye cevap verdi.

Bunun uzerine tartışma yeniden başladı. Prince Fransa'da tanınmayan unlu bir İngiliz jokeyiydi.

Her zaman Na-na'ya Gresham bindiği halde neden Vandeuvres bu jokeyi getirtmişti? Kaldı ki Faloise'a göre, hiç bir zaman başarı kazanamamış olan Gresham'a Lusignan'ı teslim etmesi şaşılacak bir şeydi. Ama butun bu görüşler; bir suru yalanlamalar, alaylar karmakarışık ileri surulen düşüncelelerin uğultuları arasında kaybolup gidiyordu. Vakit geçirmek için herkes yeniden şampanya şişelerini boşaltmaya koyulmuştu. Vandeuvres gelmişti. Nana gucenmiş gibi yaptı.

- Doğrusu çok nazıksınız, bu saate kalınır mı? Tartı alanını görmek için yanıp tutuşuyorum ne

zamandan beri dedi.

Vandeuvres :

- Gelin öyleyse, daha vakit var, dedi. Bir tur yaparsanız. Bende bir bayan için bir davetiye var.

Sonra koluna girerek genç kadını götürdü. Nana kıskanç bakışların önünden geçerken pek mutluydu. Lucy, Ca-roline ve öteki kadınlar arkasından bakakalmışlardı. Landonda yalnız kalan Hugon kardeşlerle la Faloise, Nana'nın şerefine şampanya bardaklarını boşaltıyorlardı birbiri ardınca. Nana giderken, onlara bağırarak hemen döneceğini söylemişti.

Vandeuvres, Labordette'i görerek yanına çağırdı, aralarında kısa bir konuşma geçti:

- Hepsini topladınız mı?

- Evet.

- Ne kadar?

- Beşyüz Louis, hemen bir parça her yerden. Nana'nın merakla kapılarak kulak kabarttığı görünce sustular. Vandeuvres çok sinirliydi. Bir gece atlarıyla birlik-EMILE ZOLA

363

te kendini yakacağını söyleyerek Nana'yı korkuttuğu parıltı vardı gözlerinde. Pistten geçerken genç kadın, senli benli konuşarak:

- Ne var kuzum anlat bana... Neden şu senin kısrağın kotası yukseuyor? Öyle bir şamata kopardı ki bu!

Vandeuvres olduğu yerde sal andı, sonra şunları kaçırdığı ağzından:

- Ah! Durmadan çene çalıyorlar! Ne biçim şeydir şu bahse tutuşanlar mil eti! Elinde bir favori oldu mu çul anırlar ustune bana bir şey bırakmazlar. Sonra bir outsiders'e istek oldu mu, şamata eder, derileri yuzuluyormuş gibi bağırırlar avaz avaz.

- Bana haber verilse iyi olurdu, ben bu atın ustune oynadım, kazanma şansı var mı dersin?

Vandeuvres birden sebepsiz yere köpurdu :

- Baksana! Rahat bırak beni... Butun atların şansı vardır... Kota yükseliyor! Ona oynadılar da bundan. Kim, bilmiyorum?... Budalaca sorularınla kafamı şişireceksen bırakır giderim.

Böyle konuşmaya alışık olmadığı için hoşlanmazdı da bundan. Nana bu sözler karşısında uzuntu duymaktan çok şaşkınlığa uğradı. Kaldı ki Vandeuvres de yaptığından utanmıştı. Genç kadın sert bir

dil e daha terbiyeli olmasını söyleyince özür diledi. Bir suredir böyle birdenbire öfkelenive-riyordu. Şimdi Paris'in yuksek sosyetesinde ve hovardalık çevrelerinde bugun son kozunu oynadığını bilmeyen yoktu. Eğer atları kazanmaz da bunlar üzerine oynanan paralar sırtına binerse felâketi, çökuşu demekti bu onun. İtibarının destekleri, alttan alta çuruyen yaşantısının dışarıdan o sağlam görünüşu yıkılıp gidecekti. Bu yaşanti borçlar ve duzensizlik yuzunden her gun biraz daha sarsılarak yıkıntıya gidiyordu. Nana'nın, bu erkek yiyicinin böyle zaten sarsılmış

olan bir zenginliğin dibine darı ekerek suip supurduğunu de bilmeyen yoktu. Kadının çılgınca hevesleri uzerine bir suru hikâye anlatılıyordu. Bade'de yapılan bir partide adamda otele verecek para bırakmayarak, har vurup harman savur-364

NANA

muş, şöminedeki kora, bakalım kömür gibi yanacak mı diye, bir avuç elmas atmıştı. Yavaş yavaş

o iri el eri ayakları, o kaba mahal e kızı guluşuyle eski bir soyun bu zuğurt duşmuş oğlunu avucunun içine almıştı bu kadın. Şu anda, hayvana ve pisliğe duşkunluğu yuzunden şupheciliğin kendisine verdiği gucu bile kaybetmişti. Bir hafta önce Nana, Le Havre'la Trouril e arasında Normandiya kıyılarında, kendisine bir şato satın alması için söz verdirmişti. Vandeuv-res'e. Şimdi genç adam bu sözu şeref borcu sayıyordu. Yalnız canını sıkıyordu bu kadın, o kadar budalaca şeyler yapıyordu ki dövme geliyordu içinden.

Bekçi, onları tartı meydanına bıraktı. Kontun kolunda gelen bu kadını geri çevirmeye cesaret edememişti. Na-na'nın bu yasak bölgeye girebildiği için koltuklan kabarmıştı, tribunlerin önünde oturan kibar kadınların önünden salınarak geçiyordu. Birbiri ardına sıralanmış on sandalye dizisini sergilenen kadın elbiseleri canlı renkleriyle, açık havanın neşesine neşe katıyordu. Sandalyeler aralanmış, tanıdıklar kume kume toplanmışlardı. Parklardaki ağaç kumelerinin altında olduğu gibi.

Çocukları da başıboş bırakmışlar, oradan oraya koşuşuyorlardı. Yukarı tarafta, tribunun basamakları tıklım tıklım insanla doluydu. Buradaki kadınların elbiselerinin açık renkleri direklerin gölgesinde eriyordu. Nana önlerinden geçtiği kadınların yuzlerini suzuyordu birer birer. Kontes Sabine'den gözlerini bir sure ayırmadı. Sonra imparatorluk tribununun önünden geçerken gözune imparatoriçenin arkasında dik duran Muffat'yı görünce pek keyiflendi.

Vandeuvres'e yuksek sesle : - Hele bak! Şu budalaya! dedi.

Her yeri görmek istiyordu. Bu park köşesi çimenlikleri ve ağaç kumeleriyle pek ilgi çekici gelmemişti kendisine. Bir dondurmacı parmaklık kapının yanına buyuk bir bufe kurmuştu. Üzeri otladöşenmiş, bir kır kahvesi damının altında bir suru adam bağırıp çağırarak konuşuyor, guluşuyordu. Ringdi burası. Yan tarafta boş at bölmeleri vardı. Um-EMİLE

ZOLA

duğunu göremediği için cam sıkılmıştı Nana'nın. Burada sadece bir jandarma atı vardı. Sonra Paddock'la çevresi yuz metre kadar bir pistin önüne geldiler, bir seyis geminden kurtulmak için başını kasan Valerio II.'yi gezdiriyordu. Yakalarına turuncu renkli kartları asılmış, bir suru adam çakıl döşeli yol arda gidip geliyordu. Tribunlerin açık galerilerinde de birçok gezinenler vardı. Bu da

Nana'yi kısa bir s- * re ilgilendirdi; oh! doğrusu ya sıkıntıya değmezdi bu, insanı içeriye bırakmadıklarına göre.

O sırada yanlarından geçen, Dagenet ile Fauchery geç kadına selam verdiler. Nana bir işaret yaptı, bunun uzerine yanına gelmek zorunda kaldılar. Tartı alanını yerin dibine batırarak eleştirdi.

Sonra :

- Hele bak! Marki de Chounard, ne kadar da koca-mış! Bu yaşta da yine azgınlık ediyor mu?

Bunun uzerine Dagenet, markinin son numarasını anlatmaya başladı. Bu iş öneki gun olmuştu, daha kimse bilmiyordu. Aylarca etraflarında dnduktten sonra Gaga ile kızına otuz bin franklık bir yer satın aldığı söyleniyordu.

Nana çok kızmıştı:

- Oh! ne iğrenç şey! Durmayın kız babası olun... diye bağırdı... Ben de duşunuyorum bunu!.. şu çimenlikte duran kupa arabasında bir bayanın yanındaki geç kız Lili olmalı... Yuzu hiç yabancı gelmiyor bana... İhtiyar onu da da elde edecek ha...

Vandevres kulak vermiyordu onun söylediklerine; geç kadından kurtulmak için sabırsızlanıyordu. Fakat, Fauchery, Nana'ya eğer bookmakerleri görmediyse hiçbir şey grmuş

sayılmayacağını söylediği için, geç kadın bunu istemediği açıkça bel i olduğu halde, kont götürmek zorunda kaldı.

Etrafi kestane fidanlarıyla çevrili imenlikler arasında nu tamamıyla açık, sutunlu, kubbeli bir yapı vardı/Burada açık yeşil renkteki sık yaprakların altına sıkışık durumda, bir suru bookmaker bir panayırda olduğu gibi sıralanmış bahse girişecekleri bekliyordu. Kalabalıktan iyi grune-366

NANA

bilmek için tahta sıralar ustunde ayakta duruyor, kotalarını hemen yanı başlarındaki tahtaya yazarak ilân ediyor, bakışlarıyla halkı tararken bir hareket, bir göz kırpması uzerine bahisleri yazıyorlar ve bu işi öylesine hızla yapıyorlardı ki, ağzı açık kalıyordu seyircilerin. Bu meraklı

kalabalık hiçbir şey anlamadan seyrediyordu, bu olup bitenleri. Bir karışıklıktır gidiyor, rakamlar bağırılarak söyleniyor, her umulmadık kota ilân edilince bir gurultudur kopuyordu. Bu yetmiyormuş

gibi zaman zaman iğirtkanlar içeri dalarak avaz avaz bağırıyor, ya bir yarışın başlangıcı ya da bitişini ilân ediyor; bu gurultuyu busbutun arttırıyordu.

Bu manzara Nana'yı çok eğlendirmişti :

- Ne tuhaf şeyler, diye mırıldandı. Çok acayip suratları var bu adamların. Hele şu iri yarı herife bakın, buna bir ormanda rastlasam dum kopar.

Fakat Vandeuvres başka bir bookmakeri gösterdi. Yeni bir tipti bu adam, iki yılda uç milyon kazanmıştı. İnce, uzun, sarışın bir gençti, herkes saygı ile bakıyordu ona. Kendisiyle gulumseyerek konuşuyorlardı. Yoldan geçenler, durup ona bakıyorlardı.

Nihayet kontla genç kadın buradan uzaklaştılar; bu sırada Vandeuvres başka bir bookmakere işaret etti. Adamı yanına çağırırdı. Bu, eskiden kontun yanında arabacılık etmişti. İri yarı geniş

omuzlu kanlı canlı bir adamdı bu. Şimdi yarışlarda çok para kazanarak zengin olmuştu. Kont şimdi onu ileriye surmeğe çalışıp, bildiği gizli bahisleri ona anlatıyordu. Hâlâ bu adama bir uşak

gibi davrandığı da göze çarpıyordu. Adam yarışlarda ust uste büyük paralar kaybetmişti. O da bugün son kozunu oynuyordu, gözleri kan çanağına dönmuştu; nerdeyse beyin kanamasından gidecekti.

Vandeuvres yavaşça :

- Eee, ne kadar oynadınız bakalım, Marechal? diye sordu.

Bookmaker de sesini alçaltarak :

- Beş bin louis sayın kont; dedi. Nasıl, güzel değil mi? Size söyleyebilirim ki kotayı indirdim, uç düşürdüm.

size

Emile ZOLA _____

Vandeuvres'un bu sözler hoşuna gitmemişti.

- Hayır, hayır istemiyorum. Hemen ikiye getirin, bir şey söylemeyeceğim, artık Marechal.

. Oh! Şimdi ne işime yarar bu sayın kontum? diye öteki aşağıdan alan bir suç ortağı gulumseyişi ile cevap verdi. Sizin iki bin louis'inizi verebilmek için halkı çekmek gere-

kir.

Bunun üzerine Vandeuvres adamı susturdu. Ama kont uzaklaşınca, kısrakının değerinin artışı

üzerine ona bir şeyler sormadığı için uzuldu. Eğer kısrak şanslı çıkarsa yaşadı demektir. Çünkü el iye karşı bu kısrak üzerine iki yuz louis oynamıştı.

Nana, kontun fısıltıyla söylediklerinden bir şey anlamamıştı ama yine de ne olduğunu sormaya cesaret edememişti. Adam şimdi daha da sinirli görünüyordu. Nana'yı, tartı salonunun önünde rastladıkları Labordette'e aktararak :

- Göturun bunu siz, dedi... İşim var benim... yine görüşürüz.

Sonra salona girdi, burası basık tavanlı dar bir yerdi. Bir kantar bütün salonu doldurmuş gibiydi.

Bir banliyö istasyonunun bagaj yerini andırıyordu. Nana burada da büyük bir hayal kırıklığına uğradı. Çok büyük bir salon, atları tart-ma'k için anıtsal bir kantar göreceğini ummuştu. Aa! Bu da ne? Meğer sadece jokeyleri tartıyorlarmış? Adam sen de bunların tartılışını görmek için bunca sıkıntıya katlanmaya değmezdi. Kantarın arkasında, koşumunu dizlerinin üstünde tutan, aptal suratlı bir jokey oturmuş, redingotlu şişko bir herifin kendisini tartmasını bekliyordu. Bu sırada kapının önünde bir seyis atı tutmaktaydı. Cosinus'tu bu hayvan. Çevresine, onu sessizce seyreden bir kalabalık toplanmıştı. . _ Pist kapanmak üzereydi. Labordette, çabuk olması için Nana'yı sıkıştırıyordu. Ama geriye dönerek biraz ötede Vandeuvresle konuşan ufak tefek birini gösterdi: - Bakın, işte Prince. Nana gulerek :

368

- Yaa! demek bana binen bu, dedi.

Adamı pek çirkin bulmuştu. Butun jokeyler ona düzenbaz tipler gibi görünüyordu, herhalde bu, buyumelerine engel olunmasındandır, diyordu. Bu Prince, kırkında vardı, kuruyup kalmış yaşlı bir çocuğu andırıyordu o uzun, sıska buruşuk anlamsız suratıyla. Adamın gövdesi o kadar küçücük kalmıştı ki, sırtındaki jokey gömleğinin içinde kayboluyor gibiydi.

Buradan ayrılırken Nana :

- Bu adam bana kazandırmaz yarışı; dedi.

Otları, basıla basıla kararmış çimenliği yeniden bir kalabalık doldurmuştu. Demir direklere asılmış, çok yüksek işaret tablolarının önünde toplanan insanlar, başlarını yukarıya kaldırmış, her atın numarası göründükçe bağırarak bu tabloya bakıyorlardı. Numaralar, tartı salonuna bağlanan bir elektrik teli aracılığıyla, tablo da ışıklı olarak görünmekteydi. Seyircilerden bazıları, el erindeki programlara işaretler koyuyorlardı. Sahibinin Pichennette'i yarıştan çıkartması mırıldanmalara sebep olmuştu. Nana buradan, Labordette'in koluna girerek geçip gitti. Bir direğe asılmış olan zil, pistin boşaltılması için sürekli olarak çalınıyordu.

Nana landonuna binerken :

- Aman çocuklar, bunların tartı yeri dedikleri yer beş para etmez! dedi. Şimdi herkes çevresine toplanmış alkışlıyordu genç kadını: «Bravo! Nana...» «Nana yine bizim oldu» diye. Ama ne budalaca şeylerdi bunlar. Kendilerini bırakmış mıydı sanki? Tam vaktinde gelmişti. Dikkat! yarış

başlıyordu. Artık şampanya unutulmuştu, içen yoktu.

Nana, Gaga'yı arabasında görünce, şaşırdı. Kadın Lo-usiet ile Bijou'yu kucağına almıştı. Gaga, la Faloise'a sokulmak için bu yola başvurmuştu. Bunun için de içinden bebeği öpmek geldiğini bahane ediyordu. Çocukları çok severmiş dediğine göre:

- Ya peki Lili nerede? diye Nana sordu. Şu ihtiyarın arabasındaki kız o mu yoksa?... Bana ilginç bir şeyler anlattılar...

Gaga ağlamaklı bir yuzle :

- Ah şekerim; dedi. Bu iş hasta etti beni. Dun yataktan kalkamadım, öyle ağladım, öyle ağladım ki. Bugun buraya gelebileceğimi sanmıyordum... Bak, biliyorsun benim düşüncemi değil mi?

Böyle olmasını istemiyordum ben. Bir manastırda okuttum onu; iyi bir evlenme yapmasını istiyor- ' dum. Hep sıkı sıkı öğütler verir, gözümün önünden ayırmazdım... Ama ne yaparsın şekerim kendi böyle istedi. Oh, görsen nasıl kıyameti kopardı. Ağlamalar, bağırımlar, öyle çirkin şeyler de söyledi ki, dayanamadım, şamarı indirdim suratına. Çok canı sıkılıyordu, bu yola gitmek istiyordu.

Nihayet bana engel olmaya hakkın yok senin!» diye ba-ğırılmaz mı? Ben de : «Rezilin birisin sen, şerefimizi lekeledin, defol git!» dedim. Bu iş böyle oldu, ben de razı olmak zorunda kalıp bu durumu sağladım... Ah, son umudum da suya düştü... Oysa neler ummuştum neler...»

Bu sırada bir kavga gurultu duyuldu, iki kadın ne olduğunu anlamak için ayağa kalktılar. Georges, kume kume toplanan insanlar arasında dolaşan bir dedikoduya karşı Vandeuvres'u savunuyordu.

Genç adam :

- Neden atını bıraktığını söylemeli. Daha dun yarış salonunda Lusignan'ı bin louis'ye aldı, diye bağırıyordu.

Philippe de kardeşinin dediğine katıldı:

- Evet, oradaydım ben de. Tek louis bile surmedi Nana için... Eğer Nana ona çıktıysa, bunda Vandeuvres'un hiç rolü yok. İnsanları bu kadar dalaverecilikle suçlamak gulunç şey. Ne çıkarı olacak bundan?

Labordette ses çıkarmadan dinliyordu, sonra omuz sil-kerek :

- Boş ver, varsın söylesinler... Kont, daha demin, Lusig-nan için en azından beşyuz louis ileri surdu. Nana'ya da yuz altın koyduysa da bu bir at sahibinin hayvanlarına da-ima guvendiğini göstermek zorunda oluşundandır...

La Faloise kol arım sal ayarak bağırdı:

- Yeter be! Bizi ne diye ırgalasın bu! Spirit kazanacak yarışı. Fransa yaya kaldı, yaşasın İngiltere!

Atların yarış alanına girdiğini bildiren çan sesi duyulunca kalabalıkta yeni bir dalgalanma başladı.

Şimdi Nana iyi görebilmek için buketlerin, gul erini, ayaklarının altında çiğneyerek landonunun ön tarafındaki sıranın üstüne çıktı. Gözünü engin ufukta gezdirdi. Bu son heyecanlı anda pist henüz boştu. Kapalı duran gri renkli parmaklıkların önünde ikişer ikişer polisler bekliyordu. Pistin ön tarafındaki çamura bulanmış çimen şeridi ta uzaklarda, bir kadife yumuşaklığı ile gözü okşuyordu.

Nana, ortaya doğru bakınca, çimenlikte, kaynaşan insan kalabalığını gördü. Kişneyen atların yanında sabırsızlıktan hırstan yerlerinde duramıyordu bu insanlar. Bunlardan bazıları topuklarını

yerden keserek boyunu yükseltmeye çalışan insanları, ruzgârla dalgalanan çadırları, parmaklıklara yaslanmak üzere koşuşan yayalar arasında atlarını süren binicileri, görüyordu. Öte yanda tribunlere doğru dönünce, yuzleri kuçulmuş başlar, yol arı dolduran alacalı bulacalı şekil er, taraçalar, balkonlar gökyüzünün zemini üzerinde kara lekeler olarak çarpıyordu gözüne. Butun bunların üstünde de yine, çepeçevre hipodrom ortasında ovaya hakim olan yine kendisiydi.

Sarmaşıklarla örtülü değirmenin ardında, çukurluk bir çayır yer yer gölgelere boğulmuştu, karşıda, tâ tepenin eteğinde akan Seine'e kadar, parkın büyük yol an kesişiyordu, bu yol arda hareketsiz bir araba dizisi sıralanmıştı. Sonra sola Boulogne ormanına doğru manzara yeniden genişliyor, Meudon dolaylarının mavimtırak ufukları göze çarpıyordu, artık burayı, iki yanı yapraksız pembe çiçeklerle suslu bir yol a sona ermekteydi. Karınca suruleri gibi akın akın insanlar geliyordu durmadan. Tarlalar arasında ince bir şerit gibi görünen bir yolda ilerliyordu bu kalabalık, sonra Paris yönünde, bedavacılar yığını, çaluar arasında, ormanın kenarında ağaçların altında kara lekeler gibi görünüyordu.

Birden alanın bu ucuna yığılan yuz bin insanı sıcak bir neşe sardı. Bir çeyrek saattir, bulutların ardına gizlenen güneş, yeniden görünmüş, engin bir göl gibi aydınlığını yaymıştı bu toprakların üstüne. Birden her şey, özelikle kadınların şemsiyeleri kalabalığın üstünde, altın kupeler gibi alev EMİLE ZOLA

371

alev parlamaya başlamıştı. Şimdi güneşi alkışlıyorlar, guluyor, bulutları itmek isteyen kol ar uzanıyordu havaya.

Bu sırada bir polis baş pistten geçiyordu. Daha yukarıda elinde bir kırmızı bayrakla bir adam görüldü.

Nana bu adaman kim olduğunu sormuştu. Labordette

- Starter^ Baron Mauziac; dedi.

Genç kadının etrafına toplanıp, arabasının basamaklarına kadar çıkan erkekler arasında bir bağırışma koptu. Her görülen yeni bir hareket, bir olay karşısında tek tuk kelimelerle konuşuyordu bu adamlar. Philippe'in, Geor-ges'un, Bordenave ve la Faloise'in çenelerini kapadıkları yoktu.

- «Durun, itmeyin canım... görmeme engel olmayın... Şu adamın Bay de Souvigny olduğunu mu

söyluyorsunuz? Hani, ta buradan görebilmek için pek keskin gözlü olmalı insanın! Susun, flama çekiliyor... İşte geliyorlar, dikkat! Co-simıs başta!

Direğin ucunda şimdi sarı kırmızı bir flama dalgalanıyordu. Atlar, seyislerin yedeğinde, birer birer piste giriyordu, jokeyleri üstündeydi, her birinin. Cosinus'un arkasından, Hasard ve Boum göründü. Sonra Spirit görününce seyirci kalabalığı arasında bir mırıltı dolaştı. Şahane doru bir attı

bu, derisinin rengin de İngiliz atlarının o kasvetli esmerliği vardı. Valerio II canlı bir yuruyuşle piste girerken kenarı pembe şeritle çevrili açık yeşil çuhasıyla pek beğenilmişti. Şimdi Vandeuvres'in atları bekleniyordu. Nihayet, Frangipane'in arkasından mavi beyaz renkler göründü. Ama, çok biçimli bir hayvan olduğu halde Lusignan Nana'nın yanında sönük kalmıştı. Güneşin altın ışıkları

kırmızıya çalan derisiyle, kırmızı saçlı sarışın bir kızı andırıyordu, u kısrak. Şimdi narin çukur göğsu, güneşin altında bir alto parıltısıyla parlıyordu.

Aa. bakın ! Tıpkı benim saçlarımin renginde yelesi!

Ne kadar övunuyorum bununla bilemezsiniz, dedi.

( ) Yarışlarda atların koşuya başlamalarını işaret eden adam.

372

NANA

Şimdi adamlar landona tırmanmaya başladılar. Borde-nave Louiset'nin üstüne basacaktı az kalsın. Annesi unutmuştu çocuğu. Bordenave, babaca bir homurtuyla kucağına alıp omuzuna çıkardı:

- Bu zaval ı yumurcak da görsun... dur hele, anneni göstereyim sana, bak işte şurada!

Bijou da bacaklarını tırmalayıp duruyordu. Onu da kucağına alan, şimdi Nana adını taşıyan bu hayvanın karşısında duyduğu mutlulukla öteki kadınlara bir göz attı. Öfkeden kuduruyordu hepsi.

O zamana kadar arabasında kımıldamadan oturan Tricon kadın, kalabalığın tepesinden el erini sal ayarak bir bookmakere birtakım emirler verdi. Bir koku almıştı; Nana üzerine bahse girmeye karar verdi.

Bu sırada da la Faloise durmadan bağıırıp çağırıyordu, çekilmez olmuştu. Frangipane'a abayı yakmıştı.

- îçime doğdu, diyordu. Hele bakın şu Frangipane'a. O ne yuruyuş!... Sekiz veriyorum bu ata ben. Kim var bu kadar bahse giren?

Labordette dayanamayarak :

- Susun canım, dedi. Boşuna uzuyorsunuz kendinizi. Philippe de :

- Bir sutçu beygirinden başka bir şey değil bu Frangipa-ne. Baksanıza daha şimdiden sırsıklam ter içinde kaldı... Nasıl yavaşladığın görürsünüz birazdan.

Atlar sağa doğru yönelip, deneme tırısına kalkmıştı, dağınık olarak tribunlerin önünden geçtiler.

Şimdi yine seyircilerin nöbeti tutmuştu, her kafadan bir ses çıkıyordu.

- Sağrısı çok uzun şu Lusignan'ın ama çevik hayvan... ama tek lira surmem Valerio II. için... sinirli bir şey, hep kafasını dikerek koşuyor, kötü belirti bu... Aa! Spirit'e Bur-ne binmiş... Bence omuzlarında iş yok bunun. Butun mesele omuzların sağlamlığında... Dinleyin beni, ben Nana'yı

şu büyük Poule des Produits yarışından sonra görmüştüm, tere batmış, yelesi sarkmıştı.

Çarpıntıdan böğürleri kalkıp iniyordu, geberecekti nerdeyse. Eee, yeter be! Amma kafa şı-EMILE ZOLA

373

şirdi şu da Frangipane'ıyla! Dinleyecek vaktimiz yok. İşte yarış başlıyor.

La Faloise bir bookmaker bulabilmek için çırpınıp duruyordu. Yanındakiler kendisine aklını başına toplamasını söylediler. Herkes boynunu ileriye doğru uzatmıştı. Fakat atların ilk kalkışları iyi olmadı. Uzaktan ince siyah bir çizgi gibi görünen starter, bayrağını indirmedi. Atlar bir süre koşuktan sonra geriye döndü. İki yanlış kalkış daha oldu. Sonunda starter, butun atları bir araya toplayıp hepsini birden öyle büyük bir ustalıkla kalkışa geçirdi ki seyirciler bağırdılar :

- Enfes!., yok canım rastlantı... Ne olursa olsun iyi oldu...

Şimdi bağırmalar durmuştu, seyirciler yurekleri kaygıyla daralarak sonucu bekliyorlardı. Artık bahisler durmuştu, büyük oyun pistte oynanıyordu. Önce bir sessizlik çökmüştü, ortalığa.

Herkesin soluğu kesilmiş gibiydi. Seyirciler sapsarı olmuş yuzlerini yukarıya doğru kaldırıyorlardı.

Kalkışta, Hasard ve Cosinus atik davranarak başa geçmişlerdi; hemen arkalarından Valerio II geliyordu. Ötekiler dağınık olarak koşuyordu. Tribunlerin önünden geçerken yer sarsılır gibi olmuş

hava birden adeta bir kasırğa çıkmışçasına dalgalanmıştı. Şimdi, bu at kafilesi kırk metreye varan bir çizgi halinde koşuyordu. Frangipane en sondan geliyordu. Nana, Lusignan ile Spirit'in biraz arkasındaydı.

Labordette :

- Tuh be! dedi. Hele bakın şu İngilizce, nasıl da sıyrıyor kendini kumenin içinden!

Şimdi landonun içindekiler durmadan bir şeyler söyleyip duruyorlardı. Herkes topukları üstünde ayağa kalkarak daha iyi görmeye çalışıyor, gözleri güneşin altında birer Parlak nokta gibi kayıp giden jokeyleri izliyordu. Çıkış sırasında Valerio II. başa geçti. Cosinus ile Hasard'ın hızları

azalmıştı. Lusignan ile Spiril ve Nana hep onların arkasın-da, bir hizada koşuyorlardı.

Bordenave :

374

NANA

- İngiliz kazandı yarışı, açıkça görünuyor bu, Lusignan yoruldu; Valerio II'de surduremeyecek koşusunu..

Philippe, yurtseverlik duygulan incinmiş bir insanın acısıyla :

- Rezalet, yani İngiliz kazanırsa yarışı! diye haykırdı.

Bu birbirinin ustune yığılmış insanlar şimdi derin bir bunalım içinde çırpınıyordu. Bir bozgun daha mı? Şimdi herkes adeta dua edercesine Lusignan'ın kazanmasını can ve gönulden diliyordu.

Spirit'e de, ustundeki bir mortocu gibi sırttan jokeyine de kufur yağdırıyorlardı, şimdi.

Şimdi biniciler, dört nala çayırın ortasından geçip gidiyorlardı. Nana, ağır ağır topuklarının ustunde dönerek ayaklarının dibinde kaynaşan bu insan ve hayvan kalabalığına ufukta parlak bir çizgi çizerek uzaklaşan jokeylere, bir kasırğa ile sarsıhyormuş gibi durmadan sal anan binlerce seyircinin başına bakıyordu. Bacaklarının olanca gucuyle koşan sonra, gittikçe uzaklaşıp kuçulen atların sağrılarından ayırmıyordu gözlerini. Şimdi atlar, ormanın ta uzaklardaki yeşil perdesinin önunde gittikçe kuçulen çizgiler halinde yandan görünüyordu. Sonra birden, hipodromun ortasındaki büyük bir ağaç kumesinin ardında gözden kayboldular. Georges hiç umudunu kesmemişti:

- Bırakın canım... Daha bitmedi. İngiliz geçildi, dedi.

Ama la Faloise yeniden Fransızlığını hiçe sayan kuçumseyici tavrıyla Spirit'i alkışlamaya başlamıştı.

- Bravo! Çok iyi gidiyorsun! Fransa'ya lâyıktı bu! Spiril birinci ve Frangipane ikinci! diye söyleniyordu. Artık çileden çıkmaya başlayan Labordette, tut çeneni yoksa atarım arabadan aşağı, diye bağırdı.

Louisety'i kucağından hiç indirmemiş olan Bordenave saatine bakarak :

- Bakalım kaç dakikada gelecekler, dedi.

Atlar birer birer ağaç kumelerinin ardından görünmeye başladı. Herkes şaşkına döndü, kalabalık arasından mırıltılar yayıldı. Valerio II hâlâ başta gidiyordu. Sprit ona ye-EMILE_ZOLAtjsti buna karşılık Lusignan yarışı bıraktı, yerini başka bir hayvan aldı. Önce kimse bir şey anlamadı bundan, jokeyleri birbirine karıştırıyorlardı. Hayret sesleri yükseliyordu.

- Ama bu Nana!... Baksanıza Nana... Lusignan yerinden kımıldamadı... Evet, evet, Nana. Bak şu altın sarısı renginden bel i, görüyor musunuz şimdi! Ateş saçıyor koşar- , ken... Bravo Nana!

Bak hele Őu baŐarıya!... Adam sen de hićbir anlamı yok bunun. Lusignan yardım ediyor.

Bir kać saniye kadar herkes böyle duŐunmuŐtu. Ama, aćır aćır kısarak gittikće artan bir hızla öteki atları gećiyordu. Őimdi büyük bir heyecan sarmıŐtı herkesi. Arkadaki atların kuyrukları artık kimseyi ilgilendirmiyordu. Őimdi Spi-rit, Nana, Valerio II ve Lusignan arasında ćetin bir ćekiŐme baŐlamıŐtı. Seyirciler adlarını söyleyerek ilerleyip gerile-yiŐlerini, yarım yamalak cumlelerle arkasını getirmeden mırıldanıp duruyorlardı. Arabacısının yerine ćıkmıŐ olan Na-na'nın yuzu bembeyaz olmuŐtu, heyecandan butun vucudu titriyordu. ylesine kendini yarıŐa vermiŐti ki aćzını aćmıyordu. Yanında duran Labordette yeniden gulumsemeye baŐladı.

Philippe sevinće :

- Eee, bakın, İngiliz kuleledi, pek iyi dećil durumu, diyordu.

La Faloise :

- Ne olursa olsun hapı yuttu Lusignan, diye baćırdı. nde giden Valerio II... Bakın! Dört tanesi Őimdi bir hizada.

Butun aćızlardan aynı kelimeler dkulmuŐtu.

- Ne gidiŐ! Evltlar!... Hey Al ahım, ćetin bir gidiŐ bu.

Őimdi dört atlık kume yıldırım hızıyla karŐıdan akın etmiŐti. Gittikće adeta soluklan duyulurcasına her an yaklaŐtıkları duyuluyordu. Butun seyirciler, grunmeyen bir kuvvetin nune katılmıŐ gibi parmaklıklara hucum etti. Daha atlar gelmeden adeta dalgalı bir denizin ućultusu gibi bir bać-nŐma koptu. Korkunć bir yarıŐın son partisiydi bu. Őimdi yuzbin seyircinin kafasına tek bir fikir saplanmış, mal arıy-376

NANA

la milyonları surukleyen bu atlardan birine baćlamıŐlardı butun umutlarını. İtiŐip kakıŐmalar arasında ezilenler oluyordu. Yumruklar sıkılmış, aćızlar aćık, seyircilerden her biri duygulan, dilekleriyle bahse girdići atı kamćılıyor, baćırarak daha hızlı, daha hızlı koŐturmak istiyordu.

- İŞte göründüler!... İŞte! İŞte!

Őimdi Nana yeniden ötekileri daha da geride bırakmaya baŐlamıŐtı, Valerio II epi geride kalmıŐ, Spirit'i gećmeće ćalıŐıyordu. Gkgurultusu busbutun ŐiddetlenmiŐti. Atlar yaklaŐtıća bir kufur saćnaćı karŐılıyordu onları:

- Lusignan'a yuh! hantal hayvan, pis sutću beygiri!... İngiliz kıyak gidiyor!.. Ah! Mendebur! yandı

benim on altın, Nana başta gidiyor! Bravo Nana! Bravo yosmam!

Őimdi landonun arabacı yerinde duran Nana, farkında olmadan, sanki koŐan kendisiymiŐ gibi sal anıyor, kalćalarını kıvırıyordu. Karnına vuruyor, bununla kısraćı daha da hızlandıracaćını

saniyordu. Her vuruşunda ağzından yorgun bir soluk çıkartıyor hafiften bir sesle :

- Haydi... Ha gayret!... Ha gayret!... diye söyleniyordu durmadan.

O sırada çok göz kamaştırıcı bir şey oldu. Üzengilerinin üstünde dimdik ayağa kalkan Prince, kırbacını havada sal ayarak Nana'yı kamçılıyordu. Bu sıksa uzun yuzlu ihtiyar çocuk, o kaskatı

durgun adam, ateş saçıyordu şimdi. Görülmemiş öfkeli bir atılganlık ve önüne durulmaz bir kazanma azmiyle yureğinin bütün hırsını kısrağa aktarıyor, onu destekliyor, gözleri kan çanağına dönmüş atı ruzgâr hızıyla uçuruyordu. Bütün o at surusu kasırğa gibi havayı dalgalandırarak, soluklarını keserek kasırğa gibi geçiyordu seyircilerin önünden, hakem, büyük bir soğukkanlılıkla gözünü varış yerini işaretleyen direktten ayırmadan bekliyordu. Price son bir şahlanişla Nana'yı, Spirit'i bir at başı geride bırakarak direğin önünden atlattı.

Şimdi birden kabaran fırtınalı bir denizin uğultusunu andıran muthiş bir bağırışına kopmuştu.

Nana! Nana! Nana! Bu haykırış dalgalana dalgalana buyuyor, bir fırtına hı-EMILE ZOLA

377

zıyla yavaş yavaş ufku dolduruyor, Boulogne ormanından Valerien tepesine Longehany çayırlarından Boulogne ovasına kadar yayılıyordu. Çimenlikte çılgınca bir coşkunluğa kapılmıştı

seyirciler. Yaşasın Nana! Yaşasın Fransa! Kahrolsun İngiltere! Kadınlar şemsiyelerini sal ıyor, erkekler yerlerinde sıçrayıp dönüyor, avaz avaz haykırıyorlardı. Sinir' krizine tutulmuş gibi durmadan gulenler, şapkalarını atanlar da vardı içlerinde. Pistin öte yanında, tartı yerinde tribunlerde büyük bir dalgalanma göze çarpıyor, bütün bu ezilip buzulen yuzlerin, uzanan kol arın bütün ağzı açık insanların üstünden bir alev kasırğası geçiyordu sanki ve bu coşkunluk duracağına gittikçe şiddetleniyor, kabaran bîr denizin dalgaları gibi buyuyor imparatorluk tribununu de sarıyordu. Şimdi imparatoriçe de bu yuzbinlerce insanın coşkunluğuna kaptırmıştı

kendini, alkışlıyor, durmadan alkışlıyordu. Nana! Nana! Nana! sesleri çılgınca bir coşkunluk içinde çırpınan insan yığınlarını ustune altın ışıklarını serpen güneşe doğru yükseltiyordu.

Şimdi durduğu yerde boyunu yükselterek duran Nana, alkışlanan kendisiymiş gibi bir övünç

duyuyordu içinde. Bir an zaferinin sersemliği içinde donmuş kalmıştı, pisti dolduran kapkara kalabalığa gözünü dikmiş duruyordu, öylece. Biraz sonra üstünde binicisi Price'le birden tukenmiş

gibi adeta çökercesine yuruyen Nana'ya yol vermek için bu kalabalık düzenle sıraya girip de yol açınca silkinerek el erinin bütün gucuyle kalçalarına vurarak, her şeyi unutarak zaferini haykırmaya başladı:

- Ah! Aman Al ahım! Ben... Evet ben kazandım yarı-şı!.. Aman Al ahım! Ne büyük mutluluk bu!

Duygularını alt ust eden sevincini nasıl açığa vuracağını bilemeyerek, Louiset'yi Bordenave'ın omuzunun üstüne oturarak öpmeğe başladı.

Bordenave:

- Uç dakika ondört saniyede başardı bu işi, diyerek saatini cebine koydu. Adının tâ ovanın derinliklerinden gelen yankılarım duyuyordu şimdi Nana. Kendisini durmadan al-378

NANA

kışlayan bu yuzbinlerce insan, onun halkıydı ve o dimdik, güneşin altın yağmuru içinde, güneş renkli saçları, mavi beyaz, gök renkli elbisesiyle yuksekten seyrediyordu bu insanları.

Kalabalıktan kendini kurtarıp koşan Labordette iki bin altınlık bir kazancı olduğunu haber verdi, çünkü Nana üzerine kırka karşı el i louis ile bahse girmişti. Ama bu kazanç, kendisini bir anda Paris'in kraliçesi yapan bu zaferin yanında hiç geliyordu ona. Öteki kadınların hepsi kaybetmişlerdi. Rose Mignon bir öfke nöbeti içinde şemsiyesini parçaladı, Caroline Heqmet, Clarisse ve Simonne oğlunun yanında olduğunu unutan Lucy Stewart bile, boğuk bir sesle kufur yağıdırıyor, çileden çıkıyorlardı bu şişko kızın şansını karşısında. Oysa yarışın hem başlangıcında hem de bitişinde istavroz çıkartan Tricon kadın ayağa kalkıp öteki kadınların ustunden, sezgisinin kendisini aldatmayışının derin mutluluğu ile ve de o kocakarı tecrubesıyla Nana'ya dualar ediyordu.

Şimdi landonun etrafındaki erkek çemberi gittikçe daralmaktaydı. Vahşice naralar atıyordu Nana'nın takımı. Bağırılmaktan sesi kısılmıştı Georges'un. Şampanya kalmadığı için. Philippe yanına uşaklardan birini alıp bir bufeye koştu. Şimdi Nana'mn saray halkı gittikçe kalabalıklaşıyor, zaferini alkışlamak için geride kalanlar yarış ediyorlardı birbirleriyle. Arabası butun o çimenliğin merkezi haline gelmiş, zafer kazanmış bir hukumdarın tahtı gibi bir şey olmuştu. Uyrukluların ustunde onlara hukmeden kraliçe Venus'tu o şimdi. Simonne'u yuzustu bırakan Steiner bu coşkunluğa kapılarak landonun basamağına tırmanmaya çalışıyordu. Şampanya gelip de genç

kadın bardağını havaya kaldırınca, öyle bir alkış kopmuş, Nana! Nana! diye bağırışma-lar öylesine bir kuvvetle yeniden başlamıştı ki, şaşkına dönen halk kısrağı arıyordu, gönül eri fethedenin kısrağı mı yoksa kadın mı olduğunu kestiremiyordu kimse.

Bu sırada karısının korkunç bir öfkeyle parlayan bakışlarına aldırmandan Mignon, Nana'nın arabasına koştu. Bu şeytan kız deliye döndürmüştü adamı, mutlaka sarılıp öpecekti, sonra iki yanağına birer öpücük kondurarak, babaca:

379

-

Canımı sıkın şimdi şu ki Rose şimdi o mektubu göndermeye kalkacak... öfkesinden kuduruyor, dedi.

- Oh, ne iyi! İşimi kolaylaştırır bu! diye cevap verdi genç kadın.

Ama adamın şaşkınlığını görerek telâşla :

"- Yoo, hayır ne dedim?... Ne dediğimi bilmiyorum ben de gerçekten... sarhoş gibiyim.

Evet sarhoştı, sevinçten sarhoş, güneşten sarhoş, bardağı hep havada, kendi zaferini kendi yuceltiyordu.

Nana, şimdi gittikçe artan gurultu, harıltı, bağırışma-lar, guluşmeler arasında:

- Nana'nın şerefine! Nana'mn şerefine! diye haykırıyordu.

Yarış sona ermek üzereydi, şimdi Vaublanc ödülünün koşusu yapılıyordu. Arabalar birbiri ardınca hipodromdan ayrılıyordu. Çekişmeler, tartışmalar arasında sık sık Vande-uvres'in adı

duyulmaktaydı. İşin iç yuzu aydınlanmıştı. Van-deuvres iki yıldanberi bu hamleyi hazırlamaktaydı, Nana'mn bakımını Gesham'a vermiş ve Lusignan'ı da, kısrağı başarısına yardım etsin diye ileri surmuştu. Kaybedenler içerleyip söyleniyor, kazananlar ise aldırış etmiyorlardı buna. Yani yasak değildi ya bu? bir ahır sahibi atlarım istediği gibi yetiştiremez miydi? Bunun nice örnekleri daha önce de görülmemiş miydi? Bir çokları Vandeuvres'un dostlarının aracılığı ile elinden geldiği kadar Nana üzerindeki bahisleri elinde toplamış olmayı aşırı bir hareket buluyordu. İki bin louis'den ortalama otuz bine kadar sözediliyordu: yani yuz yirmi bin frank, rakamın büyüklüğü göz kamaştırdığı için yapılan hareket de hoş görülüyordu.

Fakat tartı yerinden gelen daha ağır başka dedikodular da fısıldanıyordu kulaktan kulağa.

Buradan gelenler ayrıntılı şeyler anlatıyorlardı. Yüksek sesle korkunç bir rezaletten sözedenenler bile vardı. Bitmişti bu zaval ı Vandeuvres bu nefis başarısını çok yersiz bir budalalık, sersemce bir 380

hırsızlıkla berbat etmişti. Şu düzenbaz bookmaker Marec-hal'e Lusignan'a karşı, kendi hesabına iki bin louis verdirerek, açıkça bahse surduğu bir iki bin louis'sini geri almaya heves etmişti. Bu da zenginliğinin son çöküntüsünün ortasındaki çatlağı ortaya koyuyordu. Favorinin kazanmayacağını

öğrenmiş olan bookmaker bu at üzerinden altmış bin frank kadar ele geçirmişti. Yalnız Labordette, doğru ve ayrıntılı bilgi alamaması yuzunden, doğruca gidip ondan Nana üzerine iki yuz louislik bahis bileti almıştı. Ama öteki oyunun iç yuzunu bilmediği için el i louis ileri surmuştu.

Kısrağ üzerine elindeki yuzbin louislik bahis biletini kaçırarak Marechal, çöküntüyü Labordette'le kontun yarıştan sonra tartı salonunun önünde konuştuklarını görünce, birdenbire, oyunu kavramıştı. Bunun üzerine bu eski arabacı, parasını kaptırmış bir insanın kaba öfkesiyle herkesin gözünün önünde, en ağır kelimelerle hikâyeyi anlatarak mil eti ayaklandırmıştı. Şimdi hakem kurulunun bu işi görüşmek üzere toplanacağı söyleniyordu.

Bu olayı Philippe'le Georges'tan yavaşça öğrenen Nana düşüncesini söylerken, kıs kıs gülerken kafayı çekiyordu. Yani ne diye elmasındı böyle bir şey, hem sonra bu Marechal pis herifin biriydi.

Ama Labordette görüninceye kadar hâlâ böyle bir şeyin olduğundan şüphe ediyordu. Rengi sapsarıydı adamın. Nana yavaşça:

- Eee, ne var? diye sordu. Labordette sadece :

- Bu iş yatar! diye cevap verdi. Çocukluk etmişti ona göre bu Vandeuvres. Bunu söylerken canının

sıkıldığını bel i eden bir jest yaptı.

Nana, o akşam, Mabil e'de büyük bir başarı elde etti. Saat ona doğru görüldüğü zaman şamata çoktan başlamıştı. Bu klâsik çılgınlık toplantısına bütün genç hovardalar gelmiş, sözum ona kibar tabaka görülmemiş uşak kalabalığı budalalığıyla birbirini eziyordu insanlar. Siyah elbiseler aşırı

tuvaletli dekolte kadınlar, çöp tenekesine atılmaya lâyük

EMİLE ZOLA

381

eski kıyafetiler, zilzurna sarhoş, bağırip çağırıyor, hoplayıp sıçırıyorlardı. Otuz adım öteden, orkestradaki çalgıların sesi ' duyulmaz olmuştu. Hiç dans eden yoktu. Nedendir bilinmez, budalaca lâflar tekrarlanıp duruyordu. Tuhafılık yapmak için kendini zorlayanlar vardı ama, kimsenin gulduğu yoktu bunların yaptıklarına. Vestiyere kapatılan yedi kadın ' kurtarılmaları için ağlaşıp yalvarıyorlardı. Yerde bulunmuş bir yabancı sarımsak açık arttırmada iki louise kadar çıktı.

İşte tam bu sırada yarıştaki mavi beyaz elbisesiyle Nana girdi içeriye. Bir bravo gurultusu içinde sarımsağı ona armağan ettiler. İstemediği halde onu kucaklayıp havaya kaldırdılar, uç adam, el erinin ustunde bahçeye götürerek çiğnenmiş çimenlerin, dağılmış yeşil ik yığınlarının arasında zafer kazanmış bir kraliçe gibi dolaştılar. Orkestra engel olduğu için saldırip muzisyenlerin iskemlelerini, nota sehplarını parçaladılar.

Nana ancak salı gunu zaferin verdiği heyecandan kurtulup kendine gelebildi. O sabah Bayan Lerat, gelip Loui-set'ye açık hava dokunduğunu söylemişti. Yaşlı kadın bütün Paris'te dil ere destan olan bir hikâyeyi heyecanla anlatıyordu. Yarış alanlarından ihraç edilen Vandevres ertesi gun ahırında atlarıyla birlikte kendini yakmıştı.

Genç kadın :

- Bunu bana çoktan söylemişti, deyip duruyordu. Gerçekten kaçığın biriydi bu adam!... Dun akşam bana bunu anlattıkları zaman öyle bir korktum ki! Anlıyorsun değil mi, bir gece pekâlâ

boğazlayabilirdi beni... Hem sonra atı hakkında bilgi vermeli değil miydi bana? Yukumu tutardım bilseydim bunu!.. Labordette, eğer bunu Nana öğrenirse hemen berberine ve bir de bir suru adama yetiştirir, demiş. Doğrusu ya pek kibarca bir davranış!... Ya, hani hiç de fazla uzulmuş

değilim onun için.

Biraz düşündükten sonra, birden öfkelendi. Tam bu sırada içeriye Labordette girmişti. Onun payına düşeni yoluna koymuştu, Nana'ya kırk bin frank getiriyordu. Bu da 382

NAM

genç kadının öfkesini busbütün arttırmaktan başka birşeye yaramadı. Çünkü bir milyon kazanabilirdi. Bütün bu işte kendisi masum pozunda görünen Labordette, Vandevres'i dımdızlak ortada

bırakıvermişti. Bu eski aileler boşalmıştı, böylesine aptalca sönüp gidiyordu.

- Yoo, hayır, kendini bir ahırda yakmak budalaca bir şey değil, dedi. Bence yiğitçe son verdi hayatına... Yoo, şu Marehal'la olan hikâyesini savunacak değilim. Budalaca bir şey bu. Blanche bunun suçunu yuklemeğe kalktığı zaman şöyle cevap verdim: «Hırsızlık edeceğini söylemiş miydi bana?» Doğru değil mi ama? Bir adamdan, onu suça itmeden para istenebilir... Eğer bana meteliğim kalmadı artık, deseydi, şöyle derdim ona: «Peki ayrılalım öyleyse» bu da burada biterdi.

Teyzesi de düşünceli düşünceli:

- Hiç şüphesiz; dedi. Eh, bir erkek bu kadar inat eder- • se sonu böyle olur işte!

- Ama bakın, şu yarıştan sonraki küçük şenlik pek şirindi doğrusu, diye Nana yeniden söze başladı. Oh! Bu sizi pek urkutmuşe benziyor. Herkesi uzaklaştırmış, yanından, sonra da gaz döküp... Kimbilir nasıl yandı alev alev görmeliydi! Düşün içi tıklım tıklım saman ve kuru ot dolu bir yer!.. Bir de bakıyorsunuz alevler göğü sarmış... En hoşu da kızartma olmak istemeyen atların hali. Kapılara saldırıp insanlar gibi bağırmaları duyuluyor... Evet, evet bu sahneyi unutamayacak görenler.

Labordette, inanmadığını bel i eder gibi bir ses çıkardı. Vandevres'un öldüğüne inanmıyordu o.

Adamın biri onu pencereden sıvışırken görüğüne yemin etmişti. Kafası bozulup ahırını ateşe vermişti. Ama içerisi biraz fazlaca ısınınca ayılmış olmalıydı herhalde. Kadınlar karşısında bu kadar aptala dönmuş, bu kadar boşalmış bir adam bu kadar kabadayıca göğusleyemez ölümü.

Genç adamın söyledikleri hayal kırıklığına uğratmış gibiydi Nana'yı, sadece şöyle dedi:

- Ah! Zaval ı ne kadar da güzeldi!

XII

Saat sabahın biri olduğu halde, Nana ile kont, atlas kap-lı yatakta uyumadan yatıyorlardı hâlâ! Üç

gunluk bir dargınlıktan sonra Kont Muffat o akşam yine gelmişti. Alaca karanlık odada ılık bir sevişme kokusu vardı. Gümüş kakmalı beyaz lake mobilyalar, hafif bir solukluk veriyordu odanın havasına. İnik bir perde yatağı gölgeye boğmuştu. Önce bir iç çekişi oldu, sonra bir öpüş

sessizliği bozdu ve Nana örtülerin altından kayarak çıplak ayaklarını sarkıttı, bir süre karyolanın kenarında oturdu. Başını yeniden yastığa bırakan kont karanlıkta kalmıştı. Genç kadın bir an düşündükten sonra :

- Sevgilim, Al aha inanıyor musun? diye sordu. Sevgilisinin kol arından kendini kurtarınca yuzunde derin bir din korkusunun izleri belirmişti.

Sabahtanberi hep içinin sıkıldığından sözedip durmuştu. Budalaca bir ölüm ve cehennem korkusu kurt gibi kemi-rıyordu yureğini. Zaman zaman, geceleyin, böyle çocukça korkulara kapılır. Gözu açık korkunç kâbuslar görürdü.

- Söylesene, cennete gider miyim ben dersin? diye tekrar sordu.

Bunu söylerken bütün vücudu ürpermişti. Böyle bir durumda, bu acayip sorular, kontun yureğinde katolikçe vic-an azaplarını yeniden canlandırmıştı. Ama, geceliği omu-zundan kayan, saçları

dağılmış, Nana adamın göğsüne ka-Panarak hıçkırıklar arasında :

" Ölmekten korkuyorum... Ölmekten korkuyorum... di-

Adam büyük güçle kendini kurtardı. Şimdi vücudu-bu kadının çılgınlık nöbetine kendini kaptırmak-
384

NANA

tan korkuyordu, bilinmeyenin görünmeyenin dehşetine suruklenerek. Nana'ya aklını başına toplamasını, sapasağlam olduğunu, bir gün Tanrının günahlarını bağışlayacak şekilde davranmasını salık verdi. Genç kadın başını sal ıyordu. Elbette kimseye bir kötülük ettiği yoktu, bundan başka boynunda her zaman, içinde Meryem ananın resmi bulunan bir madalyon taşırdı.

Konta memelerinin arasından sarkan kırmızı bir ipliğe bağlı madalyonu gösterdi. Ama bu önceden yazılmıştı: evli olmayan ve erkeklerle düşüp kalkan kadınlar cehennemi boylayacaktı. Şimdi çocukluğunda okuduğu din dersleri bölük pörçük hatırına geliyordu. Ah insan ne olacağını doğru olarak bilebilseydi. Ama gel gör ki kimsenin bir şey bildiği yok., Kimse öteki dünyadan bir haber getirmiyor ki. Evet, böyle düşüncelerle insanın rahatını kaçırmaması budalaca bir şeydi, eğer papazların dedikleri budalaca şeylerse. Şimdi büyük bir dindarlık duygusuyla hâlâ vücudunun ılıkliğini taşıyan madalyonu öpüyor, bunu yapmakla iliklerini donduran ölüm korkusuna kafa tutuyordu sanki.

Tuvalet odasına Muffat'nın da beraber gitmesi gerekti, bir an bile yalnız kalmaktan ödu kopuyordu, kapı açık durduğu halde bile. Adam yatağa uzandıktan sonra da Na-na, odanın içinde dört dönüyor, köşe bucağı gözden geçiriyor, en küçük bir gurultu olsa tir tir titriyordu. Birden bir aynanın karşısında durdu, eskiden olduğu gibi çıplak vücudunu seyre dalarak kendini unuttu.

Ama gerdanına, kalçalarına, butlarına bakarken, korkusu busbutun arttı. Sonra yuzunu kemiklerini yokladı uzun uzun.

Ağır ağır :

- Ölünce çirkin oluyor insan, dedi.

Yanaklarını sıkıyor, gözlerini faltaşı gibi açıyor, nasıl olacağını görmek için çenesini geriye doğru çekiyordu. Yuzunu böyle bir ezip buzduktan sonra konta dönerek :

- Bak, kafam nasıl kuçulecek, diyordu. Muffat kızdı:

- Delisin sen, haydi gel, yat; dedi.

RMILEZOLA

Şimdi genç kadını bir çukur içinde adeta yuz yıl süren bir ölüm uykusunun çöküntüsü halinde görür gibi oluyordu. El erini kavuşturup mırıldanarak bir dua okuyordu. Muffat'ın bir zamandır yine sofuluk nöbeti tutmuştu. Artık her gün bu iman krizleri kanını dondurup onu yarı ölü hale getiriyordu. Elinin parmakları çatırdıyor, hep: «Al ahım, Al-lahım» diye mırıldanıp duruyordu.

Guçsuzluğundan, günah işlemiş olduğu duygusundan gelen bir feryattı bu. Ama lânetli olduğunu bildiği halde bu günaha karşı koyacak kuvvet bulamıyordu kendinde. Nana yanına geldiği zaman Muffat'ı örtunun altına girmiş buldu; şaşkındı ve tırnaklarını göğsüne geçirmiş gözlerini, Tanrıyı arıyormuş gibi göğe doğru dikmişti. Onun bu hali karşısında genç kadın ağlamaya koyuldu.

Birbirlerine sarıldılar, neden olduğunu bilmeden ikisinin de dişleri takırdıyordu, şimdi ikisi de aynı budalaca saplantının pençesinde kıvranıyorlardı. Daha önce de böyle bir gece geçirmişlerdi.

Yalnız, bu seferki tamamıyla saçmaydı; nitekim Nana, korkusunu attıktan sonra bunun saçmalığını söylüyordu. İçine düşen bir kuşku ile, farkettiler-medem kontun ağzım aradı, belki de Rose Mignon, şu mektubu göndermişti. Ama yoktu böyle bir şey, bu bir kuruntudan başka bir şey değildi. Adam karısının kendisine boynuz taktırdığını hâlâ bilmiyordu. Yeniden ortadan kaybolduktan iki gün sonra, sabahleyin Muffat, daha önce hiç gelmediği bir saatte çıkageldi. Yuzu sapsarıydı, gözleri kan çanağına dönmüştü. Bir iç çatışmasının etkisiyle hâlâ zangır zangır titriyordu. Zaten şaşkın bir halde bulunan Zoe onun bu durumunu farketmedi. Koşarak kontu karşıladı, bağırarak :

- Ah, efendiciğim, çok şukur gelebildiniz! Dun akşam hanım az kalsın ölüyordu, dedi.

Muffat daha ayrıntılı bilgi isteyince de :

- inanılmayacak bir şey... çocuk düşürdü efendim!

Nana uç aydır gebeydi. Uzun süre bunu aybaşı durumu ile ilgili bir rahatsızlık sanmıştı, Doktor Boutarel de böyle sanmıştı. Sonra, durumunu açıkça söyleyince o kadar canı sıkıldı ki, bunu herkesten gizlemek için akla kararı

NANA

seçti. Kızken anne olan ve durumunu herkesten saklamak zorunda kalan bir genç kızın ruh hâli içindeydi, sinirlerini alt ust eden korkuları, karamsarlığı biraz da bu maceranın sonucuydu. Bu, Nana'ya gulunç bir kaza, kendisini küçük düşüren bir şey gibi görünmüştü. Herkes kendisiyle alay edecek diye korkuyordu. Kötü bir şaka! Artık bunun sona erdiğini sandığı bir sırada bu iş olmuştu demek. Kadınlığında bir şeylerin bozulduğunu duyar gibi olmuştu sanki. Sürekli olarak hayret içindeydi. İnsan istemese de ve bunun için şunu bunu kul ansa da çocuk oluveriyordu demek!

Tabiatın bu oyununa pek içerliyordu. Zevkinin arasında birden şahlanan bu analık, boşa akıtığı

burıca ölu tohumun ortasında hayatın böylece uyanıverişı hayret veriyordu ona. Yani insan, başına bu kadar iş açılmadan keyfince yaşamayacak mıydı? Peki ama nerden düşmüştü karnına bu yumurcak? Bunu söyleyecek durumda değildi. Aman AUa-hım! Bunu yapan kimse, kendisine saklasaydı çok iyi ederdi herhalde. Çünkü kendisinden isteyen olmamıştı bunu, herkesi rahatsız eden bu yaratığın şu yer yuzunde hiç de mutlu olmayacağından şuphe edilemezdi.

Zoe konda felâketi şöyle anlattı:

- Saat dörde doğru hanımımın sancısı tuttu. Tuvalet odasına girdiğim zaman gelmediğini görünce, gidip baktım, boylu boyunca yatıyordu... Evet efendim, yerde, boğazlamışlar gibi bir kan deryası

içinde... Artık anlamıştım durumu, öyle ya? Fena halde kızdım, hanım pekâlâ bana söyleyebilirdi... Bu sırada B. Georges evdeydi. Hanımı yerden kaldırmama yardım etti. Çocuk düşürdüğünü söyler söylemez de bu sefer delikanlı fenalaştı. İşte dunden beri canım çıkıyor bunlarla uğraşmaktan.

Gerçekten de konağın altı ustune gelmişti. Butun hizmetçiler, merdivenlerden inip çıkıyor, odadan odaya koşuşup duruyorlardı. Georges geceyi salondaki bir koltuğun üzerinde geçirmişti. Hanımın, akşamları gelmek âdetinde olan ahbaplarına olayı o haber vermişti. Yuzu sapsarıydı. Şaşkınlık ve heyecan içinde, olan bitenleri anlatıyordu. Ste-iner, La Faloise, Philippe ve ötekiler de gelmişlerdi.

Daha

EMILE ZOLA

387

ilk cumlede hepsi hayretle bağırmişlardı. Olamazdı böyle şey! Bir şakadan başka bir şey değildi bu! Ama sonra işi ciddiye alarak, genç kadının yatak odasının kapısına bakarken canları

sıkılıyordu, bu işin pek şakaya gelmediğini düşünerek başlarını sal ıyorlardı. Gece yarısına kadar bir duzine erkek, şöminenin önünde oturup yavaş sesle ahbapça konuştular. Hepsinin kafasını, acaba çocuğun babası ben-miydim, sorusu kurcalıyordu. Beceriksizliklerinin verdiği utanç

yuzlerinden okunuyordu, ama hepsi de birbirini hoş görüyordu bundan ötürü. Sonra, önlerine bakarak, eh bana ne bundan, ne ilgim var bununla benim, kadının kendinde oluyor bu iş? diye düşünüyorlardı. Hani eşi yoktu şu Na-na'nın! Böyle bir şaka yapacağı akla gelir miydi hiç? Sonra, artık gulunemeyecek olan bir ölu odasından ayrılır gibi, ayaklarının ucuna basarak çıkıp gittiler birer birer.

Zoe, Muffat'ya :

- Ne olursa olsun, yukarı çıkın efendim, dedi. Hanım daha iyi şimdi. Sizi kabul edebilir... Doktoru bekliyoruz, bu sabah geleceğini söylemişti.

Hizmetçi kadın, Georges'u evine gidip yatması için kandırmıştı.

Yukarıdaki salonda Satin'den başka kimse yoktu, bir divana uzanmış, gözünü tavana dikerek sigara içiyordu. Bu kaza olduğundan beri, evin içindeki şaşkınlık arasında öfkeden kudurmuş, durmadan kötü

kötu söyleniyordu. Zoe önünden geçerken, Muffat'ya, hanımcığının çok acı

çektğini söylediğini duyunca :

- Oh iyi olmuş! Ders olsun bu ona! diye seslendi.

Hizmetçiyle kont hayret ederek dönüp baktılar. Satin yerinden kıınıldamadı, gözleri hep öyle tavanda, sigarasını sinirli sinirli çekiştiriyordu dudaklarının arasında.

Zoe :

- Eh, doğrusu ya çok iyi yurekli bir kadınımışsınız! dedi.

Satin divanda doğruldu, öfkeli öfkeli konta bakarak:

NANA

- Oh iyi olmuş! Ders olsun bu ona! diye tekrar söylendi.

Sonra yeniden uzandı, ince bir duman şeridi puskurttu ağzından, hiçbir şeye aldırnamaya ve hiçbir şeye karışmamaya karar vermiş gibi görünüyordu. Doğrusu ya çok sersemce bir şeydi bu!

Zoe, Muffat'yı odaya soktu. Sessizlik içindeki odanın ılık havasına bir eter kokusu sinmişti, bu sessizliği Vil iers caddesinden geçen iki arabasının gurultusu bozuyordu zaman zaman. Nana'nın yastıklara gömülü yuzu bembeyazdı, uyumuyordu, gözleri açık, ama dalgındı. Kontu görünce kıınıldamadan gulumsedi.

- Ah şekerim, dedi zayıf bir sesle, seni bir daha göremeyeceğimi sanıyordum.

Sonra adam eğilip saçlarından öperken, Nana'nın yureği kabardı, sanki babasıymış gibi çocuktan tatlı tatlı söz etti.

- Cesaret edemiyordum sana söylemeye... O kadar mutlu hissediyordum İçi kendimi. Oh! Ne hayal er kuruyordum bilsen, onun sana lâıyk olmasını istiyordum... Ama bak hepsi uçup gitti şimdi bu hayal erin... Belki böylesi daha iyi... Senin hayatını sarsmayı istemem hiçbir zaman.

Kont, baba olduğunu duyarken hayrete düşüp bir şeyler mırıldandı. Bir iskemle çekip yatağın yanına oturdu, elini de örtunun ustune koydu. Genç kadın, Muffat'nın yuzunun kızardığını, ateş

basmış gibi dudaklarının titrediğini gördü:

- Neyin var? Hasta mısın sen de yoksa? diye sordu.

Gözünü ayırmadan adamı uzun uzun sızdı. Sonra ilâç şişelerini düzeltmek bahanesiyle odadan ayrılmayan Zoe'ye işaretle çıkmasını söyledi. Yalnız kaldıkları zaman Muffat'yı kendine çekerek :

- Nen var, sevgilim?... Gözlerin yaş içinde, saklayamaz-sın benden... Bana bir şeyler söylemek için geldin buraya her halde. Haydi konuşsana?

EMİLE ZOLA

389

Kont :

- Hayır, hayır, bir şey yok yemin ederim... diye kekeleydi.

Ama kederden boğulacak gibi oluyordu. Bu hasta odası busbutun yureğini kabartmıştı. Birden hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı, acısını boğmak için başını örtülerin altına gömdu. Nana işi anlamıştı. Hiç şuphe yok Rose Mignon mektubu göndermiş olmalıydı. Bir sure hiç ses çıkarmadan ağlamasını seyretti. Adamın butun vucudu öylesine sarsılıyordu ki yatağı da sarsıyordu. Sonra Nana şefkatli bir sesle:

- Evinde canını sıkacak bir şeyler mi oldu yoksa? diye sordu.

Adam başıyla evet, dedi.

Nana yeniden bir sure sustu, sonra, çok yavaş sesle :

- Yani her şeyi biliyor musun şimdi?

Adam yine başıyla evet, dedi. Odanın uykulu havası yeniden sessizliğe gömuldu. Muffat bir akşam önce İmpara-toriçenin bir partisinden dönunce, Sabine'in sevgilisine yazdığı mektubu almıştı. Öcalma düşüncesiyle yanıp tutuşarak geçirdiği korkunç bir geceden sonra, sabahleyin erkenden, karısını öldürme isteğine karşı koyabilmek için, kendini sokağa atmıştı. Ama, dışarıdaki Temmuz sabahı havası o düşünceleri silmişti kafasından. Doğruca Nana'ya gelmişti. Hayatının butun çetin anlarında yaptığı gibi. İşte onun yanında felâketinin acısı içinde avunmanın aşağılıkça sevincine bırakmıştı kendini.

Genç kadın yurekten gelen iyilik dolu bir sesle :

- Haydi canım, toparla kendini artık. Çoktandır biliyor-Oum bunu ben. Ama elbette sana gerçeği söyleyecek olan

en değildim. Hatırlıyor musun, geçen yıl kuşkulanmıştın

ir ara. Sonra benim dikkatli-davranmamla işler yoluna gir-

mişti. Kanıt yoktu elinde... Evet! Şimdi bunu ele geçirdin, ağır bir şey bu, biliyorum. Ama insanın katlanması için bir şey düşünmesi lazım. Böyle bir şey yuzunden şerefini kay-betmez bir insan.

390

Muffat artık ağlamıyordu. Uzun zamandan beri, evinin en gizli sırlarını Nana'ya açmış olmakla beraber, yine de bir utanç duyuyordu şimdi. Nana'ya derdini söyleyebilirdi, önemi yoktu bunun. Bir kadındı o da, her şeyi anlayabilirdi. Muffat boğuk bir sesle :

- Hastasın, ne diye yormalı seni!... Saçma bir şey yaptım gelmekle. Gidiyorum, deyince Nana içtenlikle :

- Hayır, olmaz, dedi. Kal burada. Belki iyi bir öğüt verebilirim sana. Yalnızca çok konuşurma beni, doktor yasakladı.

Muffat yerinden kalkarak odanın içinde gezinmeye başladı. Şimdi genç kadın adamı sorguya çekti:

- Ne yapmayı düşünüyorsun şimdi?

- Ne mi? Gidip tokatlayacağım bu adamı.

- Eh, pek tutarlı bir şey değil bu... ya karına?

- Dava açacağım, elimde kanıt var.

- Bu da hiç tutarlı değil, sevgilim. Daha da budalaca bir şey... Biliyor musun hiçbir zaman bunu yaptırmayacağım sana.

Sonra sakın fakat zayıf sesiyle bir duel o ve davaya girişip rezalet çıkartmanın gereksizliğini ispatladı. Gazetelerin diline düşerdi, bütün bir hafta boyunca sömürürlerdi bu olayı. Böylece bütün huzurunu, saraydaki yüksek yerini, adının onurunu tehlikeye atmış olacaktı. Ne faydası vardı

bunun herkesi kendine guldurmekten başka?

Muffat :

- Ne olursa olsun, öcumu alacağım! diye bağırdı.

- Bak nonoşum, böyle hal erde bir insan vaktinde öç almamışsa sonradan ne yapsa öcünü almış sayılmaz.

Kont kekeleyerek sustu. Elbet ödlelele bir adam değildi. Ama Nana'nın haklı olduğunu hissediyordu.

İçinde gittikçe artan bir rahatsızlık vardı. Duşkunce ve utanç verici bir şeyler onu gevşetip öfkesinin o ilk şahlanışını yavaşlatmıştı-Kaldı ki Nana, her şeyi açık yureklilikle söylemeye karar vererek onu busbutun güçsüz hale getirmişti:

- Canımı sıkın şey ne biliyor musun sevgilim?... Sen de karını aldatıyorsun da ondan. Öyle değil mi? Her halde aylak aylak sokaklarda dolaşmak için karının koynuna girmiyor değilsin. Karın da farkındadır elbet bunun. Peki öyleyse nasıl çatabilirsin Ona? Kalkar seni örnek aldığını söyler de ağzına tıkarırsa... İşte bunun için sevgilim, orada ikisini de gebertecek yerde burada ayağını suruyorsun böyle.

Bu sert sözler üzerine Muffat perişan olmuştu, bir iskemleye çökuverdi. Nana sustu, soluk aldı, sonra zayıf bir sesle :

- Oh! Çok yorulduğum, kalkmama yardım et biraz... Hep düşüyor gibi hissediyorum kendimi. Başım kurşun gibi.

Muffat yardım edince, derin bir soluk aldı. Şimdi daha iyiydi. Sonra bir boşanma davasının meydana getireceği eğlenceli sahneyi anlatmaya koyuldu.-Kontesin avukatının Na-na'dan söz ederek bütün Paris'i nasıl guldureceğini gözünün önüne getirebiliyor musun? diye sordu. Artık her şey ortaya dökülecekti. Kendisinin Varietes'deki başarısızlığı, konağı, bütün yaşantısı. Yoo, hayır, bu kadar reklamdandan hoşlanmam ben! diye sözüne devam etti genç kadın. Bir takım bayağı

kadınlar böyle bir şeyi kışkırtırlardı belki, onun sırtından un kazanmak için, ama her şeyden önce senin mutluluğunu isterim ben. Bunları söyleyerek genç kadın kontu kendine çekti başını kendi başının yanına yastığının kenarına yasladı, kolunu boynuna doladı, sonra yavaşca kulağına :

- Dinle beni, canımın içi, şimdi karınla barışmalısın.

Adam isyan etti. Asla! diyordu. Nerdeyse yureği çatlayacaktı. Yeterdi bu kadar utanç. Ama Nana yine de tatlılıkla diretti:

- Karınla barışmaksın. Dinle beni, herkesin seni evinden ayırdığımı söylemesini ister misin? Bu adımı kötüye çıkartır, neler söylemezler benim için? Yalnız beni her zaman seveceğine yemin et.

Çünkü başka bir kadınla....

Nana'nın birden gözyaşları boşandı. Hıçkırıklar konuşmasına engel oluyordu. Muffat öpücüklerle onu yatıştırmaya çalışıyordu :

392

NANA

393

- Delisin sen, hiç olur mu böyle bir şey! diyordu.

- Evet, evet yemin etmelisin. Bu bana destek olacak. Nihayet karındır, karşına çıkan her hangi bir

kadınla beni aldatmana benzemez bu.

Sonra da adama guzel guzel oğutler vererek konuşuyor, konuşuyordu. Tanrı'nın sözünü bile etti.

Şimdi Kont B. Venot'uyu dinler gibi olmuştu. İhtiyarın, onu gunaha suruklemekten kurtarmak için verdiği vaazları hatırlatmıştı bu sözler. Bununla birlikte Nana ayrılmaktan söz etmiyordu, bu uzlaşmayı, adamcağızı karısı ile kendisi arasında paylaşmayı kimseyle bozuşmadan sakın bir yaşantıyı hayatın kaçınılmaz pislikleri arasında mutlu bir uykuyu öğütliyordu. Yaşantılarını hiç

değiştirmezdi bu, o yine Nana'nın sevgili nonoşu olarak kalacaktı. Yalnız, daha seyrek gelecekti ve kendisiyle geçirmedığı geceleri kontese ayıracaktı. Genç kadın artık tukenmişti, hafifçe içini çekerek sözünü şöyle bitirdi:

- Eh benim içim rahat edecek iyi bir şey yaptığım için... Daha çok seveceksin beni...

Odaya sessizlik çökmüştü. Nana gözlerini kapamıştı. Şimdi yastığa gömülü yuzu daha solgun görünüyordu. Muf-fat onu daha fazla yormamak bahanesiyle dinliyor, hiç ses çıkartmıyordu. Bir kaç dakika sonra Nana yeniden gözlerini açtı:

- Hem sonra para meselesi? Karınla bozuşursan nereden para bulacaksın? Labordette dun senedin ödenmesi için geldi... Bende metelik yok.

Yeniden gözlerini kapadı, ölü gibi görünüyordu. Muf-fat'nın yuzu derin bir bunalımla buruştu. Onu bu kadar sarsan acı olay yuzunden, bir gun öncesinden beri para sıkıntısını unutmuştu, kaldı ki bundan nasıl kurtulacağını da bilemiyordu. Kesin olarak söz verildiği halde yuzbin franklık senet, bir kere daha suresi uzatılmakla birlikte yine elden ele dolaşıyordu. Labordette çok uzgun gibi gösteriyordu kendini, butun suçü Francis'in ustune atıyor, bu kadar terbiyesiz bir adamla bir daha iş yapmayacağını söylüyordu.

Bu parayı ödemek gerekiyordu. Kont, imzaladığı senetlerin hiçbirinin protesto edilmesine meydan vermemişti. Nana'nın yeni isteklerinin yanı sıra evinde de har vurup harman savuruluyordu. Leş

Fondettes'ten dönüşünde kontes birden aşırı bir luks merakına düşmüş, ve sosyete eğlencelerine vermişti, kendini. Bu da zenginliklerini kemirip tüketiyordu. Kontesin kaprislerinin kocasına yuklediği masraf- • ların bir yıkım halini aldığını söylüyordu herkes. Eve yepyeni bir duzen verilmiş, Miromesnil sokağındaki konağa yeni bir biçim verilmek için beşyuzbin frank harcanmıştı.

Bunun yanı sıra çok pahalı elbiselere, şuna buna avuç avuç para harcanıyordu. Muffat, iki kere bu kadar paranın nereye gittiğini soracak oldu. Ama karısı yuzune öyle acayip bir bakışla bakarak gulumsemişti ki, sert bir cevap almaktan çekinerek daha fazla bir şey sormaktan vazgeçti.

Nana'nın aracılığı ile Daguene'tyi damatlığa kabul etmesinin nedeni Estel e'in drahomasını

ikiyuzbin frank kadar azaltabilecek, ust tarafı için hiç ummadığı bu evlenmeden son derecede mutlu olan genç adamla anlaşabilecekti.

Ama yine de, Labordette'e verilecek bu yuzbin frangi bulabilmek için bir haftadır bir çareye baş

vurmayı tasarlıyorsa da bunu gerçekleştirmekten çekiniyordu. Bu da amcalarından birinin kontese bıraktığı yarım milyon değerindeki şahane Leş Bordes çiftliğini satmaktı. Şu da var ki bunun için karısının imzası lâzımdı, o da kontun izni olmadan burayı elden çıkartamazdı. Bir an önce karısıyla bu imza işini konuşmaya karar verdi. Ama her şey çöküp yıkılsa bile bu sırada böyle bir uzlaşmayı kabul edemeyecekti. Bu düşünce karısının başkasıyla yattığını yeniden hatırlatarak acısını busbutun arttırdı. Nana'nın ne istediğini anlıyordu. Çünkü artık kendini tamamiyle salıvererek butun düşüncelerini ona açtığı için, kontesin imzası konusunda nasıl sıkıntılı bir durumda olduğunu genç kadına anlatmıştı.

Nana direktmekten vazgeçmiş gibi görünüyordu. Gözle-açmadan dinliyordu, kontu. Rengi sapsarı olmuştu, fat biraz eter içirdi. Genç kadın içini çekti, Daguene't-adım söylemeden : 394

NANA

- Duğun ne vakit? diye sordu.

- Beş güne kadar nikâh kıyılacak, diye Muffat cevap verdi.

Genç kadın uykusunda sayıklıyormuş gibi:

- Eh, canımın içi, ne yapman gerektiğini düşün... Herkesin memnun olmasını isterim ben... dedi.

Muffat Nana'nın elini avucunun içine alarak genç kadını yatıştırdı. Evet, butun bunlar sonra düşünülürdü, önemli olan şimdi dinlenmeseydi onun. Artık başına gelen şey karşısında isyan etmez olmuştu. Eter kokusu içindeki bu ılık ve uykulu hasta odasının havası içinde tatlı bir huzur ihtiyacıyla butun benliği uyuşmuş gibiydi. Uğradığı hakaret karşısında şahlanan erkekliği, bu yatağın sıcaklığı içinde, bu acı çeken kadının yanı başında eriyip gitmişti. Şimdi, kanını tutuşturan istekler ve bir şehvet kasırgası içinde geçirdikleri saatlerin anısını yaşayarak Nana'nın iyileşmesine çalışıyordu. Ona doğru eğildi, kucaklayarak kol arının arasında sıktı, yuzunde en küçük bir hareket olmadan yatan genç kadının bir zafer gulumseyişi vardı dudaklarında. Bu sırada Doktor Boutarel içeri girdi.

Genç kadının kocası gözüyle baktığı Muffat'ya :

- Ee, nasıl bakalım, bu sevgili yavru? dedi. Hay Al ah konuşturmuşsunuz galiba.

Doktor hâlâ genç, güzel bir adamdı. Kibar hovardalardan bir çok hastası vardı. Çok neşeliydi, kadınlarla ahbapça gulup konuşurdu, ama yatmazdı hiç biriyle, vizitesi çok yuksekti. Her çağrılıştta da koşardı. Nana, ölüm korkusuyla haftada iki uç İçere getiriyordu Doktor Boutarel'i; ona hastalıklardan duyduğu çocukça kaygılarını açar, Doktor da dedikodular, tuhaf hikâyeler anlatarak iyi ederdi onu. Butun bu kadınlar pek severlerdi doktor Boutarel'i. Ama bu sefer Nana'nın durumu ağır görünüyordu.

Muffat dışarı çıkmak uzereydi, çok heyecanlıydı. Na-na'cığını bu kadar zayıf görmek çok içine dokunmuştu. Tam odadan çıkacağı sırada genç kadın bir işaret yaparak yanına çağırdı, ahum uzattı ve hafif bir sesle:

EMİLE ZOLA

. Ne dediğimi unutma... karına dön. Yoksa karışmam ha darılırım; dedi. Yarı şaka yarı ciddi söylemişti bunu.

Kontes Sabine kızının nikâhının salı gunu kıyılmasını istemişti. O gun yeni hâle getirilen konakta bir de açılış töreni yapılmış olacaktı böylece. Badanası daha yeni kurumuştı. Butun sosyete çevrelerine beşyuz kadar davetiye gönderildi. Daha o sabah bile döşemeciler duvar kâğıtlarını

mıhlıyorlardı. Avizeler yakıldığı sırada, saat dokuzda doğru, mimar, çok heyecanlanan kontesle birlikte binayı dolaşarak 1 son emirlerini veriyordu.

Bu toplantı, tatlı bir bahar şenliği havası içinde geçti. Temmuzun bu sıcak akşamında büyük salonun iki kapısı da açılmıştı, dans edenler bahçeye kadar gidebiliyorlardı. Kont ile kontesin kapıda karşıladıkları ilk davetlilerin gözleri kamaştı. Ampir stilindeki o masif akaju mobilyaları ve sarı kadife renkli duvar kâğıtlarıyla, rutubetli havasıyla kontesin annesinin her köşesinde sofuluk kokusu duyulan soğuk salonunu hatırlayanlar şimdi yuksek şamdanların serptiği ışıklar altında, daha antredeyken gözleri kamaştıran yıl-dızh mozaikler karşısında hayran oluyorlardı. Mermer merdivenin parmaklığının ustu gayet ince işlenmiş desenlerle susluydu. Salondaki koltuklar, kanepeler cenova kadifesiyle kaplanmıştı, tavanda da Boucher'nin bir tablosundan alınma dekor resimleri vardı. Bunu mimar satılan Hampierre şatosundan yuzbin franga almıştı. Avizelerden, kristal apliklerden, çok kıymetli mobilyalara ve duvarları örten aynalara bol bir ışık çağlayanı

dökuluyordu. Öyle ki Sabine'nin, eski salonda tek olan o kırmızı kadife kaplı şezlongu şimdi çoğaltılmış, genişletilmiş, butun konağa şehvet dolu bir tembel ik ve aşırı bir zevk havası vermiş gibiydi, bu şehvet ve zevk hırsı olgunluk çağının son ateşiyle busbutun alevlenmiş, şiddetlenmişti.

Dans başlamıştı, bahçeye, bir açık pencere önüne yerleştirilen orkestranın çaldığı vals açık havadan tatlı bir esintiyle doluyordu salona. Şimdi bahçe, Venedik fenerleriyle aydınlatılmıştı, alaca karanlık içinde daha da geniş görünüyordu. Çimenliğin kenarına kurulan erguvan renkli bir ça-396

NANA

dırda bufé vardı. Çalınan vals, şu Sarışın Venus'un oynak valsiydi, çapkınca kahkahalar gibi dolduruyordu konağın içini ve sanki canlı ahengiyle ılık bir urperme geçiriyordu duvarlardan.

Salonda esen bir zevk ve şehvet ruyası bu koca konakta barınan ölüler çağının, Muffat'ların geçmişini, onur ve sofulukla geçmiş olan butun bir yuz yılı silip supuri -yor, önüne katıp götürüyordu şimdi.

Kontun annesinin eski ahbaplarının butun bu luks karşısında gözleri kamaşmıştı ama, kendilerini yap yalancı bir dünyada hissederek yine şöminenin yanına sığınmışlardı. Konağın içini dolduran gurultucu kalabalık arasında ufak bir kume meydana getirmişti bunlar. Bayan Du Joncquoy, yemek odasına gelinceye kadar geçtiği odaları tanıyamamıştı. Bayan Chanterreau, şimdi kendisine çok genişlemiş gibi görünen bahçeye şaşkın şaşkın bakıyordu. Çok geçmeden bu köşede toplanan yaşlılar, acı sözler söylemeye başlamışlardı aralarında fısıldaşarak. Bayan Chanterreau, mırıltı halinde bir sesle :

- Eee, kontun annesi sağ olup da görseydi butun bunları... Hele bir gözünüzün önüne getirin onun şu kalabalığın arasına girişini. Bu ne lüks, ne gürültü, rezalet! diyordu.

Bayan Du Jonquoy da :

- Bu Sabine çıldırmış, diye cevap verdi. Bakın kapıda duruyor... Buradan göruluyor, butun mucvherlerini takmış, takıştırmış.

- Bir aralık hepsi kontla kontesi gözden geçirebilmek için ayağa kalktılar. Sabine, İngiliz danteliyle suslu beyaz bir tuvalet giymişti; dudaklarında o hiç eksilmeyen hafifçe kendinden geçmişçesine gulumseyişiyle gençlik, güzel ik ve neşeyle dolup taşıyordu. Yanında duran Muffat da yaşlanmış solgun yuzuyle sakin ve kibarca gulumseyerek duruyordu yanı başında.

Bayan Chanterreau tekrar söze başlayarak :

- Sözde evin efendisi kont, o izin vermeden kuçucuk bir iskemle bile konulamazdı buraya!... Ama bakın şu işe, hani Sabine salonuna bile el surmek istemiyordu değil mi, şimdi butun konağı değiştirdi baştan aşağıya...

uış_~—_____397

İhtiyar kadınlar sustular, arkasında bir suru delikanlıyla Bn. Chez el es girmişti içeriye. Gördükleri karşısında he-yecanlanmışçasına kesik kesik bir şeyler söylüyordu:

- «Oh! Çok nefis!... Çok hoş... ne ince zevk! diye bağıırıyordu.

Sonra uzaktan seslendi: '

- Ne diyeceğimi şaşırıdım! Bakın şöyle bir duzene sokulunca o eski harap bina nasıl yokoluvermiş... ne kadar hoş! Öyle değil mi? Tam çağımıza uyan bir dekor... artık Sabine burada rahatlıkla partiler verebilir.

İki yaşlı kadın yeniden yerlerine oturdular. Yavaş sesle, kontun kızının şu pek çok kimseyi şaşırıtan evlenme işini konuşuyorlardı. O sırada Estel e geçmişti yanlarından. Pembe ipekli bir elbise giymişti. Yine hep öyle sıska, dumduz görünüyordu o suskun kız oğlan kız yuzuyle.

Daguenet ile evlenmeyi gık demeden kabul etmişti, ne sevinçli görünüyordu ne de uzuntulu...

Şömineye odun attığı o kış ak-şamlarındaki gibi renksizdi yine. Onun için yapılan butun bu şenlikler, bu ışıklar, bu çiçekler, bu muzik ilgilendirmiyordu genç kız.

Bayan Du Jonquoy :

- Bir maceracıymış bu damat olacak adam. Ben hiç görmüş değilim kendisini.

- Dikkat edin, işte geliyor, diye mırıldandı Bayan Chantereau.

Bayan Hugon'u iki oğluyla birlikte gören Dagueuet hemen koşup kolunu yaşlı kadına verdi, şimdi ona, sanki bu devlet kuşunun başına konmasına çalışmış olan ona, guler yuz, sevgi ve saygı gösteriyordu.

Bayan Hugon şöminenin yanına otururken :

- Teşekkür ederim, görüyorsunuz ya yine eski köşeme geldim, dedi.

Bayan Du Jonequoy :

- Tanıyor musunuz onu? diye sordu, Dagueuet oradan uzaklaştıktan sonra.

- Elbet. Sevimli bir genç. Georges çok sever

" -

Çok unlu bir aileden.

Kadıncağız sessiz bir düşmanlığa karşı onu savunuyordu. Babasını Louis Philippe çok beğenirmiş, ölünceye kadar valilik, etmiş. Bu genç biraz savrukmuş belki. Butun zenginliğini yitirdiğini söylüyorlarmış. Ama çok zengin bir amcasından büyük bir miras yiyecekmiş.

Öteki iki yaşlı kadın başlarını sal ayıp duruyorlardı. Bayan Hugon onların bu davranışı karşısında sıkılmakla birlikte Dagueuet'nin ailesinin, soyluluğunu övüp duruyordu. Çok yorgun olduğunu söylüyor, bacaklarının ağrıdığından şikâyet ediyordu. Bir aydan beri, bir suru işler yuzunden, Richelieu sokağındaki evinde oturuyormuş. O anaca gulumseyişi hafif bir kederle gölgelenmişti.

Bayan Chantereau :

- Ne olursa olsun, dedi Estel e bundan daha iyisiyle evlenebilirdi.

Birden bir bando sesi duyuldu. Bir kadril dansı oynayacaktı şimdi. Herkes salonun ortasında yer açmak için duvar diplerine çekilmişti. Erkeklerin siyah elbiselerinin arasından açık renkli kadın tuvaletleri kayıp geçiyordu. Avizelerden dökülen ışık çağlayanı altında muccevherlerin ışıltısı beyaz tuylerin titreşimi bir leylâk ve gul bahçesi manzarası veriyordu bu kalabalığa. İçerisi iyice sıcak olmaya başlamıştı. Bu ipekli ve saten ve tul erin dalgalarılarından havaya nefis bir koku yayılıyordu; çıplak beyaz omuzlar, orkestranın ahengine uyararak titriyordu hafiften. Açık kapılardan bitişik odaların içi göruluyordu. Burada bir dizi kadın yan yana oturmuştu. Bel i belirsiz bir gulumseyişle. Gözleri pırıl pırıldı, gulumseyen dudaklarında hafif bir bukuluş vardı. Yelpazeleriyle serinliyorlardı. Davetli akım durmak bilmiyordu bir türlü. Bir uşak yeni gelenlerin adlarını bağırarak söylüyordu. Erkekler, kadınları bir yere oturtmaya çalışıyorlar, boş bir sandalye ya da koltuk görebilmek için topuklarını yerden keserek bakmıyorlardı. Konak gittikçe doluyordu; öyle köşeler vardı ki, buralarda bir dantel fiyonk ve

şiskin etek yığını yolu tıkıyor, geçilmesine engel oluyordu, inceliği elden bırakmayan misafirler gönül hoşluğuyla katlanıyorlardı buna. Bu sırada büyük salonun boğucu havasından kaçan çiftler, Venedik fenerlerinin pembemsi ışıklarının içinden geçerek bahçenin kuytuluklarına dalıyorlardı.

Çimenliğin kenarından kadın elbiselerinin gölgesi, muziğin tatlı ahengine uyuyormuş gibi hafif sal antıllarla geçip gidiyordu.

Steiner, bufenin önünde birer bardak şampanya içen Foucarmont'la la Faloise'a rastlamıştı.

La Faloise eliyle erguvan renkli çadırı yoklayarak :

- Zevksizlik bu kadar olur, dedi. İnsan kendini panayırda sanacak... Evet, tıpkı bir panayıra benzemiş burası!

Şimdi durmadan, bir çeşit alaylı sözler atıyordu ortaya her şeyi denedikten sonra ciddiye alınmaya lâyık bir şey bulamayan bir genç rolü oynuyordu.

- Zaval ı Vandeuves, buraya gelebilseydi ne kadar şaşardı, dedi. Boucormont. Hatırlıyorsunuz değil mi, hani bir gun şöminenin önünde nasıl can sıkıntısından patlıyordu...

- Bırakın canım şu Vandeuves'u. İşte yaramaz adamın biriydi... Kendini kebab ederek bizi ağlatacağını mı sanmıştı sanki! Artık adını anan yok! Tamamdır işi Vande-uvres'un! Cartayı çekti, girdi toprağın altına! Başkalarına bakalım!

Sonra Steiner elini sıkarken :

- Biliyor musunuz, az önce Nana geldi... Aman o ne girişti görmeliydiniz evlâtlar! Ne göz yaşartıcı

manzaraydı o! Önce kontesi öptü. Sonra yeni evliler yanına gelince, Dagu-enety'ye bakarak ikisine de dua etti ve: «Dinle Paul» dedi «eğer hır çıkartırsan bu kızla, çekeceğin var elimden!»

Na-sıl? görmediniz mi bu sahneyi! Yani harika bir şeydi bu!

Ötekiler, ağzı açık genç adamı dinliyorlardı; sonra gulmeye başladılar. La Faloise marifetinden pek memnundu, Kendini pek ustun görüyordu.

- inanıyorsunuz değil mi bunun böyle olduğuna... Eee, ne olacak bu evlenmeyi sağlayan o...

Aileden sayılır artık.

O sırada yanlarından Hugon kardeşler geçiyordu, Phi-lippe la Faloise'i susturdu. Georges da bu

hikâyeyi anlattığı için kızdı. Nana, eski âşıklarından birini Muffat'ya damat olarak yamamıştı, burası doğruydı. Ama daha bir gece önce Daguenet ile yattığı dupeduz uydurmaydı. Foucarmont inanmadığını anlatmak ister gibi omuz silkti. Nana'nın ne zaman kiminle yattığı bilinebilir miydi ki?

Ama birden öfkelenen Georges : «Ben bilirim sayın bay!» deyince oradakilerin hepsi guluştuler.

Yani, Steiner'in dediği gibi karma karışık bir işti bu.

Yavaş yavaş bufeye akın başlamıştı.

Adamlar oldukları yerden ayrılmadan biraz kenara çekildiler. La Faloise, Mabil e'deymiş gibi kadınları çapkınca suzuyordu. Bir bahçe yolunun dip tarafında bir surprizle karşılaştılar. Bizim çete B. Venot'yu Daguenet ile hararetle hararetle konuşurken gördü. Bizimkileri bu sahne pek eğlendirmişti. İhtiyar damada öğütler veriyor ve ilk gece yapması gereken şeyleri söylüyordu. Sonra, ahbap çavuşlar, salon kapılarından birinin önüne geldiler. Çiftler, kendilerini bir polkanın temposuna bırakmışlardı. Ayakta duran erkekler arasından kayıp gidiyordu dans edenler.

Dışarıdan gelen esintilerin etkisiyle mumların alevleri uzanıp yükselmekteydi. Bir kadın elbisesinin dansın ahengiyle sal anışı, geçerken hafif bir meltem esintisiyle avizelerden inen yakıcı sıcaklığı azaltıyordu biraz.

La Faloise :

- Yani şu içeridekilerin soğuktan şikâyet edecek hal eri yok! diye mırıldandı.

Bahçenin esrarlı gölgeliklerine baktıktan sonra göz kırpmıyorlardı birbirlerine; bir aralık, çıplak omuzlar arasında uzun boyuyla herkese yuksekten bakarcasına dimdik duran Marki de Chouard'ı

gördüler. Seyrek beyaz saçlarının çerçevelediği soluk yuzunde sert bir ifade vardı. Muffat'nın yaptıkları karşısında büyük bir tiksinti duyduğunu açıkça ortaya koyarak kendisiyle ilişkisini kestiğini açıkça söylemişti-Buraya torunu çok ustune duştugu için gelmişti. Yoksa EMİLE ZOLA

401

adım atmamaya kararlıydı. Bu kızın evlenmesini de hiç iyi karşılamadığını söylüyor, yönetici sınıfların son zamanlardaki çözuluş ve saplandığı sefahat bataklığından tiksintiyle söz ediyordu.

Şöminenin yanında oturan Bayan Du Jancquoy, bayan ,

Chantereau'nun kulağına :

- Ah! Her şeyin sonu geldi artık. Bu kötü kadın buyuledi adamcağzı... Ne kadar da sofu ne kadar da asil bilirdik

j onu! diye fısıldadı.

Bayan Chantereau da :

- Bu gidişle mahvedecek kendini. Kocamda bir senedi var. Muffat şu sırada Vil iers caddesindeki konakta yaşıyor. Butun Paris'in dilinde bu... Val ahi, doğrusunu isterseniz, hoş görmüyorum Sabine'i ben. Ama siz de kabul edersiniz ki bu adam çok çektirdi, ona... Şimdi oda avuç avuç

parayı sokağa atıyorsa...

Öteki kadın sözünü kesti:

- Sokağa attığı yalnız para olsaydı! Şimdi birbiriyle yarış ediyor bu kan koca... Batağa saplanıyorlar gittikçe şekerim...

Bu sırada tatlı bir ses konuşmalarını kesti. B. Venot yanlarına sokulmuştu. Kendini gizlemek istiyormuş gibi kadınların arkasına oturdu, mırıldanarak :

- Neden umutsuzluğa düşmeu, her şeyin kaybolduğu zaman Tanrı yardımcı olur.

Bu adam, bir zamanlar yönettiği bu evin çöküşünü kılı kıpırdamadan seyrediyordu şimdi.

Leş Fondettes'de kaldığı günden beri, güçsuzluğunu gayet berrak bir şekilde kavradığı için bu durum karşısında işleri oluruna bırakmıştı. Artık her şeyi hoş görüyordu. Kontun Nana'ya olan çılgınca tutkunluğu, Fauchery'nin bu eve sokuluşunu, Estel e'in Dagenet ile evlenişini bile. Butun bunların ne önemi vardı ki! Şimdi çok yatkın ve eskisinden daha esrarlı bir tutumu benimsemişti.

Yeni kurulu yuvayı da Dağıtmakta olan yuva gibi avucunun içine alabileceğini 402

NANA

umuyordu. Çünkü büyük karışıklıkların din sevgisine yol açacağına inanıyordu. Tanrı ne zaman sesini duyuracağını bilirdi.

Yavaşça :

- Dostumuz gönlunde daima din sevgisi taşımaktadır... Bana bunun en tatlı kanıtlarıy verdi.

Bayan Du Joncquoi.

- Öyle ama, bunun için önce karısıyla uzlaşması, gerekirdi; dedi.

- Şüphesiz... işte ben de bu uzlaşmanın çok geçmeden gerçekleşeceğini umuyorum.

Şimdi iki yaşlı kadın adamı soru yağmuruna tuttular. Ama B. Venot, çok alçak gönül uce bir tavır takınarak, Tanrının ne yaparsa iyi yapacağını, onun işine karışlamayacağını söyledi. Onun butun isteği, kontla kontesi birbirine yaklaştırarak, herkesin gözü önünde bir rezalet kopmasına engel olmaktı. Genel kural ara uyulduktan sonra din insanların kusurlarını bağışlardı.

Bayan Du Joncquoy :

- Ama ne olursa olsun kızının şu maceracı ile evlendirilmesine engel olmalıydınız, dedi.

Ufak tefek ihtiyar adam son derecede şaşmışçasına:

, - Yanılıyorsunuz. Bay Dagueneet çok iyi nitelikleri olan bir gençtir... Duşuncelerini bilirim. Gençlik hatalarını unutmak istiyor. Estel e onu iyi yola götürecektir, inanın buna.

Bayan Chanterreau, kuçumsercesine :

- Estel e ha! diye mırıldandı. Yavrucağın hiçbir sözünü geçireceğine inanmıyorum. O kadar zavalı şey ki!

Bu söz üzerine B. Venot gulumsedi. Kaldı ki genç kız hakkında her hangi bir görüş ileri sürmüş

değildi. İlgisizliğini bel i etmek ister gibi yeniden gözlerini kapadı, sonra kadınların eteklerinin arkasında köşesine buzulup, gözden kayboldu. Bayan Hugon'un kulağına, yorgunluğun verdiği dalgınlık arasında, bir kaç kelime çalınmıştı. O da, kendisi-ZOLA_

403

m selâmlayan Marki de Chouard'a hoş görurluk öğüdu vererek :

- Bu bayanlar çok sert gidiyorlar, dedi. Hayat herkes için o kadar kötü ki... İnsanın kendisinin de kusurlarının affedilmesini isteyebilmesi için başkalarını da büyük ölçüde affetmesi gerekmez mi?

dedi. •

Marki kendisine taş atıldığını sanarak bir süre can sıkıntısıyla susarak durdu. Ama iyi yürekli kadının yuzunde öylesine uzuntulu bir gulumseme vardı ki kendini hemen toparladı:

- Yoo, hayır bazı hatalar affedilemez... Bir toplum bu çeşit hoşgöruler yuzunden uçuruma suruklenir, dedi.

Şimdi balo busbutun canlanmıştı. Yeni bir kadrile kalkanların ayaklarının altında salonun döşemesi hafifçe sal a-v mıyor eski konak, bu eğlencenin sarsıntıları arasında bel veriyordu sanki.

Zaman zaman soluk başlar arasından kendini dansın heyecanına kaptırmış, gözleri pırıl pırıl, dudakları yarı açık bir kadının avizeden dökülen ışıklar altındaki beyaz yuzu beliriyordu. Bayan Du Joncquoy, artık sağduyu diye bir şey kalmadığını söylüyordu. Ancak ikiyüz kişi alabilecek bir evin içine beşyüz kişiyi balık istifi doldurmak bir çılgınlıktı. Bari gidip Carrousel meydanını

kiralasalardı, bu daha iyi olmaz mıydı? Bayan Chanterreau da, yeni âdetlerin sonucu butun bunlar, diyordu, eskiden aile içinde bu çeşit gurultulu törenler görulmezdi. Bugun herkes gurultu harıltı

arıyor, sokak serbestçe giriyor evlerden içeriye, böyle itiş kakış arasında geçmeyen bir akşam toplantısı, soğuk geç-miş sayılıyor. Herkes zenginliğini ortaya dökmekte hoşlanıyor, Paris'in bütün döküntüsü bir araya getiriliyor, böyle her çeşit insanın birbirine karışması sonunda aile ocakları sönuyorsa, şaşılacak bir şey yok bunda. Kadıncağızlar şu kalabalık içinde el i kişiden fazlasını tanımadıklarından yakınıyorlardı. Nereden gelmişti bütün bu insanlar? Dekolte giyinmiş genç kızlar omuzlarını gösteriyorlardı. Bir kadın saçının topuzuna altın bir hançer sokmuş, bir başkası siyah kehribar inciler işlemiş bir zırh geçirmişti sırtına. Birinin vu-404

NANA

çuduna yapışık etekliği öyle acayip bir manzara meydana getirmişti ki, bakanlar gulmekten akmıyorlardı kendilerini. Bu kış sonunun bütün lüksü zevk dünyasının bütün o hoşgö-rululuğu ile toplanmıştı burada. Ev sahibi kadının bir günlük ahbabları, büyük adlar taşıyan insanlarla en yuz kızartan tipler bir araya gelmiş bulunuyordu.

Ve hepsi de aynı zevk ve eğlence tutkusuyla yanıp tutuşuyorlardı bu kadın ve erkeklerin. Boğucu bir sıcak hava içinde, salonu dolduran çiftler, sonu gelmeyen bir kadrilin ahengine kendini kaptırmış, sığrayıp duruyorlardı.

La Faloise bahçeye açılan kapının önünde yeniden konuşmaya başladı:

- Doğrusu pek hoş olmuş kontes... Kızından on yaş daha genç görünüyor... Ha aklıma gelmişken sorayım size Fo-ucarmont Vandeuvres kontesinin butları olmadığını söylüyordu, ne dersiniz?

Bu hayasızca söz adamların canını sıktı. Foucarmont sadece :

- Kuzenimize sorun, dostum, işte geliyor; dedi.

Gerçekten Fauchery yanlarına gelmişti. Bu evin gediklisi olarak, kapılarda toplananların arasına katılmak için, yemek salonundan dolaşıp gelmişti. Kışın başında yine Ro-se'un eline düşmüştü.

Şarkıcı kadınla kontes paylaşıyorlardı şimdi genç gazeteciyi. Ama çok yorulmuştu, hangisini bırakacağını da bilemiyordu. Sabine gururunu okşuyordu, ama Rose daha çok eğlendiriyordu onu. Kaldı ki Rose gerçek bir tutkuyla, vefalı bir eş şefkatiyle bağlıydı Fauc-hery'ye, bu da, çileden çıkartıyordu Mignon'u.

La Faloise; kuzeninin kolunu tutarak.

- Bana bak bir şey öğrenmek istiyorum senden. Şu beyaz ipeklili kadını görüyor musun?

Mirasa konduktan sonra hayasızlığa varan bir kendine güveniş kazanan la Faloise, taşradan geldiği zaman, Fauc-hery'nin kendisiyle alay edişinin öcünü almak için yanıp tu-EMILE ZOLA

tuşuyor bu istediğini yere getirmek için de hiç fırsat kaçırmıyordu.

- Evet, şu dantel i kadın; diye gazeteci cevap verdi. Sonra da.

- Kontes... diye sözünü tamamladı.

- Ta kendisi adamım... On lous'sine bahse girdim de. Butları yokmuş diyorlar, doğru mu?

Şimdi bu alayı delikanlıyı şapa oturtuverdiği için pek keyiflenmişti. Bir zamanlar kontes başkasıyla yatıyor mu diye sorduğu zaman lâfını ağzına tıkarı, şimdi bunun öcünü almıştı. Ama Fauchery, bu soruya hiç şaşkınlık belirtisi göstermeden dik dik yuzune bakarak :

- Hadi sende budala! deyip omuz silkti.

Sonra oradakilerin birer birer el erini sıktı. La Faloise söylediğinin kimseyi guldurmediğini görerek pek bozulmuştu. Şimdi başka şeyler konuşuluyordu. Yarış gununden beri bankerle Foucermont da Vil iers caddesindeki konağın eşiğini aşındıran bu gruba katılmışlardı. Nana daha iyiydi şim di.

Kont her akşam uğrayıp sağlık durumunu öğreniyordu. Konuşulanları dinleyen Fauchery başka şeyler düşünüyor gibi görünüyordu. O sabah, kavga ettikleri sırada Rose, dupeduz mektubu gönderdiğini söylemişti; eh, demişti, hele busu sosyete kadınının evine ayak bas, nasıl karşılanacağını görürsun demişti aktris. Uzun duraksamalardan sonra, her Şeyi göze alıp yine de gelmişti Kont Muffat'nın konağına, istifini bozmamış gibi görünüyorsa da, La Faloise'un aptalca şakası zihnini bulandırmıştı.

Philippe :

- Neniz var, rahatsız mısınız? diye sordu.

- Ben mi yoo!... Çalıştım, bunun için geç geldim buraya.

Sonra hayatta karşılaşılan hiçten faciaları bir sonuca erdiren bir kabadayılıkla ve soğukkanlılıkla : Daha ev sahiplerine saygılarımı sunmadım.. yakışık-sız bir Şey olur bu; dedi, sonra la Faloise'a dönerek :

NANA

- Öyle değil mi salak? diye şaka bile etti, kalabalık arasından kendine bir yol açarak.

Uşağın, yeni gelenlerin adlarını duyuran tok sesi duyulmuyordu artık. Ama, kont ile kontes sokak kapısının yanında durarak, hâlâ son gelen kadınlarla konuşuyorlardı. Nihayet Fauchery, yanlarına geldi. Öteki ahbap çavuşlar şimdi, sahanlıkta, topuklarını yerden keserek bu sahneyi görmeye çalışıyorlardı. Nana gevezelik ediyordu her halde.

Georges :

- Kont görmedi kendisini. Dikkat! Arkadaşına döndü... Hah şimdi tamam.

Orkestra Sansın Venus' u yeniden çalmaya başlamıştı. Fauchery önce kontesi selâmladı. Genç

kadın her zamanki gibi kendinden geçmişçesine bir huzur içinde gulumsuyor-du. Sonra Fauchery bir an hiç bir hareket yapmadan durdu. Kont, bu akşam yine o dünyaya yuksekten bakan azametini takınmıştı. Nihayet aşağıya doğru bakarak gazeteciyi görünce busbutun kasıldı. Bir kaç

saniye boyunca iki adam, bakiştılar. Önce Fauchery elini uzattı. Muffat'da böyle yaptı. Şimdi el ele tutuşmuşlardı. Kontes gulumseyerek onlara bakıyordu. Bu sırada vals o çapkınca kıvrak ahengiyle dalgalanıyordu.

Steiner :

- Tek başına gitti!

Gazeteci ile kontun el sıkışmasının uzun suruşu karşısında hayrete düşen Foucarmont :

- El eri yapışık mı bunların? diye sordu.

Önüne geçilmez bir hatıranın zihninde canlanması ile, Fauchery'nin soluk benzi hafifçe pembeleşmişti. Tiyatrodaki aksesuar deposu gözünün önüne geldi: Kont yumurta fincanını elinde tutarak yeşilimtırak bir ışık içinde, toz toprak arasında son kuşkularıyla kıvranıyordu. Ama şu anda kuşkusu kalmamıştı. Muffat'ın. Elinde yıkılan bir ustunluğun son parçası kalmıştı. Fauchery'nin korkusu, kontesin o ber-

EMILE ZOLA

407

rak neşesi karşısında kaybolmuştu, şimdi gulmek geliyordu içinden. Bu durum o kadar komik görünüyordu ki... Bir şaka fırsatını hiç kaçırmayan la Faloise :

- Aa, bakın Nana görundu, içeri girmek uzere. Philippe :

- Çeneni kapa budala! diye mırıldandı.

- Dediğim çıktı. Bakın, onun yalsini çalışıyorlar gelirken... Nasıl? Görmüyor musunuz? Üçunu de kucaklıyor kuzenimi, kuzenimi ve de kocasını... uçunu de nonoşlarım diyerek ah! Bu aile sahneleri yureğime dokunur benim.

Bu sırada Estel e'de gelmişti. Fauchery kendisini kutladı. Genç kız pembe elbisesinin içinde, hep öyle baston yutmuş gibi duruyor, annesiyle babasını suzuyordu. Daguenet de gazetecinin elini sıcak bir yakınlıkla sıktı. Şimdi onlar guluşup konuşurken arkalarında B. Venot belirdi. Sessizce ve hayran bir bakışla suzuyordu onları. Dindarca tatlı bir duyguyla gulumserken, Tanrıya giden yolu hazırlayan bu içtenlik tablosu karşısında derin bir mutluluk duyuyordu içinde.

Vals o şehvet uyandıran sal antılı ahengiyle surup gitmekteydi. Artık eski konağı tıpkı yükselen bir denizin suları gibi kaplayan bir zevk dalgasıydı bu. Flutlerin kıvrak nağmeleri, kemanların içli sesine karışırken. Cenova kadifesi kaplı yaldızlı mobilyaların, taze badanalı duvarların ustune avizelerden sıcak dalgalan dökuluyordu. Davetli kalabalığı aynalarda daha da çoğalarak gittikçe büyüyor gibi görünmekteydi. Salonun kenarlarında oturan kadınların gulumseyişleri arasında el eri birbirlerinin omuzuna dolanmış çiftler, döşemenin sal anışını biraz daha arttırıyorlardı.

Bahçede, fenerlerden dökülen kor renkli aydınlık, ağaçlar arasındaki yol arda serinlemek için dolaşanların siyah gölgeleri ustunde ta uzaklardaki bir yangının kızılıtlı alevleri gibi yansyordu.

Sonra bu duvarlardaki titreşim, bu kızılıtlı bulut evin dört köşesinde yanıp kul olan o eski şerefli hayatın ça-tırdıları arasındaki son parılıtydı sanki. Fauchery'nin bir ni-408

NANA

san akşamı kırdan bir kristal sesi gibi duyduğu daha başlangıçtaki hafif eğlenceler gittikçe alevlenerek bu akşamki çilgınca bayram havasına burunmuştu. Şimdi çatlak olan yıkıntıyı haber veriyordu. Kenar mahal elerde yaşayan sarhoşların içki hırsı yuzunden evlerinde yatak yorganı

satışa çıkardı, dolaplarında bir lokma ekmek kalmaz, butun aile sefalete yuvarlanır sonunda.

Burada çöken zenginlikler, bir anda ateşe verilen bir odun yığını gibi yanıp kul olurken, orkestranın çaldığı vals, eski bir soyun sonunu bildiren bir çan sesi gibiydi. Şimdi Nana, görünmeyen bir varlık gibi, butun bu dünyayı çözüntuye surukleyerek, yumuşak kol arıyla sarıyor, sıcak havada dalgalanan kokusunun mayasıyla onu çurutuyordu.

Kont Muffat, kilisedeki evlenme töreninin yapıldığı gunun akşamı, iki yıldır ayak atamadığı

karısının odasına girdi. Çok şaşırın kontes, kocasını görünce bir iki adım geriledi. Ama yine o sarhoş gulumseme vardı dudaklarında. Muffat, sıkıntılıydı, kekeliyordu. Bunun üzerine karısı onu biraz cesaretlendirdi. Kaldı ki ikisi de açık açık konuşmaya yanaşmamıştı. Din bakımından birbirlerini affetmeleri gerekiyordu. Hiç konuşmadan her birinin yine istediği gibi yaşamakta serbest olacağı konusunda bir anlaşmaya vardılar. Yatağa girmeden önce, kontes biraz duraksarken para sorunları üzerinde konuştular. İlkın kont, Les Bordes malikânesini satmaktan sözetti. Karısı hemen razı olmuştu buna. İkisinin paraya çok ihtiyaçları vardı, paylaşacaklardı.

Böylece uzlaşmaları daha da sağlamlaşmış oluyordu. Muffat vicdan azapları arasında böylece bir yurek ferahlığına ermiş oluyordu.

İşte yine o gun saat ikiye doğru, Nana biraz kestirirken, Zoe yatak odasının kapısını vurdu.

Perdeler açılmıştı pencereden sessiz odanın havasına sıcak bir esinti doluyordu. Kaldı ki artık genç kadın, henüz zayıf olmakla beraber yatağından kalkıyordu. Gözlerini açarak :

- Kim geldi? diye sordu.

EMİLE ZOLA

Tam Zoe cevap verecekken Daguenet kapıyı iterek gelenin kendisi olduğunu söyledi. Genç kadın hemen doğrularak dirseklerini yastığa dayadı, hizmetçiyi gönderdikten sonra :

- Nasıl sen ha? Hem de evlendiğin gün!... Ne var bakalım? dedi.

Daguenet odanın karanlığından şaşırılmış gibi olduğu yerde durakladı. Ama yavaş yavaş alışmıştı damat. Bir kaç adım ilerledi. Damatlık kıyafetiyle gelmişti:

- Ya, işte benim... dedi. Hatırlıyor musun?

Hayır, Nana hiçbir şeyi hatırlamıyordu. Açıkça kendini sunuyordu o masum haliyle :

- Sana, çöpçatanlığının ücretini sunuyorum... bekâretimin hediyesi bu.

Genç adam böyle diyerek yatağın kenarına oturmuştu. Nana, katıla katıla gulerek, çıplak kol arını

Daguenet'nin boynuna doladı. Genç adamın bu hareketini o kadar nazikçe bulmuştu ki gözleri yaşaracaktı nerdeyse.

- Ah ne ömur şeydir şu Mimi!... Nasıl da hatırladın bunu? Oysa ben çoktan unutmuşum! Kaçtın demek kiliseden çıkınca. Üstüne günlük kokusu sinmiş... Öyleyse öp beni Mimi'ciğim, daha, daha kuvvetle! Ama belki de son kucaklaşmamız olacak bu.

Hâlâ hafifçe eter kokan karanlık odada, guluşmeleri susmuştu. Sıcak bir esintiyle perdeler şişerken, sokaktan çocuk sesleri geliyordu. Sonra, vaktin genç olduğunu düşünerek şakalaştılar.

Daguenet, o gün, akşam yemeğinden sonra karısıyla balayı seyahatine çıkacaktı.

XIII

Eylül'un sonlarında bir gün, Muffat, Nana'nın evine ak-şam yemeğine gidecekti. Ama daha ortalık kararırken saraya gelmesi için emir aldığını haber verdi. Konakta henüz ışıklar yanmamıştı.

Hizmetçilerin bağırışıp guluştukleri duyuluyordu. Kont, yavaşça merdivenden çıktı. Renkli camlar batan günün son kızılıtlı ışıklarıyla parlıyordu. Yukarıda, salon kapısı gurultusuzce açıldı. Salonun tavanında gittikçe sönen pembe bir aydınlık vardı. Kırmızı duvar kâğıtları, derin koltuklar, bronz ve çiniler, lake mobilyalar henüz koyu gölgelere gömülüydu ve işte bu karardık içinde kont Muffat, geniş bir etekliğin yapılışını gösteren bir beyazlık içinde Georges'un kol arının arasına kendini bırakmış yatan Nana'yı gördü. Hiçbir inkâra yer yoktu. Muffat bağır-mamak için kendini zor tuttu, ağzı açık olduğu yerde kalakaldı.

Nana bir sıçrayışta ayağa kalkmıştı, Muffat'yı eliyle iterek odaya soktu, böylece kuçuğе kaçma fırsatı kazandırmak istemişti; başı dönüyordu:

"\

- Gir içeri, diye mırıldandı; sana anlatacağım ki...

Bu baskın onu çileden çıkartmıştı. Hiç evinde böyle kapılar açık salonda akla gelebilecek bir şeye razı olur muydu. İşin aslı şuydu: Philippe'i kıskanarak deliye dönen Geor-ges bir kavga çıkartmıştı; boynuna sarılıp öylesine hıçkıra hıçkıra ağlıyordu ki, o da buna engel olamamış, çocuğu nasıl avutacağını bilememişti; acımıştı haline. İşte ömründe ilk defa böyle bir afacana kendim bırakmak budalalığın1 yapmıştı. Annesinin dizinin dibinden ayırmadığı için kendisine bir demet menekşe bile getirmeyen bu oğlanla bu durumdayken kontun çıka gelmesi bir şanssızlık olmuştu. Sahiden de bu bir şanssızlıktı. İşte iyi yurekli olmanın cezası!

Muffat'yı iterek soktuğu oda zifiri karardıktı, Nana, bir lamba getirmeleri için öfkeyle çingırağı çaldı. İşte bu da Ju- lies'in hatırasıydı. Eğer salonda bir lamba olsaydı, salonda böyle bir şey olmazdı. İşte gecenin hain karardığı olmasay-dı böyle bir zayıf yureklilik göstermezdi.

Zoe lambayı getirdiği zaman : '

- Yalvarırım sana nonoşum, inan bu anlattddarıma, de-

'di

Kont, bir iskemleye çökmüş, el erinin dizlerinin üstünde, gördüğü manzaranın şaşkınlığı içinde put kesilmiş gibi önüne bakıyordu. İliklerini donduran büyük bir korkuya kapılmış gibi bütün vücudu titriyordu. Adamın böyle sessizce derin bir kedere kapıldığını görmek genç kadının yureğine dokunmuştu; avutmaya çalıştı.

- Evet doğru... kabahatliyim...

Çok kötü bir şey bu yaptığım... görüyorsun ya pişmanım seni uzduğum için de çok dertlendim...

Haydi sen kibarlık göster de affet beni.

Şimdi kontun ayaklarına kapanmış, şefkat dolu bir uysal ıkla, kendisine çok kızıp kızmadığını

öğrenmek için gözlerinin içine bakıyordu; sonra adamın derin bir iç çekişiyle biraz yatıştığını

görerek daha da sokulgan bir hal aldı ve kendisini son defa haklı göstermek istercesine, iyilikle titreyen yurekten gelen bir sesle:

- Görüyorsun ya sevgilim, anlaman gerekir beni... zaval ı dostlarımdan esirgeyemezdim bunu, dedi.

Kont gevşeyivermişti. Sadece Georges'u konaktan kovmasını istedi. Ama bütün hayal eri suya düşmüştü. Nana'-nın bütün o vefakârlık yeminlerine inanmıyordu artık. Ertesi gün yine kendisini aldatacaktı. Şimdi, genç kadına olan tutkusuna aşağılıkça bir ihtiyaç, onsuz yaşayamamak düşüncesinden doğan bir hayat korkusuyla bağlı kalıyordu.

Hayatının bu dönemi, Nana'nın Paris'teki ununun en parlak zamanına rastlıyordu. Genç kadın zevk ve sefahat

NANA hayatının

ufkunu genişletmiş, lüks düşkünlüğünü pervasızca gözler önüne serip, her hareketiyle paraya değer vermediğini göstererek bütün şehirde dil ere destan olmuştu. Hele har vurup harman savuruşuyla nasıl birbiri ardınca bir suru zengin adamı iflâsa suruklediğini bilmeyen kalmamıştı. Konağı kızgın döküm ocağıydı sanki. Bu ocak genç kadının kaprisleriyle alev alev tutuşturuyor, dudaklarının hafif bir ufleyişiyile bu ocakta altınlar kul haline geliveriyordu. Hiç bir zaman böylesine çılğınca bir harcama hırsına rastlanmamıştı. Bu konak sanki bir uçurumdu; bir takım erkekler, paraları, vucutları ve adlarıyla birlikte en küçük bir iz bile bırakmadan çöküyorlardı

bu uçurumun dibine.

Daldan dala konan bu Nana yosması turpları ve badem şekerlerini gagaladıktan sonra etleri de gagalayan küçük bir kuşu andırıyordu. Yalnız sofrası masrafı ayda beşbin frank tutuyordu.

Hizmetçilerin dairesinde ise israf bir yıkım halini almıştı. Fıçılardan oluk oluk şarap akıyor, bu da uç dört elden geçen hesabı busbütün kabartıyordu. Victori-ne'le François, mutfakta ev sahibi gibi hukmederek, misafir davet ediyor, ayrıca bazı yakınlarını da, evlerine soğuk et ve yağlı et suyu

göndererek besliyordu. Julien satıcılardan bahşiş istiyordu. Otuz meteliklik bir cam ona yirmi metelik vermeden yerine takdamıyordu ve fiyatı da böylece el i meteliğe geliyordu. Charles, atların yulafını sattığı için, siparişler iki misline çıkıyordu. Yağmaya uğramış bir hazine gibi konaktaki bu genel soygun karşısında Zoe ustalıklı hareket ederek, kendi çıkarını da rahatça sağlamak için yapılan hırsızlıkları örtbas ediyordu. Zıyan edilen şeyler de ça-basıydı bu har vurup harman savunmanın yanında. Bir gün öncesinden artan yemekler çöp tenekesine atılıyor bardaklar iyi erimemiş şekerle dolu kalıyor, havagazı lambaları, duvarları ısıdan çatlatacak gibi, sonuna kadar açılıyordu. Bunca ağzın kemirdiği bu evin yıkılışını ayrıca savsaklamalar, kötuluk olsun diye verdirilen zıyanlar ve kazalar da busbutun hızlandırmaktaydı. Butun bunların ustunde, yukarıda, evin hanımının yaptıkları çöküntüyü daha da yaklaştı-EMİLE ZOLA

rıyordu: Nana, bir franga mal olan elbiseleri iki kere giyip bırakıyordu, Zoe de bunları satıyordu.

Çekmecelerin dibinde dağınık duran muccevherler kayboluyordu. Bunun yanı sıra da saçma sapan şeyler satın alınıyor, yenilik diye alınan şeyler, ertesi gün bir köşeye atılıyordu. Nana pahalı bir şey gördü mu mutlaka bunu almak hırsına kapılıyor, çiçek ve pahalı biblo yığınları bir felâket halini alıyordu. Bir saatlik zevki ne kadar pahalıya mal olursa o kadar kendini mutlu hissediyordu genç kadın. Hiçbir şeyi dayandırmıyor. Şu bu kayboluyor, başka bir şey kırılıyor, bir ötekisi kirleniyordu kuçucuk beyaz el erinin arasında. Evin köşesi bucağı ne olduğu bel i olmayan bir suru kirli paçavralarla doluydu. Butun bunlardan sonra ödenecek faturalar yağmaya başlıyordu: şapkacıya yirmibin frank, çamaşır satan mağazaya otuz-bin, ayakkabıcıya onikibin frank. Ahırların masrafı da el i-bin frangı buluyordu. Bir yılda terzisine yuzyirmibin frank ödedi. Her zamanki yaşayışında bir değişiklik yapmadığı halde o yıl evin gideri bir milyonu buldu. Oysa Labordette bunu ortalama dört yuzbin frank olarak hesaplamıştı. Na-na'nın kendisi de şaşmıştı buna. Bu kadar paranın nereye gittiğini bilemiyordu. Üst uste yığılan erkekler âdeta el arabasıyla taşınarak akıtılan altınlar, lüksünün çatırdıları içinde, konağının temelinde gittikçe genişleyen çukuru dolduramıyordu.

Ama son bir istek vardı Nana'nın gönlünde. Odasını yenilemeyi kurmuştu: mobilyası, duvarlar pembe kadife ile tavana kadar kaplanacak bu kadifenin ustusu de gümüş sırma ile kapitonlara ayrılacak, sonra da altın saçaklar ve dantel erle suslenecekti. Bu da zengin ve tatlı bir hava yaratacak ve o akik rengi tenine uygun bir fon meydana getirecek gibi geliyordu. Kaldı ki bu oda sadece karyolasına bir çerçeveydi ama görulmemiş bir yatak tasarlıyordu: bir taht, bir mihrap olacaktı bu yatak ve butun Paris onun gönül ere hukmeden çıplaklığını hayranlıkla seyredecekti bu yatağın içinde. Altın gümüş kabartmalar arasında kocaman bir mucjevher gibi yatacaktı.

Gümüş bir vazodan altın gul er sarkacaktı, baş ucunda çiçekler arasından gulerek eği-

414 _____ NANA len Aşk tanrısının heykelcikleri perdelerin gölgesindeki şehvet dakikalarını izleyeceklerdi. Odanın desenleri çizilmeye başlanmıştı bile. Yatak el ibin franga mal oluyordu, bunu Muffat armağan edecekti kendisine.

Genç kadını en çok hayrete düşüren şey avuçlarının arasından böyle oluk oluk altın aktığı halde para sıkıntısı çekmesiydi. Öyle günler oluyordu ki, birkaç louis gibi gulunç bir parayı bulabilmek için kıvranıyordu. Ya Zoe'den ödünç alması ya da kendi yağıyla kavrulması gerekiyordu. Ama en son çareye baş vurmadan önce ahbaplarını yokluyor, erkeklerin ceplerinde ne varsa son meteliğe kadar boşalttırıyor, işi şakaya vurarak yapıyordu bunu. Uç aydan beri böylece Phuipe'i sızdırıyordu. Böyle kriz zamanlan geldiğinde para cuzdanını bırakmadan ayrılamazdı konaktan.

Az sonra işi daha da ileri götürerek genç adamdan borç almaya başladı. Pek fazla asılan alacaklıları susturmak için ikiyuz, uçyuz frank alırdı, hiçbir zaman daha fazlasını istememişti.

Temmuz ayında levazım yuzbaşılığına atanan Phi-lippe, zengin olmadığını söyleyerek, parayı ertesi gün getiriyordu. Çünkü nedense o iyi yurekli Bayan Hugon son zamanlarda oğul arına karşı sert davranmaya başlamıştı. Phi-lippe'den ödünç aldığı paraların toplamı onbin frangi bulmuştu.

Ama ust teğmen hep guler yuzle, o berrak guluşuy-le karşılıyordu bu durumu. Bununla beraber gün geçtikçe zayıflıyor, zaman zaman dalgınlaşıyor, yuzunde gizli bir kederin izleri beliriyordu.

Ama Nana'nın bir bakışıyla birden canlanıyor, büyük bir şehvet fırtınasına kapılmış gibi oluyordu.

Genç adama karşı çok cilve yapıyor kapı arkalarında öpucukleriyle kendinden geçiriyordu. Birden kendini Philip-pe'in kol arına bırakarak onu busbutun kendine bağlıyordu. Öyle ki, genç subay görevinden çıkar çıkmaz Nana'nın eteğinin peşine düşüyordu.

Bir akşam Nana, bir adının da Therese olduğunu söylemişti. Buna göre 15 Ekim isim günü oluyordu. O akşam, seviştiği bütün erkekler hediyeler yağdırdılar genç kadına. Üsteğmen Philippe, üzeri altın kakmalı saksonya porseleninden bir şekerlik getirmişti.

EMİLE ZOLA_

415

İçeri girdiği zaman Nana banyodan yeni çıkıyordu. Sırtında yalnız havlu bezinden kırmızı çizgili beyaz bir bornoz vardı. Masanın üstünde yığılı hediyeleri gözden geçiriyordu o sırada. Kapağını açmak isterken kristal bir şişeyi kırmıştı.

- Ah! Ne kadar nazıksın, ne var bu paketin içinde? Haydi göstere... paracıklarını böyle şeyler için harcaman ne çocukluk! dedi.

Zengin olmadığı için genç adamın böyle para harcamasını eleştiriyor, onu azarlıyordu ama, kendisi için bütün parasını harcamasından da memnunluk duyuyordu. Şimdi, şekerliği evirip çeviriyor, kapağını açıp kapayarak nasıl yapılmış olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Genç adam :

- Dikkat, et kırılabilir; dedi.

Ama Nana bu söze karşılık omuz silkti. Bu adam onun el erini bir hamal elimi sanıyordu yani! Ama tam bu sırada, kâsenin kapağı yere düşerek paramparça oldu. Gözlerini yerdeki kırıklara dikerek şaşkın şaşkın :

- Ah! Kırıldı, dedi.

Sonra gulmeye başladı. Bu yerdeki kırık parçalar pek acayip görünüyordu kendisine. Sinirli bir neşeydi bu. O anda şimdi kırıp dökmekten hoşlanan bir çocuk gibi aptal aptal guluyordu. Philippe içinden buna içerlemişti, ama bunu açığa vurmadı, bu kaygısız kadın, bu hediyein ona neye mal olduğunu bilmiyordu. Genç adamın uzulduğunu görünce kendini biraz topladı.

- Ne yapayım kabahat bende değil... çatlaktı. Eski şevler pek dayanıksız oluyor... İşte bu kapak da bu yuzden du-Şup kırıldı! Gördün nasıl teker meker yuvarlandığını!

Sonra çılgınca gulmeye başladı. Fakat, o kadar çaba gösterdiği halde Philippe'in gözlerinin yaşarmasına engel olamadığını görünce, şefkatle genç adamın boynuna sarıldı.

- Budala mısın sen? Seni ne kadar sevdiğimi biliyorsun. Eğer hiçbir şey kırılmasa, satıcılar ne satacaklar! Bu-416

---

tun bu şeyler kırılmak için yapılmış... Bak şu yelpazeye sanki iyi yaptırılmış mı?

Masanın üstünde duran bir yelpazeyi aldı, parmaklarıyla ayırırken, ipeği yırtıldı. Bu durum karşısında busbutun sinirlenmişti. Philippe'ninkini kırdıktan sonra butun öteki hediyelerin kendisi için önemi olmadığını göstermek için, büyük bir kırıp dökme hırsına kapılarak, masanın üstündekileri yere atıp ayaklarının altında çiğniyor, vurarak hiç birinin sağlam olmadığını

ispatladığını sanıyordu. Sonra hepsi paramparça olunca boş gözlerinde hafif bir parıltı belirirken dudaklarını aralayarak dişlerini göstermişti. Yuzu kıpkırmızı kesildi, el erini açıp masaya vurdu, arsız bir kız ço- cuğunun sesiyle :

- Tamam! Hiçbiri kalmadı, hiç biri! dedi.

Şimdi bu çılgınca neşeye kendini kaptıran Philippe, Na-na'yı kol arının üstüne yatırarak gerdanından öpüyordu. Genç kadın kendisini tamamiyle bırakmıştı. Genç adamın kol arının arasında kendini çok mutlu hissediyor, uzun zamandır bu kadar eğlenmediğini düşünüyordu.

Sonra hiç kucağından ayrılmadan tatlı bir sesle .

- Baksana sevgilim, dedi; yarın bana on louis getirirsen o kadar iyi edersin ki... ufak bir hesap var ekmekçiye. Canımı sıkıyor.

Philippe sapsarı kesilmişti, sonra alnına son bir öpücük kondurarak :

- Çalışırım, dedi.

Odaya bir sessizlik çöktü. Nana giyiniyordu. Genç adam alnını bir cama dayamıştı. Bir dakika sonra gene dönerek ağır ağır :

- Nana evlenmelisin benimle, dedi.

Bu düşünce birden genç kadını o kadar eğlendirmişti ki etekliğini iliklemeyi unuttu:

- Ama nonoşum, hastasın sen, diye cevap verdi... senden on louis istediğim için mi beni almak istiyorsun? Olmaz böyle şey. Seni çok seviyorum, yalnız bu söylediğin budalaca bir şey!

417

İçeri, hanımının ayakkabılarını giydirmek için Zoe girmişti artık bu konuya değinmediler. Hizmetçi kadın, masanın üzerini dolduran kırık hediye parçalarına kaçamaktan bir göz attı. Bu şeyleri bir dolaba koymak gerekip gerekmediğini sordu. Hanımı hepsini atmasını söylediği için etekliğine doldurarak götürdü. Mutfakta, hizmetçiler, hanımlarına gelen hediyelerin kırıntılarını paylaştılar.

O gün Nana yasakladığı halde konağa gelmişti. Franço-is delikanlıının geçtiğini görmüştü.

Uşaklar, zengin hanımlarının içinde çırpındığı sıkıntı ile alay ediyorlardı. Georges, küçük salona kadar girmişken, ağabeyinin sesini duyarak durdu. Sonra kapının ardından içeride geçen bütün sahneyi, öpüşmeleri, Philippe'in evlenme teklifini duymuştu. Muthiş bir nefretle kanı donmuş

gibiymişti. Sersemlemişti, boş bir kafayla çekilip gitti. Ancak Richelieu sokağına gelip de annesinin dairesinin üstündeki odasına kapanınca yureğine bir hançer saplanmışçasına derin bir keder içinde kıvranmaya başladı. Bu sefer hiç kuşkusuz kalmamıştı. İğrenç bir hayal gözlerinin önünden hiç gitmiyordu. Nana'yı Philippe'in kol arı arasında görüyordu hep.

Bu ona hep bir erkeğin kız kardeşiyle yatması kadar alçakça bir şey gibi görünüyordu. Tam kendini biraz yatışmış gibi hissederken yeniden bir kıskançlık kriziyle kendini yatağa atıyor, örtüleri ısırıyor, ağzına geleni söyleyerek busbutun çileden çıkıyordu. O günü hep böyle geçirdi.

Başının ağrıdığını söyleyerek odasına kapandı. Geceyi daha kötü geçirdi. Kâbuslar içinde kardeşini öldürme düşüncesiyle nöbetler içinde kıvranıyordu. O sırada ağabeyi evde olsaydı

bıçaklayarak canını alırdı. Ertesi sabah aklım başına almaya çalıştı. Kendisi ölmeliydi, bir pencereden o sırada geçen bir otobusun altına atmalıydı kendini. Nihayet saat ona doğru dışarı

çıktı. Paris sokaklarında koşarcasına dolaştı durdu, köprülerden geçti. Son defa Nana'yı görmek için dayanılmaz bir istek duydu içinde. Belki bir kelime ile genç kadın kurtarabilirdi onu. Saat üçe doğru Vil iers caddesindeki Konağa giriyordu.

418

NAMA

Öğleye doğru Bayan Hugon korkunç bir haber alarak perişan oldu. Philippe bir akşam önce hapse atılmıştı alayının kasasından onikibin frank çalmakla suçlanıyordu. Uç aydır yerine koyabileceğini umarak azar azar para yurutuyordu. Açığı kapatmak için de sahte belgeler koyuyordu. Yönetim kurulunun savsaklaması yüzünden bu sahtekârlık meydana çıkmamıştı.

İhtiyar kadın oğlunun bu suçunu öğrenince Nana'ya lanet okudu. Philippe'nin bir kadınla ilişkisini

biliyor, bir felâketten korktuğu için de Paris'ten ayrılmıyordu. Ama böyle yuz kızartıcı bir olayla karşılaşabileceğini düşünmemişti; şimdi oğluna para vermeyerek, onun bu suçu işlemesine sebep olduğu için kendine lanet ediyordu. Bir koltuğa çöktü, bacaklarına inme inmişti sanki. Oğlunu kurtarmak için hiçbir yere başvuracak halde değildi, kendini hiçbir işe yaramaz, oturduğu yere mihlanarak ölümünü bekleyen bir insan olarak görüyordu. Ama birden Geor-ges'u düşünerek kendini avuttu. Georges elinde kalıyordu, bir şeyler yapar, onları kurtarırdı belki. Bunun üzerine bu işin kendi aralarında kalmamasına karar verdi; kimseden yardım istemeden ayağını suruyerek yukarı kata çıktı. Şimdi yanında kendini seven biri bulunduğunu düşünerek kuvvet buluyordu.

Ama yukardaki odada kimse yoktu. Kapıcı, Bay Georges'un erkenden çıkıp gittiğini söyledi. Bu odada ikinci bir felâket ruzgârı esiyordu. Bu alt ust olmuş yatak kenarları ısırılmış örtüler, büyük bir bunalımın belirtileriydi. Georges bu kadının evine gitmiş olmalıydı. Şimdi Bayan Hugon'un gözlerinde bir damla yaş kalmamıştı, bacaklarında büyük bir kuvvet duyuyordu Aşağıya indi.

Oğul arını istiyordu, gidip getirecekti onları.

Sabahtan beri Nana, bir suru can sıkıcı şeyler içinde çırpınıp duruyordu. Önce, elinde hesap pusulasıyla ekmekçi göründü. Bu şahane konak hayatı içinde yuz otuz uç frank gibi kepaze bir parayı ödeyemiyordu. Adam yirmi kere kapıya gelmişti. Şimdi veresiyeyi kestiği için başka ekmekçiye gittikleri için ateş puskuruyordu. Hizmetçiler de hak veriyorlardı ona. François, çingar çıkarmadıkça hanımının beş para vermeyeceğim söylüyordu. Charles da öden-EMILE ZOLA

419

memiş, hep ertelenmiş parasını isteyeceğinden söz ediyordu. Victorine de ona hanıma bir erkeğin gelmesini beklemesinin tam konuştukları sırada bunu ortaya atarak parayı kopartmasını salık verdi. Mutfakta bir kaynaşma başlamıştı. Butun mal verenlere haber salındı. Rahat içindeki bu aylak hizmetçiler şimdi kendi aralarında hanımlarını tefe koyarak çekiştirip duruyorlardı. Yalnız metrdotel Julien hanımını savunuyor gibi görünüyordu, ne olursa olsun iyi yurekli bir insandı.

Ötekiler kendisinin, Nana ile yattığı için böyle konuştuğunu söyledikleri zaman da, böburlenircesine guluyordu; bu da çileden çıkarıyordu aşçı kadını. Erkek olsaydım da kıçlarına tukurseydim böyle kadınların diye söylenip duruyordu. Bir gun François, evin hanımına haber vermeden ekmekçiyi antreye oturttu. Nana öğle yemeğinde, aşağıya inince adamı karşısında buldu. Pusulayı aldı ve adama saat uçe doğru gelmesini söyledi. Ekmekçi pis pis söylenerek, tam uçe geleceğini ve ne olursa olsun parasını kurtaracağına yemin ederek çıkıp gitti.

Bu sahne çok canını sıktığı için, çok az bir şey yiyebil-di. Artık bu adamdan kurtulmak gerekiyordu. Belki on kere bir kenara para koymuştu, ama bu para durmadan eriyip gidiyordu: bugün çiçek almak için, başka bir gun yaşlı bir jandarmaya bağış için filân. Hem sonra Philippe'e guve-niyordu, ikiyuz frangi getirmemiş olmasına şaşırıyordu. Önceki gun çok kötü gitmişti işler.

Satin'e bir çeyiz eşyası denecek kadar elbise satmıştı, yine de elinde binikiyuz franktan tek louis bile kalmadı.

Saat ikiye doğru Nana kaygılı düşüncelere daldığı sırada Labordette çıkageldi. Karyola için çizilen

desenleri getirmişti. Bu da kara kara düşünmekten kurtardı genç kadını, birden neşelenerek herşeyi unuttu: El erini vuruyor, keyfinden sıçrayıp dans ediyordu. Sonra büyük bir merakla salondaki bir masanın üstüne eğilerek desenleri gözden ge-Çirdi. Labordette bunları açıklıyordu bu sırada :

- Görüyorsun ya şu bir gemi ortasında açılmış iri gul er, sonra yine çiçekler ve tomurcuklardan yapılmış bir sus kordonu yapraklar yeşil, gul er kırmızı altından... Baş ucun-420

NANA

da da gümüş bir tel örgünün üstünde el ele dans eden aşk tanrıları...

Nana kendinden geçmiş gibiydi, sevinçle sözünü keserek:

- Hele bak ne kadar hoş, şu küçük! Hani kıcını havaya çevirmiş gibi duran... ya o çapkınca guluşe ne demeli! Hepsinin de gözlerinde şeytanlık okunuyor bunların... Biliyor musun dostum, bunların önünde hiçbir zaman saçmalıklar yapamayacağım!

İçinde övünçle karışık bir memnunluk vardı. Kuyumcular hiçbir kraliçe böyle bir yatakta yatmamıştır, diyorlardı. Yalnız bu işin çetin bir yanı vardı. Ayak kısımları için Labordette kendisine iki desen gösterdi. Birinde gemi motifi vardı. Ötekisinin konusu şuydu: gece tanrıçası tul ere sarılmış, Tanrı Pan onun göz kamaştırıcı çırpıplak vücudunu seyretmektedir. Labordette, eğer bu konuyu seçerse Gece Tanrıçası heykelini kendisine benzetmeye çalışacaklarını söylediklerini de sözlerine ekledi. Bu da sevindirmişti genç kadını. Şimdi kendisini gecenin ılık şehvetine sembol olan gümüş bir heykelcik gibi görüyordu.

Labordette :

- Tabi yalnız baş ve omuzların için poz vereceksin; dedi.

Nana rahatlıkla genç adamın yuzüne baktı:

- Neden?... Bir sanat eseri söz konusu olduğuna göre umurunda değil heykeltraşın beni çırpıplak görmesi!

Anlaştılar, genç kadın bu konuyu seçmişti. Ama Labordette şöyle dedi.

- Dur hele... Bunun için altıbin frank daha fazla ödemek gerekecek.

- 'Amma da yaptın ha! Vız gelir bana! diye Nana bir kahkaha attı. Benim Mufe'cığımın kesesi sağ olsun!

Şimdi yakın ahbablarıyla konuşurken Kont Muffat'dan böyle sözediyordu. Adamlar aralarında bu adı kul anıyorlardı: Muffat'cığımı gördün mu dün akşam? Onu burada göre-EMİLE_ZOLA

eğimi sanıyordum... Mufe'cığım? Yalnız kontun yanında böyle konuşulmasını hoş görmüyordu.

Labordette son açıklamaları da yaparak desenleri katladı: kuyumcular karyolayı iki ay kadar sonra 30 aralığa doğru teslim edeceklerini söylemişlerdi. Ertesi hafta Gece tanrıçasının maketini hazırlamak üzere bir heykeltraş gelecekti. Labordette'i uğurlarken, ekmekçi hatırına geldi:

- Baksana bana, ustunde on louis var mı? Labordette kadınlara hiç borç vermemeyi prensip edinmişti. Böyle bir istek karşısında hep şu cevabı verirdi:

- Yok kızım, meteliğe kurşun atıyorum... ama istersen Mufe'cuğuna? gideyim?

Nana istemiyordu. Faydası yoktu bunun. İki gün önce konttan beşbin frank sızdırmıştı. Ama bunu açığa vurduğuna pişman oldu. Labordette'in ardından ekmekçi damladı, antredeki bir iskemleye yerleşti, bir yandan da kaba kaba konuşuyor, ağız dolusu kufur savuruyordu. Genç kadın bunları

birinci kattan duyuyordu. Benzi sapsarı kesilmişti, onu en çok uzen şey, bu durumdan hizmetçilerin keyiflenmesi olmuştu. Mutfakta katıla katıla guluyorlardı. Arabacı koridorun dibinden seyrediyordu içerisini. François sebepsiz yere antreden geçerken, ekmekçiye bakıp ahbaça guldu, sonra koşup mutfaktakilere haber yetiştirdi. Evin hanımını takmıyorlardı, duvarlar yıkılmıştı, bütün hizmetçileri sırt çevirmişti, yapayalnız hissediyordu kendini. Onu gözleyerek, iğrenç şeyler söylüyorlardı. Bu durum karşısında yuzotuzuç frangi Zoe'den ödünç istemekten vazgeçti. Zaten borcu vardı hizmetçisine. Vermek istemezse bu onuruna dokunacaktı. Birden öyle bir heyecana kapıldı ki doğru odasına koştu, yüksek sesle kendi kendine :

- Haydi kızım, yalnız kendine güven... Vucudun senin, bunu kul anmak hakarete katlanmaktan daha iyi... Sonra, Zoe'yi de çağırmadan, telâşla giyinerek Tricon Badının evine koştu. Çok sıkıntıya düştüğü zaman son çareydi bu onun için. Erkekler kendisini çok istediklerinden yaşlı

kadın daima yuzune gulerdi onun. Nana da duruma

422

NANA

göre ya reddeder, ya da boyun eğdi. Şimdi bu şahane yaşayıpta gedikler açılmaya başlayınca sık sık bu yola baş vuruyordu. O gün beklediği yirmibeş altını elde edeceğine inanıyordu. Her zamanki gibi rahatlıkla Tricon kadının evine gidecekti. Tıpkı fakir insanların, yardım sandığına gidişleri gibi."

Fakat odasından çıkıp da salona girince Georges'la burun buruna geldi. Delikanlının yuzunun balmumu gibi sarardığını, gözlerinden kıvılcımlar saçıldığını farketmemişti. İçi rahatlamışçasına derin bir soluk alarak:

- Ağabeyin mi gönderdi seni? diye sordu. Çocuk busbutun sarararak :

- Hayır dedi.

- Ben de ne budalayım. Ne zuğurt şeylerseniz sizler... Anneniz otobus parası bile vermiyor demek... Siz de erkek misiniz sanki!

Böyle diyerek sıvışmak istedi. Fakat Georges kendisini tuttu, konuşmak istiyordu. Nana sabırsızlanarak, vakti olmadığını söyleyerek yurumek isterken Georges'un:

- Biliyorum, ağabeyimle evleneceksin? Demesi üzerine durdu.

Eee, yani çok komik bir şeydi bu. Rahatça gulebilmek için bir koltuğa oturdu.

- Evet, diye sözüne devam etti küçük... ama ben istemiyorum... Benimle evleneceksin... İşte bunun için geldim.

- «Ne? Nasıl? Sen de ha! diye genç kadın bağırdı. Bir aile hastalığı her halde sizde bu... Yoo!

Olmaz böyle şey! Hiç bir zaman olmaz! Amma da zevk ha! Hiç ben sizden böyle rezilce bir şey istedim mi? Ne seninle ne de ötekiyle, hiçbir zaman.

Georges'un yuzu aydınlanıverdi. Yoksa aldanıyor muydu? Sonra :

- Peki öyleyse, ağabeyimle yatmayacağına yemin et. Sabrı tukenen Nana ayağa kalkarak : EMILE ZOLA

423

- Aa, ya... canımı sıkmaya başladın artık... Kaybedecek vaktim yok dedim, sana!... Keyfim isterse ağabeyinle de yatarım. Bana sen mi bakıyorsun, bu evin masraflarını sen mi görüyorsun da kalkmış hesap soruyorsun? Evet, kardeşinle yatıyorum...

Georges, Nana'nın kolunu yakalayarak kırarcasına l baktu:

- Söyleme bunu... söyleme bunu, diye kekeledi.

Genç kadın delikanlıya bir şamar indirerek kendini i kurtardı.

- Şimdi de beni dövmeğe kalkıyor! Hele şu haylaza bakın!... Haydi yavrum çek arabanı, hemen git buradan... seni nezaket gereği tutuyordum yanımda. Hah işte böyle! Bir de kalkmış bana tafta ediyorsun ha!... Ölunceye kadar sana analık edecek değilim her halde. Yumurcak buyutmekten daha önemli işlerim var benim..

Delikanlı bu sözleri bütün vücudu kaskatı kesilerek dinledi. Genç kadının her kelimesi hançer gibi saplanıyordu yureğine. Ama Nana çocuğun duyduğu derin azabın farkında bile olmadan, sabahki can sıkıntılarının hincını ondan alarak yureğini ferahlattığı için memnunluk duyuyor ve durmadan konuşuyordu:

- Yani o kardeşin olacak da pek sağlam ayakkabı değil ha!... İkiyuz frank getireceğine söz vermişti bana. İşin yoksa bekle dur... Onun parasına önem verdiğim için değil... Ama beni öyle sıkıntılı bir duruma soktu ki... Bak! Söyleyeyim de öğren: kardeşinin yuzunden yirmibeş altın kazanabilmek için gidip başka bir adamla yatacağım.

Bu söz üzerine Georges, kendini kaybeder gibi oldu, kapının önüne dikilerek genç kadının yolunu kapadı... Ağlıyor el erini kavuşturarak yalvarıyor, kekeleyerek :

- Hayır! Olmaz, hayır... yapma bunu! diyordu.

- Ben de istiyorum yapmamayı... Paran var mı? diye Nana sordu.

424

NANA

Hayır yoktu parası. Şimdi para bulabilmek için canını vermeye hazırdı. Hiçbir zaman kendini bu kadar aşağılık, bu kadar işe yaramaz, bu kadar küçük bir çocuk gibi görmemişti. Hıçkırığa hıçkırığa ağlıyor, bütün benliği derin bir acıyla sarsılıyordu. Nihayet Nana çocuğun haline acıdı. Tatlılıkla kendinden uzaklaştırdı:

- Haydi, cicim, bırak beni de gideyim, dedi. Sen minnacık bir yavrusun, bir hafta çekilirdi bu halin... ama şimdi kendi işlerimi düşünmek zorundayım. Düşün biraz... ağabeyin ne de olsa bir erkek... Ona söylemem bunları. Ona bu söylediklerimi anlatmazsan sevindirirsin beni. Nereye gittiğimi bilmesi gerekmez. Öfkeli olduğum zaman uzun süre yanıma sokmam onu.

Bunları söylerken guluyordu:

- Al ahaısmarladık bebeğim, dedi. Bitti artık, tamamıy-le bitti, anladın mı... Kaçıyorum ben.

Böyle diyerek Georges'u orada bırakıp gitti. Delikanlı salonun ortasında dikilip duruyordu. Genç kadının son kelimeleri, kulaklarında bir ölüm çanının sesleri gibi çınlıyordu: bitti, tamamıyla bitti.

Yer ayaklarının altında yarılmış gibi geliyordu ona. Boş beyninin içinden Nana'yı bekleyen adam silinmişti. Şimdi gözünün önünde hep genç kadının çıplak kol arı arasındaki Philippe vardı. Nana inkâr kâr etmemişti kardeşini sevdiğini, çünkü onun kendisinin aldattığını öğrenerek uzulmesini istemiyordu. Bitti, tamamıyla bitti. Şimdi birer, birer anıları canlanıyordu: Mignotte'daki neşeli geceler, genç kadının kendisini çocuğu imiş gibi sevip ok-şadığı saatler, şimdi şu anda içinde bulunduğu salonda yaşadığı tatlı şehvet anları. Ama artık bitmiş, hepsi bitmişti. Çok küçüktü, bir türlü çabuk buyuyememişti. Philippe, Nana'yı elinden almıştı, sakalı vardı da ondan. Öyleyse her şey bitti demektir. Yaşayamazdı artık. Yalnız şehvetle değil, derin sonsuz bir sevgiyle de bağlıydı

kadına. Bütün varlığı bu şehvetle karışık sevgide erimişti. Hem sonra nasıl unutulabilirdi onu kardeşi burada kaldıkça? Kendi kanından, kendinden bir parça olan kardeşinin tattığı zevki düşündük-
EMILE_ZOLA_

425

kıskançlıktan çıldırarak gibi oluyordu. Her şey bitmişti, ölmek istiyordu artık.

Hanımlarının yaya gittiğini gören hizmetçiler gurultuyla evin orasında burasında gidip gelerek bütün

kapıları açık bırakmışlardı. Aşağıda, antrede oturan ekmekçi, François ve Charles ile konuşup guluşuyordu. Zoe koşarak salondan geçerken Georges'u orada görünce şaştı, hanımı

mı beklediğini sordu. Evet, onu bekliyordu, kendisine bir şey söylemeyi unutmuştu. Sonra yalnız kalınca bir şeyler aramaya koyuldu. Hiç bir şey bulamayarak tuvalet odasından çok sivri uçlu bir makası aldı. Nana bununla vücudunun kıl arını kesiyordu, kurtulamadığı bir merak haline getirmişti bunu. Georges bir saat kadar, makası sinirli sinirli parmaklarının arasında sıkarak, bir eli cebinde bekledi.

Odasının penceresinden sokağı gözleyen Zoe salona gelerek :

- İşte hanım geliyor, dedi.

Konağın içinde koşuşmalar oldu, gılmeler sustu, kapılar kapandı. Georges, ekmekçinin parasını veren Nana'nın sert sesini duydu. Sonra kadın yukarıya çıktı. Georges'u görünce :

- Ne! Hâlâ burada mısın sen? dedi. Bozuşacağız galiba yavrum!

Genç kadın odasına doğru yururken çocuk arkasından yuruyerek :

- Benimle evlenecek misin Nana? diye sordu.

Genç kadın cevap verecek yerde omuz silkti. Çok saçma bir soruydu bu, cevap vermedi. Yuzune kapıyı çarpmayı düşünüyordu.

- Benimle evlenecek misin Nana? diye Georges tekrar sordu. Kadın kapıya doğrulmuştu, Georges bir eliyle kapıyı

açtı öteki elini de cebinden çıkartarak makası olanca gucuyle göğsüne sapladı.

. işte o anda Nana bir felâket olduğunu kavramıştı. Kendisine makası sapladığını görünce fena halde içerledi.

426

NANA

- Ama bu aptal ık, aptal ık! Üstelik de benim makasımla!... Artık yetişir bu yaptıkların haylaz oğlan!

Aman Al-lahım, aman Al ahım!... diye söylenmeye başladı.

EMİLE ZOLA

427

Ne yapacağını şaşırılmıştı. Diz ustü çöken çocuk, makası bir kere daha göğsüne saplayarak boylu

boyunca halının ustune serildi. Oda kapısının eşiğini vücuduyla kapatmıştı. Nana bunu görünce aklını kaybeder gibi oldu, avazı çıktığı kadar bağırılmaya başladı, Georges'un üstünden atlamaya cesaret edemediği için yardımına koşamamıştı.

Zoe, Zoe, yetiş... aman ne budalaca şey bu çocuğun yaptığı... Şimdi de kalkmış kendini öldürüyor... Hem de benim evimde... görülmemiş şey... diye bağırıyordu.

Buyuk bir korkuya kapılmıştı, tir tir titriyordu. Benzi sararmıştı, gözlerini kapadı, görmemek için.

Çocuğun vücudundan hemen hemen hiç kan çıkmamıştı. Sadece yeleğinin altına doğru ince bir kan şeridi sızıyordu. Tam çocuğun vücudunun üstünden atlayacağı sırada birden gördüğü bir hayaletle geriledi. Yaşlı bir kadın salonun tam karşıdaki açık kapısından girerek yuruyordu ona doğru. Dehşet içinde gelenin Bayan Hugon olduğunu anladı. Nasıl olup da burada olduğunu kavrayamamıştı bir türlü. Kadın yurudukçe Nana geri geri gidiyordu, hâlâ şapkasını ve eldivenlerini çı-kartmamıştı. Öylesine korkuya kapılmıştı ki kendini savunmak zorunluğunu duydu, kekeleyerek :

- Yemin ederim ki ben yapmadım bunu... Evlenmek istedi benimle... Hayır dedim, kendini öldürdü.

Bayan Hugon'un arkasında siyah bir elbise vardı. Beyaz saçlarının çerçevelediği yuzu sapsarıydı.

Arabada gelirken Georges'u unutmuş, Phuipe'in yaptıklarını düşünüyordu. Belki bu kadın yargıçlara bir açıklamada bulunur da onları yumuşatır, diyordu içinden. İşte bunun için, Nana'ya gidip oğluna tanıklık etmesi için yalvarmaya karar verdi. Konağın aşağıdaki kapıları açıktı.

Merdivende biraz durakladı. Ayaklan ağrıdığı için ağır ağır çıkarken, Nana'nın haykırışlarını

duydu. Sonra yukarıda bir erkeğin, gömleğinde kan

lekesiyle upuzun yerde yattığını gördü. Georges'tu bu, öteki oğluydu.

Nana aptal aptal hâlâ :

- Evlenmek istiyordu benimle, hayır dedim, öldürdü kendini... diye söylenip duruyordu.

Bn. Hugon hiç bağırmadan, hiçbir şey söylemeden eğildi, baktı. Evet bu otelci oğluydu.

Georges'tu. Birinin namusu lekelenmiş, öteki öldürülmüştü. Hayatının bu çöküşü içinde, bu ona hayret vermemişti. Halının ustune diz çökmüş nerede olduğunu unutarak, gözlerini Georges'un yuzune dikmiş, bir eliyle de kalbini dinliyordu. Sonra hafifçe içini çekti, yureği çarpıyordu. Başını

yukarıya kaldırarak bu odayı ve bu kadını suzdu, bir şeyler hatırlamış gibiydi. Fersiz gözlerinden bir parıltı geçti. Bu suskunluğu ile o kadar büyük ve korkunç görünüyordu ki Nana zangır zangır titreyerek, ikisini ayıran bu ölunun ötesinden :

- Yemin ederim size efendim... ağabeyi burada olsaydı, anlatırdı size...

Ana sert bir sesle :

- Ağabeyi para çaldı, hapishanede... dedi.

Nana boğulacak gibi oldu. Ama neden olmuştu bütün bunlar? Öteki de para çalmış. Tüm deli miydi ne bu aile? Artık çırpınıp durmuyordu. Sanki kendi evinde değildi. Sessizce Bayan Hugon'un emirler verişini dinliyordu. Hizmetçiler koşarak gelmişlerdi. Yaşlı kadın baygın yatan Georges'un mutlaka arabasına bindirilmesini, onun ölmesi pahasına bu evden uzaklaşmasını

istiyordu. Nana, şaşkın, şaşkın uşakların zaval ı Zizi'ciğini omuzlarından ve bacaklarından tutarak götürüşlerine bakıyordu. Annesi ardından gidiyordu. Tukenmişti, artık, eşyalara tutunarak yuruyabiliyordu; artık sevdiği her şey bir uçurumun karanlıklarına yuvarlanmış gibiydi. Sahanlıkta durdu, hıçkırarak iki kere :

dedi.

- Ah çok kötuluk ettiniz bize, çok kötuluk ettiniz bize;

428

NANA

Hepsi bu kadar. Nana şapkası ve eldivenleriyle, şaşkınlıktan bir yere oturuvermişti. Konak derin bir sessizliğe gömüldü, araba yola koyulmuştu. Genç kadının beyni zonklu-yordu, bütün bu olup bitenleri düşünürken. Onbeş dakika sonra Kont Muffat geldiği zaman hâlâ olduğu yerde oturmaktaydı. Şimdi, çenesi açılmıştı, soluk almadan Muffat'ya olup bitenleri anlatmaya koyuldu, böylece, içi biraz ferahla-mıştı. Belki yirmi kere aynı şeye tekrarlıyor, kanlı makası eline alarak Zizi'nin kendisine nasıl sapladığını, gösteriyordu. Özelikle kendisinin bu işte bir kabahati olmadığını ispatlamaya çabalıyordu:

- Söyle, sevgilim benim kabahatim var mı bunda? Sen yargıç olsan suçlar miydin beni? Elbette Philippe'e git de para çal demiş değilim. Bu oğlana da kendini öldür demiş değilim. Bütün bu olup bitenler arasında en acınacak durumda olan benim. Evimde bir suru saçma sapan işler yapıyorlar, bana sıkıntı veriyorlar... Kötü bir kadınmışım gibi davranıyorlar bana.

Sonra ağlamaya başladı. Şimdi bir sinir gevşekliği içinde kendini bırakıvermiş, derin bir kedere kapılmıştı.

- Sen de benden memnun değilmişsin gibi, görünüyorsun... Sor bakalım Zoe'ye bir günahım var mı bunda... Zoe söylese... anlatsanız konta.

Hizmetçi kadın bir peçeteyi suya batırarak, daha kuru-mamışken halının üstündeki kan lekesini silmeye çalışıyordu.

- Ah, hanımım çok perişan oldu efendim, dedi.

Muffat bu facia karşısında çok uzulmuştu, donmuş kalmıştı; oğul arının felâketine ağlayan anayı düşünüyordu. Yakından tanıyordu bu çok iyi yurekli kadını. Şimdi, yas elbisesi içinde Leş

Fondettes'te tek başına sönuşu gözünün önüne getiriyor. Nana'nın kederi gittikçe daha da artmaktaydı. Şimdi Zizi'yi öyle gömleğinde kızıl bir delikle boylu boyunca yere serilmiş olarak gözünün önüne getiriyor, çıldırarak gibi oluyordu.

EMİLE ZOLA

429

- O kadar cici, o kadar tatlı, o kadar sokulgan çocuktuk ki... Ah! Biliyor musun sevgilim, istersen içerle, ama seviyordum bu çocuğu... Kendimi tutamıyordum, elimden gelmiyordu bu... Hem sonra şimdi sana hiçbir zararı yok onun... Artık yaşamıyor ki. İstediyin oldu. Bize baskın yapamayacaksın artık... Bu son düşünce onu öyle derin bir kedere sürüklemişti ki boğulacak gibi oldu, Muffat kendisini avutmak zorunda kaldı. Haydi kendini toparla biraz, diyordu. Hakkı vardı, onun kabahati yoktu bunda. Nana birden hıçkırmayı kesip:

- Haydi, çabuk git de haber getir ondan. Haydi hemen...

Adam şapkasını alıp, Georges'un nasıl olduğunu öğrenmeye gitti. Üç çeyrek saat kadar sonra dönerken, Nana'nın bir pencereden sarkarak yolunu gözlediğini gördü. Muffat daha sokaktayken, bağırarak çocuğun ölmediğini haber verdi. Dediğine göre kurtarılması umudu vardı. Bunu duyar duymaz Nana yerinden sıçradı, şarkı söylüyor, sıçrayıp oynuyordu. Yaşamak güzel görünüyordu şimdi kendisine. Ama Zoe surat asıyordu: Halıdaki lekeyi bir türlü iyice çı-kartamamıştı. Gözünü lekeden ayırmadan:

- Biliyor musunuz hanımcığım, gitmedi bir türlü diyordu.

Gerçekten de halının üstündeki beyaz gul deseninin ortasında soluk kırmızı bir leke göze çarpıyordu. Bu kapının eşiğinde yolu kapayan kandan bir çizgiydi sanki.

Nana keyifli keyifli:

- Adam sende! Üzerine basıla basıla kaybolur; dedi. Daha ertesi gün Kont Muffat da bu olayı unutmuştu.

Bir aralık, Richelieu sokağına giderken arabasının içinde, Nana'nın evine bir daha dönmeyeceğine yemin ediyordu içinden. Tanrı Philippe'le Georges'un başına gelen felâketlerle kendisini uyarıyor, kendisinin de böyle bir felâkete doğru sürüklendiğini haber veriyordu. Ama ne Bayan Hu-gon'un göz yaşlan, ne de ateşler içinde yanan çocuğun hah"

430

NANA

kendine verdiği sözü tutmasına yardım edebilmişti. Bu facianın kendisinde uyandırdığı urperti kısa sürdü. Şimdi sevimli, genç bir rakipten kurtulmuş olmanın gizli sevinci vardı içinde. Artık sevdiği kadının yalnız kendinin olduğunu düşünüyordu; gençlik nedir bilmemiş bir erkeğin tekeli tutku-suydu

bu. Nana'yı yalnız kendinin olduğunu görmek ihtiyacıyla seviyor, yalnız ona dokunmak, onun sesini duymak, onun soluğunu hissetmek istiyordu. Bu şehvet duygusunu aşan bir bağlılığa bir şefkate kadar varan, saf bir duygu halini alıyor, geçmiş günlerin kıskançlığı içinde, kaygılı bir duyguyla, ikisinin de diz çökerek günahlarını bağışlaması için Tanrı Baba'ya beraberce yalvardıklarını hayal ediyordu. Her gün dine biraz daha fazla veriyordu kendini. Yeniden kiliseye gitmeye, papaza günah çıkartmaya başlamıştı. İçinde çırpındığı vicdan azaplarıyla günah çıkartmaya başlamıştı. Günah işlemenin ve bunu kefaretim ödemenin derin hazzını duyuyordu içinde. Sonra günah çıkarttığı papaz tutkusunun yarattığı isteği yerine getirmesine izin verdiği için her gün bu günahı işliyor sonra da derin bir iman ateşiyle yanıp tutuşarak, sofuca bir ezildikle günah çıkartıyordu. Bu günlük bir alışkanlık haline gelmişti onun için. Çok safça bir duyguyla, Tanrıya günahının kefareti olarak, çektiği o korkunç azabı sunuyordu. Bu azap gittikçe artıyor, bir orospunun çılgın şehvet kasırgaları içinde çırpınırken, din inancıyla dolu kalbinin ta derinliklerine kadar işleyen bir cehennem azabı halini alıyordu. Ama onu asıl öldüren bu kadının durmadan kendini aldatmasıydı. Onu başkalarıyla paylaşmaya katlanamıyordu. Saçma sapan kaprislerini anlaya-mıyordu bir türlü. Kendisi hiç değişmeyen ebedi bir aşk istiyordu. Nana yine de yeminler ediyor, Muffat da yine durmadan kesenin ağzını açıyordu. Ama genç kadının yalan söylediğini, dostlarına önüne gelene kendini verdiğini, çır-çıplak yaşamak için doğmuş bir hayvan gibi davrandığını hissediyordu.

Bir sabah Foucarmont'un Nana'nın odasından çıktığını görünce kavga çıkardı. Nana, Muffat'nın kıskançlığından

431

EMILE_ZOLA----- _ -----bezdiği için buna çok kızdı. Bundan önce kaç kere onun bu tutumuna karşı nazikçe davranmıştı.

İşte Georges'la basıldığı akşam kendisi gelip kabahatli olduğunu söylemiş adamı sevip okşamış, tatlı sözlerle bunu adama yutturmaya çalışmıştı. Ama artık şu kadınları anlamasına engel olan inadıyla iyice canım sıkıyaya başlamıştı bu adam. Bunun için kabalığı ele alarak:

- Peki, Foucarmont'la yattım. Ne olmuş yani? Neden içerliyorsun buna? Mufe'cuğum? dedi.

İlk defe kontun yuzune karşı Mufe'cuğum diyordu. Kadının yaptığını böyle açık seçik söylemesi karşısında kont şaşkına dönmüş, boğulacak gibi olmuştu. Adamın yumruklarını sıktığını görünce ustune doğru yuruyerek suratına:

- Ee, bıktım artık... Eğer hoşuna gitmiyorsa çekip gidersen de rahat bırakırsın beni... Evimde bağırp çağırmanı istemiyorum. Şunu kafana iyice yerleştir: serbest olmak istiyorum. Bir erkek hoşuma gitti mi yatarım onunla, tamam mı? İşte böyle. Hemen kararını vermelisin: evet ya da hayır, sonra çıkıp gidebilirsin.

Nana kapıya doğru yurudu. Muffat çıkmadı, Nana'nın onu kendisine daha çok bağlamak için başvurduğu yoldu bu. Bir hiç için bir kavga çıkartarak ağır sözler söyleyerek adamı kovuyordu.

Söylemediği kalmıyordu böyle zamanlarda... Herhalde ondan çok daha iyi erkekler bulabilirdi ne zaman isterse. Hem de onun gibi sumsuklerden değil... ka-mkaynayan adamlar... Muffat bu sözleri

başını önüne eğerek dinler ve daha yumuşak bir havanın doğmasını beklerdi. Bu fırsat da Nana para sıkıntısına düştüğü zaman doğardı. O vakit genç kadın uysal aşır, onu sevip okşar ve sevişerek geçen bir gece bütün bir hafta boyunca çektiği azabı unuttururdu Muffat'ya. Karısıyla barışması, bu hayatını çe-kunvez hale getirmişti. Rose'un kısıvrak kendine bağladığı rauchery kendisini bırakınca kontes, derdini kırk yaşın kay-gui ateşiyle başka erkeklerle sevişerek avutmaya çalışıyordu. Sinirleri hep ayakta olduğu için, konağın içini hayatının umutsuzca kasırgasıyla alt ust ediyordu. Estel e, evlendiğin-432

NANA

den beri babasını görmemişti, bu uyuşuk, dumduz kız, birden demir gibi iradeli bir kadın oluvermişti. Dagenet titriyordu karşısında. Şimdi, yemden imana gelmiş, karısıyla birlikte kiliseye gidiyor, kötü bir kadın yuzunden kendini mahveden kaynatasına ateş puskuruyordu. Yalnız B. Venot konta karşı zamanını bekleyerek yumuşak davranıyordu; o kadar ki Nana'nın evine bile girmişti. İki konak arasında mekik dokuyor, sık sık kapıların ardında, onun o, yuzunden hiç

eksilmeyen sırtışı ile karşı karşıya geliniyordu. Evinde pek zaval ı durumda olan, can sıkıntısı ve utançla buradan kaçan Muffat, Vuliers sokağındaki konakta, Nana'nın kufurleri arasında yaşamayı yeğ buluyordu.

Artık kont ile Nana arasında tek bir mesele kalmıştı: para. Bir gun, genç kadına, onbin frank getireceğine söz vermişti. Ama kararlaştırılan saatte eli boş döndü: Bir önceki gunden beri Nana, Muffat'yı büyük bir ateşle sevip okşuyordu. Adamın böylece sözünde durmayışı, bunca cilvesinin boşa gitmesi öfkeden kudurttu genç kadını. Yuzu sapsarı kesilmişti.

- Ne? Parayı getirmedi ha... Öyleyse bas, geldiğin yere git Mufe'cuğum... Hemen, hemen... Hiç

vakit geçirmeden... Bak şu ökuze! Hâlâ kalkmış da öpmek istiyor beni!... Para getirmezsene tırnağımın ucunu öptürmem sana!

Adam durumu açıklamaya çalışıyor, parayı öbur gun getireceğini anlatmak istiyordu. Ama Nana kabaca sözünü kesti:

- Ya vâdesi gelen borçlarım ne olacak. Bayımız buraya gelinceye kadar, her şeyime haciz koyacaklar. Bana baksana! Kendini bir seyret aynada.. Seni güzel için için mi sevdiğimi sanıyorsun? Seninki gibi biçimsiz suratlı bir erkek, kendisine bir kadının katlanabilmesini istiyorsa mangizi sökölmesi... Eğer bu akşam on bin frangı getirmezsene... Kuçuk parmağımın tırnağını bile yalayamazsın. Doğruca karına defederim seni!

Muffat o akşam on bin frangı getirdi. Nana dudaklarını uzattı, adam uzun uzun öptü, böylece o gun çektiği bu-EMILE ZOLA

433

tun azabı unutuverdi. Genç kadının en çok canını sıkkan, bu adamın, eteğinin dibinden ayrılmamasıydı. Bundan B. Ve-not'ya yakınarak Mufe'cuğunu kontesine götürmesini rica etti. Ayır

yaşayacaklarsa ne diye barışmışlardı sanki? Bu işe karıştığına pişman olmuştu. Muffat yine ona balta oluyordu. Öfkeli günlerimde, çıkarını da unutarak ona öyle kötü bir oyun oynayacağım ki bir daha adım atamayacak bu-* raya, diyordu. Ama ne kadar bağırp çağırrsa, yuzune tukur-se hepsi boşa gidiyor, adam yine eyval ah diyerek ayrılmıyordu yanından. Böylece para kavgaları surup gidiyordu. Durmadan önemsiz bir para için çingâr çıkartıyor, her dakika iğrenç bir açgözlulukle saldırıyor, büyük bir zalimlikle kendisiyle parası için yattığını bundan da hiç zevk duymadığını

kendisi gibi bir budalaya muhtaç olduğu için de pek bahtsız olduğunu bağıra bağıra söylüyordu.

Saraydan da kontu istemiyorlar, istifa etmesini bekliyorlardı. İmparatori-çe: «İğrenç bir adam»

demişti, çok doğrudu bu. Nana da her kavganın sonunda bunu tekrarlayıp duruyor:

- Bana bak, iğreniyorum senden! diyordu.

. Artık, kendini sıkıyordu hiç. Özgürlüğünü tamamiyle eline almıştı. Her gün gölün kıyısında dolaşıyordu, burada erkeklerle tanıştığı başka erkeklerle gönlünü eğlendiriyordu. Bu büyük bir erkek avı, gupegunduz yapılan bir kaldırım surtukluğu, unlu orospuların, Paris'in güler yuzlu hoşgörülüğü ve göz kamaştırıcı lüksü içinde, yoldan adam çevirmelerinden başka bir şey değildi.

Düşesler birbirlerine göz kırparak Nana'yı gösteriyor, sonradan görme burjuva karılarının giydiği şapkaya benzeyen şapkalar giyiyorlardı. Kimi zaman Nana landonuyla geçerken, Avrupa'yı

kasalarından yöneten bankerlerin, iri parmaklarıyla Fransa'nın gırtlığını sıkkan bakanların dizi dizi arabaları durup yol verirdi. Artık Nana, Boulogne ormanında gönül eğlendiren yüksek sosyeteye girmiş, kendisine önemli bir yer edinmişti orada. Butun başkentler onu tanıyor, butun yabancılar peşinde koşuyordu. Bu kalabalığın göz kamaştırıcı lüksünü, çılğınca ho-vardahğıyla, bir ulusun kazandığı bir zaferden duyduğu coşkun sevinç haline sokmuştu. Sonra geceleri kurulan geçici 434

NANA

ilişkiler... bunları hemen ertesi sabah unutuverirdi. Sık sık büyük lokantalarda boy gösteriyor, en çok da güzel havalarda Madrid lokantasına gidiyordu. Elçiliklerdeki memurlar önünden geçit yuruyuşu yaparken o, Lucy Stevvart, Caroli-ne Heqmet, Maria Blond ve Fransızcanın başını

gözünü yaran baylarla birlikte yemek yiyordu. Bu adamlar keyifleri için yemek paralarını öduyor, neşeli olmak şartıyla geceliğine bunları alıyor, ama o kadar boş ve zevzek o kadar kanıksamış

buluyorlardı ki el surmuyorlardı bile bu kadınlara. İşte bu kadınlar da buna «keyif çıkartmak» diyor ve adamların kendilerine ilgi göstermemiş olmasından sevinç duyuyor, evlerine dönerek, geceyi sevdalılarının koynunda geçiri-yorlardı.

Nana düşüp kalktığı adamların yuzune karşı söylemediği zamanlar Kont Muffat butun bunları

bilmezlikten geliyordu. Öte yandan hemen her gün ufak tefek yuz kızartıcı birtakım olaylar yuzunden tedirgin bir ömur surmekteydi. Vil iers caddesindeki konak bir cehennem, bir tımarhane halini almıştı. Surup giden düzensizlik yuzunden her saat çirkin olaylar meydana geliyordu. O

kadar ki Nana, hizmetçilerle dövüşmeye bile başlamıştı. Bir an arabacısı Char-les'a karşı çok iyi davranıyor, bir lokantada mola verdiği zaman garsonla adama bira gönderiyor, landonunun içindeyken onunla çene çalıyor, arabalar yolu kapattıkları zaman öteki arabacılarla atışmasını pek

«matrak» buluyordu. Sonra hiçbir sebep yokken adama çatıyordu. Hemen her gun arpa, saman, yulaf yuzunden çingar çıkartıyordu. Bir gun hesap yuzunden arabacısına hırsızlık ediyorsun deyince Charles'in kafası kızdı, dupeduz kaltak diye bağırdı Nana'nın yuzune. Bu atlar senden daha temizdir, hiç olmazsa önune gelenle yatmazlar, dedi. Nana da buna benzer lâflar söyledi arabacıya. Kont bunları ayırmak zorunda kaldı ve Charles' a yol verdi. Ama bu, hizmetçiler arasında bir çözüntunun başlangıcı oldu. Victorine'le François, bir suru mucevher aşırıp gittiler.

Julien kendiliğinden çıktı. Bunun etrafında bir dedikodu yayılmıştı: sözde kont adama 435

buyuk bir para vererek evden gitmesini rica etmiş; hanımıyla yatıyormuş da ondan. Her hafta, yeni hizmetçiler beliri-yordu konakta. Hiçbir yerde bu kadar baştan savma iş yapıldığı

görülmemişti. Ev adeta iş bulma burolarından geri çevrilenlerin boy gösterdikleri bir geçit yeri halini aldı. Zoe hep o saygılı haliyle olduğu gibi kalmıştı. Tek kaygısı bu duzensizliği sürdürerek, kendisinin olacak bir eve yerleşince-ye kadar dişini sıkıyordu; o, bu plâni uzun zamandan beri tasarlayıp olgunlaştırmıştı, kafasında.

Bunlar sadece göze görünen dertlerdi. Kont bazan Ma-loir'in saçmalıklarını da dinlemek zorunda kalıyordu. Vucudundan yayılan yağ kokusuna katlanarak bezik oynuyordu bu kadınla. Ayrıca Bayan Lerat'nın dedikodularına, ne idu-ğu belirsiz bir babadan aldığı hastalık yuzunden kıvranıp duran Louise'tnin mırıldanmalarına da katlanmak zorunda kalıyordu. Ama bundan daha da kötü zamanlar oluyordu. Bir kapı arkasından Nana'nın hizmetçisine öfkeli öfkeli bir şeyler anlattığını

duydu. Amerika'da altın madenleri olduğunu söyleyen yakışıklı bir adamın kendisini çarptığından yakınıyordu. Genç kadın uyuduktan sonra çantasında metelik bırakmadan, sigara kâğıdına varıncaya kadar aşırıp sıvışmış. Kont, bu hikâyeyi duymamış olmak için ayaklarının ucuna basarak aşağıdaki kata inmişti. Başka bir sefer her şeyi öğrenmek zorunda kaldı. Nana bir şarkıcıya çılgınca tutulmuştu. Adam kendisine sırt çevirince, buyuk bir karamsarlığa düşerek kendini öldürmeye kalkmış, bir bardak suyun içinde bir avuç kibriti ezip içmişti. Ölmemişti ama fena halde hasta düşmüştü. Kont, kadına bakmak zorunda kaldı. Bu arada da Nana'nın gözyaşları, bir daha başka erkeklerin yuzune bakmayacağı için ettiği yeminler arasında anlattığı macerasını

da dinlemeye katlandı. Kendi deyimiyle bu domuzlardan tiksiniyordu ama yine boş bir gönül e yaşayamazdı. Daima eteğinin altında gönlunu verdiği biri vardı, vucudunun bezginliğinden doğan sapık bir duygu ile bir erkeği bırakıp başka bir erkeğin kol arının arasına atıyordu kendini. Zoe'nin, kendi çıkarına uygun gördüğü için işi gev-Ifuf

436

_____ ; _____ NANA şettiğinden beri konağın duzeni altust olmuştu. Öyle ki Muffat ne bir kapryı açmaya, ne de bir perdeyi çekmeyi, ne bir dolabı açmaya cesaret edebiliyordu. Nana'ya gelenleri birbirinden gizlemek için Zoe'nin uyguladığı

oyunlar yapılmadığı için, evin her köşesinde pinekleyen erkekler, zaman zaman burun buruna geliyorlardı. Şimdi Muffat, bir akşam berberi, Nana'nın saçlarını

duzeltirken arabayı koşmalarını söylemek için tuvalet odasından çıkıp iki dakika sonra döndüğü zaman genç kadını Francis'nin kucağında gördükten sonra, içeriye girmeden önce öksürüyordu.

Bunlar adamın burnunun dibinde becerilen marifetlerdi. Nana ister gecelikle, ister elbiseli olsun ilk karşısına çıkan erkekle, bir köşede bu işi yapmaktan zevk duymaya başlamıştı. Sonra yuzu al al, bu kaçamaktan pek memnun, kontun yanına dönüyordu. Onunla yatmak öldürüyordu genç

kadını, iğrenç bir angarya sayıyordu bunu.

Zaval ı adam kıskançlık bunalımı içinde, Nana ile Sa-tin'i başbaşa bıraktığı zaman ferahlık duyuyordu içinde. Elinden gelse erkekleri uzaklaştırmak için iki kadını bu sapıklığa itecekti. Ama bu yönde de işler yolunda gitmiyordu. Nana, kontu aldattığı gibi Satin'i de aldatıyor, kaldırımlarda surten kızlarla sevişiyordu. Arabayla evine dönerken bir kaldırımda gördüğü pasaklı, ustü başı kir pas içinde bir kıızı arabasına alıp sevişiyor, sonra eline birkaç para sıkıştırıp savıyordu. Erkek kıyafetine girerek can sıkıntısını gidermek için, bir takım rezalet yuvalarındaki sevişme partilerine katılıyor, iğrenç sahneleri seyretmekten zevk alıyordu. Surekli olarak yuzustu bırakılan Satin de konağın altını ustüne getiriyordu. Sonunda Nana'nın ustunde sarsılmaz bir egemenlik kurdu, genç

kadın da buna boyun eğiyordu. Muffat, Satin'le işbirliği etmeyi bile tasarladı. Kendisi cesaret edemediği zaman Satin'i kıskırtıp Nana'ya saldırıyordu. Satin iki kere Nana'yı Muffat ile yatmaya zorladı. Adam bunun için ona karşı minnet duyuyor, Nana'nın yaptıklarını haber verip geri çekiliyordu. Ama pek uzun surmemişti bu anlaşma. Çünkü Satin de kaçığın biriydi. Bazı gunler eline geçen şeyi kırıp parçalıyor, öfke ve sevgi çılgınlığı içinde yı-

EMILE ZOLA

437

yip bitiriyor kendini, ama yine de guzel görünüyordu. Zoe'de onu doldurmuş olmalıydı. Henüz kimseye açıklamadığı plânının gerçekleşmesinde, onu da kul anmak istiyor-ımuş gibi köşede bucakta kıştırıp konuşturuyordu.

Bununla birlikte kont Muffat zaman zaman acayip bir isyan duygusuna kaptırmaktan kendini alamıyordu. Aylar-dır Satin'e katlanan, Nana'nın yatak odasından suru suru ne iduğu belirsiz erkeklerin geçmesine göz yuman Muffat, kendi sınıfından ya da sadece tanıdıkları arasından biriyle aldatılması karşısında çileden çıkıyordu. Nana, Foucar-mont'la yattığını açıkça söylediği zaman genç adamın iha-netini o kadar iğrenç bulmuş, o kadar derin bir uzuntu duy-muştu ki, Foucar-mont'u duel oya zorlamayı düşündü. Böyle bir işte nereden tanık sağlayacağını bilmediği için Labor-dette'e başvurdu. Genç adam o kadar şaşmıştı ki buna gulmekten kendini alamadı:

- Nana için duel o etmek mi?... Ama böyle bir şey yaparsanız butun Paris guler size... Nana uğruna dövüşölmez, Gulunç bir şeydi bu, dedi.

Kont sapsarı kesilmişti. Öfkeyle :

- Öyleyse sokak ortasında tokatlarım onu, diye karşılık verdi.

Labordette ona bu düşüncesinin yetersizliğini göstermek için bir saat uğraşmak zorunda kaldı.

Böyle tokat at-îası bu macerayı çirkinleştirirdi. O günü akşam bunun nedenini anlayacak, kont gazetelerin diline düşecekti. Butun [söylediklerinin sonunda Labordette hep :

- Olmaz böyle şey, gulunç, diyordu.

Şimdi bu söz keskin bir bıçak gibi Muffat'nın kafasına ttişti. Sevdiği kadın uğruna dövüşemiyordu bile. Herkes 3na kahkaha ile gulermiş. Hiçbir zaman aşkının kepezeliği-ni kişiliğini bu boş zevk uğruna böylesine yitirdiğini bu ka-dar kuvvetle duymamıştı. Bu onun son isyanı

oldu. Labor-dette'in söylediklerini kabul etmek zorunda kaldı ve yine sessizce butun ahbablarının, konağa dadanan butun erkeklerin Nana ue düşüp kalkmasına seyirci kaldı.

438

NANA

Nana birkaç ay içinde birbiri ardınca butun bu adamları kemirip tuketti. Luksunun gittikçe artan ihtiyacıyla eline geçen erkeğin nesi var nesi yoksa silip supuruyordu. Önce Foucarmont'un hakkından geldi. Adamı bir kaç gunde yıktı. Denizcilikten ayrılmayı düşünmeye başlamıştı. On yıl boyunca biriktirdiği otuz bin frank kadar bir parayla Amerika'ya yerleşmeyi tasarlamıştı. O ihtiyatlı

mizacı, hatta hasisliği yıkılıp gitti. Öyle ki hatır senetleri imzalayarak geleceğini bile tehlikeye soktu. Nana kendisini kapı dışarı ettiği zaman ipilah sivri kulah kalmıştı. Nana yine de iyi yureklilik göstererek Foucarmont'a gemisine dönmeyi öğütlemiş-ti. Ne diye direnmeliydi? Artık meteliği kalmadığına göre ilişkisi surup gidemezdi. Anlayış göstermeli ve akıl ıca hareket etmeliydi. İflâsa mahkûm ettiği bir adam, el erinin arasından, olgun bir meyve gibi yere düşüp çuruyecekti.

Onun ardından Nana, Steiner'e yuklendi. Ondan tiksiniyordu ama sevgi filân gösterdiği de yoktu. Adama, pis Yahudi diyor, kendisinin de neden olduğunu pek bilmediği eski bir hıncı

çıkartıyordu. Şişkonun, salağın biriydi bu herif. Steiner'i hırpalıyor, bir an önce yiyip yutarak işini bitirmek istiyordu bu Prusya'lının. Steiner, Simonne'u bırakmıştı. İstanbul boğazı işi suya düşmüştü. Nana çılgınca istekleriyle adamın yıkılışını hızlandırmaktaydı. Bir ay boyunca Steiner, adeta mucizeler yaratarak tutunmak için çırpındı durdu. Butun Avrupa'da büyük bir reklâm kampanyasına girişti. Her yere afişler, prospektusler gönderdi, gazetelerde ilânlar yayınlattı ve en uzak ulkelerden para çekti. Biriktirdiği butun paralar, uç kâğıtçılıkla kazandıklarının yanı sıra fakir insanlardan sızdırdıkları da Vil iers caddesindeki gazyağı kuyusunun dibine dökülüp yok oluyordu.

Öte yandan Alsace'daki bir demir fabrikası sahibiyle de ortaktı. İşte orada, bir taşra köşesinde kömür bulanarak kapkara kesilen işçiler, kanter içinde, kaslarını gererek, kemikleri sızlayarak Nana'nın keyfini yerine getirmek için didinip duruyorlardı. Kadın büyük bir yangın alevi gibi dalaverelerle

edinilen paralarla birlikte, emekçilerin alın terinden kazanılan paraları da silip supuruyordu. Artık bu sefer Steiner'ın

EMILE_ZOLA

---

işini bitirmiş iliğine kadar sömürduktan sonra sokağa bırakı-vermişti. Şimdi Steiner o kadar tukenmişti ki yeni dalavereler duzenleyecek kadar güç bulamamıştı kendinde. Bankasının çöküşünün çatırdıları arasında polisin eline düşmek korkusuyla da tir - tir titremeye başlamıştı.

Alacaklıları iflâsını ilân etmişlerdi. Milyonlarla oynamış olan bu adam' şimdi para sözünü bile duyunca bir çocuk gibi korkuya kapılıyordu. Bir akşam, Nana'nın yanında ağlamaya koyuldu.

Hizmetçisine verebilmek için kadından yuz frank ödünç istedi. Nana, yirmi yıldır Paris piyasasını

kırıp geçiren bu korkunç herifin bu duruma düşmesi karşısında hem acımış hem de keyif duymuştu. İsteddiği yuz frangi verirken :

- Şunu bil ki, hoşuma gittiği için veriyorum sana bunu. Ama dinle beni yavrum, artık yaşın geçti, sana para yedirmeye hiç niyetim yok. Başka kapıya! dedi.

Nana, Yahudinin ardından hemencecik la Faloise'ı soyup sovana çevirdi. O da soyulabilmek, Nana'nın kendisini, iflâsa suruklemek şerefini kazandırması için yanıp tutuşuyordu. Bu şereften yoksundu. Bunu kendisine bir kadının kazandırması gerekirdi. İki ayda butun Paris kendisini tanıyacak, adını gazetelerde okuyacaktı. Buna da altı hafta yetti de arttı bile. Kendisine çiftlikler, tarlalar, çayırlar ormanlar, malikâneler miras kalmıştı. Bunları, kısa bir süre içinde, birbiri ardınca satmak zorunda kaldı. Nana her lokmada, bir dönüm toprağı yiyip yutuyordu. Güneşin altında titreyen gölgeli ağaçlıklar, büyük olgun buğday tarlaları, sığırların karınlarına kadar gömuldukları boy atmış çayırlıklar uçurumun dibine yuvarlandı. Bunlar arasında bir akar su, bir kireç ocağı ve uç değirmen bile vardı. Nana butun bunların üstünden, butun bir bölgeyi dumduz eden bir çekirge surusu gibi, geçip gidiyordu. Kuçucuk ayağı bastığı her yeri yakıp kul ediyordu. Teker teker, butun çiftlikleri, butun çayırları, hep o sevimli haliyle adetâ farkında olmaksızın, yemeklerden sonra dizlerinin üstüne koyduğu kese kâğıdın-daki badem şekerleri gibi yiyip yutarak genç

adamın mirasını sildi supurdu. Durmaya değmezdi bunlar üzerinde. Onun için butun bunlar, birer şekerlemeden başka bir şey

440

NANA

değildi. En sonunda küçük bir koru kalmıştı la Faloise'ın varlığından. Bunu da önemsemeyerek yutuverdi. Çünkü bu ağzını açmaya bile değmezdi onun için. La Faloise, bastonunun topuzunu emerek aptal aptal guluyordu. Borçlarının altında eziliyordu. Yuz franklık bir geliri bile kalmamıştı

şimdi. Memleketine dönüp kaçık bir amcasının yanında yaşamayı tasarlamaya başlamıştı; ama önemi yoktu bunun. Kibar bir adam olmuştu artık. Adı iki kere Figaro' da çıkmıştı. Sıska boynu devrik kolalı yakasından fırlamış, çok kısa bir ceketin altından kamburu çıkmış, bir papağan gibi acayip sesler

çıkartacak ve ömründe en ufak bir heyecan duymamış tahtadan bir kuklayı andıran yapmacıklı hareketle salınıp duruyordu; bu halinden canı sıkılan Nana onu iyice pataldamıştı bir gün.

İşte bu sırada la Faloise, Fauchery'yi Nana'ya getirdi. Bu zaval ı Fauchery'nin bir ailesi vardı bu sırada. Kontesle ilişkisini kestikten sonra Rose'un eline düşmüştü, kadın onu sahiden kocasıymış

gibi kul anıyordu. Mignon, sadece hanımının kâhyalığını yapıyordu. Gazeteci, evinin efendisi gibi, yerleştikten sonra, kendisi bir tedbire başvurarak Rose'u aldattığı zamanlar, yalanlar kıvırıyor, bunu yaparken de evinde dirlik düzenlik arayan bir kocanın titizliğiyle hareket ediyordu. Nana, Fauchery'nin, bir ahbabının parasıyla kurduğu gazeteyi de yiyip yutarak yeni bir zafer kazandı.

Yalnız adamı ortaya çıkartmıyor, aksine, onu karşı, kendisini gizlemesi gereken kibar bir kişiymiş

gibi davranıyordu: «Şu zaval ı Rose'cuk» diye sözediyordu Rose'dan da. Gazete, Nana'ya iki ay boyunca çiçekler sundu. Nana gazetenin taşra abonelerine el koymuştu, ustelik de fıkralardan, tiyatro haberlerine kadar kendi tekeline alıyordu. Yazı kurulunun solüğünü tükettikten sonra, yönetim kurulunu da dağıttı. Sonunda çılgınca bir hevese kapılarak, konakta bir kışlık bahçe yaptırttı. Bu da matbaanın satılmasına mal oldu. Kaldı ki bu iş eğlence olsun diye filân yapılmıştı.

Bu olayı sevinçle karşılayan Mignon, Fauchery'yi tamamiyle Nana'ya yamayıp yamayamayacağını anlamak için koştu. Genç kadın, alay mı ediyorsun benimle, diye sordu: Yalnız fıkraları

EMİLE ZOLA

441

ve piyesleriyle yaşayan meteliksiz bir hovarda ile ha! Böyle bir budalalık Rose'cuk gibi sanatçı bir kadına yaraşır mıydı, söylediklerini Mignon'un, karısına yertişirmesinden çekinerek artık kendisine reklâmını yapmaktan başka bir şey ödemeyen Fauchery'ye yol verdi.

Ama ondan tatlı bir hatıra kalmıştı kendisine. Birlikte bu la Faloise salağıyla iyi alay edip eğlenmişlerdi. Eğer böyle bir enayi ile eğlenme zevki olmasaydı ikisi de bir daha buluşmayı

duşunmezlerdi belki. Bu onlara bir komedi, oyun gibi bir şey geliyordu. Burnunun dibinde öpuşuyor, onun parasıyla har vurup harman savuruyor, bir iş uydurarak Paris'in ta öteki ucuna gönderiyorlardı yalnız kalmak için, sonra da ustu kapalı sözlerle bunu alay olsun diye yaptıklarını

dokunduruyorlardı. Bir gün la Faloise'a bir tokat atacağını söyledi: buna Fauchery kışkırtmıştı

onu. Hemen o akşam genç adamın suratına tokadı indirdi. Sonra bu çok hoşuna gittiği için pataklamaya devam etti. Erkeklerin ne aşağılık yaratıklar olduğunu böylece göstermiş olduğu için pek mutlu sayıyordu kendini. La Faloise'e «benim şamar oğlanım» diyor, «uzat da tokatlıyayım seni,» diyerek eli kı-zanncaya kadar tokadı indiriyordu adamın suratına. La Faloise o bitkin haliyle, gözleri yaş içinde, sırıtıyordu hep. Na-na'nın kendisiyle bu kadar içli dışlı oluşu çok sevindiriyordu onu, pek hoş buluyordu yaptıklarını.

Bir akşam şaplağı yedikten sonra çok ateşlenerek :

- Biliyorsun, evlenmelisin benimle... Ne dersin? Pek matrak bir çift oluruz değil mi? dedi.

Bu geliş güzel söylenmiş bir şey değildi. O bu tasarımı, Paris'i şaşkına çevirmek için yanıp tutuşarak, çoktandır kuruyordu içinden. Nana'nın kocası, diyeceklerdi kendisine. Ne kıyak bir şey, her babayiğidin ulaşamayacağı bir ustunluk olurdu bu! Nana hemen ağzının payını verdi:

- Ben seninle evleneceğim ha!... Bak hele! Böyle bir derdim olsaydı çoktan bir koca bulurdum kendime. Hem de senden yirmi kere daha ustun bir adamla... yavrurum... «ir suru adam düştü bunun için peşime. Haydi say benim-442___NANA

le: Philippe, Georges, Foucarmont, Steiner, etti dört; tanımadıkların da caba. Hepsi de dil erine pelesenk etmişler bunu: biraz guler yuz göstermeyeyim kendilerine: şıp şak başlarlar: benimle evlenir misin? demeye. Bunu anlatırken köpuruyordu. Şimdi büyük bir tiksinti ile bağırmağa başlamıştı :

- A! Yoo! İstemiyorum! Böyle bir iş için yaratılmış bir kadın mıyım ben? Hele bak bana bir, bir adama bağlanırsam Nana olmam ki artık... Hem sonra çok pis iş bu...

Bunları söylerken tukuruyordu, tiksintisinden hıçkırık tutmuştu, sanki gözlerinin önüne dünyanın bütün pislikleri serilmiş gibi....

Bir akşam la Faloise ortadan kayboldu. Bir hafta sonra, taşrada yaşayan şifalı ot toplama meraklısı amcasının yanına sığındığı duyuldu. Şimdi, amcasının ot koleksiyonuna topladığı otları

yapıştırıyordu. Bu arada evlenmek için yakınlarından çok çirkin ve çok sofu bir kızın peşine düştü.

Nana, hiç de uzulmuş değildi bu habere. Sadece konta :

- Bak, Mufa'cığım bir rakipten daha kurtuldun, dedi. Ama görülecek şeydi bana evlenme tefrik ederken ki ciddiliği.

Adamın yuzunun sarardığını görünce, kolunu boynuna doladı, bir yandan zalimce iğnelerken bir yandan da öpucuklere boğuyordu.

- Öyle değil mi? Senin de canım sıkkan bu değil mi? Artık Nana ile evlenmezsen... Butun adamlar benimle evlenmek istedikleri zaman sen kuplere biniyordun köşende. İmkânsız. Bunun olabilmesi için karının nal arı dikmesi gerek... Hele karın bir mortoyu çekse, nasıl yıldırım gibi buraya koşar, kendini yerlere atıp ahlar oflar çeker, göz yaşları döküp yeminler ederek evlenelim artık dersin!

Öyle değil mi, ne hoş olurdu şekerim!

Sesini tatlılaştırarak, zalimce bir sokulganlıkla maytaba alıyordu kontu. Muffat çok heyecanlanmıştı, yuzu kıza-rarak Nana'yı öpuyordu. Bunun üzerine genç kadın, bağırarak; EMİLE_ZOLA

Hay Al ah! Nasıl da içime doğdu! Bunu düşünüyor-muş meğer! Dört gözle bekliyormuş karısının gebermesi-ni O! yani pes bu kadarına! Ötekilerden de hergeleymiş

bu!

Muffat ötekileri hazmediyordu. Şimdi önem verdiği son ustunluğu hizmetçilerle, konağa gidip gelenlerin gözün- * de hâlâ «evin beyi» sayılmasıydı. Çünkü en çok veren adamdı, Nana'nın resmi âşığıydı. Genç kadına olan tutkunluğu da azıttıkça azıtıyordu. Burada parasıyla tutunabiliyor, genç kadının gulumseyişleri bile pek pahalıya mal oluyordu ona. İçini kemiren bir hastalık gibi bir şeydi bu tutku, buna katlanmamak elinden gelmiyordu. Nana'nın odasına girdiği zaman öteki adamların sarılışları ya da esmerlerin kokusunu, kendisini boğacak gibi olan sigara dumanlarını dağıtmak için bir ara pencereyi açıp odayı havalandırırdı. Eşiği sürekli olarak, birbiri ardınca bir takım erkek ayak kokularının altında aşınan bir dörtyol ağzı gibi bir yerd. Gelenlerden hiçbiri de o eşikte kan izinin önünde duraklamıyordu. Zoe sadece temizlik merakıyla zihnini bir türlü kurtaramı-yordu bu kan lekesinden. Hep burada görmekten canı sıkılıyor, ne zaman içeriye girse hanımına :

- Tuhaf şey, bir türlü gitmiyor... O kadar insan da geliyor ki... demekten kendini alamıyordu.

O sırada Fondettes'de annesinin yanında nekahatini geçiren Georges'un çok iyi olduğu yolunda haberler alan Nana, hep şu karşılığı verirdi:

«Adam sen de! Zamanla geçer... Gelenlerin ayakları altında silinir...»

Gerçekten bütün bu erkekler, Foucarmont, Steiner, la Faloise, Fauchery, bu kan izinden bir azını topuklarıyla alıp götürmüşlerdi. Zoe gibi bu kan lekesi üzerinde kafasını yoran Muffat'da siliniş derecesine bakarak Nana'nın odasına girip çıkan erkeklerin sayısını kestirmeye çalışırdı. Bu leke gizli bir korku veriyordu ona. Canlı bir şeyi, yere serilmiş çıplak bir kolu çiğnemekten çekiniyormuşçasına ustunden atlardı.

444

NANA

Sonra, bu odada adeta bir baş dönmesi sarhoş ediyordu Muffat'ı. Her şeyi, girip çıkmış olan erkek surusunu, kapısının eşiğinde bir zaman meydana gelmiş olan faciayı unutuyordu. Kimi zaman dışarıda, açık havada, utanç ve isyanla ağlıyor, bir daha bu eve adım atmamaya yemin ediyordu. Ama daha sokak kapısından içeri adım atarken odanın ılık ve bayıltıcı kokusu ve öldürücü bir şehvet isteği içinde benliği eriyip gidiyordu.

Zengin kiliselerde din coşkusuyla kendinden geçmeye alışan bir sofı adam bir kilisenin renkli camı altında diz çöküp org sesleri ve günlük kokulan arasında duyduğu sarhoşluğa bu odada kaptırıyordu kendini. Nana, gazaplı bir tanrının kıskanç despotluğuyla kısıvrak bağlamıştı

Muffat'ı kendine. Ona hafif bir urperti gibi varlığından gelip geçen bir kaç saniyelik keskin nazların ardından, saatlerce korkunç azaplar, cehennem korkuları ve sonu gelmeyen işkence acıları tattırıyordu. Bütün bunlar aynı mırıltıları, aynı dualar, aynı umutsuzluklar ve hele topraktan yaratılmış olmanın çamuru altında ezilen lânetli bir yarattığı kıvrandıran aynı aşağılık duygularıydı.

Bir erkek olarak duyduğu istekler, bir ruha duyduğu ihtiyaç birbirine karışarak, benliğinin derinliklerinden, tıpkı tek bir hayat ağacının gövdesinden uzanan iki dal gibi fişkırıyordu. Kendini dünyayı yerinden oynatan iki lövye olan inanç ve sevginin dalgalarına bırakmıştı. Sonra, akmının butun uyarmalarını hiçe sayarak, Nana'nın yatak odası çılgına döndürüyordu onu. Kadının dişiliğinin ezici etkisi altında butun benliği urpermeler içinde eriyip si-liniyordu, tıpkı engin göğün bilinmezliği karşısında yok oluşu gibi.

İşte böylece Muffat'nın aşağılık duygusu içinde kendini ezikliğe kaptırdığı anlarda, Nana zâlimce bir azap çektirme, işkence etme hevesine kaptırıyordu kendini. İçinde, bu adamı busbutun alçaltmak, ezmek hırsı uyanıyordu. Eline geçen şeyleri kırıp dökmesi yetmiyordu, onları

kirletiyordu da. İncecik el erinde iğrenç izler kalıyor, kırdıklarının parçalarını da birer birer ayırıyordu. Muffat budalası da onun bu oyununa âlet oluyor, butun bunlara katlanırken belirsiz EMILE ZOLA _____ 445

bir şekilde, bir kurt içinde yaşayan ve pisliğini yiyen Hıristiyan azizlerini düşünüyordu. Nana adamı

odasına alıp da kapıyı kapadıktan sonra Muffat'yı alçaltmayı tadına doyumaz bir zevk haline getirmişti kendisi için. Önce şakalaşı-yorlardı. Genç kadın kontun yuzune hafiften şamarlar indiriyor, acayip isteklerini yaptırtıyor, küçük bir çocuk gibi kekeletiyor, bir cumleyi tekrarlatıp duruyordu. *

- Haydi şunu söyle benim gibi: «Pişşt! Koko boş verir buna! Adam kadının sesini taklit edecek kadar uysal ık göstererek :

- Pişşt! Koko boş verir buna!., diyordu.

Ya da geceliğinin ustune kurkunu atıp dört ayak yerde yuruyor, homurtular çıkartarak yiyecekmiş

gibi Muffat'yı saldırıyordu. Sonra gulmek için baldırlarını ısırıyordu adamın. Bu oyundan bıkınca, kalkıyor :

- Haydi, biraz da sen yap. Bahse girerim ki benim kadar ayı taklidi yapamazsın.

Bu fasıl da hoş denebilirdi. Muffat'yı bembeyaz derisi ve sarışın yelesiyle eğlendiriyordu. Kont, guluyor, kendi de dört ayak olarak homurdanıyor, genç kadının baldırlarını ısırıyordu. O da korkmuş gibi yaparak kendini kurtarmaya çalışıyordu. Sonunda da :

- Delimiyiz ne biz? diyordu. Duşunemezsin şekerim ne kadar çirkinleşiyor suratın. Ah! Seni saraydakiler bu haldeyken görseler!

Ama bu küçük oyunların tadı kaçıyordu kısa bir süre sonra. Nana, zalimliğinden yapmıyordu bazı

şeyleri, aslında iyi yurekli bir kızdı. Ama her yanı kapalı odada zaman zaman bir çılgınlık ruzgârı

esiyordu sanki. İki de bir şehvet kasırgasına tutulmuşçasına aşağılık zevkler peşinde koşar olmuşlardı. Uykusuz kaldıkları gecelerdeki dini inançlarından gelen eski korkunç hayal erin yerini şimdi bir hayvanlaşma isteği, dört ayak üzerinde yurumek, homurdanmak ve ısırma için duydukları

aşağılık hırs almıştı. Sonra bir gün iyice ayı olmuşken Nana öyle kabaca bir hareketle itti ki, adam bir koltuğun üstüne yuvarlandı. Genç kadın

446

NANA

Muffat'ın alnındaki şişi görünce bir kahkaha salıvermekten kendini alamadı. O günden sonra da la Faloise'a yaparken keyif duyduğu davranışlara başladı. Konta hayvan muamelesi yapıyor, kamçılıyor, kışına tekme vurarak kovalıyordu.

- Deh! Haydi deh!... Bir beygirsin şimdi sen... Deh, yurusene pis sutçu beygiri!

Başka bir sefer de Kont köpek oluyordu. Nana, lâvan-tah mendilini odanın bir köşesine atıyordu.

Muffat el eri ve dizleri üstünde koşarak mendili dişlerinin arasında genç kadına getirmek zorundaydı.

- Aport Cesar!... Dur, bak eğer, orada burada dolaşırsan bir temiz ıslatırım seni... Aferin Cesar!...

İtaat ediyorsun bana! çok cicisin!...

Şimdi Muffat böyle alçalışından, hayvanlaşmaktan zevk duyuyordu. Daha da alçalmayı özlüyor, kendisini tekmeleyen genç kadına :

- Daha kuvvetle vur... Hav, hav... kuduzum ben... vur, vur... diyordu.

Bir gün kontun büyük yaver uniformasını giyerek gelmesini istemek esti Nana'nın aklına. Adam, belinde kılıcı, sivri şapkası, beyaz kulot pantolonu, üzeri sırma işlemeli kırmızı frakı, sol eteğinden sarkan sembolik anahtarla boy gösterince Nana kahkahadan kırıldı. Hele bu anahtar çok eğlendirmişti onu. Bunun üzerine delice çirkin birtakım uydurma açıklamalara girişti. Hep gülerken, yüksek sınıflardan olanlara karşı duyduğu saygısızlık Muffat'ya bu gösterişli kıyafetiyle yerin dibine sokmak fırsatı eline geçtiği için büyük bir sevinçle adamı omuzlarından tutup silkti, çimdikledir «vay bizim sayın yaver!» diye bağırdı yuzune... ardından adamın kışını tekmelemeye başladı. Nana şimdi bir sevinç sarhoşluğu içinde Tuileries'ye imparatorluk sarayının haşmetine bu sarayda, halkın korkusu ve şaşkınlığı üzerinde hukum süren imparatora da indirmiş gibi oluyordu.. İşte buydu yüksek sosyete hakkındaki düşüncesi Nana'nın. Bu kandan gelen bir aile hıncıydı, böylece öcünü almış oluyor-447

EMİLE ZOLA -----

du asil erden. Sonra sayın yaver elbiselerini çıkardı sırtın dan o şatafatlı elbisesi yerlerde surunuyordu. Nana, Muffat'ya üstünden atlamasını söylüyordu bağırarak ve adam atlıyordu, tukur şunlara diyordu, adam tukuruyordu, yuru su sırmaların, kartal arın nişanların üstünden diye bağıırıyordu, Muffat ayaklarının altında çiğniyordu bunları ve daha neler neler! Hiçbir şey kalmamıştı artık, her şey çökmüştü. İmparatoriçenin yaverini bir ilâç şişesini kırar gibi kırıp parçalıyordu şimdi ve bunu bir çöp, bir yol kenarındaki pislik yığını haline getiriyordu.

Kuyumcular sözlerinde durmamışlar, yatağı ancak ocak ayının ortalarında teslim etmişlerdi, tam o

sırada batan zenginlikten kalan son enkazı da satmak üzere Nor-mandiya'da bulunuyordu.

Nana derhal dört bin frank istedi. Muffat ancak bir gün sonra dönebilirdi, fakat işi sonuna erdirerek telâşla Paris'e döndü ve kendi evine uğramadan Nana'nın yanına koştu. Saat ona gelmişti.

Kendisinde Car-dinet sokağına açılan bir kapının anahtarı olduğu için içeri girdi. Rahatça yukarı

çıktı. Bronzları parlatan Zoe onu görünce heyecanlandı, Muffat'ın yolunu nasıl keseceğini bilemeyerek lâfi uzatıp, B. Venot'nun perişan bir halde bir gün öncesinden beri kendini aradığını

iki kere geldiğini eğer sayın kont önce buraya gelirse kendisine göndermesini rica ettiğini söyledi.

Muffat bu hikâyeden bir şey anlamadan dinlemişti, sonra hizmetçi kadının kendisini görünce bozulduğunu görerek birden bir kıskançlık nöbetine tutuldu; oysa artık böyle bir duygusu kalmadığını sanıyordu. Nana'-nın odasından guluşmeler geliyordu. Muffat kapıya saldırdı. İki

kanat birden ardına kadar açıldı, bu sırada Zoe omuz sukerek çekip gitmişti.

Muffat, kapının eşiğine ayak atar atmaz gördüğü manzara karşısında :

- Aman Al ahım... Aman Al ahım! diye bağırdı. Kraliçelere lâyük, bir lüks içindeki yeni oda gözlerini kamaştırmıştı. Gümüş sırma ile işlenmiş ipek duvar halılarından, tatlı pembe kumaş kaplı

koltuklara yıldızlar serpili-

-

yordu. Perdelerin kenarlarından sırma kaytanlar sarkıyor-du, çerçevelerin kumaşları yine sırmalı

dantel erle suslenmişti. Bu dantel er dağınık sarışın saçlar gibi, odanın yarısının çıplaklığını

örtüyordu, şehvet uyandıran boşluğunu biraz azaltarak tam karşıda, altın ve gümüş kakmak geniş

karyola, pırıl pırıl... Nana'nın, çıplak kol arının, bacaklarının şahane güzel iğini sereserpe yayabileceği genişlikte bir taht, Bizansvari bir mihrap. Bu mihrapta güçlüler güçlusu dişiliği! ni dile getirmişti genç kadın ve de şu anda korkulan bir tanrıçanın dinsel pervasızlığıyla çırılçıplak uzanmış, yatıyordu. Yanıbaşında, o kar gibi beyaz gerdanının gölgesinde o tanrıça haşmetinin ortasında bir utanç, bir kocamışlık, gulunç ve acıklı bir şey kıvranıp duruyordu: sırtında yalnız bir gömlekle Marki de Chouard'dı bu adam.

Kont el erini kavuşturdu. Butun vücudu urpertilerle sarsılıyordu, durmadan :

«Aman Al ahım, aman Al ahım!» deyip duruyordu.

Demek, geminin altın gul en Marki de Chouard için açmıştı, demek altın yapraklar içindeki altın gul er onun için serpilmişti, demek bir gümüş tel üzerinde çapkınca guluşlerle dans eden heykelcikler onun içindi ve ayaklarının dibinde de keçi ayaklı çoban şehvetle baygın periyi uyandırıyor

uykusundan ve demek ki Nana'nın model ik ettiği ve dolgun butlarına varıncaya kadar genç kadını model alan çıplak gece tanrıçası heykeli bu Marki de Chouard içindi? Şimdi marki, bir insan paçavrası gibi, o altmış yıl ık hovardalık hayatının sonunda yıpranmış, çöküntü halindeki vücuduyle, genç kadının göz kamaştıran şahane vücudunun yanına bir solucan gibi sokulmuştu. Kapı açılır açılmaz geçkin bir ihtiyarın bunakça korkusuyla yatağın içinde doğrulmuştu. Ömrünün bu son aşk gecesi onu busbutun gulunçleş-tirmişti; çocuklaştırmıştı birden, söyleyecek tek kelime bulamayarak, yan inmeli bir adam gibi bir şeyler mırıldanıyordu kekeleyerek. Kaçacak gibi bir hali vardı, gömleği sıyrılmıştı o iskelet vücudunun ustunde morarmış, tuyları ağarmış sıska bacaklarından biri yorganın ustune çıkmıştı. Na-na, öfkesinin içinde gulmekten kendini alamadı.

EMİLE ZOLA

449

- Haydi yat, zıbar şu yatağın içinde, dedi. Bunu söylerken de görünmemesi için bir pislik yığını örter gibi yorganı çekti ihtiyarın ustune.

Sonra, kapıyı kapamak için yataktan fırladı. Anlaşılan Mufe'cuğu ile yurumeyecekti işler! Hep böyle damdan du-serçesine dalıyordu içeriye. Hem sonra ne diye para bulmak için Normandiya'ya gitmişti? İhtiyar istediği dört bin frangı getirmişti. O da kendisini vermişti ona.

Kapıyı çarparak kapatırken :

- Ne yapalım, bu manzarayı gördünse, kabahat sende! Böyle girilir mi içeriye? Haydi yolun açık olsun!

Muffat kapak kapının önünde dikilip duruyordu. Gördukları karşısında yıldırımla vurulmuş gibiydi.

Bacaklarından başlayan bir titreme göğsüne ve kafasına kadar yayıldı. Sonra büyük bir kasırganın devirdiği bir ağaç gibi sal andı, butun kol arı bacakları çatırdayarak dizustu çöktü yere.

Sonra el erini umutsuzca uzatarak kekeledi:

- Bu kadarı fazla Al ahım, bu kadarı fazla!

O zamana kadar hepsini hazmetmişti. Ama elinden gelmiyordu şimdi bunu yapmak, aklını

kaybedecekti ner-deyse, butun gucunun tukendiğini hissediyordu. Görulmemiş bir coşkunlukla el erini hep yukarıya kaldırarak Tanrıya sesleniyordu:

- Ah! Hayır istemiyorum bunu., yardımcım ol Al ahım... canımı al, kurtar beni bu azaptan... Oh!

Hayır katlanamam bu adama, Al ahım! artık bitti, her şey bitti, al ca-nımı, kurtar beni, ne bir şey göreyim, ne bir şey duyayım bir daha... Oh! Kendine çek beni, ey göklerdeki babamız ulu Tanrım...

Şimdi, iman ateşleri içinde yanıp tutuşarak adeta ateşli bir vaaz veriyor gibiydi. Ama bu sırada biri

omuzuna dokunmuştu. Muffat, başını kaldırıp baktı. Onun böyle kapak kapının önünde diz çökmüş dua edişini hayretle seyreden B. Venot idi bu. O zaman, sanki yakarışlarına Tanrı cevap vermiş gibi Muffat ufak tefek ihtiyarın boynuna atıldı. Şim-di bol bol ağlayabilirdi, hıçkırıkları

arasında:

450

NANA

- Kardeşim... ah, kardeşim, diye inliyordu.

Acılar içinde kıvranan benliği bu feryat ile yatışıyor gibiydi. Gözyaşlarıyla B. Venot'nun yuzunu ıslatıyor, kesik kesik konuşarak ihtiyarın yanaklarını öpüyordu:

- Ah kardeşim, bilsen ne acılar içindeyim... yalnız siz varsınız artık benim için. Göturun beni...

yalvarırım. Bir daha dönmek üzere göturun beni buralardan...

B. Venot kontu kol arının arasına alarak göğsünün ustune bastırdı. O da kardeşim, diyordu. Ama, konta yeni bir öldürücü haber getirmişti. İki gundur, Kontes Sabine Paris'in en büyük mağazalarından birinin baş tezgâhtarlarından biriyle kaçmıştı. Bu korkunç rezaletin dedikodusu butun Paris'te çalkalanıyordu şimdi. B. Venot, kontu böyle bir dinsel coşkunluk içinde görünce, bu anın elverişi olduğunu kestirerek, adama evinin yıkılışın anlatan bu feci sonu haber veriyordu.

Kont hiç sarsılmadı bundan, karısı kaçmıştı, bu onu ilgilendirmiyordu şimdi, ileride düşünürdü bunu. Sonra yeniden bunalımlar içinde çırpınarak, urkek urkek, kapıya duvarlara, tavana bakmaya başlamıştı. Ağzından şu yalvarıştan başka bir şey duyulmuyordu: Göturun beni... Dayanamayacağım artık... Göturun beni...

B. Venot bir çocuğu surukler gibi Muffat'yı alıp göturdu. Artık tamamıyla onun avucunun içindeydi.

Kont şimdi, kendini butun benliği ile din görevlerine vermişti. Butun hayatı bir yıldırım çarpmışçasına yıkılmıştı. Tuileries'deki yaverlik görevinden, sarayın butun bu olaylar karşısındaki tiksintiyle karışık tepkisi karşısında istifa etti. Kızı Estel e, evlendiği sırada eline geçirmesi gereken halasından kalan altmış bin franklık miras için dava açmıştı kendisine karşı. Şimdi, varı yoğu tukenmiş, büyük zenginliğin son kırıntıları içinde sıkıntıyla yaşıyordu, karısı da bir taraftan Nana'nın el atmadığı kalıntıları yutup tüketmekteydi. Sabine, kocasını bu sokak kadını ile paylaşmanın etkisiyle yapmadığını bırakmamış, ailenin çöküşünü hızlandırmış, yuz karası

olmuştu. Bir suru maceradan sonra, eve dönmuştu, Kont onunla 451

yeniden yaşamaya razı olmuştu, Hristiyanca bir tevekkul göstererek. Kadınla, utanç verici hayatının canlı bir belgesi gibi yaşıyordu yan yana. Ama gittikçe ilgisizleşerek, butun bu olup bitenlerden uzuntu duymaz oldu. Tanrı onu kadının kucağından çekip kendi kol arına almıştı.

Şimdi Nana'y-la yaşadığı şehvet dolu anlar, din coşkunluğuna burunerek aslı balçık olan bu çökmüş

lanetli yaratığın mırıltıları, duaları, umutsuzlukları ve ezâdikleriyle surup gidiyordu. Kilisi-lerin karanlık köşelerinde, taşlar üzerinde dizleri soğuktan donarken eski gunlerdeki gibi butun kaslarının urperişini aklının tatlı bir sarsıntı içinde bulunuşunu, ve benliğinin derinliğindeki duyguları tatmin etmenin hazzını duyuyordu.

Kontun Nana'dan ayrıldığı gun akşamı, Mignon Vil i-ers caddesindeki konağa damladı.

Fauchery'ye alışmıştı artık. Karısının yanında bir koca daha bulunmasında pek çok kazançlar olduğunu kavramıştı, evin ufak tefek işlerini gazeteciye bırakmıştı, daha sıkı bir kontrol sağlamak uzere ona dayanıyordu. Fauchery'nin piyeslerinden kazandığı paradan evin masraflarını

çıkartıyordu. Öte yandan Fauchery de akıl ıca davranıyor gulunç kıskançlıklara kaptırmıyordu kendini. Rose'un eline geçirdiği fırsatlardan yararlanması konusunda Mignon kadar uysal ık gösteriyordu. İki adam gittikçe daha iyi anlaşıyorlardı. İkisi de kendilerine her çeşit mutlulukları

sağlayan bu iş birliğinden son derecede memnundular. Hiç birbirlerini rahatsız etmeden, bir aile içtenliği içinde yaşantılarını sürdürüp gidiyorlardı. Bu duzenlenmişti aralarında ,her şey yolunda gidiyordu, ortaklaşa rahatlıkları için yarışıyorlardı birbirleriyle. İşte Mignon, Nana'nın evine Fauchery'nin öğudunu tutarak, Nana'nın hizmetçisini ayartmak için gelmişti. Gazeteci Zoe'nin eşine az rastlanır, akıl ı bir kadın olduğunu görmüştü, Rose son zamanlarda hizmetçilerinden pek yakınıyordu. Bir aydır, acemi kızlar yuzunden pek sıkıntı çekiyordu. Mignon, kapıyı açan Zoe'yi hemen yemek salonuna götürdü. Adamın aha ilk kelimesinde kadın gulumsedi: hanımından ayrılıyordu ama, kendi hesabıyla bir iş kuracağını hafiften övüne-bir Çok bayanın kendisini yanlarına almak istedikleri-rek bir

452

NANA

ni, Bn. Blanche'ın tekrar yanına gelmesi için avuç dolusu para teklif ettiğini de sözlerine ekledi.

Tricon kadının işletmesini satın alacaktı. Uzun zamandır zengin olmayı kuruyordu, biriktirdiği paraları bu işe yatıracaktı. Bir çok düşünceleri vardı bu konuda. Tricon kadının işini genişletmek için bir otel kiralayacak burayı çok çekici bir hale getirecekti, bu amaçla da Satin'i yanına almaya çalışıyordu. Vucûdunu harap edecek kadar kul anan bu salak kız şimdi bir hastanede can çekişiyordu.

Mignon, ticaretin tehlikelerinden sözederek diretince, Zoe, işletmesinin ne tur şey olduğunu açılmadan işini bilen bir insanın guvenciyle gulumseyerek sanki bir pastane işle-tecekmiş gibi:

- Oh! luks işler daima iyi kazanç getirir... Biliyorsunuz ki, uzun zamandır, başkalarının evindeydim, şimdi başkalarının benim evimde olmasını istiyorum, dedi.

Şimdi zâlimce bir duyguyla dudaklarını buzerek, nihayet kendisinin de «hanım» olacağını, on beş yıldır bulaşıklarını yıkadığı kadınları birkaç louis'ye kendisine hizmet ettireceğini söylüyordu.

Mignon geldiğini Nana'ya duyurmak istemişti. Zoe peki dedikten sonra, hanımının çok kötü bir gun

geçirdiğini söyledi. Mignon buraya bir kere gelmişti. Konağın içini iyi bilmiyordu. Yemek odasındaki Gobelins porselenlerini gümüş takımları, zengin bufeyi görünce ağzı açık kaldı. Evin yabancısı değilmiş gibi içerisini gezip dolaşmaya başladı. Salonu kışlık bahçeyi gördü, tekrar antreye döndü, bu ezici lüks, bu yıldızlı mobilyalar bu ipek ve kadifeler karşısında büyük bir hayranlık duyarak yureği çarpmaya başlamıştı-Zoe kendisini hanımının yanına götürmek üzere yanına geldiği zaman, size öteki odaları da göstereyim, diyerek, tuvalet odasını, yatak odasını

gezdirdi. Bu odaya girince Mignon büyük bir heyecana kapılmaktan alamadı kendini. Bu Nana yosmasının ince zevki karşısında büyük bir hayranlık duydu, bu konuda bilgisi ve tecrübesi olan bir kimse olduğu için. Evin düzeninin karma karışıldığı, hizmetçilerin tayası-453

EMİLE_ZOLA_

ya har vurup harman savurmaları arasında, yine de bütün delikleri tıkayan, yıkıntıyı aşan bir zenginlik göze çarpıyor-du. Şimdi Mignon bu göz alıcı anıt karşısında, büyük bayındırlık işlerini düşünüyordu. Marsilya dolaylarında büyük bir su kemeri göstermişlerdi ona. Milyonlara ve on yıl ık eme-ğe mal olan bu dev yapıtın, taş ayaklan, bir uçurumun us-tunden aşıyordu.

Cherbourg'da yeni limanı, geniş şantiyele-ri, güneş altında kan ter içinde çalışan yuzlerce insanı, deni-zi büyük kaya parçalarıyla dolduran makinaları bu kayala-rın altında zaman zaman ezilip bir kan pıhtısı haline gelen işçileri görmüştü. Ama bütün bunlar bu konağın yanında küçük görünüyordu gözüne. Nana kat kat aşıyordu bunları yaratanları. Şimdi onun bu eseri karşısında bir bayram ge-cesi bir pastacının, sade şekerden yaptığı bir sarayın gözalı-cı güzel iğim hatırladı.

Ama bu kadın, başkalarının gulduğu o kuçucuk saf haliyle o tatlı çıplaklığı ve o utandırıcı ama güçlunun güçlusu şey ile, işçisiz, elinde mühendislerin icat ettiği makineler olmaksızın, Paris'i yerinden oynatmış ve altında kadınların yattığı bu zenginliği yaratmıştı.

Mignon kendinden geçercesine :

- Aman yarabbim ne büyük iş! diye söylenmekten kendini alamamıştı.

Nana yavaş yavaş derin bir kedere gömuluyordu. Her Şeyden önce kontla markinin karşılaşması

sinirlerini alt ust etmişti. Sonra, bu yarı ölü ihtiyarın bir faytonda uzaklaşıp gidişini, bunca zamanda çileden çıkardığı Mufe'cuğunu bir daha göremeyeceği düşüncesi onu karardık duygular içine atmıştı. Bunun ardından, Satin'in hastalığını duyması busbutun uzuntu vermişti yureğine.

Zaval ı kız, onbeş gundur ortalarda görünmüyordu. Şimdi Lariboisiere hastanesinde can çekişiyçrdu. Şu Bn. Robert olacak kadın o kadar kötü bir hale sokmuştu bu kızını. Bu küçük çirkefi bir kere daha görebilmek için arabayı hazırlattığı sırada, ZOe büyük bir rahatlıkla artık kendisinden ayrılacağını haber vermişti, bu, birden büyük bir keder içine attı genç kadını, ailesinden birini kaybetmiş gibi oldu. Aman Yarabbi, ne yapardı bu zoe tek başına! Hanımının bu uzuntusu karşısında kol-454

NANA

tukları kabaran Zoe'ye kalması için yalvardı. Ama hizmetçi kadın, kendisine kuskun ayrılmadığını

anlatmak için boynuna sarılıp yanağından öptü Nana'nın. Bir gün de dünyanın sıkıntısı Nana'nın başına yığılmıştı. Genç kadın, canı fena halde sıkıldığı için, sokağa çıkmadı, küçük salonda otururken, Labordette geldi, çok kelepir bir kaç dantelâyı gösterdi, lâf arasında önemsiz bir şeyden söz ediyormuş gibi Georges'un öldüğünü söyledi. Genç kadın donakalmıştı. - Ne! Zizi öldü ha! diye bağırdı.

Bir anda gözleri, elinde olmadan halının üzerindeki pembe lekeyi aradı, ama iz kalmamıştı

bundan! Ayaklar altında silinip gitmişti. Bu sırada "Labordette ayrıntılarıyla haberi anlattı: ölümün neden olduğu pek iyi bilinmiyordu. Kimi yarasının yeniden açıldığını söylüyor, kimi de kuçuğun Fondette'ndeki bir havuza atlayarak kendini öldürdüğünden söz ediyordu. Nana durmadan :

- Ölmüş! Ölmüş! deyip duruyordu.

Sonra sabahtan beri boğulacak gibiyken birden hıçkırarak ağlamaya başladı, bu içini biraz ferahlatmıştı. Sonsuz bir kedere kapılmıştı, şimdi derin bir acı içinde kıvranıyordu. Labordette Georges'un ölümünden duyduğu acıyı unutturmak için avutmaya çalışırken eliyle susmasını

işaret ederek :

- Ölen yalnız o değil, her şey, her şey... çok mutsuzum, diye kekeledi. Oh! Haydi git işine... şimdi yine benim kaltağın biri olduğumu söyleyecekler. Orada acılar içinde kıvranan anayı ve sabah kapımın önünde sızlayan zaval ı adamı son meteliklerine kadar benimle yedikten sonra mahvolan bütün ötekileri düşünüyorum... İşte sonuç bu!.. vurun Nana'ya, vurun şu hayana! Oh! sırtım kuvvetli, bu yumrukları duyar gibi oluyorum: herkesle yatan bu pis kız, kiminin varını yoğunu silip supurdu kiminin ölümüne sebep oldu, acı çektirdi, bir çok insana.

Kendini bir divana atmış, başını yastıklara gömerek, boğulurcasına hıçkırarak hıçkırarak ağlıyordu.

Çevresinde yarattığı felâketten, sebep olduğu kötulukler onu şimdi ılık acıma EMİLE ZOLA_

455

duygularıyla boğuyor gibiydi. Sesi bir kız çocuğunun zayıf iniltisi gibi gittikçe duyulmaz olmuştu.

- Oh! Çok fena oluyorum! İçimde bir fenalık var... anlaşılacak çok acı şey... daha güçlü oldukları için bir çok kimselerin bana karşı çıkmaları... Ama kendimde kabahat bulmuyorum ben, vicdanım rahat... Hayır, kabahatim yok * benim. Hayır...

Gittikçe öfkeleniyor, öfkesi bir isyan halini alıyordu. Ayağa kalktı, gözyaşlarını sildi, sinirli sinirli dolaşmaya başladı.

- Hayır, hayır, istediklerini söylesinler, benim kabahatim yok! Kötü bir insan mıyım ben? Elimde ne var ne yoksa veririm başkalarına, bir sineği bile öldürmekten korkarım. Asıl kabahatli onlar, evet onlar... Hiçbir zaman asık suratlı görünmek istemedim onlara. Onlar yapıştı eteklerime... ve işte bugün kimi nal arı dikti, kimi dileniyor, hepsi de umutsuzluk içinde kıvranıyor...

Sonra Labordette'in karşısında durdu, omuzuna vurarak :

- Haydi söyle, sen de hep yakınımdayın... Ben mi onları itiyordum bu yola. Kaç tanesi bir suru iğrençlik için birbiriyle dövüşmüyor muydu? İğreniyordum onlardan ben! Peşlerinden gitmemek için ne kadar direndim, korkuyordum. Bak! Sana bir örnek vereyim: Hepsi de benimle evlenmek istiyordu bu adamların. Parlak bir fikir değil mi? Razi olsaydım eğer, yirmi kere kontes ya da baron karısı olurum. Ama işte elimin tersiyle ittim hepsini, çünkü akli başında bir insandım ben...

İşte onları, suç işlemekten, pis işlerden korudum böylece. Analarını, babalarını öldürebilir, hırsızlık edebilirlerdi: bir kelime çıksaydı dudaklarından... İşte bunun mukâfatını nasıl gördüğümü anlıyorsun bugün... İşte bunlardan biri de elimle evlendirdiğim Daguene, açlıktan nefesi kokuyordu, kendisini insan içine soktum, haftalarca bedava besledim. Dun rastlamıştım sokakta başını çe-vırdı. Haydi sen de alçak! Ben senden daha temizim!

Yine dolaşmaya başladı, bir küçük masaya olanca gucuyle yumruğunu indirdi.

456

- Val ahi, haksızlıktır bu! Toplum bozuk kurulmuş. İşleri çeviren erkekler olduğu halde kadınlara yukleniyorlar hep. Bak şimdi söyleyebilirim sana bunu: ben bu adamlarla yattığım zaman zevk duymuyordum ama hiç mi hiç... İnan ki canımı sıkıyordu bu iş... Peki, söyle şimdi bana, benim bir rolüm var mı butun bu olup bitenlerde!.. Evet, beni öldüren onlardır. Beni şu hâle sokmasalardı, şimdi bir manastıra kapanmış Tanrıya dua ediyordum, çünkü her zaman dine bağlı bir insandım...

Bana ne paralarını ve canlarını yitir-dilerse. Kendi kabahatleri bu! Bunda hiçbir rolüm yok benim.

Labordette bu sözlere inanmıştı: - Şüphesiz, dedi.

Bu sırada Zoe, Mignon'u içeriye soktu. Nana adamı guler yuzle karşıladı, çok ağlamıştı, yeterdi artık. Mignon, evi bu kadar güzel eştiği için genç kadına övucu sözler söyledi. Ama Nana bu konaktan bıktığını hissediyordu. Başka şeyler düşünüyordu. Pek yakında haraç mezat satışı çıkaracaktı hepsini. Sonra Mignon buraya gelişine bir bahane olarak ihtiyar Bosc'a inme indiğini, bir koltuğa mihlanıp kalan bu zaval ı için bir oyun verileceğini söyleyince, acıyarak iki loca bileti satın aldı. Bu sırada arabanın hazır olduğu söyleyince, şapkasını istedi. Şapkasının kurdelelerini bağlarken şu zaval ı Satin'in başına gelenleri anlattı ve :

- Hastaneye gidiyorum. Kimse onun kadar sevmemiş-tir beni. Ah! erkeklerin taş yürekli olduğunu söyleyenler çok haklıymış... Kimbilir belki de bulamayacağım onu. Ama ne çıkar, görmek istediğimi söylerim. Sarılıp öpmek istiyorum onu.

Labordette'le Mignon gulumsediler. Nana'nın da uzuntusu geçmişti, o da gulumsedi. Çünkü bu ikisi ötekiler gibi değildi, anlayabilirlerdi kendisim. Genç kadın eldivenlerini iliklerken, ikisi de derin bir sessizlik içinde, hayranlıkla seyrediyorlardı Nana'yı. İçine zenginlikler yığılan konağında, ayağının dibinde yere serilmiş bir suru erkek olduğu halde tek başına, dimdik duruyordu. Tıpkı, eski çağlarda, dolaştı-RMILE ZOLA

ğı yerler iskeletlerle kapılı olan canavarlar gibi Nana da kafataslarının ustune basıyor, çevresinde felâketler kopuyor-du. Vandeuvres'un vücudunu kavuran korkunç alevler, şimdi Çin denizinde dünyadan kaçan Fancarmon'tun unulmaz kederi, Muffat'ın feci çöküntüsü ve Georges'un bembeyaz cesedi şimdi hapisten daha dün çıkan Philippe'in kardeşinin başında saygı duruşu yapıışı. Nana o yıkıp mahvetme işini sona erdirmişti artık. Kenar mahal elerin çöplüklerinden havalanan bu dişi sinek, sosyal çuruyuşun mayasını taşıyarak, sadece ustlerine konmakla zehirlemişti bu erkekleri. İyi bir şey, adalete uygun bir şeydi bu, kendi dünyasının kimsesizlerin ve yoksul arın öcunu almıştı böylece. Büyük bir şan ve şeref içinde dişiliği, tıpkı bir boğazlaşma alanını aydınlatan doğan güneş gibi, yükselirken o, şahane bir hayvan bilinçsizliği ile, yaptığı işten habersiz iyi yurekli bir kâz gibi yaşıyordu her zaman. Hep öyle şişman, hep öyle etli canlıydı, sağlığı ve neşesi yerindeydi. Butun bunlar gözünde yoktu artık. Konağı kendisine anlamsız, küçük ve can sıkıcı şeylerle dolu geliyordu. Bunun için daha iyi bir şey tasarlamıştı, ev elbisesini giyinerek son defa, Satin'i öpmeye gidiyordu, tertemiz, yepyeni bir hava içinde, sanki hiç el değmemiş gibi.

XIV

Sana birdenbire ortadan kaybolmuştu. Yabancı ülkelere doğru bir kaçış, yeni bir dalıştı bu. Yola çıkmadan önce bir satış zevkini de tadarak nesi var nesi yoksa, konağını, eşyalarını, mücevherlerini, elbiselerine ve çamaşırına varıncaya kadar her şeyini sattı. Beş açık arttırmadan eline altıyüzbin franktan fazla para geçti. Paris onu son defa bir peri masalı oyununda gördü: Melusine'di adı bu oyunun. Cebinde tek meteliği kalmayan Bordenave'ın son bir hamleyle Gaitte tiyatrosunda, Prul iere ve Fontan'la birlikte sahneye çıkmıştı. Basit bir figuran rolü vermişlerdi Nana'ya ama gerçekte oyunun en can alıcı tablosunu meydana getiriyordu bu rolde; sessiz ve güçlü bir perinin heykel-vâri uç pozu. Sonra, tam bu büyük başarının ortasında, çılginca reklâmlara girişen Bordenave, Paris'i kocaman afişlerle donatırken, bir sabah Nana'nın bir gün önce Kahire'ye gitmek üzere yola çıktığı öğrenildi. Direktörüyle arasında hafif bir tartışma geçmişti, kendisine uygun gelmeyen bir kelime kul anılmıştı, yani başkalarının canını sıkmalarına göz yummayan zengin bir kadının kaprisinden başka bir şey değildi bu. Kaldı ki uzun suredir Türklerin yaşadığı ülkeleri görmek isteğini duyuyordu içinde.

Aylar geçti. Unutulmuştu. Ama gunun birinde kadın, erkek aktörler yeniden adım duydukları

zaman birbirini tutmayan bir suru söylenti dolaşmaya başladı ortalıkta. Kimine göre hidivin gönlünü fethetmişti, bir sarayda kraliçeler gibi yaşıyordu, iki yuz kölesi vardı, canı gulmek istediği zaman bunlardan birinin kel esini uçurtuyordu. Kimine göre de tam aksine, iri yarı bir zenciye tutulmuş, elindekini avu-cundakini, bu pis tutku yuzunden yitirerek, bir gömlekle kalmıştı ve Kahire sokaklarında surterek orospuluk ediyordu. On beş gun sonra da herkesin hayretten ağzı açık kal-

EMILE ZOLA

di: biri Nana'yı Rusya'da gördüğüne yemin ediyordu. Ortalıkta bir efsane dolaşmaya başladı: Nana bir prensin metresi olmuştu, elmasları dil ere destan oluyordu. Kimsenin bu haberlerin gerçek kaynağını bildiği yoktu, ama, butun kadınlar Nana'nın yuzuklerini, kupelerini, bileziklerini butun ayrıntılarıyla öğrenmişlerdi, iki parmak kalınlığında bir akar su, ortasında baş parrnak büyüklüğünde

bir pırlanta bulunan bir kraliçe tacı vardı. Bu uzak ülkelere çekildikçe unu, göz kamaştırıcı mücevherlerle donanmış bir tanrıça gibi esrarlı bir un kazanıyordu.

Bir Temmuz akşamı Faubourg-Saint-Honore sokağın-

dan arabayla geçmekte olan Lucy, yakındaki bir dukkândan alış verişe çıkan Caroline Heqmet'yi yaya giderken

gördü, seslendi ve yakınına gelince :

- Yemek yedin mi? Serbest misin? Eh, öyleyse benimde gel şekerim... Nana dönmuş... gibi.

Caroline hemen arabaya atladı, Lucy, devamla :

- Ama belki de ölmüştür şimdi, biz çene çalarken şekerim, dedi.

Caroline şaşırmişti:

- Ölmüş mudur? Amma yaptın ha? Nerede? Neden?

- Grand-Hotel'de... Çiçek hastalığından...

Lucy arabacıya hızlı gitmesini söyledi. Şimdi atlar tırıs kalkmıştı. Royal sokağından geçip büyük bulvarlarda ilerlerken, Lucy, kesik kesik, soluk almadan Nana'nın başından geçenleri anlattı.

- Öyle şeyler ki akıl almaz... Nana Rusya'dan gelmiş, bilmem neden beraber yaşadığı prensle arası açılmış... Bavul arını garda bırakıp teyzesinin evine iniyor... Hatırlarsın bu ihtiyar kadını...

İşte böyle! Çiçek çıkartan bebeğinin ustune geliyor, çocuk ertesi gün ölüyor... Nana teyzesiyle hiç

para göndermediği için kapışıyor... Çocuk da bu yüzden ölmüş gibi... Eee, ne olacak yuzustu bırakılmış, bakımsız bir Çocuk... Tam Nana teyzesinin evinden kaçıp bir otele yerle-sonra bavul arını getirmeği düşündüğü sırada Mig-

460

NANA

non'a rastlıyor... Bu sırada bir şey hissediyor kendisinde, ur-permeler geliyor, kusmak istiyor, Mignon, Nana'yı oteline götürüyor, işlerine bakacağına söz vererek... Ama bak hikâyenin asıl güzel tarafı Rose, Nana'nın bir otel odasında, hasta yattığını duyunca, bakmak için ağlayarak koşuyor... Bilirsin değil mi nasıl nefret ederlerdi birbirlerinden? Can düşmanıydılar birbirlerinin!..

İşte böyle şekerim, Ros, Nana'yı Grand Hotel'e götürüyor: hiç olmazsa lüks bir yerde can versin diye. Nana burada uç gece yaşadıkdan sonra ölüyor... Labordette anlattı bana bunları... Gidip görmek istedim...

Caroline çok uzulmuştu :

- Evet, evet gidelim; dedi.

Otele geldiler. Caddede, arabacı atlan bir suru araba ve insan kalabalığı önünde durdurmak zorunda kalmıştı. O gün, parlâmento, savaş ilânını onaylamıştı. Sokaklardan akın akın gelen erler, kaldırımları doldurup taşıyordu. Madelaine taraflarında, kızıl bir bulutun ardında batan güneş, binaların üst katlarını camlarını alev alev tutuşturmuştu. Alacakaranlıkla birlikte bir kasvet çökmüştü ortalığa... Havagazı fenerlerinin ışığı karanlığı noktalamamıştı henüz. Durmadan yuruyen bu kalabalığın içinden, uzaktan uzağa sesler duyuluyordu. Benizler sapsarıydı; gözleri alev alev yanıyordu insanların; büyük bir bunalım ve şaşkınlık dalgası sarmıştı herkesi.

Lucy :

- Ha işte Mignon; ondan öğreniriz olup bitenleri, dedi Mignon, Grand-Hotel'in giriş yerinde duruyordu; sinirli

sinirli kalabalığa bakıyordu. Lucy daha ilk sorusunu sormuşken öfke ile bağırdı:

- Ne bileyim ben. İki gündür Rose'u yukarıdan ayıramıyorum... Kendisini böylesine tehlikeye atması da budalaca bir şey yani... Yarın suratı delik deşik olursa pek güzel olur! İşimiz var doğrusu.

Rose'un güzel iğini kaybetmesi düşüncesi adamı çileden çıkartıyordu. Nana'yla şimdi hiç ilgilenmiyor, şu kadın-

EMİLE ZOLA

461

ların budalaca fedakârlığından bir şey arılamıyordu. Bu sıra-da Fauchery caddeden geçiyordu; oraya gelince o da kaygı-ya kapıldı, olan bitenleri öğrenmek istedi. Şimdi iki adam birbirlerini kışkırtıyorlardı. Senli benli konuşuyorlardı.

Mignon :

- Hep aynı şey yavrurum, dedi, haydi yukarı çık da senin-le gelmeye zorla kendisini.

- Hani çok iyi yureklisin doğrusu! Ne diye kendin çık-mıyorsun?

Bu sırada Lucy odanın numarasını .sorunca ikisi de ondan Rose'u aşağıya indirmesini rica etti.

Yoksa bozuşacak-lardı. Bununla birlikte Lucy ile Caroline hemen yukarı çık-madılar. El eri cebinde dolaşan Fontan'ı gördüler; kalabalığı seyrederken pek keyiflendiği bel i oluyordu. Nana'nın yukarıda hasta yattığını öğrenince yapmacıklı bir acıma ile :

- Zaval ı kızcağız!. . Gidip elini sıkayım bari... Nesi var-mış?

- Çiçeğe yakalanmış. Hafifçe urpererek :

- Vay canına! diye söylendi.

Şakaya gelmezdi çiçek hastalığı. Beş yaşındayken Fon-tan az kalsın buna tutulacaktı. Mignon, yeğenlerinden bir kızın bundan öldüğünü anlatıyordu. Fauchery de bunun ne olduğunu biliyordu.

Burnunun ust tarafında hâlâ izi görünüyordu. Mignon bu hastalığa iki kere yakalanmayacağını

söyleyerek yukarı çıkmasını tekrar isteyince bu düşünceye şiddetle karşı koydu, doktorlara hayvan herifler diyerek iki kere yakalananlar olduğunu söyledi. Lucy ile Caroline gittik-Çe artan kalabalığı göstererek sözlerini kestiler.

- Şu kalabalığa bakın!

Gittikçe karanlık bastırıyordu. Uzaktan uzağa havagazı fenerlerinin ışığı görünüyordu.

Yakınlardaki pencerelerden başlar sarkarken, her an kalabalık dalgası buyuyerek, Madelaine'den Bastil e'e doğru akıyordu. Arabalar güçlükte hareket edebiliyordu. Sessizce, ayağını suruyerek, aynı

462

NANA

merakla ağır ağır ilerleyen bu insan yığınının uğultusu gittikçe artmaktaydı. Tam bu sırada kasketli ve beyaz önlüklü bir takım adamlar :

- Berlin'e Berlin'e! diye bağırarak kalabalığı yarıdı.

Bunlara bakan kalabalıktaki insanlar, somurtarak, bir askeri binada geçerken duyulan kahramanlık heyecanına kapılmıştı. Mignon,

- Gidin de kel enizi verin! diye filozofça mırıldandı.

Fontan bu sahneyi çok güzel bulmuştu. Gönül u gideceğini söylemeye başladı. Düşman sınıra dayanınca bütün yurttaşların ödeviydi silâha sarılmak. Bunları söylerken de Napoleon'un Austerlitz'deki duruşunu hatırlatan pozları takınıyordu.

Lucy :

- Haydi, bizimle yukarıya çıkıyor musunuz? diye sordu.

- A, hastalığa yakalanmaya hiç niyetim yok! dedi.

Grand-Hotel'in önündeki banklardan birine oturan bir adam mendiliyle yuzunu kapamıştı.

Fauchery, göz kırparak Mignon'a bu adamı gösterdi. Adam başını kaldırıncaya tanıyıp hayretle

bağırmaktan kendilerini alamadılar. Kont Muf-fat'ydı bu; başını havaya kaldırarak bir pencereye gözünü dikmişti. Mignon :

- Sabahtan beri burada duruyor. Saat altıda gördüm onu... Hep böyle kıınıldamadan duruyor...

Labordette kendisine haber verir vermez; yuzunu böyle mendili ile kapayarak buraya gelmiş... Her yarım saatte bir otelin önüne kadar gelip hastanın durumunu soruyor, sonra yine yerine dönüyor...

Doğrusu ya bu oda tehlikeli bir yer. Bir insanı sevmek güzel bir şey belki ama, gebermeye de niyetim yok doğrusu...

Hep yukarıya gözünü diken kont, çevresinde olup bitenlerin farkında değilmiş gibi görünüyordu.

Savaş ilân edildiğini bilmiyordu herhalde, hiçbir şey duymuyor, kalabalıktan gelen sesleri, konuşmaları işitmiyordu.

EMİLE ZOLA

463

Fauchery :

- Aa, bakın, işte geliyor... dedi.

Gerçekten kont oturduğu sıradan kalkmış, otelin büyük kapısından giriyordu. Fakat kendini tanıyan kapıcı bir şey sormasına vakit bırakmadan tok bir sesle :

- Sayın kont, hasta öldü, dedi.

Nana ölmüştü! Bu haber herkesi sarstı. Muffat tek kelime söylemedi, mendilini yuzune kapayarak, gitti bank'a oturdu. Çevresindekiler gurultuyla konuşurken, sözleri,

- Berlin'e! Berlin'e! bağırışmalarıyla kesildi.

Nana ölmüştü ha! Yazık, ne güzel kızdı... Mignon, yu-reği ferahlamışçasına bir soluk aldı. Artık Rose da aşağıya inmişti. Soğuk bir hava esti. Trajik bir rol oynamayı tasarla-yan Fontan, yuzune kederli bir ifade vermişti, ağzını buruş-Hturuyor gözlerini deviriyordu. Fauchery de sahiden uzulmuştu: sinirli sinirli purosunun ucunu ısırıyordu. Lucy ile Caroline de duydukları acıyı açığa vurmaktaydılar. Lucy, onu son defa Gaitte tiyatrosunda görmüştü. Blanche da Me-lusine' de rastlamıştı ona. Oh! şekerim, görmeliydiniz o bil ur mağazanın dibinde otururken ne kadar güzeldi! diyordu. Erkekler de çok iyi hatırlıyorlardı genç kadını. Fontan, prens Cocorico rolunu oynamaktaydı. Şimdi herkes birçok ayrıntılarla anılarını dile getirmekteydi. Ya evet! O bil ur mağazada nasıl göz alıcıydı o güzel vücudu! Tek kelime söylememişti. Oyuna ağırlık verdiği için bir konuşmasını kestikleri halde sesini çıkartmamıştı. Hayır hiçbir şey dememiş, ama böyle daha büyük bir etki yapmış, sadece sahnede görünmekle seyircileri yerinden oynatmıştı. Ne kadar da eşsiz bir vücudu vardı! O omuzlar, o bacaklar, o endam! İnanılır şeymiydi, ölmüş olması! Sahnede görüldüğü zaman, mayosunun ustunde sadece önunu ve arkasını örten altın bir kemeri vardı.

Buz tutan mağaza ışıll ışıll parlıyordu bu çıplak vücudun çevresinde, elmas çağlayanlar...

mağazanın kubbesinden aşağı inen sarkıtlar arasından, beyaz inci kolyeler... Ve kuvvetli bir elektrik ışığı ile aydınlanan bu bil ur parıltısının ve bu gur kaynağın ortasında bem-

NANA

beyaz teni ve kızıla çalan saçlarıyla bir güneşi andırıyordu Nana. Paris, onu hep böyle, bil urun içinde ışıklar saçarken hatırlayacaktı. Yoo, hayır kendisini bu şekilde ölümün kucağına atmış

olması budalaca bir şeydi! Şimdi orada yukarda yatarken de yine güzeldi herhalde.

Mignon, yararlı ve iyi şeylerin kaybolmasından hoşlanmayan bir adam olarak; uzgun bir sesle :

- Ne büyük bir zevkten yoksun kaldık! diyordu.

Yukarı çıkıp çıkmayacaklarını anlamak için Lucy ile Caroline'in ağzını aradı. Elbette çıkacağız, dediler. Merakları gittikçe artmaktaydı, o sırada Blanche, soluk soluğa geldi, yolunu kesen kalabalığa kızmıştı fena halde, haberi öğrenince, ahlar vahlar yeniden başladı, kadınlar hep birden merdivene yöneldiler, çıkarken eteklerinin hışırtısı duyuluyordu. Mignon:

- Söyleyin Rose'a kendisini beklediğimi! diye bağırdı arkalarından. Hemen gelsin olmaz mı?

Fontan, Fauchery'ye :

- Bu hastalık başlangıçta mı, yoksa daha sonra mı geçer, bilinmiyor, diyordu. Bir hekim dostum, ölümden sonra bile bulaşma tehlikesi olduğunu söylemişti... Bir takım zehirler saçılırmış etrafa...

Sonunun böyle oluşuna çok uzuluyorum. Son bir kere elini sıkabilseydim, öyle mutlu olurdu ki...

- İş işten geçti artık, dedi gazeteci. Ötekiler de :

- İş işten geçti... dediler.

Kalabalık durmadan artıyordu. Dukkânlardan gelen aydınlık ve havagazı fenerlerinin titrek ışığında, kaldırımlardan boşalan insan akını göruluyordu. Şimdi, halkın coşkunluğu gittikçe artıyor, beyaz önlüklü adamların ardından, surekli bir kalabalık caddelerden geçip gidiyordu.

Aralıklı olarak,

- Berlin'e! Berlin'e! bağırışmaları duyulmaktaydı.

EMİLe ZOLA_

465

Bu otelin dördüncü kattaki odalarının fiyatı dört franktı. Rose uygun bir yer olmasını istemişti.

Lüks olması gerekmezdi. Acı çeken bir insanın lükse ihtiyacı yoktu. Bu otel odasının bütün eşyası; gul desenli XIII. Louis stilinde kreton kaplı akaju koltuklarla, üzerinde siyah yaprak resimleri bulunan kırmızı bir halıydı. Odada, zaman zaman fısıltı- * daşmalarla bozulan derin bir sessizlik vardı. Bu sırada koridordan birtakım sesler duyuldu.

- İnan ki bana yolumuzu şaşırdık. Garson sağa dönme-fimizi söylemişti... Kışla gibi bir yer burası!

- Dur hele! Bir bakalım... 401 no.lu oda 401 no.lu | oda... gerin, yavaş yavaş!

Sesler kesildi. Sessizliği bir öksürük sesi bozdu, sessizlik. Kapı ağır ağır açıldı. Lucy içeri girdi, ardından da Caro-line Blanche geliyordu. Kapıdan girince durdular. İçeride beş kadın daha vardı.

Gaga odadaki kırmızı kumaş kaplı koltuğa gömülmüştü. Ocağın önünde de, Simonne ile Claris-se bir iskemlede oturan Lea de Horn ile konuşuyorlardı. Kapının sol tarafındaki karyolanın önünde duran Rose Mignon ise gözlerini, perdelerin gölgesinde kaybolan Nana'dan ayırmadan duruyordu. Butun kadınlar, misafirliğe gitmiş kibar bayanlar gibi şapkalı ve eldivenliydi. Yalnız Rose, şapkasız ve eldivensizdi. Üç gundur hastaya bakmanın verdiği yorgunlukla yuzu sapsarıydı. Nana'nı"n böyle birdenbire ölüşü karşısında durgunlaşmış, defn bir kedere gömülmüştü. Komodinin üstündeki abajurlu lâmbadan çiğ bir aydınlık dökülüyordu Gaga'nın ustune.

Lucy, Rose'un elini sıkarak :

- Ne büyük felâket! diye mırıldandı. Onunla vedalaşmayı ne kadar isterdik.

Sonra Nana'yi görebilmek için başını çevirdi. Ama lâmba çok uzaktaydı. Yakına getirmeye cesaret edemedi. Yatağın üstünde gri renkli bir kitle uzanmıştı, yalnız kızıla Çalan saçının topuzu seçiliyordu, altında da soluk bir leke halinde yuzu.

466

Lucy :

NANA

- Gaite'deki oyunda, şu mağazadaki rolünden beri görmüyordum onu, dedi.

Sonra Rose, içinde bulunduğu uyuşukluktan silkinerek gulumsedi : Sonra yine, hiçbir hareket yapmadan, tek kerime söylemeden derin düşüncelere daldı. Az önce belki ona bakılabilirdi. Üç kadın, şimdi şöminenin önündekilerin yanına gitmişlerdi. Simonne ile Clarisse ölunun elmasları konusunda hafif bir sesle tartışmaya girişmişlerdi. Aslında böyle elmas filân var mıydı? Kimse görmüş değildi, uydurma bir şey olmalıydı bu. Ama Lea de Horn bu elmasları görmüş olan birini tanıyormuş. Oh! diyordu çok mutiş şeylermiş bu elmaslar, hepsi de bu kadar değilmiş, Rusya'dan bir hazine getirmiş Nana, işlemeli kumaşlar, kıymetli biblolar, altından bir sofrta takımı ve de bir suru ev eşyası. Evet şekerim, diyordu, tam el i iki denk, kocaman sandıklar, uç vagon dolusu eşya... Garda kalmış bütün bunlar... Denklerini bile açamadan ölmesi ne büyük şanssızlık... Bir de bütün bunlardan başka ne kadar parası olduğunu bir düşünün. Bir milyon kadar bir şey. Lucy mirasa kimin konacağını sordu. Uzak akrabaları ve herhalde teyzesi. Bu ihtiyar kadın için bulunmaz bir nimetti. Daha bir şey

bilmiyordu; hasta ona haber verilmemesi için sonuna kadar diretmişti, çocuğunun ölümünden öte kin besliyordu bu kadına. Şimdi, bütün kadınlar bu kuçuğun sonuna acıyorlardı. Yarışlarda görmüşlerdi onu: hastalıklı bir bebektir, öyle zavalı, öyle kederli bir hali vardı ki... Dünyaya geldiğine pişman olan yavrucaklardan biriydi bu Louis'cik.

Blanche :

- Toprağın altında daha mutludur herhalde, dedi. Caroline :

- Yalnız o mu, annesi de, diye ekledi. Hiç de hoş bir şey değil yaşamak.

Bu odanın kasvetli havası içinde kadınlar karardık düşüncelere kaptırmışlardı kendilerini.

Korkmaya başlamışlar-

EMILE ZOLA

467

di, böyle uzun uzun konuşmak saçma bir şeydi. Ama Nana'yi görme isteğiyle oldukları yere mihlanıp kalmışlardı. Odanın içi çok sıcaktı, lâmbanın şışesi, odanın içine gömulduğu ılık boşluğun ortasında tavanda ay gibi yuvarlak bir ışık lekesi meydana getirmişti, karyolanın altındaki içi fenol dolu bir kâseden keskin bir koku yayılıyordu. Zaman ' zaman, boğuk uğultular duyulan caddeye bakan pencerenin perdelerini, hafif bir esinti şişirmekteydi.

Lucy :

- Çok acı çekti mi? diye sordu. Gaga uyanır gibi oldu.

- Acı da söz mü!... Son nefesini verirken buradaydım ben. Hiç de hoş bir şey değil bu. Bütün vücudunu bir titremedir aldı..

Ama sözünü bitiremeden :

- Berlin'e! Berlin'e! diye bağırtılar odayı kaplamıştı.

Sıcaktan bunalan Lucy, pencereyi açtı, dirseklerini dayayarak dışarıya baktı. Dışarda hava serin, gökyuzu yıldızlı, pırıl pırıldı. Karşıdaki dukkânların vitrinlerinde havagazı fe-nerlerinin yansıyan ışıkları oynaşyordu. Sonra aşağısını seyretmek o kadar eğlenceli oluyordu ki. Karmakarışık giden arabaların arasından akın akın geçen kalabalık, kıvılcımlanan ışıklar. Bu sırada el erinde meşalelerle, bağırp çağırarak bir kume insan geliyordu uzaktan. Madeleine dolaylarında kızılımsı bir aydınlık, sokakları dolduran insanların başlarının ustune alevden bir örtü gibi yayılmaktaydı. Lucy, Blanc-he'la Caroline'i yanına çağırdı.

- Gelin bakalım, dedi aşağısı çok iyi göruluyor bu pencereden...

Üçü de büyük bir merakla sarktılar. Ağaçlar iyice görmelerine engel oluyordu, yapraklar zaman

zaman meşale-terin ustunu örtüyordu. Üç kadın aşağıdaki erkekleri görmeğe uğraşıyorlardı.

Sadece, Kont Muffat'ı seçebilmişler-aı- Adam kara bir kitle gibi hep o sıranın ustune yığılmış

468

NANA

oturuyordu. Bir araba durdu, içinden çıkanı Lucy tanıdı: Maria Blond'du bu, o da haberi alır almaz koşmuştu buraya. Yalnız değil, ardından şişko bir adam indi.

Caroline :

- Şu Steiner hırsız, dedi. Ne! Hâlâ Kolonya'ya göndermemişler mi bu herifi! İçeri girdiği zaman suratının ne halde olduğunu görmek istiyorum doğrusu.

Üç kadın pencereden çekildiler. Ama, Maria Blond içeriye tek başına girdi, epey aradıktan sonra bulabilmişti bu odayı. Lucy, hayret ederek, Steiner'in neden gelmediğini sordu. Maria Blond :

- O ha! yukarı çıkacağım mı sanıyordunuz... Kapıya kadar benimle gelmiş olması bile umulmaz bir şey... Aşağıda onun gibi bir duzine erkek daha purolarını tutturup çene çalıyorlar.

Gerçekten bütün erkekler aşağıda toplanmıştı. Caddelere bir göz atmak için dolaşırken birbirlerine rastlamışlardı. Şimdi, bu zaval ı kızcağzın ölümü karşısında duydukları uzuntuyu açığa vuruyorlardı. Sonra söz döne dolaşa politika ve strateji konularına geldi. Bordenave, Daguene, La-bordette, Prul ière'in yanına gelen başkalarıyla da kume buyumuştı. Şimdi hepsi, Berlin'i beş gunde ele geçirmek için Fontan'ın öne sürdüğü savaş plânını dinliyordu.

Bu sırada, ölunun baş ucunda, Mark Blond büyük bir kadere kapılmış;

- Zaval ıcık!... Son defa Gaité'de görmüştüm onu... mağazanın içinde... diye mırıldanıyordu.

Rosee'da hep o yuzundeki acı gulumsemeyle :

- Ah, görseydiniz ne kadar değişti, ne kadar değişti, diyordu.

Bu sırada iki kadın daha gelmişti. Tatan Nene ve Lou-ise Violaine. Yirmi dakikadır, Grand Hotel'in içini dört dönmüş, o garsondan bu garsona baş vurarak, otuz katı bul-varlardaki gösterilerin etkisiyle paniğe kapılarak Paris'ten ayrılmak üzere olan yolcular arasında çıkıp inmişlerdi-469

Odaya girer girmez yorgunluktan kendilerini birer iskemleye attılar. O sırada bitişik odadan büyük bir gurultu geliyordu, bavul ar surukleniyor, kaba saba bağrışmalar duyuluyordu. Bu odada Avusturyalı genç bir çift kalmıştı. Gaga, Na-na can çekişirken, bunların, kovalamaca oynadıklarını

söylüyordu, arada ince bir bölme olduğu için, birbirlerini yakalayınca öpüşüp guluştuklerini duymuştu Clarisse :

- Burada durmakla diriltecek değiliz onu.. Simonne geliyor musun? dedi.

Hepsi de, kımıldanmadan, göz ucuyla yatağa baktılar. Bir yandan da, çıkmaya hazırlanarak etekliklerini duzelttiler. Lucy, yine tek başına pencerenin önünde dirseklerini dayamış duruyordu.

Sanki bağırgan kalabalıktan yükselen kederli bir hava butun benliğini sarmıştı, boğulacak gibi oluyordu. Yine akın akın meşaleler, alevlerini dalgalandırarak geçip gidiyordu. Uzaklarda, kesim yerine götürülen bir koyun surusu gibi kalabalıklar durmadan akıp geçiyordu. Bu karmakarışık insan yığınının, bir süre sonraki boğazlanmanın korkusu, bunalımı yayılıyordu havaya, çılgına dönen bu insanların, ufkun karanlık duvarına doğru sökun ederken, kesik kesik bağırganmaları duyuluyordu.

- Berlin'e! Berlin'e!

Lucy, pencerenin kenarına yaslanarak başını arkaya çevirdi, yuzu sapsarı kesilmişti:

- Başımıza neler gelecek Al ahım, dedi.

Öteki kadınlar başlarını sal adılar. Hepsinin ustune bir ağırlık çökmüştu. Olaylardan büyük bir kaygı duyuyorlardı.

Caroline Heqmet o sakin tavrıyla :

- Ben yarın Londra'ya gidiyorum... dedi. Annem daha önce gidip, bir otelde bana yer ayırttı,..

Paris'te kalıp da Bendimi öldürtmeğe niyetim yok elbet...

Annesi, ihtiyatlı bir kadındı, butun parasını dışarıya ak-ıttı. Bir savaşın nasıl sona ereceği bilinemezdi. Yurtse-w kadındı o, ordusunun peşinden gideceğini söylüyor-470

NANA

- Hele bakın şu ödleğe... Evet, kabul ederlerse, erkek elbisesi giyip kurşun atacağım şu Prusyalı domuzlara... sonunda nasıl olsa geberecek değil miyiz hepimiz? Canımızın bir değeri var mı sanki.

Blanche de kızdı:

- Kötuleme Prusyalıları!... Onlar da insan... ustelik senin Fransızların gibi kadınların sırtından geçinmez.. Benim Kuçuk Prusyalımı sınır dışı ettiler. Çok zengin olduğu kadar da o kadar tatlı bir çocuktu ki, kimseye kötuluk etmek gelmezdi elinden... dedi. Rezil ik bu yaptıkları, mahvettiler beni... Kafamı kızdırmasınlar yani, onunla buluşmak için kalkar Almanya'ya giderim!

İkisi böylece çekişirken, Gaga ağlamaklı bir sesle :

- Her şey bitti artık, ah, ne kadar talihsizmişim. Lu-visy'deki şu küçük evi satın alalı daha bir hafta oldu. Al ah bilir, ne kadar zahmet çekerek biriktirmiştim bu parayı...-Lili de yardım etmek zorunda kaldı bana... İşte savaş ilân edildi. Yarın Prusyalılar gelip her şeyi yakıp yıkacaklar... Bu yaştan sonra nasıl elde ederim bir daha bunu?

Clarisse :

- Adam sen de vız gelir bana, her zaman bir şeyler bulurum ben, dedi.

Simonne de :

- Doğru.. Eğlenceli bir şey olur bu.. Belki de aksine işler daha iyi gider.

Sonra gulumseyerek düşüncesini tamamladı. Tatan Ne-né ile Louise Violaine de bu düşüncedeydiler. Tatan, askerlerle, çok düşüp kalktığını, iyi çocuklar olduğunu, bunların, kadınlar için her şeyi göze alabileceklerini söylüyor. Kadınlar seslerini çok yükselttikleri için, ölunun başucundan hiç ayrılmamış olan Rose Mignon, parmağının dudaklarına götürerek susmalarını

fısıldadı. Sanki, bu susma isteği, karyolayı saran gölgelerden gelmiş gibi hepsi bir anda heyecanlanarak, yan gözle o yana baktılar. Şimdi odaya çöken bu ağır sessizlik ortasında, yokluğun katı sessizliği içinde, yani-471

FMILE_ZOLA _____

başlarında uzanmış yatan kadınların sertliğini duyar gibi olmuşlardı. Yeniden:

- Berlin'e! Berlin'e! Berlin'e! Bağırışmaları duyuldu.

Lea de Horn'un evine politikacılar gelirdi sık sık. Bunlar arasında Louis-Philippe'in eski bakanları ince yergiler duzenlerdi. Omuzlarını hafifçe kaldırarak,

- Ne yanlış iş bu savaş! dedi. Ne kanlı bir budalalık!

Bu söz üzerine Lucy hemen atılarak imparatorluğu savundu. İmparatorluk ailesinden bir prensle yatmıştı, bu onun için bir aile meselesiydi.

- Ya öyle demeyin şekerim, dedi. Daha fazla hakarete katlanamazdık, Fransa için bir onur meselesidir bu savaş... Elbette anlayamazsınız ki, prensi düşünerek söylemiyorum bunu. Pintinin biriydi bu adam. Geceleyin yatarken, altınlarını çizmelerinin içine saklardı; çünkü bir gün bezik oynarken, ortaya konulan parayı şakacıktan kapıvermiştim.. Ama bu, doğru söylememi engel emez. İmparatorun hakkı vardı.

Lea, önemli kişilerin görüşlerim tekrarlayan bir kadın haliyle dudak baktı. Sesini yükselterek :

- Sonları geldi. Delirmiş bu Tuileries! Biliyor musunuz, dun Fransa asıl onları kovmalıydı

yerlerinden... dedi.

Ötekiler-şiddetle karşı çıkararak onu susturdular. Ne istiyordu bu kudurmuş kadın, imparatorundan?

Herkes mutlu değil miydi sanki? İşler yolunda gitmiyor muydu? Paris hiçbir zaman bu kadar eğlenmemişti.

Gaga, öfke ve tiksintiyle lâfa karıştı:

- Susun! Budalaca şeyler bu söyledikleriniz. Ağzınızdan çıkanı kulağınız işitmiyor... Louis Philippe'i de gördüm ben. Yokluk içindeydik o zaman. Sonra kırksekiz geldi. Ah Ne iğrenç şeydi şu cumhuriyet dedikleri... Şubat olaylarından sonra açlıktan geberecektim. Bana anlatmayın bunları. Eğer siz de o sıkıntıları çekmiş olsaydınız, diz çökerdi-niz imparatorun önünde. Babalık etti o bize, evet babalık...

472

NANA

Gaga'yı güçlkle yatıştırdılar. Biraz sonra yeniden coş-

tu:

- İmparatorun zafer kazanmasına yardım et, ey ulu Tanrım! imparatorluğu koru!

Öteki kadınlar da bu duaya katıldılar. Caroline, İmparatoru görebilmek için geçtiği yol arda durduğunu ama göremediğini söylüyordu. Öteki kadınlar da cumhuriyetçilere ateş puskuruyor, bunları sınır boyuna gönderip kırdırtmak gerektiğini söylüyorlardı. Böylece III. Napoleon, düşmanı

yendikten sonra, herkesin yuzunu guldurerek, hukumdarlığını surdurecekti.

Mark Blond da :

- İşte hergelenin biri de şu Bismarck olacak pis herif, dedi.

Simonne :

- Ne yazık ki ben de tanımıştım bu adamı. Bilseydim bardağına elimle zehir koyardım, diye bağırdı.

Ama, Prusyalısının sınır dışı edilmesini bir turlu unuta-mayan Blanche, Bismarck'ı savundu. Belki de kötü bir adam değildi. Herkesin kendine göre bir tutumu var, dedi.

- Kadınlara pek düşkun olduğunu da bilirsiniz, diye sözünü tamamladı.

Clarisse :

- Bize ne bundan! dedi. Onunla yatmaya niyetimiz yok herhalde!

Louise Violaine :

- Her yerde surusune bereket böylelerinin. Bu tur canavarlarla alış verişe girişmektense, metelik vermemek daha iyidir, dedi.

Tartışma böylece uzayıp gidiyordu. Bismarck'ı alabildiğine yeriyorlardı. Her biri Bonapart tutkusunun coşkunuğu ile ver yansın ediyordu Alman başbakanına.

- Bismarck mı dediniz? Of ne kadar kafamı şişirdiler bu adamın lâfiyla! Tanımıyorum bu adamı ben. Çok içerli-

EMİLE ZOLA

473

yorum. Tanımıyordum bu adamı. İnsan herkesi tanıyamaz ki dedi Tatan Nene de. Lea de Horn :

- Ne olursa olsun, işte bu Bismarck güzel bir kötek atacak bize! diyecek oldu.

Ama sözü yarıda kaldı. Öteki kadınlar ustune atıldılar., Ne! Kötek ha! Asıl Bismarck, sırtına dipçiği yiye yiye memleketine surulecek! diye bağırıldılar. Şu kötü Fransız kadını çenesini kapatmayacak mıydı daha?

Koparılan şamatadan canı sıkılan Rose :

- Susun! diye fısıldadı.

Kadınlar ölümün soğukluğunu yeniden duymaya başlamışlardı. Hep birden can sıkıntısı içinde sustular. Ölümle karşı karşıya gelmişlerdi. Hastalanmak korkusu yureklerine çöktü birden.

Bulvardan yine kesik kesik, boğuk bağırılmalar geliyordu:

- Berlin'e! Berlin'e! Berlin'e!

Kadınların dışarıya çıkacakları sırada, koridordan biri:

- Rose! diye seslendi.

Gaga merak ederek kapıyı açtı, bir an dışarıya çıktı, döndüğü zaman:

- Şekerim, Fauchery sesleniyor... Şuradan, dip taraftan... buraya gelmek istemiyor... ölünün yanında durduğunuz için çileden çıkmış.

Mignon nihayet gazeteciyi ileri surmuştu. Hep pencerenin önünde duran Lucy aşağıya baktı.

Kaldırımında duran erkekler, el eriyle kendisine birtakım işaretler yapıyorlardı. Öfkesinden ateş

puskuren Mignon, yumruğunu sal ıyordu yukarıya doğru. Steiner, Bordenave, Fontan ve ötekiler kaygı ve sitemle kol arını açıyorlardı. Daguenet ise bu olup bitenlere karışmamak için el erini arkasına

bağlamış purosunu tutturuyordu.

Lucy pencereyi açık bırakarak : - Hakkarı var şekerim; sizi aşağıya göndereceğime söz vermiştim onlara... hepimizi çağırıyorlar... dedi.

474

NANA

Rose güçlkle yerinden kalktı:

- İniyorum, iniyorum... Artık bana ihtiyacı yok elbet... Bir kardeşimizi toprağa...

Sonra geriye döndü, şapkasını ve atkısını aradı. Tuvalet masasının üstünde duran bir kuveti su ile doldurup el erini yıkadı. İşte görüyorsunuz ya ne kadar sersemim ben... Oh, bilseniz neler düşünüyorum... Ölmek geliyor benim de içimden... kurtulsam diyorum şu dünyadan... Havaya ihtiyacım var...

Ölü, odanın havasını bozmaya başlamıştı. Uzun süren bir tasasızlıktan sonra, kadınların hepsi paniğe kapılmışlardı şimdi. Gaga :

- Kaçalım, kaçalım kızcağızdan... İyi değil burası sağlık için... deyip duruyordu.

Kadınlar son defa yatağa bir göz atarak telâşla odadan çıktılar. Lucy, Blahche ve Caroline daha oradalarken Rose, olayı düzenli bırakmak için, son defa bir göz gezdirdi. Pencerenin perdesini kapattı, sonra bu lâmbanın uygun düşmediğini düşündü. Bir mum yakmak gerekirdi. Şöminenin üstündeki bakır şamdanlardan birini yakarak, ölunun yatağının yanındaki gece masasının üstüne koydu. Çiğ bir ışık birden Nana'nın yuzunu aydınlattı: Geride kalan kadınlar muthiş bir korkuya kapılarak dışarıya attılar kendilerini.

Odadan en son çıkan Rose Mignon :

- Ah! Ne kadar değişti, ne kadar değişti! diyordu.

O da dışarı çıkarak kapıyı kapattı. Nana, tavana çevrili, mumun ışığı altında yapayalnız kalmıştı.

Artık bir kan ve pıhtı yığını bir yastığın üstüne fırlatılmış bir kurek dolusu çurumuş et kulçesiydi bu yuz. İçi irin dolu kabarcıklar bu yuzu tamamiyle kaplamıştı. Soluk, çamur rengindeki sivilcelerle, üzerinde hiçbir çizgi görülmeyen şekilsiz, haşlanmış bir et parçasını andırıyordu. Kabarcıklar arasında kaybolmuştu sol gözü. Sağ gözü yarı açıktı. Karanlık bir deliği andırıyordu: hâlâ irin sızıyordu burnundan. Bir yanağından sarkan kırmızı bir kabuk, korkunç bir guluşme bukulen ağ-EMILE ZOLA

475

zını sarmıştı. İşte bu korkunç ve iğrenç maskesinin üstünde, Nana'nın o güneş alevini andıran kızıl saçları, erimiş bir altın dalgası gibi pırıl pınlı. Venus çuruyup dağılmıştı şimdi. Öyle görünüyor ki

derelerde, hayvan cesetlerinin ustune basarken vucuduna giren bu virus, bir çok insanları zehirleyen bu mikrop, Şimdi Nana'nın yuzunu sarmış ve urut* muştu.

Oda bomboştu. Bulvardan yükselen acı bir esinti perdeyi Şişirmişti:

- Berlin'e! Berlin'e! baĐırıŐları odada dalgalanıyordu.